China's na[53] mʐi[53] Tibetan Life, Language, and Folklore: Volume One

ཀྲུང་གོའི་ཅ་སུ་ཞིའི་བོད་ཀྱི་འཚོ་བ། སྐད་དང་དམངས་ཕྲོད་རིག་གནས་ཁག་དང་པོ།

by
Libu Lakhi
with
Tseringbum and Charles Kevin Stuart

Asian Highlands Perspectives

This remarkable book is the product of fruitful collaboration between a native speaker of the na^{53} mʐi^{53} language, Tibetan and Chinese consultants, and a dedicated group of Westerners resident in China. It affords the reader an intimate glimpse into traditional na^{53} mʐi^{53} life, now well on its way to disappearing along with hundreds of similar minority cultures in the world. The authors are to be

congratulated for putting na^{53} mʐi^{53} language and culture 'on the map' in such a clear and respectful fashion.

James A Matisoff

Asian Highlands Perspectives 2A

ISSN 1835-7741

China's na^{53} mʑi^{53} Tibetans: Life, Language and Folklore Volume One

རྒྱང་གོའི་ཅ་མུ་ཞིའི་བོད་ཀྱི་འཚོ་བ། སྐད་དང་དམངས་ཐྲོད་རིག་གནས། ཁག་དང་པོ།

中国纳木依藏族：生活，语言与民间文学 第一卷

by

Libu Lakhi (Li Jianfu 李建富, Dawa Tenzin ཟླ་བ་བསྟན་འཛིན།)

with

Tsering Bum ཚེ་རིང་འབུམ། and Charles Kevin Stuart

Dedicated to Andrew Sewell and Lorraine de Beaufort

ISSN: 1835-7741

Library of Congress Control Number: 2008944256

© 2009
Published by *Asian Highlands Perspectives*.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, translated, stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without express prior written permission from the publisher.

Front Cover: Photo by Libu Lakhi. Libu Lakhi's home with rice field in the foreground, dzə̯[11] qu[11] (Dashui 大水) Village, Xichang 西昌 City, Liangshan 凉山 Yi Autonomous Prefecture, Sichuan 四川 Province.

Back Cover: Photo by Libu Lakhi. A valley in Mu'er 木耳 Village, Lianhe 联合 Township, Mianning 冕宁 County, Liangshan 凉山 Yi Autonomous Prefecture, Sichuan 四川 Province.

Citation: Libu Lakhi (Li Jianfu 李建富, Dawa Tenzin བློ་བ་བསྟན་འཛིན།) with Tsering Bum ཚེ་རིང་འབུམ། and Charles Kevin Stuart. 2009. *China's na[53] mʐi[55] Tibetans: Life, Language and Folklore. Volume One.* (*Asian Highlands Perspectives* Volume 2A). Xining City: Plateau Publications.

CONTENTS

Acknowledgements <6>

Language Consultants <7-8>

Preface (James A Matisoff) <9-11>

Part One: Libu Lakhi <12-18>

Maternal Grandfather <12>
Libu Lakhi's Family <12>
Education <12-18>
- Village Primary School <12-13>
- Township Primary School <13>
- Middle School <13-14>
- Sichuan Tibetan Language School <14-15>
- Caring for Uncle Denzin <15-17>
- Success at School <17-18>

Part Two: Introduction <19-66>

The na^{53} mʑi^{53} People <19-21>
Ethnonyms <21>
na^{53} mʑi^{53} Origins <21-22>
The na^{53} mʑi^{53} Language <22-24>
dzָə^{11} qu^{11} Village na^{53} mʑi^{53} Clans <24-25>
Clothing <25>
na^{53} mʑi^{53} Religion <25-31>
- ɕi^{53} vi^{53} <25>
- *pʰa^{53} tsə^{53}* <26>
- An Exorcism Ritual <27-31>

Funerals <31-34>
The New Year in dzָə^{11} qu^{11} Village <34-46>
- New Year Rules <34>
- kʰɣ^{44} ʂə^{55} a^{11} pʰu^{44} a^{44} ɣ^{55} (New Year Ancestors) <34-35>
- Shopping <35-36>
- The Twenty-sixth Day of the Twelfth Lunar Month: qʰo^{44} ʂa^{55} nga^{53} <36-38>
- The Twenty-seventh Day of the Twelfth Lunar Month: Slaughtering Pigs <38-40>
- The Twenty-eighth day of the Twelfth Lunar Month: Making the *sa^{44} nda^{55}* <40>
- The Twenty-ninth Day of the Twelfth Lunar Month: Making Sausages <40>
- The Thirtieth Day of the Twelfth Lunar Month: kʰɣ^{44} ʂə^{55} (New Year) <40-42>
- The First Day of the First Lunar Month: Eating *ȵo^{53} bo^{11} ly^{44} ly^{11}* <43-44>
- The Second Day of the First Lunar Month: *ȵo^{53} zָo^{11}* <44>
- The Third Day of the First Lunar Month: Eating *ȵo^{44} fu^{53}* <44-45>
- The Third to the Fifteenth Days of the First Lunar Month: Visiting <45-46>

na^{53} mʑi^{53} Engagement and Marriage <47-61>
- Libu Lakhi's Engagement <47-51>
- Sanjin's Arranged Marriage <51-61>

Monster ts^{h}o^{11} ro^{44} mi^{11} <62>
Research in Xichang and Mianning <62-66>

Part Three: Texts <67-310>

Myths <67-165>
- Sky-ȵa^{11} gu^{44} mi^{11} and Human-Son lɛ^{11} ʁu^{44} ru^{11} (lu^{11} tʙu^{53} a^{53} zo^{44}) <67-152>
- Family Clan (mbzə̱^{44} m̩^{55}) <153-165>

People of Power <166-219>
- The Hero a^{53} p^{h}i^{53} ræ^{53} ɴGæ^{53} (li^{44} ʙu^{55} ʂə^{11} pə^{53}) <166-194>
- Religious Specialist li^{44} ʙu^{55} ta^{11} ndi^{11} (li^{44} ʙu^{55} ʂə^{11} pə^{53}) <195-219>

Monsters and Human Relationships <220-310>
- The Seven Daughters (a^{44} ma^{55} do^{53} dzə̱^{53}) <220-276>
- The Puppy (li^{44} ʙu^{55} ʂə^{11} pə^{53}) <277-310>

ACKNOWLEDGEMENTS

We thank the following people for helping make this book possible:

Blo rtan rdo rje བློ་བརྟན་རྡོ་རྗེ།
Brook Hefright
Chen Qiang 陈 强
Gerald Roche
Jeff Green
Keith Dede
Keith Slater
Krisadawan Hongladarom
Mgon po tshe ring མགོན་པོ་ཚེ་རིང་།
Snying lcags rgyal སྙིང་ལྕགས་རྒྱལ།
Solomon Rino
Wen Xiangcheng 文祥呈

LANGUAGE CONSULTANTS

li^{44} ʙu^{55} ʂə^{11} pə^{53} (Li Caifu), male, b. 1945, Libu Lakhi's father, was born in a rich landlord family in li^{44} ʙu^{55} tʙu^{11} Village, Minsheng Township, Lizhou Town, Xichang City, Liangshan Yi Autonomous Prefecture, Sichuan Province. He never attended school. He married at the age of sixteen and has spent his entire life hunting in nearby mountains in winter, farming and herding. He is fluent in Nuosu (Yi) and did not experience difficulty in communicating in Sichuan Chinese Dialect while visiting relatives in Muli Tibetan Autonomous County in 1965. His contributions to this volume were collected by Libu Lakhi at his pasture bungalow with Libu Lakhi's elder brother, Jiujin,[A] present.[B]

mbzᵽ^{44} m̩^{55}, female, b. 1943, Libu Lakhi's mother, was born and lived in ka^{11} p^{h}æ^{11} tʙu^{11} Village, near dzᵽ^{11} qu^{11} Village until she married at about the age of eighteen. She attended a local primary school for two years. She confided, "My parents didn't give me permission to attend school so I told them that I was going to work in the field, then I hid my mattock behind a grave and went to register. Later, when they learned what I was doing, they allowed me to continue." She is fluent in Nuosu. She had some difficulty in communicating in Chinese when traveling to Xichang City. Her stories were recorded by Libu Lakhi at their home in dzᵽ^{11} qu^{11} Village while his siblings watched TV in another room.

li^{44} ʙu^{55} ndzə^{53} t^{h}ʙu^{11}, male, b. 1938, li^{44} ʙu^{55} ʂə^{11} pə^{53}'s elder brother, was born in li^{44} ʙu^{55} tʙu^{11} Village, located on the upper area of a mountain slope, where the li^{44} ʙu^{55} Clan settled and dwelt for fifteen years before moving to today's dzᵽ^{11} qu^{11} Village. He was the leader of dzᵽ^{11} qu^{11} Village for almost fifteen years. He was unable to attend school after obediently marrying a^{44} ma^{55} do^{53} dzᵽ^{53} as his parents requested and arranged, even though the government paid fifty RMB each year to students. His five sons and elder daughter are married and have their own homes in dzᵽ^{11} qu^{11} Village. He is fluent in the Sichuan Chinese Dialect and in Nuosu. He speaks na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11} to fellow villagers who are classified by the government as Tibetan and, while at home, to his youngest daughter.

[A] Jiujin = four and a half kilograms at birth. Many parents weigh a child when it is born and the child is given a name according to the weight.

[B] All consultants are classified as Tibetan and all speak na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11} as their first language. 'na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11}' is the term used by the na^{53} mʑi^{53} for their own language. (People from Luoguodi County also say 'na^{53} ʂa^{44}'.)

a^{44} ma^{55} do^{53} dzᵽə^{53}, female, b. 1941, mbzᵽə^{44} mᵽ^{55}'s elder sister, was born in ka^{11} p^{h}æ^{11} tʙu^{11} Village. She never attended school. She herded livestock before marrying li^{44} ʙu^{55} ndzə^{53} t^{h}ʙu^{11} and moving to dzᵽə^{11} qu^{11} Village. She is fluent in Nuosu and has some competency in Sichuan Chinese Dialect.

lu^{11} tʙu^{53} a^{53} zo^{44}, male, b. 1936, Libu Lakhi's distant relative, was born in Mu'er Village and now lives in Zhuangzi Village, Lianhe Township, Mianning County. He is fluent in Nuosu and Sichuan Chinese Dialect.

PREFACE

James A Matisoff

This remarkable book is the product of a fruitful collaboration among a native speaker of na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11}, Tibetan and Chinese consultants, and a dedicated group of Westerners resident in China. It affords the reader an intimate glimpse into traditional na^{53} mʑi^{53} life, now well on its way to disappearing along with hundreds of similar minority cultures in the world.

In Part One we learn something about the extraordinary biography of the central character in this enterprise, a polyglot na^{53} mʑi^{53} man called Libu Lakhi (also known as Li Jianfu in Chinese, Dawa Tenzin in Tibetan and Zachary in English), whose inspiring pursuit of education has involved the acquisition of four Sino-Tibetan languages (na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11}, Yi Nuosu, Tibetan, Chinese), as well as English.

Part Two of the volume (*Introduction*) contains short essays on aspects of na^{53} mʑi^{53} life and culture. Especially interesting are accounts of the elaborate New Year's celebrations, and the section on Engagement and Marriage, where we hear the sad story of Libu Lakhi's sister Sanjin's attempts to avoid an arranged marriage.

The heart of the book is Part Three (*Texts*), which consists of eleven texts, presented in an ingenious format. Each na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11} sentence is given word-by-word glosses in English, Tibetan and Chinese, with each word occupying a separate cell in a table; this is followed by connected translations in each of the three languages. These interlinear presentations are followed by separate fluent translations in each glossing language, with additional material inserted to clarify points omitted by the speaker since they were taken for granted by their original na^{53} mʑi^{53} audience. These stories, with their often wild and fantastic narrative motifs, will be of great interest to folklorists. A couple of them are origin myths reminiscent of Rudyard Kipling's *Just So Stories*, where the purpose was to 'explain' why some phenomenon in the world is the way it is (e.g., how the leopard got his spots, how the camel got his hump, how the rhinoceros got his skin). Thus the story 'Two Sisters' offers an explanation for why our fingers are of uneven length. The story 'Rabbit Father-in-law' ends with a motif very much like the Abraham and Isaac story, where a man is asked to slaughter his own son to show his loyalty, but is stopped at the last minute once it is clear he is actually going to do the deed.

Finally, we have a *Glossary* of na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11} words, followed by such useful appendices as the Swadesh list in na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11}, charts of na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11} consonants and vowels, pronouns and numerals. Finally a table of resemblant words in na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11} and Nuosu Yi is given, although no attempt is made to distinguish borrowings from genuine cognates.

Complementing this volume are a number of audiovisual materials available for free download, including 'photo albums' (http://picasaweb.google.com/libulakhi) with nearly 250 images of na^{53} mʑi^{53} people, landscapes, crops, artifacts and crafts, as well as audio files of all eleven texts

- http://www.archive.org/details/NamyiFolktales--audioFiles1-10OfElevenFolkloreAccounts
- http://www.archive.org/details/NamyiFolktales--audioFiles11OfElevenFolkloreAccounts
- http://www.digitalhimalaya.com/collections/music/namyi/.

Given the phonetic complexity of na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11}, the clear voice of the speaker in the audio files is a great help, particularly in the realm of intonation. Video materials on various aspects of na^{53} mʑi^{53} culture (a ritual for calling the soul back, sacrificing to the ancestors and sacrificing to the deities) may also be viewed at http://e-asia.uoregon.edu/easia/nufound.cfm.

The number of speakers of na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11} has been estimated at about 5,000, which places it firmly in the category of endangered languages. The sociolinguistic situation in na^{53} mʑi^{53} villages is rapidly changing, with code-switching and macaronic mixtures with Chinese now rampant among the younger generation. Traditional customs are in rapid decline. When Libu Lakhi returned to his home in January 2006 to celebrate New Year's with his family, he found his eldest brother sprawled in front of the TV watching sitcoms instead of supervising the complex ritual preparations for the holiday.

The death of a language is an immeasurable loss, much worse than the loss of an animal species. It is a loss, first and foremost, to the culture of its former speakers, but also, from the more selfish point of view of the linguist, language death puts the ultimate quietus on intellectual curiosity. Many languages with relatively tiny numbers of speakers have furnished precious evidence for the reconstruction of ancient phonological and grammatical features. Any dying language might take the answers to many questions with it to the grave. Yet we may well ask whether it is even advisable or beneficent to try to maintain non-viable languages artificially, such as by trying to educate a new generation of children in a minority language that their elders are already abandoning. Is that really more kind or humane than trying to keep a mortally ill patient alive by heroic surgical interventions or multiple organ transplants? From a practical economic point of view, it is much more advantageous for a young person who comes from an endangered speech community to acquire mastery of a more robust language as early as possible, preferably the language of the majority culture (Matisoff 1991).

Part of the answer might lie in the multilingual capacity of human beings, nowhere more in evidence than in Southeast Asia. Perhaps the decline of certain minority languages can be slowed by 'language revitalization' projects, involving the preparation of better learning materials, the creation of practical orthographies and the coining of technical neologisms needed to keep pace with the modern world. Under favorable circumstances such projects might result in the coexistence of minority and dominant languages for the foreseeable future, each operating in its own sociolinguistic sphere, e.g., na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11} for use in the home and village, and Chinese, Tibetan or Yi in the wider world.

na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11} seems definitely to be a Qiangic language, though its genetic affiliation is complicated by a fair amount of contact with Yi (Nuosu).[A] To some extent, na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11} shows the typical Qiangic development of Proto-Tibeto-Burman *-a to -i (Matisoff 2004):

[A] A Naxi linguist of my acquaintance claims that na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11} is mutually intelligible with Naxi, but this seems to be a wild exaggeration.

PTB	*na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11}*	
'child/son'	*za	ʑi^{53}
'hear'	*gla	gi^{53}
'mother'	*ma	a^{44}mi^{55}
'rain'	*rwa	hĩ^{53} [4]
'rightside'	*ra ≷ *ya	ji^{44}
'snow'	*wa	vi^{11}
'soul'	*hla	rə^{53} hĩ$^{53A, B}$

Sometimes, especially after a palatal glide, the na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11} reflex of *-a is -ə:

	PTB	*na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11}*
'eat'	*dzya	dzə^{53} ≷ ndzẹ̈^{11} (but also *dza^{11}* 'meal/food')
'field'	*hya	rə^{53}
'meat'	*sya	ṣə^{11}
'be many/propagate'	*mya	bzẹ̈^{11}

There remain a few exceptions, where *-a remains na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11} -a, but these seem all to be grammatical words (functors), which often display idiosyncratic phonological developments:[C]

	PTB	*na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11}*
'1st person pronoun'	*ŋa	ŋa^{44}
'interrogative'	*ka	qha^{53}
'negative'	*ma	ma^{44}
'negative imperative'	*ta	t^{h}a^{44}

The authors of this book are to be congratulated for putting na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11} and na^{53} mʑi^{53} culture 'on the map' in such a clear and respectful fashion.

[A] It is not clear which of the two na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11} syllables descends from the PTB etymon.

[B] Another possible example is 'God/supreme spirit': PTB *way-*sya* > Nʑ. *ɕɪ^{53}* vi^{53}, with the order of the syllables reversed (see Matisoff 1985).

[C] na^{53} mʑi^{53} ja^{53} 'tobacco' is a loan from Tai (probably via Yi); cf. Siamese *jaa^{33}* 'medicine; tobacco'.

PART ONE: LIBU LAKHI

MATERNAL GRANDFATHER

Local custom dictated that Mother's father (b. 1917), the seventh of seven sons of a family living in Muli Tibetan Autonomous County, which currently borders Xichang City in southern Sichuan Province, was to be taken atop a mountain, killed, chopped into pieces and fed to vultures when he reached the age of twenty. To avoid this, he fled when he was about eighteen years old and came to the place where we live today—dzo̱[11] qu[11] Village. Grandmother's parents allowed her to marry him and he supported the family as a carpenter.

"He had to walk at night and he had to swim across big strong rivers. And he just walked, not knowing where he was going," Mother said.

"Why didn't he walk during the daytime?" I asked.

"It was dangerous. He was being followed," Mother explained.

Grandfather told me that returning to his original home would have been very difficult because it was far away and the path he had taken was not a direct one.

LIBU LAKHI'S FAMILY

I was born in a poor family of farmers in 1981. There are nine people in my family. I have three elder brothers, one elder sister, a younger sister and a younger brother.[A] They are all farmers. We ate and worked together when I lived at home. It was the largest and happiest family in our village. Many admired the fact that our family had so many children.

Slowly my parents began arranging marriages for us. This went well, except for my younger sister and for me. I describe what happened to both of us in detail elsewhere in this book.

EDUCATION

VILLAGE PRIMARY SCHOOL. In early September 1988 I started my education at the three-grade dzo̱[11] qu[11] Primary School. Father took me to school with fifteen RMB on the first day. I was frightened to meet so many strangers.

Two men taught in that school. One Nuosu man taught math. The other was Han and taught the Chinese language. The Nuosu teacher called the students' names and gave them new books. The teacher and students were speaking in Nuosu. I understood nothing. The Nuosu teacher brought my new books to me because I had no Chinese name. He pointed at three Chinese characters on the first empty page of my new book and taught me how to pronounce them. I repeated slowly after him—Li Jianfu. Afterwards, that was my name—Li Jianfu—the name that all the students and teachers used for me.

[A] Li Xiaolong (b. 1967), Li Bajin (b. 1973), Li Jiujin (b. 1978), Jabu (b. ~1984) and Sanjin (b. 1986).

There were twenty-five students, including five na^{53} mʑi^{53} children, in that class. We studied math in Nuosu and Chinese in Sichuan Chinese Dialect. I learnt almost nothing at that time except fluent Nuosu from being with Nuosu classmates.

Sometimes, we dug a hole under the back door of the classroom and escaped while the teacher guarded the front door and forced us to memorize Chinese texts.

I quickly learned to communicate in Nuosu at school and did so, except when I was with the na^{53} mʑi^{53} students. I also lost the idea that there was only one language that everybody spoke throughout the world.

One day, my Nuosu teacher told me to come to the blackboard and calculate the result of one plus one. I knew neither Chinese nor Nuosu well enough to be able to say, "One plus one equals two." The Nuosu teacher became enraged, grabbed me by the hair and beat my head against the blackboard. When I returned home with chalk dust in my hair, my parents calmly said, "It doesn't matter. The teacher did this because he is concerned about you and is trying to help you learn." I believed my parents and continued to attend school.

Several days later, I left school with some Nuosu students after classes were over. Not far from school they grabbed me, took off my hat with a long stick and threw it into the river. I cried and ran along the river but I could not get my hat out of the water.

Afterwards, whatever happiness that had come from attending school was clouded by scolding from the Nuosu teachers, being beaten by Nuosu students and being insulted because I was na^{53} mʑi^{53}. For these reasons, I stopped going to school for a year and helped my parents at home. Still, I was envious when I saw other children laughing and shouting as they headed for school. Finally, I asked my parents to let me return to school.

TOWNSHIP PRIMARY SCHOOL. After I finished Grade Three in the village school, I went to Grade Four in the Minsheng Township Primary School with my elder brother who is two years older than me. My parents soon stopped him from attending school however, because he gambled away his food tickets. This was a boarding school so I had to leave home and experienced homesickness for the first time.

Students exchanged rice and dried radish leaves for soup and food tickets for our two daily meals a day. Seven to ten students slept together on a single bamboo platform.

We learnt math and Chinese in the Han language, which was my biggest challenge. Twelve teachers taught five classes to a total of 200 students. Most students were Nuosu, except for fifteen Han students and five na^{53} mʑi^{53} students.

MIDDLE SCHOOL. My parents encouraged me to go to middle school and in 1996, I graduated from Minsheng Primary School, passed the entrance examination and then attended Xichang Nationalities Middle School. This also marked the time when I began to speak Nuosu and Chinese as well as native speakers. This was one reason why I was happier than in primary school.

There were only three na^{53} mʑi^{53} students in the school and we stayed together much of the time. As graduation approached, I registered for the entrance examination to the Sichuan Tibetan Language School in Kangding. My relatives were all infuriated by this. They argued that the school was far away, that I had no relatives there and that learning Tibetan was useless because it would not lead to a job. They also reminded me that I was engaged and that it was time for me to marry and establish a family like my elder brothers.

This was a difficult situation for me as an eighteen year old. If I had obeyed them, they would have been happier and had an easier life but I would have been tied down and forced to work hard, like my elder brothers. I also thought that my life would be as meaningless as that of my previous generations—poor education and no modern skills would lead to another generation of poverty and discrimination by those around us.

I repeatedly explained everything to my parents and finally they sadly agreed that I could attend the school in Kangding.

SICHUAN TIBETAN LANGUAGE SCHOOL. I entered the school in Kangding in June 1999. In my mind, I had conjured a mysterious, special school. Even though I had always been classified as, and imagined myself as belonging to the Tibetan ethnic group, I was surprised by everything, as I approached a culture that--despite being given the same official classification--was very different from my own. Reality proved to be very different from what I had imagined. The first night after I arrived at the welcome reception for new students, I was amazed when I heard a teacher, a monk and a school leader talking in Tibetan. I understood nothing they said. The monk wore a cassock and was bareheaded. This was my first encounter with anything Buddhist. I realized then that the religion of this culture was not about mountain deities or ɕi^{53} vi^{53}.[A]

I was placed in a special class for ethnic Tibetans who did not speak, read or write Tibetan. On the second day a short, fat man entered our classroom, put a huge Tibetan robe around me, showed me how to wear it and said in Sichuan Chinese Dialect, "You must wear this and dance every day at noon like the other students." I was very nervous at that moment but never forgot the feeling of closeness as he helped me put on the Tibetan robe. It made me recall my mother helping me put on clothes when I was a little child. He was my Tibetan language teacher for the next four years.

My ideas began to change. Earlier I had thought that all Tibetans spoke the same language, wore the same type of clothes, ate the same foods and so on. I was very upset and disappointed with the real situation. Our special class was discriminated against by certain Tibetan students. One afternoon, I found a classmate from Shimian County sobbing when I entered the classroom.

"What happened?" I asked.

"They said I am not Tibetan," she replied, rubbing away tears from her cheeks with her right hand.

"Who are they?" I asked sadly.

"The students in the painting class. I heard them say that I looked like a Han when I passed by their classroom door," she said.

Later, some schoolmates asked me why I could not speak Tibetan. I replied I did speak Tibetan but it was different from their Tibetan. However, I wondered if I was Tibetan and where I belonged whenever I couldn't understand what my Tibetan teacher was saying in class. I did not know why I had such thoughts. I realized that many of my ideas were very childish and I knew that I must be strong. I also decided that I must take care of myself. The school tuition was 2,000 RMB a year. Each month I needed another 120 RMB for food. In total, I needed about 3,000 RMB yearly. At that time, our school had a rule that students could receive

[A] For more on ɕi^{53} vi^{53}, see the section on na^{53} mʑi^{53} religion.

one hundred to 2,000 RMB based on the final semester study results. I decided that I must study hard to receive the 2,000 RMB and that if I worked during the holidays, I would make enough to pay for my food.

During holidays, I telephoned my family and said, "Don't worry about me. All of my teachers and classmates are very kind to me. I will stay with my teachers and study. I don't need money now." My parents believed whatever I said. It was the first time I lied to them.

After classes stopped, I worked with Han people in Kangding digging foundations for new buildings. I worked eight hours and was paid twenty RMB each day. During work time, I did not dare raise my head to look around. If I did, then I would hear, "Get away! You! Such a little student! You don't know how to work…" from the boss, who constantly watched us. I was worried I would lose my job and then lack money for my food when school started. I was always patient and careful about everything in the work place, even when the supervisor was absent.

Everyday, I brought *rtsam pa* 'roasted barley flour', which was given to me by one of my Tibetan teachers and a bowl so I could have a cheap lunch during the noon to two-thirty p.m. break time. I went to the site watchman's hut, kneaded *rtsam pa* with his hot tea, ate and then napped on a long bench nearby. Sometimes, if he got angry or if there were too many workers in his hut, I had no choice but to find another place where there were no people to have lunch. Cold water did not melt the butter that was mixed with the barley flour and I could not swallow much *rtsam pa* without butter, but I still had to work, regardless of how little I ate.

I returned to school after two months and learned that I had earned the highest marks in my class.

CARING FOR UNCLE DENZIN. At the end of the following semester, I worked again as before. This time, I stayed with an old Tibetan man I called Uncle Denzin in our school's small, cheap hotel, which had twelve rooms and two floors. It was mainly for students' parents occasional visits. Uncle Denzin cared for the hotel at that time. My stay with him was arranged by a teacher who said, "You can stay with him and take care of him." Of course, I was very happy that I had a free place to stay during the summer holiday. I nodded in agreement and carried my belongings to the hotel after classes stopped.

At first, I knew nothing about him and tried my best to care for him, in addition to working full-time. He panted when he walked or worked for a couple of minutes. I started work at eight o'clock every morning. I got up at six, cooked and put the food in an electric warmer because he could not cook for himself, for I did not return until the curtain of dark night fell. I finished work at six p.m. and it was seven p.m. by the time I walked back to our school from downtown Kangding.

I saw him sitting by the door, waiting for me when I returned from work. I started cooking as soon as I arrived. I was sympathetic and treated him as well as I could. Fortunately, he could relieve himself, but I always went with him at night if I woke up.

Day after day, I went to work in the morning and returned late in the evening. He stayed at home and waited for my return. I do not know what he did during the daytime. We only had time to chat a little at night, but I was tired; every part of my body ached. I usually went to bed as soon as I got out of my dirty work clothes and washed.

"Why are you so late!" he demanded one evening when I returned. "I'm hungry and I can't do anything!" he said, angrily banging the cleaver into the chopping board with his right

hand. I was afraid he would throw the cleaver at me. I explained that the boss did not let me go until late. He calmed down after some minutes of complaining.

Later, he told me that he had returned to China from Nepal and had come to live in the school according to the local government's arrangement. He also told me he had no relatives except for a brother in Switzerland. Every day, I was exhausted after returning from work and I didn't ask questions. That is all I know about him.

One night, he came to the room I stayed in. He said his illness was worse. I suggested that we call the school headmaster but he refused.

I did what I had to do. I brought his bed into my room, and helped him get in. At midnight I was awakened by "*A-yo*—! *A-yo*—!" I was frightened, got up and turned on the light. His upper body was on the floor. His lower body was on the bed. I hurriedly picked him up and put him back in bed. I asked what had happened. He said he had wanted to go relieve himself and had tried to get up but he was too weak and had fallen. He said he had called to me for half an hour but there was no reply. I apologized. I explained that I had been too tired to wake up.

I helped him relieve himself and then put him back in bed. I lay down and tried to sleep again, but I could not. The image of what had just happened stayed in my head. I wondered what would happen if I did not wake up again in the night. I was afraid. I worriedly listened to his breathing. Sometimes, I stopped breathing for I heard a strange sound from under my bed. Maybe it was mice. I was truly afraid. I did not fall asleep again that night. Then at six a.m. I got up, cooked breakfast for both of us and then went to work as usual.

His eyes were set deep in a very swollen face when I returned. I went to the home of the teacher who had introduced me to Uncle Denzin. I described Uncle Denzin's swollen face and everything that had happened the night before. The teacher came over, spent some times with us and then left. Uncle Denzin's illness steadily worsened. I had to spoon-feed him and assist him in relieving himself. He could only eat barley soup and drink butter tea.

The school headmaster came in his private black car with the teacher one afternoon. The school headmaster asked me to continue to care for Uncle Denzin in the hospital. Though sympathetic, I refused because I thought of him falling out of bed and I understood how ill he was.

"It is not the hard and heavy work you did before. You can also study. We can't find a suitable person to do this job now because it is during the vacation," the school headmaster said, looking at me. I thought that since he was the leader of the teachers, I should obey. Finally, I agreed and went to hospital with them.

I still had 200 RMB that I had earned from working and I used this to buy our food, though he could only eat a little.

Our room had eight patients. Eight people took care of them. There were only eight beds for the patients and only eight chairs. At night, I sat in a chair and tried to sleep, as did the others, but I never really slept deeply.

My tired eyes seemed only to see white. Gradually, I came to hate white—the white clothes of the hospital workers. I hated the hospital smell.

Time passed and Uncle Denzin and I became closer and friendlier—an arrangement dictated by the special environment of the white hospital.

I helped him urinate in a bucket. Assisting him defecate was difficult. I supported him with one hand while holding the drip bottle above his head. He could not stand or sit by himself.

I was unhappy. Where were his relatives? Why had no one come to care for him? How wonderful if he could be cured and then he would not say "This devil illness," again and again everyday.

"Our school is going to start again tomorrow. They said they would find someone else to care for you. Don't worry, your illness will be cured soon," I said politely, sitting by his bed one night.

"No. Who will come to care for me as you have?" he said in a worried, disappointed tone.

I tried my best to comfort him and made more conversation that night. "Oh— Oh— I need to relieve myself..." It was five a.m. I got up, rubbed my eyes with my left hand and turned the light on as usual. He did not move when I touched him. I did not understand. I called his name repeatedly. I went to the nurses' room and knocked on the door as hard as possible with my fists. A nurse angrily opened the door. I did not know what to say, I just pulled her into our ward.

"Your patient is hopeless. Is he your father? Quickly, telephone your relatives!" she said after checking his pulse. She pulled the white quilt over him and left immediately.

Onlookers in the ward moved away. I could not believe what had just happened. I stared at the white bed. I pulled back the white quilt again and patted his cheeks. I thought he was still alive and called his name again and again, but there was no answer.

What was the difference between life and death? I did not understand how quickly a person died.

I rushed out of the hospital to dial our school headmaster's number, but no shops were yet open. I had no idea what to do. I went back and sat beside him in silence. I pitied him. I did not feel frightened, maybe because of the friendship that we had built up over two months, but I was uncomfortable.

I went out again and beat on a shop door loudly. The shopkeeper angrily opened the door. I dialed the headmaster and told him the old one was gone. He said he was very sorry to hear this and that he would come soon. I returned and waited by the corpse. I felt there was no meaning for a person to live in the world.

After thirty minutes, our school headmaster arrived with some other teachers and a monk. I undressed the corpse and wrapped it in white fabric after the monk chanted scriptures. They carried the corpse back to the small hotel to do more religious activities. I moved back to my dorm room that morning.

I was in the classroom with my classmates the first day of the new semester. The school headmaster's black car rolled by the window of our classroom. I knew the old one was being taken to the crematorium. Craning my neck out the window, I saw the black car pass through the school gate under the gray sky. I believed that Uncle Denzin was leaving for another world.

SUCCESS AT SCHOOL. I learned that my taking care of Uncle Denzin had been reported in our school newspaper under the title "A Great Model for Students." I did not know this until a classmate handed me a newspaper and said, "Look! You did a great job." I had matured in the course of experiencing all these hardships.

As time passed, I learned to read, write and speak Tibetan well. Our class subjects included painting, logic, Buddhist studies, Tibetan poetry, Chinese, Tibetan calligraphy, Tibetan and Chinese translation, Tibetan music and Tibetan dance. All these subjects were taught in

Tibetan. In addition to study, I continued loading trucks, digging building foundations, hauling sand, mixing concrete and so on during holidays. I was comfortable with being exhausted at each day's end, despite the boss' scolding, fellow workers' insults and homesickness.

My study results were excellent and for three out of the four years, my tuition was paid by the school.

I will never forget some of my Tibetan teachers and schoolmates who were very helpful and compassionate, especially the one who first taught me the Tibetan alphabet and the ones who helped and encouraged me to study Tibetan.

In September 2003, I was chosen to come to Xining City, the capital of Qinghai Province, to study English in the English Training Program (ETP), Qinghai Normal University by ETP representatives.

PART TWO: INTRODUCTION

THE na^{53} mʑi^{53} PEOPLE

The na^{53} mʑi^{53}[A] are a little-studied group of people who reside in Liangshan Yi Autonomous Prefecture in the southern part of Sichuan Province, the People's Republic of China.[B] The na^{53} mʑi^{53} have a reported population of 5,000 (Gordon 2005, Sun 2001:160). Linguists have generally classified the na^{53} mʑi^{53} language into the Qiangic branch of the Tibeto-Burman language family (Gordon 2005). This book focuses on the na^{53} mʑi^{53} who live in the communities of dzə̯^{11} qu^{11} and dʑa^{53} qa^{53} tʙu^{11} in Xichang City, and ʂa^{44} pa^{53} and ʨa^{11} ma^{11} kʰu^{53} in Mianning County. These communities also have significant Han and Nuosu populations. Figure One provides geographic and approximate population information for each community:[C]

Figure 1. na^{53} mʑi^{53} population in selected communities.

Community	Jurisdiction	Township or Town	City or County	na^{53} mʑi^{53} Pop.	Total Pop.
dzə̯^{11} qu^{11}	Dashui Village	Minsheng Township	Xichang City	80	600
dʑa^{53} qa^{53} tʙu^{11}	Xiangshui Village	Xiangshui Township	Xichang City	800	9,000
ʨa^{11} ma^{11} kʰu^{53}	Dongfeng Village	Zeyuan Township	Mianning County	560	1,100
ʂa^{44} pa^{53}	Laoya Village	Shaba Town	Mianning County	290	1,600
Totals				1,740	22,200

Libu Lakhi's father states that family relatives live in Jianmei Township (na^{53} mʑi^{53} kʰa^{11} tʰo^{11}: dʑa^{11} mi^{44}) and Xinxing Township (na^{53} mʑi^{53} kʰa^{11} tʰo^{11}: ʨi^{53} ʨi^{53}) in Mianning County.

[A] 'Namuyi' and 'Namizi' are transliterations of Chinese-character renderings of the word 'na^{53} mʑi^{53}'. Both capture the phonological details of the ethnonym poorly, despite being established in the cosmopolitan literature (Matisoff 1991; Gordon 2005).

[B] See http://picasaweb.google.com/libulakhi for photographs by Libu Lakhi of na^{53} mʑi^{53} life and culture.

[C] Much of this introduction is taken from Libu Lakhi, Hefright and Stuart (2007).

Figure 2.[A] Location of selected na[53] mʑi[53] areas in Liangshan Yi Autonomous Prefecture and Jiulong County, Ganzi Tibetan Autonomous Prefecture (1:1,400,000).

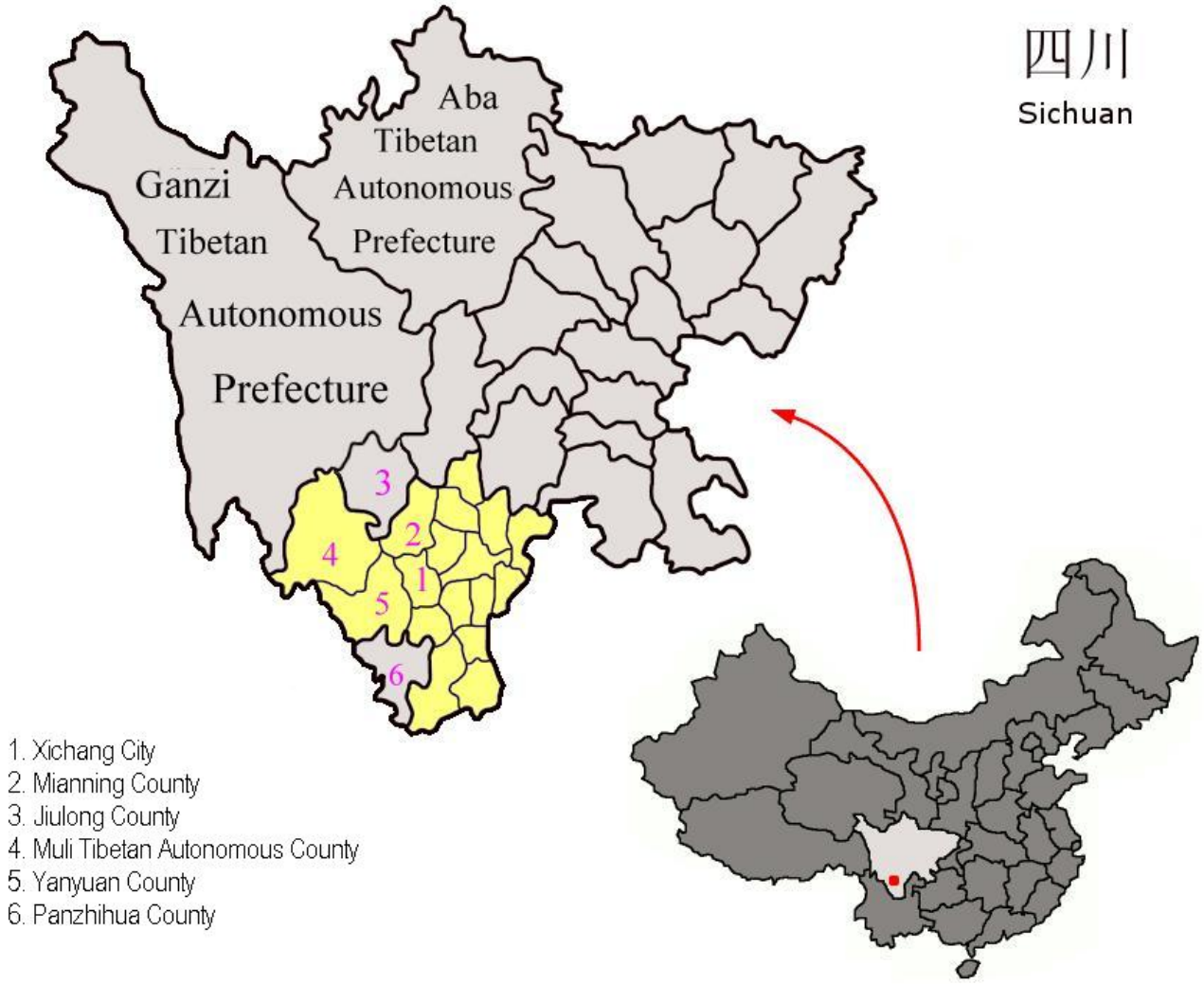

The communities listed in Figure 1 are situated in valleys between mountains. Travel from dʑa[53] qa[53] tʁu[11] to dzɻə[11] qu[11] takes about one day on foot, dzɻə[11] qu[11] to ʂa[44] pa[53] takes about a half day on foot and dzɻə[11] qu[11] to Lizhou takes about forty minutes by motorcycle. The weather is warm with a long growing season; it snows only once or twice a year. The na[53] mʑi[53] raise yaks, cows, goats, water buffalo, horses, pigs, chickens, ducks, geese, mules and donkeys. Rice, wheat, corn, barley, tobacco and beans are cultivated. Villagers derive cash income by selling livestock, small amounts of grain and tobacco and wild mushrooms that they collect in nearby forests from June through August. Increasing numbers of na[53] mʑi[53] leave the area to earn cash by working on construction crews organized by Han Chinese in Xichang City; but

[A] Figure 2 was adapted from a map created by the Wikipedia user Croquant (http://fr.wikipedia.org/wiki/Utilisateur:Croquant) and distributed under a Creative Commons Attribution 3.0 License (http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/).

some na^{53} mʑi^{53} also find work in Beijing and Guangdong. In 2005, the average annual cash income per family was 500-800 RMB[A] (li^{44} ʙu^{55} ʂə^{11} pə^{53}, interview data).

ETHNONYMS

Although the na^{53} mʑi^{53} speak what is likely a Qiangic language, they form part of China's officially recognized Tibetan ethnic group. The ethnonym 'na^{53} mʑi^{53}' denotes not only speakers of na^{53} mʑi^{53} kʰa^{11} tʰo^{11}, but all Tibetans. Similarly, Nuosu people refer to the na^{53} mʑi^{53} as 'ozzu' 'Tibetan' or 'Prmi/Pumi', a term that may have originally meant 'aborigine' (Huang 2004:16). However, local Han use the term Xifan 'Western Barbarian', a traditional Chinese designation for many of the Qiangic-speaking peoples of western Sichuan (Sun 2001), and reportedly the term the na^{53} mʑi^{53} used for themselves when speaking Chinese until their classification as part of the Tibetan ethnic group in 1984 (Huang 1991:153). na^{53} mʑi^{53} refer to Nuosu people as 'gʏ^{11} ɕy^{44}' and Han people as 'va^{53}'.

In the Chinese literature on na^{53} mʑi^{53} kʰa^{11} tʰo^{11}, the Chinese-character rendering of the first syllable of na^{53} mʑi^{53} as *na^{53}* 纳 has prompted suggestions that the group is related to the Naxi ethnic group of Lijiang Naxi Autonomous Prefecture, Yunnan Province (Yang 2006). In linguistic works that use the International Phonetic Alphabet (IPA), authors have rendered the second syllable as /mu^{55}/, with a full vowel (Huang 1991:153, 1992:212; Liu 1996:185). However, as Liu notes, /m/ can appear both syllabically and as the first element of initial consonant clusters (1996:185,187). The practice of writing the final syllable as *yi* 依 or *yi* 义 has apparently contributed to a misimpression among certain speakers of Chinese that the na^{53} mʑi^{53} are a subgroup of the Yi ethnic group. However, as Huang and Liu indicate, the value of this syllable ranges from /ji/ to /ʐi/ to /zə/ in different varieties of na^{53} mʑi^{53} kʰa^{11} tʰo^{11} (Huang 1992:212; Liu 1996:185). Huang and Sun have used 'Namuzi'/na^{51} mu^{51} dzə^{55}/ to represent the ethnonym as pronounced by speakers in Muli County (Huang 1991:153; Sun 2001:159). Libu Lakhi prefers the IPA rendering na^{53} mʑi^{53} for the ethnonym as it is pronounced in the dzʐə^{11} qu^{11} variety.

na^{53} mʑi^{53} ORIGINS

na^{53} mʑi^{53} tell variations of the following origin story. li^{44} ʙu^{55} ʂə^{11} pə^{53} provided this version:

> Long ago, grasslands and thick forests abounded in what is now Xichang City. Livestock and wild animals lived together peacefully. The melodious sound of birdsong filled the air. In na^{53} mʑi^{53} kʰa^{11} tʰo^{11}, that place was called o^{53} ndzo^{53}—a word people cannot explain today, other than to say it is the name of that place. One day a bird appeared and started calling "*a^{44} zə^{55} do^{11} bi^{44}*." In na^{53} mʑi^{53} kʰa^{11} tʰo^{11}, *a^{44} zə^{55}* means 'grandmother' and *do^{11} bi^{44}* means 'buttock'. The bird continued to call this day after day. When na^{53} mʑi^{53} parents, sisters, brothers, the older generations and young people were working and chatting

[A] Approximately sixty to one hundred USD. In 2005, one US dollar was worth 8.23 Chinese RMB.

together, they were very embarrassed to hear this sound. Finally, all the na^{53} mʑi^{53} decided to leave this hateful bird and find a new place to live. They left o^{53} ndzo^{53} with their livestock and their tools for farming and herding. Finally, they reached the place where they now live and settled.

THE na^{53} mʑi^{53} LANGUAGE

k^{h}a^{11} t^{h}o^{11} means 'language', and the na^{53} mʑi^{53} call their language na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11}. To date, there have appeared only preliminary linguistic analyses of na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11}. Disagreement continues among linguists over the genetic affiliation of na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11} within the Tibeto-Burman family. Sun argues that na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11} is a Qiangic language that has been strongly influenced by the Yi languages with which it is in contact (2001:178). This influence may be primarily structural rather than lexical: of the approximately 900 words of dzo^{11} qu^{11} na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11} that Libu Lakhi has collected, only three percent appear to be loanwords from the local variety of Nuosu.

Huang (1991) and Liu (1996) provide preliminary linguistic analyses of varieties of na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11} spoken in Muli County and Luoguodi, respectively. There are strong grammatical similarities between the Luoguodi variety and Libu Lakhi's dzo^{11} qu^{11} variety. However, there are also phonological and lexical differences, as demonstrated in Figure Three (Liu 1996):

Figure 3. A comparison of selected lexical items in dzo^{11} qu^{11} and Luoguodi na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11}.

	dzo^{11} qu^{11}	Luoguodi	Gloss
Identical cognates	*fu^{53}*	*fu^{53}*	'to blow' (as wind)
	dzə^{53} (apical vowel)	*dzɿ^{53}* (apical vowel)	'to eat'
Non-identical cognates	*ndza^{11}*	*dza^{31}*	'thin'
	qæ^{11}	*ɢæ^{13}*	'to dig'
Non-cognates	*ɕə^{11} ts^{h}ə^{44}*	*p^{h}sɿ*	'leaf'
	do^{44} ʙu^{53} ly^{53}	*ʁu^{53}*	'mountain'

As the table suggests, certain near-cognates differ in the occurrence of prenasalized stops (present in dzo^{11}qu^{11}, absent in Luoguodi) and voicing (relative voice onset time). There is a more systematic difference in tonal categories. Liu describes four categories: 55, 53, 31 and 13 for the Luoguodi variety. However, Libu Lakhi produces lexical items cognate to those Liu describes as 55, slightly lower that the top of his voice range, a tone we represent as 44. Furthermore, he produces items cognate to those in 31 and 13 as a single low level tone, which we represent as 11. Due to this merger (or non-split), we describe five tonal categories for the Xichang variety as high (55), middle-high (44), high-falling (53), low-rising (14) and low (11). For purposes of comparison, we provide a complete Swadesh list of 207 English words with their dzo^{11} qu^{11} na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11} equivalents, as pronounced by Libu Lakhi, in Figure Five.

na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11} possesses no orthography, and in dzo^{11} qu^{11} only about ten percent of the population reads Chinese, two percent reads Nuosu and only Libu Lakhi reads Tibetan. However, the language is well preserved in the communities of dʑa^{53} qa^{53} tʙu^{11}, dzo^{11} qu^{11} and

ʂa^{44} pa^{53}—particularly so in dʑa^{53} qa^{53} tʁu^{11}, where only residents under the age of twenty who have attended primary school can speak Chinese. In dzᵲə^{11} qu^{11} and ʂa^{44} pa^{53}, na^{53} mʑi^{53} residents speak na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11} among themselves, and fluent Nuosu and passable Chinese to people who prefer to speak those languages. na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11} is less well preserved in ɕa^{11} ma^{11} k^{h}u^{53}, where almost all na^{53} mʑi^{53} people speak Nuosu and Chinese. Residents born before 1955 speak na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11} to each other, but while younger people understand a great deal of na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11}, they prefer to converse in Nuosu or Chinese. Very few Nuosu or Han residents of these communities speak or understand na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11}.

The sociolinguistic situation is changing rapidly. During the New Year Festival in January-February 2005, Libu Lakhi's elder sister and sister-in-law came from ɕa^{11} ma^{11} k^{h}u^{53} to visit the family home in dzᵲə^{11} qu^{11}. Asked why they insisted on speaking Nuosu to family members, they replied, "It is stupid to speak such a useless language as na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11} these days. We have to communicate with our Nuosu friends in Nuosu. There are only a very few people who speak na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11}. It's just like walking off a cliff with your eyes closed if you only speak na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11} and refuse to speak Nuosu."

When the author asked why their two seven-year old children only spoke and understood Chinese, they replied, "Who doesn't want their kids to find a good job, settle down and have a comfortable home? We should have our kids learn Chinese to help them find a job, shouldn't we?"

Libu Lakhi has also noticed that code-switching among na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11}, Nuosu and Chinese is on the rise among the youngest generation in dzᵲə^{11} qu^{11}. When Libu Lakhi visited his home in January-February 2005, he noted the following exchange with his niece (b. 1994), who attended the village primary school where Nuosu children comprise the majority of the student body:

A. Libu Lakhi:

	no^{53}	t^{h}i^{44}	pæ^{44}	ʁo^{53}	pi^{11} ʐi^{11}	q^{h}a^{44} ɳi^{53} kʏ^{11}	dʑo^{44}
Language	na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11}						
Gloss	you	DET	class	LOC	student	how many	there is/are
Translation	'How many students are in there in your class?'						

B. Niece:

	ɕɔ^{31} si^{33}	san^{33} ʂə^{31} vu^{45}	gɔ	dʑo^{44}
Characters	学生	三十五	个	
Languages	Xichang Chinese			na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11}
Gloss	students	thirty-five	CL	there is/are
Translation	'There are thirty-five students.'			

In her response, Libu Lakhi's niece combines a Xichang Chinese noun phrase with a na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11} existential verb.[A] Interestingly, however, she uses na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11} noun-phrase

[A] The IPA transcription of the Xichang Chinese phrase reproduces Libu Lakhi's pronunciation.

constituent order, in which numeral-classifier constructions follow their noun heads, instead of the usual Chinese word order.

Noticing a cat dragging away his niece's handkerchief, Libu Lakhi initiated the following exchange:

A. Libu Lakhi:

	ha^{11} lɛ^{44}	nu^{53}	ba^{11} ts^{h}ə^{44}	tɕə^{11}
Language	na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11}			
Gloss	cat	your	clothes	pull
Translation	'The cat is pulling your clothes.'			

B. Niece:

	ji^{55} a^{11} dʑu^{55}	t^{h}o^{53}	tɕə^{11}	ɕy^{53}	hĩ^{11}
Languages	Nuosu	na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11}			
Gloss	it doesn't matter	let	pull	go away	let
Translation	'It doesn't matter, let it pull it away and go.'				

In this exchange, Libu Lakhi's niece begins with a phrase in Nuosu, *ji^{55} a^{11} dʑu^{55}* 'it doesn't matter', then finishes her utterance in na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11}.[A]

dʐə^{11} qu^{11} VILLAGE na^{53} mʑi^{53} CLANS

There are three na^{53} mʑi^{53} clans in dʐə^{11} qu^{11} Village:

- li^{44} ʙu^{55} = ten households
- ka^{11} p^{h}æ^{11} = ten households
- ga^{53} p^{h}u^{53} = two households

Many older people can recite their ancestors' names. It is considered shameful to be unable to recite your ancestors' names because this indicates you are ignorant of whom you are descended from.

ȵi^{11} ma^{11} tʂ^{h}u^{11} had three sons[B]:

- a:^{53} xɛ^{44}
- to^{11} k^{h}a^{11}
- lu^{11} kʏ^{53}

a^{53} xɛ^{44}'s descendants are unknown.

[A] The IPA transcription of the Nuosu phrase reproduces Libu Lakhi's pronunciation.

[B] The clan he and others listed here are not known to us, other than the li^{44} ʙu^{55} Clan.

Six clans are descended from to^{11} k^{h}a^{11}:

- dʑɛ^{11} wu^{44}
- gɣ^{11} ʂu^{44}
- na^{53} k^{h}u^{44}
- na^{11}
- ja^{11} dzə^{44}
- a^{11} pu^{44}

lu^{11} kɣ^{53} had two sons:

- tʂ^{h}u^{11} ga^{11}
- li^{44} mə^{55}

Five clans are descended from tʂu^{11} ga^{11}:

- a^{11} tʂ^{h}a^{44}
- lu^{11} tʂ^{h}u^{44}
- a^{44} dzɻə^{55}
- mɻ^{53} k^{h}a^{53}
- a^{44} tʙu^{55}

Seven clans are descended from li^{44} mə^{55} and li^{44} ʙu^{55} is the oldest son:

- li^{44} ʙu^{55}
- ha^{11} sa^{11}
- ha^{11} ja^{11}
- ha^{11} p^{h}æ^{11}
- ka^{11} p^{h}æ^{11}
- ka^{11} ja^{44}
- pa^{53} dzɻa^{44}

CLOTHING

People born before 1965 often wear a *hɯ̃^{53} ndzə^{53} ba^{11} ts^{h}ə^{44}* 'knee-length white robe made from the skin of thin hemp plants' (*sa^{11} q^{h}æ^{11}*) that grow as tall as a person. When the plant turns yellow in summer, people cut the plant, remove the skin and roll it on their thigh until it forms a string about one meter long. They then weave the strings into a fabric (*hɯ̃^{53} ndzə^{53}*) from which they make the robes. Old people wrap a long strip of black cloth around their heads to make a *ʁu^{53} jɣ^{44}* 'turban'. Today, most young people wear traditional clothing only during festivals.

na^{53} mʑi^{53} RELIGION

ɕɪ̃^{53} vɪ̃^{53}. na^{53} mʑi^{53} elders teach that na^{53} mʑi^{53} are descended from gods (who have no gender). On special days such as the New Year and during weddings, ɕi^{53} vi^{53} must be respected and offered the freshest and tastiest food, such as rice and animal blood. People believe if they do not offer these sacrifices, people and livestock may become ill and there will be no harvest or

the harvest will be very limited. A few old men pray to ɕi[53] vi[53] during such times as when children become ill and when livestock sicken and die. They might say, "Protect all the members of our family and let our livestock increase in number."

p^ha^{53} $ts\partial^{53}$. Religious practitioners known as *p^ha^{53} $ts\partial^{53}$* hear what ɕi[53] vi[53] have to tell family members during rituals. The sole *p^ha^{53} $ts\partial^{53}$* in dzə̱[11] qu[11] in 2007 was born around 1945.

The *p^ha^{53} $ts\partial^{53}$* is a highly respected religious specialist who performs religious activities in na[53] mʑi[53] daily life, for example, during death rituals, sickness and such times of misfortune as when livestock become ill or when a family has a poor harvest. Villagers frequently invite him into their homes to perform religious activities when family members are sick or when they encounter trouble.

I often followed the *p^ha^{53} $ts\partial^{53}$* to homes where he was to perform rituals. I was excited and interested when I saw the *p^ha^{53} $ts\partial^{53}$'s* implements—the two-sided round drum covered with goatskin, the animals made from wheat flour and the ghosts made of rice straw.

Father sent for the *p^ha^{53} $ts\partial^{53}$* once when I was ill. Father is the most sincere believer in ɕi[53] vi[53] in my family. Sometimes he argues with my second elder brother, who does not really believe in ɕi[53] vi[53]. The *p^ha^{53} $ts\partial^{53}$* brought his drum and other implements and made three lines in the courtyard with green tree branches. He put a one meter high effigy made of rice straw on the left side of the door and then placed a large blanket near the fireplace. The blanket was full of frogs, snakes and birds made of flour. He sat by the fireplace with a box of uncooked rice beside him and began chanting. Sometimes, he beat the drum with a stick and at other times, he beat the drum with a small ring.

Every now and then the *p^ha^{53} $ts\partial^{53}$* ordered all my family members to sit together by the fireplace and then he told other na[53] mʑi[53] attendants who were not my family members[A] to take the effigy and circle it around our collective head three times. Finally, he told us to go out on the left path made by the tree branches and return along the right path made by the branches. Next, he ordered other people who were not family members to hold the flour animals and circumambulate seven times around each of my female family member's heads and nine times around each male member's head. Then he told the non-relatives to go outside into the courtyard and throw the flour animal images in different directions, one by one. Before they left to go into the courtyard, the *p^ha^{53} $ts\partial^{53}$* gave instructions as to the directions.

I was incredibly curious after this activity and bombarded my parents with questions—"What does the rice effigy mean? What do the roads of green tree branches mean?" …and so on.

The only answer I received was, "You little child! Don't ask so many questions!" I then decided to become a *p^ha^{53} $ts\partial^{53}$* and learn more about ɕi[53] vi[53].

[A] In this particular case, they were neighbors. Only men can assist the *p^ha^{53} $ts\partial^{53}$.*

AN EXORCISM RITUAL

My father performed the *ka^{11} ju^{11} bu^{44}* ritual for me many times during my childhood. The last time I remember him performing it was in the summer of 2002. One afternoon, after returning from working in the rice field, we were about to have supper, but I felt like vomiting and lay on the sofa by the hearth..

"Come eat supper," Mother called from the kitchen. I could smell the food cooking and I knew that supper was nearly ready without her telling me, but I didn't have much appetite.

After I failed to reply to Mother, Father came and said, "Didn't you hear? Come eat."

"I don't want to eat anything. I feel like vomiting," I murmured.

"When did you start to feel unwell?" he asked.

"Just a couple of minutes ago," I said.

"It must be those hateful *ka^{11} ju^{11}* (ghosts). Quickly go get a bowl, put a little water inside along with a few grains of cooked rice and bring it here," he ordered my mother.

I didn't have supper that night. Father beat the bowl with a pair of chopsticks above my head and chanted loudly as I lay on the sofa. After he finished chanting, he walked to the courtyard door and threw the water and rice grains outside. Next, my younger sister cleaned the floor with a broom, closed the door and threw what she had swept up out through the courtyard door. This was meant to further discourage the ghosts from returning. Then I went to sleep. I felt normal as usual when I woke up the next morning.

During the New Year festival in January-February of 2005, I was sitting on the sofa and reading a book when I suddenly heard chanting. I rushed out and saw Father doing the *ka^{11} ju^{11} bu^{44}* ritual. I realized that my younger brother must be ill. He was sitting on a bag of grain. Father held a half-full bowl of water containing a few rice grains above his head and beat it with chopsticks. Father chanted things like, "Please return to where you are from, there is nothing here to eat and drink..."

People believe that the ghosts of people who have died from starvation or poisoning are prone to approach people and create sudden illness, causing dizziness, nausea and lack of appetite. The *ka^{11} ju^{11} bu^{44}* ritual exorcises these ghosts. Both men and women who know the chant frequently perform the *ka^{11} ju^{11} bu^{44}* ritual because it is informal and does not require the services of a *p^{h}a^{53} tsə^{53}*. In most cases, elder siblings perform it for whomever is ill. The only implements practitioners need are a bowl and a pair of chopsticks. They add water and a few grains of cooked rice to the bowl. It is considered best if all the family members are present at the time of the ritual and say things that will please the ghosts. After the ritual's completion, they clean the room and throw out garbage.

A transcription of the *ka^{11} ju^{11} bu^{44}* ritual chant performed by li^{44} ʁu^{55} ʂə^{11} pə^{53}, described in the account above, is given below. Libu Lakhi recorded the chant on video at his home in dzə̠^{11} qu^{11} during the New Year period, January-February 2005.

1. *ho:^{11} tɕ^{h}iŋ^{44} tɕ^{h}iŋ^{44} tɕ^{h}iŋ^{44} tɕ^{h}iŋ^{44}…*
   [Untranslated material here and below, both entire lines and line parts, consist of vocables.]
2. *ti^{11} tɕo^{44} ŋa^{11} tɕo^{11} q^{h}ɣ^{11} tɕo^{11} ʂə^{11} tɕo^{11} ɴGɣ^{11} tɕo^{11}*
   First circle, fifth circle, sixth circle, seventh circle, ninth circle
   [Refers to circles made around the patient's head with a bowl and chopsticks.]
3. *ti^{11} tɕo^{44} ŋa^{11} tɕo^{11} q^{h}ɣ^{11} tɕo^{11} ʂə^{11} tɕo^{11} ɴGɣ^{11} tɕo^{11}*
   First circle, fifth circle, sixth circle, seventh circle, ninth circle
4. *ho:^{11} da^{11} te^{11} tɕɛ^{11} ʙu^{53} da^{11} te^{11}*
   ho:^{11} da^{11} te^{11} for *tɕɛ^{11} ʙu^{53}*
   [Refers to Libu Lakhi's younger brother, li^{44} ʙu^{55} tɕɛ^{11} ʙu^{53}. He is identified in line thirty below as pa^{44} ɴGi^{55}.]
5. *rə^{11} zə^{53} ma^{53} qɣ^{11} tʙu^{11} pe^{11} ma^{11} qɣ^{11} le^{11}*
   Because he doesn't know how to act
6. *va^{53} ræ^{53} tʂa^{44} lo^{11} ʁu^{53} pʙu^{11} su^{44}*
   Met Han ghosts
   ['Ghosts' are the spirits of people who have died by drowning, poisoning, murder or falling from a cliff.]
7. *na^{53} ræ^{53} tʂa^{44} lo^{11} ʁu^{53} pʙu^{11} su^{44}*
   Met na^{53} mʑi^{53} ghosts
8. *hũ^{53} ʂə^{53} ræ^{53} tʂa^{44} da^{44} lo^{11} ʁu^{53} pʙu^{11} su^{44}*
   Met *hũ^{53}ʂə^{53}* ghosts
9. *ho:^{11} da^{11} te^{11}*
10. *hũ^{11} mbʑi^{11} ræ^{53} tʂa^{44} da^{44} lo^{11} ʁu^{53} pʙu^{11} su^{44}*
    Met *hũ^{11} mbʑi^{11}* ghosts
11. *t^{h}e^{53} je^{11} da^{11} te^{11}*
12. *a^{11} mi^{44} gɣ^{11} nu^{11}*
13. *sɔŋ^{11} ndʑa^{44} ɕɛ^{44} ræ^{53} tʂa^{44} da:^{44} lo^{11} ʁu^{53} pʙu^{11} su^{44}*
    Met Song family's ghosts
14. *t^{h}e^{53} je^{11} da^{11} te^{11}*
15. *a^{11} mi^{44} gɣ^{11} nu^{11}*
16. *xua^{11} ndʑa^{44} ɕɛ^{44} ræ^{53} tʂa^{44}*
    Huang family's ghosts
17. *ho:^{11} da^{11} te^{11}*
18. *ka^{11} p^{h}æ^{11} ɕɛ^{44} ræ^{53} tʂa^{44} da:^{44} lo^{11} ʁu^{53} pʙu^{11} su^{44}*
    Met ka^{11} p^{h}æ^{11} family's ghosts
19. *t^{h}e^{53} je^{11} da^{11} te^{11}*
20. *li^{44} bu^{55} ɕɛ^{44} ræ^{53} tʂa^{44} da:^{44} lo^{11} ʁu^{53} pʙu^{11} su^{44}*
    Met li^{44} bu^{55} family's ghosts
21. *ho:^{11} da^{11} te^{11}*
22. *hũ^{53} ʂə^{53} ræ^{53} tʂa^{11} hũ^{11} mbʑi^{11} ræ^{53} tʂa^{11}*
    hũ^{53} ʂə^{53} ghosts and *hũ^{11} mbʑi^{11}* ghosts
23. *ho:^{11} da^{11} te^{11}*

24. *mi*^{11} *ma*^{11} *t*^{h}*ʙu*^{11} *su*^{11} *ræ*^{53} *ʈʂa*^{11}
Ghosts without given names
25. *lu*^{53} *ma*^{44} *t*^{h}*ʙu*^{11} *su*^{44} *ræ*^{53} *ʈʂa*^{11}
Ghosts without zodiac names
26. *t*^{h}*e*^{53} *je*^{11} *da*^{11} *te*^{11}
27. *dʐɔ*^{11} *ræ*^{53} *ʈʂa*^{11} *ɣi*^{11} *ræ*^{53} *ʈʂa*^{11}
dʐɔ^{11} ghosts and livestock ghosts,
28. *hoː*^{11} *da*^{11} *te*^{11}
29. *a*^{11} *mi*^{44} *gɣ*^{11} *nu*^{11}
30. *pa*^{44} *ɴGi*^{55} *da*^{44} *lo*^{11} *mi*^{11} *do*^{44} *su*^{44} *da*^{44} *te*^{53}
Ghosts who asked pa^{44} NGi^{55}
31. *ɳɻ*^{53} *tɕ*^{h}*o*^{53} *li*^{44} *dʑy*^{11} *su*^{44} *ji*^{11} *ly*^{11}
Ghosts from the west
32. *ʂa*^{11} *tɕ*^{h}*o*^{11} *li*^{44} *dʑy*^{11} *su*^{44} *ji*^{11} *ly*^{11}
Ghosts from the east
33. *a*^{11} *mi*^{44} *gɣ*^{11} *nu*^{11}
34. *ndzə*^{44} *ʁo*^{53} *ndzə*^{44} *mæ*^{11} *li*^{44} *dʑy*^{11} *su*^{44} *ræ*^{53} *ʈʂa*^{11}
Ghosts who come from north and south
35. *hũ*^{53} *ʂə*^{53} *ræ*^{53} *ʈʂa*^{11} *te*^{44} *hũ*^{11} *mbʑi*^{11} *ræ*^{53} *ʈʂa*^{11} *te*^{44}
hũ^{53} *ʂə*^{53} ghosts and *hũ*^{11} *mbʑi*^{11} ghosts
36. *t*^{h}*e*^{53} *je*^{11} *da*^{11} *te*^{11}
37. *mi*^{11} *ma*^{11} *t*^{h}*ʙu*^{11} *su*^{11} *ræ*^{53} *ʈʂa*^{11}
Ghosts without given names
38. *lu*^{53} *ma*^{44} *t*^{h}*ʙu*^{11} *su*^{44} *ræ*^{53} *ʈʂa*^{11}
Ghosts without zodiac names
39. *t*^{h}*e*^{53} *je*^{11} *da*^{11} *te*^{11}
40. *pa*^{44} *ɴGi*^{44} *da*^{44} *te*^{44} *rə*^{11} *zə*^{53} *ma*^{53} *qɣ*^{11} *tʙu*^{11} *pe*^{11} *ma*^{11} *qɣ*^{11} *le*^{11}
Because pa^{44} NGi^{44} doesn't know how to act
41. *a*^{11} *mi*^{44} *gɣ*^{11} *nu*^{11}
42. *hũ*^{53} *ʂə*^{53} *ræ*^{53} *ʈʂa*^{11}
hũ^{53} *ʂə*^{44} ghosts
43. *ka*^{11} *ju*^{11} *da*^{11} *va*^{53} *ka*^{11} *ju*^{11} *da*^{11} *lo*^{11} *ʁu*^{53} *pʙu*^{11} *su*^{44}
Met Han ghosts
44. *na*^{53} *ka*^{11} *ju*^{11} *da*^{11} *lo*^{11} *ʁu*^{53} *pʙu*^{11} *su*^{44}
Met na^{53} mʐi^{53} ghosts
45. *t*^{h}*e*^{53} *je*^{11} *da*^{11} *te*^{11}
46. *a*^{11} *mi*^{44} *gɣ*^{11} *nu*^{11}
47. *hoː*^{11} *da*^{11} *te*^{11}
48. *ti*^{11} *tɕo*^{44} *ŋa*^{11} *tɕo*^{11} *q*^{h}*ɣ*^{11} *tɕo*^{11} *ʂə*^{11} *tɕo*^{11} *ɴGɣ*^{11} *tɕo*^{11}
First circle, fifth circle, sixth circle, seventh circle, ninth circle
49. *hoː*^{11} *da*^{11} *te*^{11}
50. *hũ*^{53} *ʂə*^{53} *ræ*^{53} *ʈʂa*^{11}
hũ^{53} *ʂə*^{44} ghosts
51. *ɳɻ*^{44} *a*^{44} *te*^{44} *ʐo*^{11} *mi*^{11} *tɕə*^{11} *te*^{11} *ʐo*^{11} *gɣ*^{11} *li*^{11} *hũ*^{11}
If you are hungry, return after I offer food

52. *fa⁴⁴ a⁴⁴ te⁴⁴ ʐo¹¹ mi¹¹ tɕə¹¹ te¹¹ ʐo¹¹ gɣ¹¹ li¹¹ hũ¹¹*
    If you are thirsty, return after I offer food
53. *tʰe⁵³ je¹¹ da¹¹ te¹¹*
54. *haː¹¹ da¹¹ te¹¹*
55. *ka¹¹ ju¹¹ da¹¹ lo¹¹ ʁu⁵³ pʙu¹¹ su⁴⁴*
    Met ghosts
56. *va⁵³ ka¹¹ ju¹¹ da¹¹ lo¹¹ ʁu⁵³ pʙu¹¹ su⁴⁴*
    Met Han ghosts
57. *na⁵³ ka¹¹ ju¹¹ da¹¹ lo¹¹ ʁu⁵³ pʙu¹¹ su⁴⁴*
    Met na⁵³ mʑi⁵³ ghosts
58. *ka¹¹ pʰæ¹¹ ɕɛ⁴⁴ ka¹¹ ju¹¹ daː⁴⁴ lo¹¹ ʁu⁵³ pʙu¹¹ su⁴⁴*
    Met ka¹¹ pʰæ¹¹ family's ghosts
59. *tʰe⁵³ je¹¹ da¹¹ te¹¹*
60. *li⁴⁴ ʙu⁵⁵ ɕɛ⁴⁴ ka¹¹ ju¹¹*
    li⁴⁴ ʙu⁵⁵ family's ghosts
61. *sɔŋ¹¹ ndʑa⁴⁴ ɕɛ⁴⁴ ka¹¹ ju¹¹*
    Song family's ghosts,
62. *hoː¹¹ da¹¹ te¹¹*
63. *va⁵³ tʂa⁴⁴ va⁵³ bæ⁴⁴*
    va⁵³ tʂa⁴⁴ va⁵³ bæ⁴⁴ ghosts
64. *gɣ¹¹ ly⁴⁴ gɣ¹¹ ɕy⁴⁴*
    Nuosu ghosts
65. *va⁵³ la⁴⁴ he⁴⁴ le⁴⁴*
    Han ghosts
66. *heː¹¹ da¹¹ te¹¹*
67. *ka¹¹ ju¹¹ da¹¹ te¹¹ lo¹¹ ʁu⁵³ pʙu¹¹ su⁴⁴*
    Met ghosts
68. *gɣ¹¹ ly⁴⁴ gɣ¹¹ ɕy⁴⁴ ʑi⁵⁵*
    Nuosu people's ghosts
69. *tʰæː⁵³ tʰa¹¹ pæ⁴⁴ dʑæ¹¹ ʂa⁴⁴ ræ⁵³ tʂa⁴⁴ da⁴⁴ lo¹¹ ʁu⁵³ pʙu¹¹ su⁴⁴*
    Met *tʰæː⁵³ tʰa¹¹ pæ⁴⁴ dʑæ¹¹ ʂa⁴⁴* ghosts
70. *tʰe⁵³ je¹¹ da¹¹ te¹¹*
71. *ȵi⁴⁴ a⁴⁴ te⁴⁴ ʐo¹¹ mi¹¹ tɕə¹¹ te¹¹ ʐo¹¹ gɣ¹¹ li¹¹ hũ¹¹*
    If you are hungry, return after I offer food
72. *fa⁴⁴ a⁴⁴ te⁴⁴ ʐo¹¹ mi¹¹ tɕə¹¹ te¹¹ ʐo¹¹ gɣ¹¹ li¹¹ hũ¹¹*
    If you are thirsty, return after I offer food
73. *hoː¹¹ da¹¹ te¹¹*
74. *hũ⁵³ ʂə⁵³ ræ⁵³ tʂa¹¹ te⁴⁴ hũ¹¹ mbʑi¹¹ ræ⁵³ tʂa¹¹ te⁴⁴*
    hũ⁵³ ʂə⁵³ ghosts and *hũ¹¹ mbʑi¹¹* ghosts
75. *ɴgɣ¹¹ ȵi¹¹ rə¹¹ gɣ¹¹ te¹¹ ti¹¹ ȵi¹¹ ɱ¹¹ nu¹¹ li⁴⁴ pʙu¹¹*
    I command you back in one day if you came here in nine days
76. *ɴgɣ¹¹ ha⁴⁴ rə¹¹ gɣ⁴⁴ te¹¹ ti¹¹ ha¹¹ ɱ¹¹ nu¹¹ li⁴⁴ pʙu¹¹*
    I command you back in one night if you came here in nine nights
77. *hoː¹¹ da¹¹ te¹¹*

78. *ɣ^{11} tʙu^{11} li^{44} dʑy^{11} su^{44} te^{44} ɣ^{11} tʙu^{11} li^{44} pʙu^{11}*
I command ghosts from the maternal side to return to the maternal side
79. *ʑi^{44} tʙu^{11} li^{44} dʑy^{11} su^{44} da^{44} te^{44} ʑi^{44} tʙu^{11} li^{44} pʙu^{11}*
I command ghosts from the paternal side to return to the paternal side
80. *ɳɪ^{53} tɕ^{h}o^{53} li^{44} dʑy^{11} su^{44} ræ^{53} tʂa^{11} da^{44} te^{44} ɳɪ^{53} tɕ^{h}o^{53} nu^{44} li^{44} pʙu^{11}*
I command ghosts from the west to return to the west
81. *ʂa^{11} tɕ^{h}o^{11} li^{44} dʑy^{11} su^{44} ræ^{53} tʂa^{11} da^{44} te^{44} ʂa^{11} tɕ^{h}o^{11} nu^{44} li^{44} pʙu^{11}*
I command ghosts from the east to return to the east
82. *ho:^{11} da^{11} te^{11}*
83. *ndzə^{44} ʁo^{53} ndzə^{44} mæ^{11} li^{44} dʑy^{11} su^{44} ræ^{53} tʂa^{11}*
Ghosts who come from north and south
84. *tʙu^{11} ræ^{53} tʂa^{11} ɣi^{11} ræ^{53} tʂa^{11}*
Wild animal ghosts and livestock ghosts
85. *ɣ^{11} ræ^{53}tʂa^{11} ʑi^{44} ræ^{53} tʂa^{11}*
Maternal ghosts and paternal ghosts
86. *tʂa^{53} ndʑa^{44} li^{44} dʑy^{11} su^{44} ræ^{53} tʂa^{11}*
Zhang family ghosts
87. *ho:^{11} jy^{11} ma^{11} sa^{11} su^{11} rə^{11} zə^{44} ma^{11} zə^{44} su^{44} ræ^{53} tʂa^{11} da^{44} te^{44}*
Ghosts who wander at night
89. *ho:^{11} ʂa^{53} tɕo^{11} tɕo^{11}, sa^{53} ho^{11} ho^{11}, sa^{53} ho^{11} ho^{11}*

FUNERALS

November 5, 2004 (Friday), eight a.m. Two men from dʑa^{53} qa^{53} tʙu^{11} Village, Xiangshui Township arrived in dzɚ^{11} qu^{11} Village on motorcycle when my mother and I were talking with some neighbors in front of our gate. They came with bad news—my sister-in-law's mother had died. "*a^{44} wa^{53}*,[A] she was only fifty. Why wasn't it her crazy old man (the dead woman's husband), rather than her?" Mother said. We were surprised by this unexpected bad news.

The surviving husband often behaved badly. His face was dark and he wore ragged clothing. I used to be very afraid of him. Nevertheless, I felt sympathy when others beat him when he said unacceptable and profane words in public. He went here and there and did not return home for many days. Sometimes he was gone for a month. He played with kids at weddings and funerals. Sometimes he grabbed someone's hat or a girl's scarf and vanished from the crowd. Later, the only way to get the 'stolen' item back was to offer him pieces of meat or a bottle of liquor. I do not know what he did when he was away from home but his neighbors kindly gave him food.

"I'm leaving for dʑa^{53} qa^{53} tʙu^{11}. I'll buy a cow there. It is very slow and difficult to drive a cow from here to dʑa^{53} qa^{53} tʙu^{11}. I'll also have to kill and butcher cows for the funeral," my younger brother said and left immediately. We started to prepare for our journey from dzɚ^{11} qu^{11} Village to dʑa^{53} qa^{53} tʙu^{11} with seven people, one from each na^{53} mʑi^{53} family in my village, except for some families who were really busy with their farmwork. We collected ten to fifteen RMB from each family and bought fifteen kilograms of liquor and firecrackers at bi^{11} ji^{53}

[A] An expression of surprise.

li^{53} xo^{11}, where the local township government is located. We divided the liquor into three containers so three people could carry it easily and thus better deal with the steep path while climbing the mountain on our way to dʑa^{53} qa^{53} tʙu^{11}.

Around 300 na^{53} mʑi^{53} live in dʑa^{53} qa^{53} tʙu^{11}. The sound of wailing and the rattle-tattle of firecrackers greeted us when we reached the home at six in the evening. We then set off our own firecrackers. Some people in our group wailed and went into the room where the corpse lay on a bed made of sandalwood.[A]

According to na^{53} mʑi^{53} custom, the family must invite *pʰa^{53} tsə^{53}* to chant and do many complicated rituals. Chanting is needed for at least three days and then the corpse is cremated. *pʰa^{53} tsə^{53}* also decide when, where and how far from the home the corpse should be taken. Moreover, only adults (those more than twenty years old) can participate in cremation.

A big fire was made in the courtyard center in front of the house after we finished dinner. People could clearly see everyone's face by the firelight. The *pʰa^{53} tsə^{53}* led fifteen young people in a dance around the corpse. He sang words (that I could not understand) that all the dancers repeated in a high-pitched voice. After the *pʰa^{53}tsə^{53}* led us singing and dancing for one circumambulation, he returned beside the corpse.

"Oh, it is you young ones' turn now. Tonight is the time we send her; it's not a time to chat and sleep. Continue and don't stop," he instructed as he settled back into his seat. At this moment, I remembered what Father had told me, "We cannot dance ʂə^{11} tsʰo^{11} without the *pʰa^{53} tsə^{53}'s* permission." The dead person hears the villagers singing and is pleased. Thus the dance allows villagers to express their sadness and respect for the dead person and the dead person's relatives.

"OK, come, everyone, let's dance..." the young ones called to each other after the *pʰa^{53} tsə^{53}* said so. I joined them and felt great sadness in my heart when I sang with the villagers:

ho^{44}———ʂə^{11} tsʰo^{11} ———	Oh———ʂə tsʰo———
^{1}m̩^{53} je^{44} a^{44} zə^{55} nu^{44} ha^{11} dʑo^{44} ʂə^{11}	^{1}You, a^{44} zə^{55B}
^{2}nu^{11} je^{44} mi^{44} lo^{11} tɕə^{53} ha^{11} dʑo^{44} ʂə^{11}	^{2}You, get up
^{3}qa^{11} lu^{44} va^{11}mi^{11} nu^{44} li^{44} pʙu^{11} ha^{11} dʑo^{44} ʂə^{11}	^{3}*qa^{11} lu^{44} va^{11} mi^{11C}* is sending you back
^{4}qa^{11}tʙu^{44} qa^{11} pæ^{11} nu^{44} li^{44} pʙu^{11} ha^{11} dʑo^{44} ʂə^{11}	^{4}The hearth is sending you back
^{5}qʰo^{11} bo^{11} qʰo^{11} ndzə^{11} nu^{44} li^{44} pʙu^{11} ha^{11} dʑo^{44} ʂə^{11}	^{5}The door threshold is sending you back
^{6}dʑa^{11} kʰɣ̩^{44} tʂʰa^{44} pa^{11} nu^{44} li^{44} pʙu^{11} ha^{11} dʑo^{44} ʂə^{11}	^{6}The yard outside is sending you back
^{7}nu^{53} je^{44} zə^{11} mi^{11} nu^{44} li^{44} pʙu^{11} ha^{11} dʑo^{44} ʂə^{11}	^{7}Your daughters are sending you back
^{8}nu^{11} je^{44} ʑi^{53} ho^{53} nu^{44} li^{44} pʙu^{11} ha^{11} dʑo^{44} ʂə^{11}	^{8}Your sons are sending you back
^{9}jo^{53} tʂa^{44} jo^{11} tʂʰu^{11} nu^{44} li^{44} pʙu^{11} ha^{11} dʑo^{44} ʂə^{11}	^{9}Relatives are sending you back
^{10}bo^{11} ka^{11} bo^{11} lo^{11} nu^{44} li^{44} pʙu^{44} ha^{11} dʑo^{44} ʂə^{11}	^{10}Villagers are sending you back

[A] The sandalwood bed is made for the corpse to lie on. It is later taken with the corpse and used as fuel for cremation.

[B] *a^{44} zə^{55}* generally means 'mother-in-law' but may also be used as a respectful term of address used by young people when addressing older women.

[C] *qa^{11} lu^{44} va^{11} mi^{11}* 'three stones by the hearth' are used to support pots when they are heated by a fire underneath.

The words may be improvised. People took turns leading the circle to sing and dance until dawn. Many people danced near the corpse. A person sang out a line of song first, which others repeated. I saw some people were also dancing and singing in the courtyard outside because the room was very crowded. However, at midnight, only three to five men continued to dance and sing. The *p^ha^{53} $ts\text{ə}^{53}$* was upset because only a few people continued to dance and sing for the last two hours. Five o'clock in the morning is the best time for the soul to leave for it is then that the cocks crow at dawn before many people have risen. At this time, the *p^ha^{53} $ts\text{ə}^{53}$* stopped the dancing and did the soul-sending ritual by saying the name of each place, in order, where our ancestors had lived in the past. Around eleven o'clock, the *p^ha^{53} $ts\text{ə}^{53}$* chanted and people danced *$ʂ\text{ə}^{11}$ ts^ho^{11}* around the corpse for the last time. Then strong young men carried the corpse away to be cremated, as the home overflowed with wailing.

On the way home, my younger brother and I met his father-in-law. His face was covered with dirt and he carried a broom on his shoulder. "Mother-in-law passed away," I said.

"No, no, it is not true. I'm going to beat Han Chinese in the market," he said and walked away from us. Soon we couldn't see him anymore.

"It's better to not tell him. He's always like this," my younger brother sighed.

The deceased's relatives should visit with a gift of liquor soon after a death. Daughters and sons of the deceased must bring a goat, sheep, pig or cow. These animals are believed to accompany the dead person's soul. A relative of the dead person (most commonly a brother and the deceased's children) must offer a goat or sheep. Villagers also visit. If na^{53} $mʐi^{53}$ in the village do not visit the deceased's family during the funeral, others believe they lack a sense of community spirit. Nuosu who have close relationships with the deceased's family also visit and bring one or two bottles of liquor.

The *p^ha^{53} $ts\text{ə}^{53}$* is the funeral director. He divines how long the corpse should be kept in the house, which is usually not longer than three days. He also chooses cremation or earth burial.

An exceptional situation occurs when the deceased has no sons or only daughters, in which case the religious activity is *$ʂ\text{ə}^{11}$ ts^ho^{11}* and chanting. The purpose of both is to send the dead person's soul back to p^hu^{53} ji^{44} la^{11} $dʐy^{11}$ $k^hɣ^{11}$, the place where ancient na^{53} $mʐi^{53}$ originated. *$ʂ\text{ə}^{11}$ ts^ho^{11}*—'entertain the dead person'—is a crucial activity because it sends the soul of the deceased back to p^hu^{53} ji^{44} la^{11} $dʐy^{11}$ $k^hɣ^{11}$. It is a simple circle dance comprised of a few dance movements that match the rhythm of what is sung. People only dance when the *p^ha^{53} $ts\text{ə}^{53}$* begins. He sings a few lines, which the others repeat. He may then stop singing and dancing, while others continue. *$ʂ\text{ə}^{11}$ ts^ho^{11}* continues in the room where the corpse lies throughout the night, though some villagers may return home to rest.

A bed, similar to a normal wooden bed, is made for the corpse, which is covered with white fabric. Adults never let children get near the corpse. Furthermore, cats and mice must not jump over the corpse. If they do, the corpse will wake up and frighten everyone.

Two to four *p^ha^{53} $ts\text{ə}^{53}$* work together chanting for the corpse during the daytime, which leads the soul back to p^hu^{53} ji^{44} la^{11} $dʐy^{11}$ $k^hɣ^{11}$. If this is not done, the soul becomes a ghost and will do bad things. During the night, young people dance *$ʂ\text{ə}^{11}$ ts^ho^{11}* for the dead person and a

person in the circle sings loudly and sadly, which is repeated by the other dancers in the circle. Meanwhile, relatives are near the corpse, keeping children, cats and mice away.

The above describes the proceedings for old people when they die. The *p^ha^{53} $ts\partial^{53}$* comes and divines the direction the corpse should be taken when people die from disease, are killed in fights and who commit suicide. In such cases, the corpse is generally cremated; the corpse is placed on a stack of wood, which is set on fire. The exact location of the stack of wood is determined by the *p^ha^{53} $ts\partial^{53}$*.

The family must clean the house after the corpse is removed.

THE NEW YEAR IN dzᶎə^{11} qu^{11} VILLAGE

NEW YEAR RULES. The New Year period (according to the Chinese lunar calendar) lasts fifteen days for the na^{53} mʑi^{53} and Han living in the village and is marked by the gathering of family members, visiting, sacrificing to dead relatives and ancestors, cleaning graves and village gatherings. The end of New Year is marked by removing k^{h}ɣ^{44} ʂə^{55} *t^ho^{11} po^{11}* or the New Year pine trees. dzᶎə^{11} qu^{11} Nuosu villagers celebrate the New Year about one month earlier.

na^{53} mʑi^{53} observe the following New Year rules:

Rule	Day	Reason
do not eat meat or oil	1	unknown
do not eat rice	1	unknown
do not blow on fires	1-3	causes wind
do not visit other homes	1-3	unknown
one's animals should stay at their own home	1-3	unknown
do not pour water	1-3	disturbs life-forms in water
do not fetch water	1-3	disturbs life-forms in water
do not cut trees	1-15	disturbs life-forms in forests
do not cultivate fields	1-15	disturbs life-forms in the earth

$k^hɣ^{44}$ $ʂə^{55}$ a^{11} p^hu^{44} a^{44} $ɣ^{55}$ 'NEW YEAR ANCESTORS'. Younger na^{53} mʑi^{53} family members return from helping relatives and friends' families build houses and doing housework in other villages, and working to earn cash income, e.g., doing construction work in such cities as Chengdu and Xichang. Children do not need to watch the livestock because the crops have been harvested and thus there are no crops for the livestock to damage and students are not in school. The family's attention turns to preparing for and then celebrating the annual k^{h}ɣ^{44} ʂə^{55}.

Children excitedly wait for the k^{h}ɣ^{44} ʂə^{55} *a^{11} p^hu^{44} a^{44} $ɣ^{55}$*, who return to celebrate k^{h}ɣ^{44} ʂə^{55} with their descendants and relatives. Libu Lakhi's father typically gave this account when Libu Lakhi was a child:

> My dear child, don't be naughty and misbehave, then you will get new clothes, new shoes and a new hat to wear and your dearest father will cut a very big pig foot for you to carry when the k^{h}ɣ^{44} ʂə^{55} *a^{11} p^hu^{44} a^{44} $ɣ^{55}$* arrive. k^{h}ɣ^{44} ʂə^{55} is coming! And the k^{h}ɣ^{44} ʂə^{55} *a^{11} p^hu^{55} a^{44} $ɣ^{55}$* will not like you if you misbehave and cry all the time. If the k^{h}ɣ^{44} ʂə^{55} *a^{11} p^hu^{44} a^{44} $ɣ^{55}$* are

unhappy, then we will have poor harvests, our livestock will get sick and we will also become ill. Then our family will not have a happy life next year.

If Libu Lakhi curiously asked for more information about the $k^hɣ$ ʂə^{55} *a^{11} p^{h}u^{44} a^{44} ɣ^{55}*, his father further explained:

$k^hɣ^{44}$ ʂə^{55} *a^{11} p^{h}u^{44} a^{44} ɣ^{55}* are all our ancestors who have died and do not live with us today. They are in *ɱ^{53}* 'the sky'. They return to our home to celebrate New Year with us every year. Of course we cannot see anything like bodies or hear any sounds from them, but their *rə^{53} hĩ^{53}* 'spirits' are here with us. Everyone likes that. After we die, we become spirits. Spirits can see what we are doing, hear what we say and smell what we offer them when they return to our home. That's why we always offer fresh meat (raw and cooked), rice and liquor to them before we eat. That shows we respect and are devoted to them. We should respect our ancestors.

SHOPPING. na^{53} mʑi^{53} and Han dzᶎə^{11} qu^{11} villagers prepare for the New Year by slaughtering pigs; making $k^hɣ^{44}$ ʂə^{55} *q^{h}ɔ^{44}* 'New Year purchases' (usually from lu^{11} ma^{44}/Lizhou) of vegetables, fireworks, liquor, candy, bowls, spatulas, new pots if the old ones need replacing, etc. on the twenty-fourth and twenty-fifth days of the twelfth lunar month and by cleaning the home. In Libu Lakhi's home, his eldest brother or father usually went shopping on foot with a *k^{h}a^{11}* 'large bamboo back-basket', along a narrow path running from dzᶎə^{11} qu^{11} Village to lu^{11} ma^{44}. An entire day was required to go and return. If Libu Lakhi's father went, Libu Lakhi and his elder brother went out on the path to wait for his return and greet him in the evening.[A]

The sun gleamed gently above the western mountain as my elder brother (Jiujin) and I started our greeting journey.

"Did you see our brother returning?" we asked every passerby returning from shopping in lu^{11} ma^{44}.

"Who is your brother? What's his name?" replied many Nuosu. We were then silent as we sat on a boulder by the path, looking into the distance, hoping to see someone resembling Xiaolong. As we waited patiently and the light dimmed, the end of the path came nearer to us as the density of fog and murkiness increased.

"What are you two doing here?" came a voice some minutes later from the darkness.

"Did you buy new clothes for us? We have been waiting for you to return!" Jiujin blurted out.

"Did you get many firecrackers for the New Year?" I asked in extreme excitement.

"Can we both have a look, dear brother?" we both begged, eager to see our new clothes and the firecrackers, which have a very distinctive odor.

[A] In 2007, this had changed with most dzᶎə^{11} qu^{11} Village families owning a motorcycle. In 2007, there were three taxi vans that went from dzᶎə^{11} qu^{11}Village to lu^{11} ma^{44} (four to five RMB one-way).

"Quickly! Quickly! What are you two talking about? We cannot find our way back home in the darkness if you continue talking like this. You'll have a chance to see and enjoy your new clothes after we get home," Xiaolong said in such a mature, confident tone that we shut up and obediently followed him home.

Back home, Brother Xiaolong took out two jackets and two black hats from his basket. Jiujin and I then ran to our parents and showed them our new clothes. Meanwhile, Mother was sorting out the vegetables and new bowls and chopsticks that Xiaolong had bought beside the hearth. It was the happiest time when our parents said "Wow! My son is really good-looking today!"

Father often reminded us to keep the firecrackers far from the hearth. He never let us kids touch them out of concern for our safety.

When we asked why only Han people were able to make firecrackers, he would tell us the following story.

> Long ago, our li^{44} ʙu^{55} Clan had a special gun an armspan long called *sa^{53} ja^{53} p^{h}o^{11}*. It had three barrels and we could shoot them all at the same time. They didn't use firecrackers like today. Now it is very different. We just buy firecrackers from the market and use them to sacrifice with instead of the *sa^{53} ja^{53} p^{h}o^{11}* because it is so convenient. No families have a *sa^{53} ja^{53} p^{h}o^{11}* today."

THE TWENTY-SIXTH DAY OF THE TWELFTH LUNAR MONTH: q^{h}o^{44} ʂa^{55} ŋga^{53}. On the twenty-sixth day of the eleventh lunar month, every household does *q^{h}o^{44} ʂa^{55} ŋga^{53}* 'soot clean'.[A] Cleaning involves cleaning inside and outside of the house (the house courtyard and outside the courtyard). The home interior is cleaned first. The walls, pillars, sacrifice place, kitchen and ceiling are dark and dirty because smoke from the hearth fire has coated them with soot. A long bamboo pole with a bunch of leaves at the top is prepared. *ga^{53} ha^{53}* 'sacrifice box[B] (Figure 17), beds, quilts, clothes and so on are moved outside into the courtyard.

Father cut and trimmed a long bamboo pole and began cleaning the ceiling while Mother and I were cleaning the things we had moved into the courtyard.

"Liujin,[C] don't come in until I tell you, OK? The air is full of swirling dust!" Father yelled from inside the house.

"Yes, don't go inside, otherwise you'll get sick from the dust," Mother added.

"OK! Mother, why do we have to clean like this?" I asked.

"We do so every year in order to greet our ancestors when they return to celebrate the New Year with us. And we also have more time now to clean the house than at any other time," Mother explained while stuffing dirty clothing into a bag. "Go out and see if your elder sister

---

[A] *q^{h}o^{44} ʂa^{55}* = soot on the walls and ceiling of a home that has accumulated from burning a fire in the hearth.

[B] The *ga^{53} ha^{53}* is made of wood boards and is on the left side of the hearth.

[C] Liujin = six *jin* or three kilograms; his weight at birth.

and elder brother have finished cleaning *ji^{44} dʁu^{55} q^{h}æ^{53}* 'around the house', and then tell them to take these clothes to the river and wash them."

My brother and sister were making a big pile of tree leaves on the right side of our house when I reached them. "Wow! It's extremely clean. You two did a good job," I said, looking around.

"We must, otherwise our ancestors will be unhappy when they visit us during the New Year time," Elder Sister said seriously.

Elder Brother said, "You're so lucky not to have to do the work we are doing. You don't have to do as much work as us! I'll tell Mother and Father that you also should do the same work as us next year."

"Sure! I can do everything you are doing now but later, after I grow up. Mother said you should wash these clothes in the river," I said and then got ready to run back to Mother.

"Yes, but wait a minute, Younger Brother. We also must help Father clean the house and carry the dirt here," Elder Sister said, pointing to a nearby pile of dirt.

"OK, I'll tell Mother. Why must we add the dirt from the house on this same pile?" I asked.

"In order to do better ka^{11} mɛ^{53} qo^{53} ka^{11} ɕa^{11} pi^{53} activity,"[A] Elder Sister replied gently.

"What is ka^{11} mɛ^{53} qo^{53} ka^{11} ɕa^{11} pi^{53}?" I asked.

"Ask Mother what we should do next. We'll tell you later," Elder Sister said.

I went back, asked Mother, returned and said, "Mother said you two come help Father and she'll wash the clothes. Tell me what ka^{11} mɛ^{53} qo^{53} ka^{11} ɕa^{11} pi^{53} is now," I said.

"Dear Younger Brother, go back and ask Mother because we must help Father, otherwise we will have no time. Tomorrow, we have to kill the *kɣ^{44} ʂɔ^{55} va^{11} k^{h}o^{11}* 'New Year pig'," Elder Sister said patiently.

When I got back to the doorway, I could hear Father coughing. "My throat is coated with dust," he said. "I finished cleaning the ceiling, wall and pillars. You two please clean the floor and carry the dirt out for ka^{11} mɛ^{53} qo^{53} ka^{11} ɕa^{11} pi^{53} during New Year," Father said to my brother and sister, then slapped his clothes, sending out new clouds of dust.

Elder Sister and Elder Brother went into the house with brooms. I followed and saw the floor was covered with a thin layer of soot. The ceiling, walls and pillars looked new, as though the house had been built recently.

I went outside. Mother had gone to wash the clothes. Father was resting, sitting on the courtyard floor, leaning against a wall.

"Liujin bring me a basin of water. I want to wash my face," he said. I saw his nose was covered with soot and I wanted to laugh, but then I quickly hurried away.

"Come out quickly, Liujin. The house is full of soot. You'll get sick from it," Father added as I scurried away.

When I came back, I asked, "Father, what is ka^{11} mɛ^{53} qo^{53} ka^{11} ɕa^{11} pi^{53}?" I couldn't get those words out of my head.

"You do ka^{11} mɛ^{53} qo^{53} ka^{11} ɕa^{11} pi^{53} during the New Year time," he said, as he washed his face with the towel I had brought.

"But I don't know what is it!" I said.

[A] *ka^{11}* = eagle; *mɛ^{53} qo^{53}* = to not look at someone directly because you are displeased with them; *ɕa^{11} pi^{53}* = blind.

"The *ka*^{11} is a very huge, powerful bird with sharp talons. At the beginning of every year, they come to catch chickens. They like to eat chickens and it is very easy for them to catch and carry away small chickens. The trees are bare at the beginning of every year so it is a perfect time for them to catch chickens. At other times of the year, it is harder for them to catch chickens because the chickens can run into bushes or under trees with thick leaves. In order to prevent the chickens from being caught by *ka*^{11}—since long ago, I don't know when exactly—our ancestors believed ka^{11} mɛ^{53} qo^{53} ka^{11} ɕa^{11} pi^{53} was very effective. Years ago, the activity was performed by adults, the *sə*^{44} *ja*^{44} *p*^{h}*o*^{11} was shot and everyone repeated '*ka*^{11} *mɛ*^{53} *qo*^{53} *ka*^{11} *ɕa*^{11} *pi*^{53}'. In time however, adults lost interest in doing this so now only children do it with firecrackers. People clean their houses and use the garbage and dirt to make smoke around their houses and say *'ka*^{11} *mɛ*^{53} *qo*^{53} *ka*^{11} *ɕa*^{11} *pi*^{53}*,*' but not many people remain interested in doing such things," Father sadly concluded.

THE TWENTY-SEVENTH DAY OF THE TWELFTH LUNAR MONTH: SLAUGHTERING PIGS. "Get up and help me make a fire," Father urged while I still was in bed.

"O... OK," I said, sat up and got dressed quickly, which was unusual for me. I rushed out and saw smoke coming from every home's courtyard, sending thick clouds above the village.

"Bring some fuel and let's make a fire," Father said, while digging a hole in the ground. When he finished, he placed a cauldron atop it, brought water in a bucket from the river and filled it. Meanwhile, I made a fire under the cauldron.

All the young na^{53} mʐi^{53} men gather and kill New Year pigs in the order of oldest[A] to youngest families. About twelve young men came to our home after we had breakfast.

"Oh, please sit first. Please sit," Mother said and asked me to bring some bowls for liquor.

"First pour a cup and put it on the sacrifice place, then offer each person a bowl of liquor," Father said as I cut *ɕy*^{11} *ɕy*^{44},[B] put it in the *ɕy*^{11} *ɕy*^{44} *q*^{h}*a*^{11},[C] added glowing charcoal from the hearth and then placed it on the sacrifice place.

"Whose New Year pig is the biggest this year?" Qijin,[D] a villager in his thirties asked curiously, holding a cup of liquor in his right hand.

"Bajin's[E] family," Father replied, taking a sip of his own liquor.

"No, I think your family's is biggest, Qijin. Yesterday, I saw your family's pig," Mother commented.

"OK, is everyone at home? We still have to go to other homes to kill pigs," Father said.

"Yes, all the family members are at home," Mother replied from the kitchen.

When New Year pigs are slaughtered, everyone must be at home. Traditionally, people believe that if someone is missing from the family at this time, a family member might become ill, the family's livestock might not grow well and such disasters as floods might harm the family.

[A] Here 'oldest' refers to the family that has the oldest person (either male or female).

[B] *ɕy*^{11} *ɕy*^{44} is sandalwood cut from the mountain, which has a pleasing odor when burnt as a sacrifice to the ancestors. *p*^{h}*a*^{53} *tsə*^{53} burn *ɕy*^{11} *ɕy*^{44} during such rituals as funerals and exorcisms.

[C] *ɕy*^{11} *ɕy*^{44} *q*^{h}*a*^{11} = container in which *ɕy*^{11} *ɕy*^{44} is burnt.

[D] Qijin = seven *jin*, or three and a half kilograms.

[E] Bajin = eight *jin*, or four kilograms

My elder brother set off firecrackers and their explosions briefly deafened me as the men slaughtered my family's New Year pig.

"Quickly, put the blood on the sacrifice place while it is warm and toss ash on the ground to cover the blood," Father said to Mother and my elder brother in a hurried tone. Then he left with the other men to help them do the same thing at other homes.

"Why can't we let our dog lick the blood on the ground, Mother?" I asked.

"Our ancestors will be upset if we let the dog lick the blood before we offer it to them," Mother answered calmly, putting the basin of blood on the sacrifice place.

"Mother, I want to go see the pigs slaughtered at the other homes!" I said.

"All right, but be careful and come back quickly with your father," Mother said as I left.

It was about noon. Elder Brother and Mother were almost finished scalding and scraping the pig carcass. It was time for Father to return because only he knows how to butcher the pig correctly in order to offer sacrifices to the ancestors of the New Year.

"Wow! We don't have to worry about anything this year. Oh, wait a moment... here, there is a little bit of the *va*^{11} *pi*^{11} 'spleen' rolled outside, but I think it is still fine. The spleen is generally as flat as a board,"[A] Father said, holding the spleen in his hands, turning it over and over, examining it carefully.

"Oh... quickly cut out the *ʦʂə*^{11} 'bladder' and have a look," Mother said, looking both happy and worried.

"There isn't too much *mbæ*^{11} 'urine' in the bladder. It will be a little dry this year, but don't worry. It should be OK," Father comforted us and himself.

"Liujin, go stretch the bladder for the ancestors," Father said, handing me the bladder.

I ran out excitedly with it and tried my best to stretch it by rubbing it on the ground and blowing it up and rubbing it on the ground again because when our ancestors come to celebrate New Year, they receive many offerings and they use the bladder to store the offerings when they leave.

ʂə^{11} *ɣ*^{11} *kɛ*^{11} *ʧʰə*^{53}[B] 'sacrificing roasted pork',[C] is an important part of New Year rituals. The spleen is roasted and placed on the sacrifice place before people or animals have a chance to eat any part of the New Year pork.

"Quickly, let's offer the spleen and then we can roast lean pork to eat," Father urged while cutting up the pig carcass.

That evening, Mother used the New Year pig's large intestines to make *ɕɛ*^{11} *ɣ*^{11} *ȵi*^{11} 'blood-sausage' for dinner. Fresh intestines are turned inside-out by inserting the end of a chopstick in one end and then pulling the intestine over the chopstick, which provides something to grip. Then they are washed. Bamboo strips are cut, bent into a circle the same diameter as the

---

[A] If the edge of the spleen is rolled slightly inwards, this is seen as a good omen—the family will make money and the family will be lucky. If the edge of the spleen is rolled slightly outwards, then it is seen as a bad omen—the family may lose money and experience bad luck. A flat spleen is seen as neither a good nor bad omen. The bladder foretells the weather. If it is full, it suggests that there will be too much precipitation and there may be flooding. Conversely, if the bladder is empty or nearly so, it will be a dry year. A half-full bladder is considered best.

[B] *ʂə*^{11} *ɣ*^{11} = roasted lean pork; *kɛ*^{11} *ʧʰə*^{53} = to sacrifice.

[C] Pieces of lean pork are placed directly on coals in the hearth.

intestines and tied at the ends to keep them circular; the rings are put at the mouth of an intestine and the end of the intestine is pulled over the ring so that the sausage filling (leftover cooked rice mixed with pig blood, ginger, salt, prickly ash and garlic) may be easily placed into the intestines using the hands. The filled intestines are tied at either end and boiled for about half an hour. Periodically, a chopstick or bamboo strip is used to puncture a sausage to see if red blood comes out. Cooking continues until there is no red color. Usually, this is the only time stuffed sausages are made and eaten in the home.

THE TWENTY-EIGHTH DAY OF THE TWELFTH LUNAR MONTH: MAKING THE sa^{44} nda^{55}. The twenty-eighth day has no certain activities other than young men building the sa^{44} nda^{55} that consists of two wood poles taken from a nearby forest. One pole is about three meters long and the other is about ten meters long. A hole is dug and the shorter pole is stood upright and its base is buried. This shorter pole is sharpened at the end and then stuck through a hole made in the center of the longer pole. This is used for entertainment by two people—one person sits on each end of the pole and then they run and swing counterclockwise. People are busy during this time and the sa^{44} nda^{55} is not used much until the first day of the first lunar month.

THE TWENTY-NINTH DAY OF THE TWELFTH LUNAR MONTH: MAKING SAUSAGE. No special activities are done on the twenty-ninth day. A family might ask someone to go shopping for needed items. Pork sausage is made using the small intestines.

THE THIRTIETH DAY OF THE TWELFTH LUNAR MONTH. The thirtieth day of the twelfth lunar month until the third day of the first lunar month are the most important days of the entire New Year period. All family members should be at home during this time. Most families invite a p^ha^{53} $tsə^{53}$ to hold the mbo^{53} k^{h}o^{53} pʙu^{11} ritual in the morning.[A] This ritual expels disease and evil and is held at around five a.m., which is considered the best time to do the ritual before sentient creatures[B] awaken. The ritual continues until dawn or a cock crows.

The first thing to do on this morning is to cut $k^hɣ^{44}$ $ʂə^{55}$ t^ho^{11} po^{11} or pine trees of the New Year. Such trees are considered a very pure greeting to the ancestors of the New Year. Usually, it requires five small green pine trees with three whorls that should be as tall as a person. Two are tied on both sides of the ga^{53} ha^{53} 'sacrifice place' and two are leaned against both sides of the door. The fifth one is inserted into the courtyard center in front of the door.

After breakfast, as Father instructed, I went looking for small pine trees in the forest on a high mountain. It was challenging for me because the trees were very tall and it was difficult to find trees with three whorls. My parents were waiting for me to have lunch with them when I returned with five small trees. I placed them all in their proper places as soon as I finished

[A] During mbo^{53} k^{h}o^{53} pʙu^{11}, the p^ha^{53} $tsə^{53}$ chants to dispel such evil things as illness and curses put on family members by others.

[B] Misfortune is caused by evils, which can easily hear the p^ha^{53} $tsə^{53}$*'s* chants before people and such other life-forms as frogs and birds awaken and begin making noise.

lunch. Father began collecting needles to build the *kɣ̣^{44} ʂə^{55} a^{11} pʰu^{44} a^{44} ɣ̣^{55} rə^{44} gɣ̣^{53}*[A] 'path of the ancestors of the New Year' from under the *ga^{53} ha^{53}* to the doorway. We completed a green, eight-centimeter wide path in about ten minutes.

Around two p.m., the sound of conches being blown suddenly broke the silence of the quiet valley, followed by the rattle-tattle of firecrackers. I felt anxious because Mother had told me that if we sacrificed very late on New Year's Eve, the clan's dead relatives and ancestors would become enraged and then crops mature late. This is why families compete to be the first to sacrifice to their ancestors.

I ran back into our house and saw Father cutting sandalwood. Mother and my sisters were busy cooking in the kitchen while Elder Brother was preparing the firecrackers. This is the most ceremonious part of the New Year. However, I was a child and only interested in firecrackers and watching them explode.

"Go with your elder brother and bring back a big dead tree trunk for a fire," Father commanded.

"No! Father I want to see the firecrackers," I objected.

"Quickly! Otherwise, we won't have a big New Year pig next year," Father said.

"Let's go far away and find the biggest one," Elder Brother suggested.

"Can you carry it if it is really big?" I worried.

"I have a rope. I can carry it on my back with the rope. Our New Year's pig will be very big next year if we can bring back the biggest one," he said and showed me the rope that he had already prepared.

"Yeah, let's go find the biggest one. I'm sorry I'm too small to help very much, Brother," I apologized.

We did bring a big trunk back home finally, but we were not sure if it was the biggest.

"May I play with one please, Brother?" I asked, squatting in front of him. I wanted to touch some of those attractive red bunches of firecrackers.

"No! Father will scold you if you do. Father said it is very dangerous for kids to play with them," he said sternly.

"OK! Everyone come prostrate to our ancestors," Father said, standing in front of the *ga^{53} ha^{53}*. The sacred sound of the conch echoed in my ears and then all of us prostrated in front of the ancestors while Father chanted:

ho^{53} da^{11} te^{11}, ta^{11} hũ^{11} da^{11} te^{11}	*Oh da te*, tonight is
la^{44} lu^{53} ti^{11} kʰɣ̣^{53} ru^{11} dja^{44}	The night of the Tiger Year
la^{44} lu^{53} ti^{11} kʰɣ̣^{53} ru^{11} kʰɣ̣^{44} ʂə^{55} su^{44}	The New Year of the Tiger Year
ʂə^{11} na^{11} ɣ̣^{53} na^{53} no^{53} kɛ^{11} tɕʰə^{53}	We offer you meat and liquor…

I rushed out as soon as I received the *ɣ̣^{53} dzu̱^{53}*[B] from Father to see my elder brother setting off firecrackers.

[A] The pine needles are used to build a road for the ancestors when they join their living descendants during the New Year .

[B] *ɣ̣^{53} dzu̱^{53}* = liquor elders offered younger generations to drink after finishing the sacrifice just described was believed to be a lucky medicine with blessings from the ancestors.

"OK, tonight is the only chance we can all be together in the whole busy year. Our crops were very good last year, our livestock didn't get sick and none of our family members were ill. Everything has gone very well. From examining the pig's bladder of our New Year pig, our crops next year will grow well with enough water. The only thing that's a little unsure is that the spleen was..." Father continued while everyone else ate, enjoying the food.

"Don't talk so loud, your father is talking," Mother said.

"It's normal for siblings to disagree with each other and with us—your parents. We should care for and forgive each other. Especially, elders should be more patient with the younger ones," Father said, paused and took a sip of liquor.

"I want to go to visit our aunt's home in ʂa[44] pa[53] Village and…" said Younger Sister, seizing the chance when Father paused.

"Let your father finish first, kid," Mother said.

"Next year, your younger sister is going to marry. After that, we won't have much chance to celebrate the New Year together like tonight," Father said.

"Please eat, Father, you have been drinking a long time without eating very much," Elder Sister said in concern that Father would become badly drunk quickly.

"OK, I will. OK! Now everyone please say whatever you want to say," Father said and began eating.

"Right. Your elder sister is also going to marry and leave our home. Next year, if we care about each other and help each other, then there is nothing that can stop us, even though the spleen of the New Year is not as good as we wished," Mother said, taking over the speaking role Father had relinquished.

It was almost midnight and the candles on the sacrifice place gleamed in a dim, sacred way. We had earlier put the large end of the trunk in the hearth and, as it burned, we continued to push it back into the hearth. By the time we had finished the New Year meal, only a bit of the trunk had burnt.

"Oh, we haven't washed our legs," Elder Sister remembered.

"Yeah, I almost forgot. The big wooden basin is behind the door, and also we have to go to the stream and take enough water[A] for three days," Mother said, pointing to the door.

We nine family members washed our legs together in the big wooden basin because it encourages family unity and it brings good luck. Then my elder sister and brother went to fetch water and filled our home's water containers.

"I feel dizzy from drinking. You all please protect the ridges of the rice fields,"[B] Father said and then went to bed.

"Tonight, we should stay up all night to protect the edges of our rice fields edges, but please go to bed when you feel real sleepy," Mother encouraged.

"Mother, why should we stay up the whole night?" I asked.

[A] During the first, second and third days of the New Year, sentient creatures are believed to be resting. It is taboo for people to take water from a stream or even touch water in a stream. To do so is to destroy such life-forms in the water as frogs, fish and dragons.

[B] All family members are expected to stay at home through the night. One significance of doing this is that it protects the rice fields' edges from collapsing, in which case the fields drain and produce no crops.

"If we all sleep, nobody will keep our ancestors company and then the edges of the rice fields will surely collapse," Mother explained.

THE FIRST DAY OF THE FIRST LUNAR MONTH: EATING ɳo^{53} *bo*^{11} *ly*^{44} *ly*^{11}.[A] Prolonged blares from the sacred conch woke me the next morning as I lay in bed. I realized Father was sacrificing to the ancestors again. The aromatic odor of smoldering *ɕy*^{11} *ɕy*^{44} and Father's chanting made me so energetic that I leapt out of bed.

"Please take this and sacrifice it before it gets cold,"[B] Father said, handing me a big bowl with three *ɳo*^{53} *bo*^{11} *ly*^{44} *ly*^{11} as large as fists from the *ga*^{53} *ha*^{53}. I took the bowl and placed it for a moment besides each of the following places: the *qa*^{11} *pæ*^{11} 'by the hearth', *q*^{h}*o*^{11}*bo*^{11} *pæ*^{11} 'by the doorway', *ka*^{44} *dʁy*^{55} *pæ*^{11} 'by the kitchen' and the *t*^{h}*o*^{11} *po*^{11} *ʑi*^{11} *pæ*^{11} 'by the New Year pine tree' in the courtyard. Each time I placed the bowl in these locations, I bowed to show respect to the spirits that dwell there.

"Please have some *ɳo*^{53} *bo*^{11} *ly*^{44} *ly*^{11}, then help your father *t*^{h}*o*^{11} *ka*^{11} *tɕ*^{h}*y*^{53} 'stick pine needles'," Mother said, offering me a bowl of *ɳo*^{53} *bo*^{11} *ly*^{44} *ly*^{11}.

"Now, don't blow on the fire. And be sure you don't pour water out today," she said as I was about to blow on the fire in the hearth to make myself warmer, holding the bowl of *bo*^{11}

[A] *ɳo*^{53} *po*^{11} is a type of rice plant that is twice as tall as ordinary rice plants or *dʑi*^{44} *po*^{11}. *ɳo*^{53} *po*^{11} grains are bigger and longer than *dʑi*^{44} *po*^{11} grains. *ɳo*^{53} 'grains of *ɳo*^{53} *po*^{11}' are steamed and then the resulting sticky substance is beaten with the blunt side of an ax, a mallet or a big hammer. It is then eaten with honey. Uncooked *ɳo*^{53} is called *ɳo*^{53} *ʐo*^{l1} *ʈʂ*^{h}*o*^{11}. After the boiled *ɳo*^{53} *ʐo*^{11} *ʈʂ*^{h}*o*^{11} is removed from the same large pot it was boiled in, the pot is cleaned, dried and then oil is added. After the oil is hot, *ɳo*^{53} *ʐo*^{11} *ʈʂ*^{h}*o*^{11} is added and the fire is reduced. The pot is covered and the *ɳo*^{53}*ʐo*^{11}*ʈʂ*^{h}*o*^{11} cooks for ten to twenty minutes. After *ɳo*^{53}*ʐo*^{11}*ʈʂ*^{h}*o*^{11} is cooked it becomes *ɳo*^{53} *ʐo*^{11}. Next, the *ɳo*^{53} *ʐo*^{l1} is served and eaten in bowls. Salt may be added. Another food is made from *ɳo*^{53}: rice is soaked in water for several hours and then the grains are ground in a hand millstone in the home. The resulting thick white liquid (resembling yogurt) flows through a clean cloth into a *mo*^{44} *ts*^{h}*ɘ*^{44} 'large bamboo container'. After the grinding is finished, a second clean cloth is put atop the first cloth and a thick layer of ash from the hearth is put atop the cloth to dry the mixture. The next morning, the mixture inside the *mo*^{44} *ts*^{h}*ɘ*^{44} has solidified, is cut into pieces, dried under the sunshine and rolled in the hands. It easily breaks and becomes as fine as flour, which is put in a container. Water is then added and the mixture is kneaded into dough. Pinches of dough are rolled into balls and the balls are put in boiling water. The balls first sink to the bottom, but rise to the top when cooked. These balls '*ɳo*^{53} *bo*^{11} *ly*^{44} *ly*^{11}' are served in bowls and eaten with honey. Few families made this at home in 2006. Instead, wet *ɳo*^{53} was taken to one of two homes in the village with a machine that ground it into the thick, yogurt-like liquid described above for a nominal fee. This was attractive because it was convenient. However, there was a consensus that *ɳo*^{53} *bo*^{11} *ly*^{44} *ly*^{11} made in this way was not as tasty as *ɳo*^{53} *bo*^{11} *ly*^{44} *ly*^{11} made from hand-milled paste.

[B] Cold and odorless offerings do not please deities and ancestors. They delight in odors in the same way living humans enjoy drinking and eating.

ly^{44} *ly*^{11} in my right hand. "Please eat more. There's a lot left. It's not tasty after it's cold," Mother urged.

After I finished eating the *bo*^{11} *ly*^{44} *ly*^{11} I took a knife and cut carefully under the bark of the pine tree branches. This gave me strips of pine needles still attached to the bark. I then took bits of *bo*^{11} *ly*^{44} *ly*^{11} and coated the inside of the bark with it. I stuck the short strips of pine needles to the top edge of the *ga*^{53} *ha*^{53}, one or two strips on the *ʑɛ*^{11} *ʁu*^{11} 'pillars', several strips on the *ndɛ*^{11} *pɛ*^{11} 'both sides of the room', a neat row of strips above the *q*^{h}*o*^{11} *bo*^{11} 'door', a neat row of strips above the door of our home's three livestock (pigs, water buffalo, goats) rooms, a tidy row of strips above the *ka*^{44} *dʁy*^{55} 'kitchen' door, a tidy row of strips above the tobacco-drying room, and a tidy row of strips above the courtyard gate. And I did it in that order.

Father then drove our goats and water buffalo to the mountains to graze.

Later, I went to the *sa*^{44} *nda*^{55} where villagers had gathered. This meeting demonstrates traditional village leadership. Elders talk about what we have done that is good for our village and what should continue; they also discuss what has been detrimental for our village. Younger generations listen and often change their behavior accordingly, e.g., people should help families that request help in planting and harvesting crops.

It is also an opportunity for young villagers to enjoy themselves. Many young women in traditional clothing form a circle and dance. They are led by a man playing a *ka*^{44} *qʏ*^{53} 'short flute' until late at night. Others enjoy swinging and seesawing on the *sa*^{44} *nda*^{55} while yelling *a*^{53} *xo*^{53} *xo*^{53} and *a*^{53}*hi*^{53} *hi*^{53}.[A]

This gathering encourages a sense of unity among na^{53} mʑi^{53} villagers and a sense of wanting to help each other. Each family brings firewood, a piece of pork, a bottle of liquor and bowls, pots and wooden basins. Villagers cook and eat together.

Children are not very interested in cooking but are keen to compare their cooked pig feet. Children dressed in their *ba*^{11} *ts*^{h}*ə*^{44} *ʂə*^{53} *tsa*^{11} 'new clothes' carry a pig foot in a fabric bag, gather in a children's group and compare their pig feet to see whose is biggest. Parents comfort children who are disappointed that their pig foot was not the largest by saying, "Oh, don't cry, don't cry, we will raise a very big New Year pig next year and you will surely win the competition." Children sit down together and happily gnaw their pig feet.

Elders return home in the evening. Young people make a huge bonfire and sing and dance until late at night from the first to third days of the New Year.

THE SECOND DAY OF THE FIRST LUNAR MONTH: EATING ȵo^{53} *ʐo*^{11}*.* On the second day of the New Year people can only eat *ȵo*^{53} *ʐɔ*^{1}. They do not eat meat and soup. As was the case the previous day, people continue to gather in the village, dance, sing and enjoy themselves on the *sa*^{44} *nda*^{55}.

THE THIRD DAY OF THE FIRST LUNAR MONTH: EATING ȵo^{44} *fu*^{53}*.*[B] The ancestors leave the home on the third day of the New Year. Sacrifices are made to the ancestors at home

---

[A] People yell to express excitement and happiness while playing on the *sa*^{44} *nda*^{44}.

[B] *ȵo*^{44} *fu*^{53} is made from *ȵo*^{53} flour. This is made into dough and pieces of the dough are formed into round flat pieces, put into a pot with hot melted lard in the bottom and then the dough pieces are mashed and beaten until they become larger and larger. The dough pieces are turned over repeatedly until they are cooked.

and in front of the graves; water is fetched from the stream and relatives begin visiting each other. People start sacrificing to the ancestors when the rooster crows at around five in the morning. *ɳo*^{44} *fu*^{53} is the main food that is offered to the ancestors in the morning.

"Why must we always get up so early to sacrifice?" I asked Mother.

"Our ancestors will complain that they cannot return with their friends if they must wait a long time for *ɳo*^{44} *fu*^{53}," she explained gently.

Every year, I was awakened by "*dong dong dong*…" the sound of Father beating[A] the *ɳo*^{53} cake in the kitchen. Everyone gets up and shows respect to the ancestors by prostrating to them, which also brings good luck. Simultaneously, the village is full of the sounds of conch horns being blown and the popping of firecrackers as *ɳo*^{44} *fu*^{53} is offered to the ancestors. In addition to sacrificing, the ancestors' graves are visited and offered *ɳo*^{44} *fu*^{53} after daybreak.

Some families invite others and especially children, for *q*^{h}*o*^{11} *bo*^{11} *ɴGæ*^{53} 'Jump Through the Door'. It is taboo for people to visit each other or for domestic animals to leave one's own home until this simple ritual is performed. A child's zodiac year and the zodiac symbol associated with the New Year determine which children are invited.[B]

"Liujin, come jump through our door. Your zodiac year is the chicken," Qijin, a neighbor standing outside our courtyard door, called on the second day of the New Year.

"Yeah, sure, I'll be there soon," I said excitedly because I knew I would be given candy and money from ʨi^{53} vi^{53} and the family's ancestors.

"kʰɣ^{44} ʂə^{55} *a*^{11} *su*^{44} *su*^{44} *o*^{11} 'Is the New Year happy'?" I said, holding three sticks of smoldering Chinese incense in my right hand and standing outside the door of Qiqin's home.

"kʰɣ^{44} ʂə^{44} *su*^{44} *su*^{44} *o*^{11} 'The New Year is very happy', please come in quickly'," Qijin said, waiting for me inside his house.

I entered, put the three sticks of incense on their *ga*^{53} *ha*^{53} and prostrated three times in front of the *ga*^{53} *ha*^{53}. Qijin began chanting and beating a drum. Then he gave me a cup of liquor, which was a gift from ʨi^{53} vi^{53} and his family's ancestors. I drank it and was very happy to receive half a RMB after having breakfast at their home.

Relatives visit each other, bringing half a pig head and liquor, and also set off firecrackers. Commonly understood rules determine which pieces of pork to take when visiting. For example,

---

[A] *ɳo*^{44}*fu*^{53} is a *ɳo*^{53} cake that is made by mixing and adding flour to cold water until it becomes thick, kneading it, taking a fist-size piece of dough, which is put it into a large pot containing hot oil on the kitchen stove. The dough is then beaten with a large heavy spatula until it becomes thin and wide. Salt is sprinkled on top.

[B] We are unsure of the rules that determine this.

when visiting parents and grandparents, half a pig head or a pig tongue is a suitable gift. Other families, including those of siblings, receive *la*^{11} *ʐu*^{44}.[A]

THE THIRD TO THE FIFTEENTH DAYS OF THE FIRST LUNAR MONTH: RELATIVES VISIT EACH OTHER. People continue to visit and relax until the fifteenth day of the New Year. A local saying goes 'The fifteenth day of the New Year is far more important than the first day of the New Year', On the night of the fifteenth, the family cooks half a pig head and offers it to the ancestors, who return to the home, after having left on the morning of the third day.

Family members took the small, dry pine trees and circled the home, for the ancestors would be back to take them away the next morning. "The ancestors of the New Year will take away all the bad things of the last year," Father told me when I asked him why we did such things. The small pine trees cannot be removed from the home until the next New Year if any family members are absent (not at home at that moment, or those who did not return for the New Year rituals) because family members will fall ill.

On the fifteenth day of the New Year, Father walked through the rooms of our home, collecting the New Year pines and then circled the outside of the courtyard counterclockwise.

I returned to my home in January 2006 to celebrate the New Year with my family. I noticed traditions were changing fast. "Just put the pork on the *ga*^{53} *ha*^{53}, I feel lazy," Eldest Brother said to his son, Guoqiang (b. 1988), from where he was sprawled on the sofa watching TV.

"Wait a moment and I'll do it after this sitcom ends," Guoqiang said.

I said nothing but my heart felt heavy.

[A] Strips of pork are hung from the ceiling and over time, they become dry. However, during this time of visiting and presenting gifts, the pork (*la*^{11} *ʐu*^{44}) is fresh—not dry.

na^{53} mʑi^{53} ENGAGEMENT AND MARRIAGE

LIBU LAKHI'S ENGAGEMENT

1993

"Do you think you're very handsome? Do you think I cannot get another one? Do you…"

I ran and ran and dared not look back. The more I ran, the rougher and louder the voice became. There were four girls—ʙu^{44} vɛ^{55} (the one engaged to me) and three other girls—her friends—whose names I didn't know. Finally I slowed and saw that they had stopped chasing me.

The mountain, scattered with green trees, had taken on a yellowish twinge in the gleaming, diminishing sun. Boy shepherds drove their goats and sheep back to their households, hidden from view by the branches of trees growing on the mountain slope. Smoke rose straight into the blue sky from ʙu^{44} vɛ^{55}'s home. The outer yard was full of villagers. Suddenly, a gentle breeze sprang up, bringing the disagreeable odor of burning goat hair; a smell and sight I had seen many times before during weddings, funerals and engagement parties.

Father remained behind. I wanted to return and see him but I recalled the scolding and yelling I had received from the four girls and what Father had just said to me: "Son, go back home quickly and secretly. They seemed very angry. They won't do anything to an old man. I'll deal with everything."

I immediately did what he said, even though I was extremely interested in the children playing a wolf and sheep game. Father is the person I admire and respect the most. I never dared disobey him. He taught me how to use a gun on the mountain during hunting times, educated me about how to be brave and how to behave properly in daily life.

Hunger, exhaustion and the fact that it was getting dark urged me home. I recalled Mother's upset face and Brother's angry scolding, the result of my opposing the marriage they had arranged for me.

1988

"Liujin, quickly put these on," Father said, pushing a ball of a ragged shirt and a pair of trousers into my chest. I realized the black trousers were my elder brother's and the red shirt was my elder sister's. Both were covered with patches.

"Why?" I asked in confusion. I rarely wore clothes, even underwear—except during the several months of winter each year.

"We are going to dʑa^{53} qa^{53} tʙu^{11} to visit your aunt, uncle and cousins," he replied while changing his own clothes.

"OK," I replied, quickly donning the trousers and shirt.

I was extremely excited because I had never before left the village where I was born.

The sky was bright and clean above the green mountain ridges. The rice plants in the rice fields near the winding river were vibrantly green. Farmers walked along the irrigation ditches between the fields, ensuring that water diverted from the river was properly irrigating

the fields. They did this as carefully as parents rear their children. Children swam in the pools in the river with the water buffaloes they were tending. The sounds of birds twittering in the trees beside the river and the laughter of children playing and splashing water at each other vibrated in a gentle breeze laden with the perfume of countless flowers. On the way, as we left the fields and climbed into the mountains, we heard various birds sing. I gazed in the direction of this music but I could not see any birds. Instead, some goat-like animals rushed into the thick forest, disturbed by the sounds of our arrival. Father carried two and half kilograms of liquor in a white plastic container. I followed energetically, delighted with my 'new' clothes.

"Father, what happened in Aunt's home?" I asked.

"Nothing special. We just want to visit. You can make friends and play with your cousins," he replied.

As soon as we reached Aunt's home, Father talked to their family members. I was very excited to meet them for the first time.

Slowly as darkness descended, more village kids gathered and we played wolf and sheep.[A] That was the happiest night of my childhood. We shouted and squealed as we escaped from the wolf. Finally, I was out of breath. When I felt my bare feet getting hot, I sat on the ground to watch the others play. Gradually, they came and sat around me, wearing curious expressions.

"Are you a girl or a boy?" ʙu^{44} vɛ^{55}, the one I was engaged to, asked curiously.

"Of course, I am a boy," I replied in irritation.

"No, you're wearing girl's clothes. You're a girl," another boy insisted. They all burst into laughter simultaneously.

My face seemed to burn. I called to Father but I got no reply.

"Oh, let's see," one said and then they all took turns putting their hands on my chest.

I was frightened by this bullying and ran back into the house, intent on telling Father about these kids' bad behavior. I was surprised as soon as I entered the room. Under the dim light of resin,[B] Father held the end of a small pig's gall bladder and was intoning loudly to the people who filled the room:

Tonight, we two families gather here
Tonight, Liujin and ʙu^{44} vɛ^{55} meet here
Like two bright stars meeting each other
Like the sun and the moon meeting each other
Like…

As soon as Father finished, ndza^{44} ha^{55}, ʙu^{44} vɛ^{55}'s father, took the gallbladder from Father's hands and repeated what Father had said, but in a slightly altered way.

"Father, what's this about?" I asked curiously, unable to control myself.

"Shut up! What does a seven year-old kid know?" he answered smiling, and resumed listening to ndza^{44} ha^{55}'s speech.

[A] A group of children make a line, each holding the child in front of them. The child at the front of the line is the 'ewe' and seeks to protect/block the children from being caught by the 'wolf' who is another child who faces the 'ewe'.

[B] Pinewood containing much resin is burned at night for lighting.

I found myself at the foot of a huge tree trunk by the path that zigzagged up the mountain slope. I realized I had slipped and fallen in the darkness. Suddenly, everything was deadly quiet. It was hard to see the path at night. Everything I had just recalled was now utterly forgotten. My hair stood on end as a dark human-like figure loomed in front of me. I could hardly breathe. The figure became steadily larger. Fortunately, a dog's bark from far away encouraged me to look more carefully. It was only a tree trunk. Night birds began chirping and I started to sing loudly, quickening the speed of my steps without looking back.

All my family members were sleeping. Father's obedient hunting dog jumped up on me, wagging its tail at the door. After I ate some leftovers in the kitchen, I lay in bed, took a deep breath and tried to sleep.

I was afraid of Mother and Elder Brother's reaction the next day. The argument from the night before replayed: "Liujin, you will marry ʙu[44] vɛ[55] after you graduate from middle school in a year," Father said, sitting by the hearth after finishing dinner.

"What about my study? You mean I should just stop?' I demanded, continuing to eat my bowl of noodles.

"What you have learned in middle school is good enough. Think about us, your parents. We never went to school for even a day, but have almost finished dealing with our lives," Mother added.

"I want to continue studying in college after I graduate because I'll then be able to find a job and have a better life," I said, suddenly losing my appetite.

"From the days of our ancestors to our current generation, nobody has ever had an official job. Farming and herding are our fate. We depend on our land and livestock," Elder Brother said.

"Yes. Furthermore, our li[44] ʙu[55] Clan has no connections with important people, as do some families. It would be very hard to get an official job, even if you got more education and a diploma," Father said.

"I can find a job," I said. I wondered why not even one person from our li[44] ʙu[55] Clan had an official job. I made a strong decision that I would continue studying until I got an official job.

"I think it's better to return home, marry early and form your own family. We won't waste much money on that," Father said.

"Yes, don't go to school anymore. We know you have tried very hard at school. But for a poor family with seven kids, this is the best way to…" Mother started.

"Yes, it's the best way. We can marry her into our home this winter," Father said.

"Then there'll be another family," Mother said.

"No, no, no, I won't. I won't. I want to continue to go to school and find a job," I said.

Elder Brother Bajin had come to our home that night to help convince me to stay at home and marry, rather than studying Tibetan in Kangding. "It's useless to study Tibetan. You won't find a job in the future," he said.

"Yes, but Liujin won't listen to us," Mother said.

"I have always listened to you. But this is so significant that I can't consent. I want to study and I especially want to learn Tibetan because I am Tibetan," I said and started packing in preparation for leaving the next day. A heavy stone lay on my heart.

"Don't be silly. Listening to your parents is always right. You're still young. You don't know many things. Listen to us," Father said, taking out his pipe, getting ready to smoke.

"It's so stupid that you want to study Tibetan. This is China. It's better to get married and make a family of your own rather than wasting four years in that Tibetan school," Bajin said.

"I want to learn Tibetan. I just want to, I don't know why, Brother," I said.

"Where will the money come from? It doesn't grow on trees. I have no money to support your study," Bajin said angrily.

"I don't need even one *yuan* from you for my school fees," I said, pointing the index finger of my right hand at him suddenly, a very rude gesture in na^{53} mʑi^{53} culture.

He stared at me for a long time in surprise. Later I regretted and felt guilty for having behaved that way. He bought gifts for me when I got the top score in my class. And he was the one who always encouraged me to study hard in both primary and middle school. Every time his family cooked some special food he invited me to his home to eat. He always supported me. I didn't understand why he had changed his mind.

"Shut up! You don't know how hard it was to raise you guys from infants to this stage and now you behave like this," Mother continued.

"Please inform them that I will never marry her until I finish my study and find a job," I said.

"How can we just go there and say that? If we do, our families will become enemies," Brother said.

"No, no!" I shouted and ran outside.

I found myself in the water buffalo stable in the darkness. Tears streamed down my face and drenched my sleeves.

"Liujin, Liujin, where are you?" Father called.

"Brother, Brother..." my younger sister called.

I knew all of my family members were looking for me. They soon came to me, holding torches of wheat stalks.

"My dear son, come back and sleep. You must get up early tomorrow and go to school," Father said gently.

"No, I won't until you all agree that I don't have to marry her," I said. Father then promised that whatever happened he would help me continue to attend school.

"Come back and sleep. I promise you will go to school as long as you want. We will try our best to support you, even though our family condition is not very good," he said, holding my right hand. Then I followed him.

That night I slept with Father and it was one the most comfortable and unforgettable nights of my childhood.

The cackling of our neighbor's rooster awakened me the next morning. I got up and decided to stay at home another day. The next day, Father returned with the outcome of the consultation with my bride-to-be—we paid 700 RMB, a goat and five kilos of liquor. None of us went to the field to work that day, although Younger Brother went to herd on the mountaintop. A goat, five kilos of liquor and 700 RMB were worth about 1,000 RMB—an astronomical sum at that time for a poor family of ordinary farmers.

I arrived in dʑa^{53} qa^{53} tʁu^{11} Village in the late afternoon to attend a funeral. After a night of funeral rituals, singing and dancing I was exhausted and hungry the next morning. My sister-in-law brought me to a neighbor's home to end my gnawing hunger. A woman with a baby on her back served me. "Please make yourself at home and eat. You are a student and must have been tortured a lot last night," she said, bringing me a wooden bowl of cooked beef and a second bowl of beef soup.

"Yes, yes," I replied respectfully.

"Add chili and salt as you like," she said, placing small bowls of salt and chili on the table and then handing me a pair of chopsticks.

"Yes, yes," I said.

I ate as soon as I got the chopsticks. I finished three bowls of rice without so much as raising my head. She saw me stop eating and came over. "Please eat more, please eat more," she encouraged.

"Oh, I'm full, I'm really full," I replied with a smile and saw her face turn red.

"Please…" she said and then turned and fled without completing the sentence.

"Why did she behave like that? Is she falling in love with me? Have I done something wrong?" I wondered.

Sister-in-law came in at that moment and said, "OK, we're leaving."

Our hostess came to the courtyard gate to see us off and said, "OK, please go slowly, go slowly."

On the way, Sister-in-law laughed and asked, "Did you recognize her?"

"Who?" I said.

"The one who served you," she said.

"No. Who is she?" I said, puzzled.

"ʁu^{44} vɛ^{55}, the one you were engaged to a long time ago," she said.

"What? You mean she is …" I said in astonishment.

SANJIN'S[A] ARRANGED MARRIAGE

"Save me, Brother. I beg you. You're the only one who can save me from danger. It is only one week—seven days. They are forcing me to marry. I hate everything and everyone around me. Everything around me seems to press me down. I only want to get out of this darkness…"

"What's wrong? How can I help?" Meiduo's voice broke my reverie after I finished reading the letter from my distant home.

"Read this," I said and handed her the letter. She was not only my classmate, but also a good friend. She took it gently with a nod. I soon discovered tears flowing down her cheeks, dropping on the letter in her hands, written in pencil.

"Dawa, don't worry. First let's help her get out of there and into our school. She can stay with us. We can try to find a restaurant job for her. Oh, I never heard of such a pitiful girl in this world," she said, wiping her cheeks and sniffling.

[A] Sanjin = three *jin* or one and a half kilograms.

"Is it possible?" I asked.

She nodded.

I was extremely impressed by her compassionate, loyal and pure heart. However, I still hesitated for I was not in my hometown. The Sichuan Tibetan Language School is located in Ganzi Tibetan Autonomous Prefecture. I had no relatives, no money and no home there. I was still a mere vocational school student—a drop of water in an ocean. What could I do for my younger sister? Bring her to Kangding?

A couple of days later I called a Han family who, at that time, had the only phone in our village. They charged other villagers to use it. I eventually was able to talk to my second eldest brother. He is considered the most decisive and smartest among my siblings. "Women! They'll follow a dog if married to a dog and follow a chicken if married to a chicken. Ignore her. She refuses now, but she won't later. Just do your study," he said impatiently.

I put the receiver down heavily and did not know what to do. I could not concentrate on my study. Was it really true that women did whatever their husbands wanted? Should women always follow men? These questions went through my mind and then I decided that I must try to help my sister. Then I faced many questions: Where would she stay if she came to my school? What would she do? Where was the money for food? What if she got ill? What if something happened to her during the journey? Ignore it? She was only fifteen. Would she commit suicide? Would her husband be good to her after she married?

"Dawa, go eat. The other students have finished," Meiduo said. I was sitting under a pine tree by our school's sports ground.

"I have no appetite," I said.

"Come on. It's important to not get too preoccupied. Your studies will suffer," Meiduo said.

"There's nothing in my heart except my younger sister right now," I replied.

"Everything will be OK. We'll figure it out," Meiduo said.

"I won't be OK until I have solved this," I said.

"I think Aunt Xiaohong will help. She's very kind," Meiduo said with sudden inspiration.

I didn't know very much about this woman. The students referred to her as 'Aunt Xiaohong'. She was a widow, her son was twelve and her late husband had been a teacher. She was the door guard at the girl's dormitory. I hesitated and didn't visit her until noon the next day.

"Aunt Xiaohong, I'm in great trouble. I don't know if you can help me," I said meekly, plucking the window's metal bars. Boys were not allowed to enter the girls' dormitory.

"*Ya*, say it. What is it?" she stared at me directly. "Just say it. Quickly, what happened?" she said.

"My sister is going to marry in six days. This has been arranged by my parents and relatives…" after I said this I felt a little excited and relieved and explained the situation in detail. However, my heart was pounding. This and my hot face made me uncomfortable. I observed her reaction periodically now and then.

"Oh, I see. Sure, she can stay and eat with me if she doesn't mind. How terrible. You should bring her here," she said.

"Thank you, Aunt Xiaohong. Thank you very much. I'll start on this immediately. Thank you," I blurted out, a tingling sensation filling my body.

"Don't worry," Aunt Xiaohong said.

Many people encouraged me. I felt confident. Yes, I would do it. For me, an eighteen-year-old boy, it all seemed believable and true.

I phoned her after afternoon classes. "Younger Sister, can you come to Kangding by yourself?" I asked.

"Sure. But nobody will give me bus fare," she said.

"Don't worry. I'll send it to you in an express envelope. Go to town and check the post office every day beginning three days from now," I said.

"OK. Will you meet me at the Kangding Bus Station?" she asked.

"Of course," I said.

"But I'm worried about how to…" she said.

"Go to the Xichang Bus Station and get a Xichang-Kangding ticket after you get the money. It's a direct bus. Make sure you call me right after you get the letter," I said.

I had already paid the money I had earned from doing construction work during the last vacation to our school's cafeteria for my food bill so I borrowed one hundred RMB from a teacher. I put the money and a piece of paper with general instructions into an envelope, sent it by express mail and waited for her phone call.

Beside a rumbling river, our school settled into relative silence. A road ran abreast of the river, stretching out from the valley. In the early morning, an opaque sun rose drowsily from above a snow-covered mountain summit, shooting out colorful, glimmering rays. Students entered the classroom building, bustling with books under their arms and in their Tibetan robe pouches, which made them appear pregnant. On every floor of the building, students read as they slowly paced back and forth to the melodic songs of morning birds perched in trees around the schoolyard. Other students mopped and cleaned the area in front of the classroom. Suddenly, the sounds of morning chanting emanated from the whole building and, as they mixed with the songs of birds, the whole ambiance was that of a remote monastery. I sat in my classroom and prayed that all would be well with my sister.

I waited and waited... three days, two days, one day...

"Hi, Brother... I'm so scared. Everyone hates me and I hate everyone except you…" she said and rushed into my arms.

"Thank the gods. You arrived safely. Oh, thank the gods. Now no one can force you to marry someone you don't love. You are completely free," I exulted, wiping away tears from her delicate cheeks with trembling hands.

"Will they come to kill our parents and burn down our house?" she asked.

"No, wealth and position do not make them above the law," I said.

"But how can we live without a single relative?" she asked.

"I'll ask help from Brother Bajin. He has saved more than 30,000 RMB. He's the richest person in our village," I said.

"But you said you would never ask for any of his money," she said.

"Oh, yes. I do remember," I said.

"I have an idea... Let's go to the mountain top and ask ʂi^{53} vi^{53} for help," I said.

A compassionate-looking face appeared under a huge tree trunk. Green thick leaves under the blue sky contrasted sharply with the whiteness of several tufts of clouds floating by. "What do you want children?" the face asked.

"Your holiness, we have come for help," I said.

"I see everything. You, girl, escaped from an arranged marriage. You, boy, have disobeyed your family. You compassionate and brave children. You have experienced pleasure and suffering. Come, there is no sorrow, no…"

I found myself in bed with my eyes full of tears. It was five o'clock the next morning.

"Hello, this is Liujin. May I speak to my sister?" I said after dialing my second older brother's home.

"Oh, sorry. She is still at her wedding…" an impatient voice grumbled.

I rushed up the mountain behind our school. I gasped tearfully. Sweat washed my face. The river and road grew increasingly vague. An eagle hovered and squawked in a cold strong wind under the cloud-littered sky.

I set out with my friends from Liangshan Prefecture for the bus station several months later. The winter holiday had just begun. We were going home. We were the only ones on the quiet, frozen street at such an early hour. Towering buildings and tall streetlights on both sides seemed to be sentinels.

About fifteen hours later I was at home and quickly I was being questioned. "Did you really think you could take responsibility for her if we had given her the one hundred RMB you sent?" Bajin asked.

I said nothing.

"How dare you, a mere student, knowing only a little Tibetan…" he scolded.

I said nothing.

The next morning I chatted with my sister in our vegetable garden, "You changed your mind, Sister?"

"They did not let me go to town after your last phone call," she sobbed. "Our nephew, Guoqiang, was beside me when we talked on the phone."

"He repeated what we said?" I asked.

"Yes, to Mother. Later, she went to the post office every day and didn't let me leave the home. She got the letter and pretended nothing had happened before I married…" she sobbed, unable to continue.

It became darker and we returned home.

"Why did all of you force her, Mother?" I asked.

"What does she know? Pula's family is the richest in the Xichang area. Her husband, Lopa, is also not bad. They are attracted by her height and beauty. As someone with only a primary school education, she should understand but she doesn't," Mother said.

"But she has never liked that guy," I said.

"She's a child. Where else can we find a family as rich as this one? She'll accept this if all of us work together and persuade her. What other future has she got?" Mother said.

"Right. Her father-in-law works for the County Education Bureau. He probably can help you after you graduate," Father said.

"Money and position cannot replace true love. You made the decision without her agreement, without a phone call to me. It's her life," I said loudly.

"I also married your father this way, child," Mother said.

"Mother, times are different," I said.

"In fact, she agreed," Mother said.

I said nothing.

"Mother said you actually agreed. Did you?" I asked while we were herding the goats together on the mountain the next day.

"I had no idea what else to do. Mother said she would jump into the river in front of our house if I didn't agree. Everyone says I'm so stupid for being unhappy to join such a wealthy family," she said, tears rolling down her face again.

New Year's Eve soon came and the whole village exploded with the sound of blaring conches and drumbeats as sacrifices were made for the ancestors while the sun beamed crimson rays into the valley from above the mountains. In the evening, all my family members surrounded a circular table laden with various foods after we had finished sacrificing to our ancestors.

"This year, everything has gone well. No one got sick, no livestock died and we had a good harvest. Tonight is the last night of the whole year and it is also the last New Year party with my daughter, Sanjin," Father began.

According to local custom, everyone should say something about both the New Year and the past year. The order of giving these little speeches is from the oldest to the youngest family members. Everyone was eating and listening except Sanjin. She put her head down. I couldn't see her face.

"After New Year, we will choose a day and send Sanjin there," Father continued, holding a cup of liquor.

"No, I won't go for at least two years," Sanjin retorted in a low weak voice, her head still bent down.

"You devil! You want my head?" Mother scolded viciously. The rage in this utterance pushed my head down as though it were a boulder.

"Quickly, follow her!" Father said, scolding Mother. Sanjin had fled.

We all rushed out in the darkness, searching and calling Sanjin's name with burning rice-straw torches. My hair stood on end. I felt bewildered. "Go to the river, quickly!" Father ordered and we raced to the river, holding the torches high. But we found nothing except ruthless rocks and the sound of quickening water. Some neighbors came and tried to help. My heartbeat slowly returned to normal only when we were told she had been seen running along the road in the direction of the township. We started off in that direction and soon I saw Father holding a torch high in one hand while the other was holding sniffling, sobbing Sanjin.

Father offered liquor and incense to ɕi[53] vi[53] at the sacrifice place, for nothing bad had happened to my younger sister after we returned home. Mother sat silently in her previous seat.

That night I could not sleep. Numerous questions presented themselves: "What should I do? What could I do? Yes, I was just a student who knew only a little Tibetan as Bajin said. Should I help her reject our family's decision?"

"I got a phone call from Pula's family. They are waiting," said Bajin the next morning.

"Tomorrow is perfect. You'll have to leave for school soon. We all should go and have fun," Father said, looking at me. "Bring the flute for dancing," he continued, looking at Jiujin. He played the flute very well even though he was a quiet young man.

Some hours later, Father and my siblings were sitting in Pula's house after a long journey on foot.

"Is he Daka Liwa who works for the County Education Bureau?" I whispered to Jiujin, motioning to a bald man in his forties wearing a black jacket. My brother nodded and I expected that he would say something very cultivated.

"You didn't bring your daughter before the New Year. Now you come. Looking for what? My dick?" he exploded in Nuosu.[A] We all sat up and pointed fingers at each other. Fortunately, many people mediated. My niece and Sanjin cried out in fear.

The next day, in spite of Pula's family's persuasion, Sanjin returned home with us.

"I will never let my daughter pass through their doorway again," Father said angrily from his seat by the fireplace.

"You should be patient. He was probably drunk," Mother responded.

"You are always on their side, widow," Father retorted.

"That's the result of liking wealth," Bajin inserted.

"They must separate for we have seen what happened," I suggested.

"Just go back to school and do your stuff," Bajin said.

We all sat in silence.

A month later I was back in school, holding this letter in my hands:

> Dear Brother,
>
> How is everything at school? I miss you very much. I got a job in a Tibetan restaurant in Xichang. I am paid 300 RMB per month so I can live. After your departure, they agreed to send me back because Pula's family sent 1,000 RMB to apologize. Father tried to help me end the engagement but Bajin and Mother disagreed. The night I arrived there, Lopa came back at midnight reeking of liquor. He scolded, "Bitch! Get as far away from me as you can. Do you think your family clan is better than ours? I'll find someone much better than you with the money from one night's gambling. Get out of here!" I tried to run off but he pushed me against the wall. Finally I escaped and ran into a home. I heard they spent 60,000 RMB on the wedding. What an amount for us poor people. I will never go there again…"

I folded the letter and put it inside my Tibetan history textbook.

After class, I went to our school's apple orchard hoping this exposure to Nature would cheer me, but I turned away immediately in embarassment when I saw Tsering and Drolma sitting arm in arm under a tree.

[A] He probably spoke in Nuosu because most na[53] mʑi[53] in his village speak Nuosu.

Four years passed and I was a student at Qinghai Normal University.

The winter holiday came again and I returned for the New Year. "Where is Father?" I asked Mother after I put down my bag.

"He is on the mountain grazing our livestock. Go visit him and come back together," she said. She was delighted to see me.

I brought the two and half kilograms of butter and a bottle of spirits that I had brought from Qinghai and started up the mountain. I came to a small yellow wood surrounded by grassland. Goats and water buffalo stood around a bungalow but I didn't see Father. He appeared from behind the bungalow after I called to him loudly.

"Did you visit your sister in Xichang on your way back?" he asked after we talked about my education.

"No, I lost her phone number, Father," I said.

"How pitiful your younger sister is. She could only cry. I wanted to break the engagement but your mother scolded me terribly. They all forced her. My heart was broken," Father said.

"Let's go down. Then we all can talk together," I advised after having dinner in his small, dark, smoke-stained room.

"No, I like it here. It's quiet with my livestock and the bird songs in the forests. They know nothing but watching TV the whole night and cannot get up the next morning. Take this flashlight. It's already dark. Bring some salt and rice for me and when you have time, come stay with me and read," he said, passing me a flashlight. I felt uncomfortable leaving him alone on the mountain and stayed with him that night. Tears filled my eyes when I touched his body for it seemed to be a bag of bones.

"Mother, why don't we bring her back? Many unpleasant things have happened," I advised.

"We are in the middle of the river and Pula's family is extremely angry right now," she replied.

"We can also retreat because she has never liked him. We can earn money slowly, selling livestock. It's OK if all our family members are healthy," I said.

"Your father absolutely agreed at first. Why did he change his mind? It's your father controling her. It's not that she doesn't agree to go to Pula's home," she said, becoming angry.

I said nothing.

"If we all agree... she is just a child... persuade your father and..." she said.

"Children are also human, Mother," I said.

"How pitiful I am. I have raised seven children for him. In your eyes I am nothing," she said, tears rolling down her cheeks.

I felt guilty for it seemed I was the only one who had made Mother cry.

After the New Year period, the husband of one of my older cousins visited our home in the morning and said, "They are very angry. They want 60,000 RMB. They will burn your house if you don't pay." We then called Sanjin and she came to our home that evening.

"Get up and ask her the last time. They will come soon. I'm afraid," Mother said the next morning. I got up and took Sanjin outside.

The yellow sun strode skyward from behind a red earth mountain covered with leafless trees. Bamboo groves grew behind our house. Green wheat terraces were on both sides of the winding river at the valley bottom. The songs of morning birds lingered throughout the valley.

"So, you will never go back, will you? We wouldn't be in this situation if you had got the letter four years ago. I'm also afraid of Mother's crying," I said.

"Brother, if you have no courage then I will return, like a dog. I feel sorry if you will be unable to find a job because of my behavior," she said and began sobbing. Through my own tears, I saw smoke from our chimney stabbing into the sky.

I wrung my fists tightly and said, "Don't worry Sister, you will never go back." Then we went to my oldest brother's home for breakfast. Afterwards, we started back to our parents' home. When we got near, we saw four red vans parked by the road.

Men were standing in groups and smoking in our yard as I entered our home. They silently stared at me. The house was full of people. Some were sitting along the wall; others were sitting on a piece of cloth and some leaned against the pillar in the middle of the room. A bald man caught my attention and I remembered what he had said earlier. He raised his head a little to look me over. Then he resumed his motionless black-leather-clad posture, as unmoving as a stone.

"Is he the one studying in Qinghai?" a man asked.

I nodded with a forced smile. I took a pack of cigarettes and offered one to each person even though I didn't know who they were. The hearth was lifeless. Cigarette smoke filled the room as though a fire of wet, smoldering wood was trying to burn. Mother sat by the hearth in front of the sacrifice place because Father hadn't returned from the pasture.

"Will Uncle come, Mother?" I said, making conversation with her when I realized nobody wanted to talk to her even though she was the oldest person in the room.

"He will come," Mother answered.

More people came and Father also returned. He bowed a little, came in and said, "You are all welcome." I could see his exposed belly from under his green soil-stained clothes.

"Is everything going well in your village?" he politely asked, while removing his shoes and then beating them against a stone beside the fireplace to shake the soil loose into the fireplace.

Father pinched my calf surreptitiously and I followed him outside. "Take care of your younger sister. Break them into pieces if someone comes to beat her," he said.

"OK, Father," I said.

"I'll stab my dagger into Daka Liwa's throat if he dares touch me. This will get rid of it I think," he said, hiding his dagger under his clothes.

"Don't worry, they won't dare," I said calmly.

Fortunately, mediators separated us after dinner. Daka Liwa's group went to another home. Later, three of Daka Liwa's representatives—two na[53] mʑi[53] and one Nuosu—came to our home and the discussion resumed (in Nuosu).

"We need a wife for our son. Is there any possibility that you can persuade your daughter to return with us?" their helpers asked, beginning a long period of negotiation.

"We have never stopped persuading. Let's ask Sanjin," Father responded.

"Say it! Quickly Sanjin!" some villagers whispered beside her.

"I went to Pula's family because my parents asked me to. Ask your Lopa what he did," Sanjin said, raising her voice.

"OK. We spent 60,000 RMB for the marriage entertainment. Now we need 180,000 RMB for what we spent and to recover our family's honor," they retorted.

"Please listen. I grew up nursing my mother's milk and ate solid food when I grew older. I did not grow up being threatened and frightened," Father said angrily and loudly.

They left, very displeased after Father said that.

"Wow! It will probably take three days and three nights to settle this," some villagers murmured.

A big fire glimmered in the open air in front of the home where Daka Liwa's group stayed. Some of them drank liquor nearby. Others slept in their clothes. Liquor fumes floated in the air and laughter broke the serene dark night every now and again.

Finally, the mediators came up with a decision the next morning that surprised the villagers: We were to pay 20,000 RMB and two pigs.

"Will you go back to Xichang, Sanjin? Shouldn't you stay at home?" I asked.

"Why not? Who will pay for her? She has to earn the money by herself," Mother said, not letting her speak.

Sanjin and I carried our bags and left home three days later. She returned to her restaurant job in Xichang and I returned to school.

In dzᵽ^{11} qu^{11}, na^{53} mʑi^{53} mostly marry other na^{53} mʑi^{53} from dʑa^{53} qa^{53} tʙu^{11}, ʂa^{44} pa^{53} and dzᵽ^{11} qu^{11} villages. There are certain rules about who can marry whom, e.g., it is taboo to marry one's mother's sister's daughter or father's brother's daughter. It is acceptable to marry one's mother's brother's daughter. To marry one's father's sister's daughter is considered the best marriage.

Occasionally, two families meet and discuss their children marrying when they are older. At this meeting *va^{11} ʙu^{44} tᵽə^{11} ly^{11}*[A] 'examining a pig's gallbladder' is done. A piglet is killed and both sides check the bile. If the gallbladder is full of bile, it signifies that the marriage will be very successful. If the gallbladder is only half full of bile or less than half full, it suggests that the marriage will be usual. Engagement never proceeds if there is no bile.

Little children who are engaged know nothing about adult married life. When Libu Lakhi was engaged at the age of five, he was delighted with the meat that was served at the meeting and the company of other children, including the girl he was being engaged to. At this engagement meeting, the date of the eventual marriage was decided as well as how much money the boy's family should give the girl's family—800-5,500 RMB. Usually, half of this sum is given at the engagement meeting and the other half at the actual wedding years later.

On the wedding day, the groom's parents invite a *p^{h}a^{53} tsə^{53}* to their home to choose one or two young men who will greet the bride on the basis of the young man's zodiac year compatibility with the zodiac year of the bride. The *p^{h}a^{53} tsə^{53}* also directs seven young men to go in and out of the doorway in turn, seven to nine times carrying bottles of wine, a conch and a round bamboo container of roasted beans and wheat flour.

[A] *va^{11} ʙu^{44}* = piglet; *tᵽə^{11}* = piglet's bladder; *ly^{11}* = to examine.

A man stands behind the door and closes the door when the young men exit. He then offers a cup of liquor to the person who first enters. For this reason, a young man who likes to drink is always shoved to the front. Usually the group consists of seven or nine young men chosen by the *p^ha^{53} $tsə^{53}$*.

Within the group of seven young men, two blow conch horns and must not stop blowing until they reach the family hearth in front of the home sacrifice place. When they reach the fireplace, they toss a little barley flour into the fire and yell, "*xwe^{53}… xwe^{53}…*".

After these preliminary activities are completed, the bride-greeters go to the bride's home leading a strong horse and carrying a stick tied with colorful pieces of fabrics '*tju^{44} $mbzə^{55}$*'.

The time required to reach the bride's home depends on the locations of the bride and groom's homes. When the bride-greeters reach the bride's home, the bride's friends and relatives gather outside the bride's home's gate awaiting the arrival of the bride-greeters. The young women and older girls stand by both the courtyard entrance and the door of the home with hidden wooden buckets of water and dippers.

The bride-greeters know all this but they must proceed. The girls prevent the bride-greeters from entering the courtyard gate by throwing dippers of water on them. Once inside the house, the girls continue to throw water on the men until the men give them a satisfactory amount of money. It is winter, and the cold water and cold weather make the men uncomfortable.

After the water-throwing ritual, a meal is served of goat meat, pork, mutton, rice and meat soup. The meat is in fist-sized chunks and people usually eat it with their hands.

After the meal, older people begin singing about how the bride should be a proper woman in her husband's home. Generally, the first singers are the bride's parents, uncles and elder siblings. Next, the bride-greeters and the bride's side sing back and forth to each other with the bride's side expressing concern about the bride's future in the groom's home and the bride-greeters reassuring that all will be well.

The bride laments about her imminent departure and her friends sing songs to comfort and encourage her.

The bride's side decides how many people and who will escort the bride to the groom's home, as well as the departure time.

At around five a.m. people get up and ready everything. Before sunrise, a *p^ha^{53} $tsə^{53}$* does religious activities at the bride's home similar to the activities done at the groom's home.

In most cases, it is a one day walk to the groom's home. Women prepare the bride with na^{53} $mẓi^{53}$ clothing, jewels, a black fabric hat and a colorful scarf that covers her head. It is an absolute rule that nobody can remove the scarf until the bride reaches the groom's home. Usually, about twenty people are in the bride's entourage. The most important people are the bride's uncle (father's brother) and brother. On the way, her brother must lead the horse and ensure that the scarf continues to cover her head. All female members of the entourage are dressed traditionally.

Once they reach the groom's home, the groom's mother removes the scarf in the sitting room and says, "My son's wife is very beautiful," and happily reaches into a bamboo container of rice with a wooden spoon. She puts a spoonful of rice into the bride's mouth, which the bride chews and swallows. Next, the groom's mother reaches into a wooden container of meat soup and puts this into the bride's mouth, which she also swallows.

Later in the day, the guests and groom's side compete in dancing, telling jokes, wrestling and singing far into the night.

The next day, all the na^{53} mʐi^{53} families in the village invite the entourage to their homes. Pigs, goats and sheep are butchered, chopped into pieces and cooked. People sing and dance the whole day. Women and men of the same generation put pot soot on each other's faces, creating much laughter.

At night, the guests return to the groom's home and make merry before the bride's entourage leaves the next day. The game *ʁu^{44} dzə^{55} qɣ^{53} qɣ^{53} ʂu^{11}* 'searching for the hole of the earthworm' is played. First, two young men dressed in traditional female clothing each hold a buffalo horn filled with liquor. They pretend to be a mare and a stallion. They move around, searching for 'the hole of the earthworm'. They say, "Where is the hole of the earthworm?" when ordered to do so by old people sitting by the hearth. Audience members periodically say, "It is there!" "It is here!" while pointing their fingers. The two performers rush in the direction suggested. People laugh excitedly when the 'mare' speaks in a female voice or when the 'stallion' mounts the 'mare's' back, in imitation of horses.

Before the guests leave the next morning, a *pʰa^{53} tsə^{53}* comes and gives money to the female guests and the bride's brother and uncle. Usually, the uncle receives one hundred RMB, the brother gets five RMB and each of the female guests receive two RMB. The money is believed to be from ʨi^{53} vi^{53}. The hosts hold a bottle of liquor and cups and stands in front of the departing guests, offering them a last cup of liquor to bid them much luck and farewell. Many older women guests lament when they leave the bride. Songs are sung between the two sides. These songs continue to be sung even when the guests are far out of sight.

MONSTER tsʰo^{11} ro^{44} mi^{11}

The *tsʰo^{11} ro^{44} mi^{11}* is a female monster with very long breasts and long fingernails that often appears in na^{53} mʐi^{53} stories. "Don't cry or *tsʰo^{11} ro^{44} mi^{11}* will come with her long breasts flung over her shoulders..." my parents said when I cried. Every time they said this, the hair on my head stood up and I stopped crying immediately. At night, children dare not go outside to urinate after their parents or other adults tell *tsʰo^{11} ro^{44} mi^{11}* stories.

Children are unafraid of *tsʰo^{11} ro^{44} mi^{11}* during the day, except when livestock graze on tsʰo^{11} ro^{44} tsʰo^{53} ro^{44} Mountain. *tsʰo^{11} ro^{44}* refers to *tsʰo^{11} ro^{44} mi^{11}*, *tsʰo^{53}* means 'dance' and '*ro^{44}*' refers to the place where *tsʰo^{11} ro^{44} mi^{11}* dance. *tsʰo^{53}* is particularly frightening because it specifically refers to the dance done at funerals. The mountain has many pine trees. Goats and sheep enjoy grazing lush grass at the foot of the mountain. When goats and sheep go there, children dare not follow them. They stare at the mountain and think of *tsʰo^{11} ro^{44} mi^{11}*. Recalling the sentence "*hũ^{11} ɴgɣ^{11} te^{11} tsʰo^{11} ro^{44} mi^{11} tʁu^{11} ma^{11} ʐi^{11} ɱ^{11} o^{44} tsʰo^{53} qɣ^{11} ji^{11} so^{11}*" "It was said that thousands of *tsʰo^{11} ro^{44} mi^{11}* dance and sing there at night," which mothers say many times, children routinely return home without bringing their livestock back.

NOVEMBER 6, 2003 (SATURDAY). At around one p.m., I went to tʂʰə^{11} dʑa^{11} pʰa^{53} tsə^{53}'s (b. 1929) home in dʑa^{53} qa^{53} tʁu^{11}. He is one of Father's best friends. I had heard that he had become blind when he was seventy-eight. Now he is seventy-nine and because he and his wife do not get along with each other, he lives separately from his wife and two sons in a small, low adobe room in his family's courtyard. I yelled, "Uncle tʂʰə^{11} dʑa^{11}!" from far away, holding a stick in my hands. I heard an old man's voice amid a dog's fierce barking. I remembered my family had invited him to our home to do religious activities many times. He was very welcome in my village when I was a child even though he was from dʑa^{53} qa^{53} tʁu^{11} Village.

A moment later, the old man, who was outside his room in the front of the courtyard, scooted on his bottom to me and asked, "Who is this?" while looking around with both eyes closed.

I said my name loudly. He recognized who I was and led me back to his low, small shelter. I started to feel sad while he was feeling around for *mo^{53} zə^{53} vɛ^{11} ŋga^{11} 'rtsam pa* '.

"Please have some *mo^{53} zə^{53} vɛ^{11} ŋga^{11}*. That's all I have, kid. How is your study?" he said, trying to get a bowl of *mo^{53} zə^{53} vɛ^{11} ŋga^{11}* for me from a wooden box, but I refused.

"My study is going very well. My father asked me to give you his regards," I said.

"Oh, I'm very happy to hear that. Please tell your father to come see me when he has time. I am old and blind and cannot go anywhere now in the forest. Nobody comes to invite me to do rituals now that I'm blind..."

"Uncle, I need to record chants and Father said you are the best," I said.

"Great! That's what I dream about everyday. You know, I have two sons. One is never interested in this kind of thing; the other learnt half of how to be a *pʰa^{53} tsə^{53}* but then he gave up and never mentioned trying again. I am very sad about this. Now, finally today here is someone to continue my work. I will try my best to teach you!"

"No, Uncle, I'm not trying to be a *pʰa^{53} tsə^{53}*. My parents don't agree. I also have to continue my study. I just want to record your chants and keep them. Otherwise they will be lost."

"OK. That's still very good. You can record them. It is better than them being lost. Yes, please study hard and then you can find a job. But please also come see me with your father often when you have time. Only your father understands my chanting and I feel very close to him because of that."

"Uncle, I can't stay here very long. How long will it take if I record all your chants?" I asked.

"At least seven days, but only having the chants is not helpful. You also need to study and practice the rituals. There are many things you will never understand until you have experienced them," he said.

"I don't have time to study, I just need to record the chants now," I said.

"OK. Let's go outside. Maybe you feel a little bit cold inside here and outside is very quiet," he said.

I helped him collect his drum and cymbals. We went outside and he started chanting while beating his drum and cymbals. He concentrated deeply. Listening to him chanting, I remembered when I was five to eight years old and Father had invited him to do rituals. Our

house was crowded. Everyone respected him and believed in him. I had then wished to become a *pʰa*^{53} *tsə*^{53}.

Some time passed. His lips were dry from chanting loudly, so I asked him to rest for a while.

"You know kid, I did *pi*^{11} 'rituals' almost everyday when I was young for na^{53} mʑi^{53} and Han. I was very busy then. I saved many patients from danger," he said.

Unfortunately, I could not continue to listen to all his interesting stories for I had to leave after three days. He said it was very difficult to chant continually for several days.

"Kid, please come back, OK?" he said.

"Yes, I will. I'm sure I will," I said and left, very concerned about his blindness.

"Come back, then you can stay here longer and learn more," he said.

The sounds of his words became weaker and weaker as I trudged into the distance.

NOVEMBER 11TH (THURSDAY), 8 A.M. "I'll go by myself. You don't need to worry," I said again, but Father was not convinced.

"No, Son. You don't know a single person there. Your work is important. How can I feel comfortable about you going alone? We will bring your younger sister. I'm old and close to death. I can't often be with you since you study away from home and it is difficult for you to return home often. It's the same for your younger sister—she is usually not at home, like you. And now she'll marry soon while you're not at home. No, you can't go alone. I'll take you to your Uncle lu^{11} tʙu^{53} a^{53} zo^{44}. He's the person who knows most about na^{53} mʑi^{53} these days," Father continued. I could not disagree.

Xiaolong used his motorcycle to send Sanjin, my father and me from dzᶐə^{11} qu^{11} Village to lu^{11} ma^{44} Town. Then we took a bus from lu^{11} ma^{44} to Mianning, which cost each person forty RMB. We arrived in Luoguodi at five p.m. Luoguodi is part of Lianhe Township, Mianning County. According to the local na^{53} mʑi^{53} explanation, the real name is lu^{11} kɣ̣^{53} tʙu^{11}.[A] 'lu^{11} kɣ̣^{53}' indicates an earlier generation of the li^{44} ʙu^{55} Clan lineage while '*tʙu*^{11}' means 'place' or 'area.'

That evening after a day's journey in the bus, we reached Uncle Liqi's home near the Lianhe bus station. Uncle lu^{11} tʙu^{53} a^{53} zo^{44} returned home around eleven p.m.

"Oh, my son, I heard you would come and the reason why. It is very good that you are doing such things," he said.

I felt awkward because it was my first time to meet him. He treated me very nicely. After dinner, I learned he was the uncle whom father had mentioned before.

"Father, I hope you will help me. I only know a little about na^{53} mʑi^{53}," I said respectfully.

"Oh, why not. I wish I could pour all my knowledge into your head just like water. That's how I feel when I meet such a good son like you. Others care nothing about na^{53} mʑi^{53}. They are only interested in modern clothes and dance. What a pity after we die. They don't know what to do when a na^{53} mʑi^{53} gets sick or at weddings, funerals, sacrificing to the mountain gods..." he couldn't stop complaining.

Mu'er, Zhuangzi, Hetao and Dachuanhao villages are all in Lianhe Township. Nearly all the residents are na^{53} mʑi^{53}, except for Dachuanhao Village where there are some Nuosu. There

[A] It is pronounced as 'lu^{11} kɣ̣^{53} tʙu^{11}' in dzᶐə^{11} qu^{11} Village.

is one primary school for all four villages' children. However each village also has its own primary school, except for Zhuangzi Village.

NOVEMBER 12TH (SUNDAY). I spent the day with Uncle lu^{11} tʙu^{53} a^{53} zo^{44} and recorded the names of the places where na^{53} mʑi^{53} lived before they came to live in their present homes, how the original two na^{53} mʑi^{53} brothers divided into many different families and how na^{53} mʑi^{53} came to the earth (Sky-ȵa^{11} gu^{44} mi^{11} and Human-Son lɛ^{11} ʁu^{44} ru^{11}). The place-names are listed below from the most recent to the original home place.

1. li^{44} ʙu^{55} o^{53} ndzo̱^{53}
2. dzo̱^{44} lo^{44} a^{11} gɣ^{44} dʑy^{11}
3. bu^{11} sa^{11} ʁa^{11}
4. ho^{11} jy^{11} ɴGɣ^{11} k^{h}i^{44}
5. lu^{11} kɣ^{53} tʙu^{11}
6. li^{44} mə^{55} ha^{11} ŋa^{11} lə^{44}
7. ha^{11} sa^{11} pɕə^{11} lo^{11} ʙu^{44}
8. ʂu^{53} bo^{44} ræ^{53} tʂa^{53}
9. ha^{11} ga^{11} dzə^{53} gɣ^{44}
10. la^{44} k^{h}ɣ^{53} ndzə^{53} gɣ^{53} tɕə^{11} ro^{44}
11. ha^{11} tɕə^{11} mo^{53} tɕɛ^{53} ro^{44}
12. m̩^{53} sə^{53} lo^{44} ga^{11} kɣ^{11}
13. la^{44} k^{h}ɣ^{53} mo^{53} tjo^{53} mi^{44}
14. tɕɛ^{11} dʑi^{44} hɛ^{53} gɛ^{44A}
15. ʂu^{53} t^{h}ʙu^{44} la^{53} sa^{53} fu^{11}
16. jy^{11} ga^{11} t^{h}o^{11} jɛ^{11} ga^{11}
17. dʑə^{11} mɛ^{44} ha^{44} nju^{44}
18. na^{44} mɛ^{44} jy^{44} ga^{53} fu^{11}
19. ha^{11} t^{h}o^{11} ni^{44} vɛ^{44} ga^{44}
20. ha^{11} na^{44} lu^{53} qɣ^{53} tʂu^{11} ro^{44}
21. na^{44} mɛ^{55} ɴGɣ^{11} k^{h}ɣ^{11}
22. na^{44} mɛ^{55} fu^{11}
23. na^{44} mɛ^{55} ru^{11} ja^{11} ʁa^{11}
24. na^{44} mɛ^{55} ʁo^{44} gɣ^{53}
25. dʑa^{11} rə^{44} ɕə^{11} tʂu^{44} tʂu^{53}
26. dʑa^{11} rə^{44} lu^{44} tʂu^{44} tʂu^{53}
27. tʙu^{53} tʙu^{53} ndzə^{53} gɣ^{44} na^{44}
28. tʙu^{53} tʙu^{53} zo̱^{53} p^{h}u^{53} dʑy^{11}
29. ho^{53} pi^{53} ɴGɣ^{11} k^{h}ɣ^{11}
30. sə^{11} m̩^{11} ȵa^{44} la^{44} qæ^{53}
31. jo^{44} ni^{44} p^{h}jo^{11} dzo̱^{11} gɣ^{11}
32. ja^{11} wu^{44} ʂo^{44} lo^{44} ʙu^{44}
33. pʙu^{11} m̩^{11} ȵa^{11} dzo̱^{44} gɣ^{11}
34. zo̱^{53} tʙu^{53} ji^{44} ga^{53} rə^{53}

[A] We use 'g' in place of 'g'.

35. ma^{11} ni^{44} bo^{44} ro^{55}
36. ma^{53} pi^{53} tʙu^{11} ji^{44} ga^{55}
37. ʙu^{53} rə^{53} ni^{11} ʐa^{44} dʑy^{11}
38. ȵi^{44} ma^{55} la^{11} sa^{11} dʑy^{11}
39. p^{h}u^{53} ji^{44} la^{11} dʑy^{11} k^{h}ʏ^{11}

na^{53} mʑi^{53} believe li^{44} ʙu^{55} o^{53} ndʐo^{53} refers to Xichang. The fifth place-name, lu^{11} kʏ^{53} tʙu^{11}, refers to a large valley that includes lu^{11} tʙu^{53} a^{53} zo^{44}'s home village, as well as several other villages where nearly all residents are na^{53} mʑi^{53}. lu^{11} tʙu^{53} a^{53} zo^{44} said the next to the last place-name referred to Lhasa and the last name referred to a place between Nepal and Lhasa and when people die their souls go through all these places and, finally, to the sky. When na^{53} mʑi^{53} die, these place-names are chanted by *p^{h}a^{53} tsə^{53}*. Usually, there are two to four *p^{h}a^{53} tsə^{53}* at a funeral. The *p^{h}a^{53} tsə^{53}* stand together by the corpse and slowly and sadly chant the names of the places while holding a short sword above the dead person,[A] guiding the soul of the deceased back to the original home.

NOVEMBER 13TH (MONDAY). I went to Zhuangzi Village and met Ji Wendong, the village leader. "There is a better primary school for all the villages in our township, but a few rich people have started to send their children to more expensive schools in Mianning County," he said. "Now more and more young people leave the village to earn money and young children are at school, so only old people and kids are left at home. There's nobody left to dance now," he answered when I asked him if people still danced na^{53} mʑi^{53} traditional dance.

NOVEMBER 14TH (TUESDAY). In the afternoon, I arrived at a Han p^{h}a^{53} tsə^{53}'*s* home on the upper part of a mountain after an hour's horseback ride up a steep, zigzag road. Local people say he is the only local *p^{h}a^{53} tsə^{53}*. He showed me his conch, animal horns and old scriptures.

"Can you read these?" I asked, pointing to the scriptures, written in Tibetan.

"No. A friend promised to help pay for me to study Tibetan but I couldn't go. I had to take care of my family." From my talks with him, I learned that people believed in him and invited him to do various rituals. Local na^{53} mʑi^{53} do sacrifice rituals to the mountain god every nine years, which involves killing chickens, sheep, goats and yaks. This ritual lasts eight days. The *p^{h}a^{53} tsə^{53}* must chant to the mountain god.

Then he took me to see his *ɕɪ̃^{53} vɪ̃^{53} dza^{11} tɕə^{11} ro^{44}* behind his home, which is the place where food and animal blood is offered to ɕi^{53} vi^{53}.[B] Every local na^{53} mʑi^{53} family has a *ɕɪ̃^{53} vɪ̃^{53} dza^{11} tɕə^{11} ro^{44}* in a high and clean place. Usually it is under a large tree.

"Why is there no big tree here?" I asked.

"There, you see... but it is dead now," he said, pointing to a dead trunk, the only remnant of the sacred tree. The big trees are gone. Only some trunks remain because people don't care; they don't offer food and animal blood to them..." From what he said, I gathered that the big trees symbolize ɕi^{53} vi^{53}. na^{53} mʑi^{53} respect ɕi^{53} vi^{53} and offer them the best fresh food and animal blood and in return, the people are protected by ɕi^{53} vi^{53}.

[A] We do not know the significance of holding a knife above the corpse at this time.

[B] ɕi^{53} vi^{53} = mountain god, *dza^{11}* = food, *tʂə^{11}* = raise, *ro^{44}* = place.

NOVEMBER 16TH (THURSDAY). I visited Uncle lu[11] tʙu[53] a[53] zo[44]'s daughter's home and had a chance to see a *ʈʂʰa[11]* 'loom', which I had never seen before. ɣ̣[53] ka[53] mi[53] is skilled at using it. Her home is by a road and I got there easily by paying ten RMB to rent a motorcycle taxi. ɣ̣[53] ka[53] mi[53] told me that she uses the loom when she is free to make *kwa[44] ta[55]* 'knee-length vests'. She sells them for one hundred RMB each.

PART THREE: TEXTS

MYTHS

DESCENDANTS OF HUMAN-SON lɛ[11] ʁu[44] ru[11] AND SKY-ɳa[11] gu[44] mi[11] lu[11] tʁu[53] a[53] zo[44A]

(1)[B]

i ɳi a ʂə	te	za ja go ʑi	so	ʑi	dʑo	di	le
ancient	DP	brothers	three	CL	EXT	say	MP
གནའ་སྐོ་མོ	སྤྱི་ཚོག	སྤུན་བཟི	གསུམ	ཚད་ཚོག	ཡས་མཐུན	བཤད	ཚོག་རྟེགས
古代	*连词*	弟兄	三	*量词*	*存在*	传说	*语气*

'It was said in ancient times there were three brothers.'

གནའ་སྐོ་མོར་སྤུན་བཟི་གསུམ་ཡོད་བར་བཤད།

传说, 古时候有三个弟兄。

(2)

ʑi	a ɳo	tʰi	ja	te	tsʰo	ʑi	lɛ ʁu ru	mi
son	young	DET	CL	DP	man	son	lɛ ʁu ru	call
བུ	ཆུང་བ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྤྱི་ཚོག	མི	བུ	ལེའུ་རུ	ཟེར་བ
儿子	小	*限词*	*量词*	*连词*	人	儿子	名字	叫

'The youngest son was called Man-Son lɛ[11] ʁu[44] ru[11].'

བུ་ཆུང་བའི་མིང་ལ་མིའི་བུ་ལེའུ་རུ་ཟེར།

(其中)小儿子的名字叫人子勒物如。

[A] Note the similarity between this account and the Qiang account 'The Creation of the World' (LaPolla and Huang 2003:251-252).

[B] See http://www.vuze.com/details/YLYW2MTRKDP5HYKFKA6WQCWUPEPSPT5E.html for recordings of these and other folklore materials glossed in this study. Libu Lakhi recorded and transcribed the folklore material from various consultants. He then re-recorded it to improve sound quality.

(3)

tʰi	so	ʐi	te	rə	qæ	ɕy	tɕə tɕə
DET	three	CL	DP	field	dig	went	often
དེས་ཚོག	གསུམ	ཚད་ཚོག	རྒྱལ་ཚོག	ཞིང་རི་མ	སྐྱག་པ	སོང	རྒྱུན་པར
限词	三	*量词*	*连词*	土地	挖	去	经常

'The three brothers often went to dig (cultivate) fields.[A]'

སྐྱེན་བླ་འདི་གསུམ་པོ་རྒྱུན་པར་ཞིང་རི་མ་སྐྱག་ཏུ་སོང་བ་རེད།

这三兄弟经常去挖地。

(4)

ti	ɳi	dza	dzə	le	rə	qæ	li	ɕy	te
one	day	meal	eat	DP	field	dig	back	went	DP
གཅིག	ཉིན	ཟ་མ	ཟ་བ	རྒྱལ་ཚོག	ཞིང	སྐྱག་པ	ཕྱིར	ཕྱིན	རྒྱལ་ཚོག
一	天	饭	吃	*连词*	土地	挖	回	去	*连词*

(5)

qæ	ɳu	tʰi ki	o ba	te	li	ba	pi tsa	ro	sə
dig	after/had	these	all	DP	back	flatten	finish	PT	again
སྐྱག་པ	ཚར	འདི	ཚང་མ	རྒྱལ་ཚོག	ཕྱིར	ལེབ་མོར་བཟོ་བ	ཚར	འདུག་ཚོག	ཡང
挖	完	这些	全部	*连词*	回	平	完	*去时*	又

'One day, when they had eaten a meal and went back to dig fields, all these (fields that they) had dug were already flattened back again.'

ཉིན་ཞིག་ལ་ནང་ཁ་འཐུང་ཁ་རྗེས་(ཁོ་ཚོ་)ཕྱིར་(ས་ཞིང་)སྐྱག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ན། སྔར་བསྐྱགས་ཟིན་པའི་ཞིང་རི་མ་ཚང་མ་ཕྱིར་ལེབ་མོར་བཟོས་འདུག

一天, 吃了饭回去挖地时, 所有这些挖过的(土地)都又(变)平了。

[A] na[53] mʐi[53] generally live in hilly areas and depend on cultivating rice (always irrigated) and dry land farming (corn, potatoes, soybeans). Every year, farmers abandon some dry land plots for they are no longer fertile, and open up new dry land for cultivation.

(6)

ʑi	tʰi	so	ja	ʁu ru	pʰo go	le	ma	ʁa[A]	ro
son	DET	three	CL	head	puzzle	DP	NEG	OK	PT
བུ	དེས་ཚོག	གསུམ	ཚད་ཚོག	མགོ	འཁེམས་པ	སྲེལ་ཚོག	དགག་སྒྲ	འགྲིག་པ	འདས་ཚོག
儿子	*限词*	三	*量词*	头	糊涂/困惑	*连词*	*否定*	可以	*去时*

'The three sons were very puzzled in the head.'

སྲུན་རྣ་འདི་གསུམ་པོ་མགོ་འཁེམས་སོང་།

这三个儿子 (感到)非常困惑。

(7)

ti	ɲi	li hæ	tʰʁu	rə	qæ	li	ɕy	te
one	day	evening	when	field	dig	back	went	DP
གཅིག	ཉིན	ས་རྨོས	སྐབས	ཞིང་རི་མ	སྒྲིག་པ	ཕྱིར	ཕྱིན	*སྲེལ་ཚོག*
一	天	傍晚	时候	土地	挖	回	去	*连词*

(8)

tʰjo	so	kɣ	ɱ	ɕə po	ji kʰɣ	tsə pæ	ta	ka	lɔ
they	three	CL	AVM	tree	under	hide	EXT	DP	watch
ཁོ་ཚོ	གསུམ	ཚད་ཚོག	ཀྱིད་ཚོག	སྡོང་བོ	འོག	སྦ་བ	ལས་མཐུན	སྲེལ་ཚོག	ལྟ་བ
他们	三	*量词*	*副标*	树	下	藏	*存在*	*连词*	看

'When it was evening one day, (they) went back to dig fields; they all three hid under trees and watched.'

ཉིན་ཞིག་གི་ས་རྨོས་དུས་ལ། ཁོ་ཚོ་གསུམ་པོ་ཞིང་རི་མ་བཅོ་རུ་སོང་ནས་ཚང་མ་སྡོང་བོའི་འོག་ཏུ་སྦས་ཏེ་ལྟ་བྱེད་པ་ཡིན།

一天傍晚, 回去挖地时, 他们三个都藏在树下看着。

[A] '*ma*^{44}' is negative and '*ʁa*^{44}' means 'OK'. For example, it is OK or not OK to do something, however, here '*ma*^{44} *ʁa*^{44}' means 'very'.

(9)

t^hi	t^hBu	te	la mo	ti	gɣ
DET	CL	DP	old man	one	CL
དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྦྱེལ་ཚོག	ཐད་པོ	གཅིག	ཚད་ཚོག
限词	*量词*	*连词*	老头子	一	*量词*

(10)

ʂu	ŋgo t^hBu	la	vo ta	le	dʑy	ro
metal	stick	CL	carry	DP	come	PT
ལྕགས	དབྱུག་པ	ཚད་ཚོག	འཁྱར་བ	སྦྱེལ་ཚོག	ཐོན་པ	འདས་ཚོག
铁	棒	*量词*	扛	*连词*	来	*去时*

'At this moment, one old man carried one metal (walking) stick and came.'

སྐབས་འདི་ན། ཐད་པོ་ཞིག་གིས་ལྕགས་ཀྱི་དབྱུག་པ་ཞིག་ཁྱེར་ནས་ཐོན།

这时候, 一个老头子扛着一根铁棒来了。

(11)

ŋgo t^hBu	la	le	rə	lo	li	tɕa p^hu	lo pa^A	ro
stick	OTM	DP	field	GOAL	back	overturn	ITR	PT
དབྱུག་པ	ཡུལ་ཚོག	སྦྱེལ་ཚོག	ཞིང་རི་མ	ལས་ཚོག	ཕྱིར	མགོ་རྐྱང་སྐྱོག་པ	བསྐྱར་རྒྱོས	འདས་ཚོག
棒	*宾标*	*连词*	土地	*目词*	回	翻	*重复*	*去时*

'(He) used (the) stick and turned the field back over as quickly as possible.'

(ཁོས་)གབྱུག་པ་(དེ་)བཀོལ་ནས་ཅི་སྡུར་གྱིས་ཞིང་རི་མ་མགོ་རྐྱང་བསྐྱོགས།

(他) 用 (那根) 铁棒 (把三个兄弟挖过的) 土地起劲地往回翻。

[A] *lo*^{11} and *lo*^{11} *pa*^{11} increase the degree, speed of the verb and indicates the repetition of the verb.

(12)

la mo	tʰi	gɣ	za ja go ʑi	tʰi	so	ja	ɲi	mæ qɣ ta	ro
old man	DET	CL	brothers	DET	three	CL	ERG	catch	PT
རྒད་པོ	དེའི་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྤུན་བཞི	དེའི་ཚོག	གསུམ	ཚད་ཚོག	ཀྱིས་སྦྱ	འཛིན་བཟུང	འདུས་ཚོག
老头子	*限词*	*量词*	弟兄	*限词*	三	*量词*	*作格*	抓住	*去时*

'The old man was caught by the three brothers.'

རྒད་པོ་དེ་སྤུན་བཞི་གསུམ་པོས་འཛིན་བཟུང་བྱས།

那个老头子被三个弟兄抓住了。

(13)

do dzə	tʰi	ja	te	qʰɣ	m̩	tʁu	mi ŋga	hũ	di
big	DET	CL	DP	quick	AVM	kill	SUF-COM	need	say
ཆེ་བ	དེའི་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྟེ་ལ་ཚོག	དེ་མ་ཐག	ཀྱིས་ཚོག	གསོད་པ	འདུས་རྗེས	འོས་པ	བཤད
大	*限词*	*量词*	*连词*	快	*副标*	杀	*后体*	应该	说

'The big one (the oldest brother) said, "(He) needs to be killed quickly."'

(སྤུན་བཞི་)ཆེ་བས་(ཁོ་རང་)དེ་མ་ཐག་གསོད་དགོས་ཞེས་བཤད།

老大说: 应该赶快杀掉(他) 。

(14)

hĩ ŋgi	tʰi	ja	te	la	ʨə po	ʁo	lo	ɴgɣ ta	hũ	di
middle	DET	CL	DP	OTM	tree	LOC	GOAL	tie	need	say
འབྲིང་བ	དེའི་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྟེ་ལ་ཚོག	ཡུལ་ཚོག	ཤིང	གནས་གཅི	འཇས་ཚོག	འཆིང་བ	འོས་པ	བཤད
中间/老二	*限词*	*量词*	*连词*	*宾标*	树	*位格*	*目词*	捆	需要	说

'The middle (of the three brothers) said, "(He) needs to be tied up to a tree."'

(སྤུན་བཞི་)འབྲིང་བས་(ཁོ་རང་)སྡོང་བོའི་སྟེང་ལ་འཆིང་དགོས་ཞེས་བཤད།

老二说: “需要（把他）捆到树上。”

(15)

a ɲo	tʰi	ja	te	tʰa	tʁu	ʨa ndjo	le	di
young	DET	CL	DP	NEG	kill	pity	MP	say
རྒྱང་བ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྦྱོར་ཚོག	དགག་སྒྲ	གསོད	སྙིང་རྗེ་བ	ཚོག་སྟེགས	བཞད
最小	*限词*	*量词*	*连词*	*否定*	杀	可怜	*语气*	说

'The youngest (brother) said, "Don't kill (him for he) is pitiful.'"

(སྤྱན་ཟླ་)རྒྱང་བས(ཁོ་རང་)སྙིང་རྗེ་བོ་འདུག་པས་མ་གསོད་ཅིག་ཅེས་བཞད།

幺兄弟说: “别杀, (好)可怜呀!”

(16)

mæ	te	la mo	tʰi	gʏ	da	lo	mi do	ro
later	DP	old/old man	DET	CL	DAT	GOAL	ask	PT
རྗེས་སུ	སྦྱོར་ཚོག	ཐད་པོ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ལ་དོན	ལས་ཚོག	འདྲི་བ	འདས་ཚོག
后来	*连词*	老头子	*限词*	*量词*	*与格*	*目词*	问	*去时*

'Later, (the three brothers) asked the old man.'

དེ་ནས་(སྤྱན་ཟླ་གསུམ་པོས་)ཐད་པོར་དྲི་བ་བཏོན།

然后, (他们)问那个老头子。

(17)

nu	go ɱ	ŋo	hĩ	rə	tʰi ki	ʨa pʰu	dʑy	le	di
you	why	we	GEN	field	these	overturn	come	MP	say
ཁྱོད	ཅིའི་ཕྱིར	ང་ཚོ	ལྷའི་སྒྲ	ཞིང	འདི་ཚོ	མགོ་རྟིང་སྤྲོག་པ	ཡོང་བ	ཚོག་སྟེགས	འདྲི་ཚོག
你	为什么	我们	*属格*	土地	这些	翻	来	*语气*	说

'(They) asked, "Why did you come to overturn these fields of ours?"'

(ཁོ་ཚོ་གསུམ་པོས་)ཁྱོད་ཀྱིས་ཅིའི་ཕྱིར་ང་ཚོའི་ཞིང་ས་མགོ་རྟིང་བསྤྲོགས་པ་ཡིན་ཞེས་དྲིས།

(他们)问: “你为什么来翻我们的土地呢?”

(18)

la mo	tʰi	gɣ	ɳi	tsʰo	o ba	te	ʂə qo	da	ro
old/old man	DET	CL	ERG	man	all	DP	die	come/be	FT
རྒད་པོ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ཀྱིད་ཀྱི	མི	ཚང་མ	སྟེལ་ཚོག	ཤི་བ	རུ	མ་འོངས་ཏ
老头子	*限词*	*量词*	*作格*	人	全部	*连词*	死	要	*未时*

(19)

te	rə	qæ	le	go	ɱ	le	di
DP	field	dig	DP	what	do	MP	say
སྟེལ་ཚོག	ཞིང་རི་མ	སྐོག་པ	སྟེལ་ཚོག	ཅི་ཞིག	བྱེད་པ	ཚོག་སྟེགས	བཞད
连词	土地	挖	*连词*	什么	做	*语气*	说

'The old man said, "All men will die, so what (is the point of) digging fields?"'

རྒད་པོས་མི་ཚང་མ་ཤི་རུ་ཡིན་པས་ཞིང་ས་སྐོག་ནས་ཅི་བྱ་ཞེས་བཞད།

那个老头子说: “所有的人都要死了挖土地来干什么?”

(20)

tʰjo	so	kɣ	qɣ	le	qʰa	ɱ	hũ	ro	di
they	three	CL	scare	DP	how/what	do	should	FT	say
ཁོ་ཚོ	གསུམ	ཚད་ཚོག	འཇིགས་སྐྲག	སྟེལ་ཚོག	ཅི་འདྲ། ཅི	བཟོ་བ	འོས་པ	མ་འོངས་ཏ	བཞད
他们	三	*量词*	害怕	*连词*	怎么	做	应该	*未时*	说

'They three were scared and said, "What should be done?"'

ཁོ་ཚོ་གསུམ་པོ་སྐྲག་ནས་ཅི་བྱེད་འོས་པ་རེད་ཅེས་བཞད།

他们三个害怕地问: “(那我们)该怎么办呢?”

(21)

la mo	tʰi	gɣ	ɳi	do dzə̱	tʰi	gɣ	ʂu	NGɣ	tsʰu
old man	DET	CL	ERG	big	DET	CL	metal	boat	CL
རྒད་པོ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ཀྱིད་ཀྱི	ཆེན་པོ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ལྕགས	གྲུ་གཟིངས	ཚད་ཚོག
老头子	*限词*	*量词*	*作格*	大	*限词*	*量词*	铁	船	*量词*

(22)

ɕə ɕə	hĩ ŋgi	tʰi	gɣ	ɕə	NGɣ	tsʰu	ɕə ɕə	a ɳo	tʰi
make	middle	DET	CL	wood	boat	CL	make	youngest	DET
བཟོ་བ	བར་མ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ཤིང	གྲུ་གཟིངས	ཚད་ཚོག	བཟོ་བ	ཆུང་བ	དེས་ཚོག
造	中间/老二	*限词*	*量词*	木	船	*量词*	造	老幺	*限词*

(23)

ja	rə qa	NGɣ	tsʰu	ɕə ɕə	ka	ndzə bo	vzɤ	da	te
CL	leather	boat	CL	make	DP	water	bubble	come	DP
ཚད་ཚོག	ཀོ་བ	གྲུ	ཚད་ཚོག	བཟོ་བ	སྤེལ་ཚོག	རུ	འཕུར་བ	ཡོང་བ	སྤེལ་ཚོག
量词	皮	船	*量词*	造	*连词*	水	冒	来	*连词*

(24)

jo jo	lo pæ	jo	hĩ	NGɣ	qo lo	mi	hũ	di
SELF	jump	SELF	GEN	boat	inside	GOAL	go	say
རང་ཉིད	མཆོངས་པ	རང་ཉིད	འཇིལ་སྒྲ	གྲུ	ནང	ལས་ཚོག	སོང	བཤད
自己	跳	自己	*属格*	船	里边	*目词*	去	说

'The old man said, "The big one makes a metal boat, the middle one makes a wooden boat and the youngest one makes a leather boat and (each of you) jump down into self's (your own) boat, when water comes to bubble."'[A]

རྒད་པོས་བཤད་རྒྱུར། (སྤུན་)ཆེ་བས་ཡུགས་གྲུ་ཞིག་དང་། འབྲིང་བས་ཤིང་གྲུ་ཞིག ཆུང་བས་ཀོ་གྲུ་ཞིག་བཟོས་ཏེ་ཁྱེད་བརྒྱས་དུས་རང་རང་གི་གྲུ་ནང་དུ་མཆོངས་ཞེས་བཤད།

老头子说: “老大造一艘铁船, 老二造一艘木船, 老幺造一艘皮船, 水冒(上)来的时候, 自己跳到自己的船里面去。”

[A] 'Water comes to bubble' = one day, water will bubble up, fill the earth and kill all the people who live in the world.

(25)

mæ	te	gɛ ræ	m̩	ndzə bo	vzə̤	dʑy	ro
later	DP	real	AVM	water	bubble	come	PT
རྗེས་སུ	སྦྱོར་ཚིག	དངོས་ནས	ཀྱིད་ཚིག	རུ	འཕྱུར་བ	ཡོང་བ	འདུས་ཚིག
后来	*连词*	真的	*副标*	水	冒满	来	*去时*

'Later, water really came bubbling.'

རྗེས་སུ་རུ་དངོས་ནས་འཕྱུར་ཡོང་བ་རེད།

后来, 水真的冒了上来。

(26)

do dzə̤	tʰi	ja	lo pæ	le	ʂu	NGỵ	qo lo	mi	ɕy
big	DET	CL	jump	DP	metal	boat	inside	GOAL	went
ཆེ་བ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	མཆོང་བ	སྦྱོར་ཚིག	ལྕགས	གྲུ	ནང	ལས་ཚིག	ཕྱིན་པ
大	*限词*	*量词*	跳	*连词*	铁	船	里边	*目词*	去

'The big one jumped down and went inside the metal boat.'

(སྤུན་ཟླ་)ཆེ་བ་མར་ལྕགས་གྲུ་ནང་དུ་མཆོངས།

老大(兄弟)跳进铁船里去。

(27)

hĩ ŋgi	tʰi	ja	lo pæ	le	ɕə	NGỵ	qo lo	mi	ɕy
middle	DET	CL	jump	DP	wood	boat	inside	GOAL	went
འབྲིང་བ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	མཆོངས་པ	སྦྱོར་ཚིག	ཤིང	གྲུ	ནང	ལས་ཚིག	ཕྱིན་པ
中间/老二	*限词*	*量词*	跳	*连词*	木	船	里边	*目词*	去

'The middle one jumped down and went inside the wood boat.'

འབྲིང་བ་ཤིང་གྲུ་ནང་དུ་མར་མཆོངས་ཏེ་ཕྱིན།

老二跳到木船里去。

(28)

a ɲo	tʰi	ja	te	tʰɛ	hĩ	ɲi ji mo	ʂo ʂo ba mi	jo jo	lo pæ
young	DET	CL	DP	his	GEN	younger sister	ʂo ʂo ba mi	with	jump
རྒྱང་	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྦྱོལ་ཚོག	ཁོ	འབྲེལ་སྒྲ	སྤྱིང་མོ	ཇོ་ཇོ་ཐ་མི	མཉམ་དུ	མཆོངས
小/幺	*限词*	*量词*	*连词*	他的	*属格*	妹妹	名字	一起	跳

(29)

le	rə qa	NGɣ	qo lo	mi	ɕy	ro
DP	leather	boat	inside	GOAL	went	PT
སྦྱོལ་ཚོག	ཀོ་བ	གྲུ	ནང	ལས་ཚོག	ཕྱིན་པ	འདས་ཚོག
连词	皮肤	船	里边	*目词*	去	*去时*

'The young one, with his younger sister ʂo[44] ʂo[55] ba[44] mi[55], jumped down and went inside the leather boat.'

རྒྱང་བ་དེ་རང་གི་སྤྱིང་མོ་ཇོ་ཇོ་ཐ་མི་དང་མཉམ་དུ་མར་ཀོ་གྲུ་ནང་དུ་མཆོངས།

老幺和妹妹索索巴米一起跳进皮船里去了。

(30)

a po	ɲi	kɣ	hĩ	NGɣ	te	zə	nda	ka	ndzə bo
elder brother	two	CL	GEN	boat	DP	heavy	very	DP	water
ཕུ་བོ	གཉིས	ཚད་ཚོག	འབྲེལ་སྒྲ	གྲུ་གཟིངས	སྦྱོལ་ཚོག	ཕྱིད་པ	ཏ་ཅང	སྦྱོལ་ཚོག	ཆུ
哥哥	两	*量词*	*属格*	船	*连词*	重	很	*连词*	水

(31)

qo lo	mi	ɕy	pi tsa	le	a ɲo	hĩ	na na	li	ndʑə
inside	GOAL	went/sink	finish	DP	young	GEN	only	back	left
ནང	ལས་ཚོག	ཕྱིན་པ	ཚར་བ	སྦྱོལ་ཚོག	རྒྱང་བ	འབྲེལ་སྒྲ	གཅིག་ཏུ	ཕྱིར	ལྷག་པ
里面	*目词*	去	完	*连词*	小	*属格*	只	回	剩

'The two elder brothers' boats were very heavy so sank down inside the water and only left the youngest one's.'

ཕུ་བོ་གཉིས་ཀྱི་གྲུ་གཟིངས་ཀ་ཅང་ལྷོད་པས་ཆུའི་ནང་དུ་བྱིངས་པ་དང་། སྤུན་ཆུང་བའི་གྲུ་གཅིག་པུ་ལུས་སོང་།

两个哥哥的船身很沉, 所以 (都沉)到水里面去了, 只剩下老幺的(皮船) 。

(32)

ndzə bo	li ɕy	ɳu	te	ts^{h}o	o ba	ʂə qo	pi tsa
water	recede	after	DP	people	all	die	finish
ཆུ	སྐྱམ	རྗེས་སུ	*སྤྱི་ལ་ཚོག*	མི	ཚང་མ	ཤི་བ	ཚར་བ
水	退	后	*连词*	人	都	死	完/了

'After the water receded, all people were dead.'

ཆུ་སྐྱམ་དུས་མི་ཚང་མ་ཤི་སོང་།

水退后, (所有的)人都死了。

(33)

t^{h}jo	ɳi	qɣ	ɳi zo qo	le	ma ʁa	ro
they	two	CL	hungry	DP	very	PT
ཁོ་ཚོ	གཉིས	*ཚད་ཚོག*	བཀྲེས་ལྷོག་	*སྤྱི་ལ་ཚོག*	ཅ་ཅང	*འདས་ཚོག*
他们	二/俩	*量词*	饥饿	*连词*	很	*去时*

'They two were very hungry.'

ཁོ་གཉིས་བཀྲེས་ལྷོག་ཀྱིས་མནར།

他们俩很饿。

(34)

dʑy[A]	le	dʑy	le[B]	ʂə	ɳi	ʂə	ha	dʙu	ro
go/walk	DP	go/walk	DP	seven	day	seven	night	pass	PT
ཡོང་བ	རྗེལ་ཚོག	ཡོང་བ	རྗེལ་ཚོག	བདུན	ཉིན	བདུན	མཚན་མོ	འགོར་བ	འདས་ཚོག
来/走	*连词*	来/走	*连词*	七	天	七	夜晚	成为/过	*去时*

'(They) walked and walked and seven days and nights passed.'

(ཁོ་གཉིས་)ཉིན་བདུན་དང་མཚན་བདུན་ལ་སོང་།

(他俩)走呀走, 过了七天七夜。

(35)

mæ	te	mi kʰɣ	ɳi	ka	tʰjo	ræ	ndo
later	DP	smoke	two	CL	they	PRE-ATT	see
རྗེས་སུ	རྗེལ་ཚོག	དུ་བ	གཉིས	ཚད་ཚོག	ཁོ་ཚོ	འདས་རྗེན	མཐོང་བ
后来	*连词*	烟	二	*量词*	他们	*前体*	看见

'Later, they saw two (columns of) smoke.'

རྗེས་སུ་ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་དུ་བའི་(བསྡུར་ཕྲེང་)གཉིས་མཐོང་།

后来, 他俩看到了两股烟。

(36)

mi kʰɣ	ti	ka	te	do dzə	ti	ka	te	a tɕə
smoke	one	CL	DP	dense	one	CL	DP	thin
དུ་བ	གཅིག	ཚད་ཚོག	རྗེལ་ཚོག	སྐུག་པོ	གཅིག	ཚད་ཚོག	རྗེལ་ཚོག	སྐད་མོ
烟	一	*量词*	*连词*	浓	一	*量词*	*连词*	淡

[A] *dʑy*[11] may mean 'come' or 'go' depending on the context.

[B] When *le*[44] is repeated, it emphasizes the time spent.

'One (column of) smoke was dense, and one (column) was thin.'

དུ་བའི་(བསྡུར་ཕྱེད་)གཅིག་ནི་སྐྲག་ཅིང་། ཅིག་ཤོས་ནི་སྐབ་མོར་སྣང་།

一股浓, 一股淡。

(37)

ka kɣ	lɛ ʁu ru	ɲi	la	ɲi ji mo	ko	ka
flute	lɛ ʁu ru	ERG	OTM	sister	give	DP
གླིང་བུ	ལེའུ་རུ	*ཅིད་ཀྱི*	*ཡུལ་ཚིག*	སྤྲིང་མོ	སྐྱེར་བ	*ཀྱི་ལ་ཚིག*
笛子	勒物如	*作格*	*宾标*	妹妹	给	*连词*

(38)

$t^hɛ$	te	na mʑi	a ga rə $ts^hə$	t^hi	la	li ndʑə
he	DP	na mʑi	knife	DET	CL	leave behind
ཁོ	*ཀྱི་ཚིག*	ཅ་མུ་ཞེ	གྱི་རྒྱང	*དེས་ཚིག*	*ཚད་ཚིག*	ཤུལ་དུ་འདོར་བ
他	*连词*	纳木依	刀子	*限词*	*量词*	留

'lɛ[11] ʁu[44] ru[11] took the flute and gave it to (his) younger sister and left behind the knife.'

ལེའུ་རུས་གླིང་བུ་བླངས་ཏེ་རང་གི་སྤྲིང་མོར་བྱིན་པ་དང་ཅ་མུ་ཞེའི་གྱི་རྒྱང་དེ་རང་གི་ཡག་ཏུ་བཞུང་།

勒物如把笛子拿给妹妹, 他 (自己)留下那把纳木依刀子。

(39)

ka	jo	dʁy	jo	ɕy	ro
DP	SELF	place	self	went	PT
ཀྱི་ཚིག	རང་ཉིད	ས་ཆ	རང་ཉིད	ཕྱིན་པ	*འདས་ཚིག*
连词	自己	地方	自己	去	*去时*

'And then themself (they each) went to each (their own) place.'

དེ་ནས་(ཁོ་གཉིས་)རང་རང་གི་ས་ཆར་ཕྱིན།

然后, (他们)分道扬镳了。

(40)

ts^{h}o	ʑi	lɛ ʁu ru	mi k^{h}ɣ	do dzə̯	t^{h}i	ka	ly	le	ɕy
man	son	lɛ ʁu ru	smoke	big	DET	CL	watch	DP	went/left
མི	བུ	ལེའུརུ	དུ་བ	ཆེན་པོ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ལྟ་བ	སྦྱོར་ཚོག	ཕྱིན
人	后代	勒物如	烟	大	*限词*	*量词*	看	*连词*	去

'Man-son lɛ^{11} ʁu^{44} ru^{11} watched (faced) the big smoke and left.'

མིའི་བུ་ལེའུརུས་དུ་བ་སྦུག་པོ་དེར་ལྟ་བཞིན་དུ་ཕྱིན།

勒物如朝那股浓烟走去。

(41)

ɲi ji mo	te	mi k^{h}ɣ	a tɕə	t^{h}i	ka	ly	le	ɕy
younger sister	DP	smoke	small	DET	CL	watch	DP	went/left
སྤེང་མོ	སྦྱོར་ཚོག	དུ་བ	ཆུང་བ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ལྟ་བ	སྦྱོར་ཚོག	ཕྱིན་པ
妹妹	*连词*	烟	小/淡	*限词*	*量词*	看	*连词*	去

'Younger Sister watched (faced) the small (column of) smoke and left.'

སྤེང་མོས་དུ་བ་སྦུག་མོ་དེ་ལ་ལྟ་བཞིན་དུ་ཕྱིན།

妹妹朝着那股淡烟 (走)去。

(42)

mi ʑi mo	te	ts^{h}o	dzə	p^{h}u ʂə	ti	jy	lo	ʁu pʁu	ro
elder brother	DP	man	eat	ghost	one	CL	GOAL	meet	PT
ཞུ་བོ	སྦྱོར་ཚོག	མི	ཟ་བ	འདྲེ	གཅིག	ཚད་ཚོག	ལས་ཚོག	འཕྲད་པ	འདས་ཚོག
哥哥	*连词*	人	吃	鬼	一	*量词*	*目词*	遇	*去时*

'Elder Brother met one ghost family of man eaters.'

ཞུ་བོ་མི་ཟ་བའི་འདྲེའི་ཁྱིམ་ཞིག་དང་འཕྲད།

哥哥遇上了一家食人鬼。

(43)

q^ho bo	qæ qæ	lo	lo	te	la k^hi	ti	ja	ɛ qo	dʑo
door	crack	GOAL	peer	DP	child	one	CL	home	EXT
སྒོ	སྒྲུབས་ཀ	འགའ་ཚོག	ལྟ་བ	སྤྲེལ་ཚོག	བུ	གཅིག	ཚད་ཚོག	ཁྱིམ	འགའ་ལྡན
门	缝隙	*目词*	望	*连词*	孩子	一	*量词*	家	*存在*

'(He) peered through the door crack and there was one child at home.'

(ཁོས་)སྒོའི་སྒྲུབས་ཀ་ནས་ནང་དུ་བལྟས་པ་ན་བུ་རྒྱང་ཞིག་ཁྱིམ་དུ་ཡོད་པ་(མཐོང་)།

(他) 往门缝里望时, (看见)有一个孩子在家。

(44)

ji	$k^hɣ$	ji	ga	o ba	ts^ho	mo	bzə̯ bzə̯	ta
house	inside	house	outside	all	man/human	corpse	full	EXT
ཁང་པ	ནང	ཁང་པ	ཕྱི	ཚང་མ	མི	རོ	བཀང	འགའ་ལྡན
房子	内	房子	外	都	人	尸体	满	*存在*

'All inside the house and outside the house were full of human corpses.'

ཁང་བའི་ཕྱི་ནང་ཚང་མ་མིའི་རོ་ཡིས་བཀང་འདུག

屋里屋外都堆满着人的尸体。

(45)

lɛ ʁu ru	t^hi	$t^hʁu$	te	qɣ	le	ma ʁa	ro
lɛ ʁu ru	DET	CL	DP	scare	DP	very	FT
ལེའུ་རུ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྤྲེལ་ཚོག	འཇིགས་སྐྲག	སྤྲེལ་ཚོག	ཤ་ཅང	འདས་ཚོག
名字	*限词*	*量词*	*连词*	害怕	*连词*	很	*去时*

'At this moment, lɛ[11] ʁu[44] ru[11] was very scared.'

སྐབས་འདིར། ལེའུ་རུ་འཇིགས་སྐྲག་ཆེན་པོ་སྐྱེས།

这时候, 勒物如很害怕。

(46)

tʰɛ	da	nu	hĩ	a da	a mi	qʰa	ɕy	ro	di	te
him	DAT	you	GEN	father	mother	where	went	PT	ask	DP
ཁོ	ལ་དོན	ཁྱོད	འབྲེལ་སྒྲ	ཨ་ཕ	ཨ་མ	གང་ན	ཕྱིན་པ	འདུས་ཚོག	ཟེར་བ	སྒེལ་ཚོག
他	*与格*	你	*属格*	爸爸	妈妈	哪儿	去	*去时*	说	*连词*

(47)

tsʰo	mo	ɲi	mo	ræ	li	ma	ka	sə	ka
man	corpse	two	CL	PRE-ATT	back	NEG	take out	still	DP
མི	རྟ	གཉིས	ཚད་ཚོག	འདས་རྟོག	ཕྱིར	དགག་སྒྲ	རུ་ལས་ལེན་པ	དུ་དུང	སྒེལ་ཚོག
人	尸体	二	*量词*	*前体*	回	*否定*	捞	还	*连词*

(48)

lo qʰo	ʁo	mo	ʂu	ɕy	te	li	ma	dʑy	sə	di
valley	LOC	corpse	find	went/left	DP	back	NEG	come	still	say
ལུང་པ	གནས་གཅེ	རྟ	བཙལ	ཕྱིན་པ	སྒེལ་ཚོག	ཕྱིར	དགག་སྒྲ	ཐོན	དུ་དུང	བཞད
山谷	*位格*	尸体	找	去	*连词*	回	*否定*	来	还	说

'(lɛ^{11} ʁu^{44} ru^{11}) asked him, "Where did your father and mother go?" and then (the ghost child) said, "(We) still didn't get two corpses (youngest son and his sister's) back out of the water, so (my parents) went to take corpses out of the water in the valley and (they) still haven't come back yet."'

(ལེའུ་རྣམ)ཁྱོད་ཀྱི་ཨ་མ་གཉིས་གང་དུ་ཕྱིན་ཞེས་བྱ་ཚུང་དེ་ལ་དོན་པ་ན། (དེས་)བཤད་རྒྱུར། (ང་ཚོས་ཆུའི་ནང་ནས་)མི་རྟ་གཉིས་དང་རྟང་ཕྱིར་མ་བླངས་པས་(ཨ་མ་གཉིས་)ལུང་བའི་ནང་དུ་མི་རྟ་འཚོལ་དུ་ཕྱིན་ལ་དང་རྟང་ཕྱིར་མ་ཐོན་ཟེར།

(勒物如) 向他问道: “你的爸爸妈妈去哪儿了?” (小孩) 回答说: “(我们家)还没有捞到两具人的尸体, 所以 (他们) 到山谷中去找尸体了, 还没有回来。”

(49)

lɛ ʁu ru	tʰi	tʰʁu	te	ʁo zə	ʁo zə[A]	m̩	qɣ	ro	ka
lɛ ʁu ru	DET	CL	DP	more	more	AVM	scare	PT	DP
ལེའུ་རུ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྦྱོར་ཚོག	ཡུག་ཏུ	ཡུག་ཏུ	ཉེར་ཚོག	འཇིགས་སྐྲག	འདུས་ཚོག	སྦྱོར་ཚོག
名字	*限词*	*量词*	*连词*	更加	更加	*副标*	害怕	*去时*	*连词*

(50)

mæ	li	lɔ	ma	ŋa	m̩	nu ʁu	mi	pæ	ro
back	back	watch/look	NEG	dare	AVM	out	GOAL	run	PT
རྒྱབ	ཕྱིར	ལྟ་བ	དགག་སྒྲ	ཐོད་པ	ཉེར་ཚོག	ཕྱི	ལས་ཚོག	རྒྱུག	འདུས་ཚོག
背后	回	看	*否定*	敢	*副标*	外	*目词*	跑	*去时*

'At this moment, lɛ[11] ʁu[44] ru[11] was more and more scared, so (he) didn't dare look back and ran away.'

སྐབས་འདིར། ལེའུ་རུ་རེ་སྐྲག་ནས་རེ་སྐྲག་ཏུ་གྱུར་ཏེ། ཕྱིར་ཅམ་ཡང་ལྟ་མ་ཐོད་པར་རྒྱང་དུ་བརྒྱག།

这时, 勒物如更加害怕, 连头也不敢回地往外跑了。

(51)

pæ	le	pæ	le	do qʰɣ	nda	ro	to	dʑy	ro
run	DP	run	DP	far	very	LOC	reach	come	PT
རྒྱུག	སྦྱོར་ཚོག	རྒྱུག	སྦྱོར་ཚོག	ཐག་རིང	ཏ་ཅང	གནས་གཞི།	ཐོན་པ	ཡོང	འདུས་ཚོག
跑	*连词*	跑	*连词*	远	很	*方位*	到	来	*去时*

'(He) ran and ran, and reached a very far place.'

(ཁོ་རང་)བྲོས་ནས་མཐར་ཏ་ཅང་ཐག་རིང་བའི་ས་ཚ་ཞིག་ཏུ་ཐོན་ཡོང་།

跑呀跑, (跑)到了很远的地方。

[A] When *ʁo[53] zə[53]* is repeated two or more times it suggests 'very very' and is more emphatic than *ma[44] ʁa[44]*.

(52)

nu ʁu	ʁo	ɕə	$ts^hə$	ma	$ts^hə$	$p^hʂə$	dzə	tɕə tɕə[A]
outside	LOC	tree	leaf	bamboo	leaf	pick	eat	often/always
ཕྱི་རོལ	གནས་གཅེའི	སྡོང་བོ	ལོ་མ	སྨྱག་མ	ལོ་མ	འཐོག་པ	ཟ་བ	ནམ་ཡང
外面	*位格*	树	叶	竹	叶	摘	吃	总是

'Outside, (he) always picked tree leaves and bamboo leaves (as food) to eat.'

(ཁོས་)རྒྱུན་བར་ཕྱི་རོལ་དུ་སྡོང་ལོ་དང་སྨྱག་མའི་ལོ་མ་བཏོག་ནས་ཟོས།

(他)天天在外面摘树叶和竹叶吃。

(53)

ti	ɲi	te	lɛ ʁu ru	ndzə bo	ti	$q^hæ$	k^ha rə	to	dʑy
one	CL	DP	lɛ ʁu ru	water/river	one	CL	beside/bank	arrive	come
གཅིག	ཚད་ཚིག	སྤེལ་ཚིག	ལེའུ་རུ	རྫུ	གཅིག	ཚད་ཚིག	འགྲམ་དུ	ཐོན་པ	ཡོང་བ
一	*量词*	*连词*	名字	水/河水	一	*量词*	旁边	到达	来

'One day, lɛ[11] ʁu[44] ru[11] arrived at one river bank.'

ཉིན་ཞིག་ལ་ལེའུ་རུ་རྫུ་བོ་ཞིག་གི་འགྲམ་དུ་ཐོན།

一天, 勒物如来到一条河水边。

(54)

te	ka qɣ	q^ho	ti	$q^hɣ$	$t^hɛ$	ræ	gi	ro
DP	flute	sound	one	CL	he	PRE-ATT	hear	PT
སྤེལ་ཚིག	གླིང་བུ	སྒྲ་	གཅིག	ཚད་ཚིག	ཁོ	འདས་སྟོན	ཐོས་པ	འདས་ཚིག
连词	笛子	声音	一	*量词*	他	*前体*	听	*去时*

[A] A verb followed by *tɕə[11] tɕə[11]* indicates continuing action.

'He heard one flute sound.'

དེ་ནས་ཁོས་གླིང་བུའི་སྒྲ་ཞིག་ཐོས་སྟེང་།

这时, 他听到了一声笛声。

(55)

lɛ ʁu ru	a za za	m̩	ba he	le	lo	ʂu	ɕy	te
lɛ ʁu ru	slow	AVM	listen	DP	GOAL	search	went	DP
ལེའུ་རུ	དལ་མོ	*ཀྱེད་ཚོག*	ཉན་པ	*སྤྱི་ལ་ཚོག*	*ལས་ཚོག*	འཚོལ་བ	ཕྱིན་པ	*སྤྱི་ལ་ཚོག*
名字	慢慢	*副标*	听	*连词*	*目词*	找	去	*连词*

(56)

zə mi	ti	ja	o da	ʁu mdʁy	zə zə	m̩	ka kʏ	fu
girl	one	CL	there	cry	while	AVM	flute	blow
བུ་མོ	གཅིག	*ཚད་ཚོག*	དེ་ན	དུ་བ	སྐབས་སུ	*ཀྱེད་ཚོག*	གླིང་བུ	འབུད་པ
姑娘	一	*量词*	那儿	哭	时	*副标*	笛子	吹

'le[11] ʁu[11] ru[11] slowly searched and went and there was one girl crying while playing a flute.'

ལེའུ་རྒྱས་དེར་ཉན་བཞིན་དལ་མོར་བཙལ་ནས་སོང་བ་ན། བུ་མོ་ཞིག་དུཁྲོར་དུ་གླིང་བུ་འབུད་བཞིན་པ་མཐོང་།

勒物如慢慢地 (朝着笛声的方向)找去时, (看见)一个姑娘在那儿哭着吹笛子。

(57)

zə mi	t^{h}i	ja	te	nu	ŋa	hĩ	mi ʑi mo	a	ndo	di
girl	DET	CL	DP	you	I	GEN	brother	INT	see	ask
བུ་མོ	*འདི་ཚོག*	*ཚད་ཚོག*	*སྤྱི་ལ་ཚོག*	ཁོད	ང	*འབྲེལ་སྒྲ*	ཕུ་བོ	*འདྲི་ཚོག*	མཐོང་བ	འདྲི་བ
姑娘	*限词*	*量词*	*连词*	你	我	*属格*	哥哥	*疑问*	见	说

'The girl asked, "Did you see my brother?"'

བུ་མོས་ཁྱོད་ཀྱིས་ངའི་ཕུ་བོ་མཐོང་བྱུང་ངམ་ཞེས་དྲིས།

姑娘问道: “你看见我的哥哥了吗?”

(58)

lɛ ʁu ru	ha	tʰɛ	da	nu	ŋa	hĩ	ɲi ji mo	a	ndo	di
lɛ ʁu ru	also	he/him	DAT	you	I	GEN	sister	INT	see	ask
ལེའུ་རུ	ཀྱང	ཁོ	ལ་དོན	ནུད	ང	འབྲེལ་སྒྲ	སྤྲིང་མོ	འདི་ཚོག	མཐོང་བ	འདྲི་བ
名字	也	他	*与格*	你	我	*属格*	妹妹	*疑问*	见	说

'le[11] ʁu[11] ru[11] also asked her, "Did you see my sister?"'
ལེའུ་རུས་ཀྱང་ནུད་ཀྱི་ས་འདི་སྤྲིང་མོ་མཐོང་བྱུང་ངམ་ཞེས་དྲིས།
勒物如也向她问道: “你看见我的妹妹了吗?”

(59)

ti gɣ gɣ	hĩ	rə tsʰə	na	ka kɣ	ndo	ma ʂə tsa	ɱ	li sə	ro
each other	GEN	knife	and	flute	see	as soon as	ADV	recognize	PT
ཐན་ཐུན	འབྲེལ་སྒྲ	གྱི་སྐུད	དང	གླིང་བུ	མཐོང་བ	དེ་མ་ཐག་ཏུ	ཅིག་ཚོག	ངོ་ཤེས་པ	འདས་ཚོག
各自	*属格*	刀子	和	笛子	见	一…就…	*副标*	重识	*去时*

'As soon as (they) saw each other's knife and flute then (they) recognized (each other).'
(ཁོ་ཚོས་)ཐན་ཐུན་གྱི་གྱི་སྐུད་དང་གླིང་བུ་མཐོང་མ་ཐག་ཐན་ཐུན་ངོ་ཤེས།
(他们)一见各自的刀子和笛子, 就(互相)认出了 (对方)。

(60)

mi ʑi mo	tʰi	ja	te	tʰɛ	hĩ	ɲi ji mo	ɲi	ʂə ʂə	le
brother	DET	CL	DP	his	GEN	sister	ERG	bring	DP
ཐུ་བོ	*ངེས་ཚོག*	*ཚད་ཚོག*	*སྦྱོར་ཚོག*	ཁོ	*འབྲེལ་སྒྲ*	སྤྲིང་མོ	*ཅིད་སྒྲ*	འཕེད་པ	*སྦྱོར་ཚོག*
哥哥	*限词*	*量词*	*连词*	他	*属格*	妹妹	*作格*	带	*连词*

(61)

tʰɛ	a ɣ	ɕɛ	ɛ qo	ʁo	ɕy	ro
her	father-in-law	GEN	home	LOC	went	PT
མོའི	ཞུས་པོ	*འབྲེལ་སྒྲ*	ཁྱིམ	*གནས་གཤི*	ཕྱིན་པ	*འདས་ཚོག*
她的	公公	*属格*	家	*位格*	去	*去时*

'The brother was brought by his sister and went to her father-in-law's home.'

སྤྲིང་མོས་རང་གི་ཕུ་བོ་ཁྱིད་དེ་མོའི་གྲོས་བོའི་ཁྱིམ་དུ་ཕྱིན།

哥哥被他的妹妹带到她的公公家里去了。

(62)

a ɣ	dʑɛ ji bu	ɕɛ	ɛ qo	ma	to	tʰʁu	ɳi ji mo	mi ʑi mo
father-in-law	dʑɛ ji bu	GEN	home	NEG	reach	when	elder sister	brother
གྲོས་བོ	རྒྱ་ཕུད།	འབྲེལ་སྒྲ	ཁྱིམ	དགག་སྒྲ	ཐོན	སྐབས	སྤྲིང་མོ	ཕུ་བོ
公公	甲谱	*属格*	家	*否定*	到达	时候	妹妹	哥哥

(63)

da	dza	ndzə	tʰʁu	te	a ɣ	so	qʰo tsa	dzə	pi tsa
DAT	meal	eat	when	DP	father-in-law	three	CL	eat	finish
ལ་དོན	ཟ་མ	ཟ་བ	སྐབས	སྤྱིལ་ཚིག	གྲོས་བོ	གསུམ	ཚད་ཚིག	ཟ་བ	ཚར་བ
与格	饭	吃	时候	*连词*	公公	三	*量词*	吃	完

(64)

sə ɳi	nu	ti	qʰo tsa	na na	dzə	ʁa	di
only after	you	one	CL	only	eat	can	say
དག་ཟོད	ཁྱོད	གཅིག	ཚད་ཚིག	ཁོ་ན	ཟ་བ	ཆོག་པ	བཤད
才	你	一	*量词*	只	吃	能	说

'When (they) hadn't reached father-in-law dʑe[11] ji[44] bu[44] home, Sister said to Brother, "When eating the meal, you can only eat one mouthful only after Father-in-law eats three mouthfuls."'

(ཁོ་ཚོ་)གྲོས་བོ་རྒྱ་ཕུའུ་ཡི་ཁྱིམ་དུ་མ་ཐོན་པའི་སྐབས་སུ་སྤྲིང་མོས་ཕུ་བོར་བཤད་རྒྱུར། ཟ་མ་ཟ་སྐབས་གྲོས་བོས་ལམཁ་སུམ་ཟོས་རྗེས་དག་ཟོད་ཁྱོད་ཀྱིས་ལམ་བུ་གང་ཟོས་ཆོག་ཟེར།

没到公公甲谱家的时候, 妹妹就向哥哥说: “吃饭时, 公公吃完三口你才能吃一口。”

(65)

a ɣ	ɕɛ	ɛ qo	dza	ndzə	tʰʁu	te	lɛ ʁu ru	ɳi zo qo
father-in-law	CL	home	meal	eat	when	DP	lɛ ʁu ru	hungry
གོུས་པོ	ཚད་ཚོག	ཁྱིམ	ཟ་མ	ཟ་བ	སྐབས་སུ	སྦྱོལ་ཚོག	ལེའུ་རུ	བཀྲེས་པོ་གས
公公	*量词*	家	饭	吃	时候	*连词*	勒物如	饥饿

(66)

le	go	ha	li ma ʂu	m̩	lo	dzə	lo pa	ro
DP	what/anything	also/even	quickly	AVM	up	eat	ITR	PT
སྦྱོལ་ཚོག	ཅི་ཡང	ཀྱང	ཅི་སྨྱུར་གྱིས	བྱེད་ཚོག	ཡར	ཟ་བ	*བསྐྱར་བྱོས*	*འདས་ཚོག*
连词	什么	也	快快地	*副标*	上	吃	*重复*	*去时*

'When eating at Father-in-law's home, lɛ[11] ʁu[44] ru[11] was hungry and ate as quickly as possible without remembering even anything.'

གོུས་པོའི་ཁྱིམ་དུ་ཟ་མ་ཟ་སྐབས། ལེའུ་རུ་ལྷོག་དགས་བས་ཅི་ཡང་མ་དྲན་པར་ཅི་སྨྱུར་གྱིས་ཟ་མ་ཐོས།

公公家吃饭的时候, 因为饿得(没有顾及他人, 自己)快快地吃了。

(67)

dʑɛ ji bu	qo tɕʰə	le	lɛ ʁu ru	tʰɛ	ɳi	ʁu qʰʂə	le	ʂə qo	ro
dʑɛ ji bu	angry	DP	lɛ ʁu ru	he	ERG	beat	DP	die	PT
མྱ་ཡུའུ	ཁོང་ཁྲོ་ལངས་བ	*སྦྱོལ་ཚོག*	ལེའུ་རུ	ཁོ	*ཨེད་ཀྱི*	རྡུང་རྡེག་བྱེད་པ	*སྦྱོལ་ཚོག*	ཤི་བ	*འདས་ཚོག*
名字	生气	*连词*	名字	他	*作格*	打	*连词*	死	*去时*

'dʑɛ[11] ji[11] bu[44] was angry and lɛ[11] ʁu[44] ru[11] was beaten by him and died.'

མྱ་ཡུའུ་ཁོང་ཁྲོ་དང་བཅས་ལེའུ་རུ་ལ་རྡུང་རྡེག་བྱས་ནས་བསད།

甲谱生气得把勒物如打死了。

(68)

ʂo ʂo ba mi	ʁu mdʁy	le	dʑɛ ji bu	da	ŋa	nɛ	ʑi	hĩ	mi	m̩
ʂo ʂo ba mi	cry	DP	dʑɛ ji bu	DAT	I	your	son	GEN	wife	be
རྟོ་རྟོ་རྦ་མི	དུ་བ	ཀྱེ་ལ་ཚོག	ཀྲ་ཡུད	ལ་དོན	ང	ཁྱོད་ཚོ	བུ	འཇེལ་སྦ	རྩང་མ	ཉེད
硕硕巴米	哭	*连词*	甲谱	*与格*	我	你们	儿子	*属格*	妻子	当

(69)

le	ndzə bo	tʰʁy	dza	ɕə ɕə	tɕə tɕə	ha	nu	ŋa	hĩ
DP	water	carry	meal	cook	often/always	also/also	you	I	GEN
ཀྱེ་ལ་ཚོག	རྩུ	འཐུར་བ	ཟ་མ	ཟས་ལས་པ	ནམ་ཡང	ཀྱང	ཁྱོད	ང	འཇེལ་སྦ
连词	水	挑	饭	做	天天	也	你	我	*属格*

(70)

mi ʑi mo	tʁu	ŋa	ʂə	ha	nɛ	mi	m̩	ma	qæ	ro	di
brother	kill	I	die	also/even	your	wife	be	NEG	would	PT	say
ཞུ་བོ	གསོད་པ	ང	ཤི་བ	འང	ཁྱོད་ཚང་གི	རྩང་མ	ཉེ་སྦ	ཏག་སྦ	འདོད་པ	འདས་ཚོག	བཤད
哥哥	杀	我	死	也	你家的	妻子	当	*否定*	会	*去时*	说

'ʂo^{44} ʂo^{44} ba^{44} mi^{44} cried and said to dʑe^{11} ji^{11} bu^{44}, "I have been your son's wife, carried water and cooked meals, but you still kill my brother so I won't be your (son's) wife (anymore) even if I am dying."'

རྟོ་རྟོ་རྦ་མི་དུ་ཞེར་དུ་བཤད་རྗུར། ང་རང་ཁྱོད་ཀྱི་བུའི་རྩང་མ་ཉས་ཏེ། ནམ་ཡང་རྩུ་འཐུར་བ་དང་ཟས་གཡོ་སྒྱོར་བྱས་ནའང་ཁྱོད་ཀྱིས་ངའི་ཞུ་བཞད་པས།

ང་ཤི་དགོས་ནའང་ཁྱོད་ཀྱི་བུའི་རྩང་མ་མི་ཉེད་ཟེར།

硕硕巴米哭着对甲谱说: “我当你的儿媳, (为你)挑水, 做饭, (你)还是杀了我的哥哥，我死也不会 (再)当你们家的 (儿)媳了。”

(71)

dʑɛ ji bu	ha	qʰa	pæ	nu	pæ	di	tʰɛ	da	ndjo
dʑɛ ji bu	also	where	run	you	run/go	say	she	DAT	scold
ཀྲ་ཡུད	ཀྱང	གང་ན	རྒྱག	ཁྱོད	རྒྱག	བཤད	མོ	ལ་དོན	སྨྱག་དམོད་ཉེད
名字	也	哪儿	跑	你	跑/滚	说	她	*与格*	骂

'dʑe[11] ji[44] bu[44] also (started to) scold her, "Run to where you (want) to go."'

ཀཱུ་ཞུའུ་ཡིས་ཀྱང་ཁྱོད་རང་གང་ལ་འགྲོ་འདོད་ན་དེ་རུ་སོང་ཞེས་མོ་ལ་སྐྱེག་དམོད་བྱས།

甲谱也骂她说: “你想到哪儿就滚到哪儿去吧!”

(72)

mi	tɕʰə	su	ma	dʑo	te	la qo	tɕʰə	ga dʑa	nda
fire	make	GEN	NEG	EXT	DP	crow	make	know	very
མེ	བཟོ་བ	*འབྲེལ་སྒྲ*	*དགག་སྒྲ*	*ལས་མཐུན*	*སྒྲེལ་ཚིག*	ཁྲ་ཀ	བཟོ་བ	ཤེས་པ	ཧ་ཅང
火	生	*属格*	*否定*	*存在*	*连词*	乌鸦	生	会	很

"'If there is no one to make fire, then crows know (how to make fires for cooking) very (well)," (said dʑe[11] ji[44] bu[44]).'

(ཀཱུ་ཞུའུ་ཡིས་མྱ་མཐུད་དུ་བཤད་རྒྱུར།) གལ་ཏེ་མེ་འབྲད་མ་ཐན་མེད་ན་ཁྲ་ཀ་མེ་འབྲད་པར་ཧ་ཅང་མཁས་ཟེར།

“(我家) 没有(人)烧火的话, 乌鸦会烧火。”

(73)

ndzə	tʰʙy	su	ma	dʑo	te	pa mi	tʰʙy	pʰa	nda
water	carry	GEN	NEG	EXT	DP	frog	carry	able	very
ཆུ	ཁྱེར་བ	*འབྲེལ་སྒྲ*	*དགག་སྒྲ*	*ལས་མཐུན*	*སྒྲེལ་ཚིག*	སྦལ་བ	འཁྱེར་བ	ཐུབ་པ	ཧ་ཅང
水	挑	*属格*	*否定*	*存在*	*连词*	青蛙	挑	能	很

"'If there is no one to carry water, then frogs are very capable to carry (it," said dʑe[11] ji[44] bu[44]).'

(ཀཱུ་ཞུའུ་ཡིས་མྱ་མཐུད་དུ་བཤད་རྒྱུར།) གལ་ཏེ་ཆུ་འཁྱེར་མ་ཐན་མེད་ན་སྦལ་བ་ཆུ་ཁྱེར་བར་ཧ་ཅང་མཁས་ཟེར།

“没有 (人)挑水的话, 青蛙能挑。”

(74)

zo̱	tɕo	su	ma	dʑo	te	ru bʑi	tɕo	pʰa	nda
grain	grind	GEN	NEG	EXT	DP	dragon	grind	able	very
འབྲུ་རིགས	འཐག་པ	*འབྲེལ་སྒྲ*	*དགག་སྒྲ*	*ལས་མཐུན*	*སྦྱོར་ཚིག*	འབྲུག	འཐག་པ	ཐུབ་པ	ཏ་ཅང
粮食	碾	*属格*	*否定*	*存在*	*连词*	龙	碾	能	很

"'If there is no one to grind grain, then dragons are very capable to grind grain," (said dʑe[11] ji[11] bu[44]).'

(རྒྱ་ཡུལ་ཡིས་སུ་མཐུད་དུ་བཤད་རྒྱུར།) འབྲུ་རིགས་འཐག་མ་ཐན་མེད་ན་འབྲུག་གིས་འབྲུ་རིགས་འཐག་ཤེས་ཟེར།

“没有(人) 推磨的话, 龙能推。”

(75)

qʰo ræ	lu	su	ma	dʑo	te	xi	lu	pʰa
goat	hear	GEN	NEG	EXT	DP	pheasant	herd	able
ར	ཐོས་པ	*འབྲེལ་སྒྲ*	*དགག་སྒྲ*	*ལས་མཐུན*	*སྦྱོར་ཚིག*	སྨིག་པ	འཚོ་བ	ཐུབ་པ
山羊	*看*	*属格*	*否定*	*存在*	*连词*	野鸡	*看*	能

"'If there is no one to herd goats, then pheasants are able to herd (goats," said dʑe[11] ji[44] bu[44]).'

ར་འཚོ་མ་ཐན་མེད་ན་བྱ་སྨིག་བས་འཚོ་ཐུབ་ཅེས་རྒྱ་ཡུལ་ཡིས་སུ་མཐུད་དུ་སྨྲས།

“没有 (人) 看山羊的话, 野鸡能看.”

(76)

ʂo ʂo ba mi	pæ	ŋu	te	hĩ na	dʑɛ ji bu	da	ʁo ʁo	dʑy	ro
ʂo ʂo ba mi	run	after	DP	wild animals	dʑɛ ji bu	DAT	help	come	PT
ཧོ་ཧོ་ཝ་མི	རྒྱག	རྗེས་སུ	*སྦྱོར་ཚིག*	དེ་སྐྱེས་སོག་ཆགས	རྒྱ་ཡུད	*ལ་དོན*	རོགས་རམ	ཡོང་བ	*འདས་ཚིག*
硕硕巴米	跑	后	*连词*	动物	名字	*与格*	帮忙	来	*去时*

'After ʂo[44] ʂo[55] ba[44] mi[55] ran away, wild animals came to help dʑe[11] ji[44] bu[44].'

ཧོ་ཧོ་ཝ་མི་བོས་རྗེས། (དེ་སྐྱེས་)སོག་ཆགས་རྣམས་རྒྱ་ཡུད་ལ་རོགས་རམ་བྱེད་དུ་འོངས།

索索巴米走掉后, 动物们来帮甲谱了。

(77)

la qo	mi	tɕʰə	qɣ	te	mi	tsə tsə	ma	qɣ	ro
crows	fire	make	know	DP	fire	add	NEG	know	PT
ཁྭ་ཀ	མེ	བཟོ་བ	ཤེས་པ	*སྦྱོར་ཚིག*	མེ	སྣོན་པ	*དགག་རྒྱ*	ཤེས་པ	*འདས་ཚིག*
乌鸦	火	生	知道	*连词*	火	加	*否定*	知道	*去时*

'Crows knew making fire but didn't know (how to) add (the fuel to the) fire.'

ཁྭ་ཀས་མེ་འབྱུང་ཤེས་ནའང་མེའི་(ཐོག་ལ་འབྱུད་ཤེད་སོགས་)བསྣན་མ་ཤེས།

乌鸦知道烧火, 但是不会(往灶里)加(柴)火。

(78)

pa mi	ndzə	tʰʁy	qɣ	te	pɛ ta	li pʰu	ma	qɣ	ro
frog	water	carry	know	DP	shoulder pole	take off	NEG	know	PT
སྦ་ལ་བ	ཆུ	འཁུར་བ	ཤེས་པ	*སྦྱོར་ཚིག*	ཁུར་ཤིང	ལེན་པ	*དགག་རྒྱ*	ཤེས་པ	*འདས་ཚིག*
青蛙	水	挑	知道	*连词*	扁担	放	*否定*	知道	*去时*

'Frogs knew carrying water but didn't know (how to) take the shoulder pole off (from carrying two buckets of water).'

སྦ་ལ་བས་ཆུ་ཁུར་ཤེས་ཀྱང་ཁུར་ཤིང་(ཕྱག་པ་ལས་མར་)ལེན་མ་ཤེས།

青蛙知道挑水, 但是(挑回来后)不知道放下扁担。

(79)

ru bʑi	zo	tɕo	qɣ	te	zo zə	tɕʰə	ma	qɣ	ro
dragon	grain	grind	know	DP	seed/grain	put	NEG	know	PT
འབྲུག	འབྲུ་རིགས	འཐག་པ	ཤེས་པ	*སྦྱོར་ཚིག*	འབྲུ་རྫི་ག	འཇོག་པ	*དགག་རྒྱ*	ཤེས་པ	*འདས་ཚིག*
龙	粮食	碾	知道	*连词*	种子/粮食	加/放	*否定*	知道	*去时*

'Dragons knew grinding grain but didn't know (how to) put grains (into the millstone hole).'

འབྲུག་གིས་འབྲུ་རིགས་འཐག་ཤེས་ཀྱང་འབྲུ་རྫི་ག(རང་འཐག་ནང་དུ་)འཇོག་མ་ཤེས།

龙知道推磨, 却总是搞忘(往磨子里)放粮食。

(80)

xi	qʰo ræ	lu	qʏ	te	qʰo ræ	li	zạ ʁu	ma	ga dʑa	ro
pheasant	goat	herd	know	DP	goat	back	collect	NEG	know	PT
སྐེག་པ	ར	འཚོ་བ	ཤེས་པ	*ཀྱི་ཚིག*	ར	ཕྱིར	སྡུད་པ	*དགག་རྒྱ*	ཤེས་པ	*འདས་ཚིག*
野鸡	山羊	看	知道	*连词*	山羊	回	收	*否定*	知道	*去时*

'Pheasants knew (how to) herd goats but didn't know (how to) collect the goats.'

བྱ་སྐེག་པས་ར་མ་འཚོ་ཤེས་ཀྱང་(དེ་ཚོ་)ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་སྡུད་མ་ཤེས།

野鸡知道放山羊, 但是不会把(山羊)收回来。

(81)

dʑɛ ji bu	mbzạ	te	tʰɛ	sə ṇi	jy na	tɕy jy	ga dʑa	kʰ ʏ	ṃ
dʑɛ ji bu	wife	DP	she	only	family	take care	know	quick	AVM
རྒྱ་ཐུའུ	རྒྱང་མ	*ཀྱི་ཚིག*	མོ	ཁོ་ན	ཁྱིམ	སྐྱོང་བ	ཤེས་པ	མྱུར་དུ	*ཅིག་ཚིག*
甲谱	妻子	*连词*	她	才	家庭	料理	知道	赶快	*副标*

(82)

tʰɛ	ʂu	li	ma	bi	ɕə	ma	ʁa	ro	di
she	find	back	NEG	go	if	NEG	OK	PT	say
མོ	བཙལ་བ	ཕྱིར	*དགག་རྒྱ*	སོང	གལ་ཏེ	*དགག་རྒྱ*	འགྱིག་པ	*འདས་ཚིག*	བཤད
她	找	回	*否定*	去	如果	*否定*	好/行	*去时*	说

'dʑe[11] ji[44] bu[44]'s wife said, "Only she knows (how to) take care of the family; it is not OK if we don't go to find her (and bring her) back quickly.'"

རྒྱ་ཐུའུ་ཡིས་རྒྱང་མས་མོ་ར་བ་ཁོ་ནས་ཁྱིམ་འདི་སྐྱོང་ཤེས་པས། གལ་ཏེ་ང་ཚོས་སྐྱར་དུ་ཁོ་མོ་བཙལ་ནས་ཕྱིར་ཁིད་མ་ཡོང་ན་མི་འགྱིག་ཅེས་བཤད།

甲谱的妻子说: “(只有)她才懂得(怎样)料理家务, 如果(再)不去把她找回来就不行了。”

(83)

dʑɛ ji bu	mɛ kʰa	le	lɛ ʁu ru	ɕə ɕə	le	li	so ro	ro
dʑɛ ji bu	at a loss	DP	lɛ ʁu ru	make	DP	again	alive	PT
རྒྱ་ཐུང་	ཐབས་ཟད་པ	*སྦྱོར་ཚིག*	ལེའུ་རུ	བཟོ་བ	*སྦྱོར་ཚིག*	ཕྱིར	གསོན་པ	*འདས་ཚིག*
名字	没办法	*连词*	名字	做/使	*连词*	回/复	生/活	*去时*

'dʑɛ[11] ji[44] bu[44] had no choice and made lɛ[11] ʁu[44] ru[11] alive again.'

རྒྱ་ཐུང་ལ་ཐབས་གཞན་མེད་པས་ལེའུ་རུ་ཕྱིར་གསོན་དུ་བཏུག

甲谱没办法就使勒物如复活了。

(84)

mi ʑi mo	li	so ro	ɳu	te	ɳi ji mo	ha	li	dʑy	ro
brother	back	alive	after	DP	sister	also	again	come	PT
ཤུ་བོ	ཕྱིར	གསོན་པ	རྗེས་སུ	*སྦྱོར་ཚིག*	སྲིང་མོ	ཀྱང	ཕྱིར	ཡོང་བ	*འདས་ཚིག*
哥哥	回	活	后	*连词*	妹妹	也	回	来	*去时*

'After Brother (lɛ[11] ʁu[44] ru[11]) was alive again, Sister also came back.'

ཤུ་བོ་ཕྱིར་གསོན་རྗེས་སྲིང་མོའང་ཕྱིར་ཡོང་བ་རེད།

哥哥复生后, 妹妹也回来了。

(85)

lɛ ʁu ru	li	so ro	le	ɳi ji mo	na	li	ʁu pʁu	te	ɳi ji mo
lɛ ʁu ru	back	alive	DP	sister	and	back/again	meet	DP	sister
ལེའུ་རུ	ཕྱིར	གསོན་པ	*སྦྱོར་ཚིག*	སྲིང་མོ	དང	ཕྱིར	ཐུག་པ	*སྦྱོར་ཚིག*	སྲིང་མོ
勒物如	回	生	*连词*	妹妹	和	回	见	*连词*	妹妹

(86)

tʰi	ja	mi ʑi mo	hĩ	tʂʰə mi	la da	ɳi mi tsu tsu	nda	sə
DET	CL	brother	GEN	wife	about	worry	very	still
དེས་ཚིག	*ཚད་ཚིག*	ཤུ་བོ	*འབྲེལ་སྒྲ*	ཚུང་མ	གང་ཞིག་གི་སྐོར	སེམས་ཁྲལ་བྱེད་པ	ཧ་ཅང	ད་རུང
限词	*量词*	哥哥	*属格*	妻子	关于	着急	很	仍然

'lɛ[11] ʁu[44] ru[11] was back alive and met Sister again but Sister was still very worried about Brother (not having a) wife.'

ལེའུ་རུ་ཕྱིར་གསོན་པ་དང་ཡང་བསྐྱར་རང་གི་སྲིང་མོར་ཐུག་ནའང་། སྲིང་མོས་རང་གི་ཕུ་བོར་རྩྭ་མ་ཞེག་འཚོལ་བའི་ཕྱོགས་ལ་སྐར་བཞེན་སེམས་ཁྲལ་བྱས།

勒物如复活了跟妹妹重逢, 妹妹还是非常地关心关于哥哥的婚事。

(87)

ti	ɲi	lɛ ʁu ru	ɕə	ly ly	q^{h}o	ɕy	te	m̩	ji	a ɣ
one	CL	lɛ ʁu ru	tree	fruit	pick	go	DP	sky	GEN	father-in-law
གཅིག	ཚད་ཆོག	ལེའུ་རུ	སྡོང་བོ	ཤིང་ཏོག	འཐོག་པ	ཕྱིན་པ	སྤྱི་ལ་ཆོག	ནམ་མཁའ	འབྲེལ་སྒྲ	གྲོས་པོ
一	*量词*	名字	树	果子	摘	去	*连词*	天	*属格*	岳父

(88)

hĩ	zə mi	ʂə	ja	ʂu ji dʁu ts^{h}ə[A]	ndzu	le	dʁy	ʁo
GEN	girl	seven	CL	wing	take	DP	earth/world	LOC
འབྲེལ་སྒྲ	བུ་མོ	བདུན	ཚད་ཆོག	རྒྱའི་གཡོག་པ	སྡོད་པ	སྤྱི་ལ་ཆོག	མི་ཡུལ	གཏན་གཞི
属格	女儿	七	*量词*	娅伊都兹	坐	*连词*	地球	*位格*

(89)

mbɛ t^{h}o	ly	ʁo	gɣ mə̈	ts^{h}ə	su	t^{h}ɛ	ræ	ndo	ro
lake	CL	LOC	body	wash	GEN	he	PRE-ATT	see	PT
མཆོ	ཚད་ཆོག	གཏན་གཞི	ལུས་པོ	འཁྲུད་པ	འབྲེལ་སྒྲ	ཁོ	འདས་རྟོག	མཐོང་བ	འདས་ཆོག
湖	*量词*	*位格*	身体	洗	*属格*	他	*前体*	见	*去时*

[A] Light wings.

'One day, when lɛ[11] ʁu[44] ru[11] went to pick tree fruits (he) saw Sky-father-in-law's seven daughters sitting in *ʂu*[53] *ji*[53] wings, (who had) come to wash (their) bodies (bathe) in a lake in the world.'[A]

ཉིན་ཞིག་ལ་ལེའུ་རུ་ཤིང་ཀོག་བཀོག་ཏུ་ཕྱིན་པ་ན། ཤུ་ཡུལ་གྱི་གྱོས་པོའི་བུ་མོ་བདུན་པོ་རྩྭའི་གཤོག་བའི་སྟེང་དུ་བསྡད་ནས་མི་ཡུལ་གྱི་མཚོ་ནང་ལ་བབས་ཏེ་ལུས་པོ་འཁྲུད་བཞིན་པ་མཐོང་།

一天, 勒物如去摘树果子的时候, 他看见了天岳父家的七个女儿坐着娅伊都次(一种传说中的羽翅)来到人间, 在湖里洗浴。

(90)

lɛ ʁu ru	tsə pæ le	t^{h}jo	gɣ mə̠	ts^{h}ə	ro	lɔ	ɕy
lɛ ʁu ru	secretly	they	body	wash	LOC	watch	went
ལེའུ་རུ	སྐོག་ཏུ	ཁོ་ཚོ	ལུས་པོ	འཁྲུད་པ	*གནས་གཞི*	ལྟ་བ	ཕྱིན་པ
勒物如	藏	他们	身体	洗	*方位*	看	去

'lɛ[11] ʁu[44] ru[11] went to watch the place (where) they were washing their bodies secretly.'

ལེའུ་རུ་སྐོག་ཏུ་ཁོ་ཚོའི་ལུས་པོ་འཁྲུད་སར་ལྟ་རུ་ཕྱིན།

勒物如躲藏起来, 偷偷地看她们洗浴。

(91)

lɛ ʁu ru	te	zə mi	a ɳo	tɕɛ	nda	t^{h}i	ja	lo	rə ga
lɛ ʁu ru	DP	girl	youngest	beautiful	very	DET	CL	GOAL	love
ལེའུ་རུ	*སྦྱོར་ཚིག*	བུ་མོ	ཆེས་གཞོན་པ	མཛེས་པ	ཤ་ཅང	*དེས་ཚོག*	*ཚད་ཚིག*	*ལས་ཚིག*	དགའ་བ
勒物如	*连词*	女儿	老幺	漂亮	很	*限词*	*量词*	*目词*	喜欢

'lɛ[11] ʁu[44] ru[11] loved the very beautiful youngest girl.'

ལེའུ་རུ་ཆེས་གཞོན་པའི་བུ་མོ་མཛེས་མ་དེ་ར་དགའ་བྱུང་།

勒物如喜欢上了那个漂亮的小女儿。

[A] Holy people live in the sky and their daughters come to the world to bathe at special times.

(92)

zə mi	a ɳo	tʰi	ja	hĩ	dʁu tsʰəᴬ	lɛ ʁu ru	ɳi	tsə pæ	ta
girl	youngest	DET	CL	GEN	wing plane	name	ERG	hide	EXT
བུ་མོ	ཆེས་གཞོན་པ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	འབྲེལ་སྒྲ	གཡོག་པ	ལེའུ་རུ	ཀྱིད་སྒྲ	སྦྲ་བ	ལས་མཐུན
女儿	幺	*限词*	*量词*	*属格*	娍伊都次	名字	*作格*	藏	*存在*

'lɛ[11] ʁu[44] ru[11] hid the youngest girl's wing plane.'

ལེའུ་རུས་བུ་མོ་ཆུང་བ་དེའི་གཡོག་པ་སྦས།

勒物如就把小女儿的娍伊都次藏了起来。

(93)

a ɳo	tʰi	ja	hĩ	mi	te	ɱ	ji	ɳa gu mi	mi	lo
youngest	DET	CL	GEN	name	DP	sky	GEN	ɳa gu mi	call	MP
ཆེས་གཞོན་པ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	འབྲེལ་སྒྲ	མིང	སྒྲོལ་ཚོག	ནམ་མཁའ	འབྲེལ་སྒྲ	ཉ་གུ་མི	ཟེར་བ	ཚོག་རྟོགས
老幺	*限词*	*量词*	*属格*	名字	*连词*	天	*属格*	亮古米	叫	*语气*

'The youngest one's name was called Sky-ɳa[11] gu[44] mi[11].'

བུ་མོ་ཆུང་བ་དེའི་མིང་ལ་ནམ་མཁའི་ཉ་གུ་མི་ཟེར་བ་རེད།

小女儿的名字叫亮古米。

(94)

zə mi	væ qæ	tʰi ki	o ba	bʑi	li	ɕy	pi tsa	ro	te
girl	other	these	all	fly	back	go	finish/all	PT	DP
བུ་མོ	གཞན་པ	འདི་ཚོ	ཚང་མ	འཕུར་བ	ཕྱིན	ཕྱིན་པ	འདས་ཚོག	*འདས་ཚོག*	*སྒྲོལ་ཚོག*
女儿	别的	这些	都	飞	回	去	完	*去时*	*连词*

ᴬ The *dʁu*[44] *tsʰə*[55] is a very light plane made from wings that sky creatures use to fly.

(95)

m̩	ji	ɲa gu mi	dʁu tsʰə	qʰo to	ka	li	bi	ma	pʰa	ro
sky	GEN	ɲa gu mi	wing plane	lost	DP	back	go	NEG	able	PT
ནམ་མཁའ	འཇའ་རྒྱ	ཉ་གུ་མི	གཤོག་པ	བོར་བ	རྒྱལ་ཚིག	ཕྱིར	འགྲོ་བ	ཐུབ་པ	འདུས་ཚིག
天	*属格*	亮古米	娅伊都次	丢失	*连词*	回	去	*否定*	能	*去时*

'All these other girls already flew back but Sky-ɲa[11] gu[44] mi[11] lost (her) wing plane so (she) was not able to go back.'

བུ་མོ་གཞན་པ་ཚང་མ་ཕྱིར་འཕུར་སོང་མོད། འོན་ཀྱང་ནམ་མཁའི་ཉ་གུ་མེའི་གཤོག་པ་བོར་བས་ཕྱིར་འགྲོ་མ་ཐུབ།

别的女儿都(飞)回去了,但是亮古米却因为丢失了娅伊都次, 不能回去了。

(96)

ɲa gu mi	dʁu tsʰə	ʂu	le	lɛ ʁu ru	da	mi do	dʑy	ro
ɲa gu mi	wing plane	look for	DP	lɛ ʁu ru	DAT	ask	come	PT
ཉ་གུ་མེ	གཤོག་པ	འཚོལ་བ	རྒྱལ་ཚིག	ལེའུ་རུ	ལ་དོན	འདྲི་བ	ཡོང་བ	འདུས་ཚིག
亮古米	娅伊都次	找	*连词*	勒物如	*与格*	问	来	*去时*

'ɲa[11] gu[44] mi[11] was looking for the wing plane and came to ask lɛ[11] ʁu[44] ru[11].'

ཉ་གུ་མེས་གཤོག་པ་འཚོལ་བཞིན་ལེའུ་རུ་ལ་འདྲི་བར་ཡོང་།

亮古米为了找到娅伊都次, 便来问勒物如。

(97)

ɲa gu mi	lɛ ʁu ru	da	nu	ŋa	hĩ	dʁu tsʰə	a	ndo	le	di
ɲa gu mi	lɛ ʁu ru	DAT	you	I	GEN	wing	INT	see	MP	say
ཉ་གུ་མེ	ལེའུ་རུ	ལ་དོན	ཁྱོད	ང	འཇའ་རྒྱ	གཤོག་པ	འདི་ཚོག	མཐོང་བ	ཚོག་སྐྱེགས	ཟེར
亮古米	勒物如	*与格*	你	我	*属格*	娅伊都次	*疑问*	见	*语气*	说

'ɲa[11] gu[44] mi[11] asked lɛ[11] ʁu[44] ru[11], "Did you see my wing plane?"'

ཉ་གུ་མེས་ལེའུ་རུ་ལ་ཁྱོད་ཀྱིས་བདེ་རྒྱའི་གཤོག་པ་མཐོང་བྱུང་ངམ་ཞེས་དྲིས།

亮古米问勒物如: “你看见我的娅伊都次了吗?”

(98)

lɛ ʁu ru	te	nu	hĩ	dʁu tsʰə	ha	ɲi	tʰɛ	ɕy	ro	di
lɛ ʁu ru	DP	you	GEN	wing plane	mouse	ERG	bite	away	PT	say
ལེའུ་རུ	སྡེ་ལ་ཚོག	ཁྱོད	འབྲེལ་སྒྲ	རྒྱུའི་གཤོག་པ	བྱི་བ	ཅིད་ཀྱི	སོ་འདེབས་པ	ཕྱིན	འདས་ཚོག	བཤད
勒物如	*连词*	你	*属格*	娅伊都次	老鼠	*作格*	咬	去	*去时*	说

'lɛ[11] ʁu[44] ru[11] said, "Your wing plane was bitten and (pulled) away by mice."'

ལེའུ་རུས་ཁྱོད་ཀྱི་རྒྱུའི་གཤོག་པ་བྱི་བས་སོ་བརྒྱབ་ནས་ཁྱེར་སོང་ཞེས་བཤད།

勒物如说: “你的娅伊都次被老鼠咬去了。”

(99)

ŋa gu mi	tʰi	tʰʁu	te	qʰa gɣ	ŋa	hĩ	dʁu tsʰə	ʂu	le	ŋa
ŋa gu mi	DET	CL	DP	who	I	GEN	wing plane	find	DP	I
ঙ་གུ་མི	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྡེ་ལ་ཚོག	སུ་ཞེག	ང	འབྲེལ་སྒྲ	རྒྱུའི་གཤོག་པ	འཚོལ་བ	སྡེ་ལ་ཚོག	ང
亮古米	*限词*	*量词*	*连词*	谁	我	*属格*	娅伊都次	找	*连词*	我

(100)

ko	li	da	ɕy	ŋa	tʰɛ	hĩ	mi	m̩	ʁæ	di
give	back	come	if	I	he/his	GEN	wife	do/be	FT	say
སྐྱེར	ཕྱིར	ཡོང	གལ་ཏེ	ང	ཁོ	འབྲེལ་སྒྲ	རྒྱང་མ	བཟོ་བ	མ་འོངས་�པ	བཤད་པ
给	回	来	如果	我	他	*属格*	妻子	当	*未时*	说

'At this time, ŋa[11] gu[44] mi[11] said, "If who (the one who) finds my wing plane and gives (it) back to me, then I will be his wife."'

སྐབས་འདིར་ঙ་གུ་མིས་བཤད་རྒྱུར། སུ་ཞེག་གིས་ངའི་རྒྱུའི་གཤོག་པ་བཙལ་ནས་ང་ལ་ཕྱིར་བྱིན་ན། ང་ཁོའི་རྒྱང་མ་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན་ཟེར།

这时, 亮古米说: “如果谁把我的娅伊都次找回来，（还）给我的话, 我要当他的妻子。”

(101)

lɛ ʁu ru	tʰi	tʰʙu	te	nu	hĩ	dʙu tsʰə	te
lɛ ʁu ru	DET	CL	DP	you	GEN	wing plane	DP
ལེའུ་རུ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྡེལ་ཚོག	ཁྱོད	འདྲེལ་སྒྲ	གཡོག་པ	སྡེལ་ཚོག
勒物如	*限词*	*量词*	*连词*	你	*属格*	娅伊都次	*连词*

(102)

ha mi	ɲa tɕʰy tɕʰy	ɲi	tʰɛ	le	
mice	ɲa tɕʰy tɕʰy	ERG	bite	DP	
ཉི་བ	ཉ་ཀུའུ་ཀུའུ	ཀྱིད་སྒྲ	སོ་འདེབས་པ	སྡེལ་ཚོག	
老鼠	纳曲曲	*作格*	咬	*连词*	

(103)

ndo pʰuA	væ	ʁo	tsə pæ	ta	di
ndo pʰu	cluster	LOC	hide	EXT	say
རྭ་ཚོན	ཚལ	གནས་གཞི	ཡིབ་པ	ལས་མཐུན	ཟེར
荨麻	丛	*位格*	藏	*存在*	说

'Now le[11] ʁu[44] ru[11] said, "Your wing plane was bitten and hidden in ndopʰu cluster by Mouse ɲa[11] tɕʰy[44] tɕʰy[44].'"

སྐབས་འདི་ལ། ལེའུ་རུས་བཤད་རྒྱུ། ཁྱོད་ཀྱི་རྟའི་གཡོག་པ་ཉི་བ་ཉ་ཀུའུ་ཀུའུ་ཡིས་སོ་བརྒྱབ་ནས་ཁེར་ཏེ་རྭ་ཚོན་ཀྱི་ཚལ་དུ་སྦས་འདུག་ཟེར།

这时候，勒物如说：“你的娅伊都次被老鼠-纳曲曲(一种老鼠)咬到荨麻丛里藏着。”

(104)

ɲa gu mi	dʙu tsʰə	li	ræ	ɲu	te	lɛ ʁu ru	tʰɛ	ɲi	la
ɲa gu mi	wing plane	back	found	after	DP	lɛ ʁu ru	she	ERG	OTM
ཉ་གུ་མེ	གཡོག་པ	ཕྱིར	འཚོལ་བ	རྗེས་སུ	སྡེལ་ཚོག	ལེའུ་རུ	མོ	ཀྱིད་སྒྲ	ཡུལ་ཚོག
亮古米	娅伊都次	回	找	后	*连词*	勒物如	她	*作格*	*宾标*

A A *ndo[11] pʰu[44]* is a bush with small thorns.

(105)

$t^hɛ$	hĩ	dʁu $ts^hə$	ʁo	tsu	le	m̩	ʁo	li	ɕy
her	GEN	wing plane	LOC	sit	DP	sky	LOC	back	went
མོའི	འབྲེལ་སྒྲ	གཨོག་པ	གནས་གཅེ	སྡོད་པ	སྒེལ་ཚིག	ནམ་མཁའ	གནས་གཅེ	ཕྱིར	ཕྱིན་པ
她	*属格*	娅伊都次	*位格*	坐	*连词*	天	*位格*	回	去

'After ŋa^{11} gu^{44} mi^{11} found her wing plane, she had le^{11} ʁu^{44} ru^{11} sit on her wing plane and went back to the sky.'

ཨ་གུ་མེས་(མོའི་)གཨོག་པ་ཕྱིར་རྟེད་རྗེས། (མོས་)ལེའུ་རུ་(རང་གི་)གཨོག་པ་ཐོག་ཏུ་འདུག་ཏུ་བཙུག་ནས་མཁའ་དབྱིངས་སུ་འཕུར།

亮古米找回娅伊都次后, 让勒物如坐在她的翅膀娅伊都次上, (飞)回去了。

(106)

m̩	li	to	ŋu	te	ŋa gu mi	ɛ qo	li	ʂa	ma
sky	back	arrive	after	DP	ŋa gu mi	home	back	tell	NEG
ནམ་མཁའ	ཕྱིར	སྒྲུབ་པ	རྗེས་སུ	སྒེལ་ཚིག	ཨ་གུ་མེ	ཁྱིམ	ཕྱིར	བཤད	དགག་སྒྲ
天	回	到达	后	*连词*	亮古米	家	回	说	*否定*

(107)

ŋa	m̩	lɛ ʁu ru	$t^hɛ$	ŋi	la	ro t^ho	a qɣ nu	tsə pæ
dare	AVM	lɛ ʁu ru	she	ERG	OTM	mill	behind	hide
ཐོད་པ	ཅེད་ཚིག	ལེའུ་རུ	མོ	ཅེད་སྒྲ	ཨུལ་ཚིག	རང་འཐག	རྒྱབ་ཐོག་ས	ཡིབ་པ
敢	*副标*	名字	她	*作格*	*宾标*	磨子	背后	藏

'After arriving back to the sky, ŋa^{11} gu^{44} mi^{11} didn't dare tell (the people in her) home (and) had lɛ^{11} ʁu^{44} ru^{11} hide behind a mill.'

ཕྱིར་ནམ་མཁར་སྒྲུབས་རྗེས། ཨ་གུ་མེས་(རང་གི་)ཁྱིམ་མིར་བཤད་མ་ཐོད་པར་ལེའུ་རུ་རང་འཐག་གི་རྒྱབ་ཏུ་ཡིབ་ཏུ་བཙུག

回到天上以后, 亮古米不敢告诉家人, 把勒物如藏在磨子背后。

(108)

ɳa gu mi	te	dza	pʁu	le	lɛ ʁu ru	tɕə	ɕy	tɕə tɕə
ɳa gu mi	DP	food	send	DP	lɛ ʁu ru	give to eat	went	often/always
ཅ་གུ་མི	སྡེ་ལ་ཚོག	ཟ་མ	སྐྱལ་བ	སྡེ་ལ་ཚོག	ལེའུ་རུ	ཟས་སུ་སྟེར་བ	ཕྱིན་པ	ཉིན་རྒྱུན
名字	*连词*	饭	送	*连词*	勒物如	吃	去	天天

'ɳa^{11} gu^{44} mi^{11} always sent food and gave (it to) lɛ^{11} ʁu^{44} ru^{11} to eat.'

ཅ་གུ་མི་ཉིན་རྒྱུན་ལེའུ་རུ་ཁ་མ་བསྐྱལ་ཏེ་ཟ་རུ་བཏུག

亮古米天天去送饭给勒物如吃。

(109)

ti	ɳi	te	ɱ	ji	a zə	ʐo	tɕo	dʑy	te
one	CL	DP	sky	GEN	mother-in-law	grain	grind	come	DP
གཅིག	ཚད་ཚོག	སྡེ་ལ་ཚོག	ནམ་མཁའ	འདྲེལ་སྐྱ	ཐོན་མོ	འབྲུ་རིགས	འཐག་པ	ཡོང་བ	སྡེ་ལ་ཚོག
一	*量词*	*连词*	天	*属格*	婆婆/岳母	粮食	碾	来	*连词*

(110)

tʰɛ	hĩ	tʂʰə mi	dja	tʂa	ka	lo tɕə	o	lo	dʑy	ro
he	GEN	wife	be	suppose	DP	stand	LOC	GOAL	come	PT
ཁོ	འདྲེལ་སྐྱ	རྒྱང་མ	རེད	བསམ་པ	སྡེ་ལ་ཚོག	ལངས་པ	གནས་གཤེ	ལས་ཚོག	ཡོང་བ	འདས་ཚོག
他	*属格*	妻子	是	以为	*连词*	站	*位格*	*目词*	来	*去时*

'One day, when Sky-mother-in-law came to grind grain, (lɛ^{11} ʁu^{44} ru^{11}) supposed (it) was his wife and stood up.'

ཉིན་ཞིག་ལ་ནམ་མཁའི་ཐོན་མོ་འབྲུ་རིགས་འཐག་ཏུ་ཡོང་བ་ན། (ལེའུ་རུས་)དེ་ནི་རང་གི་རྒྱང་མ་ཡིན་པར་བསམས་ཏེ་ཡར་ལངས་ནས་ཡོང་།

一天，天婆婆来推磨的时候，(勒物如)以为是他的爱人(亮古米)，于是站起了起来。

(111)

hũ	ts^{h}o no	ts^{h}o no^{A}	m̩
hair	fuzzy/haired	fuzzy/hairy	AVM
སྐྲ་	སྐྲ་གནེངས་བ	སྐྲ་གནེངས་བ	*ཅིད་ཚོག*
头发	毛绒绒	毛绒绒	*副标*

(112)

m̩	ji	a zə	n̥i	ræ	ndo	ro
sky	GEN	mother-in-law	ERG	PRE-ATT	see	PT
ནམ་མཁའ	*འབྲེལ་སྒྲ*	གྲོས་མོ	*ཅིད་ཀྱི*	*འདས་སྟོན*	མཐོང	*འདས་ཚོག*
天	*属格*	婆婆	*作格*	*前体*	见	*去时*

'The fuzzy (lɛ^{11} ʁu^{44} ru^{11}) was seen and found by Sky-mother-in law.'

ནམ་མཁའི་གྲོས་མོས་སྐྲ་གནེངས་ཡོད་པའི་ལེའུ་རྨ་མཐོང་།

天婆婆看见了毛绒绒的勒物如。

(113)

m̩	ji	a zə	qɣ li xi	le	lo	gɣ	lo pa	ro
sky	GEN	mother-in-law	scare	DP	GOAL	yell	ITR	PT
ནམ་མཁའ	*འབྲེལ་སྒྲ*	གྲོས་མོ	འཇིགས་སྐྲག	*སྤྲེལ་ཚོག*	*ལས་ཚོག*	སྐད་རྒྱག་པ	*བསྐྱར་ཟློས*	*འདས་ཚོག*
天	*属格*	岳母	害怕	*连词*	*目词*	叫喊	*重复*	*去时*

'Sky-mother-in law was scared and yelled again and again.'

ནམ་མཁའི་གྲོས་མོ་སྐྲག་ཏེ་ཡང་དང་བསྐྱར་དུ་སྐད་བརྒྱབ།

天婆婆吓得(大声地)叫喊起来。

[A] All people were hairy long ago, according to na^{53} mʑi^{53} traditional thought. *ts^{h}o^{11} no^{11}* suggests 'fuzzy' or 'hairy' in describing lɛ^{11} ʁu^{44} ru^{11}. An adjective repeated twice adds emphasis.

(114)

m̩	ji	a ɣ	gi	n̡u	te	pæ	o	ly	dʑy	te
sky	GEN	father-in-law	hear	after	DP	run	there	see	come	DP
ནམ་མཁའ	འབྱེལ་བྱ	གྲོས་པོ	ཐོས་པ	རྗེས་སུ	སྤྱི་ལ་ཚོག	རྒྱུག	དེ་ན	ལྟ་བ	ཡོང་བ	སྤྱི་ལ་ཚོག
天	*属格*	岳父	听见	后	*连词*	冲	那儿	看	来	*连词*

'After Sky-father-in-law heard, then (Sky-father-in law) came and ran there to see.'

ནམ་མཁའི་གྲོས་པོས་དེ་ཐོས་རྗེས་བརྒྱུགས་ནས་ལྟ་རྒྱུ་ཡོང་།

天岳父听到以后, 跑到那儿来看。

(115)

m̩	ji	a ɣ	n̡i	ʁu hũ	mæ qɣ	le	lo	tɕə	dʑy
sky	GEN	father-in-law	ERG	hair	hold	DP	GOAL	pull	come
ནམ་མཁའ	འབྱེལ་བྱ	གྲོས་པོ	ཀྱིད་ཀྱི	སྐྲ་	འཛིན་པ	སྤྱི་ལ་ཚོག	ལས་ཚོག	འཐེན་པ	ཡོང་བ
天	*属格*	岳父	*作格*	头发	抓住	*连词*	*目词*	拉	来

'Sky-father-in-law held (lɛ^{11} ʁu^{44} ru^{11}'s) hair and pulled (him) up.'

ནམ་མཁའི་གྲོས་པོས་(ལེའུ་རུ་)ཡི་སྐྲ་བཟུང་སྟེ་ཡར་འཐེན།

(勒物如)被天岳父抓着头发, (从磨子背后)拉了上来。

(116)

la	tɕa	ndzə	ŋu	ka	ʂu	pʁu n̡i[A]	tʁu pɛ	ta
OTM	cook	eat	say/want	DP	metal	steamer	empty	EXT
ཡུལ་ཚོག	བཙོ་བ	ཟ་བ	བཞད། བསམ	སྤྱི་ལ་ཚོག	ཡུགས	ཁོ་ཚག	སྟོང་བ	ལས་མཐུན
宾标	煮	吃	说/想	*连词*	铁	蒸子	清空	*存在*

[A] A *pʁu^{11} n̡i^{11}* is a homemade rice steamer usually made from wood. In this story however, Sky-father-in-law's family had a special metal *pʁu^{11} n̡i^{11}*.

'(They) wanted to cook and eat (him) so they emptied the metal rice steamer.'

(ཁོ་ཚོས་)ཁོ་རང་བཙོས་ནས་ཟ་བསམ་སྟེ་ཁོ་ཚག་སྟོང་བར་བཏང་།

(他们) 想把他蒸着吃, 清空了铁蒸子。

(117)

ndzə tɕʰi	tsʰə dʑy	ɳu	te
hot water	boil	after	DP
རྩུ་ཁོལ	འཁོལ་བ	རྗེས་སུ	*སྦྱོར་ཚིག*
开水	开	后	*连词*

(118)

ṃ	ji	a ɣ	ɳi	la	tʰa	ro
sky	GEN	father-in-law	ERG	OTM	scald	PT
ནམ་མཁའ	*འབྲེལ་སྒྲ*	གྲོས་པོ་	*ཟེད་སྒྲ*	*ཡུལ་ཚིག*	རྩུ་ཁོལ་གྱིས་སྲེག་པ	*འདས་ཚིག*
天	*属格*	岳父	*作格*	*宾标*	烫	*去时*

'After the water boiled, (lɛ^{11} ʁu^{44} ru^{11}) was scalded by Sky-father-in-law.'

རྩུ་ཁོལ་ཁོལ་རྗེས། ནམ་མཁའི་གྲོས་པོས་རྩུ་ཁོལ་ཚ་པོས་(ལེའུ་རྣུ)བསྲེགས།

水开了以后, 天岳父(把勒物如放到大锅里用开水)烫。

(119)

tʰa	pi tsa	qa qa	tʰʁu	te	ɳa gu mi	li	dʑy	ro
scald	finish	almost	when	DP	ɳa gu mi	back	come	PT
རྩུ་ཁོལ་གྱིས་སྲེག་པ	ཚར་བ	ཉེ་བ	སྐབས་སུ	*སྦྱོར་ཚིག*	ཉ་གུ་མི	ཕྱིར	ཡོང་བ	*འདས་ཚིག*
烫	完	刚	时候	*连词*	名字	回	来	*去时*

'When (they had) almost finish scalding (him), ɳa^{11} gu^{44} mi^{11} came back (and made them stop scalding him).'

རྩུ་ཁོལ་ཚ་པོས་བསྲེགས་ཚར་ལ་ཉེ་བའི་སྐབས་སུ་ཉ་གུ་མི་ཕྱིར་ཡོང་།

快烫完的时候, 亮古米回来了。

(120)

tʰi	tʰʙu	te	ʁu ru	na	ja dʙu qʰæ	ji kʰɣ
DET	CL	DP	head	and	armpit	under
དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྦྱེལ་ཚོག	མགོ	དང	མཆན་འོག	འོག
限词	*量词*	*连词*	头	和	腋窝	下

(121)

ndzə tɕʰə	zo	ma	pʰa	ro	na na	hũ	ɳi ka	li	ndʑə	ro
hot water	reach	NEG	able	area	only	hair	few	back	left	PT
ཆུ་ཁོལ	ཐོན་པ	དགག་སྒྲ	ཐུབ་པ	སས་གནས	ཁོ་ན	སྐྲ་	ཉུང་ཙམ	ཕྱིར	ལུས་པ	འདས་ཚོག
开水	到	*否定*	能	地方	仅仅	头发	一点	回	留	*去时*

'At this moment only a few hairs (were) left on the head and under the armpits, (where) hot water could not reach.'

སྐབས་འདིར་ཆུ་ཁོལ་ཐོན་མ་ཐུབ་པའི་གནས་ཀྱི། མགོ་དང་མཆན་འོག་ཁ་ལས་(སྐྲ་)ལུས་མི་འདུག

这时候, 仅在开水汤不到的头上和腋窝下剩了一点毛发。

(122)

a mi	tsʰo	gɣ mə˞	hu	ma	ndʑi	su	te
now	man	body	fuzz	NEG	EXT	GEN	DP
ད་ལྟ	མི	ལུས་པོ	སྐྲ་	དགག་སྒྲ	ལས་མཚན	འབྱེལ་སྒྲ	སྦྱེལ་ཚོག
现在	人	身	毛	*否定*	*存在*	*属格*	*连词*

(123)

tʰi	ti	ɳi	tʰɛ	ɳi	tʰa	mi ŋga	su	dja	le
DET	one	CL	he/him	ERG	scald	SUF-COM	GEN	be	MP
དེས་ཚོག	གཅིག	ཚད་ཚོག	ཁོ	བྱེད་སྒྲ	ཆུ་ཁོལ་གྱིས་སྲེག་པ	འདས་རྗེས	འབྱེལ་སྒྲ	རེད	ཚོག་སྟེགས
限词	一	*量词*	他	*作格*	*烫*	*后体*	*属格*	是	*语气*

'Now there is no fuzz on men's bodies because it was scalded by him (Sky-father-in-law.)'[A]

དཔལ་མིའི་ལུས་པོར་སྤུ་མེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི་ཉིན་དེར་ཁོས(ནམ་མཁའི་གྱོས་པོ་)རྐུ་ཁལ་ཚ་པོས་བསྲེགས་པའི་ཕྱིར།

说是现在(我们)人身上没有毛发的 (原因) 就是那天被(天岳父用开水)烫掉的。

(124)

ŋa gu mi	ŋi	ta ṃ	tʰa	ṃ	tsʰo	zə	li	ndʑə	di
ŋa gu mi	ERG	like this	NEG	do	man	seed	back	leave	say
ঙ་གུ་མེ	ཅིད་ཀྱི	འདི་འདྲ	ཡཱཀ་སྐྱ	བྱེད་སྐྱ	མི	ས་བོན	ཕྱིར	ལུས་པ	ཟེར
亮古米	*作格*	这样	*否定*	做	人	种	回	留	说

(125)

te	ṃ	ji	a ɣ	li	ŋi	ro
DP	sky	GEN	father-in-law	back	stop	PT
སྡེ་ལ་ཚོག	ནམ་མཁའ	འབྱེལ་སྐྱ	གྱོས་པོ	ཕྱིར	མ་འོངས་པ	འདས་ཚོག
连词	天	*属格*	岳父	回	停	*去时*

'ŋa[11] gu[44] mi[11] said, "Don't do like this, leave the world a man's seed," and Sky-father-in-law stopped.'[B]

ঙ་གུ་མེས་དེ་ཡུར་མ་བྱེད་ཅིག འཇིག་རྟེན་མིའི་རྒྱས་བཏབ་པ་ལུས་སུ་བཟུག་ཅེས་བཤད་པ་ན་ནམ་མཁའི་གྱོས་པོས་མཚམས་བཞག

亮古米说: “别这样, 为人间留下人种吧,” 天岳父听后停了下来。

(126)

tʰi	tʰʙu	te	ŋa gu mi	tʰɛ	hĩ	a da	da
DET	CL	DP	ŋa gu mi	her	GEN	father	DAT
དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྡེ་ལ་ཚོག	ঙ་གུ་མེ	མོ	འབྱེལ་སྐྱ	ཨ་ཕ	ལ་དོན
限词	*量词*	*连词*	亮古米	她	*属格*	爸爸	*与格*

[A] Modern humans do not have hairy bodies because the hair was all scalded off by Sky-Father-in-law that day.

[B] "If you kill him, the last man from earth, then there will never be humans again."

(127)

lɛ ʁu ru	go	m̩	dʑy	su	ti	qʰɣ̩	ti	qʰɣ̩	m̩	ʂo
lɛ ʁu ru	what	do	come	GEN	one	CL	one	CL	AVM	tell
ལེའུ་རུ	ཅི་ཞེས	བྱེད་པ	ཡོང་བ	འབྲེལ་སྒྲ	གཅིག	ཚད་ཚིག	གཅིག	ཚད་ཚིག	ཀྱེད་ཚིག	བཤད་པ
勒物如	什么	做	来	*属格*	一	*量词*	一	*量词*	*副标*	说

'At this moment, ȵa[11] gu[44] mi[11] told her father sentence by sentence of what lɛ[11] ʁu[44] ru[11] had come to do.'

སྐབས་འདིར། ཉ་གུ་མེས་མོའི་ཨ་ཕར་ལེའུ་རུ་ཅི་བྱེད་དུ་ཡོང་བ་ཚང་མ་རི་མ་རི་བཞིན་བཤད།

这时候, 亮古米向她的爸爸一五一十地讲了勒物如是来干什么的。

(128)

a ɣ̩	tʰɛ	hĩ	zə mi	la	lɛ ʁu ru	tʂʰə mi	m̩	hĩ	ma	tɕʰy
father-in-law	he	GEN	daughter	OTM	lɛ ʁu ru	wife	do/be	PER	NEG	want
གྱོག་པོ	ཁོ	འབྲེལ་སྒྲ	བུ་མོ	ཕྱལ་ཚིག	ལེའུ་རུ	རྒྱུད་མ	བྱེད་པ	རྨུལ་ཚིག	དགག་སྒྲ	འདོད་པ
岳父	他	*属格*	女儿	*宾标*	名字	妻子	做	*祈使*	*否定*	想

'Father-in-law didn't want to let his daughter be lɛ[11] ʁu[44] ru[11]'s wife.'

གྱོག་པོས་ཁོའི་བུ་མོ་ལེའུ་རུ་ཡི་རྒྱུད་མ་བྱེད་དུ་འཇུག་ན་མ་འདོད།

可是, 天岳父不想让他的女儿做勒物如的妻子。

(129)

a ɣ̩	lɛ ʁu ru	da	nu	hɛ rə	ɴgɣ̩	pʰɛ	pʰu	hũ
father-in-law	lɛ ʁu ru	DAT	you	dry land	nine	CL	dig	go
གྱོག་པོ	ལེའུ་རུ	ལ་དོན	ཁྱོད	ཞིང་རི་མ	དགུ	ཚད་ཚིག	རྐོ་བ	སོང
岳父	勒物如	*与格*	你	旱地	九	*量词*	挖	去

(130)

hɛ rə	ngɣ	pʰɛ	pʰu	pi tsa	te	ŋa	zə mi	nu	ko	di
dry land	nine	CL	dig	finish	DP	I	girl	you	give	say
ཧེད་རི་མ	དགུ	ཚད་ཆོག	ཀོ་བ	ཚར་བ	སྤྱི་ལ་ཆོག	ང	བུ་མོ	ཁྱོད	སྟེར་བ	བཤད་པ
旱地	九	*量词*	挖	完	*连词*	我	女儿	你	给	说

'Father-in-law said to lɛ[11] ʁu[44] ru[11], "You go dig nine dry land[A], you dig nine (fields of) dry land then I will give my daughter to you."'

གྱོས་བོས་ལེའུ་རུ་བཤད་རྒྱུར། ཁྱོད་སོང་ནས་ཧེད་རི་མ་དགུ་སྟོག་ཅིག ཧེད་རི་མ་དགུ་སྟོག་ཚར་རྗེས་བས་ཁྱོད་ལ་བུ་མོ་སྟེར་ཟེར།

天岳父对勒物如说: “你去挖九块旱地, 挖完九块旱地后(我就将)女儿(嫁)给你。”

(131)

lɛ ʁu ru	tʰɛ	ɲi	qɣ	le	qʰa gɣ	hɛ rə	ngɣ	tsʰu	qæ	pʰa
lɛ ʁu ru	he	ERG	frighten	DP	who	dry land	nine	CL	dig	can
ལེའུ་རུ	ཁོ	ཨེར་རྒྱ	འཇིགས་སྐུལ་བ	སྤྱི་ལ་ཆོག	སུ་ཞིག	ཧེད་རི་མ	དགུ	ཚད་ཆོག	ཀོ་བ	ཐུབ་པ
勒物如	他	*作格*	吓	*连词*	谁	旱地	九	*量词*	挖	能

(132)

ŋa	ma	pʰa	ŋa	li	bi	ro	di
I	NEG	can	I	back	go	FT	say
ང	དཀའ་རྒྱ	ཐུབ་པ	ང	ཕྱིར	འགྲོ་བ	*མ་འོངས་ཅ*	ཟེར་བ
我	*否定*	能	我	回	去	*未时*	说

'lɛ[11] ʁu[44] ru[11] was frightened by him and said, "Who can dig nine (fields of) dry land? I can not, I will go back home."'

ལེའུ་རུ་འཇིགས་སྐུག་སྐྱེས་ནས་སུ་ཞིག་གིས་ཧེམ་རི་མ་དགུ་སྟོག་ཐུབ། བས་མི་ཐུབ། ང་རང་ཕྱིར་ཡུལ་ལ་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན་ཞེས་བཤད།

勒物如吓得叹着气说: “谁能挖完九块旱地, 我不能, 要回去了。”

[A] *hɛ*[53] *rə*[53] or dry land is non-irrigated land on mountain slopes used to grow corn, potatoes, beans and so on.

(133)

ŋa gu mi	ŋi	nu	tɕa ts^{h}ə	NGẏ	la	la	rə	mæ	lo	tɕə
ŋa gu mi	ERG	you	mattock	nine	OTM	take	field	edge	GOAL	put
ཀ་གུ་མི	ཨེད་ཀྱི	ཁྱོད	ཙོ་མ	དགུ	ཡུལ་ཚོག	ཁྱེར་བ	ཞིང་དི་མ	མཇུག	ལས་ཚོག	འཇོག་པ
亮古米	*作格*	你	锄头	九	*宾标*	拿	地	底端	*目词*	放

(134)

ka	NGẏ	qæ hĩ	nu	lo	qæ	NGẏ	lo mæ	nu	lo	qæ	ŋu
DP	Nine	CL	you	GOAL	dig	nine	CL	you	GOAL	dig	say
སྦྱོལ་ཚོག	དགུ	ཚད་ཚོག	ཁྱོད	ལས་ཚོག	ཀོ་བ	དགུ	ཚད་ཚོག	ཁྱོད	ལས་ཚོག	ཀོ་བ	བཤད
连词	九	*量词*	你	*目词*	挖	九	*量词*	你	*目词*	挖	说

(135)

te	nu	qæ	ma	hũ	di
DP	you	dig	NEG	need	say
སྦྱོལ་ཚོག	ཁྱོད	ཀོ་བ	དགག་སྒྲ	དགོས	བཤད
连词	你	挖	*否定*	需要	说

'ŋa^{11} gu^{44} mi^{11} said, "You take nine mattocks and put (them) at the edge of the field and say, 'Dig you nine mattocks and dig you nine fields,' and you don't need to dig."'

ཀ་གུ་མེས་ཁྱོད་ཀྱིས་ཀོ་མ་དགུ་འཁྱེར་ཏེ་ཞིང་སའི་འགྲམ་དུ་བཞག་རྗེས། ཀོ་མ་དགུ་བོ་ཀོ་རོགས་མཛོད། ཞིང་ས་དགུ་བོ་ཀོ་རོགས་མཛོད་ཅེས་ཐོན་དང་།

ཁྱོད་རང་ཉིད་ཀྱིས་སྒོག་མི་དགོས་ཞེས་བཤད།

亮古米说: “你拿九把锄头放在旱地的底端, 然后说'挖你九锄头, 挖你九块(地),' 你不需要挖。”

(136)

lɛ ʁu ru	ŋa gu mi	ʂa	ɱ	ka	hɛ rə	NGẏ	ts^{h}u	dʁu	ro
lɛ ʁu ru	ŋa gu mi	tell	AVM	DP	field	nine	CL	become	PT
ལེའུ་རུ	ཀ་གུ་མེ	བཤད་པ	ཨེད་ཚོག	སྦྱོལ་ཚོག	ཞིང་དི་མ	དགུ	ཚད་ཚོག	འགྱུར་བ	འདས་ཚོག
勒物如	亮古米	说	*副标*	*连词*	旱地	九	*量词*	变成	*去时*

'lɛ[11] ʁu[44] ru[11] did as ŋa[11] gu[44] mi[11] told and it became nine fields.'

ལེའུ་རུ་ཡིས་ཀ་གུ་མེས་བཤད་པ་བཞིན་དུ་བསྒྲུབས་པས་དེ་ཞིང་ས་དགུར་སོང་།

勒物如按亮古米说的一样做后, (奇迹出现了, 那山岭突然)变成了九块土地。

(137)

lɛ ʁu ru	a ɣ	da	zə mi	ŋa	ko	a	qæ	ro	di
lɛ ʁu ru	father-in-law	DAT	daughter	I	give	INT	will	FT	say
ལེའུ་རུ	གྱོས་པོ	ལ་དོན	བུ་མོ	ང	སྐྱེར་བ	འདི་ཚོག	རྒྱུ	མ་འོངས་པ	བཤད
勒物如	岳父	*与格*	女儿	我	给	*疑问*	要	*未时*	说

(138)

te	nu	hɛ rə	tʰi	NGɣ	tsʰə	mi ta	hũ	sə	di
DP	you	dry land	DET	nine	CL	burn	go	again	say
སྤྱི་ལ་ཚོག	ཁྱོད	ཞིང་རི་མ	དེས་ཚོག	དགུ	ཚད་ཚོག	སྲེག་པ	སོང	ཡང་བསྒྱུར	བཤད
连词	你	旱地	*限词*	九	*量词*	烧	去	再	说

'lɛ[11] ʁu[44] ru[11] said, "Father-in-law will (you) give me your daughter?" then Father-in-law said, "You go again and burn[A] these nine (fields of) dry land."'

ལེའུ་རུས་གྱོས་པོ་ལགས། དཔ་(ཁྱོད་ཀྱི་)བུ་མོ་ང་ལ་བྱིན་རྒྱུ་ཡིན་ནམ་ཞེས་དྲིས་པ་ན། གྱོས་པོས་ཁྱོད་ཡང་བསྒྱུར་སོང་ནས་ཞིང་ས་དགུ་པོ་སྲེག་དགོས་ཞེས་

བཤད།

勒物如对天岳父说: “女儿要给我了吗?” (他却)说: “你再去把那九块旱地 (的树木和杂草) 烧掉。”

(139)

ŋa gu mi	lɛ ʁu ru	da	nu	mi tʰʙy	NGɣ	tʰʙy	tɕɛ	le
ŋa gu mi	lɛ ʁu ru	DAT	you	torch	nine	CL	light	DP
ཀ་གུ་མེ	ལེའུ་རུ	ལ་དོན	ཁྱོད	དཔལ་འབར	དགུ	ཚད་ཚོག	སྐོར་པ	སྤྱི་ལ་ཚོག
亮古米	勒物如	*与格*	你	火把	九	*量词*	点	*连词*

[A] Many trees and branches are cut when opening new land for cultivation and then burned to fertilize the land.

(140)

rə	mæ	lo	tɕə	ka	ŋgɣ	ka hĩ	nu	lo	tɕɛ
field	end	GOAL	put	DP	nine	CL	you	GOAL	light
ས་ཞིང	མཇུག	ལས་ཚིག	འཇོག་པ	སྒྲིལ་ཚིག	དགུ	ཚད་ཚིག	ཁྱོད	ལས་ཚིག	སྒྲོན་པ
土地	底端	*目词*	放	*连词*	九	*量词*	你	*目词*	点

(141)

ŋgɣ	lo mæ	nu	lo	tɕɛ	di	ro	sə
nine	CL	you	GOAL	light	say	PT	again
དགུ	ཚད་ཚིག	ཁྱོད	ལས་ཚིག	སྒྲོན་པ	བཤད་པ	འདས་ཚིག	ཡང་བསྐྱར
九	*量词*	你	*目词*	点	说	*去时*	又

'ŋa[11] gu[44] mi[11] said to lɛ[11] ʁu[44] ru[11] again, "You light nine torches and put (them) on the edge of the fields and say, 'Burn you nine fields.'"

ঙ་གུ་མིས་ཡང་བསྐྱར་ལེའུ་རུ་ལ་ཁྱོད་ཀྱིས་དཔལ་འབར་དགུ་མེར་སྒྲོན་ནས་ཞིང་མཐར་བཞག་སྟེ། དཔལ་འབར་དགུ་མེར་སྒྲོན་ཞེག ས་ཞིང་དགུ་མེར་སྒྲོན་རོགས་ཞེས་ཐོན་དང་ཞེས་ཟེར།

这时, 亮古米又对勒物如说: “你点上九根火把, 放在土地的底端, 然后说'点你九根火把, 点你九块土地。'”

(142)

lɛ ʁu ru	tʰɛ	hĩ	ba hɛ	le	rə	mi	tɕɛ	ɕy	ro	sə
lɛ ʁu ru	he/her	GEN	listen	DP	field	fire	light	went	PT	again
ལེའུ་རུ	མོ	འབྲེལ་སྒྲ	ཉན་པ	སྒྲིལ་ཚིག	ས་ཞིང	མེ	སྒྲོན་པ	ཕྱིན་པ	འདས་ཚིག	ཡང་བསྐྱར
勒物如	她	*属格*	听	*连词*	土地	火	点	去	*去时*	又

'lɛ[11] ʁu[44] ru[11] listened to her and went again to light the fire.'

ལེའུ་རུས་ཡང་བསྐྱར་མོའི་ཁ་ལ་ཉན་ནས་ས་ཞིང་མེར་སྒྲོན་དུ་སོང་།

勒物如听了她的(话), 又去点旱地(里的树枝和杂草)了.

(143)

mi tʰBy	NGỵ	tʰBy	tʰɛ	ɳi	tɕɛ	le	rə	NGỵ	tsʰu
torch	nine	CL	he	ERG	light	DP	field	nine	CL
དཔལ་འབར	དགུ	ཚད་ཚིག	ཁོ	ཨེད་རྒྱ	སྒྲོན་པ	སྤྱི་ཚིག	ས་ཞིང	དགུ	ཚད་ཚིག
火把	九	*量词*	他	*作格*	点	*连词*	土地	九	*量词*

(144)

NGỵ	mæ	lo	tɕə	ka	NGỵ	ka hĩ	nu	lo	tɕɛ
nine	end	GOAL	put	DP	nine	CL	you	GOAL	light
དགུ	མཇུག	ལས་ཚིག	འཇོག་པ	སྤྱི་ཚིག	དགུ	ཚད་ཚིག	ཁྱོད	ལས་ཚིག	སྒྲོན་པ
九	底端	*目词*	放	*连词*	九	*量词*	你	*目词*	点

(145)

lo mæ	nu	lo	tɕɛ	di	te	tɕɛ	pi tsa	ro	sə
CL	you	GOAL	light	say	DP	light	finish	PT	again
ཚད་ཚིག	ཁྱོད	ལས་ཚིག	སྒྲོན་པ	བཤད་པ	སྤྱི་ཚིག	སྒྲོན་པ	ཚར་བ	འདས་ཚིག	ཡང་བསྐྱར
量词	你	*目词*	点	说	*连词*	点	完	*去时*	又

'He lit nine torches and put (them) on edges of the nine fields and said, "Light you nine torches and light you nine fields," then finished lighting again.'

ཁོས་དཔལ་འབར་དགུ་མེར་བསྒྲོན་ནས་ཞིང་དགུ་ཡི་མཐར་བཞག་སྟེ། དཔལ་འབར་དགུ་མེ་སྒྲོན་ཞེག ས་ཞིང་དགུ་བོ་མེར་སྒྲོན་ཞེག་ཅེས་བཤད་ནས་(ས་ཞིང་ཚང་མ་མེར་)བསྲེགས།

他点着了九根火把，放在了九片土地的底端，说：“点你九根火把，点你九块土地，”(九块土地里的树枝杂草一会儿)就又烧完了。

(146)

li	dʑy	le	a ɣ	kʰa rə	tɕʰə ta	hɛ rə	o ba	mi tɕɛ
back	went	DP	father-in law	beside	from	field	all	burn
ཕྱིར	ཕྱིན	སྤྱི་ཚིག	གྲོས་པོ	འགྲམ་དུ	གནས	ཞིང་རི་མ	ཚང་མ	སྲེག་པ
回	去	*连词*	岳父	旁边	从	旱地	都	烧

(147)

pi tsa	ro	nu	hĩ	zə mi	ko	a	qæ	ro	a ɣ	di
finish	PT	your	GEN	girl	give	INT	will	PT	father-in-law	say
ཚར་བ	འདས་ཚོག	ཁྱོད	འཇེལ་སྒྲ	བུ་མོ	སྤྲུད་བ	འདི་ཚོག	རྒྱུ	འདས་ཚོག	གྱོས་པོ	བཞད
完	*去时*	你	*属格*	女儿	给	*疑问*	要	*去时*	岳父	说

'(lɛ[11] ʁu[44] ru[11]) went back beside Father-in-law and said, "All the fields are burned so will you give your daughter (to me)?"'

(ཁོ་)ཕྱི་གྱོས་པོའི་འགྲམ་དུ་སོང་ནས་ཞིང་རི་མ་ཚང་མ་བསྲེགས་ཚར་སོང་། ཁྱོད་ཀྱི་བུ་མོ་(ང་ལ་)སྤྲུད་རྒྱུ་ཡིན་ནམ་ཞེས་བཤད།

(勒物如)回到天岳父的身边去说: “岳父, 旱地(里的树枝)都烧完了, 你的女儿可以给(我)了吗?”

(148)

ṃ	ji	a ɣ	tʰi	tʰʁu	te	nu	mi ta	pi tsa	ro	dɛ
sky	GEN	father-in-law	DET	CL	DP	you	burn	finish	PT	INT
ནམ་མཁའ	འཇེལ་སྒྲ	གྱོས་པོ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྐྱེལ་ཚོག	ཁྱོད	སྲེག་པ	ཚར་བ	འདས་ཚོག	འདི་ཚོག
天	*属格*	岳父	*限词*	*量词*	*连词*	你	烧	完	*去时*	*疑问*

(149)

nu	hɛ rə	tʰi	NGɣ	tsʰu	lo	li	tɕa pʰu	hũ	di
you	dry land	DET	nine	CL	GOAL	back	overturn	go	say
ཁྱོད	ཞིང་རི་མ	དེས་ཚོག	དགུ	ཚད་ཚོག	ལས་ཚོག	ཕྱིར	མགོ་རྐྱང་སྐྱོག་པ	སོང	བཞད
你	旱地	*限词*	九	*量词*	*目词*	回	翻	去	说

'Now Sky-father-in-law said, "You finished burning? Then you go overturn[A] the nine (fields of) dry land back up."'

སྐབས་འདི་ར་ནམ་མཁའི་གྱོས་པོས་ཡང་བསྒྲུར་བཞད་རྒྱུར། ཁྱོད་ཀྱིས་བསྲེགས་ཚར་སོང་ངམ། དེ་ན་ཁྱོད་སོང་ནས་ཞིང་འདི་དགུ་པོ་མགོ་རྐྱང་སྐྱོག་ཟེར།

这时, 天岳父说: “(哦,)你烧完了吗？你回去把那九块旱地(都)再翻(一遍)吧。”

[A] New land is dug with a pick. When bushes and trees are encountered, they are cut, left to dry, burned and then a long-handled mattock is used to turn over the soil to put the ash inside the soil.

(150)

lɛ ʁu ru	tʰi	tʰʁu	te	ʁu ru	da	ka ka	ro
lɛ ʁu ru	DET	CL	DP	head	only	shake	PT
ལེའུ་རུ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྦྱོར་ཚོག	མགོ	ཁོ་ན	གཡུག་ཡ	འདུས་ཚོག
勒物如	*限词*	*量词*	*连词*	头	只	摇	*去时*

'At this moment, lɛ[11] ʁu[44] ru[11] only shook[A] (his) head.'

སྐབས་འདིར། ལེའུ་རུ་(ལ་ཐབས་གཞན་མེད་པས་)མགོ་ཁོ་ན་(ཡང་ཡང་)གཡུགས།

勒物如(感到无可奈何,)只好摇头。

(151)

ɲa gu mi	dʑy	le	tʰɛ	kʰa rə	to	dʑy	ro	sə
ɲa gu mi	come	DP	he	beside	arrive	come	PT	again
ঌ་གུ་མེ	ཡོང་བ	སྦྱོར་ཚོག	ཁོ	འགྲམ་དུ	སྒྲུབ་པ	ཡོང་བ	འདུས་ཚོག	ཡང་བསྐྱར
亮古米	来	*连词*	他	身边	到	来	*去时*	又

'ɲa[11] gu[44] mi[11] came and arrived beside him again.'

ঌ་གུ་མེ་ཡང་བསྐྱར་ཁོའི་འགྲམ་དུ་བསྒྲུབས།

亮古米又来到了他的身边。

(152)

nu	tɕa tsʰə	NGỤ	la	la	rə	mæ	tɕə	ka	NGỤ	qæ hĩ
you	mattock	nine	CL	OTM	field	end	put	DP	nine	CL
ཁྱོད	ཆོ་མ	དགུ	ཚད་ཚོག	ཡུལ་ཚོག	ས་ཞིང	མཇུག	འཇོག་ཡ	སྦྱོར་ཚོག	དགུ	ཚད་ཚོག
你	锄头	九	*量词*	*宾标*	土地	底端	放	*连词*	九	*量词*

[A] Shaking the head back and forth indicates one is at a loss as to what to do.

(153)

nu	lo	tɕa pʰu	ɴgɣ	lo mæ	nu	lo	tɕa pʰu	ŋu
you	GOAL	overturn	nine	CL	you	GOAL	overturn	say
ཁོད་	*ལས་ཚོག*	མགོ་རྡེད་སྐྱེག་	དགུ	*ཚད་ཚོག*	ཁོད་	*ལས་ཚོག*	མགོ་རྡེད་སྐྱེག་	བཞད་
你	*目词*	翻	九	*量词*	你	*目词*	翻	说

'ɲa[11] gu[44] mi[11] said, "You take nine mattocks and put (them at) the field edges and say, 'Overturn you nine mattocks, overturn you nine fields.'"'

ཉ་གུ་མེས་བཞད་རྒྱུད། ཁོད་ཀྱིས་རྐོ་མ་དགུ་འཁྱེར་ནས་ཞིང་མཐར་བཞག་སྟེ། རྐོ་མ་དགུ་བོ་རྐོ་རོགས་མཛོད། ས་ཞིང་དགུ་བོ་ཁོད་ཀྱིས་རྐོ་རོགས་མཛོད་

ཅེས་གོད་ཟེར།

(亮古米)说: “你(把)九把锄头放到(那九块)旱地的底端, 就说'挖你九锄头, 挖你九块土地。'”

(154)

lɛ ʁu ru	rə	tɕa pʰu	pi tsa	le	li	dʑy	ro	sə
lɛ ʁu ru	field	overturn	finish	DP	back	come	PT	again
ལེའུ་རུ	ས་ཞིང	མགོ་རྡེད་སྐྱེག་	ཚར་བ	*སྦྱོར་ཚོག*	ཕྱིར	ཡོང་བ	*འདས་ཚོག*	ཡང་བསྐྱར
勒物如	土地	翻	完	*连词*	回	来	*去时*	又

'lɛ[11] ʁu[44] ru[11] finished overturning the fields and came back again.'

ལེའུ་རུ་ཡིས་ཞིང་ས་མགོ་རྡེད་བསྐྱེག་ཚར་རྗེས་ཕྱིར་ལོག

翻完之后, 勒物如回来了。

(155)

lɛ ʁu ru	a ɣ	da
lɛ ʁu ru	father-in-law	DAT
ལེའུ་རུ	གྲོས་པོ	*ལ་དོན*
勒物如	岳父	*与格*

(156)

rə	li	tɕa pʰu	pi tsa	ro	di
field	back	overturn	finish	PT	say/tell
ས་ཞིང	ཕྱིར	མགོ་ཇིང་སྐྱོག་པ	ཚར་བ	འདས་ཚོག	བཞད
土地	回	翻	完	*去时*	说

'lɛ[11] ʁu[44] ru[11] told (his) father-in-law, "(I) finished overturning the fields back again."'

ལེའུ་རུས་གྱོས་པོ་ལ། (ངས་ས་)ཞིང་ཡང་བསྐྱར་ཕྱིར་མགོ་ཇིང་བསྐྱོགས་ཚར་སོང་ཞེས་བཞད།

勒物如对天岳父说: “旱地翻完了。”

(157)

nu	ja qʰa	ɴgɣ	bɛ dʁu	la	o	pʰa	li	hũ	di
you	buckwheat	nine	CL	OTM	there	sow	back	go	say
ཁོད	བ་བོ	དགུ	ཚད་ཆོག	ཡུལ་ཆོག	དེ་ན	འདེབས་པ	ཕྱིར	སོང	བཞད
你	荞麦	九	*量词*	*宾标*	那儿	撒播	回	去	说

'(Father-in-law) said, "You take nine packages of buckwheat (seed) and sow back there."'

(ནམ་མཁའི་གྱོས་པོས་)བཞད་རྒྱུར། ཁོད་ཀྱིས་བ་བོ་ཁུག་མ་དགུ་དེར་འཁྱེར་སོང་ནས་(དེ་དག་)འདེབས་དགོས་ཟེར།

(天岳父)说: “你拿九袋荞麦(种子), 回去撒到那(九块地里) 。”

(158)

lɛ ʁu ru	mɛ kʰa	le	ȵa gu mi	da	mi do	li	ɕy	ro	sə
lɛ ʁu ru	at a loss	DP	ȵa gu mi	DAT	ask	back	went	PT	again
ལེའུ་རུ	ཐབས་ཟད་པ	*སྦྱོར་ཆོག*	ཉ་གུ་མི	*ལ་དོན*	འདྲི་བ	ཕྱིར	ཕྱིན་པ	*འདས་ཚོག*	ཡང་བསྐྱར
勒物如	没办法	*连词*	亮古米	*与格*	询问	回	去	*去时*	又

'lɛ[11] ʁu[44] ru[11] was at a loss and went back to ask ȵa[11] gu[44] mi[11] again.'

ལེའུ་རུ་ལ་ཐབས་གཞན་མེད་པས་ཡང་བསྐྱར་ཉ་གུ་མི་ལ་འདྲི་བར་ཕྱིན།

勒物如束手无策, 又回去询问亮古米。

(159)

ma	qɣ	ma	qɣ	nu	ja qʰa	tʰi	ŋgɣ	bɛ dʁu	la
NEG	worry	NEG	worry	you	buckwheat	DET	nine	CL	OTM
དག་ག་རྒྱ	སེམས་ཁལ	དག་ག་རྒྱ	སེམས་ཁལ	ཁྱོད	བྱ་བོ	དེས་ཚོག	དགུ	ཚད་ཚོག	ཡུལ་ཚོག
否定	担心	*否定*	担心	你	荞麦	*限词*	九	*量词*	*宾标*

(160)

rə	tʰi	ŋgɣ	tsʰu	mæ	lo	tɕə	ka	ŋgɣ	bɛ dʁu
field	DET	nine	CL	edge	GOAL	put	DP	nine	CL
ས་ཞིང	དེས་ཚོག	དགུ	ཚད་ཚོག	མཇུག	ལས་ཚོག	འཇོག་པ	རྒྱལ་ཚོག	དགུ	ཚད་ཚོག
土地	*限词*	九	*量词*	底端	*目词*	放	*连词*	九	*量词*

(161)

nu	lo	pʰa	ŋgɣ	lo mæ	nu	lo	pʰa	ŋu	di
you	GOAL	sow	nine	CL	you	GOAL	sow	say	say
ཁྱོད	ལས་ཚོག	གཏོར་འདེབས	དགུ	ཚད་ཚོག	ཁྱོད	ལས་ཚོག	གཏོར་འདེབས	བཞད	བཞད
你	*目词*	撒播	九	*量词*	你	*目词*	撒播	说	说

'(ɲa[11] gu[44] mi[11]) said, "Don't worry, don't worry, you take the nine packages of buckwheat (seed) and put (them) on the edges of the nine fields and say, 'Sow you nine packages of buckwheat (seed), sow you nine fields.'"'

ঙ་གུ་མེས་བཞད་རྒྱུད། སེམས་ཁལ་མ་བྱེད། སེམས་ཁལ་མ་བྱེད། ཁྱོད་ཀྱིས་བྱ་བོ་ཁུག་མ་དགུ་འཕྱེར་ནས་ས་ཞིང་དགུ་བོའི་མཐར་བཞག་སྟེ། ཁུག་མ་དགུ་བོ་གཏོར་འདེབས་བྱོས། ས་ཞིང་དགུ་བོར་གཏོར་འདེབས་བྱོས་ཞེས་ཐོན་ཟེར།

(亮古米)说: “别担心, 别担心, 你拿这九袋荞麦(种子), 放在那九片旱地的底端, (然后)说'撒你九袋(荞麦), 撒你九片(旱地) 。'”

(162)

lɛ ʁu ru	ha ʂə	ɲa gu mi	ʂa	ɱ
lɛ ʁu ru	still/like before	ɲa gu mi	tell	AVM
ལེའུ་རུ	སྔར་བཞིན	ঙ་གུ་མི	བཞད	*ཀྱིད་ཚོག*
勒物如	还是	亮古米	说	*副标*

(163)

ja qʰa	pʰa	ɕy	ro	sə
buckwheat	sow	went	PT	again
བྱ་བོ	འདེབས་པ	ཕྱིན་པ	*འདས་ཚེག*	ཡང་བསྐྱར
荞麦	撒播	去	*去时*	又

'lɛ[11] ʁu[44] ru[11], like before, went to sow buckwheat again as ŋa[11] gu[44] mi[11] told.'

ཨ་གུ་མེས་བཤད་པ་ལྟར། ལེའུ་རྩྭར་བཞིན་ཕྱིན་བྱ་བོ་གཏོར་འདེབས་བྱེད་དུ་སོང་།

勒物如还是按亮古米所说的一样去撒播荞麦。

(164)

NGɣ	bɛ dʙu	nu	lo	pʰa	NGɣ	lo mæ	nu	lo	pʰa
nine	CL	you	GOAL	sow	nine	CL	you	GOAL	sow
དགུ	*ཚད་ཚེག*	ཁྱོད	*ལས་ཚེག*	འདེབས་པ	དགུ	*ཚད་ཚེག*	ཁྱོད	*ལས་ཚེག*	འདེབས་པ
九	*量词*	你	*目词*	撒播	九	*量词*	你	*目词*	撒播

(165)

di	te	ti	tʰʙu	m̩	pʰa	pi tsa	ro	sə
say	DP	one	CL	AVM	sow	finish	PT	again
ཟེར་བ	*སྦྱོལ་ཚེག*	གཅིག	*ཚད་ཚེག*	*ཉེད་ཚེག*	གཏོར་འདེབས	ཚར་བ	*འདས་ཚེག*	ཡང་བསྐྱར
说	*连词*	一	*量词*	*副标*	撒播	完	*去时*	又

'(He) said, "You sow nine packages (of buckwheat seed), you sow nine fields," and finished sowing in one moment (immediately).'

(ལེའུ་རྩྭ་བཞད་རྒྱུད།) བྱ་བོའི་ཁུག་མ་དགུ་བོ་གཏོར་འདེབས་བྱོས། ས་ཞིང་དགུ་བོར་གཏོར་འདེབས་བྱོས་ཞེས་བཏོན་པ་ན། སྐད་ཅིག་ཉིད་ལ་ཡང་བསྐྱར་བཏབ་ཚར་སོང་།

(他) 说: “撒你九袋(荞麦), 撒你九片(旱地),” 一会儿工夫就(把种子)撒完了。

(166)

lɛ ʁu ru	tʰɛ	hĩ	a ɣ	kʰa rə	li	ɕy	ro	sə
lɛ ʁu ru	his	GEN	father-in-law	beside	back	went	PT	again
ལེའུ་རུ	ཁོ	འབྲེལ་སྒྲ	གྲོས་པོ	འགྲམ་དུ	ཕྱིར	ཕྱིན་པ	འདོན་ཚོག	ཡང་བསྐྱར
勒物如	他	*属格*	岳父	旁边	回	去	*去时*	又

'lɛ[11] ʁu[44] ru[11] went back beside his father-in-law again.'

ལེའུ་རུ་ཡང་བསྐྱར་ཁོའི་གྲོས་པོའི་འགྲམ་དུ་སོང་།

勒物如又回到了他的岳父身边。

(167)

tʰɛ	hĩ	a ɣ	da
he	GEN	father-in-law	DAT
ཁོ	འབྲེལ་སྒྲ	གྲོས་པོ	ལ་དོན
他	*属格*	岳父	*与格*

(168)

a ɣ	ja qʰa	pʰa	pi tsa	ro	di
father-in-law	buckwheat	sow	finish	PT	say
གྲོས་པོ	བྲ་བོ	འདེབས་པ	ཚར་བ	འདོན་ཚོག	བཤད
岳父	荞麦	撒播	完	*去时*	说

'(He) said to his father-in-law, "Father-in-law, (I) finished sowing the buckwheat (seed).'"

ཁོའི་གྲོས་པོ་ལ། གྲོས་པོ་ལགས། ངས་བྲ་བོ་བཏབ་ཚར་སོང་ཞེས་བཤད།

(勒物如)对他的岳父说: “岳父, 荞麦撒完了。”

(169)

m̩	ji	a ɣ	tʰi	tʰʁu	te	nu	ja qʰa	li	qɣ	te
sky	GEN	father	DET	CL	DP	you	buckwheat	back	collect	DP
ནམ་མཁའ	འབྲེལ་སྒྲ	གྲོས་པོ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྦྱོར་ཚོག	ཁྱོད	བྲ་བོ	ཕྱིར	སྡུད་པ	སྦྱོར་ཚོག
天	*属格*	岳父	*限词*	*量词*	*连词*	你	荞麦	回	检	*连词*

(170)

ŋa	hĩ	zə mi	nu	ko	di
I	GEN	daughter	you	give	say
བདེ	འབྲེལ་སྒྲ	བུ་མོ	ཁྱོད	སྟེར་བ	ཟེར
我	*属格*	女儿	你	给	说

'At this moment, Sky-father-in-law said, "You collect the buckwheat (seed) back then (I) will give my daughter to you."'

སྐབས་འདིར་ནམ་མཁའི་གྱོག་པོས་ཁྱོད་ཀྱིས་བྱ་བོ་ཕྱིར་སྡུད་ལེན་བྱས་ན་འའི་བུ་མོ་ཁྱོད་ལ་སྟེར་ཟེར།

这时，天岳父说: “你(去把刚撒完了的那九包)荞麦捡回来，(我就把)我的女儿(嫁)给你。”

(171)

lɛ ʁu ru	ɲa gu mi	da	nu	hĩ	a da	te
lɛ ʁu ru	ɲa gu mi	DAT	you	GEN	father	DP
ལེའུ་རུ	ཉ་གུ་མེ	ལ་དོན	ཁྱོད	འབྲེལ་སྒྲ	ཨ་ཕ	སྟེ་ལ་ཚོག
勒物如	亮古米	*与格*	你	*属格*	爸爸	*连词*

(172)

qʰa ta ha	na	ɲi	kɣ	ko	ti	jy	ɱ	hĩ[A]	ma	qæ	di
never	we	two	CL	ABS	one	CL	be	PER	NEG	will	say
ནམ་ཡང	ང་ཚོ	གཉིས	ཚད་ཚོག	རྣལ་ཚོག	གཅིག	ཚད་ཚོག	བཟོ་བ	རྒྱལ་ཚོག	དགག་སྒྲ	མ་འདོམས་པ	བཤད
无论何时	我们	两	*量词*	*肯定*	一	*量词*	成	*祈使*	*否定*	会	说

'lɛ[11] ʁu[44] ru[11] said to ɲa[11] gu[44] mi[11], "Your father will never let we two be one (family)."'

ལེའུ་རུས་ཉ་གུ་མེ་ལ་ཁྱོད་ཀྱི་ཨ་ཕས་དེད་གཉིས་ཆིམ་ཚང་གཅིག་ནམ་ཡང་བྱེད་དུ་འཇུག་རྒྱུ་མ་རེད་ཅེས་བཤད།

勒物如对亮古米说: “无论如何, 你的爸爸都不会让我们俩成为一家的。”

[A] *ko[11]* and *hĩ[11]* together suggests making somebody do something.

(173)

ŋa gu mi	te	nu	gɛ ræ	m̩	ŋa	rə ga	ɕy	
ŋa gu mi	DP	you	real	AVM	I	love	if	
ཀ་གུ་མི	སྟེ་ལ་ཚོག	ནོད་	དངོས་ནས	ཀེད་ཚོག	ང	དགའ	གལ་ཏེ	
亮古米	*连词*	你	真实	*副标*	我	喜欢	如果	

(174)

li	tʰa	hũ	ti	ŋi	te	tʰɛ	ha	mɛ kʰa	da mi	di
back	NEG	go	one	CL	DP	he	also	at a loss	MP	say
ཕྱིར	དགག་རྒྱ	སོང	གཅིག	ཚད་ཚོག	སྟེ་ལ་ཚོག	ཁོ	ཀྱང་ཡང	ཐབས་ཟད་པ	ཚོག་སྟེགས	བཞད
回	*否定*	去	一	*量词*	*连词*	他	也	没办法	*语气*	说

'ŋa[11] gu[44] mi[11] said, "If you really love me, then don't go back, one day he also will be at a loss and (agree)."'

ཀ་གུ་མིས་གལ་ཏེ་ནོད་དངོས་ནས་ང་ལ་དགའ་ན་ཕྱིར་མ་འགྲོ་ཞིན་ཞིག་ལ་ཁོ་ལ་ཡང་ཐབས་མེད་པར་འགྱུར་རེས་བཞད།

亮古米说: “如果你真爱我的话就别回去, 有一天, 他也会束手无策的。”

(175)

ŋa gu mi	tʰɛ	da	tʰo bu	ngɣ	la	la	da	ka
ŋa gu mi	he	DAT	sack	nine	CL	take/bring	come	DP
ཀ་གུ་མི	ཁོ	ལ་དོན	ཁུག་མ	དགུ	ཚད་ཚོག	འཁྱེར་བ	ཡོང་བ	སྟེ་ལ་ཚོག
亮古米	他	*与格*	口袋	九	*量词*	拿	来	*连词*

(176)

ngɣ	tʰo bu	nu	lo	zạ	ngɣ	lo mæ	nu	lo	zạ	di
nine	sack	you	GOAL	collect	nine	CL	you	GOAL	collect	say
དགུ	ཁུག་མ	ནོད	ལས་ཚོག	ལེན་པ	དགུ	ཚད་ཚོག	ནོད	ལས་ཚོག	ལེན་པ	བཞད
九	口袋	你	*目词*	收	九	*量词*	你	*目词*	收	说

'ȵa^{11} gu^{44} mi^{11} said to him, "Take nine sacks and say, 'You collect nine sacks, you collect nine fields (of buckwheat seed).'"

ঀ'གུ'མེས'ཅོ'ལ'(ཆོུད'ཀྱིས')ཁུག'མ'དགུ'འཛེངས'ཤོག དེ'ནས'ཁུག'མ'དགུ'བོ'སྡུད'ལེན'བྱོས། ཞིང'དགུ'བོ'ཆོུད'ཀྱིས'སྡུད'ལེན'བྱོས'ཅེས'ཐོན'ཞེས'བཤད།

亮古米给他说: “拿九根口袋来, (放在那九片旱地的底端), 然后说'收你九袋(荞麦), 收你九块地(里的荞麦) 。'”

(177)

lɛ ʁu ru	ȵa gu mi	ʂa	ṃ	ka	li	za̱	pi tsa	ro	te
lɛ ʁu ru	ȵa gu mi	tell	AVM	DP	back	collect	finish	PT	DP
ལེའུ'རུ	ঀ'གུ'མེ	བཤད'པ	*ཀྱེད'ཚོག*	*སྤྱི'ལ'ཚོག*	ཕྱིར	ལེན'པ	ཚར	*འདས'ཚོག*	*སྤྱི'ལ'ཚོག*
勒物如	亮古米	说	*副标*	*连词*	回	收	完	*去时*	*连词*

(178)

ja q^{h}a	ly ly	so	ly	li ma lu	ro	di
buckwheat	pellet/seed	three	CL	miss	PT	say
བྱ'བོ	འབྲུ'རྡོག	གསུམ	*ཚད'ཚོག*	མེད'པ	*འདས'ཚོག*	བཤད
荞麦	颗粒	三	*量词*	差	*去时*	说

'lɛ^{11} ʁu^{44} ru^{11} collected (the seed) back as ȵa^{11} gu^{44} mi^{11} (had) told (him to do) but three buckwheat seed were missing.'

ལེའུ'རུས'ঀ'གུ'མེས'བཤད'པ'ལྟར'བསྡུབས'ཏེ། བྱ'བོ'ཕྱིར'སྡུད'ལེན'བྱས'མོད། འོན'ཀྱང'བྱ'བོ'རྡོག'མ'གསུམ'མེད'པར'ཐྱུར'འདུག

勒物如按亮古米所说的做后就收完了, 但是差了三粒荞麦。

(179)

ṃ	ji	a ɣ	lɛ ʁu ru	da	ja q^{h}a	t^{h}i	so	ly	ʂu
sky	GEN	father	lɛ ʁu ru	DAT	buckwheat	DET	three	CL	find
ནམ'མཁའ	*འབྲེལ'སྒྲ*	ཐོན'བོ	ལེའུ'རུ	*ལ'དོན*	བྱ'བོ	*དེས'ཚོག*	གསུམ	*ཚད'ཚོག*	འཚོལ'བ
天	*属格*	岳父	名字	*与格*	荞麦	*限词*	三	*量词*	找

(180)

li	ma	da	ɕy	ŋa	hĩ	zə mi	nu	ko	ma	qæ	di
back	NEG	come	if	I	GEN	daughter	you	give	NEG	will	say
ཕྱིར	དཀག་སྐྱ	ཡོང་བ	གལ་ཏེ	ང	འཇེལ་སྐྱ	བུ་མོ	ཁྱོད	སྤེར་བ	དཀག་སྐྱ	མ་འོངས་པ	བཞད
回	*否定*	来	如果	我	*属格*	女儿	你	给	*否定*	要/会	说

'Sky-father-in-law said to lɛ[11] ʁu[44] ru[11], "If you don't find and bring the three buckwheat (seed I) will not give my daughter to you."'

ནམ་མཁའི་གྲོས་བོས་ལེའུ་རུ་ལ་གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱིས་བྱ་བོ་རྟོག་མ་དེ་གསུམ་ཕྱིར་བཙལ་ནས་ཡོང་མ་ཐུབ་ན་འདི་བུ་མོ་ཁྱོད་ལ་མི་སྤེར་ཞེས་བཞད།

天岳父对勒物如说: “如果找不回来那三粒的话, 我的女儿不会给你的。”

(181)

lɛ ʁu ru	te	q^ha	ja q^ha	ly ly	so	ly	lo	ʂu	li
lɛ ʁu ru	DP	where	buckwheat	pellet/seed	three	CL	GOAL	find	back
ལེའུ་རུ	སྐྱེལ་ཚིག	གང་དུ	བྲ་བོ	འབྲུ་རྟོག	གསུམ	ཚོད་ཚིག	ལས་ཚིག	འཚོལ་བ	ཕྱིར
勒物如	*连词*	哪儿	荞麦	颗粒	三	*量词*	*目词*	找	回

(182)

bi	ʁæ	ro	di	ka	mɛ k^ha	ro	sə
go	FT	FT	say	DP	at a loss	PT	again
འགྲོ་བ	མ་འོངས་པ	མ་འོངས་པ	བཞད	སྐྱེལ་ཚིག	ཐབས་ཟད་པ	འདས་ཚིག	ཡང་བསྐྱར
去	*未时*	*未时*	说	*连词*	没办法	*去时*	又

'lɛ[11] ʁu[44] ru[11] said, "Where will I go to find (and bring) back the three (missing) buckwheat seed?" and was at a loss again.'

ལེའུ་རུ་ཡིས་ང་གང་དུ་བྲ་བོ་རྟོག་མ་གསུམ་འཚོལ་དུ་འགྲོ་ཞེས་བཞད་ནས་ཅི་བྱ་གཏོལ་མེད་དུ་ཐུག

勒物如说: “到哪儿去找回三粒荞麦颗粒呀!” 又束手无策了。

(183)

tʰi	tʰʁu	te	ɲa gu mi	lɛ ʁu ru	pæ	dʑy	ro	sə
DET	CL	DP	ɲa gu mi	lɛ ʁu ru	side	come	PT	again
དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྦྱེལ་ཚོག	ཉ་གུ་མེ	ལེའུ་རུ	འགྲམ་དུ	ཡོང་བ	འདས་ཚོག	ཡང་བསྐྱར
限词	*量词*	*连词*	亮古米	勒物如	身边	来	*去时*	又

'At this moment, ɲa[11] gu[44] mi[11] came to lɛ[11] ʁu[44] ru[11]'s side again.'

སྐབས་འདིར། ཉ་གུ་མེ་ཡང་བསྐྱར་ལེའུ་རུའི་འགྲམ་དུ་ཡོང་།

这时候, 亮古米又来到了勒物如的身边。

(184)

lɛ ʁu ru	da	ja qʰa	ʐa	tʰʁu	ti ga ga	o	a	mbæ	di
lɛ ʁu ru	DAT	buckwheat	collect	when	anything	there	INT	EXT	say
ལེའུ་རུ	*ལ་དོན*	བྱ་བོ	སྡུད་པ	སྐབས	འགའ	དེ་ན	*འདི་ཚོག*	*ལས་མཐུན*	བཞད
名字	*与格*	荞麦	收	时候	一些	那儿	*疑问*	*存在*	说

'(ɲa[11] gu[44] mi[11]) asked lɛ[11] ʁu[44] ru[11], "Was there anything there when (you) were collecting buckwheat (seed)?"'

(ཉ་གུ་མེས་)ལེའུ་རུ་ལ། བྱ་བོ་སྡུད་སྐབས་དེ་ན་(དོངས་པོ་)ཅི་ཞིག་འདུག་ཅེས་དྲིས།

(她)说: “收荞麦的时候, 那儿有什么吗?”

(185)

lɛ ʁu ru	te	tʰo jy	ja	te	o	to	dʑy	lo	di
lɛ ʁu ru	DP	turtledove	CL	DP	there	arrive	come	MP	say
ལེའུ་རུ	*སྦྱེལ་ཚོག*	ཕག་རོན	*ཚད་ཚོག*	*སྦྱེལ་ཚོག*	དེ་ན	ཐོན་པ	ཡོང་བ	*ཚོག་རྒྱུགས*	བཞད
勒物如	*连词*	斑鸠	*量词*	*连词*	那儿	到	来	*语气*	说

'lɛ[11] ʁu[44] ru[11] said, "A turtledove came and arrived there."'

ལེའུ་རུས་ཕག་རོན་ཞིག་དེར་བསྒྲིབས་འདུག་ཟེར།

勒物如说: “那儿有一只斑鸠(飞)来过。”

(186)

ɲa rə	tɕʰə tɕʰə	te	li	da	ʁæ	sə	nu	ʁu ʂə	dʑy
tomorrow	morning	DP	back	come	FT	again	you	front	come
སང་ཉིན	ཞོགས་ཐ	ཇེལ་ཚོག	ཕྱིར	ཡོང་བ	མ་འོངས་པ	ཡང་བསྣར	ཁྱོད	སྔོན་དུ	ཡོང་བ
明天	早上	*连词*	回	来	*未时*	又	你	前面	来

(187)

tʰi	ja	lɛ	ta	qʰa	ma	di
DET	CL	aim	DP	shoot	MP	say
དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	འབེན་དུ་ལེན་པ	ཇེལ་ཚོག	རྒྱག་པ།འཕེན་པ	ཚོག་སྐྱེགས	བཤད
限词	*量词*	瞄	*连词*	开/射	*语气*	说

'(ɲa[11] gu[44] mi[11]) said, "Tomorrow morning (the turtledoves) will come back again; you aim at the (turtledove) in front and shoot.'"

ཅ་གུ་མེས་སང་ཉིན་སྔ་མོར་(ཞུག་རོན་དེ་)ཡང་བསྣར་ཕྱིར་ཡོང་རྒྱུ་རེད། ཁྱོད་ཀྱིས་སྔོན་དུ་ཡོང་བའི་(ཞུག་རོན་)དེ་དམིགས་འབེན་དུ་བླངས་ནས་མེ་མདའ་ཕོངས་ཤེས་བཤད།

(亮古米)说: “明天早上又要(飞)回来, (拿一把枪等候,)你就瞄准(最)前面(飞)来的(那只)开枪。”

(188)

mæ	ti	ʂo	te	lɛ ʁu ru	ɲa tʰʂu	la	ɕə po	ka la	ʁo
next	one	CL	DP	lɛ ʁu ru	gun	OTM	tree	branch	LOC
རྗེས་སུ	གཅིག	ཚད་ཚོག	ཇེལ་ཚོག	ལེའུ་རུ	གྱམ་མདའ	ཡུལ་ཚོག	སྡོང་བོ	ཡལ་གა	གནས་གཤེ
后来	一	*量词*	*连词*	勒物如	枪	*宾标*	树	枝芽	*位格*

(189)

tʰo jy	tʰi	ja	le	qʏ	te	qʰa	ma	qʏ	ro
turtledove	DET	CL	aim	know	DP	shoot	NEG	know	PT
ཞུག་རོན	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	འབེན་དུ་ལེན་པ	ཤེས་པ	ཇེལ་ཚོག	རྒྱག་པ	དགག་རྟུ	ཤེས་པ	འདས་ཚོག
斑鸠	*限词*	*量词*	瞄	知道	*连词*	开	*否定*	知道	*去时*

'The next morning, lɛ[11] ʁu[44] ru[11] only knew to take the gun, aimed it at the turtledove on the tree branch but didn't not know how to shoot.'

ཕྱི་ཉིན་ཞོགས་པར། ལེའུ་རུས་གྱུམ་མདའ་བཟུང་ནས་སྟོང་བོའི་ཡལ་གའི་སྟེང་གི་ཕུག་རོན་དེ་འབེན་དུ་བླངས་མོད། འོན་ཀྱང་(ཁོས་)འཕེན་མ་ཤེས།

第二天早上, 勒物如只知道拿枪瞄树枝上的那只斑鸠, 但不知道开枪。

(190)

ŋa gu mi	mɛ kʰa	le	tʰɛ	la ka	tʰi	ŋga	sə ŋi	ræ	qʰa
ŋa gu mi	at a loss	DP	his	hand	GOAL	beat	only after	PRE-ATT	shoot
ঙ་གུ་མི	ཐབས་ཟད་པ	*སྦྱོར་ཚིག*	ཁོ	ལག་པ	*འཛས་ཚིག*	རྡུང་པ	ད་གཟོད	*འདས་རྟོག*	མི་མདའ་ཕོག་པ
亮古米	没办法	*连词*	他	手	*目词*	打	才	*前体*	打

'Then (he) shot (the turtledove but) only after ŋa[11] gu[44] mi[11] beat his hand.'

ঙ་གུ་མེད་ཐབས་ཟད་ནས་ལེའུ་རུའི་ལག་པར་བརྡུངས་བ་ན་(ཁོས་)ད་གཟོད་(ཕུག་རོན་)དེ་བསད།

亮古米没办法, 后来, (她用手) 碰了一下他的手, (勒物如)才射到 (那只斑鸠)。

(191)

tʰo jy	lo lo	ʁo	ja qʰa	tʰi	so	ly	qo qæ
turtledove	crop	LOC	buckwheat	DET	three	CL	dig
ཕུག་རོན	ཨོག་གསོག	*གནས་གཅེ*	བྷ་བོ	*དེས་ཚིག*	གསུམ	*ཚད་ཚིག*	སྐྱོག་པ
斑鸠	方位词	*位格*	荞麦	*限词*	三	*量词*	挖

(192)

le	ɱ	ji	a ɣ	ko	li	ɕy	ro	sə
DP	sky	MP	father-in-law	give	back	went	PT	again
སྦྱོར་ཚིག	ནམ་མཁའ	*ཚིག་སྟེགས*	ཁྱོས་པོ	སྟེར་བ	ཕྱིར	ཕྱིན་པ	*འདས་ཚིག*	ཡང་བསྐྱར
连词	天	*语气*	岳父	给	回	去	*去时*	又

'(lɛ[11] ʁu[44] ru[11]) dug the three buckwheat (seed) from the turtledove's crop and went to Sky-father-in-law and gave (the three buckwheat seed) back to (Sky-father-in-law).'

(ལེའུ་རུས་)ཤུག་རོན་ཀྱི་ཨོག་གསོག་ལས་བྱ་བོ་འཕྲུངྟེག་གསུམ་པོ་བླངས་ནས་ཡང་བསྐྱར་ཕྱིར་སོང་སྟེ་ནམ་མཁའི་ཀུས་པོ་ལ་བྱིན།

从斑鸠的食袋里挖出那三粒荞麦, 又交给天岳父。

(193)

a ɣ	lɛ ʁu ru	da
father-in-law	lɛ ʁu ru	DAT
ཀུས་པོ	ལེའུ་རུ	*ལ་དོན*
岳父	名字	*与格*

(194)

nu	nu	hĩ	a zə	lo	li	ʂu	di
you	you	GEN	mother-in-law	GOAL	back	find	say
ཁྱོད	ཁྱོད	*འདྲེལ་རྒྱ*	ཀུས་མོ	*ལས་ཚོག*	ཕྱིར	འཚོལ་བ	བཤད
你	你	*属格*	岳母	*目词*	回	找	说

'Father-in-law said to lɛ[11] ʁu[44] ru[11], "You find your mother-in-law (and bring her) back[A]."'

ཀུས་པོས་ལེའུ་རུ་ལ་ཁྱོད་རང་གི་ཀུས་མོ་བཙལ་ནས་ཕྱིར་འཁྱེད་ཤོག་ཅེས་བཤད།

天岳父对勒物如说: “你把你的岳母找回来。"

(195)

lɛ ʁu ru	go	ɱ	hũ	su	ma	sə	ro	sə
lɛ ʁu ru	what	do	should	GEN	NEG	know	PT	again
ལེའུ་རུ	ཅི་ཞིག	བྱེད	འོས་པ	*འདྲེལ་རྒྱ*	*དགག་རྒྱ*	ཤེས་པ	*འདས་ཚོག*	ཡང་བསྐྱར
勒物如	什么	做	应该	*属格*	*否定*	知道	*去时*	又

[A] Sky Father-in-law and Sky Mother-in-law could transform themselves into various animal forms. In this instance, Sky Father-in-law wants lɛ[11] ʁu[44] ru[11] to find out which animal they were to gauge his cleverness.

'Again, lɛ[11] ʁu[44] ru[11] didn't know what (he) should do.'

ལེའུ་རུས་ཡང་བསྒྲུར་ཅི་བྱེད་དགོས་བ་མ་རྟོགས།

勒物如又不知道该做什么了。

(196)

ɳa gu mi	t^hɛ	da	ta hũ	jo	ʁu ʂə	lo	li	da	t^hi	ja
ɳa gu mi	he	DAT	tonight	sheep	front	GOAL	back	come	DET	CL
ཉ་གུ་མི	ཁོ	ལ་དོན	དེ་དགོང	ལུག	སྤྱན་དུ	ལས་ཚོག	ཕྱིར	ཡོང་བ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག
亮古米	他	*与格*	今晚	绵羊	前面	*目词*	回	来	*限词*	*量词*

(197)

ta ræ	t^hi	tɕo ta	ka	a zə	a zə	ŋu	di
neck	LOC	hug	DP	mother-in-law	mother-in-law	say	say
སྐེ	གནས་གཤི	འཐམ་པ	རྒྱལ་ཚོག	བྱོས་མོ	བྱོས་མོ	བཤད	བཤད
脖子	*位格*	抱住	*连词*	岳母	岳母	说	说

'ɳa[11] gu[44] mi[11] said to him, "Tonight hug the neck of the sheep that comes in front, and say, 'Mother-in-law, Mother-in-law.'"'

ཉ་གུ་མེས་ཁོ་ལ་དོ་དགོང་(ཁྱོད་ཀྱིས་)སྤྱན་དུ་ཡོང་བའི་ལུག་དེའི་སྐེ་ལ་འཐམ་སྟེ། བྱོས་མོ། བྱོས་མོ་ཞེས་བོས་ཞེས་བཤད།

亮古米对他说: “今晚, 抱住(走)在最前面回来的那只绵羊的脖子就喊'岳母，岳母。'”

(198)

lɛ ʁu ru	ɳi	jo	ʁu ʂə	li	dʑy	t^hi	ja	hĩ	ta ræ
lɛ ʁu ru	ERG	sheep	front	back	come	DET	CL	GEN	neck
ལེའུ་རུ	ཀྱིས་སྐྱ	ལུག	སྤྱན་དུ	ཕྱིར	ཡོང་བ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	འབྲེལ་སྐྱ	སྐེ
名字	*作格*	绵羊	前面	回	来	*限词*	*量词*	*属格*	脖子

(199)

tʰi	tɕo ta	le	a zə	a zə	di	te
GOAL	hug	DP	mother-in-law	mother-in-law	say	DP
ལ་སྟེ་ཚོག	འཐམ་པ	སྦྱེལ་ཚིག	གྲོས་མོ	གྲོས་མོ	བཤད	སྦྱེལ་ཚིག
目词	抱住	*连词*	婆婆	婆婆	说	*连词*

(200)

a zə	li	ræ	ro
mother-in-law	back	find	PT
གྲོས་མོ	ཕྱིར	རྙེད་པ	འདུས་ཚོག
岳母	回	找到	*去时*

'lɛ[11] ʁu[44] ru[11] hugged the neck of the sheep that came back in front and said, "Mother-in-law, Mother-in-law," and (he) found Mother-in-law and (brought her) back.'

ལེའུ་རྒས་སྟོན་དུ་ཡོང་བའི་ལུག་དེའི་སྐྲ་ལ་འཐམས་ཏེ། གྲོས་མོ། གྲོས་མོ་ཞེས་བོས་པ་ན་གྲོས་མོ་ཕྱིར་རྙེད།

(傍晚，牛羊回来时,)勒物如抱住(走)在最前面回来的那只绵羊的脖子, 就喊'岳母, 岳母, '就找回了岳母。

(201)

a ɣ	nu	zə mi	ŋa	ko	a	ʁa	ro	di	te
father-in-law	you	girl	I	give	INT	time to	FT	say/ask	DP
གྲོས་པོ	ཁྱོད	བུ་མོ	ང	སྤྲོད་པ	འདྲི་ཚིག	རན་པ	མ་འོངས་པ	བཤད	སྦྱེལ་ཚིག
岳父	你	女儿	我	给	*疑问*	可以/该	*未时*	说	*连词*

(202)

tʰi	tʰʁu	te	nu	ŋa	lo	li	ʂu	sə	di
DET	CL	DP	you	I	GOAL	back	find	again	say
དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	སྦྱེལ་ཚིག	ཁྱོད	ང	ལ་སྟེ་ཚིག	ཕྱིར	འཚོལ་བ	ཡང་བསྐྱར	བཤད
限词	*量词*	*连词*	你	我	*目词*	回	找	再	说

'(lɛ^{11} ʁu^{44} ru^{11}) said, "Father-in-law, is it time to give your daughter to me?" and (Father-in-law) said, "You find and (bring) me back again now."'

(ལེའུ་རུས་)བཤད་རྒྱུར། གྲོས་བོ་ལགས། དཔྱད་ཀྱི་གུ་མོ་ང་ལ་བྱིན་ཆོག་གམ་ཞེས་དྲིས་པ་ན། (གྲོས་བོས་)དཔྱད་ཀྱིས་ང་ཕྱིར་འཚོལ་ཞིག་ཅེས་བཤད།

(勒物如)说: “岳父, 你的女儿可以给我了吗?” (岳父)又说: “现在, 你把我找回来。”

(203)

lɛ ʁu ru	ɳa gu mi	da	ŋa	q^{h}a	ṃ	hũ	ro	di
lɛ ʁu ru	ɳa gu mi	DAT	I	how	do	should	FT	say
ལེའུ་རུ	ཀ་གུ་མི	ལ་དོན	ང	ཅི་འདྲ	བྱེད་པ	འོས་པ	མ་འོངས་པ	བཤད
勒物如	亮古米	*与格*	我	怎么	做	应该	*未时*	说

'lɛ^{11} ʁu^{44} ru^{11} said to ɳa^{11} gu^{44} mi^{11}, "What should I do?"'

ལེའུ་རུས་ཀ་གུ་མི་ལ་དང་བས་ཅི་བྱས་ན་འོས་ཞེས་དྲིས།

勒物如给亮古米说: “我该怎么办呢?”

(204)

ɳa gu mi	t^{h}ɛ	da	ta hũ	te	ʁu	ʁu ʂə	li	da	t^{h}i
ɳa gu mi	he	DAT	tonight	DP	yak	front	back	come	DET
ཀ་གུ་མི	ཁོ	ལ་དོན	དོ་དགོང	རྒྱལ་ཚིག	ནོར	སྔོན་དུ	ཕྱིར	ཡོང་བ	དེས་ཚིག
亮古米	他	*与格*	今晚	*连词*	牦牛	前面	回	来	*限词*

(205)

p^{h}a	hĩ	ta ræ	t^{h}i	tɕo ta	ka	a ɣ	a ɣ	ŋu	di
CL	GEN	neck	GOAL	hug	DP	father-in-law	father-in-law	say	say/tell
ཚད་ཚིག	འདྲེལ་རྒྱ	སྐེ	ལས་ཚིག	འཐམ་པ	རྒྱལ་ཚིག	གྲོས་བོ	གྲོས་བོ	བཤད	བཤད
量词	*属格*	脖子	*目词*	抱住	*连词*	岳父	岳父	说	说

'ȵa[11] gu[44] mi[11] told him, "Tonight hug the yak that comes back in front and say, 'Father-in-law, Father-in-law.'"'

ঀ'ཀུ'མེས'ཁོ'ལ'དོ'དགོང'སྟོན'དུ'ཡོང'བའི'ནོར'དེའི'སྐེ'ལ'འཐམ'ནས'གྱོས'པོ། གྱོས'པོ'ཞེས'བོས'ཞེས'བཤད།

亮古米对他说: “今晚, 抱住(走)在最前面回来的那头牦牛的脖子, 就喊 '岳父, 岳父。'”

(206)

ṃ	ji	a ɣ	ha	lɛ ʁu ru	ȵi	li	ræ	ro
sky	GEN	father-in-law	also	lɛ ʁu ru	ERG	back	find	PT
ནམ་མཁའ	འཇེལ་སྦྱ	གྱོས་པོ	ཀྱང་ཡང	ལེའུ་རུ	ཀྱིས་སྦྱ	ཕྱིར	རྙེད་པ	འདས་ཚོག
天	*属格*	岳父	也	勒物如	*作格*	回	找	*去时*

'Sky-father-in-law was also found by lɛ[11] ʁu[44] ru[11] and (brought) back.'

ནམ་མཁའི་གྱོས་པོ་ཡང་ལེའུ་རུས་ཕྱིར་རྙེད་བ་རེད།

天岳父也被勒物如找了回来。

(207)

ṃ	ji	a ɣ	tʰi	tʰʁu	te	mɛ kʰa	ro	ka
sky	GEN	father-in-law	DET	CL	DP	at a loss	PT	DP
ནམ་མཁའ	འཇེལ་སྦྱ	གྱོས་པོ	འདི་ཚོག	ཚོད་ཚོག	སྦྱོལ་ཚོག	ཐབས་ཟད་པ	འདས་ཚོག	སྦྱོལ་ཚོག
天	*属格*	岳父	*限词*	*量词*	*连词*	没办法	*去时*	*连词*

(208)

nu	hũ	te	ta ȵi	tʰi li ʂə ʂə	te	ɛ qo	li	tʰa	da	ro	di
you	go	DP	today	from	DP	home	back	NEG	come	PT	say
ཁྱོད	སོང	སྦྱོལ་ཚོག	དེ་རིང	ནས	སྦྱོལ་ཚོག	ཁྱིམ	ཕྱིར	དགག་སྦྱ	ཡོང་བ	འདས་ཚོག	བཞིན
你	去	*连词*	今天	从	*连词*	家	回	*否定*	来	*去时*	说

'Sky-father-in-law was at a loss and said, "You go and don't come back home from today."'

ནམ་མཁའི་གྱོག་པོ་ལ་ཐབས་ཟད་དེ་དུ་ཁྱོད་སོང་། དེ་རིང་ནས་བཟུང་ཕྱིར་ཁྱིམ་ལ་མ་ཡོང་ཞེས་བཤད།

这时，天岳父束手无策了就(对女儿)说: “你去吧，但是从今以后别回家里来了。”

(209)

ṃ	ji	a ɣ	ɕɛ	zo̱	zə	na	va ʙu ræ tsə	o ba	vi
sky	GEN	father-in-law	family	grain	seed	and	livestock	all	divide
ནམ་མཁའ	འདྲེལ་རྒྱ	གྱོག་པོ	ཁྱིམ	འབྲུ་རིགས	ས་བོན	དང	སྐྱེ་ཕྲུགས	ཚང་མ	བགོ་བ
天	*属格*	岳父	家	粮食	种子	和	牲畜	都	分

(210)

le	pʙu	tʰjo	n̥i	qɣ	ko	li	dz̥y
DP	send	they	two	CL	give	back	come
ལྷེལ་ཚིག	སྐུར་བ	ཁོ་ཚོ	གཉིས	*ཚད་ཚིག*	སྟེར་བ	ཕྱིར	ཡོང་བ
连词	赶	他们	二	*量词*	给	回	来

'Sky-father-in-law's family divided all the grain seed and livestock, gave (them to the new couple), sent they two (away) and (they) went back (to the world).'

ནམ་མཁའི་གྱོག་པོ་ཚང་གིས་འབྲུ་རིགས་རྣམས་ཀྱི་ས་བོན་དང་སྐྱེ་ཕྲུགས་ཚང་མ་བགོས་ནས་ཁོ་གཉིས་ལ་བྱིན་ཏེ། (ཁོ་གཉིས་འཛིག་རྟེན་ལ་)ཕྱིར་ཡོང་དུ་བཏུག

天岳父家把粮食种子和家畜给他俩分了(一份,)就送(他们)回到(人间)来.

(211)

ṃ	ji	a zə	tʰjo	n̥i	kɣ	da
sky	GEN	mother-in-law	they/them	two	CL	DAT
ནམ་མཁའ	འདྲེལ་རྒྱ	གྱོག་མོ	ཁོ་ཚོ	གཉིས	*ཚད་ཚིག*	ལ་དོན
天	*属格*	岳母	他们	二	*量词*	*与格*

(212)

rə gɣ	ʁo	ɕa mi	ti	$q^hɣ$	ha	ga	ma	ʁa	ma	di
road/way	LOC	song	one	CL	also/even	sing	NEG	can	MP	say
བགྲོད་ལམ	*གནས་གཅེ*	གླུ	གཅིག	*ཚད་ཆོག*	ཀྱང	གླུ་ལེན་པ	*དགག་སྒྲ*	ཆོག་པ	*ཚིག་རྒྱུགས*	བཤད་པ
路途	*位格*	歌	一	*量词*	也	唱	*否定*	能	*语气*	说

'Sky-mother-in-law told the two of them, "(You two) can not sing songs on the way, even one sentence."'

ནམ་མཁའི་གྲོས་མོས་བོ་གཉིས་ལ་བཤད་རྒྱུར། (ཁྱོད་གཉིས་ཀྱིས)ལམ་བར་དུ་གླུ་དབྱངས་ཆོག་འབྲུ་གཅིག་ཀྱང་བླངས་མི་ཆོག་ཟེར།

天岳母给他俩说: “(你俩)在路上, 一句山歌也不能唱。”

(213)

t^hjo	ɲi	kɣ	jo jo	va ʁu ræ tsə	tʁy	zo	zə	la	le
they	two	CL	together	livestock	drive	grain	seed	take/bring	DP
ཁོ་ཚོ	གཉིས	*ཚད་ཆོག*	མཉམ་དུ	སྐོང་གྲགས	འདེད་པ	འབྲུ་རིགས	ས་བོན	འཁྱེར་བ	*སྦྱོར་ཚིག*
他们	二	*量词*	一起	牲畜	赶	粮食	种子	带	*连词*

(214)

a hĩ	dʁy	ʁo	jy	ɱ	li	dzɣy	ro
below/down	world	LOC	family	make	back	come	PT
འོག	མི་ཡུལ	*གནས་གཅེ*	ཁྱིམ་ཚང	བཟོ་བ	ཕྱིར	ཡོང་བ	*འདས་ཚིག*
下面	人间	*位格*	家庭	做	回	来	*去时*

'They two drove the livestock, took the grain seed, came back down to the world and made a family together.'

ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་མཉམ་དུ་འབྲུ་རིགས་ཁྱེར་ཞིང་སྐོང་གྲགས་དེད་ནས་མི་ཡུལ་དུ་ཡོང་སྟེ་ཁྱིམ་གཞི་བསྒྲིགས།

他们俩一块儿赶着牲畜, 带着种子, 回到人间来成家(立业)了.

(215)

sə ṃ ja ɳi	ʁæ qæ	mi	li	to	tʰʁu	te
sə ṃ ja ɳi	pass	GOAL	back	arrive	when	DP
སི་སུ་ཡ་ཉི	ཉག་གཱ	འགའ་ཚོག	ཕྱིར	སྒྲུབ་པ	སྐབས	རྒྱལ་ཚོག
斯木亚尼	垭口	*目词*	回	到	时候	*连词*

(216)

ɳa gu mi	ma ʂə ʂə	nda	ro	ka	ɕa mi	mi	ga	te
ɳa gu mi	sad	very	PT	DP	song	GOAL	sing	DP
ཉ་གུ་མི	སེམས་སྡུག་པ	ཏ་ཅང	འདས་ཚོག	རྒྱལ་ཚོག	གླུ	འགའ་ཚོག	གླུ་ལེན་པ	རྒྱལ་ཚོག
亮古米	想家	很	*去时*	*连词*	山歌	*目词*	唱	*连词*

(217)

va ʁu ræ tsə	o ba	bʑi	su	bʑi	pæ	su	pæ	ro
livestock	all	fly	GEN	fly	run	GEN	run	PT
སྤྱོད་སྲུག	ཚང་མ	འཕུར་བ	འབྲེལ་རྒྱ	འཕུར་བ	རྒྱུག་པ	འབྲེལ་རྒྱ	རྒྱུག་པ	འདས་ཚོག
牲畜	都	飞	*属格*	飞	跑	*属格*	跑	*去时*

'ɳa[11] gu[44] mi[11] was very sad and started to sing songs when (they) arrived back down to sə[53] ṃ[44] ja[11] ɳi[11A] Pass and all the livestock ran away.'

མར་སི་སུ་ཡ་ཉི་ཉག་གཱ་བསྒྲུབས་དུས་ཉ་གུ་མེའི་སེམས་ཏ་ཅང་སྡུག་ནས་གླུ་བླངས་བས་སྤྱོད་སྲུག་ཚང་མ་འཕུར་ནས་པ་འཕུར་བ་དང་རྒྱུག་ནས་པ་བརྒྱུག་ཏེ་བོས་ཚར་སོང་།

回到斯木亚尼山垭口的时候, 亮古米很想家, 唱了几句山歌, 这时所有家畜都飞的飞, 跑的跑了。

(218)

kʰɣ kʰɣ tɕʰa	tʂʰa qʰa	mæ	la	mi	li	qo	te	a mi
quickly	skirt	end	OTM	GOAL	back	cover	DP	now
ལམ་སང	སྐད་གཡོགས	མཐའ	ཡུལ་ཚོག	འགའ་ཚོག	ཕྱིར	གཏུམ་པ	རྒྱལ་ཚོག	ད་ལྟ
赶紧	裙子	尾端	*宾标*	*目词*	回	盖	*连词*	现在

[A] sə[53] ṃ[44] ja[11] ɳi[11] is a mountain pass between the sky and the earth.

(219)

na	qo p^hu	t^hi	ȵi ka	ræ	li	qo	su	dja	le
we	raise	DET	some	PRE-ATT	back	cover	GEN	be	MP
ང་ཚོ	གསོ་བ	དེས་ཚོག	འགའ་ཞིག	འདུག་རྒྱུན	ཕྱིར	གཏུམ་པ	འབྲེལ་སྒྲ	རེད	ཚོག་རྟེགས
我们	饲养	*限词*	一些	*前体*	回	盖	*属格*	是	*语气*

'(ȵa[11] gu[44] mi[11]) used (her) skirt end and quickly covered (the escaping animals) back down and covered these (animals) we raise now.[A]

(ཅ་གུ་མེས་)ལམ་སང་(མོའི་)སྐྱང་གཡོགས་ཀྱི་སྟེ་མོས་(སྟོག་ཚགས་རྣམས་)གཏུམས་པ་ན། དུ་ལྟ་ང་ཚོས་གསོ་བཞིན་པའི་སྐོ་ཕྱུགས་འདི་ཚོ་གཡོགས་པ་རེད།

(她)赶紧用裙摆将(正逃走的家畜)盖住，于是就盖到了现在我们养的这些(家畜)。

(220)

ȵa gu mi	t^hi	t^hBu	sə ȵi	$t^hɛ$	hĩ	a mi	ʂa	su	li	ʂu
ȵa gu mi	DET	CL	only after	he	GEN	mother	tell	GEN	back	remember
ཅ་གུ་མེ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	དུ་གཟོད	མོ	འབྲེལ་སྒྲ	ཨ་མ	བཤད	འབྲེལ་སྒྲ	ཕྱིར	དྲན་པ
亮古米	*限词*	*量词*	才	她	*属格*	妈妈	说	*属格*	回	忆/想起

'ȵa[11] gu[44] mi[11] remembered (what) her mother had told (her) only after this moment (this happened).'

སྐབས་འདིར། ཅ་གུ་མེས་དུ་གཟོད་མོའི་ཨ་མས་བཤད་པ་དག་ཕྱིར་ཡིད་ལ་དྲན།

亮古米这才想起了天岳母说的(话)。

[A] na[53] mʑi[53] believe that the livestock they raise today are descended from those covered by ȵa[11] gu[44] mi[11] with her skirt and wild animals are descended from those ȵa[11] gu[44] mi[11] lost on sə[53] m̩[44] ja[11] ȵi[11] Pass that day.

(221)

tʰi	tʰʙu	te	va ʙu ræ tsə	ræ	li	qo	tʰi ki	tʁy
DET	CL	DP	livestock	PRE-ATT	back	cover	these	drive
དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྦྱེལ་ཚོག	སྐོ་ཕྱུགས	འདས་རྗེན	ཕྱིར	གཏུམ་པ	འདི་ཚོ	འདེད་པ
限词	*量词*	*连词*	牲畜	*前体*	回	盖	这些	赶

(222)

le	dʁy ly tsʰo mæ	ɕɛ	ʁo	to	li	dʑy
DP	earth watching man	family	LOC	arrive	back	come
སྦྱེལ་ཚོག	འཇིག་རྟེན་ལྟ་སྐྱོང་མཁན	ཁྱིམ	གནས་གཅེའི	སྐྱེབ་པ	ཕྱིར	ཡོང་བ
连词	大地看守人	家	*位格*	到	回	来

'At this moment (they) drove back these livestock that they had covered back, came and arrived back to the family of earth watching humans.'[A]

སྐབས་འདིར། (ཁོ་ཚོས་)ཤུལ་དུ་ཡུས་ཡོད་པའི་སྐོ་ཕྱུགས་དེ་ཚོ་དེད་ནས་ཕྱིར་འཇིག་རྟེན་ལྟ་སྐྱོང་བའི་ཁྱིམ་དུ་བསྐྱེབས།

这时候, (他们)赶着刚才盖回来的家畜回到人间看守人家[B]来。

(223)

dʁy	ʁo	to	li	dʑy	ɳu	te	mbo	nda
earth	LOC	arrive	back	come	after	DP	difficult	very
མི་ཡུལ	གནས་གཅེའི	སྐྱེབ་པ	ཕྱིར	ཡོང་བ	རྗེས་སུ	སྦྱེལ་ཚོག	ཁག་པོ	ཧ་ཅང
人间	*位格*	到	回	来	后	*连词*	艰难	很

'It was very difficult after (they) came and arrived back to the earth.'

ཕྱིར་མི་ཡུལ་དུ་ཐོན་པའི་རྗེས་སུ(ཁོ་ཚོའི་འཚོ་བ་)ཧ་ཅང་ཁག་པོ་འདུག

回到人间以后, (他俩的生活)很艰艰难。

[A] Humans who lived on the earth are referred to as 'earth watching humans', meaning that when the two returned to earth they watched over human families.

[B] 从前, 居住在地球上的人称为'大地看守人'。

(224)

rə	ʁo	qʰæ bo	ʂa	ma	ga dʑa	ka	ʐo̱	ma	tʰʁy
field	LOC	ditch	dig[A]	NEG	know	DP	grain/harvest	NEG	good/rich
སྣ་ཞིང	གནས་གཞི	རྒྱ་ཀ	སྐྱོག་པ	དགག་རྒྱ	ཤེས་པ	རྒྱལ་ཚིག	འབྲུ་རིགས།ལོ་ཏོག	དགག་རྒྱ	ལེགས་པོ
土地	*位格*	水沟	疏通	*否定*	知道	*连词*	庄稼	*否定*	好

'(They) didn't know how to irrigate ditches in the fields and the harvest was not rich.'

(ཁོ་ཚོས་)ཞིང་གི་རྒྱ་ཀ་སྐྱོག་མ་ཤེས་བས་ལོ་ཏོག་ལེགས་པོ་མ་བྱུང་།

不知道在地里开凿水沟, 所以庄稼(长得)不好。

(225)

ʐo̱	zə	o ba	tsʰa tsʰa	le	ŋgɛ	ka	ʐo̱	ma	ræ
grain	seed	all	mix	DP	plant	DP	grain/harvest	NEG	get
འབྲུ་རིགས	ས་བོན	ཚང་མ	བསྲེ་བ	རྒྱལ་ཚིག	འདེབས་པ	རྒྱལ་ཚིག	འབྲུ་རིགས	དགག་རྒྱ	ཐོབ་པ
庄稼	种子	都	混合	*连词*	种	*连词*	粮食	*否定*	得

'(They) mixed all the grain seed and planted so (they) didn't get grain.'

(ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་)འབྲུ་རིགས་ཀྱི་ས་བོན་ཚང་མ་བསྲེས་ནས་བཏབ་པས་ལོ་ལེགས་མ་ཐོབ།

(把各种)种子都混着播种, 所以(也) 没有(收) 到粮食。

(226)

jy	mi̱	ɳ̊u	te	ʑi zə mi	sə	ma	na	ro
family	make/become	after	DP	children	bear	NEG	would	PT
ཁྱིམ་ཚང	འགྲུབ་པ	རྗེས་སུ	རྒྱལ་ཚིག	ཕྲུ་གུ	སྐྱེས་པ	དགག་རྒྱ	ཐུབ་པ	འདས་ཚིག
家庭	做/成	后	*连词*	子女	生	*否定*	能	*去时*

'After making a family (the wife) would not bear children (did not become pregnant).'

(ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་)ཁྱིམ་ཚང་ཞིག་གྲུབ་རྗེས་(རྒྱང་མ་མངལ་མ་ཚགས་པས་)ཕྲུ་གུ་སྐྱེས་མ་ཐུབ།

成家后, (亮古米)不能生育。

[A] Ditches are dug in fields to carry irrigation water. They also are dug in some fields to collect excess rainwater to prevent certain crops from rotting, e. g., potatoes.

(227)

ji mi	tɕɛ	ma	ga dʑa	ka	ɕə ka	ji mi	ʁo	ndzu
house	build	NEG	know	DP	branch	house	LOC	stay
ཁང་བ	བཟོ་བ	དགག་རྒྱ	ཤེས་པ	རྒྱལ་ཚིག	ཡལ་གཅ	ཁང་བ	གནས་གཞི	སྡོད་པ
房子	修	*否定*	知道	*连词*	树枝	房子	*位格*	坐

'(They) didn't know house building so stayed in a house of branches.
(ཁོ་ཚོས་)ཁང་བ་བཟོ་མ་ཤེས་པས་ཤིང་གི་ཡལ་གའི་ཁང་བའི་ནང་དུ་བསྡད།

不懂得修房子, 就住在树枝房子里。

(228)

m̩	ji	a ɣ	ɕɛ	ha	mi do	li	bi	ma	ŋa
sky	GEN	father-in-law	family	also	ask	back	go	NEG	dare
ནམ་མཁའ	འབྱེལ་རྒྱ	གྲོས་པོ	ཁྱིམ་ཚང	ཀྱང་ཡང	འདྲི་བ	ཕྱིར	འགྲོ་བ	དགག་རྒྱ	ཐོད་པ
天	*属格*	岳父	家	也	问	回	去	*否定*	敢

'(They) also didn't dare to go back to ask Sky-father-in-law's family (for help).'
(ཁོ་ཚོ་)ཕྱིར་ནམ་མཁའི་གྲོས་པོ་ཚང་དུ་ཡང་བྱོན་འདྲི་བར་འགྲོ་མ་ཐོད།

也不敢回到天岳父家去问 (到底该怎么办) 。

(229)

mæ	te	la qo	jo	mba	ŋu	tʰjo	ɛ qo	to	dʑy
later	DP	crow	SELF	able	say	they	home	arrive	come
རྗེས་སུ	རྒྱལ་ཚིག	ཁྲ་ཀ	རང་ཉིད	ཐུབ་པ	ཟེར་བ	ཁོ་ཚོ	ཁྱིམ	སྐྱབ་པ	ཡོང་བ
后来	*连词*	乌鸦	它	能	说	他们	家	到	来

'Later Crow arrived at their home and said (it was) able (to go to Sky-father-in-law's home).'
དེ་ནས་རྗེས་སུ་ཁྲ་ཀ་ཚོའི་ཁྱིམ་དུ་བསྐྱབས་ནས་(ཁོ་རང་ནམ་མཁའི་གྲོས་པོ་ཚང་དུ་འགྲོ་)ཐུབ་ཅེས་བཤད།

后来, 乌鸦说它能(帮忙)就来到他们家。

(230)

tʰjo	tʰi	tʰʙu	te	la qo	da	lo	ʁa to
they	DET	moment	DP	crow	DAT	GOAL	ask for help
ཁོ་ཚོ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྦྱོལ་ཚོག	ཁྲ་ཀ	ལ་དོན	ལས་ཚོག	རོགས་བྱེད་པའི་རེ་བ་ཞུ
他们	*限词*	时候	*连词*	乌鸦	*与格*	*目词*	求助

'At this moment, they asked for Crow's help.'
སྐབས་འདིར། ཁོ་ཚོས་ཁྲ་ཀ་ལ་རོགས་བྱེད་པའི་རེ་བ་ཞུ།
这时，他们向乌鸦求助。

(231)

mɛ ʙu	ɴGɣ	bzə̣	kʰɣ	le	la qo	tʰi	ja	ko
tear	nine	CL	get	DP	crow	DET	CL	give
མིག་ཆུ	དགུ	ཚད་ཚོག	འདོན་པ	སྦྱོལ་ཚོག	ཁྲ་ཀ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྤྲོད་བ
泪水	九	*量词*	接	*连词*	乌鸦	*限词*	*量词*	给

'They took nine cups of tears and gave (them) to Crow.'
(ཁོ་ཚོས་)མིག་ཆུ་ཐོར་བ་བཏོན་ནས་དགུ་ཁྲ་ཀ་བྱིན།
(他俩) 接了九杯 (自己哭泣的) 泪水, 交给了那只乌鸦。

(232)

rə gɣ	ti	te	ʁo	to	te	tɕʰə	nda	ka	mɛ ʙu
road/way	one	CL	LOC	arrive	DP	hot	very	DP	tear
བགྲོད་ལམ	གཅིག	ཚད་ཚོག	གནས་གཤེ	སྒྲུབ་ཨ	སྦྱོལ་ཚོག	ཚ་བ	ཧ་ཅང	སྦྱོལ་ཚོག	མིག་ཆུ
路	一	*量词*	*位格*	到	*连词*	热	很	*连词*	泪水

(233)

tʰi ki	o ba	tʰɛ	ŋ̩i	ndzə̣	pi tsa	ro
these	all	it	ERG	drink	finish	PT
འདི་ཚོ	ཚང་མ	དེ	ཀྱིད་ཀྱི	འཐུང་བ	ཚར་བ	འདས་ཚོག
这些	都	它	*作格*	喝	完	*去时*

'(Crow) arrived half-way, and was very hot so it drank and finished all the tears.'

ལམ་བར་དུ་བསྒེབས་དུས་(ཁྲ་ཀ་)ཚ་བས་མནར་ནས་མིག་ཆུ་ཚང་མ་འཐུངས།

(乌鸦飞)到半路上热得把那些泪水都喝光了。

(234)

m̩	to	ɳu	te	nɛ	zə mi	ɕɛ	te	su qæ	le
sky	reach	after	DP	your	daughter	family	DP	rich	DP
ནམ་མཁའ	སྒེབ་པ	རྗེས་སུ	*སྤེལ་ཚིག*	ཁྱོད་ཚོ	བུ་མོ	ཁྱིམ་ཚང	*སྤེལ་ཚིག*	ཕྱུག་པོ	*སྤེལ་ཚིག*
天	到	后	*连词*	你们的	女儿	家	*连词*	富裕	*连词*

(235)

m̩	ma	ndo	su qæ	le	dʁy	ma	ndo	ro	di
sky	NEG	see	rich	DP	earth	NEG	see	PT	say
ནམ་མཁའ	*དགག་རྒྱ*	མཐོང་བ	ཕྱུག་པོ	*སྤེལ་ཚིག*	མི་ཡུལ	*དགག་རྒྱ*	མཐོང་བ	*འདས་ཚིག*	ཟེར
天	*否定*	见	富裕	*连词*	地球	*否定*	见	*去时*	说

'After reaching the sky (Crow) said, "Your daughter's family is rich and cannot see the sky and cannot see the earth[A] (the family is extremely rich)."'

ནམ་མཁར་བསྒེབས་རྗེས། (ཁྲ་ཀས་)ཁྱོད་ཚོའི་བུ་མོ་ཚང་ནི་ཧ་ཅང་ཕྱུག་པོ་འདུག་པས་གནམ་ས་གཉིས་ཀྱང་མི་མཐོང་(ཧ་ཅང་ཕྱུག་པོ་ཡིན་པ)ཞེས་བཤད།

到了天上后说: “你们的女儿家很富裕。”

(236)

a ɣ	a zə	ɳi	kɣ	m̩	ɳi mi xi	nda
father-in-law	mother-in-law	two	CL	AVM	happy	very
གྲོས་པོ	གྲོས་མོ	གཉིས	*ཚད་ཚིག*	*ཀྱེད་ཚིག*	དགའ་བ	ཧ་ཅང
岳母	岳父	二	*量词*	*副标*	心欢	很

[A] *m̩[53] ma[44] ndo[53] dʁy[44] ma[44] ndo[53]* = 'extraordinary', 'tremendous'.

'Both Father-in-law and Mother-in-law were very happy (about their daughter's wealth).'
གྲོས་པོ་དང་གྲོས་མོ་གཉིས་ཀ་ཅང་དགའ་བྱུང་།
岳父岳母俩(听了)都很高兴。

(237)

la qo	tʰi	tʰʙu	te	nɛ	zə mi	ɕɛ	va ʂə	te	la
crow	DET	CL	DP	your	daughter	family	pork	DP	OTM
ཁྭ་ཀ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྦྱེལ་ཚོག	ཁྱོད་ཀྱི	བུ་མོ	ཁྱིམ	ཕག་ཤ	སྦྱེལ་ཚོག	ཡུལ་ཚོག
乌鸦	*限词*	*量词*	*连词*	你们的	女儿	家	猪肉	*连词*	*宾标*

(238)

ɕə	m̩	tɕʰə	zo̱	te	la	kʰʂə	sə	di
wood	make	make	grain	DP	OTM	shit	clean	say
འབྲུང་ཐིང	བྱེད་པ	མེ་གདེང་བ	འབྲུ་རིགས	སྦྱེལ་ཚོག	ཡུལ་ཚོག	སྐྱག་པ	གཙང་སྦྲ་བྱེད་པ	ཟེར
柴火	当	烧	粮食	*连词*	*宾标*	大便	擦	说

'At this moment, Crow said, "Your daughter's family uses pork as wood to make a fire and uses grain to clean shit."'
སྐབས་འདི་ར། ཁྭ་ཏས་ཁྱོད་ཚོའི་བུ་མོའི་ཚང་གིས་ཕག་ཤ་འབྲུང་ཐིང་དུ་བཀོལ་བ་དང་། སྐྱག་པ་འབྲུ་རིགས་ཀྱིས་གཙང་སྦྲ་བྱེད་བཞིན་ཡོད་ཅེས་བཤད།
这时, 乌鸦(接着)说: “你们的女儿家呀, 把猪肉当柴火烧, 拿粮食擦屁股呢。”

(239)

m̩	ji	a ɣ	ti	tʰʙu	m̩	qo tɕʰə	le	la qo	tʰɛ	n̩i
sky	GEN	father	one	CL	AVM	angry	DP	crow	he	ERG
ནམ་མཁའ	འབྱེལ་སྒྲ	ཀྱོས་པོ	གཅིག	ཚད་ཚོག	ཅིད་ཚོག	ཁྲོས་པ	སྦྱེལ་ཚོག	ཁྭ་ཀ	ཁོ	ཅིད་སྒྲ
天	*属格*	岳父	一	*量词*	*副标*	生气	*连词*	乌鸦	他	*作格*

(240)

pi pa	mi ŋga	ka	ɣu	va	so	dzu	tɕʰə tɕʰə
drive	SUF-COM	DP	tiger	boar	three	CL	release/send
ཕྱིར་སྐྱོད་པ	འདས་རྗེས	རྒྱལ་ཚིག	སྐྱ	ཕག་རྐོད	གསུམ	ཚད་ཚིག	གཏོང་བ
赶	*后体*	*连词*	老虎	野猪	三	*量词*	放

(241)

o	mi	tɕʰə
LOC	GOAL	SUF-COM
གནས་གཅེ	ལས་ཚིག	འདས་རྗེས
位格	*目词*	*后体*

'Sky-father-in-law was angry suddenly, and drove away the crow[A] and sent three groups of tigers and (three groups of) wild boars down (to the earth).'

ནམ་མཁའི་ཀུས་པོ་དེ་མ་ཐག་ཁྲོས་ཏེ། ཁ་ཏ་མཐར་བསྐྱད་པ་དང་། སྐྱ་དང་ཕག་རྐོད་ཀྱི་གསུམ་མར་(མི་ཡུལ་དུ་)མངགས།

天岳父一下子大发雷霆, 赶掉乌鸦，往(人间)放了三群老虎和三群野猪。

(242)

dʁy ly tsʰo mæ	ɕɛ	zo̱	ʁu ʂə	o	ndʑɛ	tʰi	n̥i ka	ha
earth watching man	family	grain	front	there	EXT	DET	little	also
འཇིག་རྟེན་ལྟ་སྲུང་མ་ཁན	ཁྱིམ་ཚང	ལོ་ཏོག	སྔར	དེ་ན	ཡོད་པ	དེས་ཚིག	ཉུང་ཙམ	ཀྱང
大地看守人	家	庄稼	以前	那儿	有	*限词*	一点儿	也

(243)

ɣu	va	n̥i	zo qə	pi tsa	ro	sə
tigers	wild boar	ERG	destroy	finish	PT	again
སྐྱ	ཕག་རྐོད	*བྱེད་སྒྲ*	མེད་བཟློག་ཏུ་གཏོང་བ	ཚར་བ	*འདས་ཚིག*	ཡང་བསྐྱར
老虎	野猪	*作格*	糟蹋	完	*去时*	又

[A] Thus, black crows became an evil portent.

'Earth-watching Man's family's few grains there were also destroyed by tigers and wild boars again.'
འཇིག་རྟེན་ལྟ་སྐྱང་བའི་ཁྱིམ་ཚང་གི་རྩར་ཡོད་བའི་འབྲུ་རིགས་ཁྱང་ཙམ་དག་ཀྱང་སྐྱག་དང་ཕག་ཆོད་ཀྱིས་མེད་བརླག་ཏུ་བཏང་།
在（地里）的大地看守人家的那点儿(庄稼)也被野猪和老虎糟蹋完了。

(244)

lɛ ʁu ru	na	ɳa gu mi	te	ʁu mdʁy	da	ga dʑa	ro
lɛ ʁu ru	and	ɳa gu mi	DP	cry	only	know	PT
ལེའུ་རུ	དང	ཉ་གུ་མི	རྟེ་ལ་ཚོག	དུ་བ	ཁོ་ན	ཤེས་པ	འདུག་ཚོག
勒物如	和	亮古米	*连词*	哭泣	只	知道	*去时*

'lɛ^{11} ʁu^{44} ru^{11} and ɳa^{11} gu^{44} mi^{11} only knew to cry (after the grain was destroyed).'
ལེའུ་རུ་དང་ཉ་གུ་མི་གཉིས་ཀྱིས་དུ་རྒྱུ་ལས་གཞན་མ་ཤེས།
勒物如和亮古米只知道哭泣。

(245)

ti	ɳi	te	bi la ɳo tsə	ti	ja	o	to	dʑy
one	CL	DP	bat	one	CL	there	arrive	come
གཅིག	ཚད་ཆོག	རྟེ་ལ་ཚོག	ཕ་ཝང	གཅིག	ཚད་ཆོག	དེ་ན	སྒྲུབ་པ	ཡོང་བ
一	*量词*	*连词*	蝙蝠	一	*量词*	那儿	到	来

'One day, one bat arrived there (at lɛ^{11} ʁu^{44} ru^{11} and ɳa^{11} gu^{44} mi^{11}'s home).'
ཉིན་ཞིག་ལ་ཕ་ཝང་ཞིག་(ཁོ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱིམ་དུ་)བསྒྲུབས།
一天, 一只蝙蝠飞来。

(246)

bi la ɳo tsə	tʰi	ja	tʰɛ tʰɛ	ndzə do	pa	pʰa	ji
bat	DET	CL	SELF	message	carry	can	say
ཕ་ཝང	དེས་ཆོག	ཚད་ཆོག	རང་ཉིད	འཕྲིན། བཏ	འཕྱེར་བ	ཐུབ་པ	ཟེར
蝙蝠	*限词*	*量词*	自己	口信	带	能	说

'The bat itself said it could carry a message.'

ཝ་ཁང་དེས་ཁོས་བརྡ་འདི་འཕྲིན་ཐུབ་ཅེས་བཤད།

蝙蝠说: “我能带口信(给你们的双亲) 。”

(247)

jo	mɛ ʙu	ɴgɣ	ndzạ	na na	ɳ̣u	ji	ka	mɛ ʙu
SELF	tear	nine	CL	only	need	say	DP	tear
རང་ཉིད	མིག་ཆུ	དགུ	ཚད་ཚིག	ཁོ་ན	དགོས་པ	ཟེར	སྦྱེལ་ཚིག	མིག་ཆུ
自己	泪水	九	*量词*	只	需要	说	*连词*	泪水

(248)

ɴgɣ	ndzạ	la	le	m̩	ji	a ɣ	ɕɛ	ɕy	ro
nine	CL	take/bring	DP	sky	GEN	father-in-law	home	went	PT
དགུ	ཚད་ཚིག	འཕྲིན་བ	སྦྱེལ་ཚིག	ནམ་མཁའ	འཇའ་སྔ	གྲོས་པོ	ཁྱིམ	ཕྱིན་པ	འདས་ཚིག
九	*量词*	拿/带	*连词*	天	*属格*	岳父	家	去	*去时*

'It said it only needed nine drops of tears so it took nine drops of tears and went to Sky-father-in-law's home.'

ཁོ་(རང་)ལ་མིག་ཆུ་ཐིགས་པ་དགུ་ཁོ་ན་མ་གཏོགས་མི་དགོས་ཟེར་ནས་མིག་ཆུའི་ཐིགས་པ་དགུ་ཕྲིན་ཏེ་ནམ་མཁའི་གྲོས་པོ་ཚང་ལ་ཕྱིན།

它说: “我只需要九滴泪水,” 带九滴泪水到天岳父家去。

(249)

bi la ɳ̣o tsə	t^{h}i	ja	te	mɛ ʙu	t^{h}i	ɴgɣ	ndzạ	la
bat	DET	CL	DP	tear	DET	nine	CL	take/bring
ཝ་ཁང	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	སྦྱེལ་ཚིག	མིག་ཆུ	དེས་ཚིག	དགུ	ཚད་ཚིག	འཕྲིན་བ
蝙蝠	*限词*	*量词*	*连词*	泪水	*限词*	九	*量词*	拿

(250)

m̩	ji	a ɣ	na	a zə	n̥i	kɣ
sky	GEN	father-in-law	and	mother-in-law	two	CL
ནམ་མཁའ	འདྲེལ་རྒྱ	གྲོས་པོ	དང	གྲོས་མོ	གཉིས	ཚད་ཆོག
天	*属格*	岳父	和	岳母	二	*量词*

(251)

lo	ko	ka	ʂo	ro
GOAL	give	DP	tell	PT
ལས་ཆོག	སྟེར་བ	རྒྱལ་ཆོག	བཤད	འདས་ཆོག
目词	给	*连词*	说	*去时*

'The bat took the nine teardrops and gave (them) to Sky-father-in-law and Mother-in-law, and told (them what had happened down on earth).'

ཕ་ཁང་དེས་མིག་རྨུ་ཐིག་པ་དགུ་བོ་ནམ་མཁའི་གྲོས་པོ་དང་གྲོས་མོར་བྱིན་པ་དང་(གནས་རྒྱལ་དངོས་)བཤད།

蝙蝠(来到天上)就把这九滴泪水交给天岳父和岳母, 并讲述了(他们的女儿在人间的生活) 。

(252)

bi la n̥o tsə	t^{h}i	ja	ʂa	pi tsa	ro	te
bat	DET	CL	tell	finish	PT	DP
ཕ་ཁང	དེས་ཆོག	ཚད་ཆོག	བཤད	ཚར་བ	འདས་ཆོག	རྒྱལ་ཆོག
蝙蝠	*限词*	*量词*	说	完	*去时*	*连词*

(253)

m̩	ji	a ɣ	a zə	n̥i	kɣ
sky	GEN	father-in-law	mother-in-law	two	CL
ནམ་མཁའ	འདྲེལ་རྒྱ	གྲོས་པོ	གྲོས་མོ	གཉིས	ཚད་ཆོག
天	*属格*	岳父	岳母	二	*量词*

(254)

go	ṃ	hũ	su	ʂa	ma	na
what	do	should	GEN	tell	NEG	would
ཅི་ཞིག	བྱེད་པ	འོས་པ	འབྲེལ་སྒྲ	བཤད	དགག་སྒྲ	འདོད་པ
什么/怎么	做/办	应该	*属格*	说	*否定*	愿意

'The bat finished telling, but the two, Sky-father-in-law and Mother-law, would not tell (them) what (they) should do.'

ཕ་ཞང་དེས་བཤད་ཚར་སོང་མོད། འོན་ཀྱང་ནམ་མཁའི་གྱོས་པོ་དང་གྱོས་མོ་གཉིས་ཀྱིས་ཅི་བྱེད་འོས་པ་བཤད་མ་འདོད།

蝙蝠说完了, 但是天岳父和岳母俩都不肯说该怎么办。

(255)

hũ ɴGɣ	jy	t^hʙu	te	bi la ɳo tsə	jo	te	dʑa k^hɣ	jy	qɣ rə	ji
night	sleep	when	DP	bat	SELF	DP	outside	sleep	usually	say
མཚན་མོ	གཉིད་པ	སྐབས	*སྦྱོར་ཚིག*	ཕ་ཞང	རང་ཉིད	*སྦྱོར་ཚིག*	ཕྱི་རོལ	གཉིད་པ	རྒྱུན་པར	ཟེར
晚上	睡觉	时候	*连词*	蝙蝠	自己	*连词*	外面	睡	经常	说

(256)

ka	dʑa k^hɣ	ndo	t^hi	la	ʁo	tɕo ljo ljo
DP	outside	spear	DET	CL	LOC	hang
སྦྱོར་ཚིག	ཕྱི་རོལ	མདུང	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	གནས་གཤེ	ཐུར་དུ་བྱུངས་པ
连词	外面	矛	*限词*	*量词*	*位格*	掉

'When it was time to sleep at night, the bat said "I usually sleep outside," and hung on the spear outside.'

མཚན་མོར་གཉིད་དུས། ཕ་ཞང་གིས་རང་ཉིད་རྒྱུན་བར་ཕྱི་རོལ་དུ་ཉལ་བ་ཡིན་ཟེར་ནས་ཕྱི་རོལ་གྱི་མདུང་དེའི་ཐོག་ཏུ་ཐུར་དུ་བྱུངས་ཏེ་(གཉིད)།

晚上睡觉的时候, 蝙蝠说: “我经常睡在外面,” 掉在外面(院子里)的那根矛(杆上栖息) 。

(257)

hũ qʰɣ	te	m̩	ji	a zə	te
midnight	DP	sky	GEN	mother-in-law	DP
མཚན་གུང	སྡེ་ཚིག	ནམ་མཁའ	འདེ་ས་སྒྲ	གྱོས་མོ	སྡེ་ཚིག
深夜	*连词*	天	*属格*	岳母	*连词*

(258)

zə mi	la da	ʂo	ro
daughter	about	talk	PT
བུ་མོ	གང་ཞིག་གི་སྐོར	ཁ་བརྡ་བྱེད་པ	འདུས་ཚིག
女儿	关于	谈	*去时*

'At midnight, Sky-mother-in-law talked about (her) daughter (n̥a^{11} gu^{44} mi^{11}).'
མཚན་གུང་དུ། ནམ་མཁའི་གྱོས་མོས་རང་གི་བུ་མོའི་སྐོར་ཁ་བརྡ་བྱས།
深夜时, 天岳母开始唠叨关于女儿(的遭遇) 。

(259)

hũ	ʑi zə mi	sə	ma	na	te	qa	ʁo
MP	children	bear	NEG	would	DP	hearth	LOC
ཚིག་རྟེགས	ཕྲུག་གུ	མངལ་སྐྱེམ་པ	དགག་སྒྲ	ཐུབ་པ	སྡེ་ཚིག	ཐབ་ཀ	གནས་གཞི
语气	孩子	生育	*否定*	能	*连词*	灶	*位格*

(260)

qa lu	so	ly	tɕɛ	ma	ga dʑa	xo dʑo
qa lu	three	CL	build/place	NEG	know	RQ
ཐབ་རྡོ	གསུམ	ཚད་ཚིག	འཛུགས་པ	དགག་སྒྲ	ཤེས་པ	འདི་ཚིག
呷鲁	三	*量词*	立	*否定*	知道	*反问*

(Mother-in-law said), "Don't they know to place three *qa^{11} lu^{44}* (stones) on the hearth if children are not born?"'
(ནམ་མཁའི་གྱོས་མོས་བཤད་རྒྱུར།) མོ་ལ་མངལ་སྐྱེམ་མ་ཐུབ་ན་ཐབ་ཀའི་ཐོག་ཏུ་ཐབ་རྡོ་གསུམ་འཛུགས་མི་ཤེས་སམ་ཞེར།
“不能生儿育女的话, 不知道在灶边立三个呷鲁(灶边立起的石头)嘛!”

(261)

ji mi	tɕɛ	ma	ga dʑa	te	ʑɛ bu	t^hbu	le	tɕɛ	ma	ga dʑa	xo dʑo
house	build	NEG	know	DP	pillar	prop	DP	build	NEG	know	RQ
ཁང་བ	བཟོ་བ	དགག་སྒྲ	ཤེས་པ	སྒྲིལ་ཚིག	ཀ་བ	འདེགས་པ	སྒྲིལ་ཚིག	བཟོ་བ	དགག་སྒྲ	ཤེས་པ	འདྲི་ཚིག
房子	修	*否定*	知道	*连词*	柱子	撑	*连词*	修	*否定*	知道	*反问*

(Mother-in-law continued), "'Don't they know to prop pillars and build if (they) don't know house building?'"

(ཁོ་ཚོས་)ཁང་བ་བཟོ་མི་ཤེས་ན་ཀ་བ་འདེགས་དགོས་པ་འང་མི་ཤེས་སམ་(ཞེས་མོས་སུ་མཐུད་དུ་བཤད།)

“不会修房子的话, 不知道立柱子来修嘛!”

(262)

zo	ma	$t^h$by	te	rə	q^hæ bo	ʂa	ma	ga dʑa	xo dʑo	ŋu
grain/harvest	NEG	rich	DP	field	ditch	dig	NET	know	RQ	say
ལོ་ཏོག	དགག་སྒྲ	བཟང་པོ	སྒྲིལ་ཚིག	ས་ཞིང	ཆུ་ཀ	སྒོག་པ	དག་སྒྲ	ཤེས་པ	འདྲི་ཚིག	ཟེར
庄稼	*否定*	好	*连词*	土地	水沟	疏通	不	知道	*反问*	说

(Mother-in-law continued), "Don't they know (how to) dig irrigation ditches in the fields if the harvest is not rich?'"

ལོ་ཏོག་བཟང་པོ་མེད་ཚ་ཞིང་ཆུ་ཀ་གས་བ་སྒོག་རྒྱུ་མི་ཤེས་སམ་(ཞེས་མོས་དེ་ལྟར་སྨྲས)།

“庄稼不好的话, 不知道在地里疏通水沟嘛!”

(263)

ʂo	pi tsa	sə ɲi	bi la ɲo tsə	t^hi	ja	qæ	k^ha rə	vo ta[A]
tell/talk	finish	only after	bat	DET	CL	bed	beside	hide/perch
བཤད	ཚར་བ	ད་གཟོད	ཕ་ཝང	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	ཁ་ལ་ཁྲི	འགྲམ་དུ	སྡ་བ
说	完	才	蝙蝠	*限词*	*量词*	床	旁边	趴

[A] *vo*^{44} *ta*^{53} is a verb for the existence of avian animals.

(264)

le	ba hɛ	su	ræ	li	ndo
DP	listen	GEN	PRE-ATT	back	see
སྡེལ་ཚོག	ཉན་ཝ	འབྲེལ་སྒྲ	འདུས་སྟོན	ཕྱིར	མཐོང་བ
连词	听	*属格*	*前体*	回	见/发现

'The bat hid beside the bed and listened and got seen (by them) only after (Sky Mother-in-law) finished talking.'

(ནམ་མཁའི་གྱོས་མོས་)བཤད་ཚར་རྗེས། ཝ་ཁང་དེ་ཉལ་ཁི་འགྲམ་དུ་སྐྲས་ནས་སློག་ཉན་ཅིང་བཞིན་པ་(མོས་)དེ་གཟོད་མཐོང་བྱུང་།

(天岳母) 说完后才发现那只蝙蝠趴在床边 (偷) 听。

(265)

m̩	ji	a ɣ	ɳi	tʂo qæ ʐi	la	mæ	mi	tɕʰə	te
sky	GEN	father-in-law	ERG	pestle	OTM	after	GOAL	throw	DP
ནམ་མཁའ	འབྲེལ་སྒྲ	གྱོས་པོ	ཅིད་སྒྲ	གཏུན་ཤིང	ཕྱལ་ཚོག	རྗེས་སུ	ལས་ཚོག	འཕངས་པ	སྡེལ་ཚོག
天	*属格*	岳父	*作格*	石杵	*宾标*	后	*目词*	扔	*连词*

(266)

bi la ɳo tsə	hĩ	ɳa ŋga	tʂo qæ ʐi	ɳi	tʁy	le	ka pɛ pɛ[A]	ro
bat	GEN	nose	pestle	ERG	beat	DP	flat	PT
ཝ་ཁང	འབྲེལ་སྒྲ	སྣ་བ	གཏུན་ཤིང	ཅིད་སྒྲ	རྡུང་བ	སྡེལ་ཚོག	ལེབ་མོ	འདས་ཚོག
蝙蝠	*属格*	鼻子	石杵	*作格*	打	*连词*	扁	*去时*

'Sky Father-in-law took the pestle, threw it down after the bat and beat its nose flat.'

ནམ་མཁའི་གྱོས་པོས་གཏུན་ཤིང་(ཝ་ཁང་)རྗེས་སུ་འཕངས་པས། ཝ་ཁང་གི་སྣ་བར་ཐོག་ནས་དེ་ལེབ་མོར་བཏང་།

天岳父抓起石杵, 扔向(蝙蝠)背后,于是蝙蝠的鼻子被石杵打扁了。

[A] The bat's nose is flat because it was beaten by Sky Father-in-law.

(267)

bi la ɲo tsə	tʰi	tʰʁu	te	a ɣ	ɕɛ	do	tsa	so	qʰɣ
bat	DET	CL	DP	father-in-law	family	message	bad	three	CL
ཝ་ཉད	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྦྱོར་ཚོག	གྱོས་པོ	ཁྱིམ་ཚང	འཕྲིན། བད	དན་པ	གསུམ་པ	ཚད་ཚོག
蝙蝠	*限词*	*量词*	*连词*	岳父	家	信息	坏	三	*量词*

(268)

a	dʑo	sə	do	mə	so	qʰɣ	a	dʑo	sə
INT	EXT	still	message	good	three	CL	INT	EXT	still
འདི་ཚོག	ལས་མཐུན	དུ་རུང	འཕྲིན། བད	བཟང་བ	གསུམ	ཚད་ཚོག	འདི་ཚོག	ཡོད་པ	དུ་རུང
疑问	*存在*	还	信息	好	三	*量词*	*疑问*	有	还

(269)

di	te	ma	dʑo	ro	di	ka	li	dʑy
say	DP	NEG	EXT	PT	say	DP	back	come
ཟེར	སྦྱོར་ཚོག	དགག་སྒྲ	ལས་མཐུན	འདས་ཚོག	ཟེར	སྦྱོར་ཚོག	ཕྱིར	ཡོང་བ
说	*连词*	*否定*	*存在*	*去时*	说	*连词*	回	来

'At this moment, Bat asked if Sky-Father-in-law's family still had three bad messages or three good messages (in addition to what Bat had already heard) but (they) said, "(We do) not have," so (Bat) came back.'

སྐབས་འདིར། ཝ་ཉད་གིས་གྱོས་པོ་ཚང་ལ་དུ་རུང་འཕྲིན་བན་གསུམ་ཡོད་དམ་འཕྲིན་བཟང་གསུམ་ཡོད་ཅེས་དྲིས་པར། ལན་དུ་ཅི་ཡང་མེད་ཟེར་བས་(ཝ་ཉད་དེ་)ཕྱིར་ལོག

蝙蝠这时问道: “天岳父家，还有好消息(可带给女儿家吗)？" (岳父家回答)说: “没有了,” (蝙蝠飞)了回来。

(270)

bi la ɲo tsə	ɲi	do	mə	pa	li	dʑy	sə ɲi
bat	ERG	message	good	carry/bring	back	come	only after
ཝ་ཉད	ཀྱིས་སྒྲ	འཕྲིན། བད	བཟང་བ	འཁྱེར་བ	ཕྱིར	ཡོང	རྗེས་སུ
蝙蝠	*作格*	信息	好	带	回	来	才

(271)

dʁy ly tsʰo mæ	ɕɛ	ha da	tɕʰə ta
earth watching man	family	here	from
འཇིག་རྟེན་ལྟ་སྐྱོང་མ་ཁན	ཁྱིམ་རྒྱུད	འདིར་ན	གནས
大地看守人	家	这儿	从

(272)

lo	bzə̯	li	dzɤ	su	dja	le
GOAL	propagate	back	come	GEN	BE	MP
ལས་ཚིག	སྐྱེ་འཕེལ	ཕྱིར	ཡོང་བ	*འབྲེལ་སྒྲ*	*ནི་སྒྲ*	*ཚིག་སྡེགས*
目词	繁衍	回	来	*属格*	*判断*	*语气*

'Earth-watching Man's family propagated up from here only after Bat brought three good messages (what Bat had overheard) back.'

ཐ་ཤང་གིས་འཕྲིན་བཟང་ཕྱིར་ཁྱེར་ཡོང་རྗེས། འཇིག་རྟེན་ལྟ་སྐྱོང་བའི་ཁྱིམ་རྒྱུད་ད་བཟོད་འདི་ནས་སྐྱེ་འཕེལ་བྱུང་བ་རེད།

蝙蝠把(那偷听来的)好消息带回来后大地看守人家才从此(开始)繁衍起来的。

(1)

ta hũ	ʂo	t^{h}i ki	te	m̩	ji	n̥a gu mi	na	ts^{h}o	ʑi	lɛ ʁu ru
tonight	tell	these	DP	sky	GEN	n̥a gu mi	and	human	son	lɛ ʁu ru
དོ་ནུབ	བཤད	འདི་ཚོ	*སྦྱེལ་ཚིག*	ནམ་མཁའ	*འབྲེལ་སྒྲ*	ཀ་གུ་མེ	དང	མི	བུ	ལེའུ་རུ
今晚	说	这些	*连词*	天	*属格*	亮古米	和	人	子	勒物如

'These, (that I am) telling tonight, are (about) Sky-n̥a^{11} gu^{44} mi^{11} and Human-son lɛ^{11} ʁu^{44} ru^{11}.'

(འདི་)དོ་ནུབ་བཤད་པ་འདི་ཚོ་ནི་ནམ་མཁའི་ཀ་གུ་མེ་དང་མིའི་བུ་ལེའུ་རུ་གཉིས་ཀྱི་(སྐོར་)ཡིན།

今晚说的这些是(关于)天女亮古米和凡人勒物如(俩的故事)。

(2)

ʑi	NGɣ	ja	na	zə mi	ʂə	ja	su	te
son	nine	CL	and	daughter	seven	CL	GEN	DP
བུ	དགུ	*ཚད་ཚིག*	དང	བུ་མོ	བདུན	*ཚད་ཚིག*	*འབྲེལ་སྒྲ*	*སྦྱེལ་ཚིག*
子	九	*量词*	和	女儿	七	*量词*	*属格*	*连词*

(3)

ts^{h}o	ʑi	lɛ ʁu ru	na	m̩	ji	n̥a gu mi	hĩ	ʑi zə mi	dja
human	son	lɛ ʁu ru	and	sky	GEN	n̥a gu mi	GEN	children	be
མི	བུ	ལེའུ་རུ	དང	ནམ་མཁའ	*འབྲེལ་སྒྲ*	ཀ་གུ་མེ	*འབྲེལ་སྒྲ*	བྱིས་པ	རེད
人	子	勒物如	和	天	*属格*	亮古米	*属格*	孩子	是

'Nine sons and seven daughters were Human-son lɛ^{11} ʁu^{44} ru^{11} and Sky-n̥a^{11} gu^{44} mi^{11}'s children.'

བུ་དགུ་དང་བུ་མོ་བདུན་ཡོད་པ་ནི་ནམ་མཁའི་ཀ་གུ་མེ་དང་མིའི་བུ་ལེའུ་རུ་གཉིས་ཀྱི་བྱིས་པ་རེད།

九个儿子和七个女儿是天女亮古米和凡人勒物(婚后生下)的孩子。

(4)

te	ʑi	NGɣ	ja	NGɣ	fu	tʰBu
DP	son	nine	CL	nine	CL	become
སྡེ་ལ་ཚོག	བུ	དགུ	ཚད་ཚོག	དགུ	ཚད་ཚོག	འགྱུར་བ
连词	儿子	九	*量词*	九	*量词*	成为

(5)

mi	ʂə	ja	ʂə	fu	dʙu
girl	seven	CL	seven	family	become
བུ་མོ	བདུན	ཚད་ཚོག	བདུན	ཚད་ཚོག	འགྱུར་བ
女儿	七	*量词*	七	量词	成为

'Then nine sons became nine families and seven girls became seven families.'
དེ་ནས་བུ་དགུ་བོ་ཁྱིམ་ཚང་དགུ་རྒྱུར་ཡ་དང་བུ་མོ་བདུན་བོ་ཁྱིམ་ཚང་བདུན་དུ་གྱུར་ཡ་རེད།
于是, 九个儿子(结婚后)成了九家人, 七个女儿(也)成为七家人了。

(6)

ʑi	tʰi	NGɣ	ja	te	ɕo to	ma	kʰi	ka
son	DET	nine	CL	DP	filial piety	NEG	good	DP
བུ	དེས་ཚོག	དགུ	ཚད་ཚོག	སྡེ་ལ་ཚོག	སྙི་ཀུ	དགག་རྒྱ	བཟང་བ	སྡེ་ལ་ཚོག
儿子	*限词*	九	*量词*	*连词*	孝道	*否定*	好	*连词*

(7)

ɱ	ji	a ɣ	ɕɛ	qo tɕʰə
sky	GEN	father-in-law	family	angry
ནམ་མཁའ	འབྲེལ་རྒྱ	གྲོས་པོ	ཁྱིམ་ཚང	ཁོང་ཁྲོ་ལངས་བ
天	*属格*	岳父	家庭	生气

'The nine sons' filial piety was not good, so Sky-father-in-law's family was angry.'
བུ་དགུ་བོས་སྙི་ཀུ(བསྟབས་པ་)མི་བཟང་བས་ནམ་མཁའི་གྲོས་པོ་ཚང་གི་ཐུགས་ཁྲོས།
(儿女成家后) 那九个儿子不孝顺, 所以天岳父家生气。

(8)

m̩	ji	a ɣ	ɕɛ	qo tɕʰə	nda	ka	xo ʂe tʂʰo tʰje	ro
sky	GEN	father-in-law	family	angry	very	DP	flood	PT
ནམ་མཁའ	འབྱེལ་རྒྱ	གྲོས་པོ	ཁྱིམ་ཚང	ཁོང་ཁྲོ་ལངས་བ	ཤ་ཅད	རྒྱེལ་ཚིག	ཆུ་འོད	འདས་ཚིག
天	*属格*	岳父	家庭	生气	很	*连词*	洪水朝天	*去时*

'Sky-father-in-law's family was very angry so floods came.'[A]

ནམ་མཁའི་གྲོས་པོ་ཚང་ཁོང་ཁྲོ་ལངས་པས་ཆུ་འོད་རྒྱག་ཏུ་བཟུག

天岳父家很生气就发洪水朝天了。

(9)

dʁy va	o ba	te	qæ pæ	le	su	o ba	tʂa	pʰʂə
earth	all	DP	crack	DP	man	all	lineage	become extinct
སའི་གོ་ལ	ཡོངས་སུ	རྒྱེལ་ཚིག	འགས་པ	རྒྱེལ་ཚིག	མི	ཚང་མ	རྒྱུད་པ	རྩ་མེད་དུ་འགྱུར་བ
地球/大地	全部	*连词*	裂开	*连词*	人	全部	人种/人类	断/灭绝

'All the earth cracked and all people's lineages became extinct.'

སའི་གོ་ལ་ཡོངས་སུ་གས་སོང་ལ་མིའི་རྒྱུད་པ་རྩ་བ་ནས་མེད་པར་གྱུར།

大地到处崩裂, 人类(也)从此全部灭绝。

(10)

te	ɳa gu mi	na	tsʰo	ʐi	lɛ ʁu ru	hĩ
DP	ɳa gu mi	and	human	son	lɛ ʁu ru	GEN
རྒྱེལ་ཚིག	ཉ་གུ་མེ	དང	མི	བུ	ལེ་ཇུ་རུ	འབྱེལ་རྒྱ
连词	亮古米	和	人	儿子	勒物如	*属格*

[A] Sky Father-in-law's family is very powerful and can create such disasters as floods and droughts if they are unhappy.

(11)

ʑi zə mi	ɲi	ja	na na	li ndʑə
children	two	CL	only	left
བྱིས་པ	གཉིས	ཚད་ཚིག	ཁོ་ན	ལུས་པ
子女/孩子	二	*量词*	只/仅	剩

'Then only two, Sky-ɲa^{11} gu^{44} mi^{11} and Human-son lɛ^{11} ʁu^{44} ru^{11}'s children, were left.'

དེ་ནས་ནམ་མཁའི་ག་གུ་མེ་དང་མིའི་བུ་ལེའུ་རུ་གཉིས་ཀྱི་བྱིས་པ་གཉིས་ཁོ་ན་ཟུལ་དུ་ལུས་སོང་།

只剩下天女亮古米和凡人勒物如的两个孩子。

(12)

ʑi	a ɲo	t^{h}i	ja	na
son	youngest	DET	CL	and
བུ	ཆེས་གཞོན་པ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	དང
儿子	幺	*限词*	*量词*	和

(13)

mi	a ɲo	t^{h}i	ɲi	ja	na na	li ndʑə
daughter	youngest	DET	two	CL	only	left
བུ་མོ	ཆེས་གཞོན་པ	དེས་ཚིག	གཉིས	ཚད་ཚིག	ཁོ་ན	ལུས་པ
女儿	幺	*限词*	二	*量词*	只	剩下

'Only the youngest son and the youngest daughter were left.'

ཆེས་གཞོན་པའི་བུ་བུ་མོ་གཉིས་ཁོ་ན་ལུས་སོང་།

只剩下他们的幺儿子和幺女儿。

(14)

na	ɲi	kɣ	ti	jy	li	m	ŋu	ɲi ji mo	te
we	two	CL	one	family	back	make	say	sister	DP
ང་ཚོ	གཉིས	ཚད་ཚིག	གཅིག	ཁྱིམ་ཚང	ཕྱིར	བཟོ་བ	ཟེར	སྤུན་མོ	*སྦྱོར་ཚིག*
我们	二	*量词*	一	家	回	做	说	妹妹	*连词*

'(Sister) said, "We two (must) make back one family.'

(སྲིང་མོས་)འུག་ཉས་ཀྱིས་ཕྱིར་ཁྱིམ་ཚང་ཞིག་བཟོ་ཞེས་བཤད།

妹妹说: “我们俩回(头)做一家(人)吧!”

(15)

ti	jy	li	m̩	ŋu	te	mi ʑi mo	ma	na
one	family	back	make	say	DP	brother	NEG	agree
གཅིག	ཁྱིམ་ཚང	ཕྱིར	བཟོ་བ	འདོད་པ	*སྒེལ་ཚོག*	ཤུ་བོ	*དགག་རྒྱ*	འཐད་པ
一	家	回	做	说	*连词*	哥哥	*否定*	同意

'(Sister) said, "(We two must) make one family," but (her) brother did not agree.'

(སྲིང་མོས་)ཕྱིར་ཁྱིམ་ཚང་ཞིག་བཟོ་ཟེར་བར་ཤུ་བོ་འཐད་པ་མ་བྱུང།

(妹妹) 说回 (头) 做一家 (人), 但哥哥 (坚持) 不同意。

(16)

mi ʑi mo	mɛ kʰa	ka	ti	gɣ̩	ro tʰo	ti	mo pʰa	hũ hũ	le
brother	at a loss	DP	one	CL	millstone	one	half	carry	DP
ཤུ་བོ	ཐབས་ཟད་པ	*སྒེལ་ཚོག*	གཅིག	*ཚད་ཚོག*	རང་ཐག	གཅིག	ཕྱེད་ཀ	འཁུར་བ	*སྒེལ་ཚོག*
哥哥	没办法	*连词*	一	*量词*	石磨	一	量词	背	*连词*

(17)

o ljo	po po	ʁo	tɕʰə ta	mi	mʁu lɛ	li	da
up there	hill	LOC	from	GOAL	roll	back	come
ཡར་ན	རི་བོ	*གནས་གཅེ*	ནས	*ལས་ཚོག*	འགྱེལ་བ	ཕྱིར	ཡོང་བ
上面	山	*位格*	从	*目词*	滚	回	来

(18)

ro tʰo	tʰi	n̥i	mo pʰa	ti gɣ̩ gɣ̩	da	li	ja ta	le	lo qʰo
millstone	DET	two	half	each other	DAT	back	stick	DP	valley
རང་ཐག	*དེས་ཚོག*	གཉིས	ཚད་ཚོག	ཐན་ཚུན	*ལ་དོན*	ཕྱིར	འབྲང་བ	*སྒེལ་ཚོག*	ལུང་བ
石磨	*限词*	二	半	互相	*与格*	回	合	*连词*	山谷

(19)

ʁo	li	dʑa	ɕy	na	ȵi	kɣ	ti	jy	li	ṃ	di
LOC	back	EXT	if	we	two	CL	one	family	back	make	say
གནས་གཤེ	ཕྱིར	ལས་མཛད	གལ་ཏེ	ང་ཚོ	གཉིས	ཚད་ཆོག	གཅིག	ཚང་ཆོག	ཕྱིར	བཟོ་བ	ཟེར་བ
位格	回	*存在*	如果	我们	二	*量词*	一	家	回	做	说

'Brother was at a loss and said, "We (will) each carry one half of one millstone to the hill and roll (them) back down and if the two millstone halves are stuck back to each other in the valley, then we two may make one family."'

ཤུ་བོ་ཐབས་ཟད་ནས་བཤད་རྒྱུར། (དེད་གཉིས་ཀྱིས་)འཐག་རྩེ་རེ་འཁྱེར་ནས་(རི་རྩེ་)ནས་རེ་རེ་བཞིན་མར་འགྲིལ། གལ་ཏེ་འཐག་རྩེ་གཉིས་ལུང་མདོ་ནས་ཐབ་ཚུན་ལ་འབྱར་ན་དེད་གཉིས་ཀྱིས་ཕྱིར་ཁྱིམ་ཚང་ཞིག་བཟོ་ཟེར།

哥哥没有办法就说: “(我俩)一人背上一半石磨, (各自走上山顶,)从山(顶)上(把那两块石磨) 滚下来, 如果两半石磨(能)在山谷里合在一起的话, 我们俩就回 (头) 做一家 (人) 吧。”

(20)

ti	gɣ	tʰi ʁu	lo	ɕy	ti	gɣ	tʂʰa ka	lo	ɕy
one	CL	that side	GOAL	went	one	CL	this side	GOAL	went
གཅིག	ཚད་ཆོག	ཕ་གི	ལས་ཆོག	སོང་བ	གཅིག	ཚད་ཆོག	རྒྱལ་རོལ	ལས་ཆོག	སོང་བ
一	*量词*	那边	*目词*	去	一	*量词*	这边	*目词*	去

'One went up that side (of a mountain valley) and one went up this side (of a mountain valley).'

གཅིག་(ལུང་བའི་)ཕར་ངོ་ལས་ཡར་ཕྱིན་པ་དང་། གཅིག་ཤོས་རྒྱང་རོལ་ལས་ཡར་ཕྱིན།

于是, (他俩)一人从(山)那边(走)上去, 一人从(山)这边(走)上去。

(21)

o	mi	mʁu lɛ	li	dʑy	te	kʰi	nda	ṃ
EXC	GOAL	roll	back	back	DP	good	very	AVM
འབོད་ཆོག	ལས་ཆོག	འགྲིལ་བ	ཕྱིར	ཡོང་བ	སྦྱོལ་ཆོག	བཟང་བ	ཏ་ཅང	ཅིད་ཆོག
叹词	*目词*	滚	回	来	*连词*	好/完整	很	*副标*

(22)

ti gɣ gɣ	li	ja ta	le	o mo	lo q^{h}o	ʁo	dʑa
each other	back	stick	DP	down there	valley	LOC	EXT
ཕན་ཚུན	ཕྱིར	འབྲུར་བ	སྒྲེལ་ཚིག	མར་ན	ལུང་བ	གནས་གའི	ལས་མཐུན
互相	回	合	*连词*	下面	山谷	*位格*	*存在*

'Oh, after (they) rolled the two millstone halves back down (they) stuck back to each other very well in the valley.'

(འཐག་རྡོ་གཉིས་)མར་འགྲིལ་ཡོང་བ་ན་ལུང་མདོ་ནས་ཕན་ཚུན་ལ་འབྲུར།

（从山上）滚下来后,（两半石磨）在山谷里完完整整地合在一起了。

(23)

o	ta ṃ	ja ta	o	dʑa	ka	ti	jy	li	ma
EXC	like this	stick	there	EXT	DP	one	CL	back	*NEG*
འདོད་ཚིག	འདི་འདྲ	འབྲུར་བ	དེ་ན	ལས་མཐུན	སྒྲེལ་ཚིག	གཅིག	ཚད་ཚིག	ཕྱིར	དགག་རྒྱ
叹词	这样	合	那儿	*存在*	*连词*	一	*量词*	回	*否定*

(24)

ṃ	ma	t^{h}a	di	ka	ti	jy	li	ṃ
make	NEG	OK	say/think	DP	one	CL	back	make
བཟོ་བ	དགག་རྒྱ	འགྱིག་པ	ཟེར། བསམ	སྒྲེལ་ཚིག	གཅིག	ཚད་ཚིག	ཕྱིར	བཟོ་བ
做	*否定*	行	说/以为	*连词*	一	*量词*	回	做

'Oh, like this, (the two millstone halves) stuck there (in the valley), so they thought, "It is not OK to not make back one family," so (they) made back one family.'

ཨོ། (འཐག་རྡོ་གཉིས་)དེ་བཞིན་དུ་དེ་ན་འབྲུར་འདུག་པས། (ཁོས་ཚོས་)ཕྱིར་ཁྱིམ་ཚང་ཞིག་མ་བཟོས་ན་མི་འགྱིག་སྟམ་ནས་ཁྱིམ་ཞིག་བཟོས།

哦, (两半石磨)就那样合在了一起, 所以(他俩)以为不回(头)做一家(人)就不好了, 于是, 成为一家人了。

(25)

ti	jy	li	m̩	ɳu	te	ɳi mi xi	nda	ro
one	CL	back	make	after	DP	happy	very	PT
གཅིག	ཚད་ཚིག	ཕྱིར	བཟོ་བ	རྗེས་སུ	སྤྲེལ་ཚིག	དགའ་བ	ཧ་ཅང	འདས་ཚིག
一	*量词*	回	做	后	*连词*	高兴	很	*去时*

'After (they) made back one family, (they) were very happy.'

ཕྱིར་ཁྱིམ་ཚང་ཞིག་བཟོས་རྗེས་(ཁོ་གཉིས་)ཧ་ཅང་དགའ་པོ་འདུག

成为一家(人)后, (他俩都)很高兴。

(26)

mæ	te	ʑi zə mi	sə	ha tʰa	to	ro	ha	ma	qa dʑə
later	DP	children	give birth	time	arrive/time to	PT	also	NEG	OK
རྗེས་སུ	སྤྲེལ་ཚིག	ཕྲུག	སྐྱེ་བ	དུས་ཚོད	ཐོན་པ	འདས་ཚིག	ཀྱང	དགག་རྟགས	འགྲིག་པ
后来	*连词*	孩子	生	时间	到	*去时*	也	*否定*	好

(27)

m̩	ɳi	hĩ	tɕʰo	ro ro
DP	two	month	more	over/pass
སྤྲེལ་ཚིག	གཉིས	ཟླ་བ	ལྷག་ཙམ	ལྷག་པ
连词	二	月份	多	超过

'Later, it was time (for the sister to) give birth to children, but it was also not OK, and two more months passed.'

རྗེས་སུ(སྲིང་མོར་)ཕྲུག་སྐྱེ་དུས་ལ་ཐོན་ཡང་། (གནས་ཚུལ་)མི་བཟང་སྟེ། ཟླ་བ་ལྷག་མ་གཉིས་འགོར་(ཡང་ཕྲུག་མ་སྐྱེས།)

后来，到了该生孩子的时候, (情况却)不好, （时间）超过了产期的两个月。

(28)

ɲi	hĩ	tɕʰo	ro ro	te	mi	sə	dʑy	ro
two	month	more	over/pass	DP	GOAL	give birth	come	PT
གཉིས	ཟླ་བ	དེ་ལས་མང་བའི	ལྷག་མ	སྒེལ་ཚོག	ལས་ཚོག	སྐྱེ་བ	ཡོང་བ	འདས་ཚོག
二	月份	多	超过	*连词*	*目词*	生	来	*去时*

'After two more months passed (she) gave out birth.'

ཡང་བསྐྱང་ཟླ་བ་ལྷག་མ་གཉིས་འགོར་རྗེས་(མོས་ཐུག་)བཅས།

(产期)超过两个多月后生了下来。

(29)

ɣi	qʰʂə	ʁu da	ṃ	ʂə xa ʂə xa	ti	ba ki	mi	sə	dʑy
cow	excrement	like	AVM	yellow	one	ba ki	GOAL	give birth	come
བ་ཡང	ཕྱི་བ	འདྲ་བ	ཉེད་ཚོག	སེར་པོ	གཅིག	གཞུང་བ	ལས་ཚོག	སྐྱེ་བ	ཡོང་བ
牛	粪	相似	*副标*	黄色	一	簸箕	*目词*	生	来

'(She) gave birth down out (and there) came (out) one (blob of) yellow (stuff), like cow excrement (in the amount of) one *ba*[53] *kɪ*[53].[A]

(མོས་)བ་ཡང་གི་ཕྱི་དང་འདྲ་བའི་(དངོས་པོ་)སེར་པོ་གཞུང་བ་གང་བཅས་བྱུང་།

生下了一簸箕像牛粪一样黄的(东西)。

(30)

te	qo tɕʰə	le	ʁu mdʁy	le	ma ʁa	ro
DP	sad	DP	cry	DP	badly	PT
སྒེལ་ཚོག	ཡིད་སྐྱོ་བ	སྒེལ་ཚོག	དྲ་བ	སྒེལ་ཚོག	དག་པོའི་བང	འདས་ཚོག
连词	伤心	*连词*	哭泣	*连词*	糟糕	*去时*

[A] *ba*[53] *kɪ*[53] = bamboo container used to transport grain.

'Then, (they were) upset and cried badly.'

དེ་ནས་(ཁོ་གཉིས་)ཡིད་སྐྱོ་ནས་དུས་བྱུང་།

这下(他俩)伤心，哭泣。

(31)

so	ɲi	so	ha	dʁu	ɲu	te	ɲi ji mo	t^hi	gɣ
three	day	three	night	pass	after	DP	sister	DET	CL
གསུམ	ཉིན	གསུམ	མཚན་མོ	འགོར་བ	རྗེས	སྒེལ་ཚིག	སྤྲིང་མོ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག
三	量词	三	晚	过	后	*连词*	妹妹	*限词*	*量词*

(32)

te	p^hæ tɕə	da	nu	hũ hũ	hũ	ka	ti	ʁu	væ
DP	husband	DAT	you	carry	go	DP	one	CL	scoop
སྒེལ་ཚིག	ཁྱོ་གཅིག	ལ་དོན	ཁྱོད	འཐུར་བ	སོང	སྒེལ་ཚིག	གཅིག	ཚད་ཚིག	བརྐོ་བ
连词	丈夫	*与格*	你	背	去	*连词*	一	*量词*	挖

(33)

ha	ja	ti	ʁu	væ	o	ja	ɱ	hũ	di
here	stick	one	CL	scoop	there	stick	do	go	say
འདི་ན	འབྱར་བ	གཅིག	ཚད་ཚིག	བརྐོ་བ	དེ་ན	འབྱར་བ	བཟོ་བ	སོང	ཟེར
这儿	粘	一	*量词*	挖	那儿	粘	做	去	说

'(They cried and) after three days and three nights passed, the sister said to (her) husband, "You carry (the blob) and go, then scoop one blob of (excrement-like material) to stick here, and scoop one blob to stick there.'

ཉིན་ཞག་གསུམ་འགོར་རྗེས་མོས་རང་གི་ཁྱོ་གར་བཞད་རྒྱུར། ཁྱོད་ཀྱིས་(འདི་ཚོ་)འཐུར་ནས་སོང་། དེ་ནས་(ཁུ་བ་)ཅིལ་འབྱུ་ཙམ་རྐོས་ནས་འདི་ལ་སྦྱར་ཞིང་། ཅིལ་འབྱུ་གཞན་ཞིག་རྐོས་ནས་དེ་ལ་སྦྱར་བར་བྱོས་ཟེར།

过了三天三夜后，妹妹对丈夫说：“你把(这些东西)背出去，(把它们分成许多份)，一份一份地粘到不同的地方吧。”

(34)

ta ṃ	hũ hũ	ɕy	hũ hũ	ɕy	ka
like this	carry	went	carry	went	DP
འདི་འདྲ	འཐུར་བ	ཕྱིན་པ	འཐུར་བ	ཕྱིན་པ	*ཟླེ་ལ་ཚོག*
这样	背	去	背	去	*连词*

(35)

ti	ʙu	væ	ha	ja	ti	ʙu	væ	o	ja	ṃ
one	CL	dig	here	stick	one	CL	dig	there	stick	AVM
གཅིག	*ཚད་ཚོག*	བརྐོ་བ	འདི་ན	སྒྲོར་བ	གཅིག	*ཚད་ཚོག*	བརྐོ་བ	དེ་ན	སྒྲོར་བ	*ཀྱེད་ཚོག*
一	*量词*	挖	这儿	粘	一	*量词*	挖	那儿	粘	*副标*

(36)

ja	pi tsa	te	qo tɕʰə	ka	ha	jy
stick	finish	DP	sad	DP	here	sleep
སྒྲོར་བ	ཚར	*ཟླེ་ལ་ཚོག*	ཡིད་སྐྱོ་བ	*ཟླེ་ལ་ཚོག*	འདི་ན	གཉིད་པ
粘	完	*连词*	伤心	*连词*	这里	睡觉

'Like this, (according to the sister's instruction, he) carried (the yellow excrement), and dug one blob (of yellow excrement) to stick here and dug one blob to stick there, after (he) finished sticking (he was) very sad so (he) slept here (where he finished sticking).

དེ་བཞིན་དུ། (ཁོས་ཡྱི་བ་དེ་)འཐུར་ནས་ཕྱིན། དེ་ནས་(ཡྱི་བ་)ཉེལ་འབྲུ་ཙམ་བརྐོས་ནས་འདི་ལ་སྒྲོར་ཞིང་། ཡང་ཉེལ་འབྲུ་ཙམ་བརྐོས་ནས་དེ་ལ་སྒྲོར། སྒྲོར་ཚར་རྗེས་(ཁོ་རང་)ཡིད་སྐྱོ་ནས་འདི་རུ་གཉིད་དུ་ཡུར།

(他)把这些东西背了去, 一背兜地背去, 粘到不同的地方去后, 伤心地在那里睡着了。

(37)

ha	ti	mbæ	ji ŋæ	le	li ʂu	te
here	one	CL	sleep	DP	wake up	DP
འདི་ན	གཅིག	*ཚད་ཚོག*	གཉིད་པ	*ཟླེ་ལ་ཚོག*	གཉིད་ལས་སད་པ	*ཟླེ་ལ་ཚོག*
这儿	一	*量词*	睡觉	*连词*	醒	*连词*

(38)

ti	ʙu	væ	q^{h}a	ja	te	su	ti	jy	dʙu	ro
one	CL	dig	where	stick	DP	man	one	CL	become	PT
གཅིག	ཚད་ཆོག	བརྐོ་བ	གང་ན	འབྱར་བ	རྒྱལ་ཆོག	མི	གཅིག	ཚད་ཆོག	འགྱུར་བ	འདས་ཆོག
一	*量词*	挖	哪儿	粘	*连词*	人	一	*量词*	成为	*去时*

(39)

ji mi	ti	ly	ha	ndʑɛ	mi k^{h}ṿ	ti	bi	ha	dʑy
house	one	CL	here	EXT	smoke	one	CL	here	raise
ཁང་བ	གཅིག	ཚད་ཆོག	འདི་ན	ལས་མཚན	དུ་བ	གཅིག	ཚད་ཆོག	འདི་ན	འཕྱུར་བ
房子	一	*量词*	这儿	*存在*	烟	一	*量词*	这儿	升

'(He) slept here for one period of time and woke up and it became one man's family, where (he) had scooped one blob (of yellow excrement) to stick; and there was one house here and one (column of) smoke rose (from) here.'

(ཁོ་)འདི་ར་ཉྲང་ཙམ་གཅིད་ནས་སད་པ་ན། (སྟོན་ཁོས་ལྷི་བ་རྟོག་ཙམ་)བརྐོས་ནས་སྦྱར་བའི་གནས་སུ་མི་ཁྱིམ་ཞེག་ཡོད་པ་དང་། ཁང་པ་ཞིག་འདུག་ལ་(དེ་ལས་)དུ་བ་འཕྱུར་གྱིན་འདུག

在那里睡了一觉醒来时, (他刚才)粘了东西的地方出现了一户户人家，有一个个房子, (还有)一股股（炊)烟从那儿升起。

(40)

ɕə po	ja	ɕə po	mi	lu qa	ja	lu qa	mi
tree	stick	tree	name	stone	stick	stone	name
ཤིང	འབྱར་བ	ཤིང	མིང་འདོགས་པ	རྡོ	འབྱར་བ	རྡོ	མིང་འདོགས་པ
树	粘	树	取名	石头	粘	石头	取名

'(Then they) named (the family) *ɕə*^{11} *po*^{53} (or tree, for he had scooped out some amount of excrement) and stuck (the excrement) on the tree; (they) named (the family) lu^{53} qa^{53} (or stone, for he had scooped out some amount of excrement) and stuck on the stone.'

(དེ་ནས་ཁོ་ཚོས་སྟོན་ཚད་ལྷི་བ་ཉིལ་འབྲུ་དག་)ཤིང་ལ་སྦྱར་བའི་གནས་སུ་(ཚགས་པའི་ཁྱིམ་ལ་)ཤིང་དང་རྡོ་ལ་སྦྱར་བའི་གནས་སུ་(ཚགས་པའི་ཁྱིམ་ལ་)རྡོ་ཞེས་བཏགས།

于是，(他俩把)粘到树(上的人家)取名为'西伯', 粘到石头上的取名为'鲁呷'.

(41)

te	a mi	na	li	tɕa	wa	tɕa	tʰi ki	te
DP	now	we	Li	family	Wang	family	these	DP
སྤེལ་ཚིག	ད་ལྟ	ང་ཚོ	ལའེ་སྤྲོ	རྒྱད་པ	ཝང	རྒྱད་པ	འདི་ཚོ	སྤེལ་ཚིག
连词	现在	我们	李	家族	王	家族	这些	*连词*

(42)

ha	tɕʰə ta	lo	mi	li	dʑy	su	dja
here	from	GOAL	name	again	come	GEN	BE
འདི་ན	ནས	ལས་ཚིག	མིག་འདོགས་པ	ཕྱིར	ཡོང་བ	འབྱུང་སྒྲ	ནི་སྒྲ
这儿	从	*目词*	取名	方向词	来	*属格*	*判断*

'Now, we, these Li families and Wang families, were named back (there) and came from here.'
ད་ལྟ་ང་ཚོའི་ལའེ་སྤྲོ་ཚང་དང་ཝང་ཚང་གི་གདུང་རྒྱུད་ནི་དེ་ནས་ཡོང་བ་རེད།
现在，我们这些李家和王家（的姓）就是从这里来的。

(43)

mæ	te	tɕo ʂə	ɣi	qʰʂə	ʁu ta	tʰi qʰo	ɳi
later	DP	BE	cow	excrement	like	these	ERG
རྗེས་སུ	སྤེལ་ཚིག	ནི་སྒྲ	བ་མོ	ལྷི་བ	འདྲ་བ	འདི་ཚོ	ཀྱིས་སྒྲ
后来	*连词*	*判断*	牛	粪	像	这些	*作格*

(44)

su	lo	fa	li	dʑy	su	lo
human	GOAL	propagate	back	come	GEN	MP
མིའི་རིགས	ལས་ཚིག	སྐྱེ་འཕེལ	ཕྱིར	ཡོང་བ	འབྱུང་སྒྲ	ཚོག་སྐྱེགས
人	*目词*	繁育	回	来	*属格*	*语气*

'Later, humans were propagated back up by these cow-excrement-like ones.'
རྗེས་སུ་མིའི་རིགས་བ་མོའི་ལྷི་བ་འདྲ་བ་འདི་དག་གིས་ཡང་བསྐྱེ་རྒྱས་འཕེལ་བྱུང་དུ་བཅུག་པ་རེད།
后来, (就有了这样的传说,)人类就是由这些像牛粪一样的(东西)孕育出来的。

THE HERO a^{53} p^{h}i^{44} ræ^{53} ɴGæ^{53} li^{44} ʙu^{55} ʂə^{11} pə^{53}

(1)

i ɲi a ʂə	te	na	na mʑi	te
ancient	DP	we	na mʑi	DP
གཏན་སྨ་མོ	*སྲེལ་ཚོག*	ང་ཚོ	ཅ་མུ་ཞེ	*སྲེལ་ཚོག*
古代	*连词*	我们	纳木依	*连词*

(2)

a p^{h}i ræ ɴGæ	ŋu	ta	gɣ	ɕə za
a p^{h}i ræ ɴGæ	say/call	thus	CL	mystical[A]
ཨ་ཕའེ་ར་གྷ	ཟེར	འདི་འདྲ	ཚད་ཚོག	ནུས་རྩལ་མཆོག་ལྡན
阿坯冉呷	叫	这样	*量词*	神勇

'In ancient (times among) we na^{53} mʑi^{53}, a person called a^{53} p^{h}i^{53} ræ^{53} ɴGæ^{53} was mystical.'
གཏན་སྨ་མོར། ང་ཚོ་ཅ་མུ་ཞེ་ལ་ཨ་ཕའེ་ར་གྷ་ཟེར་བའི་ནུས་རྩལ་མཆོག་ལྡན་གྱི་མི་ཞིག་ཡོད་པ་རེད།
古时候, 我们纳木依有一个神勇的(人)叫阿坯冉呷。

(3)

te	ɕə za	le	a tʂ^{h}a ha	ʁa ta	su	dja	le
DP	mystical	DP	almost	success	GEN	BE	MP
སྲེལ་ཚོག	ནུས་རྩལ་མཆོག་ལྡན	*སྲེལ་ཚོག*	ཕལ་ཆེར	རྒྱལ་བ	འདྲེལ་སྐ	ནི་སྐ	ཚོག་སྟེགས
连词	神勇	*连词*	几乎	成就大业	*属格*	*判断*	*语气*

[A] *ɕə^{44} za^{44}* is used to describe such amazing things as a person flying, leaping over mountains and being invincible/immortal.

'Then (the person) was mystical and almost successful.'
དེ་ནས་(མི་འདི་)རྫུ་འཕྲུལ་སྟོན་ནས་ཤིང་ཞལ་ཆེར་རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་པ་རེད།
后来, 差一点儿就成就了大业。

(4)

mæ	te	ɕə za	nda	ka
later	DP	mystical	very	DP
རྗེས་སུ	སྒེལ་ཚིག	ནུས་རྩལ་མཆོག་ལྡན	ཤ་ཅང	སྒེལ་ཚིག
后来	*连词*	神勇	很	*连词*

(5)

va	t^hi	jy	ɳi	ɕə ɕə	mi ŋga	su	lo
Han	DET	CL	ERG	make/kill	SUF-COM	GEN	MP
རྒྱ་མི	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	ཀྱིད་སྒྲ	བཟོ་བ	འདས་རྗེས	འབྲེལ་སྒྲ	ཚིག་རྟེགས
汉人	*限词*	*量词*	*作格*	做/杀	*后体*	*属格*	*语气*

'Then later (he was) very mystical so was killed by Han.'
(ཨ་ཕའེ་ར་གུ་ལ་)ནུས་རྩལ་ཤ་ཅང་ཆེ་བས་རྒྱ་མིས་བསད་པ་རེད།
(他)很神勇, 所以后来被汉人杀掉了。

(6)

q^ha	ɱ	q^ha	ɱ	t^hɛ	ɕə ɕə	ha	ma	mba	ka
how	do	how	do[A]	he	make/kill	also	NEG	able	DP
ཅི་འདྲ	བྱེད	ཅི་འདྲ	བྱེད	ཁོ	བཟོ་བ	ཀྱང	དགག་སྒྲ	ཐུབ་པ	སྒེལ་ཚིག
怎样	做	怎样	做	他	做/弄	也	*否定*	能	*连词*

(7)

mæ	te	va ɱ ja	ɕɛ	zə mi	ti	ja
later	DP	lord	family	girl	one	CL
རྗེས་སུ	སྒེལ་ཚིག	རྒྱལ་བོ	ཁྱིམ་ཚང	བུ་མོ	གཅིག	ཚད་ཚིག
后来	*连词*	君王	家	女儿	一	*量词*

[A] $q^h a^{53}$ $ɱ^{53}$ = when repeated, it adds emphasis.

(8)

la	tʰɛ	lo	ko	dʑy
OTM	he	GOAL	give	come
ཡུལ་ཚོག	ཁོ	ལས་ཚོག	སྟེར་བ	ཡོང་བ
宾标	他	目词	给	来

'(Han) tried very hard to kill him but were also unable (to kill him), so later (Han) brought one Han lord's girl and gave (her) to him.'

(དང་ཐོག་རྒྱ་མིས་)ཅི་ནུས་ཀྱིས་ཁོ་གསོད་ཐུབ་མོད། འོན་ཀྱང་གསོད་མ་ཐུབ། དེའི་ཕྱིར་རྗེས་སུ་(རྒྱ་མིས་)རྒྱལ་རྒྱལ་པོའི་བུ་མོ་ཞིག་ཁོ་ལ་བྱིན་པ་རེད།

怎么也不能 (杀死他), 所以后来 (汉族君王将自己的) 女儿(嫁)给了他。

(9)

va ṃ ja	zə mi	la	tʰɛ	lo	ko	ɳu	te
lord	girl	OTM	he	GOAL	give	after	DP
རྒྱལ་པོ	བུ་མོ	ཡུལ་ཚོག	ཁོ	ལས་ཚོག	སྟེར་བ	རྗེས་སུ	སྟེལ་ཚོག
君王	女儿	宾标	他	目词	给	后	连词

(10)

mæ	te	zə mi	ti	ja	dʁu
later	DP	girl	one	CL	become/have
རྗེས་སུ	སྟེལ་ཚོག	བུ་མོ	གཅིག	ཚད་ཚོག	བཙའ་བ
后来	连词	女儿	一	量词	成为/生

'After (they) brought the girl of the lord and gave (her) to him, later (the family of the lord's daughter and a^{53} pʰi^{53} ræ^{53} ɴGæ^{53}) had one girl (daughter).'

(རྒྱ་མི་ཚོས་རྒྱལ་)རྒྱལ་པོའི་བུ་མོ་ཁོ་ལ་བྱིན་རྗེས། (རྩང་མས་)བུ་མོ་ཞིག་བཙས།

君王的女儿嫁给他后, (妻子)生了个女儿。

(11)

zə mi	tʰi	ja	zə da	ro	ha	ʂo	ma	na
girl	DET	CL	walk	PT	also	tell	NEG	would
བུ་མོ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ཀང་ཐང	འདུས་ཚོག	ཀྱང	བཤད་བ	དགག་རྒྱ	འདོད་པ
女儿	*限词*	*量词*	走路	*去时*	也	说	*否定*	愿意

'(When the) girl (got old enough to) walk (a^{53} pʰi^{53} ræ^{53} ɴGæ^{53}) would also not tell (why he was chopped to pieces by Han but then became a healthy man again—why he could not be killed).'
(ཁོའི་)བུ་མོ་དེ་(ནར་སོན་ནས་)འགྲོ་ཐུབ་དུས་ཀྱང་(ཨ་ཕའི་ར་གླས་ཁོའི་ནུས་རུལ་དེ་ཁོ་ལ་ཅི་ཡང་ཐོབ་ཡའི་གསང་བ་)བཤད་མ་འདོད།
那个女儿(能够)走路了, 但是(他)还是不肯说(他如此神勇的秘密)。

(12)

ti	ɲi	te	nu	ha	jo	tʂʰə mi	dʙu	ro	ŋu	ka
one	day	DP	you	also	SELF	wife	become	PT	say/think	DP
གཅིག	ཉིན	རྒྱལ་ཚོག	ཁྱོད	ཀྱང	རང་ཉིད	རྒྱང་མ	འགྱུར་བ	འདུས་ཚོག	བསམ་པ	རྒྱལ་ཚོག
一	天	*连词*	你	也	自己	妻子	成为	*去时*	想	*连词*

(13)

jo	gɛ ræ	su	nu	ʂo	ŋu	kʰ ɣ ʂə	ti	ha	te
SELF	real	GEN	you	tell	say/think	New Year Eve	one	night	DP
རང་ཉིད	ངོ་མ	འབྲེལ་རྒྱ	ཁྱོད	བཤད་པ	བསམ	ལོ་སར་གནམ་གང	ཅིག	ཚད་ཚོག	རྒྱལ་ཚོག
自己	真实	*属格*	你	讲	想	除夕	一	晚	*连词*

'One day, one night of the New Year Eve (a^{53} pʰi^{53} ræ^{53} ɴGæ^{53}) thought, "You (my wife) also became my wife and I will tell you the real truth."'
ལོ་ཞིག་གི་གནམ་གང་ལ། (ཨ་ཕའི་ར་གླས་)བསམ་པར་ཁྱོད་ཀྱང་དའི་རྒྱང་མར་གྱུར་བས། ངས་ཁྱོད་ལ་(གསང་བ་)ངོ་མ་བཤད་(རྒྱུ་)ཡིན་སྟམ།
一天，在除夕的晚上, (阿坯冉呷)想: “你也成为我的妻子了. 今晚, 就给你讲(我神勇的)真实(秘密)吧!”

(14)

$k^hɣ$ ʂə	ti	ha	te	ɣ	ndzə̨	ka	zə qa	n̥u	te
New Year Eve	one	night	DP	liquor	drink	DP	drunk	after	DP
ལོ་སར་གནམ་གང	གཅིག	ཚད་ཚོག	སྦྱོལ་ཚོག	ཆང	འཐུང་བ	སྦྱོལ་ཚོག	བཟི་བ	རྗེས་སུ	སྦྱོལ་ཚོག
除夕	一	晚	*连词*	酒	喝	*连词*	醉	后	*连词*

(15)

$tʂ^hə$ mi	t^hi	ja	da	lo	ʂo	ro
wife	DET	CL	DAT	GOAL	tell	PT
རྒྱང་མ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ལ་དོན	ལས་ཚོག	བཤད	འདས་ཚོག
妻子	*限词*	*量词*	*与格*	*目词*	说	*去时*

'One New Year Eve night, (he) drank liquor (became) drunk and told the wife.'
གནམ་གང་གི་དགོང་མོ་ཞིག་ལ། ཁོས་ཚང་འཐུང་ནས་རང་བཞིན་གྱུར་སྟེ་རྒྱང་མར་(གསང་བ་)བཤད།
在一个除夕的晚上, (他)喝酒醉了就向妻子说了。

(16)

te	ta hũ	te	nu	ha	jo	$tʂ^hə$ mi	dʁu	ro
DP	tonight	DP	you	also	SELF	wife	become	PT
སྦྱོལ་ཚོག	དོ་དགོང	སྦྱོལ་ཚོག	ཁྱོད	ཀྱང	རང་ཉིད	རྒྱང་མ	འགྱུར་བ	འདས་ཚོག
连词	今晚	*连词*	你	也	自己	妻	成为	*去时*

'Then (he said), "(From) tonight (on I will trust you because) you also became my wife."'
(ཞལ་ཕའེ་ར་གྱས་བཤད་རྒྱུར།) དོ་ནུབ་ནས་བརྟུང་(ངས་ཁྱོད་ལ་ཡིད་ཆེས་བྱེད་རྒྱུ་སྟེ། རྒྱུ་མཚན་)ཁྱོད་ཀྱང་དའེ་རྒྱང་མར་གྱུར།
“今晚(以后, 我会真信任你）你也真成了我的妻子!”

(17)

jo	qo[A]	ti	la	te	o tjo	ʁa tsa ʁu mæ[B]	zə
SELF	qo	one	CL	DP	over there	ʁa tsa ʁu mæ	EXT
རང་ཉིད	ཀོའོ	གཅིག	ཚད་ཚིག	སྡེལ་ཚིག	ཕར་ན	ཨ་ཙ་རྫུ་མྲ	ལས་མཇུག
自己	命根子	一	*量词*	*连词*	那边	哈杂布马	*存在*

(18)

ti	la	te	o mo	ta ji	ga kɣ	zə
one	CL	DP	down there	ta ji	range	EXT
གཅིག	ཚད་ཚིག	སྡེལ་ཚིག	མར་ན	ཏ་ཡ	དེ་རྒྱུད	ལས་མཇུག
一	*量词*	*连词*	下面	达亚	山系	*存在*

(19)

ti	la	te	o mo	o ndzo	ʁa k^{h}ɣ [C]	zə
one	CL	DP	down there	o ndzo	ʁa k^{h}ɣ	EXT
གཅིག	ཚད་ཚིག	སྡེལ་ཚིག	མར་ན	ཨོ་འཛོ	ཨ་ཁུག	ལས་མཇུག
一	*量词*	*连词*	下面	噢卓	哈库	*存在*

'(He continued), 'One of my *qo*^{11} is down there in ʁa^{11} tsa^{11}ʁu^{44} mæ^{55} (Mountain Range), one is down there in ta^{14} ja^{11} (Mountain Range) and one is down there in ondro ʁa^{44} k^{h}ɣ^{11} (Mountain Range).'"

(ངའི་སྤྱིག་གི་)ཀོའོ་(ནག་པོ་)གཅིག་ཨ་ཙ་རྫུ་མྲ་(རི་རྒྱུད་)དུ་ཡོད་ལ། གཅིག་ཏ་ཡ་(རི་རྒྱུད་)དུ་ཡོད། གཅིག་ནི་དེ་ན་ཨོ་འཛོ་ཨ་ཁུག་(རི་རྒྱུད་)དུ་ཡོད་ཟེར།

“我的一根命根子在哈杂布马山里，一根在达亚山里，(还有)一根在噢卓哈库山里。”

[A] *qo*^{11} is a crucial component of the human body. When *qo*^{11} is in the hands, one can, for example, be very successful at killing birds by throwing stones. When *qo*^{11} is in the eyes, one can see things clearly at that time. *qo*^{11} moves around in the bodies of ordinary people. Powerful people have *qo*^{11} in their bodies and also in mountains and trees.

[B] According to li^{44} ʁu^{55} ʂə^{11}pə^{53}, ʁa^{11} tsa^{11} ʁu^{44} mæ^{55} and ta^{13} ja^{11} are mountains in Mianning County.

[C] A mountain in Xichang City today, but the exact location is unclear.

(20)

jo	hĩ	rə hĩ[A]	ti	ja	te	o ljo	lu kɣ [B]	ɣi ɲi mi[44C]	zə
SELF	GEN	soul	one	CL	DP	up there	lu kɣ	ɣi ɲi mi	EXT
རང་ཉིད	འབྲེལ་སྒྲ	རྣམ་ཤེས	གཅིག	ཚད་ཚིག	སྦྱོར་ཚིག	ཡར་ན	ལུ་ཀུ་འུ	ཨེ་ཉི་མྱེ	ལས་མཐུན
自己	*属格*	灵魂	一	*量词*	*连词*	上面	泸古	衣尼米	*存在*

(21)

ti	ja	te	o ljo	tʂʰa la ma[D]	zə
one	CL	DP	up there	tʂʰa la ma	EXT
གཅིག	ཚད་ཚིག	སྦྱོར་ཚིག	ཡར་ན	ཁྲ་ལ་མ	ལས་མཐུན
一	*量词*	*连词*	上面	叉拉马	*存在*

(22)

ti	ja	te	o tjo	ni bo zi bo[E]	zə
one	CL	DP	over there	ni bo zi bo	EXT
གཅིག	ཚད་ཚིག	སྦྱོར་ཚིག	ཕར་ན	ཉེ་བོ་ཟི་བོ	ལས་མཐུན
一	*量词*	*连词*	那儿	尼伯泽伯	*存在*

(23)

ti	ja	te	a mi	jo jo	ti	ja	te	nu	jo jo
one	CL	DP	mother	with	one	CL	DP	you	with
གཅིག	ཚད་ཚིག	སྦྱོར་ཚིག	ཨ་མ	འགོག་པ་	གཅིག	ཚད་ཚིག	སྦྱོར་ཚིག	ཁོད	འགོག་པ་
一	*量词*	*连词*	妈妈	跟随	一	*量词*	*连词*	你	跟随

[A] An ordinary person has three *rə*[53] *hĩ*[53] or souls. Very powerful people have more than three. Here a[53] pʰi[53] ræ[53] ɴGæ[53] described the locations of his souls from the most important soul to the least important.

[B] lu[11] kɣ[53] = 泸古.

[C] ɣi[11] ɲi[11] mi[44] is a mountain in lu[11] kɣ[53] Township, Mianning County.

[D] tʂʰa[11] la[11] ma[44] is a sacred mountain in dzə̱[11] qu[11] Village, Lizhou Township.

[E] A mountain in an unknown location.

(24)

nu	jo jo	tʰi	ja	te	ha	qa lu	pæ	zə	ŋu
you	with	DET	CL	DP	here	qa lu	beside	EXT	say
ཁྱོད་	འཇོག་པ་	དེ་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྦྱེ་ལ་ཚོག	འདི་ན	ཁབ་རྡོ	འགྲམ་དུ	ལ་ས་ཡོད	ཟེར
你	跟随	*限词*	*量词*	*连词*	这儿	呷鲁	旁边	*存在*	说

'One of my souls is up in lu[11] kɣ[53] ɣi[11] ɲi[11] mi[44] (Mountain Range), one is up in tʂʰa[11]la[11] ma[44] (Mountain Range), one is there in—ni[11] bo[44] zi[44] bo[44] (Mountain Range), one is with Mother and one is with you, and the one with you is here, beside (under) the *qa[11] lu[44]* stone here.'
(ཨ་ཕའེ་ར་གླས་སུ་མཐུད་དུ་བཤད་རྒྱུར།) རང་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་གཅིག་ཡར་ན་ལུའུ་ཀུའུ་ཨེ་ཉི་མྱེ་(དེ་རྒྱུད་དུ་)ཡོད་ལ། གཅིག་ཡར་ཐྲོགས་ཀྱི་ཁྲུ་ལ་མ་(དེ་རྒྱུད་དུ་)གནས་ཡོད། གཅིག་ཅི་བྱོ་ཟི་ཐྱོ་(དེ་རྒྱུད་དུ་)གནས་ཡོད། གཅིག་ངའི་ཨ་མ་དང་འགྲོགས་འདུག གཅིག་ནི་ཁྱོད་དང་འགྲོགས་ཡོད། ཁྱོད་དང་འགྲོགས་ཡོད་པ་དེ་འདི་ན་ཁབ་རྡོ་འགྲམ་དུ་གནས་ཡོད་ཟེར།

“我的一个灵魂在泸古衣尼米山里, 一个在的叉拉马山里, 一个在那尼泊泽伯山里, 一个跟随着妈妈, (还有)一个跟随着你, 跟随着你的那个就在这儿, 呷鲁下面。”

(25)

tʰi ki	mi	ʂo	dʑy	ro	ɣ	zə qa	ka
these	GOAL	tell	come	PT	liquor	drunk	DP
འདི་ཚོ	ལས་ཚོག	བཤད	ཡོང་བ	འདས་ཚོག	ཆང	བཟི་བ	སྦྱེ་ལ་ཚོག
这些	*目词*	说	来	*去时*	酒	醉	*连词*

'(He was) drunk so (he) told (her) and out came (these secrets).'
(ཁོ་)ཆང་གིས་བཟི་བས་འདི་ཚོ་བཤད་པ་རེད།

(他)喝醉酒了就说出了这些(秘密)。

(26)

zə mi	tʰi	ja	te
girl/woman	DET	CL	DP
བུ་མོ	དེ་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྦྱེ་ལ་ཚོག
女儿	*限词*	*量词*	*连词*

(27)

pi	la	li	bi	ma	mæ mæ	m̩
pen	take/bring	back	go	NEG	in time	AVM
སྨྱག་གུ	ལེན་པ	ཕྱིར	འགྲོ་བ	*དགག་སྒྲ*	དུས་ཕོག་ཏུ	*ཅེད་ཚིག*
笔	拿	回	走	*否定*	来不及	*副标*

(28)

tʰɛ	hĩ	la n̥o	a kʰa ʑi	ti	tɛ
she	ERG	finger	little	one	half
མོ	*ཅེད་སྒྲ*	མཕྱག་མོ	ཆུང་ཤོས	གཅིག	ཚད་ཆིག
她	*作格*	指头	小	一	段

(29)

tʰɛ	n̥i	tʰɛ	mi ŋga	ka	tʰi	rə	tʰi paᴬ	m̩
she	ERG	bite	SUF-COM	DP	GOAL	write	ITR	do
མོ	*ཅེད་སྒྲ*	སོ་རྒྱག་པ	*འདས་རྗེས*	*སྦྱོལ་སྒྲ*	*ལས་ཚིག*	འབྲི་བ	*བསྐྱར་བྱོས*	བྱེད་པ
她	*作格*	咬	*后体*	*连词*	*目词*	写	*重复*	做

'The woman (had) no time to go and bring back a pen (so she) bit down (bit off) one-half of (one of) her little fingers and wrote as quickly as possible.'

བུད་མེད་འདི་ཕྱིར་སོང་ནས་སྨྱག་གུ་ལེན་ལོང་མ་བྱུང་བས་(རང་ཉིད་ཀྱི་)མཕྱག་ཆུང་ལ་སོ་བཆུབ་ནས་ཁྲག་གིས་གང་སྐུང་གྱིས་བྲིས།

(君王的)女儿没来得及去拿笔，咬断了她的小指头，(用血)急忙地写着(自己所听到的一切)。

(30)

ʂo	pi tsa	te	rə	pi tsa	ro
tell	finish	DP	write	finish	PT
བཤད	ཚར་བ	*སྦྱོལ་ཚིག*	འབྲི་བ	ཚར་བ	*འདས་ཚིག*
说	完	*连词*	写	完	*去时*

[A] *tʰi¹¹…tʰi¹¹ pa¹¹* is a phrase emphasizing the speed of doing something, hence our translation 'to do something as quickly as possible'.

'(When he) finished telling, (she) finished writing.'

(ཁོས་)བཤད་ཚར་དུས་(མོས་ཀྱང་)བྲིས་ཚར།

(阿坯冉呷)一说完, (她也)写完了。

(31)

te	nu	ta ṃ	mba	su
DP	you	like this	powerful	GEN
ཏེ་ལ་ཚིག	ཁྱོད	འདི་འདྲ	ནུས་རྩལ་མཆོག་ལྡན	འདེ་ལ་སྦྱ
连词	你	这样	能干	*属格*

(32)

ta hũ	na	ɲi	kɣ	kʰɣ ʂə	ro	ŋu	su
tonight	we	two	CL	have New Year	PT	say/about	GEN
དོ་དགོང	ངཱཧ	གཉིས	ཚད་ཚིག	ལོ་སར་རོལ་བ	འདས་ཚིག	ཟེར། སྨོར	འདེ་ལ་སྦྱ
今晚	我们	俩	*量词*	除夕/过年	*去时*	说/关于	*属格*

(33)

tʰa ræ	tʰi	pʁu	qʰa	ŋa	a da	ɕɛ	hĩ
letter	DET	CL	shoot	I	father	family	GEN
ཤོག་ཟ	འཕ་ཚིག	ཚད་ཚིག	རྒྱག་པ	ང	ཨ་ཕ	ཁྱིམ་ཚང	འདེ་ལ་སྦྱ
纸	*限词*	*量词*	打	我	爸爸	家	*属格*

(34)

qʰo bo	so	kʰɣ	ti	kʰɣ	lo	tsʰu	a	pʰa	di
door	three	CL	DET	CL	GOAL	EXT	INT	able	say
སྒོ	གསུམ	ཚད་ཚིག	འཕ་ཚིག	ཚད་ཚིག	ལ་ས་ཚིག	ལས་མཐུན	འདི་ཚིག	ཐུབ་པ	ཟེར
门	三	*量词*	*限词*	*量词*	*目词*	*存在*	*疑问*	能	说

'(His wife) said, "You are such a powerful person, are you able to shoot a letter about we two having the New Year to my father's family's third door?[A]"'

(ཁོའི་རྒྱང་མས་)ཁྱོད་འདི་འདྲ་ནུས་པ་ལྟན་པ་ཞེག་རེད། (ཁྱོད་ཀྱིས་)དོ་དགོང་ལུ་གཉིས་ལོ་སར་ལ་རོལ་བའི་སྐོར་གྱི་ཨེཏ་བུ(འཕྲིན་ཡིག་)འདི་ངའི་ཨ་ཕ་ཚང་གི་སྒོ་གསུམ་པ་ཐོག་ཏུ་འཕེན་ཐུབ་བམ་ཞེས་དྲིས།

(君王的女儿)说: “你是这样厉害的, 今晚你能把关于我俩过年的这封信射到我爸爸家的第三扇大门上吗?”

(35)

a qæ[B]	nu	t^{h}i	p^{h}æ	te
MP	you	DET	CL	DP
ཨོག་སྟེགས	ཁྱོད	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	སྦྱོར་ཚིག
语气	你	*限词*	*量词*	*连词*

(36)

nu	væ qæ	q^{h}o bo	ho	k^{h}ɣ	ha	jo	mba	le	ŋu
you	more	door	ten	CL	also	SELF	able	MP	say
ཁྱོད	གཞན་པ	སྒོ	བཅུ	ཚད་ཚིག	ཀྱང	རང་ཉིད	ཐུབ་པ	ཚིག་སྟེགས	ཟེར
你	另外	门	十	*量词*	也	自己	能	*语气*	说

'(He) said, "You, such a little thing (to shoot through three doors, and if there were), ten more doors also I am able to (shoot through them)."'

(ཨ་ཕའི་ར་གླས་བཤད་རྒྱུར།) འདི་འདྲའི་བྱ་བ་རྩུང་རྩང་ཞེག (སྒོ་གསུམ་མི་ཚད་)གཞན་པ་སྒོ་བཅུ་ཡོད་ཀྱང་ངའི་(སྐུབ་)ཐུབ་ཟེར།

(阿坯冉呷)说: “你这只是小事一桩, 你(再让我射另外)十扇(门)我都能。”

[A] It is locally believed that people lived in houses with three doors or entrances in Han kingdoms long ago. The outer two were huge gates and the king lived inside the third or inner entrance.

[B] A sound indicating the belief that something is very easy to do.

(37)

nu	la	jo	li tsʰə	ʁu mba	tsʰu	da	ŋu
you	take/bring	SELF	arrow	tip	EXT/put	come	say
ཁྱོད་	འཕྱེར་བ	རང་ཉིད་	མདའ	རྩེ་མོ	འཆིང་བ	ཡོང་བ	ཟེར
你	拿	自己	箭	顶端	·系	来	说

'(He) said, "You take the (letter) and put (it) on my arrow tip."'
(ཁོས་)ཁྱོད་ཀྱིས་(ཡོག་བུ་དེ་)འཕྱེར་ནས་ངའི་མདའ་རྩེ་ཚངས་ཤིག་ཅེས་བཤད།
(他继续)说: “你把它拿来系到我的箭头上。”

(38)

mbzə̯	tʰi	gɣ	ɲi	la	li tsʰə	ʁu mba	tsʰu	te
wife	DET	CL	ERG	take/bring	arrow	tip	put	DP
རྒྱང་མ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ཀྱིད་ཀྱི	བྱེད་པ	མདའ	རྩེ་མོ	འཆིང་བ	སྦྱོར་ཚོག
妻子	*限词*	*量词*	*作格*	拿	箭	顶端	系	*连词*

(39)

tʰɛ	ɲi	qʰa	le	qʰo bo	so	kʰɣ	bzɨ	ro	ha
he	ERG	shoot	DP	door	three	CL	through	PT	also
ཁོ	ཀྱིད་ཀྱི	མདའ་འཕེན་པ	སྦྱོར་ཚོག	སྒོ	གསུམ	ཚད་ཚོག	བརྒྱུད་པ	འདས་ཚོག	ཀྱང
他	*作格*	射	*连词*	门	三	*量词*	穿过	*去时*	也

(40)

tʰa ræ	tʰi	pʁu	ti	pʰæ	haᴬ	ma	qʰæ pæ
paper	DET	CL	one	CL	also/even	NEG	tear
ཤོག་བུ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	གཅིག	ཚད་ཚོག	ཀྱང	དགག་ཀྱི	གཞག་པ
纸	*限词*	*量词*	一	*量词*	也	*否定*	破/损坏

[A] *ti*^{11} *pʰæ*^{44} *ha*^{44} = even a little.

'The wife took (the letter) and put (it) on the arrow tip and he shot (it) through the three doors with the paper was not even a little torn.'

ཆུང་མས་ཞོག་བུ་(འཕྲིན་ཡིག་)དེ་མདའ་རྩེར་བཅིངས། ཁོས་དེ་འཕངས་ནས་སྒོ་གསུམ་བརྒྱད་ཀྱང་ཞོག་བུ་དེ་སྤུ་ཙམ་ཡང་གཞགས་མེད།

妻子拿(起信纸), 系到箭头上后, 他射穿了(他丈人家的)那三扇门, 可是这张信纸一点也没有损坏。

(41)

i ɲi a ʂə	hĩ	li ts^{h}ə	te	ti	hĩ	rə gɣ	ʁo	ha
ancient	GEN	arrow	DP	one	month	road	LOC	also
གནའ་སྔ་མོ	*འབྲེལ་སྒྲ*	མདའ	*སྦྱོར་ཚིག*	གཅིག	ཟླ་བ	ལམ	*གནས་གཅེའི*	ཀྱང
古代	*属格*	箭	*连词*	一	月份	路	*位格*	也

(42)

su	t^{h}ɛ	ɲi	q^{h}a	le	ʂə qo	p^{h}a	su	dja	le
man	it	ERG	shoot	DP	die	able	GEN	BE	MP
མི	དེ་	*ཅིར་སྒྲ*	མདའ་འཕེན་པ	*སྦྱོར་སྒྲ*	ཤི་བ	ཐུབ་པ	*འབྲེལ་སྒྲ*	*ཡིན་སྒྲ*	*ཚིག་སྐྱེགས*
人	它	*作格*	射	*连词*	死	能	*属格*	*判断*	*语气*

'The ancient arrow was also able to shoot people to death from (a distance) of one month on the road (the distance of one month walking on foot).'

གནའ་སྔ་མོའི་མདའ་མོས་སྒྲ་བ་གཅིག་གི་རིང་ལ་ལམ་དུ་(ཚས་ནས་རྒྱང་རིང་དུ་ཡོད་པའི་)མི་(ཡི་རྡེས་ཀྱང་ཆོད་ནས་ཁོ་རང་)གསོད་ཐུབ།

古代的箭是能把在千里之外的人都能射死的。

(43)

te	ndo	ro	le
DP	see	PT	MP
སྦྱོར་ཚིག	མཐོང་བ	འདས་ཚིག	*ཚིག་སྐྱེགས*
连词	见	*去时*	*语气*

'Then it (the letter) was seen (by the lord's family).'
དེ་ནས་(རྒྱལ་བོ་ཚང་གིས་ཡི་གེ་དེ་)མཐོང་།
于是, (信纸)被(君王家的人)看见了。

(44)

va ṃ ja	ɕɛ	lo tɕə	dʑy[A]	ro
lord	family	stand up	come	PT
རྒྱལ་བོ	ཁྱིམ་ཚང	ལངས་པ	ཡོང་བ	*འདས་ཚོག*
君王	家	起	来	*去时*

'The lord family's soldiers came.'
རྒྱལ་བོ་ཚང་གི་(དམག་)ཡོང་བ་རེད།
君王家的(兵追)起来了。

(45)

te	va	ma	dʑy	le
DP	Han	soldier	come	DP
སྤེལ་ཚོག	རྒྱ་མི	དམག	ཡོང་བ	*སྤེལ་ཚོག*
连词	汉族	兵	来	*连词*

(46)

tʰɛ	qo	qʰa	zə	rə hĩ	qʰa	zə	su	ṃ
he	qo	where	EXT	soul	where	EXT	GEN	AVM
ཁོ	ཀོའོ	གང་ན	*ལས་མཕྱན*	རྣམ་ཤེས	གང་ན	*ལས་མཕྱན*	*འབེལ་བྱ*	*ཕྱིད་ཚོག*
他	命根子	哪儿	*存在*	灵魂	哪儿	*存在*	*属格*	*副标*

[A] *lo*[11] *tɕə*[53] *dʑy*[11] emphasizes the idea of 'come'.

(47)

qæ	le	qæ	le	qæ	tɕə tɕə
dig	DP	dig	DP	dig	often/always
ཀོ་བ	སྡེལ་ཚོག	ཀོ་བ	སྡེལ་ཚོག	ཀོ་བ	རྟག་པར
挖	*连词*	挖	*连词*	挖	一直/不停地

'Then Han soldiers came and always dug, dug, dug where his *qo*[11] and where his soul (were located).'

རྒྱ་དམག་ཡོང་ནས་རྟག་པར་ཁའི་ཀོའི་དང་རྣམ་ཤེས་ཡོད་ས་ཚང་མ་བཀོས།

汉兵来了, 哪儿有他的命根子和灵魂, 就在哪儿不停地挖。

(48)

a mi	ʁa tsa ʁu mæ	tʰi	la	m̩ tɕʰy	ti	hĩ	tɕʰo	m̩	qæ
now	ʁa tsa ʁu mæ	DET	CL	time	one	month	more than	AVM	dig
ད་ལྟ	ཨ་ཙ་རྫ་མྱ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	དུས་ཡུན	གཅིག	ཟླ་བ	ལྷག	ཀྱིད་ཚོག	ཀོ་བ
现在	哈杂布马	*限词*	*量词*	时间	一	月份	多	*副标*	挖

'(They) dug (into) ʁa[11] tsa[11] bu[44] mæ[44] (Mountain that exists) now, for more than one month.'

(ཁོ་ཚོས་)རླུ་བ་གཅིག་ལྷག་གི་རིང་ལ་དལྟའི་(རི་བོ་)ཨ་ཙ་རྫ་མྱ་དེ་བཀོས་པ་རེད།

在现在的这座哈杂布马山上挖了一个多月。

(49)

te	tʰi	ti	ha	te	li	bi	ro
DP	DET	one	night	DP	back	go	FT
སྡེལ་ཚོག	དེས་ཚོག	གཅིག	མཚན་མོ	སྡེལ་ཚོག	ཕྱིར	འགྲོ་བ	*མ་འོངས་ཅ*
连词	*限词*	一	晚上	*连词*	回	走/去	*未时*

(50)

qæ	ma	qæ	ro	ŋu	ji
dig	NEG	would	FT	say	say
ཏོ་བ	དགག་རྒྱ	འདོད་པ	མ་འོངས་པ	བཞད	བཞད
挖	*否定*	想	*未时*	说	说

'It was said that one night (the soldiers) said, "(We) will go back and will not dig (anymore) after (that).'"

དེ་ནས་མཚན་མོ་ཞིག་ལ་(དམག་མི་རྣམས་ཀྱིས་)ཕྱིར་འགྲོད་ནས་བཟུང་མི་བཏོ་ཞེས་བཞད་པར་གྱུར།

那一天晚上, (君王家的兵)就想回去, 不想(再)挖了。

(51)

te	ũ ndʑə	gɣ	te	ja ka	la	o	li	go pa	ka
DP	old man	CL	DP	pipe	CL	there	back	left	DP
སྡེ་པ་ཚོག	རྒད་པོ	ཚད་ཚོག	སྡེ་པ་ཚོག	རྩ་ཅེ	ཚད་ཚོག	དེ་ན	ཕྱིར	ལུས་པ	སྡེ་པ་ཚོག
连词	老头子	*量词*	*连词*	烟斗	*量词*	那儿	回	掉/丢	*连词*

(52)

ja ka	tʰi	la	qɣ	li	ɕy
pipe	DET	CL	pick	back	went
རྩ་ཅེ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ལེན་པ	ཕྱིར	ཕྱིན
烟斗	*限词*	*量词*	取	回	去

'Then an old man had left a pipe there and went back to pick up the pipe.'

དེ་ནས་རྒད་པོ་ཞིག་གི་རྩ་ཅེ་ཞིག་(གནས་)དེར་ལུས་སོང་བས་ཕྱིར་ལེན་དུ་ཕྱིན།

(这些兵里, 有个老兵), 这老头子因为烟斗丢在那儿, 所以就回去取那只烟斗。

(53)

te	o wo[A]	ji	kʰo	mi	da	tʂʰa	ro	le	ŋu
DP	EXC	one	CL	rice	only	left	PT	MP	say
སྦྱེལ་ཚིག	འབོད་ཚིག	གཅིག	ཚད་ཚིག	འབྲས	ཁོ་ན	ལུས་པ	འདས་ཚིག	ཚིག་རྒྱུགས	བཞད
连词	*叹词*	一	*量词*	米	仅仅	差	*去时*	*语气*	说

(54)

o	kʰa tʰo	su	ũ ndʑə	tʰi	gɣ	ræ	gi	ro
there	speak	GEN	old man	DET	CL	PRE-ATT	hear	PT
དེ་ན	བཞད་པ	འཇེལ་རྒྱ	རྒད་པོ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	འདས་རྟོག	ཐོས་པ	འདས་ཚིག
那儿	说	*属格*	老头子	*限词*	*量词*	*前体*	听	*去时*

'There the old man heard (a[53] pʰi[53] ræ[53] ɴGæ[53]'s soul) saying and speaking (to himself) there, "Oh, only one distance of rice[B] is left (to reach me)."'

དེ་ནས་(ཨ་ཁའེ་ར་གྱས་)ཨོ། འབྲས་རྡོག་ཙམ་(གྲི་ཚད་)མ་གཏོགས་ལུས་མེད་ཅེས་དེར་བཞད་བཞིན་ཡོད་པ་རྒད་པོ་དེས་ཐོས་སོང་།

老头子听到了(阿坯冉呷)在那儿说: “哦！仅仅差一颗米了呀!”

(55)

ho	kʰwæ	tjɛ	tʂwæ	le	kʰwæ	tje	dʑwæ	le	ŋu
EXC	quick	little	return	come	quick	little	return	come	say
འབོད་ཚིག	མགྱོགས་པ	ཉུང་ཙམ	ཕྱིར་ཡོང་བ	ཡོང་བ	མགྱོགས་པ	ཉུང་ཙམ	ཕྱིར་ཡོང་བ	ཡོང་བ	བཞད
叹词	快	点	转/回	来	转/回	点	转	来	说

(56)

ka	ma	tʰɛ	ɳi	ndzo	li	dʑy	pi tsa[C]
DP	soldier	he	ERG	call	back	come	finish
སྦྱེལ་ཚིག	དམག	ཁོ	ཀྱེད་རྒྱ	འབོད་པ	ཕྱིར	ཡོང་བ	ཚར་བ
连词	兵	他	*作格*	叫	回	来	完

[A] *o*[53] *wo*[11] = sound indicating fear, e.g., "I'm nearly scared to death."

[B] One distance of rice = the length of a rice grain, or 'very near' or 'just about to happen'.

[C] *pi*[44] *tsa*[53] = completed action.

'He (the old man) yelled, "Return, come back quickly; return, come back quickly!" and called the soldiers back.'

(དེ་ནས་རྒས་པོས)སྐྱར་དུ་ཕྱིར་ཤོག སྐྱར་དུ་ཕྱིར་ཤོག་ཅེས་སྒྲད་བརྒྱབ་ནས་དམག་མི་རྣམས་ཕྱིར་བོས།

他(大声地)喊着: “快点回来, 快点回来!” 把兵都叫了回来。

(57)

te	ti	tʰʁu	da	qæ	m̩	tʰɛ	hĩ
DP	one	CL	only	dig	AVM	he	GEN
ཇེ་ཚིག	གཅིག	ཚད་ཚིག	ཁོ་ན	རྐོ་བ	ཤེད་ཚིག	ཁོ	འདྲེ་ལ་རྒྱ
连词	一	*量词*	仅仅	挖	*副标*	他	*属格*

(58)

qo	tʰi	la	na qʰʂə	na qʰʂə	m̩	o	dʑy dʑy dʑy	ro
qo	DET	CL	black	black	AVM	there	come out	PT
ཀོའེ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	ནག་པོ	ནག་པོ	ཤེད་ཚིག	དེ་ན	ཕྱིར་མངོན་པ	འདས་ཚིག
命根子	*限词*	*量词*	黑黑	黑黑	*副标*	那儿	出来	*去时*

'(They) only dug for one moment and his black, black *qo*[11] came out there.'

(ཁོ་ཚོས་)རྩང་ཙམ་བརྐོས་རྗེས། ཁོའི་ནག་ཡེར་ཡེར་གྱི་ཀོའེ་(སྟོག)དེ་ཕྱིར་མངོན་བྱུང་།

只挖了一会儿, 他的那根命根子就黑黑的(露)了出来。

(59)

te	ma	tʰi ki	n̩i	o	mi	nda	te
DP	soldier	these	ERG	there	GOAL	cut	DP
ཇེ་ཚིག	དམག	འདི་ཚོ	ཀྱིས་རྒྱ	དེ་ན	ལས་ཚིག	གཅོད་པ	ཇེ་ཚིག
连词	兵	这些	*作格*	那儿	*目词*	砍	*连词*

(60)

ɕɛ	xwa t^{h}o	bo bo	m̩	mdʁu	o	lo	dʑy	te
blood	xwa t^{h}o	as size	AVM	gush	there	GOAL	come	DP
ཁྲག	ཀུ་ཐུང	ཆ་རྒྱང་འདྲ་བ	ཀྱིད་ཚོག	འཕྱུར་བ	འདི་ན	ལ་སྟ་ཚོག	ཡོང་བ	རྗེལ་ཚོག
血	黄桶	一样粗	*副标*	涌出	那儿	*目词*	来	*连词*

(61)

ma	t^{h}i ki	o ba	t^{h}i	ti	n̩i	ɕɛ	n̩i	ʂə qo	pi tsa
soldier	these	all	DET	one	day	blood	ERG	die	finish
དམག	འདི་ཚོ	ཚང་མ	དེས་ཚོག	གཅིག	ཉིན	ཁྲག	ཀྱིས	ཤི་བ	ཚར་བ
兵	这些	全部/都	*限词*	一	天	血	*作格*	死	完

'These soldiers cut (it) there and blood the size of *xwa*^{11} *t*^{h}*o*^{44A} gushed up there and all the soldiers were dead (drowned) by the blood that day.'

དེ་ནས་དམག་དེ་ཚོས་(སྐུ་རེས་ནག་ཡེར་ཡེར་གྱི་ཀོའོ་སྟོག་དེ་)བཅད་པ་ན་ཀུ་ཐུང་གི་གཀོས་དང་མཉམ་པའི་ཁྲག་ཀྱིར་འཕྱུར་ཡོང་སྟེ། དམག་ཚང་མ་ཁྲག་གིས་(བསྡུབས་ནས་)ཤི་བ་རེད།

然后，这些兵(用刀)往那儿一砍就涌出了一股黄桶[B]般粗的血，那天，那些兵都被(阿坯冉呷的)血淹死了。

(62)

a mi	ʁa tsa ʁu mæ	t^{h}i	la	dʑa q^{h}ʂə	rə qa	m̩	
now	ʁa tsa ʁu mæ	DET	CL	soil	stone	AVM	
ད་ལྟ	ཨ་ཙ་ཟུ་སྨ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ས	རྡེ	ཀྱིད་ཚོག	
现在	哈杂布玛	*限词*	*量词*	土	石	*副标*	

[A] *xwa*^{11} *t*^{h}*o*^{53} = a large container shaped like a column that stores rice chaff, rice, corn, wheat or buckwheat.

[B] 一种半径 1 米左右的木制容器。

(63)

tʰi	ti	ȵi	tʰɛ	ɕɛ	ȵi	zə̯	su	dja	le
DET	one	day	he	blood	ERG	paint	GEN	BE	MP
དེས་ཚོག	གཅིག	ཉིན	ཁོ	ཁྲག	ཟེད་ཀྱི	ཚོན་འབྱུག་པ	འཇེལ་ཀྱི	ཡི་ཀྱི	ཚོག་སྟེགས
限词	一	天	他	血	*作格*	染	*属格*	*判断*	*语气*

'(It was) said now all the soil and stones of ʁa[11] tsa[11] bu[44] mæ[44] (Mountain) were painted by his blood on that one day (which explains their red color).'

དང་ཕྱི་ཙམ་ལྟ་བུ་མུ་(རི་བོ་)སྔོང་གི་ས་རྡོ་(དམར་བོ་ཡིན་པའང་)ཚང་མ་ཉིན་དེར་ཁོའི་ཁྲག་གིས་བྱུགས་པས་སོ།

说是现在的这座哈杂布玛山上(红色)的土和石都是那一天被他的血染成的。

(64)

qo	tʰjo	ȵi	nda	mi ŋgaᴬ	ȵu	te
qo	they	ERG	cut	SUF-COM	after	DP
ཀོའོ	ཁོ་ཚོ	ཟེད་ཀྱི	གཅོད་པ	འདས་རྗེས	རྗེས་སུ	ཀྱི་ཚོག
命根子	他们	*作格*	砍	*后体*	后	*连词*

(65)

mæ	te	gɣ̣ mə̯	tʰi	la	mæ	ro
after	DP	body	DET	CL	catch	PT
རྗེས་སུ	ཀྱི་ཚོག	ལུས་པོ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	འཛིན་པ	འདས་ཚོག
后	*连词*	身体	*限词*	*量词*	抓	*去时*

'After they cut the *qo*[11] then (they) started to (chase and) catch the body.'

ཁོ་ཚོས་ཀོའོ་བཅད་ཚར་རྗེས་ལུས་པོ་འཛིན་བརྩང་བྱས།

命根子被他们砍掉后,抓(他的)身体。

[A] *mi*[11] *ŋga*[11] = signifies an action is completed.

(66)

gɣ mə˞	tʰi	la	mæ	ha	ræ	mæ	ma	pʰa
body	DET	CL	catch	also	PRE-ATT	catch	NEG	able
ལུས་པོ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	འཛིན་པོ	ཀྱང	འདུས་རྗེན	འཛིན་པ	དགག་རྒྱ	ཐུབ་པ
身体	*限词*	*量词*	抓	也	*前体*	抓	*否定*	能

'(They started to chase and) catch the body but also (they were) unable to catch (him).'
(ཁོ་ཚོ་)ལུས་པོའི་(རྗེས་དེད་)ཀྱང་འཛིན་བཟུང་ཆེད་མ་ཐུབ།
抓身体也抓不到。

(67)

tʰɛ	te	a mi	ŋæ lu tʂʰa	ŋu	tʰi qɣ	mɛ ljo	ndoᴬ	su	dja	ji
he	DP	now	ŋæ lu tʂʰa	call	LOC	eye	see	GEN	BE	say
ཁོ	རྒྱལ་ཚོག	ད་ལྟ	ཇ་ལུ་ཁ	འབོད་པ	གནས་གཞི	མིག	མཐོང་བ	འབྱེལ་རྒྱ	ཨིན	བཤད
他	*连词*	现在	安路岔	叫	*位格*	眼睛	看见	*属格*	*判断*	说

'It was said he was born in the place now called ŋæ[44] lu[11] tʂʰa[11].'
ཁོ་རང་དཔལ་ཡུའི་ཇ་ལུ་ཁ་ད་ལྟའི་ས་ནས་སྐྱེས་པར་བཤད།
传说, 他是出生在现在叫安路岔的那个地方。

(68)

tʰi qɣ	tɕʰə ta	qʰo pa	le	ta ji	do mo	tʰi	NGæ
LOC	from	chase	DP	ta ji	above	GOAL	jump over
གནས་གཞི	ནས	བདའ་བ	རྒྱལ་ཚོག	ཏ་ཡ	ཐོག་ཏུ	ལས་ཚིག	རྒལ་བ
位格	从	追	*连词*	达亚	上面	*目词*	过

'(He was) chased from that place (ŋæ[44] lu[11] tʂʰa[11]) and jumped over above ta[11] ji[11] (Mountain).'
(ཁོ་རང་)ས་དེ་ནས་བདས་ནས་ཏ་ཡ་(རི་བོའི་)ཐར་བརྒལ་བ་རེད།
(君王家的兵)从那个地方追, 经过达亚山。

ᴬ *mɛ⁵³ ljo⁵³ ndo⁵³* = 'eyes see' or 'born'.

(69)

$t^hɛ$	hĩ	mo	te	ti	lo	te
he	GEN	horse	DP	one	CL	DP
ཁོ	འཇའ་རྒྱ	རྟ	སྒེལ་ཚིག	གཅིག	ཚད་ཚིག	སྒེལ་ཚིག
他	*属格*	马	*连词*	一	*量词*	*连词*

(70)

ti	qæ qæ	da	dʙu	qɣ	ji	so
one	step	only	become	usually	say	MP
གཅིག	གོམ་པ	ཁོ་ན	འགྱུར་བ	རྒྱུན་པར	བཤད	ཚིག་རྒྱགས
一	步	仅仅	成为	会	说	*语气*

'It is said that usually one valley became only one step of his horse.'
རྒྱུན་པར་ལུང་པ་གཅིག་ཁོའི་རྟ་ཡི་གོམ་པ་གཅིག་ཁོ་ནའི་ཚད་ལས་མེད་པར་བཤད།

据说, 他的(骏)马一步可以越过一条山沟。

(71)

NGæ	le	t^ho lo^A	to	te	ma k^ho lo	t^hi	NGæ
jump	DP	t^ho lo	reach	DP	ma k^ho lo	GOAL	jump
རྐལ་བ	སྒེལ་ཚིག	ཐོའོ་ལོའོ	ཐོན་པ	སྒེལ་ཚིག	མ་ཁོའོ་ལོའོ	ལས་ཚིག	རྐལ་བ
过	*连词*	鸵洛	到达	*连词*	玛阔洛	*目词*	过

'After jumping over and reaching t^ho^{11} lo^{11} then (a^{53} p^hi^{53} $ræ^{53}$ $NGæ^{53}$) jumped over ma^{53} k^ho^{44} lo^{11}.'
ཞར་བརྐལ་ནས་ཐོའོ་ལོའོ་ངུབས་རྗེས་(ཁོ་རང་)མ་ཁོའོ་ལོའོ་བརྐལ།

(越)过了鸵洛就（越）过玛阔洛。

[A] t^ho^{11} lo^{11} = Langhuan Township, Xichang City.

(72)

ma kʰo lo	a mi	tʰɛ	hĩ	mo	mɛ rə	ha	ndʑɛ	sə
ma kʰo lo	now	he	GEN	horse	footprint	here	EXT	still
མ་ཁོ་ལོ	ད་ལྟ	ཁོ	འཇའ་རྒྱ	རྟ	རྐང་རྗེས	འདིའ	ལས་མཚན	དུ་རུང
玛阔洛	现在	他	*属格*	马	痕迹	这儿	*存在*	还

'Now his horse's footprints are still here in ma^{53} kʰo^{53} lo^{11} (on a stone).'
ད་ལྟ་མ་ཁོ་ལོའི་རྒྱའི་རྟའི་རྐང་རྗེས་(ད་རུང་)ཡོད།
现在他的(骏)马的脚印还留在玛阔洛(的岩石上)。

(73)

ma kʰo lo	ga	le	tɕʰi ṃ ko	tʰi	to
ma kʰo lo	pass	DP	tɕʰi ṃ ko	GOAL	reach
མ་ཁོ་ལོ	རྒལ་བ	སྦྱོར་ཚིག	ཆི་མི་ཀོ	ལས་ཚིག	ཐོན་པ
玛阔洛	经过	*连词*	齐木高	*目词*	到达

'(He) passed by ma^{53} kʰo^{44} lo^{11} and reached tɕʰi^{53} ṃ^{11} ko^{44}.'
མ་ཁོ་ལོ་བརྒལ་ནས་ཆི་མ་ཀོ་རུ་ཐོན།
(越)过玛阔洛后到达齐木高。

(74)

tɕʰi ṃ ko	tɕʰə ta	lu ma	tʰi	to	te
tɕʰi ṃ ko	from	lu ma	GOAL	reach	DP
ཆི་མ་ཀོ	ནས	ལུ་ལྡན་མ	ལས་ཚིག	ཐོན་པ	སྦྱོར་ཚིག
齐木高	从	路玛	*目词*	到达	*连词*

(75)

mɛ ru	ræ	ro	ka	li to	tɕo kæ	lo	ŋu	ka
footprint	find	PT	DP	find	foot/footprint	MP	say	DP
རྐང་རྗེས	ཐོབ་པ	འདས་ཚིག	སྦྱོར་ཚིག	ཐོབ་པ	རྐང་རྗེས	ཚིག་སྒྲེགས	བཤད	སྦྱོར་ཚིག
足迹	得到	*去时*	*连词*	得到	足迹	*语气*	说	*连词*

(76)

va	te	a mi	lu ma	da	li tʂo	ji	su	dja	le
Han	DP	now	lu ma	DAT	Lizhou	say/call	GEN	BE	MP
རྒྱ	སྡེལ་ཚོག	དང་ཕྱ	ལུའུམ	ལ་དོན	ལི་ཅོག	ཟེར	འབྱེལ་རྒྱ	ནི་རྒྱ	ཚོག་རྟགས
汉族	*连词*	现在	路玛	*与格*	礼州	说	*属格*	*判断*	*语气*

'From tɕʰi^{53} ṃ^{11} ko^{44} (he went on) and reached lu^{11} ma^{44} then (the Han soldiers who were pursuing him) found his footprints, (and the Han soldiers) said, "(We) found (his) footprints," so now Han call lu^{11} ma^{44} Lizhou.'[A]

ཆི་སུ་ཀོ་ནས་ལུའུ་མ་ཐོན་པ་ན་(རྒྱ་དམག་གིས་ཁོའི་)རྟང་རྗེས་རྙེད་པ་དང་། (དེ་ནས་བཟུང་)དང་ཕྱ་ས་ཆ་དེར་ལི་ཅོག་ཞེས་འབོད་པ་རེད།

从齐木到达路玛（今礼州）的时候, (君王家的兵)找到了(阿坯冉呷的)足迹, 说: “找到足迹了,” 并给路玛这个地方取名为礼州。

(77)

te	la ga	ɕi xwa	lo	ɕy	te
DP	LOC	ɕi xwa	GOAL	went	DP
སྡེལ་ཚོག	གནས་གཞི	ཞིང་ཀུ	ལས་ཚོག	ཕྱིན་པ	སྡེལ་ཚོག
连词	*位格*	新华	*目词*	去/来	*连词*

(78)

ɕi ɕi tsa tsa	ṃ	ʁu pʁu	ro	ka	ɕi xua	ŋu
new	AVM	meet	PT	DP	Xinhua	say
གསར་བ	ཅིད་ཚོག	འཕྲད་པ	འདས་ཚོག	སྡེལ་ཚོག	ཞིང་ཀུ	བཤད་པ
新	*副标*	遇见	*去时*	*连词*	新华	说

'(They) went (further) up in the area and then met new (footprints) so (they) called (that place) Xinhua.'[B]

དེ་ནས་ཡང་ཞིང་ཀུ་རུ་ཕྱིན་པ་ན། (ཁོ་ཚོས་རྟང་རྗེས་)གསར་བ་རྙེད་པས་(དེ་ཕྱ་ས་ཆ་དེ་ལ་)ཞིང་ཀུ་ཟེར་བ་རེད།

然后, (他们)来到新华时, 又遇见了(阿坯冉呷的)新(足迹)就叫(那地方) '新华'。

[A] In Sichuan Chinese Dialect, the pronunciation of *li* 礼 suggests 'found something' which explains why Lizhou 礼州 was so named.

[B] 新华. 新 = new; 华 = Han (as in Han Chinese): fancy, beautiful.

(79)

ɕy	le	lo kɣ	to	ɕy	te	lo tɕʰu	lo	ŋu	ka
went	DP	lo kɣ	reach	went	DP	lose	MP	say	DP
ཕྱིན་པ	ལྗེལ་ཚིག	ལུའུ་ཀུའུ	ཐོན་པ	ཕྱིན་པ	ལྗེལ་ཚིག	བོར་བ	ཚིག་རྗེགས	ཟེར	ལྗེལ་ཚིག
去/来	*连词*	泸古	到	去/来	*连词*	丢失	*语气*	说	*连词*

(80)

a mi	va	lo kɣ	tʰi	qʰɣ	ha	tɕʰə ta	dʑy	su
now	Han	lo kɣ	DET	word	here	from	come	GEN
ད་ལྟ	རྒྱ	ལུའུ་ཀུའུ	དེས་ཚིག	ཚད་ཆེག	འདི་ན	ནས	ཡོང་བ	འཇལ་རྒྱ
现在	汉族	泸古	*限词*	句	这儿	从	来	*属格*

'(They) went and went (on) and reaching lu[11] kɣ[53] then (they lost the footprints) so now the word (name) Lugu comes from here (this story).'[A]

(ཁོ་ཚོ་མུ་མཐུད་དུ་)ཕྱིན་ནས་ཡང་ཀུའུ་རུ་ཐོན་པ་ན་(ཁོའི་ཤུང་རྗེས་)བོར་བས་ད་ལྟར་རྒྱའི་ལུའུ་ཀུའུ་ཞེས་པའི་ཡུལ་མིང་ཡང་དེ་ནས་བཟུང་(དར་)བྱུང་བ་རེད།

(他们)到达泸古的时候, 再也找不到(阿坯冉呷的足迹), 所以现在汉语中的这个'泸古'名字就是从这里来的。

(81)

mæ	te	mæ qɣ	li	dʑy	ro
later	DP	catch	back	come	PT
རྗེས་སུ	ལྗེལ་ཚིག	འཛིན་པ	ཕྱིར	ཡོང་བ	འདུས་ཚིག
后来	*连词*	抓	回	来	*去时*

'Later (soldiers) caught him and came back.'

མཐའ་མར། (དམག་གིས་ཁོ་རང་)བཟུང་སྟེ་ཕྱིར་ཡོང་།

最后，(他们把阿坯冉呷)抓了回来。

[A] *Io*^{11} is similar in sound to *luo* 落 in Sichuan Chinese Dialect, which means 'lose', thus the place was called lo[11] kɣ[53]. It is Lugu 泸沽 in Chinese.

(82)

ʂu	rə	qʰa ɳi la	m̩	la	NGɣ ta	le
metal	rope	several	AVM	OTM	tie	DP
ལྕགས	ཐག་པ	འགའ	*ཉེད་ཚོག*	*ཡུལ་ཚོག*	འཆིང་བ	*སྦྱོར་ཚིག*
铁	链子	很多	*副标*	*宾标*	捆	*连词*

(83)

ha	ʁa tsa ʁu mæ	li	to	qa qa	ro qɣ	te
here	ʁa tsa ʁu mæ	back	reach	almost	LOC	DP
འདི་ན	ཨ་ཙ་རུ་མྱ	ཕྱིར	ཐོན་པ	ཚལ་ཆེར	*གནས་གཅི*	*སྦྱོར་ཚིག*
这儿	哈杂布玛	回	到达	快要	*位格*	*连词*

(84)

jo	ndzə bo	fa	ŋu	ka	tɕʰə tɕʰə	ndzə bo	tɛ
SELF	water	thirsty	say	DP	release/let	water	drink
རང་ཉིད	ཆུ	སྐོམ་པ	ཟེར	*སྦྱོར་ཚིག*	འཇུག་པ	ཆུ	འཐུང་བ
自己	水	口渴	说	*连词*	使/让	水	喝

'(The soldiers) took several metal ropes (chains) tied him and (came) back to the place (and when they had) almost reached ʁa[11] tsa[11] bu[44] mæ[44] (Mountain he) said, "I am thirsty for water," so (they) let (him) drink water.'

(དམག་གིས་)ལྕགས་ཐག་འགའ་ཞིར་(ཡོངས་ནས་ཁོ་རང་)བཅིངས་པ་དང་། ཕྱིར་ཨ་ཙ་རུ་མྱ་ཐོན་ཉེ་སྐབས་ཁོས་ང་རང་སྐོམ་འདུག་ཅེས་བཤད་པ་ན་(ཁོ་ཚོས་)ཁོ་ལ་ཆུ་འཐུང་དུ་བཏུག

用很多铁链子捆着，快回到哈杂布玛山的时候，(阿坯冉呷)说：“我口渴得很，”(押解他的土兵)就让(他)喝水。

(85)

te	a wa[A]	o	mi	ndzə̯	qɣ	te
DP	MP	there	GOAL	drink	know	DP
སྤྱི་ཚོག	ཚོག་སྐྱེགས	འདི་ན	ཡས་ཚོག	འཐུང་བ	ཤེས་པ	སྤྱི་ཚོག
连词	*语气*	那儿	*目词*	喝	知道	*连词*

(86)

li	lo tɕə	ma	qɣ	ro
back	stand	NEG	know	PT
ཕྱིར	ལངས་པ	དགག་རྟེན	ཤེས་པ	འདས་ཚོག
回	起来	*否定*	知道	*去时*

(87)

ma	ʁa	ro	ŋu	o	mi	lɔ	ɕy	te
NEG	OK	PT	say	there	GOAL	look	went	DP
དགག་རྟེན	འགྲིག་པ	འདས་ཚོག	ཟེར	འདི་ན	ཡས་ཚོག	ལྟ་བ	ཕྱིན་པ	སྤྱི་ཚོག
否定	好	*去时*	说	那儿	*目词*	看	去	*连词*

(88)

rə bi	ɲi	la	q^{h}a tsa	q^{h}a qə̯ ta	m̩
dragon	two	CL	mouth	wide open	AVM
འབྲུག	གཉིས	ཚད་ཚོག	ཁ	ཆས་ཆར་གདངས་བ	ཀྱེད་ཚོག
龙	二	*量词*	嘴	张开	*副标*

(89)

t^{h}ɛ	lo	ho	qa qa	ro
he	GOAL	swallow	almost	PT
ཁོ	ཡས་ཚོག	མིད་པ	ཐག་ཆར	འདས་ཚོག
他	*目词*	咽	快要	*去时*

[A] *a*^{44} *wa*^{55} = an expression of surprise.

'Then, *a*^{44} *wa*^{55}, (he put his head) down to drink (and he drank and drank and didn't) know (how to stop), didn't know (how to) stand back up again (because he was drinking and drinking), so (the soldiers) said, "It is not OK," and (the soldiers) went to look (into the water and there were) two dragons that had almost swallowed him with their wide-open mouths.'

ཨཱ། དེ་ནས་(ཁོས་)མགོ་བོ་མར་སྐྱུར་ནས་རྒྱུ་འཐུང་ནས་མཚམས་འཇོག་མ་ནུས། དམག་མི་ཚོས་(གནས་རྒྱལ་)ཡག་པོ་མི་འདུག་བསམ་སྟེ་ཡུ་རྒྱུན་པ་ན་ཁ་ཆེས་ཆེར་གདངས་བའི་འབྲུག་གཉིས་ཀྱིས་ཁོ་ཚལ་ཆེར་ཁྱིར་མིད་བྱས་པ་(མཐོང་)།

噢, (他)知道喝(水)就不知道(抬)起(头)来, 他们说: “不对呀!" 往(水里)看时有两条龙正张开大大的嘴巴快要把他吞下去了。

(90)

te	ti	tʰʙu	li	ma	ndo	ɕy
DP	one	CL	back	NEG	see	if
ཏེ་ལ་ཚོག	གཅིག	ཚད་ཚོག	ཕྱིར	དགག་རྟགས	མཐོང་བ	གལ་ཏེ
连词	一	*量词*	回	*否定*	见	如果

(91)

rə bi	ŋi	mi	ho	bɛ	ro	ji	le
dragon	ERG	GOAL	swallow	go	PT	say	MP
འབྲུག	ཅིད་རྟགས	ལས་ཚོག	མིད་པ	འགྲོ་བ	འདས་ཚོག	ཟེར	ཚོག་རྟེགས
龙	*作格*	*目词*	咽	走	*去时*	说	*语气*

'(It is) said he would have been swallowed down by the dragons if (the soldiers) had not seen it one moment (before it would have happened).'

གལ་ཏེ་(དམག་མི་ཚོས་)དུས་ཐོག་ཏུ་མ་མཐོང་ན་(ཁོ་)འབྲུག་གིས་ཁྱིར་མིད་བྱེད་རེས་རེད་ཅེས་བཤད་པར་གྱུར།

说是如果再延误一会儿的话, (他)就要被龙吞下去了.

(92)

te	ma	ʁa	ro	ma	ʁa	ro	ŋu
DP	NEG	OK	PT	NEG	OK	PT	say
ཏེ་ལ་ཚོག	དགག་རྟགས	འགྲིག་པ	འདས་ཚོག	དགག་རྟགས	འགྲིག་པ	འདས་ཚོག	བཤད
连词	*否定*	好	*去时*	*否定*	好	*去时*	说

(93)

ka	ʂu	rə	lo	li	tɕə	ka
DP	metal	rope	GOAL	back	pull	DP
ཀྱེ་འཚོག	ཡུགས	ཐག་པ	་ལས་ཚོག	ཕྱིར	འཐེན་པ	ཀྱེ་འཚོག
连词	铁	链	*目词*	回	拉/押解	*连词*

(94)

tɕə	li	ɕy	ɕə ɕə	mi ŋga	su	dja	le
pull	back	went	make[A]	SUF-COM	GEN	BE	MP
འཐེན་པ	ཕྱིར	ཕྱིན་པ	བཟོ་བ	་འདས་རྗེས	་འབྱུལ་སྐྱ	ནི་སྐྱ	ཚོག་རྟེགས
拉	回	去	做/杀	*后体*	*属格*	*判断*	*语气*

'Then (the soldiers) said, "It is not OK, it is not OK," and pulled back up the metal ropes (chains), pulled (him) and went back (to the lord's place), and killed him.'

དེ་ནས་(དམག་མི་ཚོས་)དེ་ཡག་པོ་མི་འདུག ཡག་པོ་མི་འདུག་ཅེས་བཤད་ནས་ཡུགས་ཐག་ཡར་འཐེན་པ་དང་། ཕྱིར་(རྒྱལ་བོའི་)དྲུང་དུ་སོང་ནས་(ཁོ་རང་)བསད་པ་རེད།

然后, (他们慌乱地)说: “不好了, 不好了,” 马上往上拉铁链, 押解回去后把他杀了。

[A] 'make out' = to kill.

THE RELIGIOUS SPECIALIST li^{44} ʁu^{55} ta^{11} ndi^{44}
li^{44} ʁu^{55} ʂə^{11} pə^{53}

(1)

i ɲi a ʂə	na	li ʁu	ɕɛ	te
ancient	we	li ʁu	family	DP
གནའ་སྦྱ་མོ	ང་ཚོ	ལའེ་ཝུ	ཁྱིམ་རྒྱུད	*སྒེལ་ཚོག*
古代	我们	里布	家	*连词*

(2)

li ʁu	ta ndi	ŋu	ta	ti	gɣ	ɕə za	lo
li ʁu	ta ndi	say	like this	one	CL	mystical	MP
ལའེ་ཝུ	ཏ་ཏེ	ཟེར	འདི་འདྲ	གཅིག	*ཚད་ཚིག*	ནས་རུ་ལ་མཆོག་ལྡན	*ཚོག་སྒེག་ས*
里布	达帝	说	这样	一	*量词*	神勇	*语气*

'In ancient (times), one person, our li^{44} ʁu^{55}'s family, called li^{44} ʁu^{55} ta^{11} ndi^{11}, was said to be mystical like this.'

གནའ་སྦྱ་མོར། ང་ཚོ་ལའེ་ཝུ་ཁྱིམ་རྒྱུད་ལ་(མིང་ལ་)ལའེ་ཝུ་ཏ་ཏེ་ཟེར་བའི་མི་ནུས་རུ་ལ་མཆོག་ལྡན་ཞེག་ཡོད།

古时候, 我们里布家有一个神勇的人叫里布达帝。

(3)

te	pi	to	le	tʰɛ	go	qʰɣ^{A}	te	go	dʑy
DP	do ritual	expert	DP	he	what	call	DP	what	come
སྒེལ་ཚོག	ཆོས་ཀྱི་ཆོ་གས་པ	ཤེད་མཁས	*སྒེལ་ཚོག*	ཁོ	ཅི་ཞེག	འབོད་པ	*སྒེལ་ཚོག*	ཅི་ཞེག	ཡོང་བ
连词	做法事	精通	*连词*	他	什么	叫	*连词*	什么	来

[A] *qʰɣ* = 'to call'. A powerful *pʰa^{53} tsə^{53}* is able to summon ɕi^{53} vi^{53} and such wild animals as deer, wild pigs and ghosts.

(4)

go	pi	te	go	dʙu
what	do ritual	DP	what	change
ཅི་ཞིག	ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཆོ་ག་སྒྲུབ་པ	ཟེའ་ཚོག	ཅི་ཞིག	འགྱུར་བ
什么	做法事	*连词*	什么	变成

'Then, he was expert at doing religious activity and what he called (during his religious activity), then what came and what he did (during his) religious activity then (that is) what changed.[A]
(ཁོ་)ཆོས་ཀྱི་ཆོ་ག་སྒྲུབ་པར་མཁས་ལ། (ཁོས་)ཅི་ཞིག་བོས་ན་དེ་ཡོང་བ་དང་། ཅི་བྱས་ན་དེ་ལ་འགྱུར་སྟོག་བྱུང་ངེས།
(他)精通于做法事, 叫什么, 什么就来, 做什么法事都能如愿以偿。

(5)

za[B]	go	qʰɣ	te	go	dʑy
za	what	call	DP	what	come
ཟཱ[C]	ཅི་ཞིག	འབོད་པ	ཟེའ་ཚོག	ཅི་ཞིག	ཡོང་བ
洒	什么	呼叫	*连词*	什么	来

[A] A capable *pʰa⁵³ tsə⁵³* is able to change things, e.g., make an ill person well, make a healthy person sick and bring such disasters to a family that ensure their crops will fail, that illness comes to family members and that their livestock suddenly die.

[B] A *za¹¹* is a manifestation of ɕi⁵³ vi⁵³ and is about the size of a round bean. There are various *za¹¹*. A *pʰa⁵³ tsə⁵³* often summons *za¹¹* to help during rituals. If a *pʰa⁵³ tsə⁵³* is very powerful, many *za¹¹* come as he chants. li⁴⁴ ʙu⁵⁵ ʂə¹¹ pə⁵³ (b. 1941) said that *za¹¹* fall one after another in front of the container when he chants, if he is powerful.

[C] སྒྲ་བསྒྲུབ་ཀ། ལྷ་དང་གཞི་བདག་སོགས་ཀྱི་གནོད་འགྱུར་བ་ལས་བྱུང་བའི་ལྷ་རྫས་ཀྱི་རིགས་ཤིག

(6)

ti	ʂə[A]	ɳu	te	ti	ʂə	tʰɛ	ɳi	qʰɣ	dʑy
one	CL	need	DP	one	CL	he	ERG	call	come
གཅིག	ཚད་ཆོག	དགོས་པ	སྒེལ་ཆོག	གཅིག	ཚད་ཆོག	ཁོ	ཀྱིས་སྒྲ	འབོད་པ	ཡོང་བ
一	*量词*	需要	*连词*	一	*量词*	他	*作格*	呼叫	来

(7)

ti	ma qʰa[B]	ɳu	te	ti	ma qʰa	tʰɛ	ɳi	qʰɣ	dʑy
one	CL	need	DP	one	CL	he	ERG	call	come
གཅིག	ཚད་ཆོག	དགོས་པ	སྒེལ་ཆོག	གཅིག	ཚད་ཆོག	ཁོ	ཀྱིས་སྒྲ	འབོད་པ	ཡོང་བ
一	*量词*	需要	*连词*	一	*量词*	他	*作格*	呼叫	来

'What *za*^{11} (he) called, then what (*za*^{11}) came and if (he) needed one *ʂə*^{44} (of *za*^{11}), then one *ʂə*^{44} (of *za*^{11}) was called and came because of his (chanting) and if (he) needed one *ma*^{11} *q*^{h}*a*^{53} (of *za*^{11}), then one *ma*^{11} *q*^{h}*a*^{53} (of *za*^{11}) was called and came because of his (chanting).'

(ཁོས་)ཟ་གང་ཞེག་བོས་ན་དེ་ཡོང་བ་དང་(ཟ)ཏེ་གཅིག་དགོས་ན་ཏེ་གཅིག་ཡོང་ལ། (ཟ་)མ་ཁ་གཅིག་དགོས་ན་མ་ཁ་གཅིག་ཡོང་།

呼什么洒, 什么洒就来, 需要一氏(洒)的话, 一氏(洒能)被他叫来, 需要一码卡[C]的话, 一码卡(能)被他叫来。

(8)

te	mæ	te	ndʑy mo	ɕɛ	lo
DP	later	DP	ndʑy mo	family	MP
སྒེལ་ཆོག	རྗེས་སུ	སྒེལ་ཆོག	རྒྱལ་པོ	ཁྱིམ་ཚང	ཆོག་སྒྲུགས
连词	后	*连词*	君王	家	*语气*

[A] *ʂə*^{44} = is a measure word used in conjunction with *ʂə*^{53} *ndzə*^{53} or a wooden container for storing rice, corn, wheat or barley. The *ʂə*^{53} *ndzə*^{53} is commonly used as a measure. It is convenient to use when borrowing and returning grain from nearby households. In 2006, most households no longer owned *ʂə*^{53} *ndzə*^{53}.

[B] A *ma*^{11} *q*^{h}*a*^{53} is a container woven from long bamboo strips and used to store cooked rice.

[C] 一种竹制容器。

'Then later, (about) ndʑy^{53} mo^{44}'s^{A} family...'

དེ་ནས་རྗེས་སུ་རྒྱལ་པོ་ཚང་གི་(སྐོར་)རེད།

后来是因为君王家(他的人生就改变了)。

(9)

va	tʰi	jy	tʰɛ	ndzə ʁo	zə	ka
Han	DET	CL	he	right/power	fight for power	DP
རྒྱ	དེས་ཆོག	ཚད་ཆོག	ཁོ	དབང་ཆ	འཐོག་པ	སྦྱོར་ཆོག
汉族	*限词*	*量词*	他	权利	争夺	*连词*

(10)

qʰa ɳi ɳi	m̩	ndʑy mo	ʑi	da	kʰɣ̩ kʰɣ̩
often	AVM	king	son	DAT	provoke
ནམ་ཡང	ཀེད་ཆོག	རྒྱལ་པོ	བུ	ལ་དོན	འཕྲུག་རྒྱབ་སློང་བ
总是	*副标*	君王	儿子	*与格*	挑衅

'A Han family was fighting for power, often provoking the king's son.'

རྒྱའི་ཁྱིམ་ཚང་ཞིག་གིས་དབང་ཆ་འཐོག་བས་མས་བས་རྒྱུན་བར་རྒྱལ་པོའི་བུ་དང་འཕྲུག་རྒྱབ་བསྐྱངས།

汉族(想)争夺他(君王家)的权利, 就总是向王子挑战。

(11)

te	mæ	te	va	ɳi	nu	hĩ	ʂu	mo mo	tʰi	ly	na
DP	later	DP	Han	ERG	you	GEN	metal	hat	DET	CL	and
སྦྱོར་ཆོག	རྗེས་སུ	*སྦྱོར་ཆོག*	རྒྱ	*ཀེད་སྒྲ*	ཁྱོད	*འབྱོར་སྒྲ*	ཡུགས	ཞྭ་མོ	*དེས་ཆོག*	*ཚད་ཆོག*	དང
连词	后来	*连词*	汉族	*作格*	你	*属格*	铁	帽子	*限词*	*量词*	和

[A] ndʑy^{53} mo^{53} = a powerful Han family living at the same time as li^{44} ʁu^{55} ta^{11} ndi^{11}.

(12)

ŋo	hĩ	ɳo	mo mo	tʰi	ly
our	GEN	grass	hat	DET	CL
ང་ཚོ	འབྲེལ་སྒྲ	རྩྭ་	ཞྭ་མོ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག
我们	*属格*	草	帽子	*限词*	*量词*

(13)

la	ha ndzə	do mo	tʰi	tɕʰə	qʰa	gɣ	hĩ
OTM	lake	above	GOAL	put	who	CL	GEN
ཡུལ་ཚོག	མཚོ	སོག་ཏུ	ལས་ཚོག	འཇོག་པ	སུ	ཚད་ཚོག	འབྲེལ་སྒྲ
宾标	湖	上面	*目词*	放	谁	*量词*	*属格*

(14)

a hĩ	za	ma	bɛ	su	qʰa	gɣ	ndzə ʁo	pa	di
down	GOAL	NEG	go/sink	GEN	who	CL	power	take	say
མར	ལས་ཚོག	དགག་སྒྲ	འགྲོ་བ	འབྲེལ་སྒྲ	སུ	ཚད་ཚོག	དབང་ཆ	འཇོན་ཆ	བཤད་པ
低下	*目词*	*否定*	走	*属格*	谁	*量词*	权利	拿	说

'Then later the Han (people) said, "Take your metal hat and our grass hat and put (them) onto (above) the lake and whose (hat) doesn't sink down (into the lake) will take the power.'"

དེ་ནས་རྗེས་སུ། རྒྱ་མིས་ཁྱོད་ཀྱི་ཡུགས་ཀྱི་ཞྭ་མོ་དང་ང་ཚོའི་རྩྭའི་ཞྭ་མོ་འདི་གཉིས་མཚོ་སོག་ཏུ་འཇོག ས་ཕུའི་ཞྭ་མོ་མར་མ་ནུབ་ན་སུ་ཡིས་དབང་ཆ་འཇོན་ཞེས་བཤད།

汉人(对君王家的儿子)说: “(我们把)你的那个铁帽和我们的草帽往湖里放, 谁的不沉底谁就掌握权利。”

(15)

ndʑy mo	hĩ	mo mo	tʰi	ly	te
king	GEN	hat	DET	CL	DP
རྒྱལ་པོ	འབྲེལ་སྒྲ	ཞྭ་མོ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྦྱོར་ཚོག
君王	*属格*	帽子	*限词*	*量词*	*连词*

(16)

ti	tʁu	ɳi	hĩ	k^hi	zə	su	dja	ji	le
one	thousand	two	hundred	CL	weigh	GEN	BE	say	MP
གཅིག	སྟོང	གཉིས	རྒྱ	ཚད་ཆོག	ཚད་ཆོག	འབྱེལ་སྒྲ	ཡིན་སྒྲ	བཞད	ཆོག་སྟེགས་
一	千	二	百	*量词*	重	*属格*	*判断*	说	*语气*

'It was said the king's hat weighed 1,200 *jin*.'

རྒྱལ་པོའི་ཞྭ་མོའི་ལྷེད་ཚད་ནི་རྒྱ་མ་སྟོང་ཕྲག་གཅིག་དང་གཉིས་བརྒྱ་ཡོད་བཞད་གྲགས།

据说, 君王的帽子有一千二百斤重。

(17)

va	hĩ	te	ɳo	mo mo	ɳi	k^hi	ha	ma	dʑo
Han	GEN	DP	grass	hat	two	CL	also/even	NEG	EXT
རྒྱ	འབྱེལ་སྒྲ	སྦྱོལ་ཆོག	རྩྭ	ཞྭ་མོ	གཉིས	ཚད་ཆོག	ཀྱང	དགག་སྒྲ	ལས་མཐུན
汉族	*属格*	*连词*	草	帽子	二	*量词*	也	*否定*	*存在*

'The Han's grass hat was not even two *jin*.'

རྒྱའི་རྩྭ་ཞྭའི་(ལྷེད་ཚད་)རྒྱ་ནོ་ཡང་མེད།

而汉族的草帽子却两斤都没有。

(18)

va	t^hi ki	te
Han	these	DP
རྒྱ	འདི་ཚོ	སྦྱོལ་ཆོག
汉族	这些	*连词*

(19)

$t^hɛ$	hĩ	te	zə	nda	ka	a hĩ	za	bɛ	ʁæ	ŋu
he	GEN	DP	heavy	very	DP	down	GOAL	go	FT	think
ཁོ	འབྱེལ་སྒྲ	སྦྱོལ་ཆོག	ལྷེད་པ	ཏ་ཅང	སྦྱོལ་ཆོག	མར	ལས་ཆོག	འགྲོ	མ་འོངས་པ	བསམ་པ
他	*属格*	*连词*	重	非常	*连词*	低下	*目词*	走	*未时*	认为

'These Han thought that his (the lord's hat) was very heavy and would go (sink) down.'

རྒྱ་འདི་ཚོས་ཁོའི་(ཞྭ་མོ་)ནི་ཉ་ཅང་ལྷིད་བས་མར་བྱིངས་འགྲོ་རྒྱུ་རེད་བསམས།

汉人认为他的帽子非常的沉重, 所以会沉下去。

(20)

te	va	ɲi	m	ɕy
DP	Han	ERG	cheat	went
ཏེ་ལ་ཚིག	རྒྱ	*ཅིད་རྒྱ*	མགོ་སྐོར་གཏོང་བ	ཕྱིན་པ
连词	汉族	*作格*	欺骗	去

'Then (the lord) was cheated by the Han and went (to the lake where they had prearranged everything).'

དེ་ནས་(རྒྱལ་བོ་)ལ་རྒྱ་ཡིས་མགོ་བསྐོར་བཏང་ནས་(མཚོ་བར་)ཕྱིན།

这样, (君王家)被汉族骗(到湖边)去了。

(21)

ti	ɲi	m^{A}	lo	ha
one	day	AVM	wait	DP
གཅིག	ཉིན	*ཅིད་ཚིག*	བསྒུག་པ	*ཏེ་ལ་ཚིག*
一	天	*副标*	等待	*连词*

(22)

va	hĩ	mo mo	ma	dʑo gi	ro	ha
Han	GEN	hat	NEG	EXT	PT	DP
རྒྱ	*འཇེལ་རྒྱ*	ཞྭ་མོ	*དཀག་རྒྱ*	*ལས་མཐུན*	*འདས་ཚིག*	*ཏེ་ལ་ཚིག*
汉族	*属格*	帽子	*否定*	*存在*	*去时*	*连词*

[A] *ti*^{11} *ɲi*^{11} = one day. *ti*^{11} *ɲi*^{11} *m*^{11} = all day.

(23)

$t^hɛ$	hĩ	te	a hĩ	za	bɛ	ma	na
he	GEN	DP	down	GOAL	go	NEG	want/would
ཁོ	འཇེལ་སྒྲ	སྦྱེལ་ཚིག	མར	ལས་ཚིག	འགྲོ	དགག་སྒྲ	འདོད་པ
他	*属格*	*连词*	下	*目词*	走	*否定*	想/肯

'(They) waited (for the metal hat to sink) all day but the Han hat disappeared, (while) his (the lord's hat) would not go down.'

(ཁོ་ཚོས་)ཉིན་གང་བོར་བསྒུགས་ལ་རྒྱའི་ཞྭ་མེད་བར་གྱུར་སོང་ཡང་། ཁོའི་(ཞྭ་མོ་དེ་)དར་རྒྱས་མར་བྱེད་མ་སོང་།

等了一整天后，汉族的帽子已经(从湖面)消失了，但是他（君王）的铁帽却不肯往下沉。

(24)

te	va	ŋi	NGɣ	kɣ	t^hi	gɣ	da
DP	Han	ERG	boat	row	DET	CL	DAT
སྦྱེལ་ཚིག	རྒྱ	བྱེད་སྒྲ	གྲུ་གཟིངས	གཏོང་བ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	ལ་དོན
连词	汉族	*作格*	船	开	*限词*	*量词*	*与格*

(25)

mɨ $ts^hə$ rə	t^hi	sa $ts^hə$	ka	ma ndo	la
lip	GOAL	give gesture	DP	paddle	OTM
མཆུ	ལས་ཚིག	བརྡ་གཏོང་བ	སྦྱེལ་ཚིག	གྲྭའི་སྣུ་བ	ཡུལ་ཚིག
嘴唇	*目词*	姿势	*连词*	船桨	*宾标*

(26)

dʁu ka	mi	ŋa	te	o	za	ɕy	ro
brim	GOAL	press	DP	there	GOAL	went	PT
མཐའ	ལས་ཚིག	གནན་པ	སྦྱེལ་ཚིག	དེ་ན	ལས་ཚིག	ཕྱིན	འདས་ཚིག
边缘	*目词*	压	*连词*	那儿	*目词*	去	*去时*

'Then the Han gestured (with his) lips to the paddler and (the paddler) used the paddle, pressed the brim (of the hat) and (the hat) went down there.'

དེ་ནས་རྒྱ་ཡིས་གྲྭ་གཟིངས་གཏོང་མཁན་དེ་ལ་མཆུ་བརྡ་བཏང་བས་(གྲྭ་གཏོང་མཁན་གྱིས་)གྲྭ་རྒྱུ་ཡིས་(ཞྭ་མོའི་)སྟེ་མོ་མར་མནན་པ་ན་དེ་མར་བྱིངས་པ་རེད།

这时, 汉族人向那个划船的(人)做了个暗势, 于是, (划船的人)用船浆把(铁帽的边沿)一压就(沉)了下去。

(27)

ha ndzə	te	a mi	o ndzo̱	tɕʰoŋ xe^{A}	tʰi	ly	dja	le
lake	DP	now	o ndzo̱	tɕʰoŋ xe	DET	CL	BE	MP
མཚོ	རྟེ་ཚིག	དུ་ལྟ	ཨོ་འཛོ	ཚང་ཅེད	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	ཡི་རྒྱ	ཚིག་རྟེགས
湖	*连词*	现在/今天	西昌	邛海	*限词*	*量词*	*判断*	*语气*

'The lake is tɕʰoŋ^{11} xe^{11B} in o^{53} ndzo̱^{53} now.'

མཚོ་དེ་ནི་དུ་ལྟ་ཨོ་འཛོ་ན་(ཡོད་བའི་)ཚང་ཅེད་མཚོ་མོ་རེད།

(这片)湖就是今天的西昌邛海。

(28)

te	ndzɤ mo	ɕɛ	te	mɛ kʰa	ro
DP	king	family	DP	at a loss	PT
རྟེ་ཚིག	རྒྱལ་བོ	ཁྱིམ་ཚང	རྟེ་ཚིག	ཐབས་ཟད་པ	འདས་ཚིག
连词	君王/君王	家	*连词*	没办法	*去时*

'The king's family was at a loss.'

དེ་ནས་རྒྱལ་བོ་ཚང་ལ་ཐབས་ཟད་སོང་།

(面对眼前的情况,)君王家束手无策了。

[A] tɕʰoŋ^{11} xæ^{53} is in today's Xichang City.

(29)

te	rə gɣ	lɛ lɛ	m̩	tʰa ræ	ja
DP	road	along	AVM	paper	paste
ཏེ་	ལམ་བུ	བརྒྱུད་པ	ཀྱིད་ཚིག	ཤོག་བུ	འབྱངས་པ
连词	路	沿着	*副标*	纸	贴

'Then (the king's family) pasted a paper (announcing a search for someone who could get the metal hat from the lake) along the road.'

དེ་ནས་རྒྱལ་བོ་ཚང་གིས་ལམ་འགྲམ་བརྒྱུད་ནས་བཏ་ཡི་ཞིག་སྦྱར་(ནས་ཡུགས་ཞྭ་མཚོ་ནང་ནས་ཡར་ལེན་མ་ཁན་གྱི་མི་ཞིག་བཙལ)།

于是，(君王家)沿着道路(到处)贴布告(找个能从湖底将铁帽捞上来的人)。

(30)

qʰa	gɣ	jo	ʂu	mo mo	li	ka	pʰa	su
who	CL	SELF	metal	hat	back	get	able	GEN
སུ	ཚད་ཚིག	རང་ཉིད	ཡུགས	ཞྭ་མོ	ཕྱིར	སྒྲལ་ཚིག	ཐུབ་པ	*འཇའ་རྒྱ*
谁	*量词*	自己	铁	帽子	回	捞	能	*属格*

(31)

jo	ŋu	ɳu	ŋu	ko	hæ̃	ɳu	hæ̃	ko	ŋu
SELF	silver	require	silver	give	gold	require	gold	give	say
རང་ཉིད	གསེར	དགོས་པ	དངུལ	སྤྲོར་བ	གསེར	དགོས	གསེར	སྤྲོར་བ	བཤད
自己	银	需要	银	给	金	需要	金	给	说

'(The notice) said, "Who is able to get my metal hat (from the lake), then I will give silver (if the person) requires silver and I will give gold (if the person) requires gold."'

(བརྡ་སྦྱོར་སྤྲོང་དུ་འདི་ཡུར་འབྱི་ཡོད་དེ།) སུས་བའི་ཡུགས་ཀྱི་ཞྭ་མོ་དེ་(མཚོ་ནང་ནས་)ཕྱིར་ལེན་ཐུབ་ན་བས(མི་དེ་ལ་)གསེར་དངུལ་གང་འདོད་སྤྲོར་ཞེས་གསུངས་འདུག

(布告上)说: “谁能(从湖里)捞回我的铁帽子的，(他)要银子我就给(他)银子，要金子就给金子。”

(32)

ta ndi	te	jo	mba	ŋu	ji	le
ta ndi	DP	SELF	able	say	say	MP
རྟ་དྲི	སྤྱི་ཚིག	རང་ཉིད	ཐུབ་པ	བཤད	བཤད	ཚིག་རྩེགས
达帝	*连词*	自己	能	说	传说	*语气*

'It was said that ta[11] ndi[11] said, "I am able (to do what they want)."'

རྟ་དྲི་ཡིས་ད་རང་ཉིད་ཀྱིས་(སྒྲུབ་)ཐུབ་ཞེས་ཟེར་བར་གྱུར།

传说, 达帝(见了布告后)就说: “我能(捞回那个铁帽)。”

(33)

te	ta ndi	ndzo	dʑy	ro
DP	ta ndi	call	come	PT
སྤྱི་ཚིག	རྟ་དྲི	འབོད་པ	ཡོང་བ	འདས་ཚིག
连词	达帝	叫	来	*去时*

'Oh, then (the people of ndʑy[53] mo[53]'s family) came to call ta[11] ndi[11] (to help them).'

ཨོ། དེ་ནས་རྒྱལ་བོས་མི་མངགས་ནས་རྟ་དྲི་གདན་འདེན་བྱས།

噢, 于是, (君王家派人)来邀请达帝。

(34)

mo	la	ta ndi	ndzo	ɕy	le	pi
horse	OTM	tan di	call	went	DP	do ritual
རྟ	ཡུལ་ཚིག	ད་རྟིས	འབོད་པ	ཕྱིན་པ	སྤྱི་ཚིག	ཆོས་ཀྱི་ཆོ་གས་བྱད་པ
马	*宾标*	达帝	叫	去	*连词*	做法

'(They) used a horse to call ta[11] ndi[11] (then he) went to do rituals.'

(ཁོ་ཚོས་)རྟ་(ཞིག་ཁྱིད་ཡོང་ནས་)རྟ་དྲི་བོས་ལ་དེ་ནས་རྟ་དྲི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཆོ་གས་བྱད་པར་ཕྱིན།

(他们)用马把达帝邀请去做法。

(35)

te	pi	le	za	ŋi	ko ʂə[A]
DP	do ritual	DP	za	two	CL
ཏེ་ལ་ཚོག	ཆོས་ཀྱི་ཆོ་གা་བྱེད་པ	ཏེ་ལ་ཚོག	ཟཱ་	གཉིས	ཚད་ཚོག
连词	做法	*连词*	洒	二	*量词*

(36)

tʰɛ	ŋi	qʰɣ	le	tʰɛ	hĩ	pi ʑi[B]	ko	ta
he	ERG	call	DP	he	GEN	apprentice	give	EXT
ཁོ	བྱེད་སྒྲ	འབོད་པ	ཏེ་ལ་ཚོག	ཁོ	འབྱེལ་སྒྲ	སློབ་ཕྲུག	སྟེར	ལ་ས་ཐུག
他	*作格*	叫	*连词*	他	*属格*	徒弟	给	*存在*

(37)

jo	rə	ŋæ ŋæ	te	no	li	tɕə
SELF	rope	shake	DP	you	back	pull
རང་ཉིད	ཐག་པ	འགྱུ་བ	ཏེ་ལ་ཚོག	ཁྱོད	ཕྱིར	འཐེན་པ
自己	绳子	摇动	*连词*	你	回	拉

(38)

jo	mo mo	ræ	la	tʰʁu	te	rə	ŋæ ŋæ	ŋu
SELF	hat	PRE-ATT	take/bring	when	DP	rope	shake	say
རང་ཉིད	ཞྭ་མོ	འདས་རྟེན	འཁྱེར་བ	སྐབས་སུ	ཏེ་ལ་ཚོག	ཐག་པ	སྒུལ་བ	བཤད
自己	帽子	*前体*	拿	时候	*连词*	绳子	摇动	说

[A] *ko*[44] *ʂə*[55] = a container and measure twice the size of a *ʂə*[53] *ndzə*[53].

[B] *pi*[11] *ʑi*[11] = apprentices/students of a *pʰa*[53] *tsə*[53] who assist him during rituals.

'(ta[11] ndi[11]) did rituals and called two *ko[44] ʂə[55]* of *za[11]* and gave (them) to his apprentices and said, "You pull back the (rope) when I shake the rope and when (I) get a chance to take the hat then I will shake the rope."'

(བླ་ཉེས)ཆོས་ཀྱི་ཆོ་ག་སྒྲུབ་ནས་ནི་ཀོ་ཏེ་གཉིས་བོས་ཏེ་ཁོའི་སློབ་ཕྲུག་ལ་བྱིན་ཏེ་བཞད་རྒྱུད། (ངའི་ཐག་ལ་)སྐུལ་དུས་ཁྱོད་ཆོས་ཐག་པ་ཕྱིར་ཐོན། ང་ལ་ཞྭ་མོ་འཁྱེར་བའི་གོ་སྐབས་ཐོབ་པའི་སྐབས་སུ་ངས་ཐག་པ་བསྐུལ་རེས་ཡིན་ཞེས་བཞད།

(达帝开始)做法, 呼了两锅氏洒给他的做法弟子, 并(再三)嘱咐: "我在(底下)摇绳子的时候, 你们往上拉, 我拿到帽子后就会摇动绳子。"

(39)

zə	rə	qʰa mɘ̃ ta	vi	ta
straw	rope	many	roll	EXT
རྩྭ་	ཐག་པ	མང་པོ	བརྒྱབ	*འགའ་ཡོད*
稻草	绳子	很多	编制	*存在*

'(They) rolled[A] many straw ropes.'

(ཁོ་ཚོས་)རྩྭཐག་མང་པོ་བརྒྱས།

(弟子们)编织了很多草绳。

(40)

jo	te	ʂə qo	ɕy	te	za	tʰi ki	tʁy qʰæ	le
SELF	DP	die	if	DP	za	these	crush	DP
རང་ཉིད	*སྒེལ་ཚོག*	ཤི་བ	གལ་ཏེ	*སྒེལ་ཚོག*	རྩྭ་	འདི་ཚོ	རྒྱག་གེར་གཏོང་བ	*སྒེལ་ཚོག*
自己	*连词*	死	假如	*连词*	洒	这些	碾碎	*连词*

[A] Plant materials such as wheat and rice straw are rolled into lengths that are then made into rope.

(41)

jo	me ljo	na	ȵa ŋga	ʁo	tɕʰə	ŋu
SELF	eye	and	nose	LOC	put	say
རང་ཉིད	མིག	དང	སྣ་	*གནས་གཞི*	འཇོག་པ	བཤད་པ
自己	眼睛	和	鼻子	*位格*	放	说

'(He) also said, "If I die, then crush these *za*^{11} and put (them) into my eyes and nose.'

(ཁོས་)དུ་རྒྱང་བཤད་རྒྱུར། གལ་ཏེ་ངས་ཤི་ན། ཟ་འདི་ཚོ་རྡུག་གིར་བཏང་ནས་འདི་མིག་དང་སྣ་ནང་དུ་འཇོག་རོགས་ཞེས་བཤད།

(他)还(对弟子们)说: “假如我死了的话, 把这些洒碾碎，放入我的眼睛和鼻子里。”

(42)

ʂə	ȵi	ʂə	ha	ṃ
seven	day	seven	night	AVM
བདུན	ཉིན	བདུན	མཚན་མོ	*ཕྱིད་ཚིག*
七	天	七	夜	*副标*

(43)

zə	rə	tʰi ki	vi	le	dʑy	ɴgɣ ta	ka
straw	rope	these	roll	DP	waist	tie	DP
རྩྭ་	ཐག་པ	འདི་ཚོ	བརྒྱབ	*སྤྱི་ལ་ཚིག*	སྐེད་པ	འཆིང་བ	*སྤྱི་ལ་ཚིག*
草	绳	这些	织	*连词*	腰	系	*连词*

(44)

tɕʰə tɕʰə	ha ndzə	mi	tɕʰə	su	dja	
release/put	lake	GOAL	SUF-COM	GEN	BE	
འཇོག་པ	མཚོ	*ལས་ཚིག*	*འདས་རྗེས*	*འབྲེལ་སྒྲ*	*ནི་སྒྲ*	
让	湖	*目词*	*后体*	*属格*	*判断*	

'(They) rolled these grass ropes[A] for seven days and seven nights, then tied (the ropes around his) waist and put (him) down into the lake.'

(ཁོ་ཚོས་)ཉིན་ཞག་བདུན་ལ་རྩ་ཐག་བརྒྱས་པ་དང་། དེ་ནས་ཁོའི་སྐེད་པ་དེ་དག་གིས་བསྡམས་ནས་(ཁོ་)མཆོ་ནང་དུ་མར་འགྲོ་རྒྱབ་ཀྱི།

七天七夜里, (弟子们不分昼夜地)编草绳, 然后, 系在(达帝的)腰上, 让他(跳入)湖里。

(45)

zə po	so	po	o	ndʑɛ	te
sandalwood	three	CL	there	EXT	DP
ཙན་དན	གསུམ	ཚད་ཆོག	དེ་ན	ལས་མཐུན	སྦྱེལ་ཆོག
檀木	三	*量词*	那儿	*存在*	*连词*

(46)

hĩ ŋgi	t^hi	po	ʁo	ʁu ts^hu	ta	ji	le
middle	DET	CL	LOC	cover	EXT	say	MP
དཀྱིལ་དུ	དེས་ཆོག	ཚད་ཆོག	གནས་གཞི	སྒྲིབ་པ	ལས་མཐུན	བཤད	ཆོག་སྟེགས
中间	*限词*	*量词*	*位格*	盖/罩	*存在*	说	*语气*

'It was said that there were three sandalwood (trees) there (underwater) and (the hat) was covering (the top of) the middle one (sandalwood tree).'

(དེར་)ཙན་དན་གྱི་སྡོང་བོ་གསུམ་ཡོད་ལ། ཞྭ་མོ་(སྡོང་བོ་)དཀྱིལ་མེའི་མཐོར་བསྒྲིབ་ཡོད་པར་བྱགས།

据说, (湖底)长着三棵檀木, (铁帽正好)罩在中间的那棵树梢上。

(47)

te	rə bi	so	la	te
DP	dragon	three	CL	DP
སྦྱེལ་ཆོག	འབྲུག	གསུམ	ཚད་ཆོག	སྦྱེལ་ཆོག
连词	*龙*	*三*	*量词*	*连词*

[A] Grass rope is made by rolling grass between the hands to make rope of whatever length is desired.

(48)

zə po	tʰi	so	po	ʁo	ɣ ɣ	ta
sandalwood	DET	three	CL	LOC	wind	EXT
ཙན་དན	དེས་ཚོག	གསུམ	ཚད་ཚོག	གནས་གཅེ	འཁྱིལ	ལས་མཐུན
檀木	*限词*	三	*量词*	*位格*	缠绕	*存在*

'Then there were three dragons wound (around) the three sandalwood (trees).'
(མཚོ་ནང་དུ་)འབྲུག་གསུམ་ཙན་ལྡན་གྱི་སྡོང་བོ་གསུམ་པོའི་སྐེང་འཁྱིལ་འདུག

三条龙(分别)缠绕着那三棵檀木。

(49)

te	o	tʰi	la	ɕy	sə[A]
DP	there	GOAL	take/bring	went	ITR
སྦྱོལ་ཚོག	དེ་ན	ལས་ཚོག	ལེན་པ	ཕྱིན་པ	བསྐྱར་རྒྱོས
连词	那儿	*目词*	拿	去	*重复*

(50)

rə bi	tʰi	so	la	tʰɛ	tʰi	tʰɛ	dʑy	sə	m̩
dragon	DET	three	CL	he	GOAL	bite	come	ITR	AVM
འབྲུག	དེས་ཚོག	གསུམ	ཚད་ཚོག	ཁོ	ལས་ཚོག	སོ་རྒྱག་པ	ཡོང་བ	བསྐྱར་རྒྱོས	ཤེད་ཚོག
龙	*限词*	三	*量词*	他	*目词*	咬	来	*重复*	*副标*

'He went there to take (the hat) again (and again) and three dragons came to bite him again (and again).'
ཁོ་ཡང་ཡང་ཞུམ་ལེན་བར་ཕྱིན་ཡང་འབྲུག་གསུམ་པོས་ཁོ་ལ་ཡང་ཡང་སོ་བརྒྱབ།

(达帝)一次又一次地往那儿去拿, 但那三条龙也一次又一次地向他咬来。

[A] *…sə[11]… sə[11]...* = a phrase that refers to two actions being repeated again and again.

(51)

ræ	la	ma	pʰa	mi ɲu	te	zə rə	ŋæ ŋæ	ha
PRE-ATT	take/bring	NEG	able	after	DP	rope	shake	DP
འདས་རྫོག	ལེན་པ	དགག་རྒྱ	ཐུབ་པ	རྗེས་སུ	རྒྱལ་ཚིག	ཐག་པ	སྒུལ་བ	རྒྱལ་ཚིག
前体	取	*否定*	能	后	*连词*	绳子	摇动	*连词*

(52)

ndzə	ha	nda	ka	li	ma	sə	ro	ka
water	deep	very	DP	back	NEG	know	PT	DP
རྩུ	གཉིང་ཟབ་པ	ཤ་ཅད	རྒྱལ་ཚིག	ཕྱིར	དགག་རྒྱ	ཤེས་པ	འདས་ཚིག	རྒྱལ་ཚིག
水	深	很	*连词*	回	*否定*	知道	*去时*	*连词*

(53)

ta ndi	te	ha	ʂə qo	su	dja	le
ta ndi	DP	here	die	GEN	BE	S
ཟླ་དྷི	རྒྱལ་ཚིག	འདི་ན	ཤི་བ	འབྱལ་རྒྱ	ནི་རྒྱ	འབོད་སྒྲ
达帝	*连词*	这儿	死	*属格*	*判断*	助词

'After (he) was unable to get (the hat), then (he) shook the grass rope, but the water was very deep and (his helpers) did not know (he was shaking the rope), so tan[11] di[11] died here (in the lake).'

ཞྭ་མོ་ལེན་མ་ཐུབ་པའི་རྗེས་སུ(ཁོས་)རྩྭ་ཐག་བསྒུལ་མོད། འོན་ཀྱང་མཆོ་མོ་ཉ་ཅང་གཉིང་ཟབ་པས(རོགས་རམ་བྱེད་མ་ཐག་དག་)གིས་དེ་མ་ཚོར་ལ། དེའི་ཕྱིར་ཟླ་དྷི་དེར་འཆི་བ་རེད།

(最后, 他)拿不到(铁帽), 摇动绳子, 可是水太深, (弟子们在岸上)不知道(绳子的震动), 所以达帝就在湖里(被水淹)死了。

(54)

te	ɲi qʰɣ	sə ɲi	ʂə qo	le	do mo	dʑy dʑy	li	dʑy
DP	noon	only after	die	DP	above	appear	back	come
རྒྱལ་ཚིག	ཉིན་གུང	གཞི་ནས	ཤི་བ	རྒྱལ་ཚིག	ཐོག་ཏུ	མངོན་པ	ཕྱིར	ཡོང་བ
连词	下午	才	死	*连词*	上面	露出	回	来

'Then (he) died (and his corpse) came back and appeared above (the water) only after noon.'
དེ་ནས་(ཁོ་)ཤི་ལ། (ཁོའི་བེམ་རོ་)ཉིན་གུང་གི་རྗེས་སུ་གཤེ་ནས་(མཆོ་)ངོས་སུ་མངོན།
后来, 死了, (尸体)下午才漂出水面来。

(55)

te	pi ʑi	tʰi ki	qo tɕʰə	le	ʁu ʂə	tʰɛ	qʰa	ʂa	ṃ
DP	apprentice	these	sad	DP	before	he	how	tell	AVM
ལྷེ་ལ་ཚོ་ག	སློབ་སྦུག	འདི་ཚོ	ཡིད་སྐྱོ་བ	ལྷེ་ལ་ཚོ་ག	སྔོན་དུ	ཁོ	ཇི་འདྲ	བཤད	ཤེད་ཚོ་ག
连词	弟子	这些	伤心	*连词*	前面	他	怎样	说	*副标*

(56)

za	tʰi ki	tʁy qʰæ	le	tʰɛ	qʰa tsa	na	ȵa ŋga	ʁo	tɕʰə
za	these	crush	DP	he	mouth	and	nose	LOC	put
ཟ་	འདི་ཚོ	རྒྱག་གེར་གཏོང་བ	ལྷེ་ལ་ཚོ་ག	ཁོ	ཁ	དང	སྣ་	གནས་གཅེ	འཇུག་པ
洒	这些	碾碎	*连词*	他	嘴巴	和	鼻子	*位格*	装

'Then these apprentices were sad and crushed these *za*[11] (and put it) into his mouth and nose as like how he had told (them) before.'
དེ་ནས་སློབ་སྦུག་ཚོ་ཡིད་སྐྱོ་ནས་སྔོན་ཆད་ཁོས་བཤད་པར་ཡུར་ཟ་འདི་ཚོ་རྒྱག་གེར་བཏང་ནས་ཁོའི་ཁ་དང་སྣ་ནང་དུ་བཅུག་པ་རེད།
弟子们伤心地把那些洒按他(生)前所说的那样, 碾碎后, 放入他的嘴巴和鼻子里。

(57)

te	tʁy qʰæ	o	tɕʰə	pi tsa	te
DP	crush	LOC	put	finish	DP
ལྷེ་ལ་ཚོ་ག	རྒྱག་གེར་གཏོང་བ	གནས་གཅེ	འཇུག་པ	ཚར་བ	ལྷེ་ལ་ཚོ་ག
连词	碾碎	*位格*	装	完	*连词*

(58)

ndzə bo	qʰa mə˞ ta	mi	li	pʰɕə	te	li	so ro	ro
water	much	GOAL	back	disgorge	DP	back/re-	revive	PT
རྩུ	མང་བ	ལས་ཚིག	ཕྱིར	སྐྱུག་པ	རྗེལ་ཚིག	ཕྱིར	གསོན་པ	འདས་ཚིག
水	很多	*目词*	回	呕吐	*连词*	回	活	*去时*

'(After these apprentices) finished crushing (za^{11} and putting the powder) into his nose and eyes, (ta^{11} ndi^{11}) disgorged back out much water and revived.'

(ཁོ་ཚོས་ཟ་)རྫུག་གེར་བཏང་ནས་བཟུག་ཚར་རྗེས། (རྣ་ཏེ་)ཡིས་རྩུ་མང་པོ་བསྐྱུགས་ནས་ཕྱིར་གསོན།

碾碎了(洒), 一放完, 他吐了很多水, (又神奇地)复活了。

(59)

go	ɲu	ŋu	te	ti	ga	ha[A]	ma	ɲu
what	require	say	DP	one	CL	DP	NEG	need
ཅི་ཞིག	དགོས་པ	བཤད་པ	རྗེལ་ཚིག	གཅིག	ཚད་ཚིག	རྗེལ་ཚིག	དགག་རྒྱ	དགོས
什么	需要	说	*连词*	一	*量词*	*连词*	*否定*	需要

(60)

tʂʰə	so	tso	ræ	so	tso	ha lɛ	so	tso	jo	ko	ŋu
dog	three	CL	chicken	three	CL	cat	three	CL	SELF	give	say
ཁྱི	གསུམ	ཚད་ཚིག	བྱ་བོ	གསུམ	ཚད་ཚིག	ཞི་ལ	གསུམ	ཚད་ཚིག	རང་ཉིད	སྤྱིར	བཤད
狗	三	*量词*	鸡	三	*量词*	猫	三	*量词*	自己	给	说

'(The king's family) asked, "What do you require?" and (he) said, "(I) need nothing, give me three dogs, three chickens and three cats."'

དེ་ནས་རྒྱལ་བོ་ཚང་གིས་ཁྱོད་ལ་ཅི་ཞིག་དགོས་ཞེས་དྲིས་པ་ན། (ཁོས་ང་ལ་)ཁྱི་གསུམ་དང་། བྱ་བོ་གསུམ། ཞི་ལ་གསུམ་ཁོ་ན་ལས་གཞན་ཅི་ཡང་མི་དགོས་ཞེས་ལན་བཏབ།

(君王家) 问道: “要什么?”, (他)回答到: “给我三条狗, 三只鸡和三只猫, (除此而外)什么都不要。”

[A] *ti^{11} ga^{11}* = one kind of thing. When *ha^{44}* is added to *ti^{11} ga^{11}* (*ti^{11} ga^{11} ha^{44}*) the meaning is 'anything'.

(61)

tʰɛ	te	rə bi	ȵi	qɣ	le	ȵi mi	go pa[A]	su	lo
he	DP	dragon	ERG	scare	DP	heart	fall	GEN	MP
ཁོ	སྡེལ་ཚོག	འབྲུག	ཅེད་ཐུ	འཇིགས་སྐྲག	སྡེལ་ཚོག	སྙིང	ལྷུང་བ	འབྱེལ་སྒྲ	ཚོག་སྟེགས
他	*连词*	龙	*作格*	吓	*连词*	心	掉	*属格*	*语气*

'(He did not take anything because) he had been scared by the dragons and (had failed so) was (full of) self-contempt.'

ཁོ་འབྲུག་གིས་འཇིགས་སྐྲག་སྐྱེ་རུ་བཞག་པ་དང་ཐམ་སོང་བས་རང་ཉིད་ལ་མཐོང་ཆུང་བྱས་(ནས་ཅི་ཡང་མ་བླངས་བ་)རེད།

他是被(那三条)龙吓得自卑的呀！

(62)

ka	tʂʰə	so	tso	ræ	so	tso	ha lɛ	so	tso
DP	dog	three	CL	chicken	three	CL	cat	three	CL
སྡེལ་ཚོག	ཁྱི	གསུམ	ཚད་ཚོག	བྱ་བོ	གསུམ	ཚད་ཚོག	ཞེ་ལ	གསུམ	ཚད་ཚོག
连词	狗	三	*量词*	鸡	三	*量词*	猫	三	*量词*

(63)

tʰɛ	ko	li	ɕy
he	give	back	went
ཁོ	སྤྲེད	ཕྱིར	ཕྱིན
他	给	回	去

'Then (the lord's family) gave him three dogs, three chickens and three cats and he went back (to his home).'

དེ་ནས་(རྒྱལ་བོ་ཚང་གི་མི་)ཁོ་ལ་ཁྱི་གསུམ་དང་བྱ་བོ་གསུམ། ཞེ་ལ་གསུམ་བྱིན་བས་(ཁོ་)ཕྱིར་(ཡུལ་ལ་)ཕྱིན་པ་རེད།

(君王家)把三条狗, 三只鸡和三只猫给了他，(他)就回去了。

[A] *ȵi*[11] *mi*[44] *go*[44] *pa*[53] = 'heart fall' or 'self-contempt'.

(64)

te	li	dʑy	te	ha	ta ji	po po	do mo	ʁo	tɕʰə ta
DP	back	come	DP	here	ta ji	mountain	above	LOC	from
སྡེལ་ཚོག	ཕྱིར	ཡོང	སྡེལ་ཚོག	འདི་ན	ཏ་ཡ	རི་བོ	ཐོག་ཏུ	གནས་གཅེ	གནས
连词	回	来	*连词*	这儿	达亚	山	上面	*位格*	从

(65)

tʰi so tʰi ga	te	jo	li ʁu	ɕɛ	te	kʰa ro	kʰa ro[A]	ŋu
after	DP	SELF	li ʁu	family	DP	S	S	say
རྗེས་ཐོག་ས	སྡེལ་ཚོག	རང་ཉིད	ལའེ་ཐུ	ཚང	སྡེལ་ཚོག	ཁ་རའོ	ཁ་རའོ	བཞད
以后	*连词*	自己	里布	家	*连词*	卡容	卡容	说

(66)

lo	li	a	pi	ɕy	ŋu	ndʑə
GOAL	back/again	INT	do ritual	if	say	curse
ལས་ཚོག	ཕྱིར	འདི་ཚོག	ཆོས་ཀྱི་ཆོ་ག་བྱེད་པ	གལ་ཏེ	བཞད	མནའ་སྐྱེལ་བ
目词	回	*疑问*	做法	假如	说	诅咒

'Then (he) came back here atop ta[11] ji[11] Mountain and cursed, "Will we li[44] ʁu[55]'s family say '*kʰa[44] ro[55]*, *kʰa[44] ro[55]*' and do rituals after (this) again?"'[B]

དེ་ནས་ཁོ་ཕྱིར་ཡོང་ནས་རི་བོ་ཏ་ཡའི་སྟེང་དུ་ངེད་ལའེ་ཐུ་ཚང་གི་ས་དང་ཉིད་ཀྱི་ཚང་ཁ་རའོ་ཁ་རའོ་ཟེར་ནས་ཆོས་ཀྱི་ཆོ་ག་མི་སྐྱབ་ཅེས་མནའ་སྐྱེལ།

一回到达亚山上就在山上诅咒道: “从今以后, 我里布家还会念着'卡容, 卡容'之词做法的话(就会得到惩罚)!”

[A] *pʰa[53] tsə[53]* chant differently when starting a ritual. *kʰa[44] ro[44], kʰa[44] ro[44]* are vocables li[44] ʁu[55] pʰa[53] tsə[44] pronounced to begin a ritual.

[B] At this time, he killed all these chickens, dogs and cats and took a solemn oath to stop doing rituals by posing this rhetorical question atop ta[11] ji[11] Mountain.

(67)

te	ɛ qo	li	to	te	mbzo̱	ŋgo	ro
DP	home	back	arrive	DP	wife	sick	PT
སྤེལ་ཚོག	ཁྱིམ་ཚང	ཕྱིར	ཐོན་པ	སྤེལ་ཚོག	རྒྱུད་མ	ན་བ	འདས་ཚོག
连词	家庭	回	到达	*连词*	妻子	生病	*去时*

(68)

$t^hɛ$	$tʂ^hə$	na	ha lɛ	tʁu	le	ga ha	ɲi mi	ma	xi^A	ji tɕa	ka
he	dog	and	cat	kill	DP	god	heart	NEG	easy	in fact	DP
ཁོ	ཁྱིམ	དང	ཞི་ལ	གསོད་པ	སྤེལ་ཚོག	ལྷ	སེམས	དགག་རྒྱ	ལས་སླ་མོ	དོན་དངོས་སུ	སྤེལ་ཚོག
他	狗	和	猫	杀害	*连词*	神	心	*否定*	简单	原来	*连词*

'In fact, when (he) arrived back home (his) wife was sick (because the) god was unhappy (because) he killed dogs and cats.'

དོན་དངོས་སུ་ཁོས་ཁྱི་དང་ཞི་ལ་སོགས་བསད་པས་ལྷའི་ཡིད་མ་དགའ་བར་(ཁོ་)ཕྱིར་ཐོན་དུས་(ཁོའི་)རྒྱུད་མ་ལ་ན་ཚ་ཐོག་ཏུ་བཏུག

原来，山神为（他）杀害狗和猫的行为而愤怒, 回来后他的妻子又生病了。

(69)

te	mɛ k^ha	ma	pi	ma	t^ha	ro	ka
DP	at a loss	NEG	do ritual	NEG	OK	PT	DP
སྤེལ་ཚོག	ཐབས་ཟད་པ	དགག་རྒྱ	ཆོས་ཀྱི་ཆོ་ག་སྒྲུབ་པ	དགག་རྒྱ	འཕྲོ་བ	འདས་ཚོག	སྤེལ་ཚོག
连词	没办法	*否定*	做法	*否定*	可以	*去时*	*连词*

(70)

k^ha ro	k^ha ro	ŋu	pi	ma	ŋa	m̩
k^ha ro	k^ha ro	say	do ritual	NEG	dare	AVM
ཁ་རདོ	ཁ་རདོ	བཞད	ཆོས་ཀྱི་ཆོ་ག་བྱེད་པ	དགག་རྒྱ	ཐོད་པ	ཉེད་ཚོག
卡容	卡容	说	做法	*否定*	敢	*副标*

[A] *ɲi[11] mi[44] ma[53] xi[53]* = 'the heart is not easy' or 'unhappy'.

(71)

so so la ndzə̰	ŋu	lo	li	pi	ro	sə
so so la ndzə̰[A]	say	GOAL	back	do ritual	PT	again
སའོ་སའོ་ལ་བྷེ	བཞིན་	ལས་ཚིག	ཕྱིར	ཆོས་ཀྱི་ཆོ་གཅེད་པ	འདས་ཚིག	ཡང་བསྐྱར
索索拉支	说	*目词*	回	做法	*去时*	又

'Then (he) was at a loss for it was not OK to not do rituals but (he) didn't dare say ' *kʰa*^{44} *ro*^{55}, *kʰa*^{44} *ro*^{55}' and do rituals (because he had sworn not to) so (he) said, "*so*^{11} *so*^{11} *la*^{44} *dzə̰*^{44}" and did rituals back again.'

དེ་ནས་(ཁོ་ལ་)ཐབས་ཟད་དེ། ཆོས་ཀྱི་ཆོ་ག་མ་སྐྱབ་ན་མི་འགྱིག་མོད། འོན་ཀྱང་(ཁོས་)ཁྱེ་རའོ་ཁྱེ་རའོ་ཞེས་ཀྱང་འདོན་མི་ཐོད་པ་སྟེ། (རྒྱུ་མཚན་ཁོས་མནའ་བསྐྱལ་ཟིན།) དེ་ནས་ཁོས་སའོ་སའོ་ལ་བྷེ་ཞེས་བཏོན་ནས་ཡང་བསྐྱར་ཆོས་ཀྱི་ཆོ་ག་བསྐྱབས།

最后, (他)没有办法, (觉得)不做法(自己的妻子)就不行了, 可不敢念'卡容, 卡容'就念着'索索拉支'做法了。

(72)

ka	tʰɛ	hĩ	mbzə̰	tʰɛ	ŋ̍i	pi	le	li	kʰi	ka
DP	he	GEN	wife	he	ERG	do ritual	DP	again	well	DP
ཀྱེལ་ཚིག	ཁོ	འབྲེལ་སྒྲ	རྒྱང་མ	ཁོ	ཅིད་སྒྲ	ཆོས་ཀྱི་ཆོ་གཅེད་པ	ཀྱེལ་ཚིག	ཕྱིར	ཇེ་བཟང་དུ་སོང་བ	ཀྱེལ་ཚིག
连词	他	*属格*	妻子	他	*作格*	做法	*连词*	回	好转	*连词*

(73)

mæ	ka	ma	pi	ro
after	DP	NEG	do ritual	PT
རྗེས་སུ	ཀྱེལ་ཚིག	དགག་སྒྲ	ཆོས་ཀྱི་ཆོ་གཅེད་པ	འདས་ཚིག
后来	*连词*	*否定*	做法	*去时*

'His wife was (made) well again by him doing rituals and (he) didn't do rituals after (that time).'

ཁོའི་རྒྱང་མ་ཆོས་ཀྱི་ཆོ་གཅེད་བསྐྱབས་རྗེས་རེ་བཟང་དུ་སོང་བ་དང་དེ་ནས་བཟུང་(ཁོས་)ཆོས་ཀྱི་ཆོ་ག་མ་བསྐྱབས།

他做法把妻子（治）好了就再也没有做法.

[A] Vocables pronounced at the start of a ritual.

(74)

ka	ɕə za	ma	pʰa	ro
DP	mystical	NEG	able	PT
ཀ་ཚོག	ནུས་རྩལ་མཆོག་ལྡན	དཀག་སྒྲ	ཐུབ་པ	འདས་ཚོག
连词	神勇的	*否定*	能	*去时*

'So (he) was not able to be mystical (anymore).'

དེ་ནས་བཟུང་(ཁོ་)རང་ནུས་རྩལ་མཆོག་ལྡན་ཞིག་ཀྱང་བྱེད་མ་ཐོད།

所以, (从那以后, 他)就不能神勇了。

(75)

ma	pi	le	ma	ɕə za	su	ma	di	m̩
NEG	do ritual	DP	NEG	mystical	GEN	NEG	BE	AVM
དཀག་སྒྲ	ཆོས་ཀྱི་ཆོ་ག་བྱེད་པ	ཀ་ཚོག	དཀག་སྒྲ	ནུས་རྩལ་མཆོག་ལྡན	འབྱེལ་བ	དགག་རྟེ	ཨིན	ཀྱིད་ཚོག
否定	做法	*连词*	*否定*	神勇	*属格*	否定	*判断*	*副标*

(76)

tʂʰə	nda	ræ	nda	tʰi	pʰæ	mdʙu la	mi n̩u	su	lo
dog	kill	chicken	kill	DET	CL	mistake	finish	GEN	MP
ཁྱི	གཅོད་པ	བྱ་བོ	གཅོད་པ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ནོར་འཁྲུལ	ཚར་བ	འབྱེལ་བ	ཚོག་རྟེགས
狗	砍	鸡	砍	*限词*	*量词*	错	完	*属格*	*语气*

'He lost the mystical power not because he didn't do the rituals, but because he mistakenly killed the dogs and chickens (when he took the oath on the mountain).'

(ཁོས་)ཆོས་ཀྱི་ཆོ་ག་མ་བསྒྲུབས་བར་ནུས་རྩལ་མཆོག་ལྡན་ཞིག་ཏུ་ཐུབ་མ་ཐུབ་པ་མིན་པ་སྟེ། (ཁོས་)ཁྱི་དང་བྱ་བོའི་སྡོག་གཅོད་པ་ནོར་འཁྲུལ་ཞིག་ཡིན་པ་ཤེས་པའི་ཕྱིར།

不是因为(他)不做法而不神勇, 而是错在(他)杀狗, 杀鸡的那点上的。

(77)

ka	a mi	na	li ʙu	ɕɛ	pi	ha	ma	pi
DP	now	we	li ʙu	lineage	do ritual	also	NEG	do ritual
ཀླེ་ལ་ཚོག	ད་ལྟ	ང་ཚོ	ལའེ་ལྷོ	ཁྱིམ་རྒྱུད	ཆོས་ཀྱི་ཆོ་ག་བྱེད་པ	ཀྱང	དགག་རྒྱ	ཆོས་ཀྱི་ཆོ་ག་སྤྱད་པ
连词	现在	我们	里布	家族	做法	连词	*否定*	做法

(78)

ka	pʰa tsə	ha	ma	dʑo	su	dja	le
DP	pʰatsə	also	NEG	EXT	GEN	BE	MP
ཀླེ་ལ་ཚོག	ཕ་བ	ཀྱང་།འང	དགག་རྒྱ	ལས་མཡོན	འབྱེལ་རྒྱ	ནི་རྒྱ	ཚོག་རྟེགས
连词	帕仔	也	*否定*	*存在*	*属格*	*判断*	*语气*

'So now we (members of the) li[44] ʙu[55] lineage, do rituals... also do not do rituals and also have no *pʰa*[53] *tsə*[53].'

དེ་བས་ད་ལྟ་ང་ཚོ་ལའེ་ལྷོ་ཁྱིམ་རྒྱུད་འདི་ས་ཆོས་ཀྱི་ཆོ་ག་མི་སྤྱད་པ་ལ་ལྟ་བའང་མེད་དོ།

所以, 现在, 我们里布家族不做法也没有帕仔。

THE SEVEN DAUGHTERS

a^{44} ma^{55} do^{53} dzᶎə^{53}

(1)

ʁo da	te	zə mi	ʂə	ja	dzᶎo	ta	ti	jy	dzᶎo
ancient	DP	girl	seven	CL	EXT	like this	one	CL	EXT
གནའ་སྔོན	*རྒྱལ་ཚིག*	བུ་མོ	བདུན	*ཚད་ཚིག*	*ལས་མཇུག*	འདི་འདྲ	གཅིག	*ཚད་ཚིག*	*ལས་མཇུག*
从前	*连词*	女儿	七	*量词*	*存在*	这样	一	*量词*	*存在*

'In ancient (times), there was one family of seven girls, like this.'

གནའ་སྔོན་བུ་མོ་བདུན་ཡོད་པའི་ཁྱིམ་ཚང་ཞིག་ཡོད།

从前, 有一户(人家)有七个女儿。

(2)

ũ ndzᶎə	tʰi	gɣ	te	su	pæ	tsʰə qə˞	ɕy	te
old man	DET	CL	DP	others	LOC	fortune-tell	went	DP
རྒད་པོ	*དེས་ཚིག*	*ཚད་ཚིག*	*རྒྱལ་ཚིག*	གཞན་པ	*གནས་གཤིའི*	མོ་འདེབས་པ	ཕྱིན་པ	*རྒྱལ་ཚིག*
老头子	*限词*	*量词*	*连词*	别人	*位格*	打卦	去	*连词*

(3)

nu	zə mi	tʰi	ʂə	ja	lo ʂa	ŋʚu	te
you	girl	DET	seven	CL	kill	after	DP
ཁྱོད	བུ་མོ	*དེས་ཚིག*	བདུན	*ཚད་ཚིག*	གསོད་པ	རྗེས་སུ	*རྒྱལ་ཚིག*
你	女儿	*限词*	七	*量词*	杀	后	*连词*

(4)

nu	zᶎi	li	hĩ	pʰa	sə	ŋu
you	son	back/again	stand/EXT	able	still	say
ཁྱོད	བུ	ཕྱིར	ལངས། ཡོད་པ	ཐུབ་པ	ད་རུང	བཤད
你	儿子	回	立/有	能	再	说

'The old man went to others for fortune telling, then (the fortune teller) said, "If you kill your seven girls then you still will be able to have sons again."

རྒད་པོ་འདི་མི་གཞན་སར་མོ་འདེབས་སུ་ཕྱིན། (མོ་བས་བཤད་རྒྱུན།) གཡ་ཅི་ཞེད་ཀྱིས་རང་གི་བུ་མོ་བདུན་པོ་བསད་ན་ཞེད་ལ་དུ་རྒྱུ་བ(སྐྱེ་)བའི་(རེ་བ་ཡོད་)ཅེས་བཤད།

老头子（女人的爸爸）到别人那儿去算卦, (算卦的人)说: “你把这七个女儿杀掉后, 你还能有男孩。”

(5)

mæ	te	ũ ndʑə	t^{h}i	gɣ	te
later	DP	old man	DET	CL	DP
རྗེས་སུ	སྦྱོར་ཚིག	རྒད་པོ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	སྦྱོར་ཚིག
后	*连词*	老头子	*限词*	*量词*	*连词*

(6)

zə mi	t^{h}i	ʂə	ja	t^{h}ɛ	ɳi	tɕy	ɕy	ka
girl	DET	seven	CL	he	ERG	cheat	went	DP
བུ་མོ	དེས་ཚིག	བདུན	ཚད་ཚིག	ཁོ	ཀྱིས་སྒྲ	མགོ་སྐོར་གཏོང་བ	ཕྱིན་པ	སྦྱོར་ཚིག
女儿	*限词*	七	*量词*	他	*作格*	骗	去	*连词*

(7)

o ljo	fu	tɕə	bɛ	ŋu	ka
up there	onion	pull up	go	say	DP
ཡར་ན	ཅོང	འཐེན་པ	འགྲོ	བཤད	སྦྱོར་ཚིག
上面	葱	拔	去	说	*连词*

(8)

ɱ	le	t^{h}so ro mi	ɕɛ	ko	t^{h}o	tʁu	dzə	hĩ	ŋu
deceive	DP	t^{h}so ro mi	family	PER	ABS	kill	eat	PER	say/want
མགོ་སྐོར་གཏོང་བ	སྦྱོར་ཚིག	ཚོ་རོ་མེ	ཚང	སྒྲུལ་ཚིག	སྐྱབ་ཚིག	གསོད་པ	ཟ་བ	སྐུལ་ཚིག	བཤད
骗	*连词*	措绒米	家	*祈使*	*肯定*	杀	吃	*祈使*	说/想

(9)

ka	tɕy	ɕy
DP	cheat	went
ཀ་	མགོ་སྐོར་གཏོང་བ	ཕྱིན་པ
连词	骗	去

'Later the old man cheated the seven daughters by saying "(Let's) go pull up onions" and (they) went (because he wanted ts^ho^{11} ro^{44} mi^{11}'s family) to kill and eat (them) so (he) cheated (them) and (so they) went.

རྗེས་སུ། བུ་མོ་བདུན་པོར་ཚད་པོས་མགོ་སྐོར་བཏང་ནས་(ང་ཚོ་)་ཅོང་སྤྲིག་ཏུ་འགྲོ་ཞེས་སྨྲས་པ་སྟེ། རྒྱུ་མཚན་ཁོས་ངང་གི་བུ་མོ་རྣམས་ཆོ་རོ་མེ་ལ་ཟ་ར་འཕྲུག་བས་མས་བའོ།

后来, 老头骗七个女儿说: “(我们)去拔葱吧!” (他)想把(他们)骗到措容米家, (让措容米)杀来吃掉。

(10)

$t^hɛ$	ɲi	tɕy	ɕy^A	le	ʁu ʂə	ha	ŋgo lo tɕ^{h}ə
he	ERG	cheat	went	DP	first	here	knee
ཁོ	ཀྱིད་ཀྱི	མགོ་སྐོར་གཏོང་བ	ཕྱིན་པ	ཤོག་ཅེ	ཐོག་མ	འདི་ན	པུས་མོ
他	*作格*	骗	去	*连词*	开始	这儿	膝盖

(11)

pæ	to	ɕy	ha	a wo	fu	tɕə	ʁa	ro
LOC	reach	went	DP	father	onion	pull up	time to	FT
གནས་གཤེ	ཐོན་པ	ཕྱིན་པ	ཤོག་ཅེག	ཨ་ཕ	ཅོང	འཐེན་པ	རན་པ	*མ་འོངས་པ*
位格	到达	去	*连词*	爸爸	葱	拔	该	*未时*

(12)

lo	ŋu	te	a qæ	t^{h}i	p^{h}æ	te	q^{h}a	dʑa
MP	say	DP	MP	DET	CL	DP	where	EXT
ཚིག་སྟེགས	བཤད	ཤོག་ཅེག	ཚིག་སྟེགས	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	ཤོག་ཅེག	གང་ན	*ལས་མཐུན*
语气	说	*连词*	*语气*	*限词*	*量词*	*连词*	哪儿	*存在*

[A] *ɕy*^{53} indicates a completed action.

(13)

sə	le	a sa	ʁu	ha	ɕə ɕə	hũ hũ	hũ	sə
still	MP	later	backpack	also	make	carry	need	still
དʼདུད	ཚིག་སྒེགས	རྗེས་སུ	ཏུ་ལེན	ཀྱང	བཟོ་བ	འཁུར་བ	དགོས	དʼདུད
还	*语气*	后来	背包	也	做	背	需要	还要

(14)

na	dzə̯ ki	pæ	to	sə n̥i	tɕə	ŋu
we/our	belt/waist	LOC	reach	only after	pull up	say
ངཱཹ	སྐ་རགས	གནས་གཞི	ཐོན་པ	གཞིན་ནས	འཐེན་པ	བཤད
我们	腰带	*位格*	到达	才	拔	说

'(The seven girls) were cheated by him and (the girls) said, "Father, Father, it's time to pull up the onions when (the water they were standing in) reached (their) knees," but (Father) said, "Oh, it is a little thing, later (we) also need to make backpacks to carry (the onions back home) and we will pull up (the onions) only when (the water) reaches your waists."'[A]

བུ་མོ་བདུན་པོར་ཁོས་མགོ་སྐོར་བཏང་བ་དང་། རྒུ་ཁོ་ཚོའི་ལུས་མོའི་མཚམས་སུ་བསྟེབས་དུས་བུ་མོ་ཚོས་ཨ་ཕ་ལགས། ཚོང་འཐེན་པའི་དུས་ལ་ཐོན་ཞེས་བཤད། དེ་ནས་ཁོས་དེར་སྐྱོན་མི་འདུག ང་ཚོས་ཅོང་ཀྱང་འགྲུར་ནས་ཕྱིར་འགོ་དགོས་ཕྱིར་རྒྱང་ཚའི་སྐིད་པར་སྟེབ་དུས་དʼབཟོད་ཅོང་འཐེན་པར་ཟྱེད་ཅེས་སྨྲས།

(七个女儿)被他骗了出来, (他让那七个女儿站在一个水池里, 而自己却往里面灌水,)开始, (水升)到(那七个女儿的)膝盖上时(女儿们)说: “爸爸, 爸爸, 该拔(葱)了,” (老头却)说: “哦, 这事嘛, 过一会儿再干吧！等一会儿, (我们)还需要背(葱)背兜(回去), (等水)到腰间才去拔。”

(15)

ha	to	ɕy	ro	ha	a wo	tɕə	ʁa	ro	lo	ŋu
here	reach	went	PT	DP	father	pull up	OK	PT	MP	say
འདི་ན	ཐོན་པ	ཕྱིན་པ	འདས་ཚིག	སྒྲེལ་ཚིག	ཨ་ཕ	འཐེན་པ	རན་པ	འདས་ཚིག	ཚིག་སྒེགས	བཤད་པ
这儿	到达	去	*去时*	*连词*	爸爸	拔	该	*去时*	*语气*	说

[A] The seven daughters were standing in a pond and their father was adding water to the pond to drown his daughters. This is not mentioned in the story, but understood from repeated telling.

(16)

te	ma	ʁa	sə	na	ja dʁu q^{h}æ	ji k^{h}ɣ	to	sə ɲi	tɕə	di
DP	NEG	OK	still	we	armpit	under	reach	only after	pull up	say
ཏེ་ལ་ཚོག	དགག་རྒྱ	འགྲིག་པ	དུ་རུང	ང་ཚོ	མཆན་ལྟག	འོག	ཐོན་པ	གཞི་ནས	འཐེན་པ	བཤད་པ
连词	*否定*	该	还	我们	腋	下面	到达	才	拔	说

'(When the water) reached here (waist high, the girls) said, "Father is it OK to pull up (the onions)?" but (the father) said, "It is still not OK, we will pull up (the onions) only after (the water) reaches under (your) armpits."'

(རྒྱ་སྐྱེད་པའི་མཚམས་སུ་)བསྡེབས་དུས། (བུ་མོ་ཚོས་)ཨ་ཕ་ལགས། ཨ་ཕ་ལགས། (ཁོང་)འཐེན་རན་སོང་ཞེས་བཤད། འོན་ཀྱང་(ཁོས་)དུང་མི་ཆོག (རྒྱ་)ང་ཚོའི་མཆན་འོག་ཏུ་སྡེབ་དུས་དེ་བཟོད་འཐེན་ཞེས་བཤད།

(水)到(腰间)了，(女儿们)就说: “爸爸，该拔了吗?”可是(爸爸)说: “还不该拔，(等水)到腋下才去拔吧。”

(17)

a sa	te	tæ ræ	pæ	to	sə	tɕə	ŋu	te
later	DP	neck	LOC	reach	only after	pull up	say	DP
རྗེས་སུ	ཏེ་ལ་ཚོག	སྐེ	གནས་གནོ	ཐོན་པ	གཞི་ནས	འཐེན་པ	བཤད་པ	ཏེ་ལ་ཚོག
后来	*连词*	脖子	*位格*	到达	才	拔	说	*连词*

'Later (Father) said, "(We will) pull (onions) up only after (the water) reaches to (your) necks."'

རྗེས་སུ་(ཁོས་)བཤད་རྒྱུར། (རྒྱ་ཚོའི་སྐེ་དཏྱེབ་)ན་ད་བཟོད་འཐེན་ཞེས་བཤད་ནས་མགོ་བསྐོར་བཏང་།

后来, (爸爸)说(水)到脖子上才拔。

(18)

zə mi	t^{h}i	ʂə	ja	ɱ	t^{h}ɛ	ɲi	la
girl	DET	seven	CL	AVM	he	ERG	OTM
བུ་མོ	དེས་ཚོག	བདུན	ཚད་ཚོག	ཕྱིད་ཚོག	ཁོ	ཕྱིད་ཀྱི	ཡུལ་ཚོག
女儿	*限词*	七	*量词*	*副标*	他	*作格*	*宾标*

(19)

na	jy	tʰa	tʰi ki	ti	ly	ʁo	woŋ	sə	pi tsa
we/our	fish	pond	these	one	CL	LOC	drown	die	finish/all
ང་ཚོ	ཉ	རྡིང་བུ	འདི་ཚོ	གཅིག	*ཚད་ཚིག*	*གནས་གཤེ*	རྒྱང་བྱིང་པ	ཤི་བ	ཚང་མ
我们	鱼	塘	这些	一	*量词*	*位格*	淹	死亡	完

'All seven girls were drowned to death (in a pond), one like our fish pond, by him.'
ང་ཚོའི་ཉ་རྡིང་འདྲ་བའི་རྡིང་བུ་ཞིག་ཀྱང་བློ་བདུན་པོ་ཁོས་རྒྱང་བྱིངས་སུ་བཙུག་ནས་ཤི

他把七个女儿淹死在一个鱼塘里了, 就是我门今天的这种(鱼塘) 。

(20)

ti	ja	ka	li	dʑy	ti	ja	la	qæ lɛ	ji	le
one	CL	take out	back	come	one	CL	OTM	tickle	say	MP
གཅིག	*ཚད་ཚིག*	རྐུ་ལས་ཡར་ལེན་པ	ཕྱིར	ཡོང་བ	གཅིག	*ཚད་ཚིག*	*ཡུལ་ཚིག*	ཟ་འཕྲུག་སྐྱོང་བ	བཤད་པ	*ཚིག་རྟེན*
一	*量词*	捞	回	来	一	*量词*	*宾标*	挠痒痒	说	*语气*

'(It was) said that (tsʰo[11] ro[44] mi[11]) took (the girls) one (by one) out of the water and tickled (them) one (by one).'
(ཚོ་ངོ་མེ་ཡིས་བྱ་མོ་དག་)ཉ་ཉ་བཞིན་རྐུ་ལས་ཡར་ལངས་ནས་ཉ་ཉ་བཞིན་ཟ་འཕྲུག་བསྐྱངས་པར་གྱགས།

据说, (措容米从池塘里把她们) 一个个地捞上来, 并且一个个地挠痒痒。

(21)

ma	mʙu ly	tʰi	ja	sə ɳi	la	li	ɕy
NEG	move	DET	CL	only after	take/bring	back	went
དགག་རྟེན	འགྱེལ་བ	*འཛིན་ཚིག*	*ཚད་ཚིག*	གཞི་ནས	འཁྱེར་བ	ཕྱིར	ཕྱིན་པ
否定	动	*限词*	*量词*	才	背	回	去

'(tsʰo[11] ro[44] mi[11]) only took back (to their home) the ones only after (the bodies) didn't move.'
(ཚོ་ངོ་མེ་ཡིས་)འགྱེལ་རྒྱུ་མེད་བའི་(བེམ་པོ་)རྣམས་གཞི་ནས་ཕྱིམ་དུ་ཁྱེར།

(措容米) 只把那个一动也不动的背回去。

(22)

zə mi	a ɳo	tʰi	ja	te	ma	ʂə qo	te
girl	youngest	DET	CL	DP	NEG	die	DP
བུ་མོ	ཆུང་ཤོས	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	སྦྱོལ་ཚིག	དགག་སྒྲ	ཤི་བ	སྦྱོལ་ཚིག
女儿	幺/小	*限词*	*量词*	*连词*	*否定*	死	*连词*

(23)

ma	ha	ʙu ly	ma	ha	qʰa tʂa	ɱ	ka
NEG	DP	move	NEG	DP	make noise	AVM	DP
དགག་སྒྲ	སྦྱོལ་ཚིག	འགྲུལ་བ	དགག་སྒྲ	སྦྱོལ་ཚིག	འཇར་སྒྲ་གཏོང་བ	ཉེད་ཚིག	སྦྱོལ་ཚིག
否定	*连词*	动	*否定*	*连词*	出声		*副标*	*连词*

(24)

ji xa	ɱ	tsʰo ro mi	ɳi	vo ta	le	li	ɕy	ro
all	AVM	tsʰo ro mi	ERG	carry	DP	back	went	PT
ཚང་མ	ཉེད་ཚིག	ཚོ་ར་མེ	ཉེད་སྒྲ	འཐུར་བ	སྦྱོལ་ཚིག	ཕྱིར	ཕྱིན་པ	འདུས་ཚིག
都	*副标*	错容米	*作格*	扛	*连词*	回	去	*去时*

'The youngest girl was not dead but neither moved nor made noise; tsʰo[11] ro[44] mi[11] carried all (these girls) back (to their home).'

བུ་མོ་ཆུང་ཤོས་དེ་ཤི་མེད་མོད། འོན་ཀྱང་མོ་འགྲུལ་རྒྱུ་མེད་ལ་འཇར་སྒྲ་སྒྲོག་རྒྱུ་ཡང་མེད་པས་ཚོ་ར་མེ་ཡིས་དེ་ཚོ་ཚང་མ་(ཡུལ་ལ་)ཁྱར་སོང་།

小女儿本来没有死，（但她）不动也没有出声所以都被错容米扛回去了。

(25)

væ qæ	tʰi ki	te	tʙu	dzə	pi tsa
others	these	DP	kill	eat	finish
མི་གཞན	འདི་ཚོ	སྦྱོལ་ཚིག	གསོད་པ	ཟ་བ	ཚང་བ
别人	这些	*连词*	杀	吃	完

(26)

zə mi	a ȵo	tʰi	ja	na na	li ndʑə	ro	ji	so
girl	youngest	DET	CL	only	leave/left	PT	say	MP
བུ་མོ	རྒྱང་ཞོས	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ཁོ་ན	ལུས་པ	འདས་ཚོག	བཤད་པ	ཚོག་རྩེ་གས
女儿	幺/小	*限词*	*量词*	只	留	*去时*	说	*语气*

'It was said others were killed and eaten (by tsʰo[11] ro[44] mi[11]) and only the youngest girl was left.'
(བུ་མོ་)གཞན་རྣམས་(ཚོ་རོ་མི་)ཡིས་བསད་དེ་ཟོས་པ་དང་བུ་མོ་རྒྱང་ཞོས་གཅིག་པུ་ལུས་ཏེ་འདུག་པར་བཤད།
说是别的(女儿)都被杀来吃了, 就只剩下那个小女儿。

(27)

te	tʰɛ	hĩ	a ja mo	hĩ	ja ʁu dʑa	tʰi ki	o ba	tʰɛ	pa	te
DP	she	GEN	sister	GEN	jewel	these	all	she	EXT	DP
རྟེ་ལ་ཚོག	མོ	འབྲེལ་རྟེ	སྤེང་མོ	འབྲེལ་རྟེ	སྐེ་རྒྱན	འདི་ཚོ	ཚང་མ	མོ	ལས་མཐུན	རྟེ་ལ་ཚོག
连词	她	*属格*	姐姐	*属格*	项链	这些	都	她	*存在*	*连词*

(28)

tsʰo ro mi	ɕɛ	zə mi	tʰi	ja	te	tʰi ki	mo	ka
tsʰo ro mi	family	girl	DET	CL	DP	these	admire	DP
ཚོ་རོ་མི	ཁྱིམ	བུ་མོ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	རྟེ་ལ་ཚོག	འདི་ཚོ	ཡིད་སྨོན་བྱེད་པ	རྟེ་ལ་ཚོག
措容米	家	女儿	*限词*	*量词*	*连词*	这些	羡慕	*连词*

(29)

a we	na	ȵi	kɣ	ta qæ	a	qæ	di
S	we	two	CL	change	INT	shall	say
འབོད་སྒྲ	ང་ཚོ	གཉིས	ཚད་ཚོག	བརྗེ་རེས	འདི་ཚོག	ཆོག་པ	བཤད་པ
呼格	我们	二	*量词*	换	*疑问*	可以	说

'She had all her sisters' jewels, and the daughter of ts^{h}o^{11} ro^{44} mi^{11}'s family admired these (her jewels) so (ts^{h}o^{11} ro^{44} mi^{11}'s daughter) said, "*a^{44} we^{55}*, shall we two change (our jewels)?"'[A]

(མོ་ལ་)མོའི་ཨ་ཅེ་ཚོའི་སྐེ་རྒྱན་ཚང་མ་ཡོད་བས། ཚོ་ངོ་མེ་ཚང་གི་བུ་མོ་དེས་མོ་ལ་ཡིད་སྨོན་བྱས་པ་དང་བཤད་རྒྱུར། དེད་གཉིས་ཀྱིས་བརྗེ་རེས་བྱས་ན་ཇི་འདྲ་འདུག་ཟེར།

她有姐姐们的所有项链, 所以措容米家的女儿羡慕地说: “哎, 我俩可以换吗?”

(30)

te	nu	jo	t^{h}i ki	ŋu	te
DP	you	SELF	these	need	DP
ཤྭལ་ཚོག	ཁྱོད	རང་ཉིད	འདི་ཚོ	དགོས་པ	ཤྭལ་ཚོག
连词	你	自己	这些	需要	*连词*

(31)

na	ŋi	kɣ	jy ro	tæ qæ	ta hũ	di
we	two	CL	bedroom	change	tonight	say
ང་ཚོ	གཉིས	ཚད་ཚོག	ཉལ་ཁང	བརྗེ་རེས	དོ་དགོང	བཤད་པ
我们	二	*量词*	寝室	换	今晚	说

'(The youngest girl said), "If you need these, my (jewels), then we two can change bedrooms tonight."'

(བུ་མོ་དེས་)བཤད་རྒྱུར། གལ་སྲིད་ཁྱོད་ལ་འདི་དག་དགོས་ཚོ་རེད་གཉིས་ཀྱིས་དོ་ནུབ་ཉལ་ས་བརྗེ་དགོས་ཟེར།

(小女儿)说: “你需要我这些的话, 今晚我俩换睡觉的地方吧。”

(32)

te	nu	jy ro	ŋa	tæ qæ	a	qæ
DP	you	bedroom	I	change	INT	would
ཤྭལ་ཚོག	ཁྱོད	ཉལ་ཁང	ང	བརྗེ་རེས	འདྲི་ཚོག	འདོད་པ
连词	你	睡觉的地方	我	换	*疑问*	愿意

[A] *a^{44} we^{55}* = a sound suggesting a person wants to make a transaction with another person.

(33)

jy ro	ŋa	tæ qæ	te	ŋa	t^hi ki	nu	ko	di
bedroom	I	change	DP	I	these	you	give	say
ཇུ་རོ་	ང	བརྗེ་རེས	སྤྱི་ཚིག	ང	འདི་ཚོ	ཁྱོད	སྟེར	བཤད་པ
睡觉的地方	我	换	*连词*	我	这些	你	给	说

'Then (the younger sister continued and) said, "Would you change bedrooms with me? Change bedrooms with me, then I (will) give (you) these (jewels).'"

(ཨོས་སུ་མཐུད་དུ་)བཤད་རྒྱུར། ཁྱོད་ཀྱིས་ང་དང་ཉལ་ས་བརྗེ་ན་ངས་དུ་བཟོད་ཁྱོད་ལ་འདི་དག་སྟེར་ཟེར།

(小女儿继续) 说: “你跟我换睡觉的地方吗？换睡觉的地方的话我给你这些。”

(34)

te	ts^ho ro mi	t^hi	ja	dja	ŋu	ka
DP	ts^ho ro mi	DET	CL	BE	think	DP
སྤྱི་ཚིག	ཚོ་ར་མེ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ཏེ་སྟ	བཤད་པ	སྤྱི་ཚིག
连词	措容米	*限词*	*量词*	*判断*	说	*连词*

(35)

na	zə mi	t^hi	ja	da	tæ qæ	ro	ji
our	girl	DET	CL	DAT	change	PT	say
ང་ཚོ	བུ་མོ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ལ་དོན	བརྗེ་རེས	འདས་ཚོག	བཤད་པ
我们	女儿	*限词*	*量词*	*与格*	换	*去时*	说

'Then ts^ho^{11} ro^{44} mi^{11} (ts^ho^{11} ro^{44} mi^{11}'s daughter) thought it was right and said, "Yes," and changed (bedrooms) with the girl, our (girl).'

དེ་ནས་ཚོ་ར་མེ་ཡི་བུ་མོས་དེ་ཚོག་གི་ཞེས་བཤད་ནས་ཁོ་གའི་ཀྱིས་ཉལ་ས་བརྗེས།

然后, 措容米(的女儿)以为是真的就跟我们的小女儿换了。

(36)

tæ qæ	ŋ̊u	te
change	after	DP
བརྗེ་བ	རྗེས་སུ	སྒྲིལ་ཚིག
换	后	*连词*

(37)

$t^h\varepsilon$	hĩ	zə mi	t^hi	ja	ly	ta	dʑ̊y	ro	ji
they	GEN	girl	DET	CL	watch	DP	come	PT	say
ཁོ་ཚོ	འཇའ་སྐྱ	བུ་མོ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	ལྟ་བ	སྒྲིལ་ཚིག	ཡོང་བ	འདས་ཚིག	བཤད་པ
他们	*属格*	女儿	*限词*	*量词*	看/盯	*连词*	有	*去时*	说

'It was said that later (they) changed (bedrooms, but ts^ho^{11} ro^{44} mi^{11}'s family) thought this (the girl) was the only one (they had got) and (they) watched (the daughter) and came to their daughter when (they) wanted to kill the girl (the youngest daughter) to eat.'

(ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་ཤུལ་མ་)བརྗེས་རྗེས། ཚོ་རོ་མེས་(རང་ཉིད་ཀྱི་བུ་མོ་ཁོ་རང་ཚོས་ཟུར་ཡོང་བའི་བུ་མོ་ཆུང་ཤོས་དེ་རེད་བསམས་ནས་)མོ་གསོད་དུ་ཡོང་།

说是换了(地方)以后，(措容米家想杀那个女儿) 就盯着他们(自己)的那个女儿来到她的房间。

(38)

ts^ho ro mi	ɕɛ	zə mi	t^hi	ja	te
ts^ho ro mi	family	girl	DET	CL	DP
ཚོ་རོ་མེ	ཁྱིམ	བུ་མོ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	སྒྲིལ་ཚིག
措容米	家	女儿	*限词*	*量词*	*连词*

(39)

a wo	a wo	ŋu	te	nɛ	a wo	o mo	ho	dʑ̊o
father	father	say	DP	your	father	down there	far away	EXT
ঙ་ব	ঙ་ব	བཤད་པ	སྒྲིལ་ཚིག	ཁྱོད	ঙ་ব	མར་ན	ཐག་རིང	ལས་མཇུག
爸爸	爸爸	说	*连词*	你们	爸爸	下面	远处	*存在*

(40)

ma ja	ma ja	ŋu	te	nɛ	ma ja	o mo	ho	dʑo	ŋu
mother	mother	say	DP	your	mother	down there	far away	EXT	say
ཨ་མ	ཨ་མ	བཤད་པ	ཏེའི་ཚོག	ཁྱོད	ཨ་མ	མར་ན	ཐག་རིང	ཡོས་མཚན	བཤད་པ
妈妈	妈妈	说	*连词*	你们	妈妈	下面	远处	*存在*	说

(41)

ka	t^hɛ	zə mi	t^hɛ	ɳi	mæ	le	tʁu	ro	ji
DP	they	daughter	they	ERG	catch	DP	kill	PT	say
ཏེའི་ཚོག	ཁོ་ཚོ	བུ་མོ	ཁོ་ཚོ	ཀྱིས་སུ	བཟུང་བ	ཏེའི་ཚོག	གསོད་པ	འདས་ཚོག	བཤད་པ
连词	他们	女儿	他们	*作格*	抓	*连词*	杀	*去时*	说

'It was said that the girl of ts^ho^{11} ro^{44} mi^{11}'s family said, "Father, Father," then (ts^ho^{11} ro^{44} mi^{11}) said, "Your father is far away." The girl of ts^ho^{11} ro^{44} mi^{11}'s family said, "Mother, Mother," then (ts^ho^{11} ro^{44} mi^{11}) said, "Your mother is far away," and caught their own daughter and killed (her).'

(ཚེ་རེ་མེ་ཚང་གི་བུ་མོ་དེས་ཨ་ཝ། ཨ་ཝ་ཞེས་བོས་པ་ན། (ཚེ་རེ་མེ་ཡི་ཁྱོད་ཀྱི་)ཨ་ཝ་རྒྱང་དུ་ཡོད་ཅེས་བཤད། (ཚེ་རེ་མེ་ཡི་བུ་མོས་)ཨ་མ། ཨ་མ་ཞེས་བོས་པ་ན། (ཚེ་རེ་མེ་ཡི་ཁྱོད་ཀྱི་)ཨ་མ་རྒྱང་དུ་ཡོད་ཅེས་བཤད་དེ་ཁོ་ཚོའི་བུ་མོ་ཁོ་ཚོས་བཟུང་ནས་བསད་པ་རེད།

措容米家的那个女儿喊道: “爸爸！爸爸！"(措容米却)说: “你的爸爸在那很远很远的地方；(她)喊道: “妈妈! 妈妈!” (措容米)说: “你的妈妈在那很远很远的地方,” 就把他们(自己)的女儿杀了。

(42)

mæ	ti	ʂo	te	t^hɛ	zə mi	t^hi	ja	da	lo tɕə
later	one	CL	DP	they	girl	DET	CL	DAT	get up
རྗེས་སུ	གཅིག	ཚད་ཚོག	ཏེའི་ཚོག	ཁོ་ཚོ	བུ་མོ	དེའ་ཚོག	ཚད་ཚོག	ལ་དོན	ལངས་པ
后来	一	*量词*	*连词*	他们	女儿	*限词*	*量词*	*与格*	起床

(43)

ʂə	pʁu[A]	da	lo	ŋu	ha	li	ma	sə	sə	ji
meat	send	come	MP	say	DP	back	NEG	know	still	say
ཤ	སྐྱེལ་བ	ཡོང་བ	ཚོག་སྟེགས	བཤད་པ	སྤྱི་ཚོག	ཕྱིར	དགག་རྒྱ	ཤེས་པ	དུ་རུང	བཤད
肉	送	来	*语气*	说	*连词*	回	*否定*	知道	还	说

'It was said, later, at one (o'clock) the next morning, (the *ts*^{h}*o*^{11} *ro*^{44} *mi*^{11} parents) got up and called their daughter, "Come send meat," but (the parents) still didn't know (that they had killed their own daughter).'

ཕྱི་ཉིན་ནངས་མོར། (ཚོ་རོ་མེ་ཚང་གི་ཁ་མ་གཉིས་)ཡར་ལངས་ནས་(ཁྱིམ་མཆེས་རྣམས་ལ་)ཤ་སྐྱེལ་དུ་ཕོག་ཅེས་(རང་གི་བུ་མོ་)བོས་མོད། འོན་ཀྱང་(ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་རང་གི་བུ་མོ་རང་གིས་བསད་པ་)དུ་རུང་ཤེས་མེད།

第二天早上, (措容米)对他们自己的女儿说: “起来, (去给邻居家们)送肉,” 时还不知道(自己把自己的亲生女儿杀了) 。

(44)

na	zə mi	t^{h}i	ja	te	qɣ	ka
we/our	girl	DET	CL	DP	afraid	DP
ང་ཚོ	བུ་མོ	འདི་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྤྱི་ཚོག	སྐྲག་པ	སྤྱི་ཚོག
我们	女儿	*限词*	*量词*	*连词*	害怕	*连词*

(45)

ŋa	hɛ mbɛ	ti p^{h}æ	ma	k^{h}i	ʂə ʂə	ŋu	ka
I	stomach	one/a	NEG	good/well	little	say	DP
ང	ཁོ་བ	གཅིག	དགག་རྒྱ	བཟང་བ	ཙུང་ཙམ	བཤད་པ	སྤྱི་ཚོག
我	肚子	一点	*否定*	好	点	说	*连词*

(46)

lo tɕə	da	ma	na
get up	come	NEG	would
ལངས་པ	ཡོང་བ	དགག་རྒྱ	འདོད་པ
起床	来	*否定*	肯

[A] *pʁu*^{11} = send. It is customary to send meat to other homes when a family has meat.

'Our girl was afraid and said, "My stomach is a little bit unwell," and (she) would not get up and come.'

ང་ཚོའི་བུ་མོ་འདི་སྐྲག་ནས་ངའི་ཁོ་བ་ན་འདུག་ཅེས་བཤད་དེ་ལངས་མ་ཐོད་པ་རེད།

我们的小女儿害怕地说: “我肚子有点不舒服,” 就不肯起来。

(47)

mæ	sə ɳi	lo tɕə	dʑy	te
later	only	get up	come	DP
རྗེས་སུ	གཞི་ནས	ལངས་པ	ཡོང་བ	*སྦྱོར་ཚིག*
后来	才	起床	来	*连词*

(48)

ʂə	qæ	le	t^hɛ	ko	bo ka	vi	ɕy	hĩ	ro
meat	scoop	DP	she	ABS	neighbor	divide	went	PER	PT
ཤ	འཛུ་བ	*སྦྱོར་ཚིག*	མོ	*སྐུལ་ཚིག*	ཁྱིམ་ཚང	བགོ་པ	ཕྱིན་པ	*སྐུལ་ཚིག*	*འདས་ཚིག*
肉	舀	*连词*	她	*肯定*	家	分	去	*祈使*	*去时*

'(She) only got up and came later, and (the parents) scooped meat and ordered her to divide (it) for the neighbors.'

རྗེས་སུ། (མོ་མཉལ་ལས་)ལངས་ལ། (ཚོ་རོ་མེ་ཚང་གི་ཕ་མ་གཉིས་ཀྱིས་)ཤ་བཟུས་ནས་མོ་ལ་བྱིན་སྟེ་མཁྱིམ་ཆོས་ཚོང་(ཤ་)བགོ་རྒྱབ་བྱུང།

后来才起来时, (措容米)舀肉给她, 并让她去分给邻居家。

(49)

ti	q^ha	qæ	t^hɛ	ko	o mo	t^hi	jy	ɕɛ	pa	hũ	ma	ŋu
one	CL	scoop	she	give	down	DET	CL	family	give	go	MP	say
གཅིག	*ཚད་ཚིག*	འཛུ་བ	མོ	སྟེང	མར་ན	*དེས་ཚིག*	*ཚད་ཚིག*	ཁྱིམ	སྟེང་བ	སོང	*ཚིག་སྟེགས*	བཤད་པ
一	*量词*	舀	她	给	下面	*限词*	*量词*	家庭	给	去	*语气*	说

'(The *ts^ho^{11} ro^{44} mi^{11}* mother) scooped one ball (of soup made of their cooked daughter) to her and said, "Go give (this) to the family down there."'

(ཚོ་རོ་མེ་ཚང་གི་ཨ་མས་)སྐྱོགས་གཅིག་བཟུས་ནས་བཤད་རྒྱུད། འདི་ཕ་གཞིའི་ཁྱིམ་ཚང་དེར་སྟེང་དུ་སོང་ཟེར།

(措容米) 舀了一盆 (肉) 给她说: “去送给那一家吧。”

(50)

te	rə gʏ	ti	te	to	ɳu	te
DP	road/way	one	CL	arrive	after	DP
སྡེ་ལ་ཚོག	ལམ	གཅིག	ཚད་ཚོག	ཐོན་པ	རྗེས	སྡེ་ལ་ཚོག
连词	路	一	*量词*	到达	后	*连词*

(51)

ndzə bo	o ba	tʰɛ	ɳi	pʰu	mi ŋga	ka
water/soup	all	she	ERG	pour	SUF-COM	DP
རུ	ཚང་མ	མོ	ཀྱིད་ཀྱི	འབྱོ་བ	འདས་རྗེས	སྡེ་ལ་ཚོག
水/汤	都	她	*作格*	倒	*后体*	*连词*

(52)

ʂə	tʰi ki	o ba	tʰɛ	ɳi	tʂʰa qʰa	pæ	lo	tɕə
meat	these	all	she	ERG	skirt	root	GOAL	pull
ཤ	འདི་ཚོ	ཚང་མ	མོ	ཀྱིད་ཀྱི	སྐད་གཡོགས	མཐའ	ལས་ཚོག	འཐེན་པ
肉	这些	都	她	*作格*	裙子	根	*目词*	拉

(53)

li	dʑy	ka	la	le	tʂʰa qʰa	pæ qʏ	mi	ɕy ɕy
back	come	DP	OTM	DP	skirt	root	GOAL	fill
ཕྱིར	ཡོང་བ	སྡེ་ལ་ཚོག	ཡུལ་ཚོག	སྡེ་ལ་ཚོག	སྐད་གཡོགས	མཐའ	ལས་ཚོག	ལྡུག་པ
回	来	*连词*	*宾标*	*连词*	裙子	根	*目词*	装

'Then after (the daughter) arrived half-way, (she) pulled up the root (bottom part) of (her) skirt and she poured (out) all of the soup and took the meat and filled the skirt root.'[A]

ལམ་བྱང་དུ། མོས་(ཤ་)ལུ་ཚང་མ་ཕྱི་རུ་བྱོ་བ་དང་། རང་གི་སྐད་གཡོགས་ཡར་འཐེན་ནས་ཤ་ཚང་མ་སྐད་གཡོགས་ཐོག་ཏུ་ཟླུགས།

走到半路上时, 她把汤都倒掉, 拉起裙子就把肉都往那里塞。

[A] When she got half-way, she pulled up her skirt a bit above her belt, poured the soup out on the ground and put the meat in the small pouch she had formed with the skirt top. After she did this several times, the small pouch she had made was full of meat.

(54)

qʰa ɳi jy	m̩	pʙu	le	pʙu	pi tsa	ɳu	te
several families	AVM	send	DP	send	finish	after	DP
ཁྱིམ་ཚང་འགའ	ཏེད་ཚོག	སྐྱེལ་བ	སྐྱལ་ཚོག	སྐྱེལ་བ	ཚར་བ	རྗེས	སྐྱལ་ཚོག
几家	*副标*	送	*连词*	送	完	后	*连词*

(55)

tʂʰa qʰa	pæ qɣ	ha	bzɚ	ro	ji	le
tʂʰa qʰa	root	also	full	PT	say	MP
ཁྲ་ཁ	མཐའ	ཀྱང	གང་བ	འདས་ཚོག	བཤད་པ	ཚོག་སྡེགས
裙子	根	也	满	*去时*	说	*语气*

'It was said (the daughter was) sent and after finishing (being) sent to several families, the *tʂʰa*^{44} *qʰa*^{55} root was also full (of meat).'

ཁྱིམ་ཚང་འགར་བསྐྱལ་ཚར་དུས་སྐྱེ་གཡོགས་དེ་རྩང་ཤ་ཡིས་བཀང་མས་འདུག

送完几家后, (她的)裙子也(塞)满了(肉) 。

(56)

ɳu	te	tʰɛ	ɳi	pʙu	pi tsa	ɳu	te	pæ	ro	ji	so
after	DP	she	ERG	send	finish	after	DP	run	PT	say	MP
རྗེས	སྐྱལ་ཚོག	མོ	ཏེད་ཀྱི	སྐྱེལ་བ	ཚར་བ	རྗེས	སྐྱལ་ཚོག	རྒྱག	འདས་ཚོག	བཤད	ཚོག་སྡེགས
后	*连词*	她	*作格*	送	完	后	*连词*	跑	*去时*	说	*语气*

'It was said then after (she) ran away after she finished sending (the meat).'

མོས་(ཤ་)བསྐྱལ་ཚར་རྗེས་(མོ་)བོས་བྱོལ་བྱས་བར་གྱགས།

后来, 她送完后跑了。

(57)

pæ	ɳu	te	tʰi	tʰʙu	te	bo ka	ho	ŋa	hĩ	a qʰʂə
run	after	DP	DET	CL	DP	neighbor	all	I	GEN	daughter
རྒྱག	རྗེས་སུ	སྐྱལ་ཚོག	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྐྱལ་ཚོག	ཁྱིམ་མཆེས	ཚང་མ	ང	འབྲལ་སྐྱ	བུ་མོ
跑	跑	*连词*	*限词*	*量词*	*连词*	家庭	都	我	*属格*	女儿

(58)

ŋa	ɲi	la	li	tʁu	dzə	ji tɕa	ndɛ pɛ[A]	tʂʰə	tɕʰə tɕʰə tɕʰə
I	ERG	OTM	back	kill	eat	in fact	ndɛ pɛ	dog	untie
ང	ཀེད་ཀྱི	ཡུལ་ཚོག	ཕྱིར	གསོད་པ	ཟ་བ	དོན་དངོས་སུ	བདེ་རྡེད	ཁྱི	གཏོང་བ
我	*作格*	*宾标*	回	杀	吃	原来	德别	狗	放

(59)

ndɛ pɛ	tʂʰə	tɕʰə tɕʰə tɕʰə	kʰẏ	ṃ	ŋu
ndɛ pɛ	dog	release/untie	quick	AVM	say
བདེ་རྡེད	ཁྱིམ	གཏོང་བ	མགྱོགས་པོ	*ཀེད་ཚོག*	བཞད
德别	狗	放	快	*副标*	说

'At this moment, after (she) ran away, (ts^{h}o^{11} ro^{44} mi^{11}'s parents) yelled, "All neighbors, I (unknowingly) killed my daughter and ate (her flesh); untie the *ndɛ^{11} pɛ^{44}* dogs, quickly untie the *ndɛ^{11} pɛ^{44}* dogs."'

(མོ་)བྱོས་བྱོལ་ཅེད་བཞིན་པའི་སྐབས་འདིར། (ཚོ་རོ་མེ་ཚང་གི་ཕ་མ་གཉིས་ཀྱིས་འཇུ་བརྒྱབ་ནས་)བཞད་རྒྱུར། ཁྱིམ་མཆེས་ཚོ། དོན་དངོས་སུ་ངས་རང་གི་བུ་མོ་(ནོར་འཁྲུལ་སྐྱོས་)བསད་ནས་(མོའི་ཤ་)ཟོས། སྐུར་དུ་བདེ་རྡེད་ཁྱི་ཚང་མ་གཏོང་རོགས་ཅེར།

跑了以后(措容米)喊: “邻居们, 原来我把我的女儿杀了, 快放德别狗[B]，快放德别狗(追她)。”

(60)

ndɛ pɛ	tʂʰə	hĩ hoŋ	hĩ hoŋ	ŋu	ka	dʑy	ro	ji	le
ndɛ pɛ	dog	OP	OP	say	DP	come	PT	say	MP
བདེ་རྡེད	ཁྱི	ལད་རྒྱོས	ལད་རྒྱོས	བཞད་པ	རྒྱལ་ཚོག	ཡོང་བ	འདས་ཚོག	བཞད་པ	ཚོག་རྒྱགས
德别	狗	*拟声*	*拟声*	说	*连词*	来	*去时*	说	*语气*

'It was said that the *ndɛ^{11} pɛ^{44}* dogs came with the sound of *hi^{11} hoŋ^{53} hi^{11} hoŋ^{53}*.'

བདེ་རྡེད་ཁྱི་དག་ཨོང་ཨོང་གི་རླུང་དང་བཅས་འོངས།

德别狗汪汪地叫着来了。

[A] *ndɛ^{11} pɛ^{44}* dogs are very big, strong and ferocious and appear only in folklore.

[B] 传说中措容米养的一种犬。

(61)

dʑy	te	pæ	le	tʰɛ	mæ mæ	qa qa	səᴬ	kʰɣ̩ kʰɣ̩ tɕʰa
come	DP	run	DP	she	close	nearly	ALTIT	quickly
ཡོང་བ	སྲོལ་ཚོག	རྒྱག	སྲོལ་ཚོག	མོ	ཐག་ཉེ་བ	ཚལ་ཆར	མང་རྟོགས	མགྱོགས་པོ
来	*连词*	跑	*连词*	她	接近	要	*多重*	快

(62)

tsʰo ro mi	ʂə	ȵi	ndɛ	qɣ̩	o	tʰi	pʰa	te
tsʰo ro mi	meat/flesh	two	CL	throw	there	GOAL	sow/strow	DP
ཚོ་རོ་མེ	ཤ	གཉིས	ཚད་ཚོག	འཕེན་པ	དེ་ན	ལས་ཚོག	གཏོར་བ	སྲོལ་ཚོག
措容米	肉	二	*量词*	丢	那儿	*目词*	洒	*连词*

(63)

tʂʰə	tʰi ki	to to tɕʰa	le	dzə	sə	tʰɛ	ti	pæ	tsʰu	sə	m̩
dog	these	fight	DP	eat	ALTIT	she	one	run	DP	ALTIT	AVM
ཁྱི	འདི་ཚོ	རྡུང་རེས་བྱེད་པ	སྲོལ་ཚོག	ཟ་བ	མང་རྟོགས	མོ	གཅིག	རྒྱག	སྲོལ་ཚོག	མང་རྟོགས	ཀྱེད་ཚོག
狗	这些	打架	*连词*	吃	*多重*	她	一	跑	*连词*	*多重*	*副标*

'(The dogs) came and nearly ran close to her, then (she) quickly strewed some of tsʰo[11] ro[44] mi[11]'s (daughter's) flesh there and these dogs fought to eat the (flesh) and (then she) ran a little bit again.'

ཁྱི་རྣམས་བརྒྱགས་འོངས་ནས་ཐལ་ཆར་མོའི་རྡེས་ཚོད་མོད། འོན་ཀྱང་མོས་མགྱོགས་པོར་ཚོ་རོ་མེ་(ཚང་གི་བུ་མོའི་)ཤ་རྡོག་འགའ་དེར་འཕངས་པ་ན་ཁྱི་ཚོ་ཤའི་སྣེང་དུ་རྩོད་པ་བྱས་ནས་བསྡད།

(德别狗)快要接近时，(小女儿)赶快扔几块措容米的肉过去，这些狗在争着吃时 (她)又跑一会儿。

(64)

qʰo pa	le	qʰo pa	le	ʂə	pi tsa	ȵu	te
chase	DP	chase	DP	meat/flesh	finish	after	DP
འདེད་པ	སྲོལ་ཚོག	འདེད་པ	སྲོལ་ཚོག	ཤ	ཚར་བ	རྗེས་སུ	སྲོལ་ཚོག
追赶	*连词*	追赶	*连词*	肉	完	后	*连词*

[A] *sə[44]* used three times refers to the actions of walking, beating and biting again and again.

(65)

o mo	ndzə bo	ti	q^hæ	ʁo	dzo	ti	ts^hu	pæ	to
down there	water	one	CL	LOC	bridge	one	CL	beside	arrive/reach
མདའ་ན	རུ	གཅིག	ཚད་ཆོག	གནས་གཏེ	ཟམ་པ	གཅིག	ཚད་ཆོག	འགྲམ་དུ	ཐོན་པ
下面	水	一	*量词*	*位格*	桥	一	*量词*	边	到达

'(The dogs and ts^ho^{11} ro^{44} mi^{11}) chased and chased and reached one (wooden) bridge beside one river after finishing (eating) the flesh.'

(ཁྱི་དག་གིས་)ཨ་ཅོས་ཚར་རྗེས། (མོ་)ཡང་བསྒྲུར་བདས་ནས་རུ་བོ་ཞེག་གི་འགྲམ་དུ་ཤིང་གི་ཟམ་པ་ཞེག་ཡོད་སར་བསྒེབས།

(狗把她)追呀追, 肉扔完后, 来到了河边的一座桥边。

(66)

dzo	t^hi	tso	t^hɛ	ŋi
bridge	DET	CL	she	ERG
ཟམ་པ	དེས་ཆོག	ཚད་ཆོག	མོ	*ཀྱིད་ཀྱི*
桥	*限词*	*量词*	她	*作格*

(67)

ti	rə ka	lo	lo ts^ha	ka	p^hje	o	mi	tɕ^{h}ə
one	side	GOAL	lift	DP	destroy	there	GOAL	SUF-COM
གཅིག	ཕྱོགས	*ལས་ཆོག*	འདེགས་པ	*སྤེལ་ཆོག*	འཇིག་པ	དེ་ན	*ལས་ཆོག*	*འདབས་རྗེས*
一	边	*目词*	抬	*连词*	拆	那儿	*目词*	*后体*

'(One end of the) bridge was lifted up by her (after she crossed to the other side and it fell) down (into the river) and was destroyed.

མོས་ཟམ་པའི་སྟེ་གཅིག་ཡར་བཀྱགས་ནས་རུ་ནང་དུ་འཕངས་ཏེ་བཤིག

她(走过桥)把桥的一边抬起来, 拆掉了。

(68)

tʰi ʙu	te	pɛ rə	ti	ʙu	ha	dʑa	te
other side	DP	straw	one	CL	here	EXT	DP
ཕ་རོལ	སྡེ་ལ་ཚོག	རྩྭ་སྐྱུ	གཅིག	ཚོད་ཚོག	འདི་ན	ལས་མཐུན	སྡེ་ལ་ཚོག
对面	*连词*	干草	一	*量词*	这儿	*存在*	*连词*

(69)

tʰɛ	ȵi	pɛ rə	tʰi ʙu	ʁo	mi	ɕy	ka
she	ERG	straw	other side	LOC	GOAL	went	DP
མོ	ཞེད་སྒྲ	རྩྭ་སྐྱུ	ཕ་རོལ	གནས་གཞི	ལས་ཚོག	ཕྱིན་པ	སྡེ་ལ་ཚོག
她	*作格*	干草	对面	*位格*	*目词*	去	*连词*

(70)

pʰɛ te	ȵi	pʰæ	do mo	li	dʑy dʑy
sash	two	CL	above	back	come out
སྐ་རགས	གཉིས	ཚོད་ཚོག	ཐོག་ཏུ	ཕྱིར	མངོན་པ
腰带	二	*量词*	上面/外面	回	露出

'On the other side of (the river), there was one straw pile here and she went into the straw pile (to hide but) the two sash[A] ends came out (above the straw pile).'

(རྒྱ་བོའི་)ཕ་རོལ་ན་རྩྭའི་སྤྱི་ལུ་ཞིག་ཡོད་ལ། མོ་དེ་ནང་དུ་སྦས་ནས་བསྡད་མོད། འོན་ཀྱང་(མོའི་)སྐ་རགས་ཀྱི་སྟེ་གཉིས་ཕྱི་རྒྱུགས་འདུག

(河)对面有一堆干草, 她钻进那堆干草, 腰带的两端露在(草堆的)外面。

(71)

ndɛ pɛ	tʂʰə	tʰi ki	te	o	
ndɛ pɛ	dog	these	DP	MP	
བདེ་ཐྲེད	ཁྱི	འདི་ཚོ	སྡེ་ལ་ཚོག	ཚོག་སྟེགས	
德别	狗	这些	*连词*	*语气*	

[A] Many na[53] mʑi[53] women wear a sash with two triangular ends.

(72)

tsʰə mi	ha	dʑy dʑy	ro	væ ṃ	ʁa	ro
tsʰə mi	also	came out	PT	spring sowing	time to	PT
ཚ་མི	ཀྱང	མངོན་པ	འདོན་ཆོག	ཞིང་སྐྱ་བ	རན་པ	འདོན་ཆོག
茨米	也	露出	*去时*	春耕	该	*去时*

(73)

ji tɕa	ŋu	ka	li	ɕy	ro
in fact	say	DP	back	went	PT
དོན་དངོས་སུ	བཤད་པ	སྦྱོར་ཆོག	ཕྱིར	ཕྱིན་པ	འདོན་ཆོག
原来	说	*连词*	回	去	*去时*

'These *ndɛ*[11] *pɛ*[44] dogs thought, "Oh, *tsʰə*[11] *mi*[44A] also came out so it's time for spring sowing," and went back.'

བདེ་ཆེད་ཁྱི་འདི་དག་གིས་ཙོ། ཚ་མེའང་ཕྱིར་ཐོན་ཡོད་པས་དུས་ཞིང་རན་སོང་བསམས་ནས་ཕྱིར་ཕྱིན་པ་རེད།

那些德别狗(见了腰带)就想: “哦, 茨米也长出来了, 该春耕了!”就回去了。

(74)

te	na	zə mi	tʰi	ja	te	ɕa ndjo	le
DP	we	girl	DET	CL	DP	pity	DP
སྦྱོར་ཆོག	ང་ཚོ	བུ་མོ	དེས་ཆོག	ཚད་ཆོག	སྦྱོར་ཆོག	སྙིང་རྗེ་བ	སྦྱོར་ཆོག
连词	我们	女儿	*限词*	*量词*	*连词*	可怜	*连词*

[A] *tsʰə*[11] *mi*[44] = plant whose emergence in spring signals the time to begin spring plowing and sowing. The diameter of the leaf whorl above the ground is about that of a pencil and the leaves extend approximately ten centimeters above the ground. The roots of this plant are about the size of common electrical cord. The roots are collected in spring, taken home, washed and cut into pieces. It is not cooked. Salt and such spices as Sichuan pepper and chili may be added. This dish is eaten with rice and potatoes.

(75)

tʰi	tʰʁu	te	pæ	le	li	dʑy
DET	CL	DP	run	DP	back	come
དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྦྱེལ་ཚོག	རྒྱག	སྦྱེལ་ཚོག	ཕྱིར	འོང
限词	*量词*	*连词*	跑	*连词*	回	来

'Then, at this moment, our girl, (how) pitiful (she was), ran back (away).'

དེ་ནས་ང་ཚོའི་ཉམས་རྒྱང་བའི་བུ་མོ་འདི་(རང་གི་ཡུལ་ལ་)ཕྱིར་བརྒྱག་འོང་ས།

这时，我们可怜的小女孩跑了回来。

(76)

pæ	le	pæ	le	saᴬ	vo	ti	jy	ɕɛ	lo	ʁu pʁu
run	DP	run	DP	hemp	spin	one	CL	family	GOAL	meet
རྒྱག	སྦྱེལ་ཚོག	རྒྱག	སྦྱེལ་ཚོག	སོ་མ་ར་ཙ	བརྒྱབ	གཅིག	ཚད་ཚོག	ཁྱིམ་ཚང	ལས་ཚོག	འཕྲད་པ
跑	*连词*	跑	*连词*	麻	转动	一	*量词*	家庭	*目词*	碰到

(77)

te	tsʰo ro mi	ti	jy	ɕɛ	dja	ji tɕa	ka
DP	tsʰo ro mi	one	CL	family	BE	fact	DP
སྦྱེལ་ཚོག	ཚོ་ར་མི	གཅིག	ཚད་ཚོག	ཁྱིམ	ཨིན་རྟོག	མ་གཞི	སྦྱེལ་ཚོག
连词	措容米	一	*量词*	家庭	*判断*	原来	*连词*

'(She) ran and ran, and then met one family spinning hemp but, in fact, it was one *tsʰo*[11] *ro*[44] *mi*[11] family again.'

(མོ་)བོས་ནས་མཐར་ཁྱིམ་ཚང་ཞིག་གིས་སོ་མ་ར་ཙ་བརྒྱབ་བཞིན་པར་ཐུབ། འོན་ཀྱང་(མ་གཞི་)དེ་ཡང་ཚོ་ར་མེའི་ཁྱིམ་ཚང་ཞིག་ཡིན་འདུག

(她)跑呀跑, 碰到一家纺麻的人家, 原来还是一家措容米。

[A] *sa*[11] has three meanings: (1) the hemp plant, (2) the outside part of the hemp and (3) clothes made from the hemp plant.

(78)

ts^{h}o ro mi	t^{h}i	gɣ	t^{h}ɛ	da	o	nu	ʁa	nda	ro
ts^{h}o ro mi	DET	CL	she	DAT	MP	you	good	very	PT
ཚོ་ར་མི	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	མོ	ལ་དོན	ཚོག་རྫོགས	ཁྱོད	བཟང	ཏ་ཅང	འདས་ཚོག
措容米	*限词*	*量词*	她	*与格*	*语气*	你	好	很	*去时*

(79)

nu	jo	ʁo ʁo	sa	ti	t^{h}ʁu	lo	vo	da
you	SELF	help	hemp	one	CL	GOAL	spin	come
ཁྱོད	རང་ཉིད	རོགས་རམ	སོ་མ་ར་ཅ	གཅིག	ཚད་ཚོག	ལས་ཚོག	བསྐྱུད	ཡོང་བ
你	自己	帮忙	麻	一	*量词*	*目词*	转动	来

(80)

jo	dzo ga	tɕ^{h}a	ɕə ɕə	le	ndzə	da	ŋu
SELF	lunch	CL	make/cook	DP	drink/eat	come	say
རང་ཉིད	དྲྭ་ཧ	ཚད་ཚོག	བཟོ་བ	སྤྱི་ཚོག	ཟ་བ	ཡོང་བ	ཟེར
自己	午饭	*量词*	做	*连词*	喝/吃	来	说

'The *ts^{h}o^{11} ro^{44} mi^{11}* said to her, "Oh, it is very good of you, you come up to help spin hemp for one moment and I'll cook lunch to eat."'

ཚོ་ར་མེས་མོ་ལ་ཁྱོད་ཀ་ཅང་བཟང་པོ་འདུག ཁྱོད་ཀྱིས་ང་ལ་རོགས་བྱེས་དང་ང་སོང་ནས་ཏྲེས་ཧ་གཅི་སྐྱུར་བྱས་ནས་ཟ་ཞེས་བཤད།

那个措容米对她说: “噢, 你（来得）太好了, 来帮我纺一下(麻), 我去做一点午饭来吃。”

(81)

ka	ɕy	te	go ʑi	ja	ȵa ŋga	q^{h}ʂə[A]	ti	ndɛ
DP	went/leave	DP	child	CL	nose	shit	one	CL
སྤྱི་ཚོག	ཕྱིན་པ	སྤྱི་ཚོག	བྱིས་པ	ཚད་ཚོག	སྣ་བ	སྐྱག་པ	གཅིག	ཚད་ཚོག
连词	去/走	*连词*	孩子	*量词*	鼻子	屎	一	*量词*

[A] *ȵa^{11} ŋga^{44} q^{h}ʂə^{11}* = snot.

(82)

dzə	le	tʰɛ	pæ	to	dʑy	ji	so
eat	DP	she	side	arrive	come	say	MP
ཟ་བ	སྐྱེལ་ཚིག	མོ	འགྲམ་དུ	སྐྱེབ་པ	ཡོང་བ	བཤད་པ	ཚིག་རྟེགས
吃	*连词*	她	边	到达	来	说	*语气*

'It was said after (tsʰo^{11} ro^{44} mi^{11}) left (to fix lunch), one child came and arrived at her side, eating one piece of snot.'

(ཚོ་རོ་མེས་དོན་ཐག་སྐྱོར་བྱེད་དུ་)ཕྱིན་པ་ན་བྱས་པ་ཞིག་མོའི་འགྲམ་དུ་འོངས་ནས་སྣ་ལུད་དུམ་བུ་ཞིག་ཟ་བཞིན་དུ་བསྡད།

(措容米)走后, 一个孩子吃着一块鼻屎来到她面前。

(83)

te	nɛ	ma ja	qʰa	ɕy	a da	qʰa	ɕy	ŋu	te
DP	your	mother	where	went	father	where	went	say	DP
སྐྱེལ་ཚིག	ཁྱོད	ཨ་མ	གང་ན	ཕྱིན་པ	ཨ་ཕ	གང་ན	ཕྱིན་པ	བཤད་པ	སྐྱེལ་ཚིག
连词	你	妈妈	哪儿	去	爸爸	哪儿	去	说	*连词*

(84)

jo	a da	ma ja	te	ʂu	pʁu ɳi	o	ɳi
SELF	father	mother	DP	metal	steamer	there	steam
རང་ཉིད	ཨ་ཕ	ཨ་མ	སྐྱེལ་ཚིག	ལྕགས	ཁོ་ཚ་ག	དེ་ནི	སྐྱབས་བཅོ་བྱེད་པ
自己	爸爸	妈妈	*连词*	铁	卜尼笼	那儿	蒸

(85)

nu	tʁu	dzə	ji	ŋu
you	kill	eat	say	say
ཁྱོད	གསོད་པ	ཟ་བ	བཤད་པ	བཤད་པ
你	杀	吃	说	说

'Then (the girl) asked, "Where did your father go, where did your mother go?" then (the child) said, "My father and mother are steaming the metal steamer there and saying (they) will kill you to eat."'

དེ་ནས། (བུ་མོ་དེས་འདྲི་རྒྱུར།) ཁྱོད་ཀྱི་ཨ་ཕ་གང་དུ་ཕྱིན། ཁྱོད་ཀྱི་ཨ་མ་གང་དུ་ཕྱིན་ཟེར། (དེ་ནས་ཚོ་རོ་མེའི་བྱེས་པ་དེས་བཤད་རྒྱུར།) དའི་ཨ་ཕ་དང་ཨ་མ་གཉིས་ཀྱིས་ཁྱོད་བསད་ནས་ཀོ་ཚག་ལས་སྐངས་བཅོ་བྱས་ནས་ཟ་རྒྱུ་རེད་ཟེར།

(她就) 问: “你爸爸去哪儿了？ 妈妈去哪儿了?” (小孩) 说: “我的爸爸妈妈在准备蒸笼, 说要把你杀来吃。”

(86)

o	pæ	ro	sə
MP	run	PT	again
ཚོག་སྡེག་ས	རྒྱག	འདས་ཚོག	ཡང་བསྐྱར
语气	跑	*去时*	又

'Oh, (the girl) ran again.'

ཨོ། (བུ་མོ་འདི)་ཡང་བསྐྱར་བྱོས།

哦, (小女孩)撒腿就跑了。

(87)

te	ʂə	qa qa	m̩	ji	tɕa	pæ	te
DP	die	almost	AVM	one	CL	run	DP
སྦྱེལ་ཚིག	ཤི་བ	ཕལ་ཆེར	ཤེད་ཚིག	གཅིག	ཚད་ཚིག	རྒྱག	སྦྱེལ་ཚིག
连词	死	大概	*副标*	一	*量词*	跑	*连词*

(88)

sa	nda	ti	jy	ɕɛ	lo	ʁu pʁu	ro	sə
hemp	weave	one	CL	family	GOAL	meet	PT	again
ས་རོ་མ་ར་ཙ	འཐག་པ	གཅིག	ཚད་ཚིག	ཁྱིམ་ཚང	ལས་ཚིག	འཕྲད་པ	འདས་ཚོག	ཡང་བསྐྱར
麻	编织	一	*量词*	家庭	*目词*	遇见	*去时*	又

'Then (she) ran for a period of time, (which made her) almost die and met again one hemp-weaving family.'

(མོ་)ཤེ་ལ་ཉེ་བའི་སྒོ་ནས་ཡུད་ཙམ་བརྒྱགས་པ་ན་ཡང་བསྐྱར་སོ་མ་ར་ཙ་འཐག་བཞིན་པའི་ཁྱིམ་ཚང་ཞིག་དང་འཕྲད་སོང་།

她气喘吁吁地跑了一会儿，又碰到了一家织麻的人家。

(89)

sa	nda	ti	jy	lo	ʁu pʁu	te
hemp	weave	one	CL	GOAL	meet	DP
སོ་མ་ར་ཙ	འཐག་པ	གཅིག	ཚད་ཚིག	ལས་ཚིག	འཕྲད་པ	སྦྱེལ་ཚིག
麻	纺织	一	*量词*	*目词*	遇见	*连词*

(90)

$k^hɣ$	m̩	da	jo	ʁo ʁo	ti	$t^hʁu$	lo	m̩	da
quick	AVM	come	SELF	help	one	CL	GOAL	do	come
མགྱོགས་པ	ཀྱེད་ཚིག	ཡོང་བ	རང་ཉིད	རོགས་རམ	གཅིག	ཚད་ཚིག	ལས་ཚིག	བྱེད	ཡོང་བ
快	*副标*	来	自己	帮忙	一	*量词*	*目词*	做/干	来

(91)

jo	dzo̱ ga	ʂə ʂə	da	dzə	da	ŋu
SELF	lunch	make/cook	come	eat	come	say
རང་ཉིད	དོས་རྒ	བཟོ་བ།གཡོ་སྒྱུར	ཡོང་བ	ཟ་བ	ཡོང་བ	བཤད་པ
自己	午饭	做	来	吃	来	说

'(She) met one hemp-weaving family and (ts^ho^{11} ro^{44} mi^{11}) said, "Quickly, come help for one moment, I will go cook lunch and bring (it here and we will) come to eat."

(མོ་ཡང་བསྐྱར་)སོ་མ་ར་ཙ་འཐག་བཞིན་པའི་ཁྱིམ་ཚང་ཞིག་དང་འཕྲད་པ་ན། (སོ་མ་ར་ཙ་འཐག་བཞིན་པའི་ཚོ་རེ་མེས་)མགྱོགས་པོར་ང་ལ་རོགས་རམ་བྱོས་དང་། ང་དོས་ཏ་གཡོ་སྒྱུར་ཟེར་དུ་འགྲོ་ཞེས་བཤད།

碰上一家织麻的人家, (门口的措容米) 说: “快点来，帮我干一下吧，我（去）做一点午饭来吃。”

(92)

te	ta	ti	ja
DP	thus/like this	one	CL
ཏེ་ལ་ཚོག	འདི་འདྲ	གཅིག	ཚད་ཚོག
连词	这样	一	*量词*

(93)

ɲa ŋga	q^hʂə	na	tʂ^{h}ə	le	ha	to	dʑy	ro	sə
nose	shit	and	squeeze	DP	here	arrive	come	PT	again
སྣ་	སྐྲག་པ	དང	བཙིར་བ	ཏེ་ལ་ཚོག	འདི་ན	ཐོན་པ	ཡོང་བ	འདུས་ཚོག	ཡང་བསྐྱར
鼻子	屎	和	揉	*连词*	这儿	到达	来	*去时*	又

'Again, like this, one child squeezed a ball of snot, arrived and came here again.'
ཡང་བསྐྱར་བྱིས་པ་ཞེག་གིས་སྣ་ལུད་རྡོག་ཅིག་ཁྲིར་ནས་འདིར་ཡོང་།

然后, 又有一个同样的(小孩)揉着一块鼻屎来到这里。

(94)

ma	di	ro	sə	ŋu	ka
NEG	right	PT	again	say/think	DP
དཀག་སྐྱ	འགྲིག་པ	འདུས་ཚོག	ཡང་བསྐྱར	བསམ	ཏེ་ལ་ཚོག
否定	对	*去时*	又	说/想	*连词*

(95)

pæ	le	li	dʑy	te	ɛ qo	li	to	ro	ji	so
run	DP	back	come	DP	home	back	arrive	PT	say	MP
རྒྱག	ཏེ་ལ་ཚོག	ཕྱིར	ཡོང་བ	ཏེ་ལ་ཚོག	ཁྱིམ་ཚང	ཕྱིར	སྒྲུབ་པ	འདུས་ཚོག	བཤད་པ	ཚོག་རྟེགས
跑	*连词*	回	来	*连词*	家	回	到达	*去时*	说	*语气*

'Then (the girl thought) again it was not right and ran back and arrived back and came (to her) home.'

(དེ་ནས་བུ་མོ་དེས་བསམ་པར་འདི་)ཡང་འགྲིག་མ་སོང་སྟམ་ནས་ཕྱིར་བརྒྱག་ནས་རང་གི་ཡུལ་ལ་ཐོན།

(小女孩)想: “不对头了,” 就(又从那户人家)跑回来就到了家。

(96)

ɛ qo	li	to	ti	ha	ka	mi ʑi mo	ti	ja	ʂə qo
home	back	arrive	one	night	DP	brother	one	CL	die
ཁྱིམ་ཚང	ཕྱིར	ཐོན་པ	གཅིག	མཚན་མོ	*སྒེལ་ཚིག*	ཤུ་བོ	གཅིག	*ཚད་ཚིག*	ཤི་བ
家	回	到达	一	晚上	*连词*	哥哥	一	*量词*	死

'At (the) night (the daughter) arrived back at home; one (of her) brothers died.'
(མོ)ཕྱིར་(ཡུལ་ལ་)ཐོན་པའི་མཚན་མོ་དེར་(མོའི་)སྤུན་ཞིག་འདས་སོང་།
回到家的那个晚上, (她的)一个弟弟死了。

(97)

ʂə qo	ɳu	te	ũ ndʑə	tʰɛ	li	zə̨	ma	na
die	after	DP	old man	she	back	acknowledge	NEG	would
ཤི་བ	རྗེས	*སྒེལ་ཚིག*	རྒད་པོ	མོ	ཕྱིར	ཁས་ལེན་པ	*དགག་སྒྲ*	འདོད་པ
死	后	*连词*	老头子	她	回	认	*否定*	想/肯

'After (her brother) died, the old man (Father) would not acknowledge her back (as his daughter).'
(མོའི་སྤུན་)འདས་རྗེས། ཨ་ཕ་དེས་(མོ་རང་གི་བུ་མོ་ཡིན་པ་)ཁས་ལེན་ན་མ་འདོད།
(一个弟弟)死后, 爸爸不肯认她。

(98)

mæ	te	ũ ndʑə	te	tʰe	da	tʰi	ji
later	DP	old man	DP	she	DAT	like this	say
རྗེས	*སྒེལ་ཚིག*	རྒད་པོ	*སྒེལ་ཚིག*	མོ	*ལ་དོན*	འདི་ལྟར	བཤད་པ
后来	*连词*	老头子	*连词*	她	*与格*	这样	说

'Later the old man told her like this…'
རྗེས་སུ་རྒད་པོ་དེས་མོར་འདི་ལྟར་བཤད།
后来, 老头子给她这样说。

(99)

ʁu ʂə	nu	o ljo	do mo	tɕʰə ta
first	you	up there	above	from
དང་པོག	ཁྱོད	ཡར་ན	པོག་ཏུ	ནས
首先	你	上面	上面	从

(100)

ɕə	ɲi	tɕʰɛ	tɛ	ka	mʁu lɛ	o mo	mi	tɕʰə
log	two	CL	cut	DP	roll	down there	GOAL	SUF-COM
ཤིང	གཉིས	ཚད་ཆོག	གཅད་པ	སྦྱལ་ཆོག	འགྱེལ་བ	མར་ན	ལས་ཆོག	འདས་རྗེས
木头	二	*量词*	砍	*连词*	磙	下面	*目词*	*后体*

(101)

ha	ba dʁy	li	dʑa	te
here	flat place	back	EXT	DP
འདི་ན	ཐང་བདེ་སྟ	ཕྱིར	ལས་མཐུན	སྦྱལ་ཆོག
这儿	平地	回	*存在*	*连词*

(102)

ɕə	tʰi	ɲi	tɕʰɛ	li	a	m̩ m̩	m̩	ŋu
wood	DET	two	CL	back	INT	close	MP	say
ཤིང	དེས་ཆོག	གཉིས	ཚད་ཆོག	ཕྱིར	འདི་ཆོག	ཐག་ཅེ་བ	ཆོག་སྟེགས	བཤད་པ
木头	*限词*	二	*量词*	回	*疑问*	合	*语气*	说

'(He) said, "First, you cut a log (into) two (pieces) and roll (them) down from up here[A] and see if (the two pieces are) close (to each other or not) in a flat place (where they stop rolling)."'
(ཁོས་)བཤད་རྒྱུར། པོག་མར། ཁྱོད་ཀྱིས་ཤིང་རྒྱུ་ཞིག་བྱུམ་བ་གཉིས་སུ་བཏང་ནས་འདི་ནས་མར་འགྱེལ་ཏེ། དེ་གཉིས་ཐང་བདེ་སྟ་ཞིག་ནས་སྡོད་དུས་ཐན་རྫུན་ལ་ཐག་ཅེ་མིན་ལྟོས་ཟེར།

“首先，你到(山)上砍两节木头，(将他们从山坡山)滚下来，到平地时看两节木头能否合在一起。”

[A] If the two pieces rolled down the mountain and stopped rolling so that the two sawed ends were against one another, it would indicate that she was his true daughter.

(103)

m̩ m̩	ro	ha	ũ ndʑə	tʰi	gɣ̩	li	zə̯	ma	na
close	PT	DP	old man	DET	CL	back	acknowledge	NEG	would
ཐག་ཉེ་བ	འདས་ཚོག	རྗེས་ཚོག	རྒད་པོ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ཕྱིར	ཁས་ལེན་པ	དགག་རྒྱ	འདོད་པ
合	*去时*	*连词*	老头子	*限词*	*量词*	回	认	*否定*	想/肯

'(The two pieces of the log were) close (to each other but the) old man would not acknowledge (her) back.'

(ཤིང་དུམ་དེ་གཉིས་ཐན་ཚུན་ལ་)ཐག་ཉེ་མོད། འོན་ཀྱང་རྒད་པོ་དེས་ད་རྩང་(མོ་)ཁས་མ་བླངས།

(两节木头)合(在一起)了, 但是老头子(仍然)不肯认回(自己的女儿)。

(104)

mæ	te	nu	ro tʰo	ɲi	mo pʰa	mʙu lɛ	o mo	mi	tɕʰə
later	DP	you	millstone	two	CL	roll	down there	GOAL	SUF-COM
རྗེས་སུ	རྒྱལ་ཚོག	ཁྱོད	རང་འཐག	གཉིས	ཚད་ཚོག	འགྱེལ་བ	མར་ན	ལས་ཚོག	འདས་རྗེས
后	*连词*	你	石磨	二	*量词*	滚	下面	*目词*	*后体*

(105)

te	ha	ba dʙy	ʁo	li	a	m̩ m̩	m̩	ŋu
DP	here	flat place	LOC	back	INT	close	MP	say
རྒྱལ་ཚོག	འདི་ན	ཐང་བདེ་སྟ	གཤས་གཞི	ཕྱིར	འདྲི་ཚོག	ཐག་ཉེ་བ	ཚོག་རྟེགས	བཤད་པ
连词	这儿	平地	*方位词*	回	*疑问*	合	*语气*	说

'Later (the old man) said, "You roll two millstone halves down (into the valley) and see if (they) are back close to (each other) or not in the flat place."'

རྗེས་སུ་(རྒད་པོས་)བཤད་རྒྱུར། ཁྱོད་ཀྱིས་འཐག་རྗེ་གཉིས་མར་འགྱེལ་བར་བྱས་ནས་(དེ་གཉིས་)ཐང་བདེ་སྟར་(ཐན་ཚུན་ལ)ལ་ཐག་ཉེ་མིན་སྟོས་ཟེར།

后来, (老头子)说: “你(从山顶)往(山沟)里滚两半石磨, 看(它们)能否在平地上合在一起。”

(106)

li	m̩ m̩	ro	ha	li	zə̩	ma	na
back	close	PT	DP	back	acknowledge	NEG	would
ཕྱིར	ཐག་ཉེ་བ	འདས་ཚོག	སྦྱོར་ཚོག	ཕྱིར	ཁས་ལེན་པ	དགག་རྒྱ	འདོད་པ
回	合	*去时*	*连词*	回	认	*否定*	想/回

'(The two millstone halves) were back close to each other but (the old man still) would not acknowledge (her) back.'

(དེ་གཉིས་ཐན་རྒྱན་ལ་)ཐང་ཉེ་ཡང་(རྐད་པོ་དེས་མོ་རང་གི་བུ་མོ་ཡིན་པ་དང་རྟུང་)ཁས་ལེན་ན་མ་འདོད།

(两半石磨)合(在一起)了, 但是(他)还是不肯认。

(107)

pʰu mi	ly	la	kʰa	ka
pot	CL	OTM	bake	DP
སྣུ་ད	ཚད་ཆོག	ཡུལ་ཆོག	སྐོག་པ	སྦྱོར་ཆོག
锅	*量词*	*宾标*	烤	*连词*

(108)

tsa ræ	ti	ʙu	pʰɕə	o	mi	tɕʰə
saliva	one	CL	spit	there	GOAL	SUF-COM
མཆེལ་མ	གཅིག	ཚད་ཆོག	འཕེན་པ	དེ་ནི	*ལས་ཆོག*	*འདས་རྗེས*
口水	一	*量词*	吐	那儿	*目词*	*后体*

(109)

vzə̩	da	ɕy	nu	ŋa	zə mi	dja	di
bubble	come	if	you	I	daughter	BE	say
འཕྱུར་བ	ཡོང་བ	གལ་ཏེ	ཁྱོད	ང	བུ་མོ	*ཏོ་སྐྱ*	བཤད་པ
起泡	来	如果	你	我	女儿	*判断*	说

'(The old man) took a pot and baked (it) in the hearth and said, "Spit one (bit of) saliva down (into the pot and) if it bubbles, come then, you are my daughter."'

(ཆུང་ཪོ་དེས་)སྐྱ་ང་ཞིག་(ཐབ་ཀར་)བསྲེགས་ནས་(ལུ་མོར་)བཤད་ཚུར། སྐྱ་ང་ནང་དུ་མཆེལ་མ་ཆུང་ཙམ་ཪོངས་ཞིག གལ་ཏེ་དེ་རྒྱ་བ་འཕྱུར་ཡོང་ན་ཁྱོད་ངའི་བུ་མོ་ཡིན་ཟེར།

(老头子在灶火上)烤了一个锅, 说: “往里吐一滴口水, 如果溢出来的话, 那你就是我的女儿。”

(110)

vzə̱	dze̱y	ro	ha	li	zə̱	ma	na
bubble	come	PT	DP	back	acknowledge	NEG	would
འཕྱུར་བ	ཡོང་བ	*འདས་ཚིག*	*སྦྱོར་ཚིག*	ཕྱིར	ཁས་ལེན་པ	*དགག་རྒྱ*	འདོད་པ
起泡/溢	来	*去时*	*连词*	回	认	*否定*	想/肯

'Bubbles came (when she spat) but (her father still) would not acknowledge (her) back.'

(རྒྱ་བ་)འཕྱུར་ཡོང་ཡང་(ཁོས་མོ་རང་དང་རྟང་)ཁས་ལེན་ན་མ་འདོད།

(口水)溢出来了, 但是(老头子)还是不肯认。

(111)

te	t^hɛ	ma ja	te	ŋa	zə mi	nɛ	a da	ha
DP	she	mother	DP	I	daughter	your	father	also
སྦྱོར་ཚིག	མོ	ཨ་མ	*སྦྱོར་ཚིག*	ང	བུ་མོ	ཁྱོད	ཨ་ཕ	ཀྱང
连词	她	妈妈	*连词*	我	女儿	你	爸爸	也

(112)

nu	li	zə̱	ma	na	te	mɛ k^ha	ro
you	back	acknowledge	NEG	would	DP	at a loss	PT
ཁྱོད	ཕྱིར	ཁས་ལེན་པ	*དགག་རྒྱ*	འདོད་པ	*སྦྱོར་ཚིག*	ཐབས་ཟད་པ	*འདས་ཚིག*
你	回	认	*否定*	想/肯	*连词*	没办法	*去时*

(113)

ŋa	ha da	q^ha	qo p^hu	su	ti	ga	ti	ja	vi	nu	ko
I	here	all	raise	GEN	one	CL	one	CL	divide	you	give
ང	འདི་ན	ཚང་མ	གསོ་བ	འཛེལ་སྒ	གཅིག	ཚད་ཚིག	གཅིག	ཚད་ཚིག	བགོ་བ	ཁྱོད	སྤྲད
我	这儿	哪儿/所有	饲养	*属格*	一	*量词*	一	*量词*	分	你	给

(114)

te	ti tsu	m̩	q^ha	lo	q^hɣ dzɣ	te
DP	all	AVM	where	GOAL	make noise	DP
སྤྲེལ་ཚིག	མཉམ་དུ	ཉིད་ཚིག	གང་ན	ལས་ཚིག	འོང་རྒྱག་པ	སྤྲེལ་ཚིག
连词	一起	*副标*	哪儿	*目词*	叫唤	*连词*

(115)

nu	q^ha	lo	dʁu	ma	di
you	where	GOAL	become/marry	MP	say
ཁྱོད	གང་ན	ལས་ཚིག	འགྱུར་བ། གཉེན་བསྟུགས	ཚིག་སྐྱེགས	བཤད་པ
你	哪儿	*目词*	成为/结婚	*语气*	说

'Then her mother said, “My daughter, your father also will not acknowledge you back (as his daughter, and I am) at a loss, so I will divide (our property) and give you one of each kind of all I raise here and then (you leave) and marry where all (the livestock) make noise."'

(བུ་མོ་དེའི་)ཨ་མས་བཤད་རྒྱུར། བའི་བུ་མོ། ཁྱོད་ཀྱི་ཨ་ཕས་ཀྱང་ཁྱོད་(རང་གི་བུ་མོ་ཡིན་པ་)ཁས་ལེན་ན་མ་འདོད་པས་ང་ལའང་ཐབས་རྟོག་མི་འདུག་ངས་འདི་ན་(ང་ཚོས་)གསོས་བའི་(སྐོ་ཕྱུགས་)རེ་རེ་ཁྱོད་ལ་བགོས་ནས་སྤྲེད། དེ་ནས། (སྐོ་ཕྱུགས)འདི་ཚོ་ཚང་མས་(ཁྱིམ་ཚང་)ཞིག་གི་(སྐོ་ཁང་)འུར་སྐྱོན་བའི་གནས་ཤིག་ཏུ་ཁྱོད་རང་(འགྲོ་མཚམས་བཞག་ནས་ཁྱིམ་ཚང་དེའི་བུ་དང་)གཉེན་སྦྱིན་བྱོས་ཅེར།

这时候, 她妈妈(无可奈何地)说: “我的女儿, 你爸也不肯认你就没办法了, 我这里所养的(家畜)一样给你分一个, (这些家畜)走到哪儿一起都叫唤, 你就去那儿当(那家人的)媳妇吧。”

(116)

ɕy	te	wa ma	ji mi	su dʑa	nda	ro	to	ha
went	DP	EXC	house	attractive	very	LOC	arrive	DP
ཕྱིན་པ	སྒེལ་ཚིག	འབོད་ཚིག	ཁང་བ	ཡིད་དབང་འཕྲོག་པ	ཏ་ཅང	གནས་གནའི	ཐོན་པ	སྒེལ་ཚིག
去	*连词*	*叹词*	房子	漂亮/好看	很	*位格*	到达	*连词*

(117)

ɣi	na	qʰo ræ	tʰi ki	ja bæ	qʰɣ dʑy	ja bæ	ma	qʰɣ dʑy
cow	and	goat	these	half	make noise	half	NET	make noise
བ་མོ	དང་སྦྲ	ར	འདི་ཚོ	ཕྱེད་ཀ	ཉན་རྒྱག་པ	ཕྱེད་ཀ	དགག་སྦྲ	ཉན་རྒྱག་པ
牛	和	羊	这些	一半	叫唤	一半	否定	叫唤

'(She) went and, *wa*[53] *ma*[53],[A] arrived at (places where there were) very attractive houses, and half of the cows and goats made noise but (the other) half didn't make noise.'

དེ་ནས་(མོ་)ཨམ་དུ་ཆས་ལ་ཁང་བ་ཏ་ཅང་ཡིད་དབང་འཕྲོག་པ་དག་ཡོད་པའི་གནས་སུ་ཐོན་པ་ན་བ་མོ་དང་ར་ཞུ་ཕྱེད་ཀས་ཉན་རྒྱག་པ་དང་ཕྱེད་ཀས་ཉན་སྦྲ་མ་བཞུགས།

(她)走后, 到了有很好看的房子的地方, 但是这些牛羊一半叫唤了, 而另一半没有叫唤。

(118)

ka	ɣi	na	qʰo ræ	tʰi ki	mæ	mbæ	tɕə tɕə
DP	cow	and	goat	these	later	follow	often/always
སྒེལ་ཚིག	བ་མོ	དང་སྦྲ	ར	འདི་ཚོ	རྗེས	རྗེས་བསྟེགས་པ	ཅིན་རྒྱུན
连词	牛	和	羊	这些	后面	跟随	只是

'Later (she) always followed the cows and goats.'[B]

རྗེས་སུ་(མོ་)རྟག་པར་བ་མོ་དང་ར་མའི་རྗེས་བསྟེགས་ནས་སོང་།

(她)总是跟随着那些牛羊(往前走去)。

[A] An expression of surprise.

[B] She could not stop in these places because her mother had told her to marry in a place where all the livestock made noises.

(119)

te	mbæ	le	o ljo	ʁo	ma ndza	ha dʁy	ly	k^ha rə	te
DP	follow	DP	up there	LOC	corn	shelter	CL	beside	DP
ཏེ་ཨས་	འགྲོ	ཏེ་ཨས་	ཡང་ན	གཤས་གཤེ	མ་རྩྭས་ལོ་ཀོག	ཁང་བ	ཚད་ཚོག	འགྲམ་དུ	ཏེ་ཨས་
连词	走	*连词*	上面	*方位词*	玉米	房子	*量词*	旁边	*连词*

(120)

ti	ja	ha	li	ma	ndʑə	ṃ	$k^hɣ$ dʑy	ro
one	CL	also/even	back	NEG	leave/remain	AVM	make noise	PT
གཅིག	ཚད་ཚོག	ཀྱང	ཕྱིར	དཀག་རྒྱ	ལུས་པ	ཤེད་ཚོག	འདར་རྒྱག་པ	འདས་ཚོག
一	*量词*	也	回	*否定*	留/剩	*副标*	叫唤	*去时*

'Then (the daughter) went and at one corn shelter, all the (the livestock) made noise without even one remaining (not making noise).'

དེ་ནས་(མོ་)ཕྱིན་ནས་མ་རྩྭས་ལོ་ཀོག་གི་ཁང་བ་ཞིག་གི་འགྲམ་དུ་སྐྱོ་གས་ཚང་མས་འདར་བརྒྱབ།

跟到一个玉米杆(做成的)茅屋门口时, (那些牛羊)全部都叫唤了。

(121)

te	jo	ma ja	jo	ʂa	su	ŋu	ka
DP	SELF	mother	SELF	tell	GEN	say/think	DP
ཏེ་ཨས་	རང་ཉིད	ཨ་མ	རང་ཉིད	བཤད་པ	འདེ་ཡི་རྒྱ	བསམ	ཏེ་ཨས་
连词	自己	妈妈	自己	说	*属格*	说/想	*连词*

(123)

ɣi	na	q^ho ræ	t^hi ki	la	ha	t^ho	dʑo	hĩ
cow	and	goat	these	OTM	here	ABS	EXT	PER
བ་མོ	དང་རྒྱ	ར	འདི་ཚོ	ཡུལ་ཚོག	འདི་ན	རྒྱབ་ཚོག	ལས་མཐུན	རྒྱལ་ཚོག
牛	和	羊	这些	*宾标*	这儿	*肯定*	*存在*	*祈使*

(124)

ka	ha dʁy	tʰi	ly	lo	ly	ɕy	te
DP	shelter	DET	CL	GOAL	watch/see	went	DP
ཀྱི་ཚིག	ཁང་བ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	ལས་ཚིག	ལྟ་བ	ཕྱིན་པ	ཀྱི་ཚིག
连词	*房子*	*限词*	*量词*	*目词*	*看*	*去*	*连词*

(125)

a mi mo	ŋa	ʁu ta	ta	gɣ	da	ha	fo	ji	le
old woman	I	like	like this	CL	only	here	sit	say	MP
རྒད་མོ	ང	འདྲ་བ	འདི་འདྲ	ཚད་ཚིག	ཁོ་ན	འདི་ན	སྡོད་པ	བཤད་པ	ཚིག་རྒྱགས
老婆婆	*我*	*像*	*这样*	*量词*	*只是*	*这儿*	*趴*	*说*	*语气*

'Then (she) thought, "My mother told me (that this place, where all the livestock make noise, is where I should stay)," and (she) left these cows and goats here, and went into the (corn) shelter to see (have a look) and there was only an old woman, like me,[A] sitting there.'

དེ་ནས། (མོས་)བསམས་རྒྱུར། ངའི་ཨ་མས་ང་ལ་(སྐོ་ཕྱུགས་ཚང་མས་སྒྲ་སྒྲོག་པའི་སར་སྡོད་ཅེས་)བཤད་ཟིན་སྟམ་ནས(མོས་)བ་མོ་དང་ར་འདི་ཚོ་གནས་དེར་བསྡུར་ནས་ཁང་བ་དེ་ནང་དུ་ཡུ་བར་ཕྱིན་པ་ན། རྒན་མོ་ང་འདྲ་བ་ཞིག་(གཅིག་རྒྱུད་བཤད་མཁན་གྱིས་རང་ཉིད་དབེར་དྲངས་ནས་སྒྲ་བ་)དེར་བཅོག་འདུག

于是, (她)想: “那是妈妈给我说的,” 让牛羊停下, (自己走进)茅屋去看时只有一个像我一样老婆婆趴在里面。

(126)

te	a zə	nu	ʑi	a	dʑo	ŋu	te
DP	mother-in-law	you	son	INT	EXT	say	DP
ཀྱི་ཚིག	ཀུས་མོ	ཁྱོད	བུ་མོ	འདི་ཚིག	ལས་མཐུན	བཤད་པ	ཀྱི་ཚིག
连词	*婆婆*	*你*	*儿子*	*疑问*	*存在*	*说*	*连词*

[A] The storyteller described the old woman in the story as being about her age.

(127)

ʑi	te	dʑo	lo	te
son	DP	EXT	MP	DP
བུ	སྡེའ་ཚོག	ལས་མཇུག	ཚོག་སྟེགས	སྡེའ་ཚོག
儿子	*连词*	*存在*	*语气*	*连词*

(128)

nu	ŋɛ	ʑi	lɔ	da	ma	qæ	pa	di
you	our	son	watch/like	come	NEG	would	MP	say
ཁྱོད	ང་ཚོ	བུ	ལྟ་བ	ཡོང་བ	*དགག་རྒྱ*	འབོད་ཚོག	*ཚོག་སྟེགས*	བཞད་པ
你	我们	儿子	看	来	*否定*	想	*语气*	说

'(The girl) asked, "Mother-in-law, do you have sons?" and (the old woman) answered, "(I) have a son but would you come to like our son?"'

(བུ་མོ་དེས་)ཀྱོས་མོ་ལགས། ཁྱོད་ལ་བུ་ཡོད་དམ་ཞེས་དྲིས་པ་ན། (རྒད་མོ་དེས་)བུ་ཡོད། འོན་ཀྱང་ཁྱོད་ངའི་བུ་ལ་ལྟ་བར་ཡོང་འདོད་དམ་ཞེས་དྲིས།

(小女儿) 问: “婆婆, 你有儿子吗?” (婆婆) 说: “有儿子, 但是你不会看上我们的儿子吧。”

(129)

a wa	jo	no	mi	m̩	lo
EXC	SELF	your	wife	be	MP
འབོད་རྒྱ	རང་ཉིད	ཁྱོད	རྩང་མ	བཟོ་བ	*ཚོག་སྟེགས*
叹词	自己	你	妻子	当	*语气*

(130)

ʑi	a	dʑo	su	dja	le	ŋu	te	dʑo	ŋu
son	INT	EXT	GEN	BE	MP	say	DP	EXT	say/answer
བུ	འདི་ཚོག	ལས་མཇུག	འདེ་པ་རྒྱ	ཏི་རྒྱ	*ཚོག་སྟེགས*	བཞད་པ	*སྡེའ་ཚོག*	ཡོད་པ	བཞད་པ
儿子	*疑问*	*存在*	*属格*	*判断*	*语气*	说	*连词*	有	说

'(The girl) said, "*a*^{44} *wa*^{55}, I will be your (family's) wife. Do (you) have sons?" and (the old woman) answered, "(I) have (a son)."'

(གྲུ་མོས་)དཁྱོད་ཀྱི་བུའི་རྒྱང་ཆུ་ཡིན། ཁྱོད་ལ་བུ་ཡོད་དམ་ཞེས་དྲིས་པ་ན། (རྒན་མོས་ང་ལ་བུ་)ཡོད་ཅེས་ལན་བཏབ།

(小女儿对老婆婆)说: “哎呀！我(会)当你们的（儿）媳妇的, (你)到底有没有儿子呀?” (老婆婆)说: “有!”

(131)

gɛ ræ	ṃ	a sa	te	li	dʑy	ro	ji	le
real	AVM	later	DP	back	come	PT	say	MP
ངོ་མ	ཏེད་ཚོག	ཐུང་ཙམ་འགོར་རྗེས	སྦྱལ་ཚོག	ཕྱིར	ཡོང་བ	འདུས་ཚོག	བཤད་པ	ཚོག་སྐྱེགས
真	*副标*	后来	*连词*	回	来	*去时*	说	*语气*

'It was said (the son) really came back (home) later.'

ཐུང་ཙམ་འགོར་རྗེས། (མོའི་བུ་)ངོ་མ་ཕྱིར་(ཡུལ་ལ་)ཡོང་བར་གྱགས།

后来, (儿子)真的回来了。

(132)

ʑi	tʰi	ja	o mo	lo	li	dʑy	te
son	DET	CL	down there	GOAL	back	come	DP
བུ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	མར་ན	ལས་ཚོག	ཕྱིར	ཡོང་བ	སྦྱལ་ཚོག
儿子	*限词*	*量词*	下面	*目词*	回	来	*连词*

(133)

la pʰa	ṃ	ha dʁy	tʰi	pʰæ	lo	li	lɔ	ka
lean	AVM	shelter	DET	CL	GOAL	back	watch	DP
སྐེ་བ	ཏེད་ཚོག	ཁང་བ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ལས་ཚོག	ཕྱིར	ལྟ་བ	སྦྱལ་ཚོག
斜	*副标*	茅屋	*限词*	*量词*	*目词*	回	看	*连词*

(134)

li	da	ma	na	ro	ji	so	ʂa ndo	ka
back	come	NEG	would	PT	say	MP	shy	DP
ཕྱིར	ཡོང་བ	དགག་རྒྱ	འདོད་པ	འདས་ཚེག	བཞད་པ	ཚིག་རྫེགས	དོ་གཤོང་བ	རྣྱེལ་ཚེག
回	来	*否定*	想/肯	*去时*	说	*语气*	羞涩	*连词*

'It was said the son came back from down there (at the doorway) and looked, leaning back into the shelter; (he) was shy and would not come back (inside).'

བུ་དེ་མར་ནས་ཡར་ཡོང་ནས་དོ་གཤོང་སྟེ། མགོ་བོ་རྒྱར་གཅིག་ཏུ་བལྟས་ནས་དང་དུ་ཡུ་བཞིན་ཁང་བའི་ནང་དུ་ཡོང་མ་འདོད།

那个儿子从(门外)回来时, 斜着眼睛一看, (见了她)就羞涩得不肯回来。

(135)

te	su	nu	tʂʰə mi	ṃ	ji	li	da	mɛ	ŋu
DP	people/she	you/your	wife	make/be	say	back	come	MP	say
རྣྱེལ་ཚེག	མི། མོ	ཁྱོད	རྩྭང་མ	བཟོ་བ	བཞད་པ	ཕྱིར	ཡོང་བ	ཚིག་རྫེགས	བཞད་པ
连词	人/她	你	妻子	当	说	回	来	*语气*	说

(136)

te	li	dʑy	te	gi ʑi	ti	pʰɕə tɕʰy	tʁu	li	dʑy
DP	back	come	DP	birds	one	bag	trap	back	come
རྣྱེལ་ཚེག	ཕྱིར	ཡོང་བ	རྣྱེལ་ཚེག	ཅ	གཅིག	ཁུག་མ	རྡེ་རྒྱབརྒྱང་བ	ཕྱིར	ཡོང་བ
连词	回	来	*连词*	鸟	一	包	打/捕捉	回	来

'Then (the old woman) said, "She says (she) will be your wife, come back (inside)," then (the boy) came back (inside) with one bag of trapped birds.'

དེ་ནས་(ཇད་མོས་)མོ་རང་ཁྱོད་ཀྱི་རྩྭང་མ་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན་ཟེར། ནང་དུ་ཤོག་ཅེས་བཞད་པ་ན། (བུ་དེས་)རྡེ་རྒྱབརྒྱང་བའི་བྱེལ་ཁུག་མ་གང་ཁྱེར་ནས་ནང་དུ་འོངས།

(老婆婆) 说: “进来呀! 人家说要当你的妻子,” 于是, 捉了一些鸟进来。

(137)

te	na	zə mi	tʰi	ja	ɲi	mi	lo	tɕʰə
DP	we	girl	DET	CL	ERG	fire	GOAL	make
བྱེ་ལ་ཚོག	ང་ཚོ	བུ་མོ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ཀྱིད་ཀྱི	མེ	ལས་ཚོག	བཟོ་བ
连词	我们	女儿	限词	量词	作格	火	目词	生火

(138)

a mi mo	tʰi	gɣ	tʰɛ	ɲi	ta ta	le	mi	tʰi	ko
old woman	DET	CL	she	ERG	carry	DP	fire	GOAL	get warm
རྒད་མོ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	མོ	ཀྱིད་ཀྱི	བཟུང་བ	བྱེ་ལ་ཚོག	མེ	ལས་ཚོག	མེར་སོ་བ
老婆婆	限词	量词	她	作格	抓	连词	火	目词	烤火

(139)

gi ʑi	tʰi ki	ɣ	le	a mi mo	tʰi	gɣ	lo	tɕə
bird	these	roast	DP	old woman	DET	CL	GOAL	give to eat
ཐ	འདི་ཚོ	སྲེག་པ	བྱེ་ལ་ཚོག	རྒད་མོ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ལས་ཚོག	སྟེར
鸟	这些	烧	连词	老婆婆	限词	量词	目词	给

(140)

te	ɛ	ɣ	su	qʰʂə	ha	qʰʂə	le	ŋu
DP	MP	roast	GEN	tasty	also	tasty	MP	say
བྱེ་ལ་ཚོག	ཚོག་སྟེགས	སྲེག་པ	འབྱེལ་ཀྱི	ཞིམ་པོ	ཀྱང	ཞིམ་པོ	ཚོག་སྟེགས	བཤད
连词	语气	烧	属格	好吃/香	也	好吃/香	语气	说

'Then our girl made a fire; carried the old woman to get warm by the fire; roasted the birds and gave (them to) the old woman to eat, and then (the old woman) said, "Oh, roasted (bird) is also tasty, tasty."'

དེ་ནས་ང་ཚོའི་བུ་མོས་མེ་བྱད་ནས་རྒད་མོ་དེར་མེར་སོ་རུ་བཙུག་པ་དང་། ཁེའུ་དག་མེ་ཐོག་ཏུ་བསྲེག་ནས་(རྒད་མོར་)ཕྱིན་པ་ན། (རྒད་མོ་དེས་)ཨོ། (བྱ་ཁ་)སྲེག་མའང་ཞིམ་པོ་འདུག་ཅེས་བཤད།

然后, 我们的那个小女儿(在茅屋里)生了火, 抱起老婆婆往火边烤, 烧了鸟肉(递)给她吃, (老婆婆) 说: “啊！ (原来)烧的(食物)也香香的呀！”

(141)

mæ	te	tʰɛ	jo jo	ka	nu	tʰi ki	qʰa qʰa
later	DP	he	with	DP	you	these	where
རྗེས་སུ	སྦྱོལ་ཚིག	ཁོ	མཉམ་དུ	སྦྱོལ་ཚིག	ཁྱོད	འདི་ཚོ	གང་ན
后来	*连词*	他	跟	*连词*	你	这些	哪儿

(142)

tʁu	dʑy	su	dja	ŋu	te	ʂo	ma	na
trap	come	GEN	BE	say	DP	tell	NEG	would
རྡེ་རུ་བཟུང་བ	ཡོང་བ	འཇའ་སྡུ	ཏི་སྡུ	བཤད་པ	སྦྱོལ་ཚིག	བཤད་པ	དགག་སྡུ	འདོད་པ
捕捉	来	*属格*	*判断*	说	*连词*	说	*否定*	想/肯

Later (the girl) was with him (the boy) and asked, "Where did you trap these (birds)?" but (he) would not tell.

རྗེས་སུ། (བུ་མོ་དེ་བུ་དེ་)དང་མཉམ་དུ་སྡོད་དུས། (མོས་)ཁྱོད་ཀྱིས་འདི་ཚོ་གང་ནས་རྡེ་རུ་བཟུང་ཡོང་བ་ཡིན་ཞེས་དྲིས་པ་ན་ཁོས་ལན་མ་བཏབ།

后来，(她) 跟着他问: “你这是从在哪儿捕来的?”但是 (他) 不肯说。

(143)

mæ	te	tʰɛ	ɲi	ʁo	la	la	le	kʰi tʰo ly
later	DP	she	ERG	needle	CL	OTM	DP	string ball
རྗེས	སྦྱོལ་ཚིག	མོ	ཀྱིད་སྡུ	ཁབ	ཚད་ཚིག	ཡུལ་ཚིག	སྦྱོལ་ཚིག	སྐུད་དོག
后来	*连词*	她	*作格*	针	*量词*	*宾标*	*连词*	线团

(144)

ʁu ba	zu	ka	la	tʰɛ	ba	la ka	tʂʰu	ɕy	hĩ
top/end	thread	DP	OTM	he	cloth	edge	insert	went	PER
རྩེ་མོ	བཏྲུས་པ	སྦྱོལ་ཚིག	ཡུལ་ཚིག	ཁོ	ལྗ་བ	མཐའ	བཙུགས་པ	ཕྱིན་པ	སྐུལ་ཚིག
头/端	穿	*连词*	*宾标*	他	衣服	衣襟	插	去	*祈使*

'Later she took one needle and threaded the string (from the) ball top and inserted (the needle) into his (upper) clothes' edge and let (the string follow the boy) and went (to the place where he had trapped the birds).'

རྗེས་སུ་མོས་ཁབ་ཅིག་སྐུད་རྩོག་ཅིག་གི་སྟེ་མོར་བརྒྱས་པ་དང་། ཡང་ཁབ་དེ་ཁོའི་ལུ་བའི་སྟེ་མོར་བཅོམས་ཏེ་འགྲོ་རྒྱུ་བས་(སྐུད་པས་བྱ་དེ་འགྲོ་སའི་གནས་སུ་ལམ་ཞིག་བཟོས།)

后来，她用一根针穿过一个线团的一端，（把针）插到他的衣襟上去。

(145)

kʰi tʰo ly	tʰi	ly	la	ɛ qo	tɕə ta	ka
string ball	DET	CL	OTM	home	leave	DP
སྐུད་རྩོག	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ཡུལ་ཚོག	ཁྱིམ	འཇོག་པ	སྦྱོར་ཚོག
线团	*限词*	*量词*	*宾标*	家	放	*连词*

(146)

tʰɛ	ɕy	ti zə	te	kʰi	tʰi	ly	tʰɛ	ɲi	tɕə
he	went	as long as	DP	string	DET	CL	he	ERG	pull
ཁོ	ཕྱིན་པ	བར་དུ	སྦྱོར་ཚོག	སྐུད་པ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ཁོ	ཀྱིས་སྒྲ	འཐེན་པ
他	去	只要	*连词*	线	*限词*	*量词*	他	*作格*	拉

(147)

le	ɕy ɕy ɕy	m̩	ɕy	tɕə tɕə
DP	smooth	AVM	went	often/always
སྦྱོར་ཚོག	འཇམ་པོ	ཀྱིས་ཚོག	ཕྱིན་པ	ནམ་ཡང
连词	慢慢	*副标*	去	总是

'(She) left the string ball at home and the string was always pulled and went smoothly with him as long as he went.'

(མོས་)སྐུད་རྩོག་དེ་ཁྱིམ་དུ་བཞག་པ་དང་། (ཁོ་)གང་སར་ཕྱིན་ན་སྐུད་པ་དེ་ཡང་ཁོས་འཐེན་ནས་འཇམ་པོར་ཕྱིན་པ་རེད།

把线团放在家里, 只要他一走, 这根线也被他慢慢地拉走。

(148)

ɕy	le	to	ro	to	tʰʁu	te	kʰi	tʰi	la
went	DP	reach	LOC	reach	when	DP	string	DET	CL
ཕྱིན་པ	ལྡེ་ཚོག	ཐོན་པ	གཏན་གཤེ	ཐོན་པ	སྐབས་སུ	ལྡེ་ཚོག	སྐུད་པ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག
去/走	*连词*	到达	*位格*	到达	时候	*连词*	线	*限词*	*量词*

(149)

ma	ʁu ly	m̩	ha	dʑa	ro
NEG	move	AVM	here	EXT	PT
དཀག་སྐྱ	འགྱེལ་བ	ཟེད་ཚོག	འདི་ན	ཡས་མཕུན	འདས་ཚོག
否定	动	*副标*	这儿	*存在*	*去时*

'(He) went and reached the place (he should) reach, and when the string was here it didn't move (anymore).'

ཁོ་རང་ཉིད་འགྲོ་སའི་གནས་སུ་ཐོན་དུས་སྐུད་པ་འདང་མ་འགྱེལ།

(他)走到了该到的地方时, 这根线一动也不动地停在那儿了。

(150)

zə mi	tʰi	ja	te	kʰi	tʰi	la	tʂo tʂo	ɕy	tɕə tɕə
girl	DET	CL	DP	string	DET	CL	along	went	often
བུ་མོ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ལྡེ་ཚོག	སྐུད་པ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	བརྒྱད་ནས	ཕྱིན་པ	ནམ་ཡང
女儿	*限词*	*量词*	*连词*	线	*限词*	*量词*	沿着	去	一直

(151)

te	o tjo	hæ̃	pʰu ly	ly	o	ndʑɛ	ji tɕa	ka
DP	over there	gold	island	DP	there	EXT	fact	DP
ལྡེ་ཚོག	ཕར་ན	དངུལ	གླིང་ཕྲན	ཚད་ཚོག	དེ་ན	ཡས་མཕུན	དོན་དངོས་སུ	ལྡེ་ཚོག
连词	那儿	金	岛屿	*量词*	那儿	*存在*	原来	*连词*

(152)

tʰi	ly	ʁo	gi ʑi	pʰʂə	o	ndzu
DET	CL	LOC	birds	untie	LOC	EXT
དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	གནས་གཞི	ཅུ	གོལ་བ	གནས་གཞི	ཡས་མཚུན
限词	*量词*	*位格*	鸟	解	*位格*	*存在*

'The girl always went along with the string; in fact, there was one gold island there and (he) was untying the birds (taking the birds out of traps) there.'

བུ་མོ་དེས་ནམ་ཡང་སྐུད་པའི་རྗེས་དེད་ནས་ཕྱིན་པ་ན། ཁོ་མ་གཞི་དངུལ་གྱི་གླིང་ཐུན་ཞིག་ཡོད་པ་དེར་ཡོད་ལ། (བུ་དེས་)དེར་ཅུ་དག་(རྣེ་ལས་)གོལ་གྱིན་འདུག

女孩一直沿着这根线走去, 原来在那儿有一块金岛, (他就在)那个岛上解鸟。

(153)

gi ʑi	pʰʂə	li	dʑy	ɳu	te	ɛ qo	li	dʑy
bird	untie	back	come	after	DP	home	back	come
ཅུ	གོལ་བ	ཕྱིར	ཡོང་བ	རྗེས	སྒྲིལ་ཚོག	ཁྱིམ	ཕྱིར	ཡོང་བ
鸟	解套/取	回	来	后	*连词*	家	回	来

'(The boy and girl) came back home after (he finished) untying the birds.'

ཅ་དག་(རྣེ་ལས་)གོལ་རྗེས་(ཁོ་གཉིས་)ཕྱིར་ཁྱིམ་དུ་ཡོང་།

(他)把鸟解下来后, (他俩一起)回来了。

(154)

te	ʑi	tʰi	ja	tʰɛ	da	tʰi	ŋu
DP	son	DET	CL	she	DAT	like this	say/speak
སྒྲིལ་ཚོག	བུ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	མོ	ལ་དོན	འདི་འདྲ	བཤད་པ
连词	儿子	*限词*	*量词*	她	*与格*	这样	说

'Then the son spoke to her (the girl) like this.'
དེ་ནས་བུ་དེས་བུ་མོར་འདི་སྐད་བཞིན།
然后, 儿子对她这样说。

(155)

hũ NGỴ	tɕə tʂæ	tɕə tʂæ	ŋu	te	nu	tʰa	qỵ li xi	ma	di
night	OP	OP	say/sound	DP	you	NEG	scare	MP	say
མཚན་མོ	ལང་རྡོས	ལང་རྡོས	བཞད་པ	སྤྱི་ཚིག	ཁོད	དགག་སྒྲ	སྐག་པ	ཚིག་སྡེགས	བཞད་པ
晚上	*拟声*	*拟声*	说/响	*连词*	你	*否定*	害怕	*语气*	说

'(The boy) said, "At night, don't you be scared when it sounds *tɕə*^{11} *tʂæ*^{11} *tɕə*^{11} *tʂæ*^{11}."'
(བུ་དེས་)མཚན་མོར་ཅིའི་ཀྱོད་ཅིའི་ཀྱོད་ཅས་བའི་སྐུ་སྐྲག་བའི་ཚེ་ཁྱོད་འཇིགས་སྣང་མ་སྐྱེས་ཤེས་(བུ་མོར་དེ་ཡུར་)སྨྲས།
“晚上, 叽喳, 叽喳的声音在响时, 你不要害怕。”

(156)

hũ NGỴ	te	tɕə tʂæ	tɕə tʂæ	di	ʂə	ɳi	ha	ma	dʙu	m̩
night	DP	OP	OP	say/sound	seven	day	also/even	NEG	pass	AVM
མཚན་མོ	སྤྱི་ཚིག	ལང་རྡོས	ལང་རྡོས	བཞད་པ	བདུན	ཉིན	ཀྱང	དགག་སྒྲ	འགྱངཔ	ཤིད་ཚིག
晚上	*连词*	*拟声*	*拟声*	说/响	七	天	也/还	*否定*	成为	*副标*

(157)

ji mi	dʑo ma tʰa	ly	dʙu	ro
house	beautiful	one	become/form	PT
ཁང་པ	མཛེས་པ	གཅིག	འགྱུར་བ	*འདས་ཚིག*
房子	漂亮/好看	个	成为/形成	*去时*

'At night, *tɕə*^{11} *tʂæ*^{11} *tɕə*^{11} *tʂæ*^{11} sounded and, (when) not even seven days had come, one beautiful house formed.'
མཚན་མོར་ཅིའི་ཀྱོད་ཅིའི་ཀྱོད་ཀྱི་སྒྲ་བསྒྲགས་པ་དང་། ཉིན་བདུན་ཡང་མ་འགོར་བར་ཁང་པ་མཛེས་ཤིང་སྡུག་པ་ཞིག་བསྒྲུབ་འདུག
晚上, (茅屋周围)响着叽喳, 叽喳的声音, 还没过七天, 一个好看的房子就(神奇地)形成了。

(158)

te	tsʰɛ tsə	væ	tʰa	te	tʰɛ	a mi	te
DP	rape	bloom	when	DP	she/her	mother	DP
སྡེ་ལ་ཚོག	ལོག་གར	མེ་ཏོག་བཞད་པ	སྐབས	སྡེ་ལ་ཚོག	མོ	ཨ་མ	སྡེ་ལ་ཚོག
连词	油菜	开花	时候	*连词*	她	妈妈	*连词*

(159)

tsʰɛ tsə	rə gʏ	tʰi	la	tʂo tʂo	le	ʂu	li	ɕy
rape	road	DET	CL	along	DP	look for	back	went
ལོག་གར	ལམ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	བརྒྱད་ནས	སྡེ་ལ་ཚོག	འཚོལ་བ	ཕྱིར	ཕྱིན་པ
油菜	路	*限词*	*量词*	沿着	*连词*	寻找	回	去

'When the time of blooming rape (came), her mother went back along with the rape (flower) road to look for her.'[A]

ལོག་གར་མེ་ཏོག་བཞད་པའི་དུས་སུ། བུ་མོ་འདིའི་ཨ་མ་ལོག་གར་གྱི་ལམ་བརྒྱད་ནས་ཕྱིར་(རང་གི་བུ་མོ་དེ་)འཚོལ་བར་ཕྱིན།

油菜花开的时节, 她的妈妈就沿着这条油菜路找去。

(160)

tʰɛ	a mi	o	ti	tɕo	ʁa rə	le	li	dʑy
her	mother	there	one	CL	visit	DP	back	come
མོ	ཨ་མ	དེ་ན	གཅིག	ཚད་ཚོག	ལུ་སྐོར	སྡེ་ལ་ཚོག	ཕྱིར	ཡོང་བ
她	妈妈	那儿	一	*量词*	玩耍	*连词*	回	来

'Her mother visited there (at her daughter's home) one time and came back…'

མོའི་ཨ་མ་(རང་གི་བུ་མོ་སྡོད་པའི་ས་)དེར་ཞིང་ས་གཅིག་ལ་ལུ་སྐོར་དུ་ཡོང་རྗེས་ཕྱིར་ཕྱིན།

她的妈妈在(女儿)那儿玩了一趟回来。

[A] It is understood that the mother gave her daughter some rape seed which she scattered throughout her travels after her father refused to acknowledge her.

(161)

li	dʑy	te	a ma	jo	zə mi	nu	li	zə̯
back	come	DP	EXC	SELF	daughter	your	back	acknowledge
ཕྱིར	ཡོང་བ	རྒྱལ་ཚིག	འདོད་རྒྱུ	རང་ཉིད	བུ་མོ	ཁྱོད	ཕྱིར	ཁས་ལེན་པ
回	来	*连词*	*叹词*	自己	女儿	你	回	认

(162)

ma	na	su	a mi	te	su qæ	le	ma ʁa	ro	ŋu
NEG	would	GEN	now	DP	rich	DP	very	PT	say
དགག་རྒྱ	འདོད་པ	འབྲེལ་རྒྱ	ད་ལྟ	རྒྱལ་ཚིག	ཕྱུག་པོ	རྒྱལ་ཚིག	ཤ་ཅད	འདས་ཚིག	བཤད་པ
否定	愿意	*属格*	现在	*连词*	富裕	*连词*	否定	*去时*	说

'(The mother) came back and said (to her husband), "*a*^{53} *ma*^{53},[A] it was (that) you wouldn't acknowledge my daughter, and now (she) is very rich."'

(བུ་མོའི་ཨ་མ་)ཕྱིར་ཡོང་ནས་བཤད་རྒྱུར། ཅི་འདྲའི་མཚར་བ་ལའང་། ཁྱོད་ཀྱིས་རང་གི་བུ་མོ་ཕྱིར་ཁས་ལེན་མ་འདོད་བས་དལ་(མོ་)ཤ་ཅང་ཕྱུག་ཅས་བཤད།

回来后, (女儿的妈妈)说: “我的女儿, 你不愿意认的, 现在富得不得了了。”

(163)

ũ ndʑə	tʰi	gɣ	ha	jo	ha
old man	DET	CL	also	SELF	also
རྒད་པོ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	ཀྱང་།	རང་ཉིད	ཀྱང་།
老头子	*限词*	*量词*	也	自己	也

(164)

ti	tɕo	ʁa rə	bɛ	hũ	ro	di
one	CL	visit	go	should	FT	say
གཅིག	ཚད་ཚིག	ལྟ་སྐོར	འགྲོ་བ	འོས་པ	མ་འོངས་ཅ	བཤད་པ
一	*量词*	玩耍	走	应该	*未时*	说

[A] *a*^{53} *ma*^{53} = an expression of astonishment.

'The old man also said, "I also should go to visit once."'
ཚད་པོ་དེས་ཀྱང་བཞང་ཕིངས་གཅིག་ལ་འགྲོ་འོས་ཞེས་སྨྲས།
老头子也（自不量力地）说: “我也该(到女儿家)去玩一趟呀!”

(165)

te	ũ ndʑə	tʰi	gɣ	ha
DP	old man	DET	CL	also
སྦྱོར་ཚིག	ཚད་པོ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	ཀྱང་།འདང
连词	老头子	*限词*	*量词*	也

(166)

tsʰɛ tsə	rə gɣ	tʰi	la	tʂo tʂo	ɕy
rape	road	DET	CL	along	went
ལོག་གང	ལམ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	བརྒྱད་ནས	ཕྱིན་པ
油菜	路	*限词*	*量词*	沿着	去

'Then the old man also went along the rape (flower) road.'
དེ་ནས་ཚད་པོ་དེའང་ལོག་གང་གྱི་ལམ་དེ་བརྒྱད་ནས་ཕྱིན།
于是, 老头子也沿着这条油菜路(走)去。

(167)

a wo	a wo	nu	hæ̃	qʰo bo	ga	da
father	father	you	gold	door	go through	INT
ཨ་མ	ཨ་ཕ	ཁྱོད	གསེར	སྒོ	བརྒྱད་ནས	སྦྱོར་ཚིག
爸爸	爸爸	你	金	门	过/进	*疑问*

(168)

ŋu	qʰo bo	ga	le	ŋu
silver	door	through	MP	say
དངུལ	སྒོ	བརྒྱད་ནས	ཚོག་སྐྱེགས	བཤད་པ
银	门	过/进	*语气*	说

'(The daughter saw him and) asked, "Father, Father, will you go through the gold door or silver door?"'

(བུ་མོས་རང་གིས་ཨ་ཕ་ལ་)ཨ་ཕ། ཨ་ཕ། ཁྱོད་གསེར་སྒོ་བརྒྱད་ནས་འགོ་འདོད་དམ་དངུལ་སྒོ་བརྒྱད་ནས་འགོ་འདོད་ཅེས་དྲིས།

(女儿见爸爸站在门口)便问: “爸爸, 爸爸, 你(想)进金门还是银门?”

(169)

a	bo	li	bo	te	hæ̃	q^{h}o bo	ma^{A}	ga	te	ŋu
since	come	back	come	DP	gold	door	NEG	go through	MP	say
ཡོངས་བ	ཡོངས་བ	ཕྱིར	ཡོངས་བ	*སྟེ་ལ་ཚོག*	གསེར	སྒོ	*དགག་སྟེ*	བརྒྱད་ནས	*ཚོག་སྟེགས*	བཤད་པ
既然	来	回	来	*连词*	金	门	*否定*	过	*语气*	说

'(Then Father) answered, "Since (I already) came, (I) will go through the gold door.'
(ཨ་ཕས་ང་)འདི་ལ་ཡོན་བྱུང་བས་གསེར་སྒོ་ལས་འགོ་ཞེས་བཤད།

(爸爸)说: “(既然)来都来了, 还不过金门嘛!”

(170)

te	ɕə	q^{h}o bo	bɛ	su	mi	n̥a	qa qa
DP	wood	door	fall down	man	GOAL	crash	nearly
སྟེ་ལ་ཚོག	ཤིང	སྒོ	ལོག་པ	མི	*ལས་ཚོག*	གནོན་པ	ཉ་ལམ
连词	木	门	倒	人	*目词*	压	接近/几乎

(171)

ti	k^{h}ɣ	lo	ga	ɕy
one	CL	GOAL	go through	went
གཅིག	*ཚད་ཚོག*	*ལས་ཚོག*	བརྒྱད་ནས	ཕྱིན་པ
一	*量词*	*目词*	过/进	去

[A] *ma^{44} ga^{44}* or 'not go through', followed by the sound word *te^{53}* emphasizes and suggests "I surely will go through the gold door."

'Then (the daughter) let (him) go through one wooden door, (and the door) nearly fell down and crashed on him.'

དེ་ནས་བུ་མོས་ཁོ་ཤ་ལམ་ལོག་ལ་ཅི་བའི་ཕིང་སྒོ་ཞིག་བརྒྱབ་ནས་འགོ་རུ་བཅུག

（女儿）却让他往一扇几乎要倒下(来)，压在人(身)上的木门里进去。

(172)

ɛ qo	to	te	a wo	nu	tʂʰə ʂo	dzə	da	li ɳi	dzə	le	ŋu
home	arrive	DP	father	you	goat	eat	or	yak	eat	MP	say/ask
ཁྱིམ་ཚང	ཐོན་པ	སྤྱི་ཚོག	ཨ་ཕ	ཁྱོད	ར	ཟ་བ	འདྲི་ཚོག	ནོར	ཟ་བ	ཚོག་སྟེགས	བཤད་པ
家庭	到达	*连词*	爸爸	你	羊	吃	疑问	牦牛	吃	*语气*	说

(173)

te	a bo li bo	te	li ɳi	ma	dzə	te	ŋu
DP	since	DP	yak	NEG	eat	DP	say/answer
སྤྱི་ཚོག	ཡོང་ཟིན་པ	སྤྱི་ཚོག	ནོར	དགག་རྒྱ	ཟ་བ	སྤྱི་ཚོག	བཤད
连词	既然来了	*连词*	牦牛	*否定*	吃	*连词*	说

'After (Father) arrived (at the daughter's) home, (the daughter) asked, "Father, would you like to eat goat (meat) or yak (meat)?" and (Father) answered, "Since (I already) came, (I) will eat yak (meat).'"

(ཨ་ཕ་)ཁྱིམ་དུ་བསྒྲེབས་རྗེས། (བུ་མོས་)ཨ་ཕ། ཁྱོད་ཀྱིས་ར་ཤ་ཟ་འདོད་དམ་ནོག་ཤ་ཟ་འདོད་ཅེས་དྲིས་པ་ན། (ཨ་ཕས་ང་)ཡོང་ཟིན་པས་ནོག་ཤ་ཟེས་ཞེས་བཤད།

到家里后, (女儿)问: “爸爸, 你想吃羊肉还是牦牛肉？" (爸爸)说: “既然来都来了, 还不该吃牦牛(肉)吧!”

(174)

tsʰə tʰo	qʰʂə ʂu	le
lamb	scours	DP
ལུག	རྣང་བཤལ	*སྤྱི་ཚོག*
羊羔	腹泻	*连词*

(175)

lo	hɛ	ha	ma	pʰa	ja	tʁu	o	lo	tɕə
GOAL	stand	also	NEG	able	CL	kill	there	GOAL	give to eat
ལས་ཚོག	ལངས་པ	ཀྱང	དགག་རྒྱ	ཐུབ་པ	ཚད་ཚོག	གསོད་པ	དེ་ན	ལས་ཚོག	སྟེར་བ
目词	立	也	*否定*	能	*量词*	杀	那儿	*目词*	给

'(The daughter) killed a scoury lamb, that was also unable to stand (because it was so weak) and gave (the lamb's meat) to him to eat.'

(བུ་མོས་)རྟོང་བཤལ་བྱུང་ནས་ཡང་ལངས་ནས་ཀྱང་འདུག་མི་ཐུབ་པའི་ལུ་གུ་ཞིག་བཤས་ནས་(དེའི་ཤ་ཁོ་ལ་)བྱིན།

但是, (女儿)杀了只腹泻得站也站不(稳)的羊羔给他吃。

(176)

hũ ŋgɣ	te	a wo	nu	hæ̃	qæ	jy	da
night	DP	father	you	gold	bed	sleep	or
མཚན་མོ	རྒྱལ་ཚོག	ཨ་ཕ	ཁྱོད	གསེར	ཁ་ལྗི	གཉིད་བ	འདི་ཚོག
晚上	*连词*	爸爸	你	金	床	睡	还是

(177)

ŋu	qæ	jy	le	ŋu
silver	bed	sleep	MP	say
དངུལ	ཁ་ལྗི	གཉིད་བ	ཚོག་རྒྱགས	བཤད་པ
银	床	睡	*语气*	说

'At night (the daughter) asked, "Father do you want to sleep in the gold bed or silver bed?"'

མཚན་མོར་(བུ་མོས་)ཨ་ཕ། ཁྱོད་གསེར་གྱི་ཁ་ལྗི་(སྟེང་དུ་)ཁ་བསམ་མམ་དངུལ་གྱི་ཁ་ལྗི་(སྟེང་དུ་)ཁ་བསམ་ཞེས་དྲིས།

晚上, (女儿)问: “爸爸, 你睡金床还是银床?”

(178)

ŋa	zə mi	a bo li bo	te	hæ̃	qæ	ma	jy	te	ŋu
I	daughter	since	DP	gold	bed	NEG	sleep	MP	say
ང	བུ་མོ	ཡོང་ཟིན་པ	སྤྱི་ཚོག	གསེར	ཤ་ཁྲི	ཁག་གྱུ	གཉིད་བ	ཚོག་སྐྱེགས	བཞད
我	女儿	既然来了	*连词*	金	床	*否定*	睡觉	*语气*	说

'(Father) said, "My daughter, since (I) came, (I) will sleep in the gold bed."

(ཐུད་པོས་)བའེ་བུ་མོ། (ང་འདིར་)ཡོང་ཟིན་པས་གསེར་གྱི་ཤ་ཁྲི་(སྐྱེད་དུ་)ཤ་ངེས་ཞེས་བཞད།

（爸爸）说: “我的女儿呀, 既然来都来了, 还不该睡金床吗?”

(179)

mæ	te	hæ̃	qæ	jy	te
later	DP	gold	bed	sleep	DP
རྗེས་མ	སྤྱི་ཚོག	གསེར	ཤ་ཁྲི	གཉིད་བ	སྤྱི་ཚོག
后来	*连词*	金	床	睡觉	*连词*

(180)

qæ ræ	qæ ræ	m̩	o	q^{h}æ	ji	le
OP	OP	AVM	there	bite	say	MP
ལད་ཟྱོས	ལད་ཟྱོས	ཉེད་ཚོག	དེ་ན	སོ་རྒྱག་པ	བཞད་པ	ཚོག་སྐྱེགས
拟声	*拟声*	*副标*	那儿	咬	说	*语气*

'It was said that later (he) slept in the silver bed and bit (the silver on the bed) with a *qæ^{11} ræ^{11} qæ^{53} ræ^{53}* sound.'

དེ་རྗེས་(ཁོ་རང་དངུལ་གྱི་)ཤ་ཁྲི་(སྐྱེད་)ཤ་ནས་ཐེག་སྐྱ་དང་བཅས་(དངུལ་གྱི་ཤ་ཁྲི་)ལ་སོ་བརྒྱབ་པར་གྲགས།

说是后来, (他)睡在金床上时在那儿咯吱, 咯吱地在啃(那床上的金子)。

(181)

qæ ræ	qæ ræ	m̩	o	q^hæ	te	a wo	nu	t^ha	q^hæ
OP	OP	AVM	there	bite	DP	father	you	NEG	bite
ལད་རྒྱོས	ལད་རྒྱོས	ཨིད་ཚིག	དེ་ན	སོ་འདེབས་པ	སྒེལ་ཚིག	ཨ་ཕ	ཁྱོད	དགག་རྒྱ	སོ་རྒྱག་པ
拟声	*拟声*	*副标*	那儿	咬	*连词*	爸爸	你	*否定*	咬

(182)

li	bi	te	jo	nu	ko	di
back	go	DP	SELF	you	give	say
ཕྱིར	འགྲོ	སྒེལ་ཚིག	རང་ཉིད	ཁྱོད	སྤྲོར་བ	བཤད་པ
回	走	*连词*	自己	你	给	说

'(Father) bit with *qæ*^{11} *ræ*^{11} *qæ*^{53} *ræ*^{53} sounds and (the daughter) said, "Father, don't you bite, I will give (silver and gold) to you when you go back (home).'"

(ཁོས་དེ་ལ་སོ་རྒྱག་བཞིན་པ་བུ་མོས་ཐོས་ནས་)མོས་བཤད་རྒྱུར། ཨ་ཕ། ཁྱོད་ཀྱི་དེ་ལ་སོ་མ་རྒྱག (ས་ངར་ཉིན་ཁྱོད་)ཕྱིར་འགྲོ་དུས་(ངས་)ཁྱོད་ལ་(གསེར་དང་དངུལ་)སྤྲོར་ཞེས་བཤད།

(他) 正在那儿咯吱, 咯吱地在啃的时候, (女儿) 说：“爸爸, 你不要啃, 回去时我给你。”

(183)

a wo	li	ɕy	ti	n̩i	te
father	back	went	one	CL	DP
ཨ་ཕ	ཕྱིར	ཕྱིན་པ	གཅིག	ཚད་ཚིག	སྒེལ་ཚིག
爸爸	回	去	一	*量词*	*连词*

(184)

a la mbo	ʁu rə	pa mi	ti	bi ʑi	ɕy ɕy	n̩u	te
wasp	snake	frog	one	bag	fill	after	DP
དུག་སྦྲང	སྦྲལ	སྦལ་བ	གཅིག	ཁུག་མ	ལྤུག་པ	རྗེས་སུ	སྒེལ་ཚིག
马蜂	蛇	青蛙	一	包	装	后	*连词*

(185)

dzo ga	dja	ŋu	ka	la	$t^h\varepsilon$	ko
lunch	BE	say	DP	OTM	he	give
དོར་ཧ	ནི་ཐུ	བཤད་པ	སྒེལ་ཚིག	ཡུལ་ཚིག	ཁོ	སྤེར
午饭	*判断*	说	*连词*	*宾标*	他	给

'One day Father went back (got ready to leave, and the daughter) said, "This is (your) lunch," and gave (it) to him after filling one bag up with wasps, snakes and frogs.'

(ཉིན་ཞིག་ལ་ཨ་ཕྱི་ཡུལ་དུ་ལོག ཡུལ་དུ་)འགྲོ་དུས། (བུ་མོས་ཁོ་ལ་)འདི་ཁྱོད་ཀྱི་དོར་ཧ་ཡིན་ཞེས་བཤད་ནས་དུག་སྦྲང་དང་སྦྲུལ། སྦལ་བ་དག་ནང་དུ་བཅུག་ཡོད་པའི་ལུག་མ་ཞིག་ཁོ་ལ་བྱིན།

爸爸回去的那一天, (女儿)装了一包马蜂, 蛇和青蛙, 便说是(路上吃的)午饭就(交)给了他。

(186)

nu	o tjo	ʁæ qæ	li	to	te
you	over there	pass	back	reach/get	DP
ཁོད	ཨར་ན	ཤག་གཱ	ཕྱིར	ཐོན་པ	*སྒེལ་ཚིག*
你	那儿	山垭口	回	到达	*连词*

(187)

mo	la	ʂə ka	NGỴ ta	le	dzo ga	dzə	ma	di
horse	OTM	leg	tie	DP	lunch	eat	MP	say
རྟ	*ཡུལ་ཚིག*	རྐང་བ	སྡོམ་པ	*སྒེལ་ཚིག*	དོར་ཧ	ཟ་བ	*ཚིག་རྟེགས*	བཤད་པ
马	*宾标*	腿	系住	*连词*	午饭	吃	*语气*	说

'(The daughter) said, "When you get back to the pass there (between the daughter's home and her parents' home), then tie the horse to your legs and eat lunch."'

(བུ་མོས་)བཤད་རྒྱུར། ཁོད་རང་ཚ་གཅིའི་ཤག་གཱ་དེར་སྒྲིབ་དུས། རྟ་ཐག་རང་གི་རྐང་པར་བསྡམས་ནས་དོར་ཧ་ཟོས་ཤེས་བཤད།

(女儿给他) 说: “你回到 (路上的)那个山垭口时, 把马系到腿上就吃午饭。”

(188)

te	bi ʑi	lo	pʰo	te
DP	bag	GOAL	open	DP
སྡེ་པ་ཚོག	ཁུག་མ	ལས་ཚོག	ཁ་ཕྱེ་བ	སྡེ་པ་ཚོག
连词	包	*目词*	打开	*连词*

(189)

a la mbo	bʑi	le	mo	tʰi	pʰa	mi	mdʙu
wasp	fly	DP	horse	DET	CL	GOAL	sting
དུག་སྦྲང	འཕུར་བ	སྡེ་པ་ཚོག	རྟ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ལས་ཚོག	རྨུན་པ
马蜂	飞	*连词*	马	*限词*	*量词*	*目词*	蛰

(190)

ʙu rə	mo	tʰi	pʰa	mi	tʰʙu	te
snake	horse	DET	CL	GOAL	bite	DP
སྦྲུལ	རྟ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ལས་ཚོག	སོ་རྒྱག་པ	སྡེ་པ་ཚོག
蛇	马	*限词*	*量词*	*目词*	咬	*连词*

(191)

ũ ndʑə	mo	ɲi	tɕə	le	pæ	ro
old man	horse	ERG	pull	DP	run	PT
རྒད་པོ	རྟ	ཀེད་ཐུ	འདྲུད་པ	སྡེ་པ་ཚོག	རྒྱུག	འདས་ཚོག
老头子	马	*作格*	拉/拖	*连词*	跑	*去时*

'(When the Father reached the pass, he) opened the bag, and wasps flew (out) to sting the horse and snakes (came out) to bite the horse, then the old man was pulled by the horse and ran (pulling the old man).'

(ཁོས་ཨག་གར་རྩ)ལུག་མའི་ཁ་ཕྱེ་བས་དུག་སྦྲང་འཕུར་ཡོང་ནས་རྟ་ལ་བརྨུན་པ་དང་སྦྲུལ་གྱིས་རྟ་སོ་བརྒྱབ། རྒད་པོ་(ཁོ་རང་)རྟས་དྲུད་ནས་བརྒྱུགས།

(爸爸走到山垭口,) 打开包时, 马蜂飞出来蛰马, 蛇爬出来咬马, (马一惊) 老头子也就被马拖着跑了。

(192)

ũ ndʑə	tʰi	gɣ	te
old man	DET	CL	DP
རྒད་པོ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྒྲེལ་ཚོག
老头子	*限词*	*量词*	*连词*

(193)

kʰi kʰi	ti	ka	da	ɛ qo	li	to	ji	so
leg	one	CL	only	home	back	arrive	say	MP
རྐང་བ	གཅིག	ཚད་ཚོག	ཁོ་ན	ཁྱིམ་ཚང	ཕྱིར	ཐོན་པ	བཞད་པ	ཚོག་རྟེགས
腿	一	*量词*	仅仅	家庭	回	到	说	*语气*

'It was said only a leg of the old man arrived back at home (pulled by the horse).'

རྒད་པོ་དེའི་རྐང་པ་ཡ་གཅིག་མ་གཏོགས་ཕྱིར་ཁྱིམ་དུ་མ་བསྒྲེབས་པར་བྱགས།

说是只有一支腿(被马拖)回家里。

(194)

a mi mo	tʰi	gɣ	te
old woman	DET	CL	DP
རྒད་མོ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྒྲེལ་ཚོག
老头子	*限词*	*量词*	*连词*

(195)

nu	zə mi	li	ʐə	ma	na	su	ŋu	ka
you	daughter	back	recognize	NEG	would	GEN	say	DP
ཁྱོད	བུ་མོ	ཕྱིར	ཞས་ལེན་པ	དགག་རྒྱ	འདོད་པ	འཇེལ་རྒྱ	བཞད་པ	སྒྲེལ་ཚོག
你	女儿	回	认	*否定*	愿意	*属格*	说	*连词*

(196)

k^hi k^hi	t^hi	ka	da	$p^hʂə$	o	li	mi ta	ji	so
leg	DET	CL	only	untie	there	back	cremate	say	MP
ཀང་བ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ཁོ་ན	གྲོལ་བ	དེ་ན	ཕྱིར	སྲེག་སྟེ	བཤད་པ	ཚོག་རྟེགས
腿	*限词*	*量词*	仅仅	解开	那儿	回	烧	传说	*语气*

'It was said that the old woman said, "(That is because) you would not acknowledge (your own) daughter," and untied only the leg and cremated (it).'

དེ་ནས་རྒད་མོས་འདི་ཞེད་ཀྱིས་(རང་གི་)བུ་མོ་ཁས་མ་བླངས་པའི་རྒྱུན་ཡིན་ནོ་ཞེས་བཤད་ནས་ཀང་པ་དེ་(བཅིངས་ལས་)གྲོལ་ནས་སྲེག་བྱས་པར་

གྱགས།

老婆婆说: “这是你自己不肯认女儿的(报应)啊!" 解开那支腿烧掉了。

THE PUPPY

li^{44} ʁu^{55} ʂə^{11} pə^{53}

(1)

i ɲi a ʂə	te	a da	bi ʑi	ɲi	kɣ	dʑo	ji	le
ancient	DP	father	son	two	CL	EXT	say	MP
གནའ་སྦྱ་མོ	རྣམ་པ་ཚོག	ཨ་ཁ	བུ	གཉིས	ཚད་ཚོག	ཡས་མཐུན	བཤད	ཚོག་རྫོགས
古时候	*连词*	爸爸	儿子	俩	*量词*	*存在*	说	*语气*

'It was said, in ancient times, there were two, a father and a son.'

གནའ་སྦྱ་མོ་ཞིག་ལ་ཨ་བུ་གཉིས་ཡོད་བར་གྲགས།

传说, 古时候有一对父子。

(2)

a da	tʰi	gɣ	te	tʂʰə tɕɛ	ɕy	tɕə tɕə
father	DET	CL	DP	hunt	went	often
ཨ་ཁ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	རྣམ་པ་ཚོག	རི་དྭགས་རྩོན་པ	ཕྱིན	རྟག་པར
爸爸	*限词*	*量词*	*连词*	打猎	去	经常

'The father often went to hunt.'

ཨ་ཁ་རྟག་པར་རི་དྭགས་བརྩོན་དུ་ཕྱིན།

爸爸经常去打猎。

(3)

ʑi	tʰi	ja	te	tʂʰə ɲo	ti	ja	ʂə ʂə	o	pa	tɕə tɕə
son	DET	CL	DP	puppy	one	CL	take with	there	EXT	often
བུ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	རྣམ་པ་ཚོག	ཁྱི་ཕྲུག	གཅིག	ཚད་ཚོག	འཁྱེར་བ	དེ་ན	ཡས་མཐུན	རྟག་པར
儿子	*限词*	*量词*	*连词*	小狗	一	*量词*	牵/带	那儿	*存在*	经常

'The son often took one puppy with (him).'

བུ་རྒྱང་གི་ཁ་རྟག་པར་ཁྱི་ཕྲུག་ཞིག་ཁྱེད་ཡོད།

儿子(在家里)经常牵着一只小狗。

(4)

ti	ɲi	te	a da	tʰi	gɣ	te	tʂʰə tɕɛ	ɕy	ro	sə
one	day	DP	father	DET	CL	DP	hunt	went	PT	again
གཅིག	ཉིན	སྤྲེལ་ཚོག	ཨ་བ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྤྲེལ་ཚོག	རི་དྭགས་རྩོན་པ	ཕྱིན	འདས་ཚོག	ཡང་བསྐྱར
一	天	*连词*	爸爸	*限词*	*量词*	*连词*	打猎	去	*去时*	又

'One day, the father went to hunt again.'
ཉིན་ཞིག་ལ་ཨ་བ་ཡང་བསྐྱར་རི་དྭགས་བརྩོན་དུ་ཕྱིན།
一天, 爸爸又去打猎了。

(5)

tɕɛ tʂʰə	do dzə̯	tʰi ki	o ba	te	a da	ɲi	ʂə ʂə	ɕy	ka
hound	big	these	all	DP	father	ERG	take with	went	DP
ཤ་ཁྱི	ཆེ་བ	འདི་ཚོ	ཚང་མ	*སྤྲེལ་ཚོག*	ཨ་བ	*ཀྱིས་སྒྲ*	འཁྱེད་པ	ཕྱིན	*སྤྲེལ་ཚོག*
猎狗	大	这些	都	*连词*	爸爸	*作格*	带	去/走	*连词*

(6)

ʑi	tʰi	ja	te	tʂʰə ɲo	zə tsə	tʰi	pʰæ	ʂə ʂə	le
son	DET	CL	DP	puppy	small	DET	little	take with	DP
བུ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྤྲེལ་ཚོག	ཁྱི་ཕྲུག	ཆུང་བ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	འཁྱེར་བ	སྤྲེལ་ཚོག
儿子	*限词*	*量词*	*连词*	小狗	小	*限词*	量词	带	*连词*

(7)

ɣi na qʰo ræ	lu	tɕə tɕə
livestock	herd	often
སྤོ་ཕྱུགས	འཚོ་བ	རྒྱ་བར
牛羊	看/放	经常

'All these big hounds were taken and went with his father, so the son often only took the little puppy with (him) to herd livestock.'

ཀ་ཁྱི་ཆེ་བ་ཚང་མ་ཡ་ཐས་ཁྱེད་དེ་ཕྱིན་པས་བུ་རྒྱུང་གིས་རྟག་པར་ཁྱི་ཕྲུག་རྒྱང་རྒྱང་དེ་ཁྱེད་ནས་བོ་ལུག་འཚོས།

大的猎狗都被爸爸带走了,儿子经常带着只小狗（在家）放牛羊。

(8)

ti	ɲi	pæ pæ	ti	ly	la	dzo ga	m	tɕə tɕə
one	day	rice ball	one	CL	OTM	lunch	make	often
གཅིག	ཉིན	འབྲས་ཀྱི་བག་ལེབ	གཅིག	*ཚད་ཚོག*	*ཡུལ་ཚོག*	དོས་ཟ	བཟོ་བ	རྟག་པར
一	天	米饭团	一	*量词*	*宾标*	午饭	做	经常

'Every day, (he) often took one rice ball to make (his) lunch.'

(ཁོས་)རྟག་པར་འབྲས་ཀྱི་བག་ལེབ་གཅིག་དོས་ཟ་ཟོས།

(他)经常每天带一个米饭团充当山上吃的午饭.

(9)

ti	ɲi	ɲi mi gɣ	te	ʑi	tʰi	ja	dzo ga	dzə	tʰʁu	te
one	day	noon	DP	son	DET	CL	lunch	eat	when	DP
གཅིག	ཉིན	དོས་ཟ	*སྒེལ་ཚོག*	བུ	*དེས་ཚོག*	*ཚད་ཚོག*	དོས་ཟ	ཟ་བ	སྐབས་སུ	*སྒེལ་ཚོག*
一	天	中午	*连词*	儿子	*限词*	*量词*	午饭	吃	时候	*连词*

(10)

tʂʰə ɲo	tʰi	ja	ha	ŋu ɕy	kɣ sə	kɣ sə	ŋa	pæ pæ	ɲu
puppy	DET	CL	also	VOB	OP	OP	I	rice ball	need/want
ཁྱི་ཕྲུག	*དེས་ཚོག*	*ཚད་ཚོག*	ཀྱང	*རྒོད་ཚོག*	*ལད་རྒྱོས*	*ལད་རྒྱོས*	ང	འབྲས་ཀྱི་བག་ལེབ	དགོས་པ
小狗	*限词*	*量词*	也	*词壳*	*拟声*	*拟声*	我	米饭团	需要

(11)

ŋa	ɲi zo qo	le	ma ʁa	ro	ŋu
I	hungry	DP	very	PT	say
ང	ལྷོག་ས་པ	སྒེལ་ཚོག	ཀ་ཅང	འདས་ཚོག	བཞད
我	饥饿	*连词*	很	*去时*	说

'Noon one day, when the son ate lunch, the puppy also said, "*kɣ*^{11} *sə*^{53}*, kɣ*^{11} *sə*^{53}, I want a rice ball, I am very hungry."

ཉིན་ཞིག་གི་ཉིན་གུང་དུ་བུ་དེས་དོས་ཟ་སྐབས་ཁྱི་ཕྲུག་དེ་ཀྱང་(ཟུག་ནས་)ང་ཀ་ཅང་ལྷོག་ས་འདུག ང་ལ་འབྲས་ཀྱི་བག་ལེབ་དགོས་ཞེས་བཞད།

一天中午，儿子在吃午饭时，这小狗也叫着: “古嘶，古嘶，我要米饭团，我很饿。

(12)

ʑi	tʰi	ja	te	qo tɕʰə	le
son	DET	CL	DP	angry	DP
བུ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྒེལ་ཚོག	ཁོང་ཁྲོ་ལངས་པ	སྒེལ་ཚོག
儿子	*限词*	*量词*	*连词*	生气	*连词*

(13)

ŋa	ha	dzə	ma	lu	ro	te	nu	ʂə	hũ	di
I	also	eat	NEG	enough	PT	DP	you	die	go	say
ང	ཀྱང་།འང	ཟ་བ	ཡག་རྒྱ	འདང་བ	འདས་ཚོག	སྒེལ་ཚོག	ཁྱོད	ཤི་བ	སོང	བཞད
我	也	吃	*否定*	足够	*去时*	*连词*	你	死	去	说

'The son was angry and said, "I also have not (got) enough to eat, you go die."'

བུ་དེ་ཁོང་ཁྲོ་ལངས་ནས་ང་ལའང་འདང་གིན་མེད། ཁྱོད་ཤི་རྒྱ་སོང་ཞེས་བཞད།

儿子生气地说: “连我也不够吃了, 你去死吧!"

(14)

tʂʰə ɳo	tʰi	ja	ʁu mdʁy	le	ji ji[A]	ta hũ	te
puppy	DET	CL	cry	DP	OP	tonight	DP
ཁྱི་ཕྲུག	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	དུ་བ	སྦྱེལ་ཚོག	ཡང་རྒྱོས	དོ་དགོང	སྦྱེལ་ཚོག
小狗	*限词*	*量词*	哭泣	*连词*	*拟声*	今晚	*连词*

(15)

tsʰo ro mi	nu	tʁu	nu	dzə	da	ʁæ	ji	di
tsʰo ro mi	you	kill	you	eat	come	FT	say	say
ཚོ་རོ་མེ	ཁྱོད	གསོད་པ	ཁྱོད	ཟ་བ	ཡོང་བ	མ་འོངས་པ	བཞད	བཞད
措容米	你	杀	你	吃	来	*未时*	说	说

'The puppy cried and said, "*ji*^{44} *ji*^{44}, tsʰo^{11} ro^{44} mi^{11} said, tonight, (she) will come, kill you and eat you."'

ཁྱི་ཕྲུག་དེ་དུ་བཞིན་དུ་ཡིའེ་ཡིའེ། དོ་དགོང་ཚོ་རོ་མེ་ཡོང་ནས་ཁྱོད་རང་བས་ནས་ཟ་རྒྱུ་ཞེད་ཞེས་བཞད།

那只小狗哭着说: “咦, 咦, 措容米说今晚要来杀你, 吃你。”

(16)

ʑi	tʰi	ja	tʰi	tʰʁu	te	qɣ li xi	nda	ka	kʰɣ kʰɣ tɕʰa
son	DET	CL	DET	CL	DP	scare	very	DP	quickly
བུ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྦྱེལ་ཚོག	སྐྲག་པ	ཤ་ཅང	སྦྱེལ་ཚོག	མགྱོགས་པ
儿子	*限词*	*量词*	*限词*	*量词*	*连词*	害怕	很	*连词*	立即

(17)

a lɛ jo qʰo	tsʰo ro mi	gɛ ræ	m̩	ŋa	dzə	da	ʁæ	ji	djɛ	di
friend	tsʰo ro mi	really	AVM	I	eat	come	FT	say	MP	say/ask
གྲོགས་པོ	ཚོ་རོ་མེ	དངོས་ནས	ཀྱེད་ཚོག	ང	ཟ་བ	ཡོང་བ	མ་འོངས་པ	བཞད	ཚོག་སྟེགས	བཞད
朋友	措容米	真的	*副标*	我	吃	来	*未时*	说	*语气*	说/问

[A] The sound of crying.

'The son, at this moment, was very scared and quickly asked, "Friend, did ts^ho^{11} ro^{44} mi^{11} really say (she) will come eat me?"

སྐབས་དེར་བུ་དེ་ཉ་ཅང་སྐྲག་ནས་བློགས་པོ་ལགས། ཚོ་རོ་མེ་ཡིས་དངོས་ནས་ང་ཟ་ཡོང་རྒྱུ་ཡིན་ཟེར་རམ་ཞེས་དྲིས།

儿子(听了)很害怕, 立即问道: “朋友, 措容米真的说了要来吃我吗?”

(18)

te	$ts^hə$ ɳo	t^hi	ja	te	gɛ ræ	m̩	da	ʁæ	ji	ŋu
DP	puppy	DET	CL	DP	really	AVM	come	FT	say	say/answer
སྦྱོར་ཚིག	ཁྱི་ཕྲུག	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	སྦྱོར་ཚིག	དངོས་ནས	ཀྱིད་ཚིག	ཡོང་བ	མ་འོངས་པ	བཤད	བཤད
连词	小狗	*限词*	*量词*	*连词*	真的	*副标*	来	*未时*	说	说

'Then the puppy answered, "(ts^ho^{11} ro^{44} mi^{11}) said (she) would really come."

དེ་ནས་ཁྱི་ཕྲུག་གིས་ཚོ་རོ་མེ་ཡིས་དངོས་ནས་(ཁོང་ཚ་ར)ཡོང་རྒྱུ་ཡིན་ཟེར་ཞེས་བཤད།

小狗说: “(措容米)真的说了要来。”

(19)

te	q^ha	m̩	ʁæ	ŋa	a da	ha	$tʂ^hə$ tɕɛ	ɕy	ro
DP	how/what	do	FT	I	father	also	hunt	went	PT
སྦྱོར་ཚིག	ཅི་འདྲ	བྱེད	མ་འོངས་པ	ང	ཨ་ཕ	ཀྱང	དི་དྲགས་རྩོན་པ	ཕྱིན	འདོན་ཚིག
连词	怎样	做	*未时*	我	爸爸	也	打猎	去	*去时*

(20)

ŋa	ti	gɣ	na na	q^ha	m̩	hũ	ro	di
I	one	CL	only	how/what	do	should	PT	say
ང	གཅིག	ཚད་ཚིག	ཁོ་ན	ཅི་འདྲ	བྱེད	འོས་པ	འདོན་ཚིག	བཤད
我	一	*量词*	仅仅	什么	做/办	应该	*去时*	说

'Then, (the son) said, "What will (I) do? My father also went to hunt; only me, what should (I) do?"

དེ་ནས་ཁོས་ངས་ཅི་བྱེད་འོས་པ་རེད། བའི་ཨ་ཕ་ཡང་རི་དྭགས་བརྒྱན་དུ་ཕྱིན། ང་ཁོ་ནས་ཅི་བྱས་ན་འོས་ཞེས་བཤད།

然后，(小孩可怜地)说: “那该怎么办，我爸爸也去打猎了，我一个人该怎么办呢?”

(21)

ŋa	jo qʰo	nu	ha	ŋa	ma	ʁo ʁo	te
I	friend	you	also	I	NEG	help	DP
ང	གྲོགས་པོ	ཁྱོད	ཀྱང	ང	*དགག་རྒྱ*	རོགས་རམ	*རྒྱ་ཚིག*
我	朋友	你	也	我	*否定*	帮忙	*连词*

(22)

væ qæ	qʰa gɣ	ŋa	ʁo ʁo	da	ʁæ	di
other	who	I	help	come	FT	say
གཞན་པ	སུ	ང	རོགས་རམ	ཡོང་བ	*མ་འོངས་པ*	བཤད
别的	谁	我	帮忙	来	*未时*	说

'(The son) said, "My friend, if you also don't help me, then, others, who else will come help me?"'

(བུ་དེས་)བའི་གྲོགས་པོ། ཁྱོད་ཀྱིས་ཀྱང་ང་ལ་རོགས་རམ་མི་བྱེད་ན་གཞན་སུ་ཞིག་གིས་ང་ལ་རོགས་བྱེད་དུ་ཡོང་དེས་ཞེས་བཤད།

(小孩想了想)说: “我的朋友, 如果你也不帮我的话, 别的还有谁会来帮我呢?”

(23)

tʂʰə ɳo	tʰi	ja	te	
puppy	DET	CL	DP	
ཁྱི་ཕྲུག	*དེས་ཚིག*	*ཚད་ཚིག*	*རྒྱ་ཚིག*	
小狗	*限词*	*量词*	*连词*	

(24)

ma	qɣ	ma	qɣ	li	bi	te	nu	ʂa
NEG	worry	NEG	worry	back	go	DP	you	tell
དཀའ་སྐྱ	སེམས་ཁལ་བྱེད་པ	དཀའ་སྐྱ	སེམས་ཁལ་བྱེད་པ	ཕྱིར	འགྲོ	སྐྱེལ་ཚིག	ཁྱོད	བཤད
否定	担心	*否定*	担心	回	去	*连词*	你	说

(25)

ɛ qo	li	to	te
home	back	arrive	DP
ཁྱིམ་ཚང	ཕྱིར	ཐོན་པ	སྐྱེལ་ཚིག
家	回	到达	*连词*

(26)

qʰa	ṃ	hũ	su	nu	ʂa	di
what	do	should	GEN	you	tell	say
ཅི་ཞིག	བྱེད་པ	འོས་པ	འབྲེལ་སྐྱ	ཁྱོད	བཤད	བཤད
什么/怎么	做/办	应该	*属格*	你	说	说

'The puppy unworriedly said, "Don't worry, don't worry, go back (home and then I will) tell you (what to do), arrive back home, then (I will) tell (you) what you should do."'

ཁྱི་ཕྲུག་གིས་སེམས་ཁྲུང་མེད་པའི་ངང་བཤད་རྒྱུར། སེམས་ཁལ་མ་བྱེད། སེམས་ཁལ་མ་བྱེད། ཡུལ་ལ་ཐོན་རྗེས་ངས་ཁྱོད་ལ་ཅི་ཞིག་སྨྲའོས་པ་བཤད་ཟེར།

小狗却不慌不忙地说: “别担心, 别担心, 回去就跟你说, 回到家后给你说该怎么办。”

(27)

tʰjo	ɲi	kɣ	jo jo	le	ɣi na qʰo ræ	o ba	tʁy	li	ɕy
they	two	CL	together	DP	livestock	all	drive	back	went
ཁོ་ཚོ	གཉིས	ཚོད་ཚིག	མཉམ་དུ	སྐྱེལ་ཚིག	ནོར་ལུག	ཚང་མ	དེད་པ	ཕྱིར	ཕྱིན
他们	俩	*量词*	一起	*连词*	牛羊	都	赶	回	去

'They two, together, drove all the livestock and went back (home).'
ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་མཉམ་དུ་ནོར་ལུག་ཚང་མ་ཕྱིར་(ཡུལ་ལ་)དེད་ནས་སོང་།
他俩一起把牛羊都赶了回去。

(28)

ʑi	tʰi	ja	qɣ li xi	le
son	DET	CL	scare	DP
བུ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྐྲག་པ	སྦྱོར་ཚོག
儿子	*限词*	*量词*	害怕	*连词*

(29)

ræ	ndzu	ræ	hĩ	ma	pʰa	ro
PRE-ATT	sit	PRE-ATT	stand	NEG	able	PT
འདུག་རྟོག	ཙོག་པ	འདུག་རྟོག	ལངས་པ	དགག་རྒྱ	ཐུབ་པ	འདུག་ཚོག
前体	坐	*前体*	立	*否定*	能	*去时*

'The son was scared and unable to sit or stand.'
བུ་དེ་སྐྲག་ནས་ཙོག་ནས་འདུག་མ་ཐུབ་ལ་ལངས་ནས་ཀྱང་འདུག་མ་ཐུབ།
孩子害怕得坐立不安。

(30)

tʂʰə ɳo	tʰi	ja	te	ʑi	tʰi	ja	da
puppy	DET	CL	DP	son	DET	CL	DAT
ཁྱི་སྡུག	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྦྱོར་ཚོག	བུ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ལ་དོན
小狗	*限词*	*量词*	*连词*	儿子/孩子	*限词*	*量词*	*与格*

(31)

nu	ta hũ	te	ɣi	ŋo	qo lo	lo	tsə pæ	hũ	di
you	tonight	DP	cattle	stable	inside	GOAL	hide	go	say
ཁོད	དེ་དགོང	སྦྱོར་ཚོག	ཟོག	ཁང་བ	ནང་དུ	ལས་ཚོག	སྦ་བ	སོང	བཤད
你	今晚	*连词*	牛	圈	里面	*目词*	藏	去	说

'The puppy said to the son, "You, tonight, go hide inside the cattle stable."'
ཁྱི་ཕྲུག་གིས་བུ་ལ་དོ་ནུབ་ཁྱོད་ཟོག་ར་རྒྱས་ནས་སྡོད་ཅིས་བཞད།
小狗对孩子说: “今晚, 你到牛圈里面去藏。”

(32)

te	tʂʰə ɳo	tʰi	ja	ʂa	ṃ
DP	puppy	DET	CL	tell	AVM
སྒེལ་ཚོག	ཁྱི་ཕྲུག	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	བཞད	ཤེད་ཚོག
连词	小狗	*限词*	*量词*	说	*副标*

(33)

ɣi	ŋo	qo lo	lo	tsə pæ	ɕy	ro
cattle	stable	inside	GOAL	hide	went	PT
ཟོག	ཁང་བ	ནང	ལས་ཚོག	སྦ་བ	ཕྱིན	འདས་ཚོག
牛	圈	里面	*目词*	藏	去	*去时*

'Then, the (son) went inside the cattle stable to hide like the puppy said.'
དེ་ནས་(བུ་)དེས་ཁྱི་ཕྲུག་གིས་བཞད་པ་ལྟར་ཟོག་ར་ནང་དུ་སྦ་རྒྱིན།
(小孩)按小狗说的藏到牛圈里面去。

(34)

ɳi mi	ʁo	te	ta hũ	te
heart	LOC	DP	tonight	DP
སེམས་ཀ	གནས་གཞི	སྒེལ་ཚོག	དོ་དགོང	སྒེལ་ཚོག
心	*位格*	*连词*	今晚	*连词*

(35)

go	dʁu	da	ʁæ	ma	sə	ro	ŋu
what	happen	come	FT	NEG	know	PT	say/think
ཅི་ཞིག	བྱུང་བ	ཡོང་བ	མ་འོངས་པ	དགག་སྒྲ	ཤེས་པ	འདས་ཚོག	བསམ
什么	出	来	*未时*	*否定*	知道	*去时*	说/想

(36)

ka	ɣi	ŋo	ʁo	tsə pæ	ta
DP	cattle	stable	LOC	hide	EXT
ཀྱེ་ཚོག	ཨོག	ཁང་བ	གནས་གཅེ	སྦུ་བ	འཕ་མཐུན
连词	牛	圈	*位格*	藏	*存在*

'In (his) heart, (he) thought "(It is unknown) what will come and happen tonight," and hid in the cattle stable loft.'

(ཁོས་)དོ་ནུབ་ཙི་ཞིག་བྱུང་རྒྱུ་ཡིན་མི་ཤེས་སྙམ་ཞོང་དུ་ཨོག་ངའི་ནང་དུ་སྦས་ནས་བསྡད།

(小孩) 藏在牛圈楼上，心里想: “今晚不知道会出什么事呀!”

(37)

a za za	ṃ	na hũ	dʑy	ro
slow	AVM	dark	come	PT
དལ་མོ	ཀྱེད་ཚོག	ས་རྨག་བ	ཡོང་བ	འདས་ཚོག
慢慢	*副标*	天黑	来	*去时*

'Slowly darkness came.'

དལ་གྱིས་ས་རྨག་སོང་།

天慢慢地(变)黑了。

(38)

tʰi	tʰʙu	te	tsʰo ro mi	tʰi	ja	te	puŋ	puŋ	ṃ
DET	moment	DP	tsʰo ro mi	DET	CL	DP	OP	OP	AVM
དེས་ཚོག	སྐབས	ཀྱེ་ཚོག	ཚོ་རོ་མེ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ཀྱེ་ཚོག	ལང་རྒྱོས	ལང་རྒྱོས	ཀྱེད་ཚོག
限词	时	*连词*	措容米	*限词*	*量词*	*连词*	*拟声*	*拟声*	*副标*

(39)

ny ny	la	ha	ʑy	o	ʑy	ṃ	dʑy	ro	ji	le
breast	OTM	here	thrash	there	thrash	AVM	come	PT	say	MP
ནུ་མ	ཡུལ་ཚོག	འདི་ན	རྡུང་བ	དེ་ན	རྡུང་བ	ཀྱེད་ཚོག	ཡོང་བ	འདས་ཚོག	བཤད	ཚོག་རྩེགས
奶/乳房	*宾标*	这儿	打	那儿	打	*副标*	来	*去时*	说	*语气*

'(It was) said (that) at this moment, ts^ho^{11} ro^{44} mi^{11} used (her) breasts to thrash here and thrash there and came.'

སྐབས་འདིར། ཚོ་རོ་མེ་ཡིས་(རང་གི་)ནུ་མས་གང་སར་བརྡུངས་ཤོར་དུ་འོངས།

这时候, 措容米一边用(她那对长长的)乳房到处打, 一边(往牛圈里冲)来。

(40)

ɣi	ŋo	q^ho bo	tʁy $q^hæ$	le	qo lo	lo	dʑy	ro
cattle	stable	door	break	DP	inside	GOAL	come	PT
ཨོག	ཁང་པ	སྒོ	གཅོག་པ	*སྤྱི་ལ་ཚིག*	ནང	*ལས་ཚིག*	ཡོང་བ	*འདས་ཚིག*
牛	圈	门	打破	*连词*	里面	*目词*	来	*去时*

'(ts^ho^{11} ro^{44} mi^{11}) broke the cattle stable door and came inside.'

(ཚོ་རོ་མེ་)ཡིས་ཨོག་རའི་སྒོ་བཅག་ནས་ནང་དུ་ཡོང་།

(措容米)打破牛圈门(冲)了进来。

(41)

qo lo	lo	dʑy	te	ɣi	ŋi
inside	GOAL	come	DP	cattle	ERG
ནང་དུ	*ལས་ཚིག*	ཡོང་བ	*སྤྱི་ལ་ཚིག*	ཨོག	*བྱེད་སྒྲ*
里面	*目词*	来	*连词*	牛	*作格*

(42)

nu	ta	ŋa	ko	ŋa	ta	nu	ko
you	butt	I	give	I	butt	you	give
ཁོད	རྡུད	ང	སྤྲོད	ང	རྡུད	ཁོད	སྤྲོད
你	抵撞	我	给	我	抵撞	你	给

(43)

m̩	mɛ ndo	te	li	pæ	ro
AVM	dawn come	DP	back	run	PT
ཨེད་ཚོག	སྒུ་རེངས་པོན་པ	སྟེལ་ཚོག	ཕྱིར	རྒྱག	འདས་ཚོག
副标	天亮	*连词*	回	跑	*去时*

'(ts^{h}o^{11} ro^{44} mi^{11}) came inside and was butted by the cattle from one to another and (ts^{h}o^{11} ro^{44} mi^{11}) ran back (when) dawn came.'

(ཚོ་རོ་མེ་)ནང་དུ་ཡོང་མོད། འོན་ཀྱང་མོར་ཕྱུགས་ཐོག་ཐོག་བོས་རྡུང་རྡེག་བྱས་ནས་ཡར་མར་གཡུགས་ཏེ། ནམ་ལངས་དུས་ཕྱིར་བྲོས་སོང་།

进来后, 被牛(用角)抵来抵去, 天亮时跑了回去。

(44)

ʑi	t^{h}i	ja	dzo̩ ga	pæ pæ	do dzə̩	nda	ly	tʂ^{h}ə	ka
son	DET	CL	lunch	rice ball	big	very	one	press	DP
བུ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	དྲོས་ཧ	བག་ལེབ	ཆེ་བ	ཀ་ཅང	གཅིག	ལས་པ	སྟེལ་ཚོག
儿子	*限词*	*量词*	午饭	米饭团	大	很	一	捏/做	*连词*

(45)

mæ	ti	n̩i	te	jo jo	ɣi na q^{h}o ræ	lu	ɕy	ro	sə
next	one	day	DP	together	livestock	herd	went	PT	again
རྗེས་སུ	གཅིག	ཉིན	སྟེལ་ཚོག	འགྲོགས	ནོར་ལུག	འཚོ་བ	ཕྱིན	འདས་ཚོག	ཡང་བསྐྱར
以后	一	天	*连词*	一起	牛羊	放	去	*去时*	又

'Next day, the son pressed one very big lunch rice ball and (the boy and puppy) went to herd livestock together again.'

ཕྱི་ཉིན། བུ་དེས་འབྲས་རྡོག་ཆེན་པོ་ཞིག་ལས་ནས་ཡང་བསྐྱར་(ཁྱི་ཕྲུག་)དེ་དང་མཉམ་དུ་ཐོག་འཚོ་རྒྱུ་ཕྱིན།

第二天, 小孩子做了一个大大的米饭团, 又(跟小狗)一起去放牛羊了。

(46)

ʑi	tʰi	ja	pæ pæ	ti	mo pʰa	qʰæ	tʂʰə ɳo	tʰi	ja
son	DET	CL	rice ball	one	half	crack/divide	puppy	DET	CL
བུ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	འབྲས་ཀྱི་བག་ལེབ	གཅིག	ཕྱེད་ཀ	བགོ་བ	ཁྱི་ཕྲུག	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག
儿子	*限词*	*量词*	米饭团	一	量词	分	小狗	*限词*	*量词*

(47)

mi	tɕə	ka	ŋa	ta hũ	te	qʰa	ṃ	ʁæ	ro
GOAL	eat	DP	I	tonight	DP	what	do	FT	PT
ལས་ཚོག	ཟ་བ	སྦྱོར་ཚོག	ང	དོ་དགོང	སྦྱོར་ཚོག	ཅི་ཞིག	བྱེད	ས་འོངས་པ	འདས་ཚོག
目词	吃	*连词*	我	今晚	*连词*	什么/怎么	做/办	*未时*	*去时*

(48)

di	ka	mɛ ʁu	pʰæ pʰæ	ṃ	ʁu mdʁy	ro
say	DP	tear	stream	AVM	cry	PT
བཞད	སྦྱོར་ཚོག	མིག་ཆུ	བཞུང་བ	ཀྱང་ཚོག	ངུ་བ	འདས་ཚོག
说	*连词*	眼泪	簌簌	*副标*	哭泣	*去时*

'The son divided one half of the rice ball down to the puppy to eat and said, "What will (we) do tonight?" and tears streamed (from his eyes).'

བུ་དེས་འབྲས་རྡོག་བགོ་ས་ནས་ཕྱེད་ཀ་ཁྱི་ཕྲུག་ལ་བྱིན་ཏེ་དོ་ནུབ་བས་ཅི་ཞིག་བྱ་ཞེས་བཞད་ནས་(མིག་ཆུང་ལས་)མིག་ཆུ་ཤམ་ཤམ་དུ་བཞུང་།

小孩分了一半米饭团给小狗吃后说: “今晚我该怎么办呢?” 就眼泪簌簌地哭了

(49)

tʂʰə ɳo	tʰi	ja	te	ma	qʏ	ma	qʏ	tʰa	ʁu mdy
puppy	DET	CL	DP	NEG	scare	NEG	scare	NEG	cry
ཁྱི་ཕྲུག	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྦྱོར་ཚོག	དགག་སྒྲ	སྐྲག་པ	དགག་སྒྲ	སྐྲག་པ	དགག་སྒྲ	ངུ་བ
小狗	*限词*	*量词*	*连词*	*否定*	害怕	*否定*	害怕	否定	哭泣

(50)

ta hũ	te	nu	mo	ŋo	qo lo	lo	tsə pæ	hũ	di
tonight	DP	you	horse	stable	inside	GOAL	hide	go	say
དོ་དགོང	རྗེ་པ་ཚོག	ཁོད	རྟ	ཁང་པ	ནང་དུ	ལས་ཚོག	སྦྲ་བ	སོང	བཞིན
今晚	*连词*	你	马	圈	里面	*目词*	藏	去	说

'The puppy said, "Don't be scared, don't be scared and, don't cry; tonight, you go hide inside the horse stable."'

ཁྱི་ཕྲུག་གིས་ཁྱོད་སྐྲག་མི་དགོས། སྐྲག་མི་དགོས། དོ་ནུབ་ཁྱོད་རྟ་ར་ནང་དུ་སྦྲ་བར་སོང་ཞེས་བཞིན།

小狗说: “别害怕, 别害怕, 别哭, 今晚你到马圈里面去藏。”

(51)

ta hũ	ha	tʂʰə ɲo	ʂa	m̩	mo	ŋo	lo	tsə pæ	ɕy
tonight	also	puppy	say	AVM	horse	stable	GOAL	hide	went
དོ་དགོང	ཡང	ཁྱི་ཕྲུག	བཞིན	ཅེད་ཚོག	རྟ	ཁང་པ	ལས་ཚོག	སྦྲ་བ	ཕྱིན་པ
今晚	也	小狗	说	*副标*	马	圈	*目词*	藏	去

'That night, (the son) also, like the puppy said, went to the horse stable to hide.'

ནུབ་མོ་དེར་བུ་དེ་ཁྱི་ཕྲུག་གིས་བཞིད་པ་ལྟར་རྟ་ར་རྒྱབ།

今晚, (小孩)还是照小狗说的藏到马圈里面去了。

(52)

ta hũ	ha	ji hũ	dʑo m̩
tonight	also	the night before	like
དོ་དགོང	ཀྱང	མདེད་དགོང	ལྟར
今晚	也	昨晚	像

(53)

ts^{h}o ro mi	t^{h}i	ja	na hũ	t^{h}ʁu	te
ts^{h}o ro mi	DET	CL	dark	when	DP
ཚོ་རོ་མི	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ནག་བ་	སྐབས་སུ	སྟེ་ལ་ཚོག
措容米	*限词*	*量词*	天黑	时候	*连词*

(54)

ny ny	do hãe	nda	t^{h}i	dʑy	la	ha	ʑy	o	ʑy
breast	long	very	DET	pair	OTM	here	thrash	there	thrash
ནུ་མ	རིང་བ	ཅ་ཅང	དེས་ཚོག	ཆ	ཡུལ་ཚོག	འདི་ན	རྡུང་བ	དེ་ན	རྡུང་བ
乳房	长	很	*限词*	量词	*宾标*	这儿	打	那儿	打

(55)

m̩	mo	ŋo	qo lo	lo	dʑy	ro	sə
AVM	hose	stable	inside	GOAL	come	PT	again
ཀྱིད་ཚོག	རྟ	ཁང་བ	ནང	ལས་ཚོག	ཡོང་བ	འདས་ཚོག	ཡང་བསྐྱར
副标	马	圈	里面	*目词*	来	*去时*	又

'That night, also like the night before, (ts^{h}o^{11} ro^{44} mi^{11}), when (it was) dark, used (her) very long pair of breasts to thrash here and thrash there and came inside the horse stable again.'

དགོང་མོ་དེར། དེའི་སྔོན་ཉིན་གྱི་དགོང་མོ་དང་འདྲ་བར། ཚོ་རོ་མེ་ཡིས་མོའི་ནུ་མ་རིང་པོ་རྒྱང་གིས་གང་སར་བརྡུངས་ཤོར་དུ་རྡུ་ར་ནང་དུ་འོངས།

今晚, 天黑的时候, 措容米也像昨晚一样, 一边用那双长长的乳房到处打, 一边往马圈里(冲)来。

(56)

ʑi	t^{h}i	ja	qɣ li xi	le	sa	ha	bʑi[A]	ma	ŋa
son	DET	CL	scare	DP	breath	also/even	breathe	NEG	dare
བུ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྐག་པ	སྟེ་ལ་ཚོག	དབུགས	ཀྱང	འཕིན་པ	དགག་སྒྲ	ཐོད་པ
儿子	*限词*	*量词*	害怕	*连词*	气	也	出气	*否定*	敢

[A] *sa^{11}* = breath, *bʑi^{53}* = to breathe.

'The son was (so) scared that he didn't even dare to breathe a breath.'
བུ་དེ་སྣག་ནས་དབུགས་ཀྱང་ཕྱིར་གཏོང་མ་ཐོད།
孩子害怕得连气都不敢出。

(57)

ts^{h}o ro mi	t^{h}i	ja	ha ʂə	ta ɳ	mo	ȵi	ts^{h}u	li	tɕ^{h}ə
ts^{h}o ro mi	DET	CL	still	like this	horse	ERG	kick	back	SUF-COM
ཚོ་ར་མི	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	དཀ་རུང	འདི་འདྲ	རྟ	ཀྱིད་སྒྲ	འཕས་རྒྱག་པ	ཕྱིར	འདོན་རྗེས
措容米	*限词*	*量词*	还是	这样	马	*作格*	踢	回	*后体*

'The ts^{h}o^{11} ro^{44} mi^{11} was still, like this (the same thing happened as the night before), kicked by horses and went back.'
ཚོ་ར་མི་སྟར་བཞིན་དུས་འཕས་བརྒྱབ་སྟེ་ཕྱིར་འགྲོ་རྒྱབཔ།
措容米还是这样被马踢(来踢去的, 天亮时)回去了。

(58)

mæ	ti	ȵi	te	t^{h}jo	ȵi	kɣ	jo q^{h}o	va qæ	na	jo jo
next	one	day	DP	they	two	CL	friend	other	and	with
རྗེས་སུ	གཅིག	ཉིན	སྐྱེལ་ཚོག	ཁོ་ཚོ	གཉིས	ཚད་ཚོག	གྲོགས་པོ	གཞན་པ	དང	མཉམ་དུ
以后	一	天	*连词*	他们	俩	*量词*	朋友	别的	和	跟随

(59)

le	ɣi na q^{h}o ræ	lu	ɕy	ro	sə
DP	livestock	herd	went	PT	again
སྐྱེལ་ཚོག	ནོར་ལུག	འཚོ་བ	ཕྱིན	འདོན་ཚོག	ཡང་བསྐྱར
连词	牛羊	看/放	去	*去时*	又

'The next day, they two went to herd livestock again with other friends.'
ཕྱི་ཉིན། ཁོ་གཉིས་གྲོགས་པོ་གཞན་དང་མཉམ་དུ་ཡང་བསྐྱར་ནོར་ལུག་འཚོ་རྒྱཔ།
第二天, 他俩又跟别的朋友一起去放牛羊了。

(60)

ʑi	tʰi	ja	kʰɣ̩ kʰɣ̩ tɕʰa
son	DET	CL	quickly
བུ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	མཇུག་ས་ལ

儿子 *限词* *量词* 立即

(61)

pæ pæ	do dzə̯	tʰi	mo pʰa	qʰæ	tʰɛ	mi	tɕə	ka
rice ball	big	DET	half	crack/divide	it	GOAL	give to eat	DP
འབྲས་ཀྱི་བག་ལེབ	ཆེ་བ	དེས་ཚོག	ཕྱེད་ཀ	བགོ་ལ	ཁོ	ལས་ཚོག	ཟ་རུ་འཇུག་ལ	སྦྱོལ་ཚོག
米饭团	大	*限词*	一半	分开	它	*目词*	吃	*连词*

(62)

a lɛ jo qʰo	ta hũ	te	qʰa ṃ	ʁæ	ro	di
friend	tonight	DP	how/what	FT	PT	say/ask
གྲོགས་པོ	དོ་དགོང	སྦྱོལ་ཚོག	ཅི་འདྲ	མ་འོངས་པ	འདས་ཚོག	བཤད
朋友	今晚	*连词*	怎么办	*未时*	*去时*	说

'The son quickly divided the rice ball and gave the bigger half down (to the puppy) to eat and asked again, "Friend, tonight, what will (I) do?"'

བུ་དེས་ལམ་སང་འབྲས་རྡོག་(དུམ་བུ་གཉིས་སུ་)བགོས་ནས་ཆེ་བ་ཕྱི་ཕྱུག་དེར་ཟ་བ་རུ་བཅུག་ནས་ཡང་བསྐྱར་གྲོགས་པོ་ལགས། དོ་དགོང་ངས་ཅི་ཞེག་བྱས་ན་འགྲིག་ཅེས་དྲིས།

小孩立即分了一大半米饭团给它吃, 又问道: “朋友, 今晚该怎么办呢?”

(63)

tʂʰə ɲo	tʰi	ja	ma kʰɣ̩ ma ta	ṃ
puppy	DET	CL	unworried	AVM
ཕྱི་ཕྱུག	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སེམས་ཁྲང་མེད་པ	ཟེད་ཚོག
小狗	*限词*	*量词*	不慌不忙	*副标*

(64)

ma	qɣ	ma	qɣ	nu	ta hũ
NEG	scare	NEG	scare	you	tonight
ཉག་ག་རྒྱ	སྐྲག་པ	ཉག་ག་རྒྱ	སྐྲག་པ	ཁྱོད	དོ་དགོང
否定	害怕	*否定*	害怕	你	今晚

(65)

te	jo	ŋo	qo lo	lo	tsə pæ	hũ	ŋu
DP	sheep	stable	inside	GOAL	hide	go	say
རྒྱལ་ཚོག	ཡུག	ཁང་པ	ནང་དུ	ལས་ཚོག	སྦྲ་བ	སོང	བཤད
连词	羊	圈	里面	*目词*	藏	去	说

'The puppy unworriedly said, "Don't be scared, don't be scared, tonight you go inside the sheep stable to hide."'

ཁྱི་ཕྲུག་དེས་སེམས་ཁྲུར་མེད་པའི་ངང་སྐྲག་མི་དགོས། སྐྲག་མི་དགོས། དོ་དགོང་ཁྱོད་ཡུག་ར་སོང་ནས་སྦྲས་ཤེས་བཤད།

小狗却不慌不忙地说: “别害怕, 别害怕, 今晚你到羊圈里面去藏。”

(66)

ɣi na qʰo ræ	li	ʐa	bi tsa	ɳu	te	tʂʰə ɳo	tʰi	ja
livestock	back	collect	finish	after	DP	puppy	DET	CL
རོང་ཡུག	ཕྱིར	སྡུད་པ	ཚར་བ	རྗེས་སུ	རྒྱལ་ཚོག	ཁྱི་ཕྲུག	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག
牛羊	回	收	完	以后	*连词*	小狗	*限词*	*量词*

(67)

ʂa	ɱ	jo	ŋo	qo lo	lo	tsə pæ	ɕy
say	AVM	sheep	stable	inside	GOAL	hide	went
བཤད	ཀྱེད་ཚོག	ཡུག	ཁང་བ	ནང	ལས་ཚོག	སྦྲ་པ	ཕྱིན
说	*副标*	羊	圈	里面	*目词*	藏	去

'After (they) finished collecting back the livestock, (the son) went, like the puppy said, inside the sheep stable to hide.'
ནོར་ལུག་ཚང་མ་ཕྱིར་སྡུད་ཚར་རྗེས། བུ་དེ་ཁྱི་ཕྲུག་གིས་བཤད་པ་ཡུར་ལུག་རར་སྦུ་རྒྱིན།
把牛羊收回去后, 按小狗说的藏到羊圈里面去。

(68)

a za za	ṃ	na hũ	dʑy	tʰʙu	te	tsʰo ro mi	tʰi	ja
slow	AVM	dark	come	when	DP	tsʰo ro mi	DP	CL
དལ་མོ	*ཀྱེད་ཚོག*	ས་རྨུག་པ	ཡོང་བ	སྐབས་སུ	*སྒེལ་ཚོག*	ཚོ་ར་མེ	*དེས་ཚོག*	*ཚད་ཚོག*
慢慢	*副标*	天黑	来/变	时候	*连词*	措容米	*限词*	*量词*

(69)

ha ʂə	ta ṃ	dʑy	ro	sə
still	like this	come	PT	again
དུ་རྩ	འདི་ཡུར	ཡོང་བ	*འདས་ཚོག*	ཡང་བསྐྱར
还是	这样	来	*去时*	又

'When darkness slowly came, the tsʰo[11] ro[44] mi[11] still came again like this (as before).'
ས་དལ་མོར་རྨུག་སྐབས། ཚོ་ར་མེ་སྔར་བཞིན་ཡོང་།
天慢慢地变黑的时候, 措容米还是像以前一样来了。

(70)

tsʰo ro mi	jo	ŋo	qʰo bo	tʙy qʰæ	le	qo lo	lo	dʑy	te
tsʰo ro mi	sheep	stable	door	break	DP	inside	GOAL	come	DP
ཚོ་ར་མེ	ལུག	ཁང་བ	སྒོ	གཅོག་པ	*སྒེལ་ཚོག*	ནང་དུ	*ལས་ཚོག*	ཡོང་བ	*སྒེལ་ཚོག*
措容米	羊	圈	门	打破	*连词*	里面	*目词*	来	*连词*

(71)

jo	ɲi	nu	ta	ŋa	ko	ŋa	ta	nu	ko
sheep	ERG	you	butt	I	give	I	butt	you	give
ལུག	*ཀྱིད་ཀྱི*	ཁྱོད	རྡོང	ང	སྤྲོད	ང	རྡོང	ཁྱོད	སྤྲོད
羊	*作格*	你	抵撞	我	给	我	抵撞	你	给

(72)

m̩	ta	le	mɛ ndo	te	li	ɕy
AVM	butt	DP	dawn come	DP	back	went
ཨེད་ཚོག	རྡུང་རྡེག	སྐྱེལ་ཚོག	ནམ་ལངས་པ	སྐྱེལ་ཚོག	ཕྱིར	ཕྱིན
副标	用头顶	*连词*	天亮	*连词*	回	去

'The ts^{h}o^{11} ro^{44} mi^{11} broke the sheep stable door, came inside and was butted, butted to each other by sheep and went back when dawn came.'

ཚོ་ར་མེས་ལུག་ངའི་སྒོ་བཅག་སྟེ་ནང་དུ་ཡོང་བ་ན་ལུག་གིས་ར་ཐོ་ཡིས་ཀོ་ལ་རྡུང་རྡེག་བྱས་བས་ནམ་ལངས་དུས་(ཚོ་ར་མེ་)ཕྱིར་ཕྱིན།

措容米打破羊圈门(冲进)来时，被羊（用头）顶来顶去，天亮时就（跑）回去了。

(73)

te	mæ	ti n̩i	dza	ndzə	pi tsa	n̩u	te	t^{h}jo	n̩i
DP	next	day	meal	eat	finish	after	DP	they	two
སྐྱེལ་ཚོག	རྗེས་སུ	ཉིན	ཟ་མ	ཟ་བ	ཚར་བ	རྗེས་སུ	སྐྱེལ་ཚོག	ཁོ་ཚོ	གཉིས
连词	以后	天	饭	吃	完	以后	*连词*	他们	俩

(74)

kɣ̩	jo jo	le	o ljo	po po	ʁo	ɣi na q^{h}o ræ	lu	ɕy	ro
CL	together	DP	up there	hill	LOC	livestock	herd	went	PT
ཚད་ཚོག	མཉམ་དུ	སྐྱེལ་ཚོག	ཡར་ན	རི་བོ	གནས་གཤི	ནོར་ལུག	འཚོ་བ	ཕྱིན	འདས་ཚོག
量词	一起	*连词*	上面	山	*位格*	牛羊	放	去	*去时*

'Then, next day, after (they) finished eating a meal they two together went to herd livestock on the hill.'

དེ་ནས། ཕྱི་ཉིན་ཟ་མ་ཟོས་ཚར་རྗེས། ཁོ་གཉིས་མཉམ་དུ་ཡར་རི་མགོར་ནོར་ལུག་འཚོ་རྒྱུ་ཕྱིན།

第二天吃完饭后, 他俩一起到山上放牛羊去了。

(75)

ta ɳi	te	pæ pæ	ti	ly	m̩	tʰɛ	ɳi	la	tʂʰə ɳo
today	DP	rice ball	one	CL	AVM	he	ERG	OTM	puppy
དེ་རིང	སྒེལ་ཚིག	འབྲས་ཀྱི་བག་ལེབ	གཅིག	ཚད་ཚིག	ཉིད་ཚིག	ཁོ	ཉིད་ཀྱི	ཡུལ་ཚིག	ཁྱི་ཕྲུག
今天	*连词*	米饭团	一	*量词*	*副标*	他	*作格*	*宾标*	小狗

(76)

tʰi	ja	mi	tɕə	ka	a lɛ jo qʰo	ɣi	ŋo	mo	ŋo
DET	CL	GOAL	give to eat	DP	friend	cattle	stable	horse	stable
དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	ལས་ཚིག	ཟ་རུ་འཇུག་པ	སྒེལ་ཚིག	གྲོགས་པོ	ནོར	ཁང་བ	རྟ	ཁང་བ
限词	*量词*	*目词*	吃	*连词*	朋友	牛	圈	马	圈

(77)

jo	ŋo	o ba	te	ŋa	ɳi	tsə pæ	pi tsa	ro	ŋa	ta hũ	te
sheep	stable	all	DP	I	ERG	hide	finish	PT	I	tonight	DP
ལུག	ཁང་བ	ཚང་མ	སྒེལ་ཚིག	ང	ཉིད་ཀྱི	སྦས་བ	ཚར་བ	འདས་ཚིག	ང	དོ་དགོང	སྒེལ་ཚིག
羊	圈	都	*连词*	我	*作格*	藏	完	*去时*	我	今晚	*连词*

(78)

qʰa	lo	tsə pæ	bɛ	ʁæ	ro	di	ʁu mdʁy	ro
where	GOAL	hide	go	FT	PT	say	cry	PT
གང་ན	ལས་ཚིག	སྦས་བ	འགྲོ	མ་འོངས་པ	འདས་ཚིག	བཞད	དུབ	འདས་ཚིག
哪儿	*目词*	藏	去	*未时*	*去时*	说	哭泣	*去时*

'Today, he took the whole rice ball and gave (it all) down to the puppy to eat and said, "Friend, the cattle stable, horse stable and sheep stable were hid in by me, (they are) finished so, tonight, where will I go hide?" and cried.'

དེ་རིང་ཁོས་འབྲས་རྡོག་ཚང་མ་ཁྱི་ཕྲུག་ལ་བྱིན་ནས་དུ་ཞོར་དུ་གོགས་པོ་ལགས། ར་ཁང་། རྟ་ར། ལུག་ར་ཚང་མའི་ནང་དུ་སྦས་ཟིན་པས། དོ་ནུབ་ང་གང་དུ་སྦྲ་དགོས་ཞེས་བཞད།

今天, 他把整个米饭团都拿给那个小狗吃了, 然后问: “朋友呀, 牛圈, 马圈和羊圈我都藏过了, 今晚, 我到哪儿去藏呢?”于是，哭了起来。

(79)

tʂʰə ɳo	tʰi	ja	te	ha ʂə	ma kʰɣ ma ta	ɱ	ma	kɣ	ma	qɣ
puppy	DET	CL	DP	still	unworried	AVM	NEG	scare	NEG	scare
ཁྱི་ཕྲུག	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ཟླེ་ཚོག	དུ་རུང	སེམས་ཁྲང་མེད་པ	ཤེད་ཚོག	དགག་ཐུབ	སྐྲག་པ	དགག་ཐུབ	སྐྲག
小狗	*限词*	*量词*	*连词*	还是	不慌不忙	*副标*	*否定*	害怕	*否定*	害怕

(80)

tʰa	ʁu mdʁy	nu	ta hũ	te	ɛ qo	tɔ	ʁo	lo	tsə pæ
NEG	cry	you	tonight	DP	home/family	loft	LOC	GOAL	hide
དགག་ཐུབ	དུ་བ	ཁོད	དོ་དགོང	ཟླེ་ཚོག	ཁྱིམ	ཐོག་ཁང	གནས་གཤེ	ལས་ཚོག	སྦ་བ
否定	哭泣	你	今晚	*连词*	家	楼	*位格*	*目词*	藏

(81)

hũ	te	a da	li	da	ro	di
go	DP	father	back	come	FT	say
སོང	ཟླེ་ཚོག	ཨ་ཕ	ཕྱིར	ཡོང་བ	མ་འོངས་བ	བཤད
去	*连词*	爸爸	回	来	*未时*	说

'The puppy still said unworriedly, "Don't be scared, don't be scared and don't cry and tonight, (you) go hide in (our) family loft, then Father will come back."'

ཁྱི་ཕྲུག་དེས་སྟངས་བཞིན་སེམས་ཁྲང་མེད་པའི་ངང་སྐྲག་མི་དགོས། སྐྲག་མི་དགོས། མ་དུ། ཁོད་དོ་དགོང་ཁྱིམ་གྱི་ཐོག་ཁང་དུ་སྦ་རུས་དང་། ཨ་ཕ་(དེའི་རྗེས་)ཕྱིར་ཡོང་རྒྱུ་རེད་ཞེས་བཤད།

小狗还是不慌不忙地说: “别害怕, 别害怕, 别哭泣, 今晚你到(我们)家的楼上去藏, 爸爸就要回来了。”

(82)

ɣi na qʰo ræ	li	te	le	dza	ndzə	pi tsa	ɳu	te	tʂʰə ɳo
livestock	back	close	DP	meal	eat	finish	after	DP	puppy
ནོར་ལུག	ཕྱིར	སྒོ་རྒྱག་པ	ཟླེ་ཚོག	ཟ་མ	ཟ་བ	ཚར་བ	རྗེས་སུ	ཟླེ་ཚོག	ཁྱི་ཕྲུག
牛羊	回	关	*连词*	饭	吃	完	以后	*连词*	小狗

(83)

tʰi	ja	qʰa	ṃ	hũ	su	tʰɛ	da	ʂa	ro
DET	CL	how/what	do	should	GEN	he/him	DAT	tell	PT
དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ཅི་ཞེག	བྱེད	འོས་པ	འབྲེལ་སྒྲ	ཁོ	ལ་དོན	བཤད	འདས་ཚོག
限词	*量词*	怎么	做	应该	*属格*	他	*与格*	说	*去时*

'After (the son) finished closing the livestock back (up in the stables) and eating a meal, the puppy told him what (he) should do.'

ནོར་ཡུག་དག་ཕྱིར་ཟོག་རར་བཏུག་པ་དང་ཟ་མ་ཟོས་ཚར་རྗེས། ཁྱི་ཕྲུག་གིས་ཁོ་ལ་ཅི་ཞེག་བྱེད་དགོས་ཚུལ་བཤད།

(他)把牛羊(都)关回(圈里), 吃完饭以后, 小狗就给他说了该怎么办。

(84)

te	qa	ʁo	mi dzָə	tʰo	li xo	hĩ
DP	hearth	LOC	charcoal	ABS	red	PER
རྒྱལ་ཚོག	མེ་ཐབ	གནས་གཤེ	སོལ་བ	རྒྱབ་ཚོག	དམར་བོ	རྒྱལ་ཚོག
然后	火灶	*位格*	炭	*肯定*	红色	*祈使*

'"In the hearth, keep the charcoal red."'

མེ་ཐབ་ནང་གི་སོལ་བ་དམར་བོར་གྱུར་དུ་རུགས།

“首先, 让火灶里的炭烧的旺旺的。”

(85)

kʰa[A]	ly	la	mi qa	tɕə ta	le
back-basket	one	OTM	down-hearth	put	DP
སྒེ་བོ	ཞེག	ཡུལ་ཚོག	མེ་ཐབ་ཀྱི་སྨད་ཕྱོགས	འཇོག་པ	རྒྱལ་ཚོག
背兜	一	*宾标*	灶下方	放	*连词*

[A] A *kʰa*^{11} is a bamboo container woven of bamboo strips carried on the back. There are two types. The smaller is woven very tightly and used most often to carry corn and rice and to store grain. The larger basket is woven more coarsely and used to carry grass and potatoes.

(86)

ba tsʰə	la	la	do mo	qo ta
clothes	one	OTM	above	cover
ལུ་བ	གཅིག	ཨུལ་ཚོག	ཐོག་ཏུ	སྒྲིབ་པ
衣服	一	*宾标*	上面	盖

(87)

ndzə bo	ti	tʰʙy	tʰʙy	le	to	ʁo	tɕʰə ta
water	one	CL	carry	DP	loft	LOC	put
རུ	གཅིག	ཚད་ཚོག	འཐུར་བ	སྒྲིལ་ཚོག	ཐོན་པ	གཏན་གཤེ	འཇོག་པ
水	一	*量词*	挑	*连词*	楼	*位格*	放

'(The son) carried one pair of buckets full of water and put (them) in the loft.'
(བུ་དེས་)རུ་(ཆོ་བ་)དོ་ཐུར་ནས་ཐོག་ཁང་དུ་བཞག

“然后, 挑一担水放在楼上。”

(88)

qʰo bo	kɣ tsə kɣ tsə	m̩	tʂə ta	ka	ŋa	kɣ sə	kɣ sə	ŋu
door	tight	AVM	bolt	DP	I	OP	OP	say
སྒོ	དམ་པོ	ཟེད་ཚོག	རྒྱག་པ	སྒྲིལ་ཚོག	ང	ལང་རྒྱོས	ལང་རྒྱོས	བཞད
门	紧	*副标*	顶	*连词*	我	*拟声*	*拟声*	说/叫唤

(89)

ɕy	a da	li	dʑy	su	dja	nu	qʰo bo	pʰo	ŋa	pjaŋ	pjaŋ
if	Father	back	come	GEN	BE	you	Door	open	I	OP	OP
གལ་ཏེ	ཨ་ཕ	ཕྱིར	ཡོང་བ	འབྱལ་སྒྲ	ནི་སྒྲ	ཁྱོད	སྒོ	ཁ་ཕྱེ་བ	ང	ལང་རྒྱོས	ལང་རྒྱོས
如果	爸爸	回	来	*属格*	*判断*	你	门	打开	我	*拟声*	*拟声*

(90)

ŋu	ɕy	tsʰo ro mi	dʑy	su	dja	qʰo bo	tʰa	pʰo	di
say	if	tsʰo ro mi	come	GEN	BE	door	NEG	open	say
བཞད	གལ་སྲིད	ཚོ་ར་མེ	ཡོང་བ	འབྱལ་སྒྲ	ནི་སྒྲ	སྒོ	དགག་སྒྲ	ཕྱེ་བ	བཞད
说/叫唤	如果	挫容米	来	*属格*	*判断*	门	*否定*	打开	说

'(The puppy) said, "Bolt the door tightly, and if I say, *kɣ*^{11} *sə*^{53} *kɣ*^{11} *sə*^{53}, then it is Father coming back and you open the door," (and the puppy) said, "if I say *pjaŋ*^{44} *pjaŋ*^{44}, then it is ts^{h}o^{11} ro^{44} mi^{11} coming, so don't open the door.'"

(ཁྱི་པུག་)གིས་སྒོ་དམ་པོར་རྒྱབ་ཅིག ཁཡ་སྤིད་ངས་ཀུའུ་སྙའུ། ཀུའུ་སྙའུ་ཞེས་བཤད་ན་སྒོ་ཕྱེ་དང་། དེ་ནི་ཨ་ཕ་ཕྱིར་ཡོང་བའི་རྟགས་ཡིན། ཁཡ་ཏེ་ངས་བའེ་ཡིབ། བའེ་ཡིང་ཞེས་བཤད་ན་སྒོ་མ་ཕྱེ། དེ་ནི་ཚོ་རོ་མེ་ཡོང་བཞིན་པའི་རྟགས་ཡིན་ཞེས་བཤད།

"把门紧紧地顶住, 如果我叫'咕嘶-咕嘶-'的话是爸爸回来了, 你就开门, 如果我叫'表-表-'的话是措容米来的（警报）, (你)别开门。"

(91)

dza	ndzə	ɳu	te	ʐi	t^{h}i	ja	te	tʂ^{h}ə ɳo	ʂa
meal	eat	after	DP	son	DET	CL	DP	puppy	say/tell
ལྟ་ཟ་མ	ཟ་བ	རྗེས་སུ	ལྷེ་པ་ཚོག	བུ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ལྷེ་པ་ཚོག	ཁྱི་པུག	བཤད
饭	吃	以后	*连词*	儿子/小孩	*限词*	*量词*	*连词*	小狗	说

(92)

ɱ	q^{h}o bo	tʂə ta	ka	tɔ	ʁo	tsə pæ
AVM	door	bolt	DP	loft	LOC	hide
ཀྱེད་ཚོག	སྒོ	རྒྱབ་པ	ལྷེ་པ་ཚོག	ཐོག་ཁང	གནས་གཤི	སྦུ་བ
副标	门	顶	*连词*	楼	*位格*	藏

'After (they) ate a meal, the son bolted the door and hid in the loft like the puppy said.'

ཟ་མ་ཟོས་རྗེས། བུ་དེས་ཁྱི་པུག་གིས་བཤད་པ་ལྟར་སྒོ་དམ་པོར་བརྒྱབ་ནས་ཐོག་ཁང་དུ་སྦུས།

吃完饭后, 小孩就照小狗说的把门顶住之后藏在楼上。

(93)

hũ ŋgɣ	te	tʂ^{h}ə ɳo	t^{h}i	ja	pjaŋ	pjaŋ	di	q^{h}ɣ dʑy	ro
night	DP	puppy	DET	CL	OP	OP	say	make sound	PT
དགོང་མོ	ལྷེ་པ་ཚོག	ཁྱི་པུག	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ལད་ཟོས	ལད་ཟོས	བཤད	ཡང་རྒྱག་པ	འདས་ཚོག
晚上	*连词*	小狗	*限词*	*量词*	*拟声*	*拟声*	叫	叫唤	*去时*

'At night, the puppy made the sound *pjaŋ*^{44} *pjaŋ*^{44}.'
མཚན་མོར་ཁྱི་ཕྲུག་གིས་བའེ་ཡིང་། བའེ་ཡིང་ཞེས་ཟུག

晚上, 那只小狗'表-表-'地叫了。

(94)

te	hũ NGV̩	te	ts^{h}o ro mi	t^{h}i	ja	ny ny	la	ha	ʑy
DP	night	DP	ts^{h}o ro mi	DET	CL	breast	OTM	here	thrash
སྤྱི་ཚེག	མཚན་མོ	སྤྱི་ཚེག	ཚོ་ར་མེ	དེས་ཚེག	ཚད་ཚེག	ནུ་མ	ཡུལ་ཚེག	འདི་ན	རྡུང་བ
连词	晚上	*连词*	挫容米	*限词*	*量词*	乳房	*宾标*	这儿	打

(95)

o	ʑy	m̩	dʑy	ro	sə	le
there	thrash	AVM	come	PT	again	S
དེ་ན	རྡུང་བ	ཀྱིད་ཚེག	ཡོང་བ	འདུས་ཚེག	ཡང་བསྐྱར	འབོད་ཆོག
那儿	甩打	*副标*	来	*去时*	又	语气词

'Then, at night, ts^{h}o^{11} ro^{44} mi^{11} used (her) breasts to thrash here and thrash there and came again.'
དེ་ནས་དགོང་མོར་ཚོ་ར་མེས་ཡང་བསྐྱར་ནུ་མས་གང་ས་བརྡུངས་ཤོར་དུ་འོངས།

晚上，措容米又摇动着乳房, 左右甩打着来了。

(96)

q^{h}o bo	t^{h}ɛ	n̩i	p^{h}o	le	qo lo	lo	dʑy	te	k^{h}a
door	she	ERG	open	DP	inside	GOAL	come	DP	k^{h}a
སྒོ	མོ	ཀྱིད་ཀྱི	ཕྱེ་བ	སྤྱི་ཚེག	ནང་དུ	ལས་ཚེག	ཡོང་བ	སྤྱི་ཚེག	སྐྱེ་བོ
门	她	*作格*	打破	*连词*	里面	*目词*	来	*连词*	背兜

(97)

t^{h}i	ly	t^{h}ɛ	dja	tʂa	ka	n̩i mi xi	le	ma ʁa	ro
DET	CL	he	BE	think	DP	happy	DP	very	PT
དེས་ཚེག	ཚད་ཚེག	ཁོ	ནི་ཀྱི	བསམ	སྤྱི་ཚེག	དགའ་བ	སྤྱི་ཚེག	ཧ་ཅང	འདས་ཚེག
限词	*量词*	他	*判断*	想/以为	*连词*	高兴	*连词*	很	*去时*

'(The door was opened by her and she came inside, then she) thought the back-basket was him (the son) and (she) was very happy.'
(མོས་སྒོ་ཕྱེ་ནས་ནང་ལ་འོངས་ཏེ། སྒྲོ་བོ་དེ་བུ་)དེ་རིད་སྙམ་ནས་ཏ་ཅང་དགའ་པོ་འདུག

(她破门而入), 以为那个背兜是他就非常高兴。

(98)

qa	ʁo	mi dzə̯ kʰə	tʰɛ	ɳi	fu	le	li xo	li xo	ro
hearth	LOC	charcoal	she/her	ERG	blow	DP	red	red	PT
མེ་ཐབ	གནས་གཞི	སོལ་བ	མོ	ཅིད་ཀྱི	ཕུ་བཏབ་པ	སྲིལ་ཚིག	དམར་བ	དམར་བ	འདས་ཚིག
火灶	*位格*	炭	她	*作格*	吹	*连词*	红	红	*去时*

'The charcoal in the hearth was blown on by her and (became) red.'
མོས་མེ་ཐབ་ནང་གི་སོལ་བར་ཕུ་བཏབ་ནས་དམར་བོར་ཐྱུར་དུ་བཅུག

她把火灶里的炭吹得红红的。

(99)

te	kɣ rə kɣ rə	ṃ	kʰa	tʰi	ly	ŋəʷ	ji	so
DP	OP	AVM	back-basket	DET	CL	chew	say	MP
སྲིལ་ཚིག	འད་རྡོས	ཅིད་ཚིག	སྒྲོ་བོ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	ལྡོད་པ	བཤད	ཚིག་སྡེགས
然后	*拟声*	*副标*	背兜	*限词*	*量词*	嚼	说/传说	*语气*

'It was said (tsʰo^{11} ro^{44} mi^{11}) chewed the back-basket with a *qɣ^{11} rə^{11}qɣ^{53} rə^{53}* sound.'
ཚོ་རོ་མེ་ཡིས་ཀྱུ་ངུ་ཀྱུ་ངུའི་སྒྲ་དང་བཅས་སྒྲོ་བོ་འཚས་བར་གྱགས།

说是(措容米)在'咯吱, 咯吱'地咬那个背兜。

(100)

ʑi	tʰi	ja	ɳi	tɔ	ʁo	tɕʰə ta	ja	ṃ	ndzə bo
son	DET	CL	ERG	loft	LOC	from	careful	AVM	water
བུ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	ཅིད་ཀྱི	ཐོག་ཁང	གནས་གཞི	ནས	སེམས་རྩང་	ཅིད་ཚིག	རུ
儿子	*限词*	*量词*	*作格*	楼	*位格*	从	小心	*副标*	水

(101)

ɲi ka	qa	mi	tɕʰə	te	ha lɛ	mbæ	tʰa	tsʰə	mbæ
few/a little	hearth	GOAL	SUF-COM	DP	cat	urine	NEG	urinate	urine
རྒྱང་ཙང	མེ་ཐབ	ལས་ཚིག	འདུས་རྗེས	སྐྱེལ་ཚིག	ཞི་ལ	གཅིན	དགག་རྒྱ	གཅོང་བ	གཅིན
一点	火灶	*目词*	*后体*	*连词*	猫	尿	*否定*	洒尿	尿

(102)

tʰa	tsʰə	te	na	ɲi	kɣ	jo jo	ɣ[A]	ndzə	ŋu
NEG	urinate	DP	we	two	CL	together	roast	eat	say
དགག་རྒྱ	གཅོང་བ	སྐྱེལ་ཚིག	ང་ཚོ	གཉིས	ཚད་ཚིག	མཉམ་དུ	སྐེག་པ	ཟ་བ	བཤད
否定	洒尿	*连词*	我们	俩	*量词*	一起	烧	吃	说

'The son carefully poured a little water onto the hearth from the loft and then (tsʰo[11] ro[44] mi[11]) said, "Cat, don't urinate urine, don't urinate urine, then we two (will) roast (the son's flesh) to eat together.'"

(བུ་དེས་)ཐོག་ཁང་ནས་སེམས་རྩང་སྐོས་མར་རྩ་ཙུང་ཙམ་བླུགས་བས་ཚོ་ངོ་མེ་ཡིས་ཞི་ལ། གཅིན་མ་གཅོང་། གཅིན་མ་གཅོང་དང་འདུ་གཉིས་ཀྱིས་མཉམ་དུ་(བུ་འདིའི་ཤ་)སྐེག་ནས་ཟ་ཞེས་སྨྲས།

小孩从楼上小心地往火灶里倒了一点水, (措容米就) 说: “哎, 小猫眯呀, 别洒尿, 不洒尿的话, 我俩就一起烧 (这个小孩的肉)来吃噢!”

(103)

te	mi dzə̨	tʰɛ	ɲi	fu	le	li xo	ɲu	ro	te	ʑi
DP	charcoal	she	ERG	blow	DP	red	after	PT	DP	son
སྐྱེལ་ཚིག	སོལ་བ	མོ	ཀྱེད་ཀྱི	ཕུ་བཏབ་པ	སྐྱེལ་ཚིག	དམར་བོ	རྗེས་སུ	འདས་ཚིག	སྐྱེལ་ཚིག	བུ
连词	炭	她	*作格*	吹	*连词*	红色	以后	*去时*	*连词*	儿子/孩子

[A] Foods such as potatoes and meat are placed directly on charcoal to cook.

(104)

tʰi	ja	ŋi	ndzə bo	ŋi ka	la	o	mi	tɕʰə	ro	sə
DET	CL	ERG	water	few	OTM	there	GOAL	SUF-COM	PT	again
དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	བྱེད་སྒྲ	རུ	ཐུང་ཙམ	ཡུལ་ཚོག	དེ་ན	ལས་ཚོག	འདས་རྗེས	འདས་ཚོག	ཡང་བསྒྲ
限词	*量词*	*作格*	水	一点	*宾标*	那儿	*目词*	*后体*	*去时*	又

(105)

te	ha lɛ	mbæ	tʰa	tsʰə	te	na	ŋi	kɣ	ɣ	ndzə	ŋu
DP	cat	urine	NEG	urinate	DP	we	two	CL	roast	eat	say
སྦྱོལ་ཚོག	ཞེ་ལ	གཅེན	དགག་སྒྲ	གཏོང་བ	སྦྱོལ་ཚོག	ང་ཚོ	གཉིས	ཚད་ཚོག	སྲེག་པ	ཟ་བ	བཤད
连词	猫	尿	*否定*	洒尿	*连词*	我们	俩	*量词*	烧	吃	说

'Then, after the charcoal was blown on and reddened by her, the son scooped a little water and poured (it) down (into the hearth), and then (tsʰo[11] ro[44] mi[11]) said, "Don't urinate urine then we two (will) roast (the son's flesh) and eat (it).'"

དེ་ནས་སོལ་བ་མོས་ཕུ་བཏབ་ནས་དམར་པོར་ཐུར་རྗེས། བུ་དེས་ཆུ་ཐུང་ཙམ་བཅུས་ནས་མར་བླུགས་པ་ན་མོས་ཞེ་ལ། གཅེན་མ་གཏོང་དང་། དེད་གཉིས་ཀྱིས་(བུ་འདིའི་ཤ་)སྲེག་ནས་ཟ་ཞེས་བཤད།

然后, 她又把炭吹红以后, 小孩(还是舀了)一点水倒下去, (措容米又)说: “哎呀, 小猫眯, 别洒尿, 我俩烧来吃。”

(106)

ta ṃ	fu	le	fu	le	mɛ ndo	te	li	pæ	ro
like this	blow	DP	blow	DP	dawn come	DP	back	run	PT
འདི་འདྲ	ཕུ་བཏབ་པ	སྦྱོལ་ཚོག	ཕུ་བཏབ་པ	སྦྱོལ་ཚོག	ནམ་ལངས་པ	སྦྱོལ་ཚོག	ཕྱིར	རྒྱུག	འདས་ཚོག
这样	吹	*连词*	吹	*连词*	天亮	*连词*	回	跑	*去时*

'Like this, (tsʰo[11] ro[44] mi[11]) blew and blew and then ran back (when) dawn came.'

འདི་ལྟར་(ཚོ་རོ་མེ་ཡིས་)ཡང་ཡང་ཕུ་བཏབ་ནས་ནམ་ལངས་དུས་ཕྱིར་བྱོས།

就这样, (她不停地)吹呀吹, (孩子也不停地倒水,)到天亮的时候(她也)就跑回去了。

(107)

ta ɳi	te	ʐi	tʰi	ja	ʁu mdʁy	ro	sə
today	DP	son	DET	CL	cry	PT	again
དེ་རིང	སྦྱོལ་ཚིག	བུ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	དུ་བ	འདས་ཚིག	ཡང་བསྐྱར
今天	*连词*	儿子/孩子	*限词*	*量词*	哭泣	*去时*	又

'That day, the son cried again.'

ཉིན་དེར་བུ་དེ་ཡང་བསྐྱར་དུས།

今天(在放牧的时候,)小孩又哭了。

(108)

tʂʰə ɳo	tʰi	ja	ha ʂə	ma kʰɣ ma ta	ɱ	tʰa	ʁu mdʁy	tʰa	ʁu mdʁy
puppy	DET	CL	still	unworried	AVM	NEG	cry	NEG	cry
ཁྱི་ཕྲུག	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	ད་རུང	སེམས་ཁྲུར་མེད་པ	ཀྱིད་ཚིག	དགག་རྟགས	དུ་བ	དགག་རྟགས	དུ་བ
小狗	*限词*	*量词*	还是	不慌不忙	*副标*	*否定*	哭泣	*否定*	哭泣

(109)

ta hũ	te	a da	gɛ ræ	ɱ	li	da	ro	di
tonight	DP	father	real	AVM	back	come	will	say
དོ་དགོང	སྦྱོལ་ཚིག	ཨ་ཕ	དངོས་ནས	ཀྱིད་ཚིག	ཕྱིར	ཡོང་བ	མ་འོངས་པ	བཞད
今晚	*连词*	爸爸	真实	*副标*	回	来	未来时	说

'The puppy still unworriedly said, "Don't cry, don't cry, tonight your father will really come back."'

ཁྱི་ཕྲུག་དེས་སྣར་བཞིན་སེམས་ཁྲུར་མེད་པའི་ངང་མ་དུ། མ་དུ། དོ་དགོང་ཁྱོད་ཀྱི་ཨ་ཕ་དངོས་ནས་ཕྱིར་ཡོང་རྒྱུ་རེད་ཅེས་བཞད།

小狗还是不慌不忙地说: “别哭, 别哭, 今晚你爸爸真的要回来了。”

(110)

ta hũ	te	a da	gɛ ræ	ɱ	li	dʑy	ro	ji	so
carry	DP	father	real	AVM	back	come	PT	say	MP
འཁྱར་བ	སྦྱོལ་ཚིག	ཨ་ཕ	ངོ་མ	ཀྱིད་ཚིག	ཕྱིར	ཡོང་བ	འདས་ཚིག	ཟེར	ཚིག་རྟགས
背	*连词*	爸爸	真实	*副标*	回	来	*去时*	说	*语气*

'Then (they) collected the livestock and went back; Father carried much game and came back.'
དེ་ནས་ཁོ་གའི་ཀྱིས་ནོར་ལུག་དེད་ནས་ཕྱིར་ཕྱིན། ཨ་ཕས་ཉེན་དར་རྟོན་ཤ་མང་པོ་ལྡེར་ནས་ཕྱིར་ཡོང་།
(小孩) 把牛羊收回去时, 他的爸爸背着很多猎物回来了。

(111)

ʑi	tʰi	ja	kʰɣ kʰɣ tɕʰa	a da	tʰi	tɕo ta	ka	a da
son	DET	CL	quickly	father	GOAL	hug	DP	father
བུ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	མཇོག་ཏོ	ཨ་ཕ	ལས་ཚོག	འཐམ་འཁྱུད་བྱེད་པ	སྤྱི་ཚོག	ཨ་ཕ
儿子	*限词*	*量词*	立即	爸爸	*目词*	拥抱	*连词*	爸爸

(112)

ŋa	a tʂʰa ha	nu	li	ma	ndo	ro	ŋu	ʁu mdʁy	ro
I	nearly	you	again	NEG	see	PT	say	cry	PT
ང	ཏ་ལམ	ཁྱོད	ཕྱིར	དགག་རྒྱ	མཐོང་བ	འདས་ཚོག	བཤད	དུ་བ	འདས་ཚོག
我	差点儿	你	回/再	*否定*	看见	*去时*	说	哭泣	*去时*

'The son quickly hugged (his) father and said, "I nearly couldn't see you again," and cried.'
བུ་དེས་རང་གི་ཨ་ཕར་འཐམ་འཁྱུད་བྱས་ནས་ཁྱོད་མཐོང་མ་ཐུབ་ཅེས་བཤད་དེ་དུས།
小孩立即抱住爸爸说: “爸爸, 我差点儿就没能见到你了,” 就哭了。

(113)

a da	te	qo tɕʰə	le	tsʰo ro mi	nda	ŋu	ka	ɣ mi	sə
father	DP	angry	DP	tsʰo ro mi	hack	say/want	DP	ax	sharp
ཨ་ཕ	སྤྱི་ཚོག	ཁོང་ཁྲོ་ལངས་པ	སྤྱི་ཚོག	ཚོ་ངོ་མེ	གཅོད་པ	བསམ	སྤྱི་ཚོག	སྐྱེ་རེ	རྣོ་བ
爸爸	*连词*	生气	*连词*	措容米	砍	说/想	*连词*	斧头	磨

'Father was angry, wanting to hack tsʰo^{11} ro^{44} mi^{11} and sharpened an ax.'
ཨ་ཕ་ཁྲོས་ཏེ་ཚོ་ངོ་མེ་(དུམ་བུར་)གཅོད་འདོད་ནས་སྐྱེ་རེ་བརྣོ།
爸爸生气得想砍(死)措容米, 就在磨斧头。

(114)

ta hũ	te	dza	dzə	ŋu	te	qa	ʁo	mi	tɕʰə
tonight	DP	meal	eat	after	DP	hearth	LOC	fire	make
དོ་དགོང	སྒེལ་ཚོག	ཟ་མ	ཟ་བ	རྗེས་སུ	སྒེལ་ཚོག	མེ་ཐབ	གནས་གཅེ	མེ	བཙོ་བ
今晚	*连词*	饭	吃	以后	*连词*	火灶	*位格*	火	烧

(115)

ka	a da	te	ɣ mi	la	qʰo bo	a kɣ nu	tsə pæ	ta
DP	father	DP	ax	OTM	door	behind	hide	EXT
སྒེལ་ཚོག	ཨ་ཕ	སྒེལ་ཚོག	སྤུ་རེ	ཡུལ་ཚོག	སྒོ	རྒྱབ་ཏུ	སྦྲ་བ	ལས་མཐུན
连词	爸爸	*连词*	斧头	*宾标*	门	背后	藏	*存在*

'Tonight, after eating a meal, (they) made a fire in the hearth, Father took an ax and hid behind the door.'

དོ་དགོང་ཟ་མ་ཟོས་ཚར་རྗེས། (ཁོ་ཚོས་)མེ་ཐབ་ནང་དུ་མེ་བླུད་དེ། ཨ་ཕས་སྤུ་རེ་(ལག་ཏུ་)བཟུང་ནས་སྒོའི་རྒྱབ་ཏུ་སྦྲས།

今晚, 吃了饭后, 灶里烧着火, 爸爸拿着斧头藏在门背后。

(116)

tsʰo ro mi	dʑy	le	qʰo bo	pʰo ta	su	ndo	te
tsʰo ro mi	come	DP	door	open	GEN	see	DP
ཚོ་ར་མི	ཡོང་བ	སྒེལ་ཚོག	སྒོ	ཕྱེ་བ	འཇིལ་སྐྱ	མཐོང་བ	སྒེལ་ཚོག
挫容米	来	*连词*	门	打开	*属格*	看见	*连词*

(117)

hũ	ta hũ	te	dzə	pʰa	ro	ŋu	ka	dʑy	ro
MP	tonight	DP	eat	can	PT	say/think	DP	come	PT
ཚོག་སྟེགས	དོ་དགོང	སྒེལ་ཚོག	ཟ་བ	ཐུབ་པ	འདས་ཚོག	བསམ	སྒེལ་ཚོག	ཡོང་བ	འདས་ཚོག
语气	今晚	*连词*	吃	能	*去时*	说/想	*连词*	来	*去时*

'tsʰo^{11} ro^{44} mi^{11} came, saw the door was open and thought, "Tonight, (I) can eat (the son)," and came.'

ཚོ་ར་མི་འོངས་ནས་སྒོ་ཕྱེ་ཡོད་པ་མཐོང་རྗེས་དོ་དགོང་(བས་བྱ་དེ་)ཟ་ཐུབ་རྒྱུ་རེད་བསམས།

措容米来了, 见到敞开着的门, 就想“今晚能吃(到这个孩子的肉)了!”

(118)

ts^{h}o ro mi	ʂə ka	ti	ka	q^{h}o bo	qo lo	lo	t^{h}ʁu	te	ɣ mi
ts^{h}o ro mi	feet	one	CL	door	inside	GOAL	step	DP	ax
ཚོ་རོ་མི	རྐང་པ	གཅིག	ཚད་ཆོག	སྒོ	ནང་ལ	ལས་ཆོག	སྐྱོ་བ	སྤྱི་ཆོག	སྐུ་རེ
措容米	腿	一	*量词*	门	里面	*目词*	踩	*连词*	斧头

(119)

la	mi	nda	te	bɛ	mi qa	mi	dʑa	ro
OTM	GOAL	hack	DP	fall	down-hearth	GOAL	EXT	PT
ཡུལ་ཆོག	ལས་ཆོག	གཅོད་པ	སྤྱི་ཆོག	ལོག་པ	པང་གཅལ	ལས་ཆོག	ལས་མཐུན	འདས་ཆོག
宾标	*目词*	砍	*连词*	倒	灶下方	*目词*	*存在*	*去时*

'(As soon as) one of ts^{h}o^{11} ro^{44} mi^{11}'s feet stepped inside the door, (Father) took the ax and hacked down (on her foot) and (she) fell on the down-hearth.'

ཚོ་རོ་མིའི་རྐང་པ་ཡ་གཅིག་སྒོའི་ནང་དུ་སྐྱོ་མ་ཐག་(ཨ་ཕས་)སྐུ་རེས་རྐང་པ་དེ་བཅད་དེ་(ཚོ་རོ་མི་)པང་གཅལ་སྐྱེང་ཏུ་མར་ལོག

措容米的一只脚刚踏入门里面, (爸爸就)用斧头砍下去, (措容米)便倒在了灶下方的(地板上) 。

(120)

te	tɕɛ tʂ^{h}ə	ɳi	zə zə	tɕ^{h}a	le	tɕ^{h}a kɣ	ro	ji	le
DP	hound	ERG	fight for	do	DP	swallow	PT	say	MP
སྤྱི་ཆོག	ཁ་ཁྱི	ཅིད་ཀྱི	འཐོག་པ	བྱེད་པ	སྤྱི་ཆོག	ཁྱུང་མིད	འདས་ཆོག	བཤད	ཆོག་སྐྱེགས
连词	猎狗	*作格*	抢夺	做	*连词*	咽/吃	*去时*	说	*语气*

'It was said then that the hounds fought (with each other) for (ts^{h}o^{11} ro^{44} mi^{11}'s flesh) and it was swallowed.'

དེ་ནས། ཁ་ཁྱི་དག་གིས་(ཚོ་རོ་མིའི་ཁ་)རྩོད་པ་བྱས་ནས་(མཐར་ཐམས་ཅད་)ཁྱུང་མིད་བྱས་སོ།།

猎狗抢夺着把(她)吃光了。

China's na^{53} mʑi^{53} Tibetan Life, Language, and Folklore: Volume Two

ཀྲུང་གོའི་ཅ་སུ་ཞིའི་བོད་ཀྱི་འཚེ་བ། སྐད་དང་དམངས་ཕྱོད་རིག་གནས་ཐག་གཉིས་པ།

by
Libu Lakhi
with
Tseringbum and Charles Kevin Stuart

Asian Highlands Perspectives

This remarkable book is the product of fruitful collaboration between a native speaker of the na^{53} mʑi^{53} language, Tibetan and Chinese consultants, and a dedicated group of Westerners resident in China. It affords the reader an intimate glimpse into traditional na^{53} mʑi^{53} life, now well on its way to disappearing along with hundreds of similar minority cultures in the world. The authors are to be

congratulated for putting na^{53} mʑi^{53} language and culture 'on the map' in such a clear and respectful fashion.

James A Matisoff

Asian Highlands Perspectives 2B
ISSN 1835-7741

5 800041 775319

China's na^{53} mʑi^{53} Tibetans: Life, Language and Folklore Volume Two

ཀྲུང་གོའི་ཅ་མུ་ཞིའི་བོད་ཀྱི་འཚོ་བ། སྐད་དང་དམངས་ཐྲོད་རིག་གནས། ཁག་གཉིས་པ།

中国纳木依藏族：生活，语言与民间文学 第二卷

by

Libu Lakhi (Li Jianfu 李建富, Dawa Tenzin ཟླ་བ་བསྟན་འཛིན།)

with

Tsering Bum ཚེ་རིང་འབུམ། and Charles Kevin Stuart

Dedicated to Andrew Sewell and Lorraine de Beaufort

ISSN: 1835-7741

Library of Congress Control Number: 2008944256

© 2009
Published by *Asian Highlands Perspectives*.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, translated, stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without express prior written permission from the publisher.

Front Cover: Photo by Libu Lakhi. Libu Lakhi's home with rice field in the foreground, dzə̱[11] qu[11] (Dashui 大水) Village, Xichang 西昌 City, Liangshan 凉山 Yi Autonomous Prefecture, Sichuan 四川 Province.

Back Cover: Photo by Libu Lakhi. A valley in Mu'er 木耳 Village, Lianhe 联合 Township, Mianning 冕宁 County, Liangshan 凉山 Yi Autonomous Prefecture, Sichuan 四川 Province.

Citation: Libu Lakhi (Li Jianfu 李建富, Dawa Tenzin ཟླ་བ་བསྟན་འཛིན།) with Tsering Bum ཚེ་རིང་འབུམ། and Charles Kevin Stuart. 2009. *China's na[53] mɤ̱i[53] Tibetans: Life, Language and Folklore. Volume Two.* (*Asian Highlands Perspectives* Volume 2B). Xining City: Plateau Publications.

CONTENTS

Monsters and Human Relationships <8-160>

- Brother and Sister (li^{44} ʙu^{55} ʂə^{11} pə^{53}) <8-34>
- The rə^{53} tʂə^{53} li^{53} la^{53} su^{53} Ritual (li^{44} ʙu^{55} ndzə^{53} t^{h}ʙu^{11}) <35-50>
- ja^{53} (mbzə̱^{44} m̩^{55}) <51-100>
- Two Sisters (a^{44} ma^{55} do^{53} dzə̱^{53}) <101-134>
- Rabbit Father-in-Law (li^{44} ʙu^{55} ʂə^{11} pə^{53}) <135-160>

The Texts in English <161-189>

The Texts in Tibetan བོད་ཡིག་གི་འགྲེར། <190-213>

The Texts in Chinese 中译文<214-241>

Abbreviations <242-243>

Glossary <244-294>

- na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11}-English <244-271>
- English- na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11} <272-293>

Swadesh List: dzə̱^{11} qu^{11} Village <294-298>

Linguistic Details <299-306>

- Consonants <299>
- Vowels <299>
- Pronouns <300>
- Numbers (1-100) <301>
- na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11} and Nuosu Similarities in dzə̱^{11} qu^{11} Village <302>
- Selected Non-English Terms <303-305>

References <306-307>

Photographs <308-331>

Libu Lakhi <332-333>

ILLUSTRATIONS

Figure 1 na^{53} mʑi^{53} population in selected communities.
Figure 2 Location of selected na^{53} mʑi^{53}communities in Liangshan Prefecture and Jiulong County, Ganzi Tibetan Autonomous Prefecture, Sichuan Province.
Figure 3 Selected lexical items in dʐə^{11} qu^{11} and Luoguodi na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11} compared.
Figure 4 Abbreviations.
Figure 5 Swadesh List: dʐə^{11} qu^{11} Village.
Figure 6 Consonants.
Figure 7 Vowels.
Figure 8 Pronouns.
Figure 9 Numbers.
Figure 10 A Comparison of na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11} and Nuosu in dʐə^{11} qu^{11} Village.
Figure 11 Non-English Terms.
Figure 12 Rice field, dʐə^{11} qu^{11} Village.
Figure 13 Green beans planted between rice fields, dʐə^{11} qu^{11} Village.
Figure 14 Corn on slopes, dʐə^{11} qu^{11} Village.
Figure 15 Corn in a vegetable yard in the courtyard of Libu Lakhi's home, dʐə^{11} qu^{11} Village.
Figure 16 Summer wheat field, Mu'er Village, Mianning County.
Figure 17 Libu Lakhi's home sacrifice place, dʐə^{11} qu^{11} Village.
Figure 18 li^{44}ʁu^{55} ʂə^{11} pə^{53} prepares a wild herb, dʐə^{11} qu^{11} Village.
Figure 19 li^{44}ʁu^{55} ʂə^{11} pə^{53}'s bee hives under the eaves, dʐə^{11} qu^{11} Village.
Figure 20 na^{53} mʑi^{53} children, dʐə^{11} qu^{11} Village.
Figure 21 Torches for the Torch Festival, dʐə^{11} qu^{11} Village.
Figure 22 Children with torches at night at the Torch Festival, dʐə^{11} qu^{11} Village.
Figure 23 Nuosu and na^{53} mʑi^{53} divide pork and beef, dʐə^{11} qu^{11} Village.
Figure 24 Tobacco field, dʐə^{11} qu^{11} Village.
Figure 25 Tobacco leaves are fastened to bamboo sticks before drying, dʐə^{11} qu^{11} Village.
Figure 26 Tobacco drying room, Libu Lakhi's home, dʐə^{11} qu^{11} Village.
Figure 27 Dried tobacco leaves in the tobacco drying room, Libu Lakhi's home, dʐə^{11} qu^{11} Village.
Figure 28 Libu Lakhi's niece removes dried tobacco from the tobacco drying room, dʐə^{11} qu^{11} Village.
Figure 29 Local tobacco inside li^{44}ʁu^{55} ʂə^{11} pə^{53}'s home enclosure, dʐə^{11} qu^{11} Village.
Figure 30 Water buffaloes, dʐə^{11} qu^{11} Village.
Figure 31 Ritual implements and old Tibetan scriptures, dʐə^{11} qu^{11} Village.
Figure 32 Home-spun hemp fabric and fabric-making tools, dʐə^{11} qu^{11} Village.
Figure 33 Soybeans are soaked in water prior to making tofu, dʐə^{11} qu^{11} Village.
Figure 34 A back-basket made from wild bamboo, dʐə^{11} qu^{11} Village.
Figure 35 A grain-drying tray made from home-grown bamboo, dʐə^{11} qu^{11} Village.
Figure 36 A bamboo container used to transport grain to a storage place, dʐə^{11} qu^{11} Village.
Figure 37 A plow used to plow dry land, dʐə^{11} qu^{11} Village.
Figure 38 A plow used to plow rice fields, dʐə^{11} qu^{11} Village.
Figure 39 A mattock, dʐə^{11} qu^{11} Village.

Figure 40 A pig sty, dzᵽ^{11} qu^{11} Village.
Figure 41 A wood container for storing dry rice husks and corn meal, dzᵽ^{11} qu^{11} Village.
Figure 42 A millstone under the eaves of li^{44} ʁu^{55} ʂə^{11} pə^{53}'s home, dzᵽ^{11} qu^{11} Village.
Figure 43 A catapult used by children to kill birds, dzᵽ^{11} qu^{11} Village.

ACKNOWLEDGEMENTS

We thank the following people for helping make this book possible:

Blo rtan rdo rje བློ་བཏན་རྡོ་རྗེ།
Brook Hefright
Chen Qiang 陈 强
Gerald Roche
Jeff Green
Keith Dede
Keith Slater
Krisadawan Hongladarom
Mgon po tshe ring མགོན་པོ་ཚེ་རིང་།
Snying lcags rgyal སྙིང་ལྕགས་རྒྱལ།
Solomon Rino
Wen Xiangcheng 文祥呈

PART THREE: TEXTS

MONSTERS AND HUMAN RELATIONSHIPS

BROTHER AND SISTER

li^{44} ʁu^{55} ʂə^{11} pə^{53}

(1)

i ɳi a ʂə	te	mi ʑi ɳi mi	ɳi	kɣ	dʑo	ji	le
ancient	DP	brother and sister	two	CL	EXT	say	MP
གན་ལ་སྔ་མོ	སྤེལ་ཚོག	མིང་སྲིང	གཉིས	ཚད་ཚོག	ལས་མཐུན	བཤད	ཚོག་རྩེགས
古时候	*连词*	兄妹	二/两	*量词*	*存在*	说	*语气*

'It was said, in ancient times, there were, two, a brother and a sister.'
གན་ལ་སྔ་མོར་མིང་སྲིང་གཉིས་ཡོད་བར་བཤད།
传说，古时候有俩兄妹。

(2)

mi ʑi ɳi mi	tʰi	ɳi	ja	ti gɣ gɣ	da	kʰi	nda	te
brother and sister	DET	two	CL	each other	DAT	good/well	very	DP
མིང་སྲིང	དེས་ཚོག	གཉིས	ཚད་ཚོག	ཕན་རྒྱན	ལ་དོན	བཟང	ཏ་ཅང	སྤེལ་ཚོག
兄妹	*限词*	俩	*量词*	互相	*与格*	好	很	*连词*

(3)

mi ʑi mo	hĩ	tʂʰə mi	te	ɳi ji mo	tʰi	ja	da	ma	kʰi
brother	GEN	wife	DP	sister	DET	CL	DAT	NEG	good
ཕུ་བོ	འབྲེལ་སྒྲ	རྒྱང་མ	སྤེལ་ཚོག	སྲིང་མོ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ལ་དོན	དགག་སྒྲ	བཟང
哥哥	*属格*	妻子	*连词*	妹妹	*限词*	*量词*	*与格*	*否定*	好

'The two, brother and sister, were very good to each other but the brother's wife was not good to the sister.'
མིང་སྲིང་གཉིས་ཕན་རྒྱན་ལ་ཏ་ཅང་བཟང་། ཡིན་ན་ཡང་ཕུ་བོའི་རྒྱང་མ་སྲིང་མོ་ལ་མི་བཟང་།
兄妹俩互相都很好，可是哥哥的妻子对妹妹不好。

(4)

a po	tʰi	gɣ	te	tʂʰə tɕɛ	ɕy	tɕə tɕə
brother	DET	CL	DP	hunt	went	often
ཕུ་བོ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྦྱོལ་ཚོག	རི་དྭགས་རྩོད་པ	ཕྱིན་པ	རྟག་པར
哥哥	*限词*	*量词*	*连词*	打猎	去	经常

'The brother often went to hunt.'
ཕུ་བོ་དེ་རྟག་པར་རི་དྭགས་བརྩོད་དུ་ཕྱིན།
哥哥经常去打猎。

(5)

a po	ɛ qo	dʑo	te	ȵi ji mo	tʰi	ja	da	kʰi	nda
brother	home	EXT	DP	sister	DET	CL	DAT	good	very
ཕུ་བོ	ཁྱིམ་ཚང	ལས་མཛད	སྦྱོལ་ཚོག	སྲིང་མོ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ལ་དོན	བཟང	ཧ་ཅང
哥哥	*家*	*存在*	*连词*	妹妹	*限词*	*量词*	*与格*	好	很

(6)

te	a po	ɛ qo	ma	dʑo	te	tʰɛ	ŋga	ndjo	tɕə tɕə
DP	brother	home	NEG	EXT	DP	she	beat	scold	often/always
སྦྱོལ་ཚོག	ཕུ་བོ	ཁྱིམ་ཚང	དགག་སྒྲ	ལས་མཛད	སྦྱོལ་ཚོག	མོ	གཅེར་རྡུང	སྐྱག་དམོད་བྱེད་པ	རྟག་པར
连词	哥哥	*家*	*否定*	*存在*	*连词*	她	打	骂	经常

'When Brother was at home, (the wife) was very good to the sister but when Brother was not at home (the wife) always beat and scolded her.'
ཕུ་བོ་ཁྱིམ་དུ་ཡོད་སྐབས་(ཆུང་མ་)སྲིང་མོ་འདི་ལ་བཟང་། ཡིན་ན་ཡང་ཕུ་བོ་ཁྱིམ་དུ་མེད་དུས་མོས་སྲིང་མོར་གཅེར་རྡུང་སྐྱག་དམོད་བྱས།
哥哥在家时，(嫂子表面上)对妹妹也很好，可是哥哥不在家就经常(会)打她，骂她。

(7)

ti	ɲi	te	a po	tʰi	gɣ	tʂʰə tɕɛ	ɕy	ro	sə
one	day	DP	brother	DET	CL	hunt	went	PT	again
གཅིག	ཉིན	སྤྲེལ་ཚོག	ཕུ་བོ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	རི་དྭགས་རྗེན་པ	ཕྱིན་པ	འདས་ཚོག	ཡང་བསྐྱར
一	天	*连词*	哥哥	*限词*	*量词*	猎狗	去	*去时*	又

(8)

ka	mi tɕʰo	a mɛ	ɲi	kɣ	na na	ɛ qo	li	dʑo
DP	wife	sister	two	CL	only	home	back	EXT
སྤྲེལ་ཚོག	རྨུང་མ	སྲིང་མོ	གཉིས	ཚད་ཚོག	ཁོ་ན	ཁྱིམ་ཚང	ཕྱིར	ལས་མཛད
连词	嫂子	妹妹	俩	*量词*	只有	家	回	*存在*

'One day, the brother went to hunt again, so only the two, Wife and Sister, were left at home.'
ཉིན་ཞིག་ལ། ཕུ་བོ་ཡང་བསྐྱར་རི་དྭགས་བརྗེན་དུ་ཕྱིན་པས་རྨུང་མ་དེ་དང་སྲིང་མོ་དེ་གཉིས་ཁོ་ན་ཁྱིམ་དུ་ལུས།
一天，哥哥又去打猎，(家里)只剩下嫂子和妹妹俩。

(9)

a po	ɕy	ɲu	te	mi tɕʰo mo	tʰi	gɣ	te	ɲi ji mo	da
brother	went	after	DP	wife	DET	CL	DP	sister	DAT
ཕུ་བོ	ཕྱིན་པ	རྗེས་སུ	སྤྲེལ་ཚོག	རྨུང་མ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྤྲེལ་ཚོག	སྲིང་མོ	ལ་དོན
哥哥	去	以后	*连词*	妻子	*限词*	*量词*	*连词*	妹妹	*与格*

(10)

nu	qʰa	pæ	su	nu	pæ	tʰi	ly	nɛ	ɛ qo
you	where	run	GEN	you	run	DET	CL	your	home
ཁོད	གང་ན	རྒྱག	འཇལ་སྐྱ	ཁོད	རྒྱག	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ཁོད	ཁྱིམ་ཚང
你	哪儿	跑	*属格*	你	跑	*限词*	*量词*	你的	家

(11)

ma	di	q^ha	pæ	su	nu	pæ	ŋu
NEG	BE	where	run	GEN	you	run	say/scold
དག་གི་སྐྱ	ཡི་སྐྱ	གང་ན	རྒྱག	འཇའ་སྐྱ	ཁོད	རྒྱག	བཤད
否定	*判断*	哪儿	跑	*属格*	你	跑	说/骂

'After Brother went, the wife scolded the sister, "You run to where you want to run, this (home) is not your home, run to where you want to run."'

ཕུ་བོ་སྤྱིན་རྗེས་རྒྱང་མ་དེས་སྲིང་མོ་ལ་ཁྱོད་གང་དུ་འགྲོ་འདོད་ན་དེར་སོང་། འདི་ཁྱོད་ཀྱི་ཁྱིམ་མ་རེད། རང་འདོད་ཀྱི་ས་ཆ་ཤེག་ཏུ་སོང་ཤེས་བཤད།

哥哥走后，妻子对妹妹说："你(想)去哪里，就滚到哪儿，这不是你的家，你(想)去哪里，就滚到哪儿。"

(12)

ɲi ji mo	t^hi	ja	te	ʁu mdʁy	da	ga dʑa
sister	DET	CL	DP	cry	only	know
སྲིང་མོ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྦྱོར་ཚོག	དུ་བ	ཁོ་ན	ཤེས་པ
妹妹	*限词*	*量词*	*连词*	哭	只	知道

'The sister only knew to cry.'

སྲིང་མོ་འདི་ས་དུ་བ་ཁོ་ན་ལས་གཞན་མ་ཤེས།

妹妹只知道哭泣。

(13)

mæ	te	dza	ha	la	ma	tɕə	di	le
later	DP	meal	also	OTM	NEG	eat	say	MP
རྗེས་སུ	སྦྱོར་ཚོག	ཟ་མ	ཀྱང་།འང	ཡུལ་ཚོག	དག་གི་སྐྱ	ཟ་བ	བཤད	ཚོག་སྦྱོགས
以后	*连词*	饭	也	*宾标*	*否定*	吃	说	*语气*

'It was said, later that (the wife) also didn't let (the sister) eat meals.'

རྗེས་སུ་(རྒྱང་མ་དེས་)སྲིང་མོ་དེར་ཟ་མའང་ཟ་རྒྱམ་བཏུག་ཟེར།

后来，说是饭也不让(妹妹)吃。

(14)

mæ	te	nu	ɛ qo	jy	li	t^ha	da	t^hi	ly
later	DP	you	home	sleep	back	NEG	come	DET	CL
རྗེས་སུ	སྒེལ་ཚོག	ཁྱོད	ཁྱིམ	གཉིད་བ	ཕྱིར	དགག་རྒྱ	ཡོང་བ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག
以后	*连词*	你	家	睡觉	回	*否定*	来	*限词*	*量词*

(15)

nɛ	ɛ qo	ma	di	ŋu	ndjo
your	home	NEG	BE	say	scold
ཁྱོད	ཁྱིམ	དགག་རྒྱ	ཏི་རྒྱ	བཤད	སྨོག་དམོད་བྱེད་བ
你	家	*否定*	*判断*	说	骂

'Later, (the wife) scolded (Sister) saying, "You don't come back home to sleep, this (home) is not your home."'

རྗེས་སུ། (ཚུང་མས་)ཁྱོད་ཕྱིར་ཁྱིམ་དུ་ཉལ་དུ་མ་ཡོང་། འདི་ཁྱོད་ཀྱི་ཁྱིམ་མ་རེད་ཅེས་སྨོག་དམོད་བྱས།

后来，嫂子骂着说: “你别回来睡，这儿不是你的家。”

(16)

ɲi ji mo	t^hi	ja	te	jy	ro	ma	ræ	ka	hũ NGỴ
sister	DET	CL	DP	sleep	LOC	NEG	get	DP	night
སྤྱིང་མོ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྒེལ་ཚོག	གཉིད་བ	གནས་གཤེ	དགག་རྒྱ	ཐོབ་པ	སྒེལ་ཚོག	མཚན་མོ
妹妹	*限词*	*量词*	*连词*	睡觉	*方位*	*否定*	得到/有	*连词*	晚上

(17)

te	va	ŋo	ji k^hỵ	jy	ji	le
DP	pig	sty	under	sleep	say	MP
སྒེལ་ཚོག	ཕག་པ	ཁང་བ	འོག་ཏུ	གཉིད་བ	བཤད	ཚོག་རྩེགས
连词	猪	房子/圈	下面	睡觉	说	*语气*

'It was said that the sister didn't get a sleeping place so slept under[A] a pig sty.'
སྲིང་མོ་དེར་ཉལ་ས་མེད་པས་ཕག་ཁང་གི་ཁྱམས་རའི་འོག་ཏུ་ཉལ་བར་གྲགས།

妹妹没有睡觉的地方就睡在猪圈(的屋檐)下。

(18)

mi tɕʰo mo	ndo	ŋu	te	ha ʂə	qo tɕʰə	ka	qʰo pa	nu	qʰa
wife	see	after	DP	still	angry	DP	drive	you	where
རྨུད་མ	མཐོང་བ	རྗེས་སུ	སྤྱི་ལ་ཚོག	དུ་རུང	ཁོང་ཁྲོ་ལངས་པ	སྤྱི་ལ་ཚོག	དེད་པ	ཁྱོད	གང་ན
嫂子	看见	以后	*连词*	还是	生气	*连词*	驱赶	你	哪儿

(19)

pæ	su	nu	pæ	ji kʰɣ ji ga	li	tʰa	da	ŋu	ŋga
run	GEN	you	run	around house	back	NEG	come	say	beat
རྒྱུག	*འདྲེལ་རྒྱ*	ཁྱོད	རྒྱུག	ཉེ་འགོར	ཕྱིར	*དགག་རྒྱ*	ཡོང་བ	བཤད	གཅེར་རྡུང
跑	*属格*	你	跑	附近	回	*否定*	来	说	打

'After the wife saw (the sister sleeping under the pig sty, she was) still angry; (she) beat (her), drove (her) saying, "You run to where you want, don't come back around the house."'
རྨུད་མ་དེས་མོ་མཐོང་བྱུང་བས་དུ་རུང་ཁོང་ཁྲོ་ལངས་ནས་མོ་ལ་གཅེར་རྡུང་བྱས་ཤོར་ཏེ། ཁྱོད་གང་ལ་འགྲོ་འདོད་ན་དེར་སོང་། ཁང་བའི་ཉེ་འགྲམ་དུ་མ་ཡོང་ཞེས་བཤད།

嫂子见了后，还是生气地边赶边打着她说: “你(想)往哪儿跑就往那儿跑，别回到(房子)附近来。”

(20)

ŋi ji mo	tʰi	ja	te	mɛ kʰa	ro	ka	ʁu mdʁy	le
sister	DET	CL	DP	at a loss	PT	DP	cry	DP
སྲིང་མོ	*དེས་ཚོག*	*ཚད་ཚོག*	*སྤྱི་ལ་ཚོག*	ཐབས་ཟད་པ	*འདས་ཚོག*	*སྤྱི་ལ་ཚོག*	དུ་བ	*སྤྱི་ལ་ཚོག*
妹妹	*限词*	*量词*	*连词*	没办法	*去时*	*连词*	哭泣	*连词*

[A] The pig sty roof extends out beyond the actual area where the swine are confined. 'Under the pig sty' means 'Under the extended roof/eaves of the pig sty'.

(21)

$t^hɛ$	a po	ʂu	li	ɕy	ro	ji	le
her	brother	look for	back	went	PT	say	MP
ཁོ	ཕུ་བོ	འཚོལ་བ	ཕྱིར	ཕྱིན	འདུག་ཚོག	བཞིད	ཚོག་རྟེགས
她	哥哥	寻找	回	去	*去时*	说	*语气*

'It was said the sister was at a loss so cried and went back to look for her brother.'
སྤྱིང་མོ་དེ་ཐབས་ཟད་སོང་བས་མིག་རྒྱབ་འཁྱུང་བཞིན་མོའི་ཕུ་བོ་འཚོལ་དུ་ཕྱིན་ཟེར།
说是妹妹没办法就哭泣着去找她的哥哥了。

(22)

ɲi ji mo	te	ɕə	ly ly	q^ho^A	dzə	ɕə	ly ly	ma	ræ
sister	DP	tree	fruit	pick	eat	tree	fruit	NEG	get
སྤྱིང་མོ	རྟེལ་ཚོག	ཤུ་ཤིང	ཤིང་ཀུག	འཐོག་པ	ཟ་བ	ཤུ་ཤིང	ཤིང་ཀུག	དགག་རྟེ	ཐོབ་པ
妹妹	*连词*	树木	果实	摘	吃	树木	果实	*否定*	得到

(23)

te	ɕə	$ts^hə$ $ts^hə$	na	ɲo	$p^hʂə$	dzə	le	ɕy
DP	tree	leaf	and	grass	pick	eat	DP	went
རྟེལ་ཚོག	ཤུ་ཤིང	ལོ་མ	དང	རྩྭ	འཐོག་པ	ཟ	རྟེལ་ཚོག	ཕྱིན
连词	树木	树叶	和	草	摘	吃	*连词*	去

'The sister picked tree fruit to eat and (when she) didn't get tree fruit, (she) picked tree leaves and grasses to eat and went.'
སྤྱིང་མོ་དེས་ཤིང་ཀུག་བཀྱག་ནས་ཟོས་བ་དང་། ཤིང་ཀུག་མེད་དུས་སྤོང་བའི་ལོ་མ་དང་རྩྭ་སོགས་བཀྱག་ནས་ཟོས།
(一路上,) 妹妹摘野果来吃, 找不到野果就采树叶和(地上的)草吃着往(哥哥打猎的方向)找去。

[A] q^ho^{53} = to pick fruits, $p^hʂə^{11}$ = to pick leaves or grass.

(24)

ɕy	le	ɕy	le	bo ka	ʁo	ræ lu ræ ko zɛ	lo	ʁu pʁu
went	DP	went	DP	village	LOC	chicken herders	GOAL	meet
ཕྱིན	སྡེ་ལ་ཚོག	ཕྱིན	སྡེ་ལ་ཚོག	སྡེ་བ	གནས་གཞི	བྱ་རྡེ	ལས་ཚོག	འཕྲད་པ
去/走	*连词*	去/走	*连词*	村落	*位格*	看鸡的人	*目词*	遇见

'(She) went, went and met chicken herders around the village.'
ལམ་དུ་(ཁོ་མོ་)སྡེ་བ་ནང་གི་བྱ་རྡེ་དག་ལ་འཕྲད།
(她)走呀走, 走到村庄(附近)就看见了在看鸡的人们。

(25)

te	ræ lu ræ ko zɛ	ŋa	mi ʑi a po	a	ndo hæ	ŋu
DP	chicken herders	I	brother	INT	see	say/ask
སྡེ་ལ་ཚོག	བྱ་རྡེ	ང	ཕུ་བོ	འདི་ཚོག	མཐོང་བ	བཤད
连词	看鸡的人	我	哥哥	*疑问*	看见	说/问

'Then (the sister) asked, "Chicken herders, did you see my brother?"'
དེ་ནས་(སྲིང་མོ་དེས་)བྱ་རྡེ་ཚོ། (ཁྱོད་ཚོས་)ངའི་ཕུ་བོ་མཐོང་སོང་ངམ་ཞེས་དྲིས།
然后, (妹妹)问道: “看鸡的人们, 看见我的哥哥了吗?”

(26)

ræ lu ræ ko zɛ	te	nɛ	mi ʑi a po	ŋu ɕy	te
chicken herders	DP	your	brother	VOB	DP
བྱ་རྡེ	སྡེ་ལ་ཚོག	ཁྱོད	ཕུ་བོ	སྐོང་ཚོག	སྡེ་ལ་ཚོག
看鸡的人	*连词*	你	哥哥	*词壳*	*连词*

(27)

ŋa tʂʰu	ti	pʁu	ta	lo	va
gun	one	CL	LOC	GOAL	carry
མེ་མདའ	གཅིག	ཚད་ཚོག	གནས་གཞི	ལས་ཚོག	འཐུར་བ
枪	一	*量词*	*位格*	*目词*	扛

(28)

tʂʰə mə˞	ti	ja	ta	lo	sɛ
hound	one	CL	LOC	GOAL	take
ཀ་ཁྱི	གཅིག	ཚད་ཆོག	གནས་གཤེ	ལས་ཆོག	འཁྱེད་པ
猎狗	一	*量词*	*位格*	*目词*	牵

(29)

ɕy ɕy la la	ṃ	ta	lo	ɕy	di
hasty	AVM	LOC	GOAL	went	say/answer
བྱེལ་འགྲུབ་བྱ	ཉེད་ཆོག	གནས་གཤེ	ལས་ཆོག	ཁྱིན	བཤད
急急忙忙地	*副标*	*位格*	*目词*	去	说

'The chicken herders answered, "Your brother carried one gun, took one hound and went up here hastily.'

བྱ་རྡོ་ཚོས་ཁྱོད་ཀྱི་ཕུ་བོས་མེ་མདའ་ཞིག་ཁྱེར་བ་དང་། ཀ་ཁྱི་ཞིག་ཁྱེད་ནས་བྱེལ་འགྲུབ་བྱ་འདི་ནས་ཡར་ཁྱིན་ཟེར།

看鸡的人们回答: “你的哥哥扛着一把猎枪, 牵着一只猎狗, 急急忙忙地从这儿上去了。”

(30)

te	ɲi ji mo	tʰi	ja	te	ʁu mdʁy	le	ɕy	ro
DP	sister	DET	CL	DP	cry	DP	went	PT
སྦྱོར་ཚིག	སྲིང་མོ	དེས་ཚིག	ཚད་ཆོག	སྦྱོར་ཚིག	དུ་བ	སྦྱོར་ཚིག	ཁྱིན	འདས་ཚིག
连词	妹妹	*限词*	*量词*	*连词*	哭泣	*连词*	去	*去时*

'Then, the sister cried and went.'

དེ་ནས་སྲིང་མོ་དེ་དུ་བཞིན་མུ་མཐུད་དུ་ཁྱིན།

于是, 妹妹(又)哭着(继续往前)找去。

(31)

ɕy	le	ɕy	le
went	DP	went	DP
ཕྱིན་པ	སྤྱི་ཚོག	ཕྱིན	སྤྱི་ཚོག
去/走	*连词*	去/走	*连词*

(32)

lo q^{h}o	ʁo	va lu va ko zɛ	lo	ʁu pʁu	ɕy
valley	LOC	pig herder	GOAL	meet	went
ལུང་པ	གནས་གཅེ	ཕག་རྡེ	ལས་ཚོག	འཕྲད	ཕྱིན
山沟	*位格*	看猪的人	*目词*	遇见	去/走

'(The sister) went, went and met pig herders in the valley.'
(སྲིང་མོ་དེ་མུ་མཐུད་དུ་)ཕྱིན་ནས་ལུང་པའི་ནང་གི་ཕག་རྡེ་རྣམས་ལ་ཕྲད།
走啊走，走到山沟里就遇见了看猪的人们。

(33)

ɲi ji mo	t^{h}i	ja	te	va lu va ko zɛ	ŋa	mi ʑi a po	a	ndo hæ̃
sister	DET	CL	DP	pig herder	I	brother	INT	see
སྲིང་མོ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྤྱི་ཚོག	ཕག་རྡེ	ང	ཕུ་བོ	འདི་ཚོག	མཐོང་བ
妹妹	*限词*	*量词*	*连词*	看猪的人	我	哥哥	*疑问*	看见

(34)

ŋu	te	nɛ	mi ʑi a po	ŋu ɕy	te	ɲa tʂ^{h}u	ti	pʁu	ta
say/ask	DP	your	brother	VOB	DP	gun	one	CL	LOC
བཤད	སྤྱི་ཚོག	ཁྱོད	ཕུ་བོ	སྐོང་ཚོག	སྤྱི་ཚོག	མེ་མདའ	གཅིག	ཚད་ཚོག	གནས་གཅེ
说/问	*连词*	你的	哥哥	*词壳*	*连词*	枪	一	*量词*	*位格*

(35)

lo	va	tʂʰə mə˞	ti	ja	ta	lo	sɛ	ɕy ɕy la la	m̩
GOAL	carry	hound	one	CL	LOC	GOAL	take	hastily	AVM
ལས་ཚོག	འཐུར་བ	ཁྱི	གཅིག	ཚད་ཚོག	གནས་གལ་ཁེ	ལས་ཚོག	འཐེར་བ	བྱལ་འཚུབ	ཉིད་ཚོག
目词	扛	猎狗	一	*量词*	*位格*	*目词*	牵	急急忙忙	*副标*

(36)

ta	lo	ɕy	di
LOC	GOAL	went	say/answer
གནས་གལ་ཁེ	ལས་ཚོག	ཕྱིན	བཤད
位格	*目词*	去	说/回答

'The sister asked, "Pig Herders, did you see my brother?" and (they) answered, "Your brother carried one gun, took one hound and went up here hastily."'

སྤྱིང་མོ་དེས་ཡག་རྡོ་ཚོར་(ཁྲོད་ཚོས་)ངའི་ཕུ་བོ་མཐོང་སོང་ངམ་ཞེས་དྲིས་པ་ན། (ཁོ་ཚོས་)ཁྲོད་ཀྱི་ཕུ་བོས་(ཕྱག་ཏུ་)མེ་མདའ་ཞིག་ཁྱེར་བ་དང་། (ཡག་ཏུ་)ཁྱི་ཞིག་ཁྱེད་ནས་བྱལ་འཚུབ་ངང་འདི་ནས་ཡར་ཕྱིན་ཞེས་སྨྲས།

妹妹问道: “看猪的人们, 看见我的哥哥了吗?” (他们)回答道: “你的哥哥扛着一把猎枪, 牵一只猎狗, 急急忙忙地从这儿上去了。”

(37)

ɲi ji mo	tʰi	ja	te	ʁu mdʁy	le	ɕy	le	ɕy	le
sister	DET	CL	DP	cry	DP	went	DP	went	DP
སྤྱིང་མོ	འས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྦྱོར་ཚོག	ངུ་བ	སྦྱོར་ཚོག	ཕྱིན	སྦྱོར་ཚོག	ཕྱིན	སྦྱོར་ཚོག
妹妹	*限词*	*量词*	*连词*	哭泣	*连词*	去/走	*连词*	去/走	*连词*

(38)

ɕy	le	ɕy	le	ɕy	le	ɕy	tɕə tɕə
went	DP	went	DP	went	DP	went	often/always
ཕྱིན	སྦྱོར་ཚོག	ཕྱིན	སྦྱོར་ཚོག	ཕྱིན	སྦྱོར་ཚོག	ཕྱིན	རྟག་བར
去/走	*连词*	去/走	*连词*	去/走	*连词*	去	总是

'The sister cried and always went, went, went, went, went, went…'
སྤྱིང་མོ་དེ་དུ་བཞིན་དུ་མུ་མཐུད་དུ་ལམ་ལ་ཆས།
妹妹一直哭着走啊走。

(39)

ɕy	le	po po	ʁo	ɣi lu ɣi ko zɛ	lo	ʁu pʁu	ɕy	te
went	DP	hill	LOC	cattle herder	GOAL	meet	went	DP
ཕྱིན	*སྲོལ་ཚིག*	རི་བོ	*གནས་གག་ཞེ*	བ་ཕྲུ	*འབས་ཚིག*	འཕྲད	ཕྱིན	*སྲོལ་ཚིག*
去/走	*连词*	山	*位格*	放牛的人	*目词*	遇见	去	*连词*

(40)

ɣi lu ɣi ko zɛ	ŋa	mi ʑi a po	a	ndo hæ̃	ŋu
cattle herder	I	brother	INT	see	say/ask
བ་ཕྲུ	ང	ཡུ་བོ	*འདི་ཚིག*	མཐོང་བ	བཤད
放牛的人	我	哥哥	*疑问*	看见	说/问

'(The sister) went, went and met cattle herders around the hill and asked, "Cattle Herders, did you see my brother?"'
(སྤྱིང་མོ་དེ་)ཕྱིན་ནས་རི་རྒྱང་ཞིག་གི་ཉེ་འགོར་དུ་བ་ཕྲུ་འགའ་ལ་ཐུབ་ནས་བ་ཕྲུ་ཚོ་(ཁྱོད་ཚོས་)ངའི་ཡུ་བོ་མཐོང་སོང་ངམ་ཞེས་དྲིས།
(她)走呀走, 遇见了在山上放牛的人们, 就又问道: “放牛的人们, 看见我的哥哥了吗?”

(41)

ɣi lu ɣi ko zɛ	te	nɛ	mi ʑi a po	ŋu ɕy	te
cattle herder	DP	your	brother	VOB	DP
བ་ཕྲུ	*སྲོལ་ཚིག*	ཁྱོད	ཡུ་བོ	*སྐོང་ཚིག*	*སྲོལ་ཚིག*
放牛的人	*连词*	你	哥哥	*词壳*	*连词*

(42)

ŋa tʂʰu	ti	pʁu	ta	lo	va	tʂʰə mɤ	ti	ja	ta
gun	one	CL	LOC	GOAL	carry	hound	one	CL	LOC
མེ་མདའ	གཅིག	ཚོད་ཚོག	གནས་གཅེའི	ལས་ཚོག	འཐུང་བ	ཁ་ཆི	གཅིག	ཚོད་ཚོག	གནས་གཅེའི
枪	一	*量词*	*位格*	*目词*	扛	猎狗	一	*量词*	*位格*

(43)

lo	sɛ	ɕy ɕy la la	m̩	ta	lo	ɕy	ŋu
GOAL	take	hasty	AVM	LOC	GOAL	went	say/answer
ལས་ཚོག	འཐུང	བྱེལ་འཚུབ་	ཉིད་ཚོག	གནས་གཅེའི	ལས་ཚོག	ཕྱིན	བཞད
目词	牵	急急忙忙	*副标*	*位格*	*目词*	去/走	说/回答

'The cattle herders answered, "Your brother carried one gun, took one hound and went up here hastily."'

ཟོག་རྫི་ཚོས་ཁྱོད་ཀྱི་ཕུ་བོས་མེ་མདའ་ཞིག་(ཕྲག་ཏུ་)ཐུང་བ་དང་། (ཡག་ཏུ་)ཁ་ཆི་ཞིག་ཁིད་ནས་བྱེལ་འཚུབ་ངང་འདི་ནས་ཡར་ཕྱིན་ཞེས་བཞད།

放牛的人回答道: “你的哥哥扛着一把猎枪, 牵着一只猎狗, 急急忙忙地从这儿上去了。”

(44)

te	ɲi ji mo	tʰi	ja	te	ʁu mdʁy	le	lo	ɕy	tɕə tɕə
DP	sister	DET	CL	DP	cry	DP	GOAL	went	often/always
སྦྱེལ་ཚོག	སྤིང་མོ	དེས་ཚོག	ཚོད་ཚོག	སྦྱེལ་ཚོག	དུབ	སྦྱེལ་ཚོག	ལས་ཚོག	ཕྱིན	རྟག་པར
连词	妹妹	*限词*	*量词*	*连词*	哭泣	*连词*	*目词*	去/走	不停地

'Then the sister cried and always went.'

དེ་ནས་སྤིང་མོ་དེ་དུབཞིན་མུ་མཐུད་དུ་ཕྱིན།

然后, 妹妹哭着一直往前找去。

(45)

te	ɕy	le	ɕə væ	ʁo
DP	went	DP	forest	LOC
སྡེའ་ཚོག	ཕྱིན	སྡེའ་ཚོག	ནགས་ཚལ	གནས་གཅེ
连词	去/走	*连词*	树林	*位格*

(46)

jo lu jo ko zɛ	lo	ʁu pʁu	ɕy	ro
sheep herders	GOAL	meet	went	PT
ལུག་རྡེ	ལས་ཚོག	འཕྲད	ཕྱིན	འདོན་ཚོག
放羊的人	*目词*	遇见	去/走	*去时*

'Then (the sister) went, went and met sheep herders in the forest.'
དེ་ནས་(མོ་)ཕྱིན་ནས་ནགས་ཚལ་(ཞེག་གི་)ནང་དུ་ལུག་རྡེ་འགའ་ལ་ཕྲད།
走啊走，在树林里遇见了放羊的人们。

(47)

te	jo lu jo ko zɛ	ŋa	mi ʑi a po	a	ndo hæ̃	ŋu	te	nɛ
DP	sheep herders	I	brother	INT	see	say/ask	DP	your
སྡེའ་ཚོག	ལུག་རྡེ	ང	ཡུ་བོ	འདི་ཚོག	མཐོང་བ	བཤད	སྡེའ་ཚོག	ཁོད
连词	放羊的人	我	哥哥	*疑问*	看见	说/问	*连词*	你

(48)

mi ʑi a po	ŋu ɕy	te	ŋa tʂʰə	ti	pʁu	ta	lo	va	tʂʰə mə	ti
brother	VOB	DP	gun	one	CL	LOC	GOAL	carry	hound	one
ཡུ་བོ	སྐོང་ཚོག	སྡེའ་ཚོག	མདའ	གཅིག	ཚད་ཚོག	གནས་གཅེ	ལས་ཚོག	འཐུང་བ	ཤ་ཁྱི	གཅིག
哥哥	*词壳*	*连词*	枪	一	*量词*	*位格*	*目词*	扛	猎狗	一

(49)

ja	ta	lo	sɛ	ɕy ɕy la la	ɱ	ta	lo	ɕy	ŋu
CL	LOC	GOAL	take	hasty	AVM	LOC	GOAL	went	say
ཚད་ཚིག	གནས་གཏེ	ལས་ཚིག	འཁེད་པ	ཟེལ་འཚུབ	ཉེད་ཚིག	གནས་གཏེ	ལས་ཚིག	ཕྱིན	ཟེར
量词	*位格*	*目词*	牵	急急忙忙	*副标*	*位格*	*目词*	去/走	说

'Then, (the sister) asked, "Sheep Herders, did you see my brother?" and (the sheep herders) answered, "Your brother carried one gun, took one hound and went up here hastily."'

(མོས་)ལུག་རྫི་ཚོ། བའེ་ཐུ་བོ་མཐོང་སོང་བམ་ཞེས་དྲིས་པ་ན། (ཁོ་ཚོས་)ཁྱོད་ཀྱི་ཐུ་བོས་མེ་མདའ་ཞིག་(ཐུག་ཏུ་)ལྡང་བ་དང་། ཀ་ཕྱི་ཞིག་(ལཀ་ཏུ་)ཁྱེད་ནས་ཟེལ་འཚུབ་བང་འདི་ནས་ཡར་ཕྱིན་ཞེས་བཤད།

(妹妹)问道: “放羊的人们, 看见我的哥哥了吗？" (放羊的人)回答道: “你的哥哥扛着一把猎枪, 牵着一只猎狗, 急急忙忙地从这儿上去了。”

(50)

ɴGV̩	ɳi	ɴGV̩	ha	dʙu	ɳu	te	mi ʑi mo	li	dʑy	ro
nine	day	nine	night	pass	after	DP	brother	back	come	PT
དགུ	ཉིན	དགུ	དགོང་མོ	འགོར་བ	རྗེས་སུ	ཟླེ་ལ་ཚིག	ཐུ་བོ	ཕྱིར	ཡོང་བ	འདུས་ཚིག
九	天	九	晚上	过	以后	*连词*	哥哥	回	来	*去时*

'After nine days and nine nights, Brother came back.'

ཉིན་ཞག་དགུའི་རྗེས་སུ་ཐུ་བོ་ཕྱིར་(ཞྱམ་དུ་)ཡོང་།

九天九夜后, 哥哥回来了。

(51)

li ʁu	pʰu	qʰo bo	pæ	mi	li	tɕə	ka	ŋa	ɳi ji mo	le
game	take off	door	beside	GOAL	back	put	DP	I	sister	MP
རི་དྭགས	མར་ལེན་པ	སྒོ	འགྲམ་དུ	ལས་ཚིག	ཕྱིར	འཇོག་པ	ཟླེ་ལ་ཚིག	ང	སྤྲིང་མོ	ཚིག་རྒྱགས
猎物	脱	门	旁边	*目词*	回	放	*连词*	我	妹妹	*语气*

(52)

ŋu	te	nɛ	ɳi ji mo	nu	li	ʂə dzə̯	ji	ka	nu	mæ
say/ask	DP	your	sister	you	back	miss	say	DP	you	after
བཤད	རྒྱལ་ཚོག	ཁྱོད	སྤེང་མོ	ཁྱོད	ཕྱིར	དྲན་པ	བཤད	རྒྱལ་ཚོག	ཁྱོད	རྗེས་སུ
说/问	*连词*	你	妹妹	你	回	想念	说	*连词*	你	后

(53)

ɕy	ro	no	ɳi	kɣ	ma	ʁu pʁu	djɛ	di
went	PT	you	two	CL	NEG	meet	MP	say/answer
ཕྱིན	འདུས་ཚོག	ཁྱོད	གཉིས	ཚོད་ཚོག	དགག་རྒྱ	ཕྲད	ཚོག་རྟེགས	བཤད
去/走	*去时*	你	俩	*量词*	*否定*	遇见	*语气*	说/问

'(The brother) took off the game (from his back) and put (it) down beside the door and asked, "(Where) is my sister?" and (his wife) answered, "Your sister said (she) missed you and went after you, didn't you two meet?"'

(ཕུ་བོ་དེས་)རྩོན་ཤ་སྐོ་འགྱམ་དུ་བཞག་ནས་ངའི་སྤེང་མོ་གང་ན་ཡོད་ཞེས་དྲིས་པ་ན། (ཁོའི་རྒྱང་མས་)ཁྱོད་ཀྱི་སྤེང་མོས་ཁྱོད་དྲན་འདུག་ཅེས་བཤད་ནས་ཁྱོད་ཀྱི་རྗེས་སུ་ཕྱིན་པ་རེད། ཁྱོད་གཉིས་མ་ཕྲད་དམ་ཞེས་བཤད།

(哥哥)把猎物放到门边就问道: “我的妹妹呢?” (妻子)回答道: “你妹妹说想你就(找)你去了, 你俩没遇见吗?”

(54)

mi ʑi mo	tʰi	ja	te	qo tɕʰə	ʂa ɕə	le	ti	ha	ɱ	ʁu mdʁy
brother	DET	CL	DP	angry	sad	DP	one	CL	AVM	cry
ཕུ་བོ	དེས་ཚོག	ཚོད་ཚོག	རྒྱལ་ཚོག	ཁོང་ཁྲོ་ལངས་པ	ཡིད་སྐྱོ་བ	རྒྱལ་ཚོག	གཅིག	ཚོད་ཚོག	ཉིན་ཚོག	དུ་བ
哥哥	*限词*	*量词*	*连词*	生气	伤心	*连词*	一	*量词*	*副标*	哭泣

'The brother was angry and sad and cried (the) whole night.'

ཕུ་བོ་དེ་ཁོངས་ཁྲོ་ལངས་བ་དང་ཡིད་སྐྱོ་ནས་མཚན་གང་བོར་དུས།

哥哥生气而又伤心地哭了整整一夜。

(55)

mæ	ti	ɲi	te	ɲi ji mo	ʂu	li	ɕy
next	one	day	DP	sister	look for	back	went
རྗེས་སུ	གཅིག	ཉིན	ལྡེའུ་ཚིག	སྤྱིད་མོ	འཚོལ་བ	ཕྱིར	ཕྱིན
以后	一	天	*连词*	妹妹	寻找	回	去/走

'Next day, (the brother) went back to look for Sister.'
ཕྱི་ཉིན། (ཤུ་བོ་)ཕྱིར་སྤྱིད་མོ་འཚོལ་དུ་ཕྱིན།
第二天, (哥哥)回去寻找妹妹。

(56)

mi ʑi mo	tʰi	ja	te
brother	DET	CL	DP
ཤུ་བོ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	ལྡེའུ་ཚིག
哥哥	*限词*	*量词*	*连词*

(57)

ɕy	le	ɕy	le	bo ka	ʁo	ræ lu ræ ko zɛ	lo	ʁu pʁu
went	DP	went	DP	village	LOC	chicken herders	GOAL	meet
ཕྱིན	ལྡེའུ་ཚིག	ཕྱིན	ལྡེའུ་ཚིག	སྡེ་བ	གནས་གའི	བྱ་རྡེ	ལས་ཚོག	འཕྲད་པ
去/走	*连词*	回	*连词*	村落	*位格*	看鸡的人	*目词*	遇见

'The brother went, went and met chicken herders in the village.'
ཤུ་བོ་དེ་སུ་མཐུད་དུ་ཕྱིན་ནས་སྡེ་བའི་ནང་གི་བྱ་རྡེ་རྣམས་ལ་ཕྲད།
哥哥走啊走, 在村子里遇见了看鸡的人们。

(58)

ræ lu ræ ko zɛ	ŋa	ɲi ji mo	a	ndo hæ	ŋu	te
chicken herder	I	sister	INT	see	say/ask	DP
བྱ་རྡེ	ང	སྤྱིད་མོ	འདི་ཚིག	མཐོང་བ	བཤད	ལྡེའུ་ཚིག
看鸡的人	我	妹妹	*疑问*	看见	说/问	*连词*

(59)

nɛ	ɲi ji mo	ŋu ɕy	te	ɕə	ly	la ka	ta	lo	pa
your	sister	VOB	DP	tree	fruit	hand	LOC	GOAL	hold/carry
ཁྱོད	སྤྱིན་མོ	རྐོང་ཚིག	རྒྱལ་ཚིག	ཤུ་ཤིང	ཤིང་ཏོག	ལག་པ	གནས་གཅེ	ལས་ཚིག	འཁྱར་བ
你	妹妹	*词壳*	*连词*	树木	果实	手	*位格*	*目词*	持

(60)

tɕʰə	su	ɕa mi	ta	lo	ga	a po	mæ	lo	bɛ
sad	GEN	song	LOC	GOAL	sing	brother	after	GOAL	go
ཡིད་སྐྱོ་བ	འཇལ་རྒྱ	གླུ	གནས་གཅེ	ལས་ཚིག	གླུ་ལེན་པ	ཕྱུ་བོ	རྗེས་སུ	ལས་ཚིག	འགྲོ
伤心	*属格*	歌	*位格*	*目词*	唱	哥哥	以后	*目词*	去/走

(61)

ji	ka	mɛ ʁu	ʂə ræ	ɱ	ta	lo	ɕy	di
say/ask	DP	tear	stream	AVM	LOC	GOAL	went	say/answer
བཤད	རྒྱལ་ཚིག	མིག་རྐུ	ཤམ་ཤམ་དུ་བཞུང་བ	ཉེད་ཚིག	གནས་གཅེ	ལས་ཚིག	ཕྱིན	བཤད
说/问	*连词*	眼泪	漱漱	*副标*	*位格*	*目词*	去/走	说/回答

'(The brother) asked, "Chicken Herders, did you see my sister?" and (they) answered, "Your sister carried tree fruit in (her) hands, sang sad songs, saying, '(I) will go after my Brother,' and went up here with tears streaming.'"

(ཁོས་)བྱ་རྡོ་ཚོ། བའི་སྤྱིན་མོ་མཐོང་སོང་ངམ་ཞེས་དྲིས་པ་ན། (ཁོ་ཚོས་)ཁྱོད་ཀྱི་སྤྱིན་མོས་ཤིང་ཏོག་ལག་ཏུ་བཟུང་བ་དང་། སྐྱོ་བའི་གླུ་དབྱངས་ལེན་བཞིན། བའི་ཕུ་བོའི་རྗེས་སུ་འགྲོ་ཡིན་ཞེས་བཤིན་དུ་འདི་ནས་ཡར་ཕྱིན་ཟེར།

(哥哥)问道: “看鸡的人们, 看见我的妹妹了吗？" (他们)回答道: “你的妹妹手持野果, 唱着悲歌, 说是要去找哥哥, 眼泪漱漱地流着, 从这儿上去了。”

(62)

mi ʑi mo	te	ɕy	le
brother	DP	went	DP
ཕུ་བོ	རྒྱལ་ཚིག	ཕྱིན	རྒྱལ་ཚིག
哥哥	*连词*	去/走	*连词*

(63)

lo qʰo	ʁo	va lu va ko zɛ	lo	ʁu pʁu	ɕy
valley	LOC	pig herders	GOAL	meet	went
ལུང་པ	གནས་གཅེ	ཕག་རྡེ	ལས་ཚོག	འཕྲད་པ	སྐྱེན

山沟 *位格* 放猪的人 *目词* 遇见 去

'The brother went, went and met pig herders in the valley.'
ཤུ་བོ་དེ་སྐྱེན་ནས་ལུང་པའི་ནང་དུ་ཕག་རྡེ་ཚོར་ཕྲད།

哥哥走到(村前的)山沟里, 遇见了看猪的人们。

(64)

va lu va ko zɛ	ŋa	ȵi ji mo	a	ndo hæ	ŋu	te
pig herder	I	sister	INT	see	say/ask	DP
ཕག་རྡེ	ང	སྤུན་མོ	འདི་ཚོག	མཐོང་བ	བཞག	སྟེ་ལ་ཚོག

放猪的人 我 妹妹 *疑问* 看见 说/问 *连词*

(65)

nɛ	ȵi ji mo	ŋu ɕy	te	ɕə	ly	la ka	ta	lo	pa
your	sister	VOB	DP	tree	fruit	hand	LOC	GOAL	carry
ཁྱོད	སྤུན་མོ	སྐོང་ཚོག	སྟེ་ལ་ཚོག	ཤིང་ཏོག	ཨཱ་པ	གནས་གཅེ	ལས་ཚོག	འཐུར་བ

你 妹妹 *词壳* *连词* 树木 果实 手 *位格* *目词* 持

(66)

tɕʰə	su	ɕa mi	ta	lo	ga	a po	mæ	lo	bɛ
sad	GEN	song	LOC	GOAL	sing	brother	after	GOAL	go
ཡིད་སྐྱོ་བ	འབྲེལ་སྐྱ	གླུ	གནས་གཅེ	ལས་ཚོག	གླུ་ལེན་པ	ཤུ་བོ	རྗེས་སུ	ལས་ཚོག	འགྲོ

伤心 *属格* 歌 *位格* *目词* 唱 哥哥 以后 *目词* 去/走

(67)

ji	ka	mɛ ʁu	ʂə ræ	m̩	ta	lo	ɕy	di
say/ask	DP	tear	stream	AVM	LOC	GOAL	went	say/answer
བཞད	སྒེལ་ཚོག	མིག་ཆུ	ཤམ་ཤམ་དུ་བཞུར་བ	ཉེད་ཚོག	གནས་གཅེ	ལས་ཚོག	ཕྱིན	བཞད
说/问	*连词*	眼泪	漱漱	*副标*	*位格*	*目词*	去/走	说/回答

'(The brother) asked, "Pig Herders, did you see my sister?" and (they) answered, "Your sister carried tree fruit in (her) hands, sang sad songs, saying '(I) will go after my Brother,' and went up here with tears streaming."'

(ཁོས་)ཞག་རྩི་ཆོ། ངའི་སྤེད་མོ་མཐོང་སོང་ངམ་ཞེས་དྲིས་པ་ན། (ཁོ་ཚོས་)བྱོད་ཀྱི་སྤེད་མོས་ཤིང་ཏོག་ལག་ཏུ་བཟུང་བ་དང་། སྐྱོ་བའི་གླུ་དབྱངས་ལེན་བཞིན་དུ། ངའི་ཕུ་བོའི་རྗེས་སུ་འགྲོ་བ་ཡིན་ཟེར་ནས་མིག་ཆུ་ཤམ་ཤམ་དུ་བཞུར་བཞིན་འདི་ནས་ཡར་ཕྱིན་ཟེར།

(哥哥)问道: “看猪的人们, 看见我的妹妹了吗?” (他们)回答道: “你的妹妹手持野果, 唱着悲歌, 说是要去找哥哥, 眼泪漱漱地流着, 从这儿上去了。”

(68)

te	ɕy	le	ɕy	le	po po	ʁo	ɣi lu ɣi ko zɛ	lo	ʁu pʁu
DP	went	DP	went	DP	hill	LOC	cattle herder	GOAL	meet
སྒེལ་ཚོག	ཕྱིན	སྒེལ་ཚོག	ཕྱིན	སྒེལ་ཚོག	རི་བོ	གནས་གཅེ	ཐོག་རྩི	ལས་ཚོག	འཕྲད་པ
连词	去/走	*连词*	去/走	*连词*	山	*位格*	放牛的人	*目词*	遇见

'Then (Brother) went, went and met cattle herders on the hill.'

དེ་ནས་(ཁོ་རང་)ཕྱིན་ནས་རི་མགོ་རུ་བ་རྩི་ཆོར་ཕྲད།

(他)走啊走, (走到)山上就遇见了放牛的人们.

(69)

ɣi lu ɣi ko zɛ	ŋa	n̥i ji mo	a	ndo hæ	ŋu	te
cattle herder	I	sister	INT	see	say/ask	DP
ཐོག་རྩི	ང	སྤེད་མོ	འདི་ཚོག	མཐོང་བ	བཞད	སྒེལ་ཚོག
放牛的人	我	妹妹	*疑问*	看见	说/问	*连词*

(70)

nɛ	ȵi ji mo	ŋu ɕy	te	ɕə	ly	la ka	ta	lo	pa
your	sister	VOB	DP	tree	fruit	hand	LOC	GOAL	carry
ཁྱོད	སྤྱིད་མོ	སྐོང་ཚིག	སྡེལ་ཚིག	ཤུ་ཤིང	ཤིང་ཏོག	ལག་པ	གཏས་གཞི	ལས་ཚིག	འཐུང་བ
你	妹妹	*词壳*	*连词*	树木	果实	手	*位格*	*目词*	持

(71)

tɕʰə	su	ɕa mi	ta	lo	ga	a po	mæ	lo	bɛ	ji
sad	GEN	song	LOC	GOAL	sing	brother	after	GOAL	go	say/ask
ཡིད་སྐྱོ་བ	འཛེལ་སྐྱ	གླུ	གཏས་གཞི	ལས་ཚིག	གླུ་ལེན་པ	ཕུ་བོ	རྗེས་སུ	ལས་ཚིག	འགྲོ	བཤད
伤心	*属格*	歌	*位格*	*目词*	唱	哥哥	以后	*目词*	去/走	说

(72)

ka	mɛ ʁu	ʂə ræ	ɱ	ta	lo	ɕy	di
DP	tear	stream	AVM	LOC	GOAL	went	say/answer
སྡེལ་ཚིག	མིག་ཆུ	ཤམ་ཤམ་དུ་བཞུར	ཉེད་ཚིག	གཏས་གཞི	ལས་ཚིག	ཕྱིན	བཤད
连词	眼泪	漱漱	*副标*	*位格*	*目词*	去/走	说/回答

'(Brother) asked, "Cattle Herders, did you see my sister?" and (they) answered, "Your sister carried tree fruit in (her) hands, sang sad songs, saying, '(I) go after Brother,' and went up here with tears streaming."'

དེ་ནས་(ཁོས་)ཟོག་རྩི་ཚོ། བའི་སྤྱིད་མོ་མཐོང་སོང་ངམ་ཞེས་དྲིས་པ་ན་(ཁོ་ཚོས་)ཁྱོད་ཀྱི་སྤྱིད་མོས་ཤིང་ཏོག་ལག་ཏུ་བཟུང་བ་དང་། སྐྱོ་བའི་གླུ་དབྱངས་ལེན་བཞིན་དུ་བའི་ཕུ་བོའི་རྗེས་སུ་འགྲོ་ཞུ་ཡིན་ཟེར་ནས་མིག་ཆུ་ཤམ་ཤམ་དུ་བཞུར་བཞིན་འདི་ནས་ཡར་ཕྱིན་ཟེར།

(哥哥)问道: “放牛的人们, 看见我的妹妹了吗?” (他们)回答道: “你的妹妹手持野果, 唱着悲歌, 说是要去找到哥哥, 眼泪漱漱地流着, 从这儿上去了。”

(73)

a po	tʰi	gɣ	ha	ȵi zo qo	nda	ro	ka	ɕə	ly ly
brother	DET	CL	also	hungry	very	PT	DP	tree	fruit
ཕུ་བོ	འདི་ཚིག	ཚད་ཚིག	ཀྱང་ཁང	ལྟོགས་པ	ཤ་ཅང	འདུག་ཚིག	སྡེལ་ཚིག	ཤུ་ཤིང	ཤིང་ཏོག
哥哥	*限词*	*量词*	也	饥饿	很	*去时*	*连词*	树木	果实

(74)

pʰʂə	dzə	le	ma	ɳi	ɱ	ɕy
pick	eat	DP	NEG	stop	AVM	went
འཐོག་པ	ཟ་བ	སྤེལ་ཚིག	དགག་སྒྲ	མཚམས་འཇོག་པ	ཤིད་ཚིག	ཕྱིན
摘	吃/充饥	*连词*	*否定*	停止	*副标*	去/走

'The brother was also very hungry so (he) picked tree fruit to eat and went without stopping.'
ཕུ་བོ་དེའང་ཤ་སྟག་པས་ཧིང་ཀོག་བཀོག་ནས་ཟོས་ཏེ་སྐུ་མཐུད་དུ་ཕྱིན།

哥哥也很饥饿，便摘野果充饥，不停地找去。

(75)

ɕy	le	ɕy	le	ɕə væ	ʁo	jo lu jo ko zɛ	lo	ʁu pʁu	ɕy
went	DP	went	DP	forest	LOC	sheep herder	GOAL	meet	went
ཕྱིན	སྤེལ་ཚིག	ཕྱིན	སྤེལ་ཚིག	ནགས་ཚལ	གནས་གཅེ	ལུག་རྫི	ལས་ཚིག	འཕྲད་པ	ཕྱིན
去/走	*连词*	去/走	*连词*	树林	*位格*	放羊的人	*目词*	遇见	去/走

'(He) went, went, went and met sheep herders in the forest.'
(ཁོ་)ཕྱིན་པ་ན་ནར་ཚལ་དུ་ལུག་རྫི་དག་དང་ཕྲད།

(他)走啊走，走到树林里就遇见了放羊的人们。

(76)

jo lu jo ko zɛ	ŋa	ɳi ji mo	a	ndo hæ	ŋu	te
sheep herder	I	sister	INT	see	say/ask	DP
ལུག་རྫི	ང	སྤྱིར་མོ	འདི་ཚིག	མཐོང་བ	བཤད	སྤེལ་ཚིག
放羊的人们	我	妹妹	*疑问*	看见	说/问	*连词*

(77)

nɛ	ɳi ji mo	ŋu ɕy te	ɕə	lu	la ka	ta	lo	pa
your	sister	DP	tree	fruit	hand	LOC	GOAL	carry
ཁོད	སྤྱིར་མོ	སྤེལ་ཚིག	ཤིང་ཏོག	ཤིང་ཀོག	ལག་པ	གནས་གཅེ	ལས་ཚིག	འཐུང་བ
你	妹妹	*连词*	树木	果实	手	*位格*	*目词*	持

(78)

tɕʰə	su	ɕa mi	ta	lo	ga	a po	mæ	lo	bɛ
sad	GEN	song	LOC	GOAL	sing	brother	after	GOAL	go
ཡིད་སྐྱོ་བ	འབྲེལ་སྒྲ	གླུ	གཏས་གཅེ	ལས་ཚོག	གླུ་ལེན་པ	ཕུ་བོ	རྗེས་སུ	ལས་ཚོག	འགྲོ
伤心	*属格*	歌	*位格*	*目词*	唱	哥哥	后	*目词*	去/走

(79)

ji	ka	mɛ ʁu	ʂə ræ	ɱ	ta	lo	ɕy	di
say/ask	DP	tear	stream	AVM	LOC	GOAL	went	say
བཞད	སྦྱོལ་ཚོག	མིག་ཆུ	ཤམ་ཤམ་དུ་བཞུར་བ	ཀྱེད་ཚོག	གཏས་གཅེ	ལས་ཚོག	ཕྱིན	ཟེར
说/问	*连词*	眼泪	漱漱	*副标*	*位格*	*目词*	去	说

'(He) asked, "Sheep Herders, did you see my sister?" and (they) answered, "Your sister carried tree fruit in (her) hands, sang sad songs, saying, '(I) go after Brother,' and went up here with tears streaming.'"

དེ་ནས་(ཁོས་)ལུག་རྡོ་ཚོ། ངའི་སྲིང་མོ་མཐོང་སོང་ངམ་ཞེས་དྲིས་པ་ན་(ཁོ་ཚོས་)ཁྱོད་ཀྱི་སྲིང་མོས་ཤིང་ཏོག་ལག་ཏུ་བཟུང་བ་དང་། སྐྱོ་བའི་གླུ་དབྱངས་ལེན་བཞིན་དུ། ངའི་ཕུ་བོའི་རྗེས་སུ་འགྲོ་བ་ཡིན་ཟེར་ནས་མིག་ཆུ་ཤམ་ཤམ་དུ་བཞུར་བཞིན་འདི་ནས་ཡར་ཕྱིན་ཟེར།

(哥哥)问道: “放羊的人们, 看见我的妹妹了吗?”, (他们)回答道: “你的妹妹手持野果, 唱着悲歌, 说是要去找哥哥, 眼泪漱漱地流着, 从这儿上去了。”

(80)

te	ȵi ji mo	ȵi ji mo	ŋu	ndzo	le	ɕy
DP	sister	sister	say/call	call	DP	went
སྦྱོལ་ཚོག	སྲིང་མོ	སྲིང་མོ	བཞད	འབོད་པ	*སྦྱོལ་ཚོག*	ཕྱིན
连词	妹妹	妹妹	说/叫	叫	*连词*	去/走

'Then (he) called, "Sister…Sister…" and called and went.'

དེ་ནས་(ཁོས་)སྲིང་མོ་སྲིང་མོ་ཞེས་འབོད་བཞིན་དུ་ཕྱིན།

然后, (他边)走, (边)叫喊着: “妹妹—, 妹妹—。”

(81)

ɕə væ	lo na	ʁo	ʂu	le	ndzo̱	le	ɕy	tɕə tɕə
forest	deep	LOC	look for	DP	call	DP	went	often/always
ནགས་ཚལ	སྣག་པོ	གནས་གཅེ	འཚོལ་བ	སྙེལ་ཚོག	འཚོལ་བ	སྙེལ་ཚོག	ཕྱིན	རྒྱུན་བར
树林	深	*位格*	寻找	*连词*	叫喊	*连词*	去/走	一直

'(He) always looked for (his sister), called (her name) and went in deep forests.'
(ཁོས་སྤྱིར་མོའི་)མིང་འབོད་ཞེར་དུ་ནགས་ཚལ་ནང་དུ་(མོ་)འཚོལ་བར་ཕྱིན།

(他)一直在树林深处寻找着, 叫喊着, 走着。

(82)

hĩ dzy	te	ŋa	ɲi ji mo	te	hĩ	ɲi	tso tso	ro
rain	DP	I	sister	DP	rain	ERG	drench	PT
ཆར་འབབ་པ	སྙེལ་ཚོག	ང	སྤྱིར་མོ	སྙེལ་ཚོག	ཆར་འབབ་པ	ཀྱིས་སྐྱ	བརླན་པར་བཏང་བ	འདུས་ཚོག
下雨	*连词*	我	妹妹	*连词*	雨	*作格*	湿润	*去时*

(83)

ŋu	ka	hĩ	ʁo	ɲi ji mo	ʂu
say/worry	DP	rain	LOC	sister	look for
སེམས་ཁྲལ་བྱེད་པ	སྙེལ་ཚོག	ཆར་བ་འབབ་པ	གནས་གཅེ	སྤྱིར་མོ	འཚོལ་བ
说/担心	*连词*	雨	*位格*	妹妹	寻找

'(He) worried, "My sister was drenched by rain," (when) it rained and looked for (his) sister in the rain.'
ཆར་བ་བབས་པ་ན་(ཁོས་སེམས་ཁྲལ་བྱས་ནས་)ངའི་སྤྱིར་མོ་ཆར་བས་བརླན་པར་བཏང་ཡོད་ཅེས་སྐྱམ་བཞིན་ཆར་ནང་དུ་སྤྱིར་མོ་བཙལ།

下雨的时候, (他)担心地想: “我的妹妹被雨打湿了吧!” 就在雨水中寻找妹妹。

(84)

vi dʑy	te	ŋa	ɲi ji mo	te	vi	ɲi	ɣ	ro
snow	DP	I	sister	DP	snow	ERG	hurt	PT
ཁ་བ	རྒྱལ་ཚོག	ང	སྤྱིང་མོ	རྒྱལ་ཚོག	ཁ་བ	བྱིད་ཀྱི	གཞོན་འཚེ་ཐེབས་པ	འདུག་ཚོག
雪	*连词*	我	妹妹	*连词*	雪	*作格*	烧	*去时*

(85)

ŋu	ka	vi ʁu	ʁo	ɲi ji mo	ʂu
say/worry	DP	snow	LOC	sister	look for
སེམས་ཁལ་བྱེད་པ	རྒྱལ་ཚོག	ཁ་བ	གནས་གཅེ	སྤྱིང་མོ	འཚོལ་བ
说/担心	*连词*	雪	*位格*	妹妹	寻找

'(When) it snowed, (he) worried, "My sister was hurt by snow," and looked for (his) sister in the snow.'

ཁ་བ་བབས་དུས་(ཁོས་)ངའི་སྤྱིང་མོ་ཁ་བས་གཏོད་པ་བཏང་ཡོད་རེས་རེད་ཅེས་བསམས་བཞིན་གངས་ནང་དུ་སྤྱིང་མོ་བཙལ།

下雪的时候, (他)担心地想: “我的妹妹会被雪冻坏了吧!” 就在雪中寻找妹妹。

(86)

te	ʂu	le	ɕə po	xwa xwa	væ	ro	sə
DP	look for	DP	tree	flower	bloom	PT	again
རྒྱལ་ཚོག	འཚོལ་བ	རྒྱལ་ཚོག	ལྗོན་ཤིང	མེ་ཏོག	མེ་ཏོག་བཞད་པ	འདུག་ཚོག	ཡང་བསྐྱར
连词	寻找	*连词*	树木	花	(花)开	*去时*	又

'Then, (he) looked for (her until the) tree flowers bloomed again.'

(ཁོས་)སྟོང་བའི་མེ་ཏོག་ཡང་བསྐྱར་བཞད་དུས་བར་དུ་སྤྱིང་མོ་བཙལ།

找着(找着), (来年的)树木的花儿又开放了。

(87)

ti	ȵi	ndzo	ndzo	te	ɕə væ	ʁo	mo:	ŋu	ji	le
one	day	call	call	DP	forest	LOC	OP	say/sound	say	MP
གཅིག	ཉིན	འབོད་པ	འབོད་པ	*ཤྲེལ་ཚིག*	ནགས་ཚལ	*གནས་གཅེ*	*འདུ་རྫོས*	བཤད	བཤད	*ཚིག་སྐྱེགས*
一	天	叫喊	叫喊	*连词*	树林	*位格*	*拟声*	说/响	说/传说	*语气*

'It was said that, one day (he) called and called and then in the forest sounded *mo*[44].'
ཉིན་ཞིག་ལ། ཁོས་ནངས་ཚལ་དུ་ཡང་ཡང་བོས་པ་ན་མོའོ་ཞེས་བའི་སྒྲ་ཞིག་(ཐོས་པར་)བྱགས།
一天, (哥哥)正在叫着的(时候), 从树林里传(来)了'哞'的一声。

(88)

mi ʑi mo	tʰi	ja	kʰɣ kʰɣ tɕʰa	pæ	le	o	lo	ɕy
brother	DET	CL	quickly	run/rush	DP	there	GOAL	went
ཡུ་བོ	*དེས་ཚིག*	*ཚད་ཚིག*	ལམ་སང	རྒྱག	*ཤྲེལ་ཚིག*	དེ་ན	*ལས་ཚིག*	ཕྱིན་པ
哥哥	*限词*	*量词*	立即	跑/冲向	*连词*	那儿	*目词*	去/走

(89)

te	ȵi ji mo	ɣi	pʰa	pɛ	le
DP	sister	cow	one	turn into	DP
ཤྲེལ་ཚིག	སྲིང་མོ	བ་མོ	གཅིག	གྱུར	*ཤྲེལ་ཚིག*
连词	妹妹	牛	一	量词	*连词*

(90)

o	maᴬ	tsʰə tsʰə	dzə	ji	le
there	bamboo	leave	eat	say	MP
དེ་ན	སྨྱག་མ	ལོ་མ	ཟ་བ	བཤད	*ཚིག་སྐྱེགས*
那儿	竹子	叶子	吃	说/传说	*语气*

[A] *ma*[11] = wild bamboo that grows in high places.

'It was said, the brother quickly rushed there, and Sister had turned into one cow and was eating bamboo leaves there.'

ཞུ་བོ་དེ་ལམ་སང་དེར་བརྒྱགས་སོང་བ་ན། སྤྱིང་མོ་དེ་བ་མོ་ཞིག་ཀྲུང་ནས་དེར་སྐྱེག་མའི་ལོ་མ་ཟ་བཞིན་པ་མཐོང་བར་གྱུར།

说是哥哥朝那响声冲去时，妹妹已经变成一头牛在那儿吃竹叶。

(91)

te	mi ʑi mo	tʰi	ja	ɣi	tʰi	pʰa	ta ræ	tʰi	tɕo ta
DP	brother	DET	CL	cow	DET	CL	neck	GOAL	hug
སྦྱོར་ཚིག	ཞུ་བོ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	བ་མོ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	སྐེ	ལས་ཚིག	འཐམ་འཁྱུད་བྱེད་པ
连词	哥哥	*限词*	*量词*	牛	*限词*	*量词*	脖子	*目词*	拥抱

(92)

le	ȵi ji mo	ȵi ji mo	ŋu	te	ȵi ji mo	kʰa tʰo	ma	pʰa	ṃ
DP	sister	sister	say/call	DP	sister	speak	NEG	can	AVM
སྦྱོར་ཚིག	སྤྱིང་མོ	སྤྱིང་མོ	བཤད	སྦྱོར་ཚིག	སྤྱིང་མོ	བཤད	དཀག་སྒྲ	ཐུབ་པ	ཉེད་ཚིག
连词	妹妹	妹妹	说/叫	*连词*	妹妹	说话	*否定*	能	*副标*

(93)

mɛ ʁu	da	ʂə ræ	ṃ	dʑy	ro	ji	le
tear	only	stream	AVM	come	PT	say	MP
མིག་ཆུ	ཁོ་ན	ཤམ་ཤམ་དུ་བཞུར་བ	ཉེད་ཚིག	བཞུར་བ	འདས་ཚིག	བཤད	ཚིག་རྒྱགས
眼泪	只	漱漱	*副标*	来	*去时*	说/传说	*语气*

'It was said then the brother hugged the cow's neck and called, "Sister, Sister," but Sister could not speak (anymore) and only tears came streaming down.'

ཞུ་བོས་བ་མོ་དེའི་སྐེར་འཐམ་འཁྱུད་བྱས་ནས་སྤྱིང་མོ། བོན་ཀྱང་མོས་སྐད་ཆ་བཤད་མ་ཐུབ་པར་མིག་ཆུ་ཁོ་ན་ཤམ་ཤམ་དུ་བཞུར།

然后，哥哥抱着那头牛的脖子叫喊: “妹妹，妹妹，” 可是妹妹已经不能说话，(只知道)流眼泪了。

THE rə^{53} tʂə^{53} li^{53} la^{53} RITUAL
li^{44} ʙu^{55} ndzə^{53} t^{h}ʙu^{11}

(1)

su	a da	bi ʑi	ɳi	kɣ	hĩ	tʙu	ɕy	ji	so
man	father	son	two	CL	animal	set net trap	went	say	MP
མི	ཨ་ཨ	བུ	གཉིས	ཚད་ཚིག	རི་དྭགས	རྣེ་འཛུགས་པ	ཕྱིན	བཞད	ཚིག་རྒྱགས
人	爸爸	儿子	二	*量词*	野兽	捕	去	说	*语气*

'It was said two men, father and son, went to set net traps for animals.'
ཨ་བུ་གཉིས་ཀྱིས་རྣེ་བཟུགས་ནས་རི་དྭགས་འཛིན་པར་ཕྱིན།
传说, (从前)有一对父子去捕猎。

(2)

hĩ	tʙu	ɕy	ɳu	te
animal	hunt	went	after	DP
རི་དྭགས	རྣེ་འཛུགས་པ	ཕྱིན་པ	རྗེས	རྒྱལ་ཚིག
野兽	捕	去	后	*连词*

(3)

tɕ^{h}ɛ	ti	ja	la	o ljo	tʙu	te
deer	one	CL	OTM	up there	slaughter	DP
ཤ་བ	གཅིག	ཚད་ཚིག	ཡུལ་ཚིག	ཡར་ན	བཞལ་བ	རྒྱལ་ཚིག
鹿	一	*量词*	*宾标*	上面	宰	*连词*

(4)

ʙu tʂa	la	la	o ljo	li	go pa	ji	so
knife	one	OTM	up there	back	fall/leave	say	MP
གྲི	གཅིག	ཡུལ་ཚིག	ཡར་ན	ཕྱིར	ལུས་པ	བཞད	ཚིག་རྒྱགས
刀子	一	*宾标*	上面	回	掉	说	*语气*

'It was said after (they) went to hunt animals, (they) slaughtered one deer there and left (forgot) a knife back there (where they slaughtered the deer).'
(ཁོ་གཉིས་)རི་དྭགས་བརྔོན་དུ་སོང་ན། ཤ་བ་ཞིག་བཤགས་རྔེས་གནས་དེ་རུ་གྲི་ཞིག་ལུས་སོང་བར་གྱུར།
(他俩)去捕猎时, 在宰杀一头鹿(的地方), 弄丢了一把刀子。

(5)

rə gɣ	ti	te	to	li	dʑy	te
road	one	half	arrive	back	come	DP
ལམ	གཅིག	ཕྱེད་ཀ	ཐོན་པ	ཕྱིར	ཡོང་བ	*སྦྱོར་ཚིག*
路	一	半	到达	回	来	*连词*

(6)

ʑi	te	a da	da	la	li	hũ	ŋu
son	DP	father	DAT	get	back	MP	say
བུ	*སྦྱོར་ཚིག*	ཨ་ཕ	*ལ་དོན*	ལེན་པ	ཕྱིར	*ཚིག་རྒྱུགས*	བཤད
儿子	*连词*	爸爸	*与格*	拿	回	*语气*	说

(7)

a da	te	ʑi	da	la	li	hũ	ŋu
father	DP	son	DAT	get	back	go	say
ཨ་ཕ	*སྦྱོར་ཚིག*	བུ	*ལ་དོན*	ལེན་པ	ཕྱིར	སོང	བཤད
爸爸	*连词*	儿子	*与格*	拿	回	去	说

'(They) came and (when they) arrived back half-way (home), the son said to (his) father, "Go back to get (the knife)," and the father said to the son, "Go back to get (the knife)."'
(ཁོ་ཚོ་)ཕྱིར་ལམ་ཕྱེད་དུ་ཐོན་དུས། བུས་ཕྱིར་(ཁྱི་དེ་)ལེན་དུ་སོང་ཞེས་(རང་གི་)ཨ་ཕ་ལ་བཤད་པ་དང་། ཨ་ཕས་བུ་ལ་ཕྱིར་(ཁྱི་དེ་)ལེན་དུ་སོང་ཞེས་བཤད།
回到半路上, 儿子对爸爸说: “(你)回去拿(那把刀子)吧,”爸爸也对儿子说: “(你)回去拿。”

(8)

mæ	te	ʑi	tʰi	ja	bʑi ja	nda	ka
later	DP	son	DET	CL	lazy	very	DP
རྗེས	སྒེལ་ཚོག	བུ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ལེ་ལོ་ཅན	དཀ་ཅང	སྒེལ་ཚོག
后来	*连词*	儿子	*限词*	*量词*	懒惰	很	*连词*

(9)

a da	bu tʂa	tʰi	la	la	li	ɕy
father	knife	DET	CL	get	back	went
ཨ་ཕ	གྱི	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ལེན་པ	ཕྱིར	ཕྱིན
爸爸	刀	*限词*	*量词*	拿	回	去

'Then later, the son was very lazy, so the father went back to get the knife.'
བུ་དེ་ལེ་ལོ་ཅན་ཞིག་ཡིན་པས་རྗེས་སུ་ཨ་ཕ་དེ་གྱི་དེ་ལེན་པར་ཕྱིན།

最后, 儿子非常地懒惰, 所以爸爸(只好)回去拿那把刀子了。

(10)

ũ ndʑə	o	to	li	ɕy	te	ja lɛ msə[A]	ɕɛ	o
old man/father	there	arrive	back	went	DP	ja lɛ msə	family	LOC
ཨ་ཕ	དེ་ན	ཐོན་པ	ཕྱིར	ཕྱིན་པ	སྒེལ་ཚོག	ཡ་ལེ་མ་སུ	ཁྱིམ་ཚང	གནས་གཅེ
老头子/爸爸	那儿	到达	回	去	*连词*	亚勒木撕	家	*位格*

(11)

dʑo	ji tɕa	ka	ũ ndʑə	te	ja lɛ msə	ɕɛ	ɲi
EXT	in fact	DP	old man/father	DP	ja lɛ msə	family	ERG
འབའ་མཐུན	དོན་དངོས་སུ	སྒེལ་ཚོག	ཨ་ཕ	སྒེལ་ཚོག	ཡེ་ལེ་མ་སུ	ཁྱིམ་ཚང	ཅིད་ཀྱི
存在	原来	*连词*	老头子	*连词*	亚勒木撕	家	*作格*

[A] ja[11] lɛ[11] msə[44] is a family that collects animals' souls in wild forest, mountain and valley areas. The father was mistaken for an animal and collected.

(12)

la	ʂu	pʰɕə tʰɕy	tɕʰə	ka	NGỤ ta	ɕy	ro
OTM	metal	trap	put	DP	tie up	went	PT
ཡུལ་ཚོག	ལྕགས	རྡེ	བཞག་པ	སྦྱོལ་ཚོག	སྡོམ་པ	ཕྱིན	འདུས་ཚོག
宾标	铁	网	放	*连词*	捆	去	*去时*

'(When the) father arrived back there, in fact, ja[11] lɛ[11] msə[44]'s family was there, so the father was taken, put in a metal trap, tied up and taken away by ja[11] lɛ[11] msə[44]' family.'

ཨ་ཕ་དེ་ཕྱིར་(ཀྱི་ཡོད་སར་)ཐོན་པ་ན། དོན་དངོས་སུ་ཡ་ལེ་སུ་སུ་ཚང་དེར་ཡོད་པས། ཨ་ཕ་དེ་ཡ་ལེ་སུ་སུ་ཚང་གིས་ལྕགས་རྡེར་བཞག་སྡེ་བསྡམས་ནས་ཕྱེར།

爸爸回到那儿时，原来亚勒木撕家(的人)也在那儿，所以爸爸被亚勒木撕家[A](的人)装在铁网里，捆走了。

(13)

ka	mæ ʁo	te	ʑi	tʰi	ja	so	ȵi	so	ha	ṃ
DP	later	DP	son	DET	CL	three	day	three	night	AVM
སྦྱོལ་ཚོག	རྗེས་སུ	སྦྱོལ་ཚོག	བུ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	གསུམ	ཉིན	གསུམ	མཚན་མོ	ཀྱེད་ཚོག
连词	后来	*连词*	儿子	*限词*	*量词*	三	天	三	夜	*副标*

(14)

ha	lo	te	li	ma	dʑy	ro	ka
here	wait	DP	back	NEG	come	PT	DP
འདི་ན	བསྒུག་པ	སྦྱོལ་ཚོག	ཕྱིར	དགག་རྟུ	ཡོང་བ	འདུས་ཚོག	སྦྱོལ་ཚོག
这儿	等待	*连词*	回	*否定*	来	*去时*	*连词*

(15)

ʑi	tʰi	ja	ha ʂə	lo	ʂu	li	ɕy
son	DET	CL	also	GOAL	look for	back	went
བུ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྟར་བཞིན	ལ་ས་ཚོག	འཚོལ་བ	ཕྱིར	ཕྱིན
儿子	*限词*	*量词*	还是	*目词*	寻找	回	去

[A] 传说中，专门在森林里收取灵魂的一种妖魔。

'Then later the son waited for three days and three nights, but (his father) didn't come back, so the son also went back to look for (his father).'

(བུས་)ཤིན་ཞག་གསུམ་ལ་འདི་ནས་(ཨ་ཕར་)བསྒུགས་ཀྱང་(ཁོ་)ཕྱིར་མ་ཡོང་བས། བུ་དེ་ཡང་ཕྱིར་(ཁོ་)འཚོལ་དུ་ཕྱིན།

后来，儿子在那儿等了三天三夜(爸爸)也没有回来，也回去寻找。

(16)

tɕɛ	væ[B]	NGɣ	væ	ga	ʂə[C]	væ	NGɣ	væ	ga
tɕɛ	forest	nine	forest	pass	ʂə	forest	nine	forest	pass
རེ	ནགས་ཚལ	དགུ	ཚད་ཆིག	བརྒྱད་པ	རེ	ནགས་ཚལ	དགུ	ནགས་ཚལ	བརྒྱད་པ
节	林	九	片	经过	柿	林	九	片	经过

(17)

dʙu	væ	NGɣ	væ	ga	le	ʂu	ɕy	te	o ljo
dʙu bi	forest	nine	forest	pass	DP	find	went	DP	up there
དུ་རེ	ནགས་ཚལ	དགུ	ཚད་ཆིག	བརྒྱད་པ	*སྦྱོལ་ཚིག*	འཚོལ་བ	ཕྱིན	*སྦྱོལ་ཚིག*	ཡང་ན
节	林	九	片	经过	*连词*	寻找	去	连词	上面

(18)

ja lɛ m̩ sə	ɕɛ	to	ɕy	te	t^hɛ	ũ mdʑə	t^hjo	n̥i	la
ja lɛ m̩ sə	family	reach	went	DP	his	father	they	ERG	OTM
ཡ་ལེ་སུ་སུ	ཁྱིམ་ཚང	ཐོན་པ	ཕྱིན	*སྦྱོལ་ཚིག*	ཁོ	ཨ་ཕ	ཁོ་ཚོ	*རྒྱད་ཀྱི*	*ཡུལ་ཚིག*
亚勒木撕	家	到达	去	*连词*	他	爸爸	他们	*作格*	*宾标*

[A] *tɕɛ*^{11} = a type of tree.

[B] *væ*^{11} = forest or a measure word for forest.

[C] *ʂə*^{11} = a type of tree.

[D] *dʙu*^{53} *bi*^{53} = a type of tree.

(19)

o ljo	ʂu	pʰɕə tɕʰy	tɕʰə	le	o ljo	qa	do mo	ndzu
up there	metal	trap	put	DP	up there	qa sa[A]	above	sit
ཡར་ན	ལྕགས	རྣྭ	འཇོག་པ	སྒེལ་ཚིག	ཡར་ན	གླ་སྷ[B]	ཐོག་ཏུ	སྡོད་པ
上面	铁	网	放	*连词*	上面	呷萨	上面	坐

(20)

ta	o	tɕə	ji	le
EXT	there	EXT	say	MP
འགས་མཐུན	དེ་ན	འཇུག་པ	བཤད	ཚིག་རྒྱུགས
存在	那儿	放	说	*语气*

'It was said (the son) passed nine *tɕɛ*^{11} forests, passed nine *ʂə*^{11} forests, passed nine *dʁu*^{53} *bi*^{53} forests, went to find (his father) and there reached ja^{11} lɛ^{11} m̩^{11} sə^{44}'s family, and his father had been put in a metal trap and was placed above the *qa*^{11} *sa*^{11} by them.'

(བུ་དེ་)རེ་ཤིང་གི་ནགས་ཚལ་དགུ་བརྒལ་ཏེ་དང་། ཉི་ཤིང་གི་ནགས་ཚལ་དགུ་བརྒལ་བ། དུ་རྒེ་ཤིང་གི་ནགས་ཚལ་དགུ་བརྒལ་ནས་བཙལ་བ་ན་ཡ་ལེ་སུ་སུ་ཚང་དུ་ཐོན། དེ་ཏུ་ཁོའི་ཨ་ཕ་ལྕགས་ཀྱི་རྣྭའི་(ནང་དུ་)བཅུག་ནས་གླ་སྷ་ཐོག་ཏུ་བཞག་ཡོད།

(儿子)经过九片节[C]林, 九片柿林和九片毒林, 到亚勒穆撕家时, 他的爸爸被他们装在铁网里, 放在呷萨[D]上面。

(21)

te	ʑi	tʰi	ja	o	to	ɕy	ɳu	te
DP	son	DET	CL	there	arrive	went	after	DP
སྒེལ་ཚིག	བུ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	དེ་ན	ཐོན་པ	ཕྱིན	རྗེས	སྒེལ་ཚིག
连词	儿子	*限词*	*量词*	那儿	到达	去	后	*连词*

[A] *qa*^{11} *sa*^{11} = a space above the home hearth that is smoky, hot and unpleasant. It is here that a pot is hung to cook food on the hearth.

[B] མེ་ཐབ་ཡན་ཚད་ཀྱི་དུ་ནག་འབྲིགས་ཆེ་བའི་བར་སྟོང་སྟེ། དེ་རྒྱུང་ངེག་བཅིངས་ནས་མར་དཔྱངས་ཏེ་ཟས་སོགས་གཡོ་སྐྱོང་བྱེད་པའོ།

[C] 节, 柿和毒都是树木的名称。

[D] 灶上方被烟熏黑的地方称之为'呷萨'。

(22)

ŋɛ[A]	o sɛ	no	a	ndo	ŋu	te
our	father	you	INT	see	say	DP
ང་ཚོ	ཨ་ཕ	ཁྱོད	འདྲི་ཚིག	མཐོང་བ	བཞག	སྒེལ་ཚིག
我们	爸爸	你们	*疑问*	见	说	*连词*

(23)

nɛ	o sɛ	jo	ma	ndo	le	ŋu
your	father	SELF	NEG	see	MP	say
ཁྱོད་ཚོ	ཨ་ཕ	རང་ཉིད	དགག་རྒྱ	མཐོང་བ	ཚིག་རྟེགས	བཞག
你们	爸爸	自己	*否定*	见	*语气*	说

'Then after the son arrived there, (he) asked, "Did you see our father?" and (ja[11] le[11] m sə[44]'s family members) said, "We didn't see your father."'

བུ་གནས་དེར་ཐོན་རྗེས་ཁྱོད་ཚོས་དཉེ་ཨ་ཕ་མཐོང་བྱུང་ངམ་ཞེས་དྲིས་པ་ན། (ཡ་ལེ་མུ་སུ་ཚང་གིས་)ང་ཚོས་ཁྱོད་ཀྱི་ཨ་ཕ་མཐོང་མ་བྱུང་ཞེས་ལན་བཏབ།

儿子一到那儿就问: “你们看见我们的爸爸了吗?” 他们说: “(我们)没看见你们的爸爸。”

(24)

ɕa ndjo	le	t^{h}ɛ	o sɛ	te
pity	DP	his	father	DP
སྡིང་རྗེ	སྒེལ་ཚིག	ཁོའི་	ཨ་ཕ	སྒེལ་ཚིག
可怜	*连词*	他的	爸爸	*连词*

(25)

te	rə hĩ	ma	jo	ro	ji tɕa	ka
DP	soul	NEG	with	PT	in fact	DP
སྒེལ་ཚིག	རྣམ་ཤེས	དགག་རྒྱ	འགྲོགས་པ	འདས་ཚིག	དོན་དངོས་སུ	སྒེལ་ཚིག
连词	灵魂	*否定*	一起	*去时*	原来	*连词*

[A] The character said *ŋɛ*[53] 'our' instead of *ŋa*[53] 'my'. *ŋɛ*[53] distinguishes humans from ja[11] lɛ[11] msə[44]'s family. Had he said 'my father' it would have suggested that there was no difference between ja[11] lɛ[11] msə[44]'s family and humans.

(26)

k^ha t^ho	ma	p^ha	m̩	mɛ ʁu	ti	ndzɤ̱	ndzʊ̱	le
speak	NEG	able	ADM	tear	one	CL	drop	DP
བཤད་པ	དཀག་སྒྲ	ཐུབ་པ	སྤྲེལ་ཚིག	མིག་ཆུ	གཅིག	ཚད་ཚིག	ལྷུང	སྤྲེལ་ཚིག
说	*否定*	能	副词	眼泪	一	*量词*	漏	*连词*

(27)

$t^hɛ$	ʑi	t^hi	ja	ŋgo lo $tɕ^hə$	mi	zo qo	ji	le
his	son	DET	CL	knee	GOAL	fall/touch	say	MP
ཁོ	བུ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	པུས་མོ	ལས་ཚིག	ལྷུང་བ	བཤད	ཚིག་སྟེགས
他	儿子	*限词*	*量词*	膝盖	*目词*	到	说	*语气*

'It is said, (how) pitiful his father (was) for in fact, (his) soul was not with him, so (he) was unable to speak (anymore) and one of (his father's) teardrops dropped down and fell on his son's knee.'

ཁོའི་ཨ་ཕ་ཇི་འདྲའི་སྙིང་རྗེ་བ་ཡའང་། དོན་དངོས་སུ་(ཁོའི་)རྣམ་ཤེས་ཀྱི་དང་འགྲོགས་མེད་ཕྱིར་(ཁོས་)སྨད་ཆ་བཤད་མི་ནུས་ལ། (ཁོའི་)མིག་ཆུ་རྡོག་ཅིག་ཁོའི་བུའི་པུས་མོའི་སོག་ཏུ་ལྷུང་།

可怜的他爸爸原来没有了灵魂，不能说话，而(他的)一滴眼泪滴到了儿子的膝盖上。

(28)

ʑi	t^hi	ja	te	tɕo pa	do mo	qa sa	lo	lɔ	te
son	DET	CL	DP	turn	above	qa sa	GOAL	look	DP
བུ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	སྤྲེལ་ཚིག	སྐོར་བ	སོག་ཏུ	སོག་ཁང	ལས་ཚིག	ལྟ་བ	སྤྲེལ་ཚིག
儿子	*限词*	*量词*	*连词*	转动	上面	嘎洒	*目词*	望	*连词*

(29)

ŋɛ	o sɛ	no	ma	ndo	ŋu	su
our	father	your	NEG	see	say	GEN
ང་ཚོ	ཨ་ཕ	ཁྱོད་ཚོ	དཀག་སྒྲ	མཐོང་བ	བཤད	འབྲེལ་སྒྲ
我们	爸爸	你们	*否定*	见	说	*属格*

(30)

ŋɛ	o sɛ	no	ɳi	la	o ljo	p^hi $tɕ^hy$	ʁo	$tɕ^hə$ ta	di
our	father	your	ERG	OTM	up there	trap	LOC	put	say
ང་ཚོ	ཨ་ཕ	ཁྱོད་ཚོ	*ཉེར་སྒྲ*	*ཡུལ་ཚོག*	ཡར་ན	རྣེ	*གནས་གཤེ*	འཇོག་པ	བཤད
我们	爸爸	你们	*作格*	*宾标*	上面	网	*位格*	装	说

'The son turned and looked up to the *qa*^{11} *sa*^{11} and said, "You said you didn't see our father; our father was put in a trap up there by you."'

བུ་དེས་མགོ་བོ་ཡར་འཁོར་ནས་གྱ་སར་བལྟས་ནས་ཁྱོད་ཚོས་ངའི་ཨ་ཕ་མ་མཐོང་ཞེར། ངའི་ཨ་ཕ་ཁྱོད་ཚོས་ཐོག་གན་ན་རྣེ་ཞིག་གི་ནང་དུ་བཅུག་ཡོད་པ་རེད་ཅེས་བཤད།

儿子于是抬头往上看, (看见了自己的爸爸就十分气愤地)说: “你们说没看见我们的爸爸, 原来我们的爸爸被你们装在那上面的铁网里面了呢。”

(31)

ja lɛ m̩ sə	ɕɛ	te	$t^hɛ$	da	t^hi	ŋu	ji	so
ja lɛ m̩ sə	family	DP	he	DAT	like this	say	say	MP
ཡ་ལེ་མུ་སུ	ཁྱིམ་ཚང	*རྗེལ་ཚིག*	ཁོ	*ལ་དོན*	འདི་འདྲ	བཤད	བཤད	*ཚིག་རྒྱུགས*
亚勒木撕	家	*连词*	他	*与格*	这	说	说	*语气*

'It was said that ja^{11} lɛ^{11} m̩^{11} sə^{44}'s family said to him like this...'

ཡ་ལེ་མུ་སུའི་ཚང་གིས་ཁོ་ལ་འདི་སྐད་ཅེར་བཤད་གྱཱས།

亚勒木撕家对他是这样说的。

(32)

nu	rə hĩ	ɳu	da	gɣ mə̠	ɳu
you	soul	need	or	body	need
ཁྱོད	རྣམ་ཤེས	དགོས	འདི་ཚོག	ལུས་ཕུང	དགོས
你	灵魂	需要	还是	身体	需要

(33)

jo	ti	ga	da	nu	li	ko	da rə	ŋu
SELF	one	CL	only	you	back	give	MP	say
རང་ཉིད	གཅིག	ཚད་ཚོག	ཁོ་ན	ཁྱོད	ཕྱིར	སྦྱིན་བ	ཚོག་སྟེགས	བཞད
自己	一	*量词*	只是	你	回	给	*语气*	说

'(ja[11] lɛ[11] msə[44]'s family said), "(Do you) need the soul or body? We will only give you back one kind."'

(ཡ་ལེ་ས་སུ་ཚང་གིས་བྱ་དེ་ལ་)ཁྱོད་ལུས་ཐུང་དང་རྣམ་ཤེས་ལས་གང་དགོས། བས་(དེ་གཉིས་ལས་)གཅིག་ཁོ་ན་(མ་གཏོགས་)ཁྱོད་ལ་ཕྱིར་མི་སྦྱིན་ཞེས་བཞད།

“你需要(他的)灵魂还是需要身体, 我们只能给你一样。”

(34)

ʑi	tʰi	ja	te	mɛ kʰa	m̩	rə hĩ	la	li	bi
son	DET	CL	DP	at a loss	AVM	soul	take/bring	back	go
བུ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྦྲེལ་ཚོག	ཐབས་ཟད་པ	ཀྱེད་ཚོག	རྣམ་ཤེས	འཁྱེར	ཕྱིར	འགྲོ
儿子	*限词*	*量词*	*连词*	没办法	*副标*	灵魂	带	回	去

(35)

ŋu	gɣ mə̃	o	li	go pa	su	qɣ	gɣ mə̃	la
say/want	body	there	back	left	GEN	afraid	body	take/bring
བཞད	ལུས་ཐུང	དེ་ན	ཕྱིར	ཡུག་པ	འབྲེལ་སྐྱ	སྐྲག་པ	ལུས་ཐུང	འཁྱེར་བ
说	身体	那儿	回	身体	*属格*	害怕	身体	带

(36)

li	bi	ŋu	rə hĩ	o	li	go pa	su	qɣ	ka
back	go	say/want	soul	there	back	left	GEN	afraid	DP
ཕྱིར	འགྲོ	བཞད	རྣམ་ཤེས	དེ་ན	ཕྱིར	ཡུག་པ	འབྲེལ་སྐྱ	སྐྲག་པ	སྦྲེལ་ཚོག
回	去	说	灵魂	那儿	回	身体	*属格*	害怕	*连词*

'The son was at a loss (for he) wanted to take the soul (of his father) and go back, but (he was) afraid the body (of his father) would be left there; (the son) wanted to take the body and go back, but (he was) afraid the soul would be left.'

བུ་དེ་ཐབས་ཟད་པ་དང་རང་གི་ཕ་ཤའི་རྣམས་ཤེས་ཕྱིར་འཁྱེར་འགྲོ་བསམས་མོད། འོན་ཀྱང་ཁོ་རང་ལུས་ཐུང་ལུས་འགྲོ་བར་སྐྲག་པ་དང་། ལུས་ཐུང་འཁྱེར་འགྲོ་བསམས་དུས་ཡང་རྣམ་ཤེས་ལུས་འགྲོ་བར་སྐྲག

儿子没有办法, 想带回(爸爸的)灵魂, 但是害怕丢下身躯; 想带回身躯, 可是又害怕把灵魂留在那里。

(37)

mæ ʁo	te	jo	gɣ mə̀	li	ɳu	ŋu	ka
later	DP	SELF	body	back	need	say	DP
རྗེས་སུ	*སྒེལ་ཚོག*	རང་ཉིད	ལུས་ཐུང	ཕྱིར	དགོས་པ	བཤད	*སྒེལ་ཚོག*
后	*连词*	自己	身躯	回	需要	说	*连词*

(38)

tʰɛ	a da	gɣ mə̀	tʰi	mo	la	tʰɛ	mi	li	ko
his	father	body	DET	CL	OTM	he	GOAL	back	give
ཁོ	ཨ་ཕ	ལུས་ཐུང	*དེས་ཚོག*	*ཚད་ཚོག*	*ཀྱ་ཚོག*	ཁོ	*ལས་ཚོག*	ཕྱིར	སྟེར་བ
他	爸爸	身体	*限词*	*量词*	*宾标*	他	*目词*	回	给

(39)

te	ɕa ndjo	le	ʑi	tʰi	ja	ɳi	ba ba	li	ɕy
DP	pity	DP	son	DET	CL	ERG	carry	back	went
སྒེལ་ཚོག	སྙིང་རྗེ	*སྒེལ་ཚོག*	བུ	*དེས་ཚོག*	*ཚད་ཚོག*	*ཀྱིས་སྒྲ*	འཐུར་བ	ཕྱིར	ཕྱིན
连词	可怜	*连词*	儿子	*限词*	*量词*	*作格*	背	回	去

'So later (the son) said, "I need (to take) back the body," and (ja[11] lɛ[11] msə[44]'s family) took the body of his father and gave (it) back down to him; (how) pitiful, (the father) was carried and went back by the son (carrying him).'

རྗེས་སུ་ཁོས་བས་ལུས་ཐུང་འཞེར་དེས་ཞེས་བཤད་བས་(ཡ་ལེ་སུ་སུ་ཚང་གིས་)ཁོ་ལ་ལུས་ཐུང་དེ་བྱིན། རི་འདྲའི་སྟིང་རྗེ་ལའང་། བུ་དེས་ཨ་ཕའི་ལུས་ཐུང་ཞེར་ནས་ཕྱིར་ཕྱིན།

后来, (儿子)说: “我要身躯,” (他们)把他爸爸的身躯拿下来给他，可怜的(儿子)把爸爸的身躯背了回来。

(40)

ʑi	tʰi	ja	n̪i	ba ba	li	ɕy	ka	tɕɛ	væ	NGɣ
son	DET	CL	ERG	carry	back	went	DP	tɕɛ	forest	nine
བུ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ཀེད་རྒྱ	འཐུར་བ	ཕྱིར	ཕྱིན་པ	རྗེལ་ཚོག	ཅེ	ནགས་ཚལ	དགུ
儿子	*限词*	*量词*	*作格*	背	回	去	*连词*	节	林	九

(41)

væ	ga	dʁu bi	væ	NGɣ	væ	ga	ʂə	væ	NGɣ
forest	pass	dʁubi	forest	nine	forest	pass	ʂə	CL	nine
ཚད་ཚོག	རྒལ་བ	དུ་རྡེ	ནགས་ཚལ	དགུ	ནགས་ཚལ	རྒལ	ཅི	ཚད་ཚོག	དགུ
林	经过	毒	林	九	林	经过	柿	*量词*	九

(42)

væ	ga	le	kʰo kʰo	ʁo	to	li	dʑy	te
CL	pass	DP	end	LOC	reach	back	come	DP
ཚད་ཚོག	རྒལ	རྗེལ་ཚོག	མཇུག	གནས་གཤེ	ཐོན་པ	ཕྱིར	ཡོང་བ	རྗེལ་ཚོག
量词	经过	*连词*	边缘	*位格*	到达	回	来	*连词*

(43)

m̩ sə	m̩ la	m̩	ka	pʁuŋ	m̩	lo	fu	dʑy	ro
wind	cloud	AVM	DP	OP	AVM	GOAL	blow	come	PT
རླུང	སྤྲིན	ཀེད་ཚོག	རྗེལ་ཚོག	ལང་རྒོས	ཀེད་ཚོག	ལས་ཚོག	གཡུག་པ	ཡོང་བ	འདས་ཚོག
风	云	*副标*	*连词*	*拟声*	*副标*	*目词*	吹	来	*去时*

'(The father) was carried back and went by the son (carrying him and they) passed nine *tɕɛ*^{11} forests, passed nine *dʁu*^{53} *bi*^{53} forests, passed nine *ʂə*^{11} forests and they came and reached back to the end (of the *ʂə*^{11} forest) and the wind and clouds (together) came and blew with (the sound) *bʁuŋ*^{11}.'

(ཨ་ཕའི་ལུས་ཕུང་དེ་)བུ་དེས་ཕྱིར་ལྡང་ནས་ཕྱིན་སྟེ། (ཁོ་)ཅེ་ཤིང་གི་ནགས་ཚལ་དགུ་བརྒལ་བ་དང་། དུ་རྡེ་ཤིང་གི་ནགས་ཚལ་དགུ་བརྒལ། རྡེ་ཤིང་གི་ནགས་ཚལ་དགུ་བརྒལ་ནས་(ནགས་ཚལ་གྱི་)མཇུག་ཏུ་ཕྱིར་ཐོན་པ་ན། (ཁླུ་བྱར་དུ་)རླུང་གཡུགས་པ་དང་སྦྲིན་པ་འཁྲིགས།

儿子背着(爸爸的身躯), 经过九片节树林, 九片毒树林, 和九片柿树林, 最后到(森林)边缘时, 有一阵云风'呼呼'地吹来。

(44)

lo	fu	dʑy	ɳu	te
GOAL	blow	come	after	DP
ཡུལ་ཚོག	གཡུག་པ	ཡོང་བ	རྗེས་སུ	སྦྱོར་ཚོག
目词	吹风	来	后	*连词*

(45)

tʰɛ	ũ ndʑə	tʰi	gɣ	tʰɛ	gɣ mə˞	ʁo	tɕʰə ta	qʰa	ɕy	ha
he	old man/father	DET	CL	he	body	LOC	from	where	went	DP
ཁོ	ཇད་ཡོ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ཁོ	ལུས་ཕུང	གནས་གཅེ	འབྲང་ཁྲངས	གང་དུ	ཕྱིན	སྦྱོར་ཚོག
他	爸爸	*限词*	*量词*	他	身体	*位格*	从	哪儿	去	*连词*

(46)

ma	sə	qʰa	ɕy	ha	ma	sə	qʰo to	mi ɳu[A]	ro
NEG	know	where	went	DP	NEG	know	lose	finish	PT
དགག་རྟེན	ཤེས་པ	གང་དུ	ཕྱིན	སྦྱོར་ཚོག	དགག་རྟེན	ཤེས་པ	བོར་བ	ཚར་བ	འདས་ཚོག
否定	知道	哪儿	去	*连词*	*否定*	知道	丢	完	*去时*

[A] *mi*^{53} *ɳu*^{53} = 'finish', indicating a completed action.

'After (the wind and clouds) came and blew up, it was not known where his father went and it was not known where his father went to from (the back of his son's) body; (the son) lost (his father).'

(སྤྲིན་པ་འབྲིགས་པ་དང་)རླུང་གཡུགས་རྗེས། ཁོས་ཡ་ཨ་གང་དུ་སོང་བ་མ་ཤེས་ལ། ཁོས་ཡ་ཨ་རང་གི་རྒྱབ་ནས་གང་དུ་སོང་བ་མ་ཤེས། བུ་དེས་རང་གི་ཡ་ཨ་བོར།

风吹过后，他的爸爸从他的背上消失了，不知去哪儿了。

(47)

qʰo to	mi ɳu	te	ʐi	tʰi	ja	te	mɛ kʰa	le
lose	after	DP	son	DET	CL	DP	at a loss	DP
འབོར་བ	རྗེས་སུ	*སྒེལ་ཚིག*	བུ	*དེས་ཚིག*	*ཚད་ཚིག*	*སྒེལ་ཚིག*	ཐབས་ཟད་པ	*སྒེལ་ཚིག*
丢	后	*连词*	儿子	*限词*	*量词*	*连词*	没办法	*连词*

(48)

ha	ʁæ	ha	ʁæ	m̩	ʁæ	te
here	catch	here	catch	AVM	catch	DP
འདི་ན	འཛིན་པ	འདི་ན	འཛིན་པ	*ཉིད་ཚིག*	འཛིན་པ	*སྒེལ་ཚིག*
这儿	抓	这儿	抓	*副标*	抓	*连词*

(49)

la ka	ji	tʰi	ka	te	ʂə ɕəᴬ	ti	ka	ræ	mæ qɣ
hand	right	DET	CL	DP	ʂə ɕə	one	CL	PRE-ATT	catch
ལག་པ	གཡས	*དེས་ཚིག*	*ཚད་ཚིག*	*སྒེལ་ཚིག*	ཏི་ཤིང	གཅིག	*ཚད་ཚིག*	*འདས་རྗེས*	འཛིན་པ
手	右	*限词*	*量词*	*连词*	舌树	一	*量词*	*前体*	抓

(50)

ʁæ	tʰi	ka	te	hɛ ru	ti	ka	ræ	mæ qɣ
left	DET	CL	DP	hɛ ru	one	CL	PRE-ATT	catch
གཡོན	*དེས་ཚིག*	*ཚད་ཚིག*	*སྒེལ་ཚིག*	དེ་རུ་ཀུ་རྡ	གཅིག	*ཚད་ཚིག*	*འདས་རྗེས*	འཛིན་པ
左	*限词*	*量词*	*连词*	草	一	*量词*	*前体*	抓

[A] *ʂə¹¹ ɕə¹¹* = a branch of the *ʂə¹¹* tree.

'After losing (his father), the son was at a loss, and (he) caught (grabbed) here and there, and (his) right hand caught *ʂə*^{11} *ɕə*^{11} and (his) left hand caught *hɛ*^{53} *ru*^{53} (grass).'

(ঙ'ব')ব্ৰ'ইষ্ব| ন্ত্ব'ব্ৰব্ষ'ৰব্দ'ব্'গ্ৰ'ষ্ম'(ঘ্ৰ্ম'ব্ষ')ব্ৰৰ্ত্ত'ব'ব্দ'| (ৰ্ম্ব')ঘ্ৰ্ম'গ্ৰ্ঘষ'ম্ষ'ষ্ট্ব'ঀিব'গী'ঘ্ৰ্ঘ'গ্ৰ'ঀিব্গ'ব্ৰৰ্ত্ত'ব্ৰব্দ'ব্ৰ্ব্গ'ঘ্ম| ঘ্ৰ্ম'গ্ৰ্ঘৰ্ঙ'ম্ষ'ক্ট্ব'ন্ত্ৰ্ত্ত'ষ্ট্ব্ব'ঀ্ৰ্ম'ম'ঀিব্গ'ব্ৰৰ্ত্ত'ব্দ|

(爸爸的身躯)丢失后，儿子惊慌失措地(伸出手向空中)到处乱抓时，左手抓到一株黑日草[A]，右手抓到一根柿子树枝。

(51)

ŋ̊u	te	o ho:	mɛ k^{h}a	ro	jo	a da	rə hĩ	t^{h}i	ja
after	DP	EXC	at a loss	PT	SELF	father	soul	DET	CL
ইষ'ষ্	*ষ্ক্লী'ঘ'ৰ্ক্ষ্ম্*	*ব্ৰব্ষ'ব্ৰব্'ব*	ঘব্ষ'ব্ৰব্'ব	*ব্ৰব্ষ'ৰ্ক্ষ্ম্*	ব্ৰব্'ঀ্ৰব্	ঙ'ব	ইম'ঀিষ	*ব্ৰষ'ৰ্ক্ষ্ম্*	*ৰ্ক্ষব্'ৰ্ক্ষ্ম্*
后	*连词*	*叹词*	没办法	*去时*	自己	爸爸	灵魂	*限词*	*量词*

(52)

dʙu	da rə	ŋu	ka	la	ɛ qo	tɕə	li	dz̥y
become	MP	say/think	DP	OTM	home	put	back	come
ব্ৰহ্ম'ব	*ৰ্ক্ষ্ম'ষ্ক্লীগ্ষ*	ব্ষম	*ষ্ক্লী'ঘ'ৰ্ক্ষ্ম্*	*ঘ্ৰ্ঘ'ৰ্ক্ষ্ম্*	ৰ্ঘব'ব	ব্ৰইঁগ'ব	ষ্ট্বিব	ঘ্ৰ্ব'ব
成为	*语气*	想	*连词*	*宾标*	房子	放	回	来

'Then after, (the son) thought, "Oh! Hopeless situation, the soul of my father may have become these (blades of grass and branches of *ʂə*^{11})," and (he) took (the blades of grass and branches of *ʂə*^{11}) and came and put (them) back home.'

ইষ'ষ্ | (ন্ত্ব'ইষ')ৰ্ঙ্গ| (ব্')ঘব্ষ'ব্ৰব্'ষ্ৰ্ব'| ব্দি'ৰ্জ'ৰ্ঘ'ষ্ট্ৰম'ঀিষ'(ঠ্ট'ঀিব'গী'ঘ্ৰ্ঘ'গ্ৰ'ব্দব'ক্ট্ব'ষ্ত্ত্ব')ব্দব্'ব্গ'ঘ্ৰ্ঘ'ৰ্ঘ্ব'ষ্ত্ত্ব'ব্ৰব্'ব্ষম্ষ'ৰ্ষ'(ব্ব'ব্গ')ষ্ট্বিব' ষ্ট্বিব'ৰ্ঙ্গব'ৰ্ষ'ষ্ট্বিম'ন্ত্ব'ব্ৰৰ্ষ্ম

后来，(他)没有办法，(看着手中的那节树枝和黑草)便想到："噢！也许这就是我爸爸的灵魂了，"就拿回来放在家里。

[A] 一种草本植物。

(53)

ka	a mi	na	na mʑi	rə tʂə[A]	li	qʰo	su
DP	now	we	na mʑi	rə tʂə	back	cut	GEN
ཀ་	དཔྱ	ངཱཿ	ཀ་སུ་ཞི	རྣམ་ཤེས	ཕྱིར	གཅོད་པ	འབྲེལ་བྱ
连词	现在	我们	纳木依	灵魂	回	割/招	*属格*

(54)

tɕo ʂə	ʂə ɕə	tʰi	ka	na	hɛ rə	tʰi	ka
BE	ʂə ɕə	DET	CL	and	hɛ rə	DET	CL
ནི་ཐུ	ཏེ་ཤིང	འས་ཚོག	ཚད་ཚོག	དང	རྩྭ	འས་ཚོག	ཚད་ཚོག
判断	柿树	*限词*	*量词*	和	草	*限词*	*量词*

(55)

la	rə tʂə	li	qʰo	su	dja	ji	so
OTM	rə tʂə	back	cut	GEN	BE	say	MP
ཡུལ་ཚོག	རྣམ་ཤེས	ཕྱིར	གཅོད་པ	འབྲེལ་བྱ	ནི་ཐུ	བཞད	ཚོག་རྩེགས
宾标	灵魂	回	割/招	*属格*	*判断*	说	*语气*

'So, it is said now that we *na*[53] *mʑi*[53] in the cut back *rə*[53] *tʂə*[53] ritual use the *ʂə*[11] branches and *hɛ*[53] *rə*[53] blades (grass) to cut back *rə*[53] *tʂə*[53] (soul).'

དེའི་རྒྱུན་གྱིས་ད་ལྟ་ངཱཿཚོ་ཀ་སུ་ཞེས་རྣམ་ཤེས་ཕྱིར་འབོད་དུས་ཏེ་ཤིང་རྩྭ་གཉིས་བགོལ་བར་བཞད།

所以，我们纳木依现在仍用一根柿树枝和一棵黑日草来(举行)招回灵魂的(宗教仪式)。

[A] *rə*[53] *tʂə*[53] = a grass with many branching stalks and the branches of the *ʂə*[11] tree. The son believes the blades of this grass and the *ʂə*[11] branches to be his father's soul. Consequently, people continue to remember it today in the *rə*[53] *tʂə*[53] *li*[44] *qʰo*[53] or 'cut the soul back' ritual. After a person dies, family members search for branches of *hɛ*[53] *rə*[53] and blades of *hɛ*[53] *rə*[53] (*rə*[53] *tʂə*[53] that is cut and brought back to the home to use in rituals) that symbolize the dead person's soul and are brought back home and given to the *pʰa*[53] *tsə*[53], who then chants for a long time, calling the deceased's soul back home.

ja[53A]

mbzə̤[44] m̩[55]

(1)

a mi	ja	tʰi	ka	ndzə̤	su	m̩ gy̩	lo
now	tobacco	DET	CL	smoke[B]	GEN	history	MP
དུ་ཡ	ཐ་མག	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	འཐེན་པ	འབྲེལ་སྒྲ	ལོ་རྒྱུས	ཚོག་རྟེགས
现在	烟	*限词*	*量词*	喝	*属格*	历史	*语气*

'Now the history of tobacco smoking.'

དུ་ཡ་(ངར་ཆོས་)འཐེན་བཞེན་པའི་ཐ་མག་འདིའི་ལོ་རྒྱུས་རེད།

这是(一个)关于我们现在抽的这种烟的传说。

(2)

mbzə̤	so	kɣ̩	jo jo	le	ndzɤ̤y hĩ	qʰo	ɕy	ji	le
wife	three	CL	together	DP	ndzɤ̤y hĩ	cut	went	say	MP
རྒྱང་མ	གསུམ	ཚད་ཚོག	མཉམ་དུ	རྟེ་ཚོག	རྡུ་ཧེ	གཅོད་པ	ཕྱིན་པ	བཤད	ཚོག་རྟེགས
妻子	三	*量词*	一起	*连词*	菊禾	割	去	说	*语气*

'It was said that three wives went to cut *ndzɤ̤y*[11次] *hĩ*[44C] together.'

རྒྱང་མ་གསུམ་མཉམ་དུ་རྡུ་ཧེ་གཅོད་དུ་ཕྱིན་པར་གྱགས།

说是有三个妻子一起去割菊禾[D]草。

[A] *ja*[53] = tobacco.

[B] *ndzə̤*[11] = drink or smoke, depending on the context.

[C] The *ndzɤ̤y*[11] *hĩ*[44] plant is cut, taken home and put in livestock enclosures. The animals' feet mix this plant with manure in the enclosures. Later, the manure mixed with this plant is dug out and put on fields as fertilizer.

[D] 一种草本植物。

(3)

ti	gɣ	ndʑy hĩ	ti	ʁu	hũ hũ	le
one	CL	ndʑy hĩ	one	CL	carry	DP
གཅིག	ཚད་ཆོག	ཇུ་ཅེ	གཅིག	ཚད་ཆོག	འཐུར་བ	སྦྱེལ་ཆོག
一	*量词*	菊禾	一	*量词*	背	*连词*

(4)

ndzə qʰæ	ʁo	dzo	ti	tsʰu	pæ	tʰi	li	dʑy
river	LOC	bridge	one	CL	beside	GOAL	behind	come
རྒྱུ་བོ	གནས་གཅེའི	ཟམ་པ	གཅིག	ཚད་ཆོག	འགྲམ་དུ	ལས་ཆོག	རྒྱབ	ཡོང་བ
河水	*位格*	桥	一	*量词*	旁边	*目词*	回	来

(5)

te	la qo	ti	ja	te	o wa	o wa	ʁu ʂə	jo
DP	crow	one	CL	DP	OP	OP	front	EXT
སྦྱེལ་ཆོག	ཁ་རོག	གཅིག	ཚད་ཆོག	སྦྱེལ་ཆོག	ལད་ཟློས	ལད་ཟློས	སྔོན་དུ	ལས་མཚན
连词	乌鸦	一	*量词*	*连词*	*拟声*	*拟声*	前面	*存在*

(6)

tʰi	gɣ	hĩ	ŋgo lo tɕʰə	ʁo	ʑi	ti	ja	o	zə	ŋu
DET	CL	GEN	knee	LOC	son	one	CL	there	EXT	say
དེས་ཆོག	ཚད་ཆོག	འབྲེལ་སྦྱ	ཤུས་མོ	གནས་གཅེའི	བུ	གཅིག	ཚད་ཆོག	དེ་ན	ལས་མཚན	བཤད
限词	*量词*	*属格*	膝盖	*位格*	儿子	一	*量词*	那儿	*存在*	说

'When one person (wife) carried one back bundle of *ndʑy*^{11} *hĩ*^{44} (and was) coming back, (she) passed a bridge over a river and one crow said, "*o*^{53} *wa*^{11}, *o*^{53} *wa*^{11} there is one son in the knee of the person (wife) in front.'"

མི་རེ་རེས་ཁྲུང་བོ་རེ་ཁྲུང་ནས་རྒྱུ་བོ་ཞེག་གི་སྟེང་གི་ཟམ་པ་ཞེག་གི་སྟེང་ནས་ཕྱིར་ཡོང་དུས། ཁ་རོག་ཞེག་གིས་ཨོ་ཝ། ཨོ་ཝ། སྔོན་དུ་ཡོད་པའི་མི་དེའི་པུས་མོའི་ནང་དུ་བུ་ཞེག་ཡོད་ཅས་བཤད།

(她们)每人背着一捆菊禾草往回走，走到一条河上的小桥边时，一只乌鸦叫着:“呱——，呱——，(最)前面那个人的膝盖里有一个儿子。”

(7)

te	pæ	le	mæ	t^hi	li	jo	te
DP	run	DP	back	GOAL	back	EXT	DP
ཏེ་ལ་ཚོག	རྒྱག	ཏེ་ལ་ཚོག	ཕྱིར	ལས་ཚོག	ཕྱིར	ལས་མཐུན	ཏེ་ལ་ཚོག
连词	跑	*连词*	回	*目词*	回	*存在*	*连词*

(8)

o wa	o wa	mæ	jo	t^hi	gɣ	hĩ	ŋgo lo $tɕ^hə$	ʁo
OP	OP	back	EXT	DET	CL	GEN	knee	LOC
ལད་བོས	ལད་བོས	ཕྱིར	ལས་མཐུན	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	འདེ་ལ་སྐུ	པུས་མོ	གནས་གཅེ
拟声	*拟声*	回	*存在*	*限词*	*量词*	*属格*	膝盖	*位格*

(9)

ʑi	ti	ja	o	zə	ŋu
son	one	CL	there	EXT	say
བུ	གཅིག	ཚད་ཚོག	དེ་ན	ལས་མཐུན	བཞད
儿子	一	*量词*	那儿	*存在*	说

'Then (she) ran back (so that she was) back there behind (the other two wives) but (the crow still) said, "*o^{53} wa^{11}, o^{53} wa^{11}* there is one son there in the knee of the back person.'"

དེ་ནས་མོ་(རྒྱང་མ་གཉན་གཉིས་ཀྱི་)རྒྱབ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ན། (ཕོ་རོགས་དེས་)ཨོ་ཧཱ། ཨོ་ཧཱ། རྒྱབ་ཏུ་ཡོད་པའི་མི་དེའི་པུས་མོའི་ནང་དུ་བུ་ཞིག་ཡོད་ཅེས་བཞད།

(那个女人听后,) 跑到(其它两个的)后面, (乌鸦又)叫: “呱——, 呱——, 跟在后面的那个(人)的膝盖里有一个儿子。”

(10)

te	pæ	le	hĩ ŋgi	t^hi	li	jo	te	o wa	o wa	hĩ ŋgi
DP	run	DP	middle	GOAL	back	EXT	DP	OP	OP	middle
ཏེ་ལ་ཚོག	རྒྱག	ཏེ་ལ་ཚོག	དཀྱིལ	ལས་ཚོག	ཕྱིར	ལས་མཐུན	ཏེ་ལ་ཚོག	ལད་བོས	ལད་བོས	དཀྱིལ
连词	跑	*连词*	中间	*目词*	回	*存在*	*连词*	*拟声*	*拟声*	中间

(11)

tʰi	gɣ	hĩ	ŋgo lo tɕʰə	ʁo	ʑi	ti	ja	o	zə	ŋu
DET	CL	GEN	knee	LOC	son	one	CL	there	EXT	say
དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	འབྲེལ་སྒྲ	པུས་མོ	གནས་གཅེ	བུ	གཅིག	ཚད་ཚོག	དེ་ན	ལས་མཐུན	བཤད
限词	*量词*	*属格*	膝盖	*位格*	儿子	一	*量词*	那儿	*存在*	说

'Then (she) ran back to the middle and (the crow still) said, "*o*^{53} *wa*^{11}, *o*^{53} *wa*^{11} there is one son in the knee of the middle person."'

དེ་ནས་མོ་དགྱེལ་དུ་ཕྱིན་པ་ན། (ཁོ་རོག་དེས་)ཨོ་ཝ། ཨོ་ཝ། བར་དུ་ཡོད་པའི་མི་དེའི་པུས་མོའི་ནང་དུ་བུ་ཞིག་ཡོད་ཅེས་བཤད།

(她又)走在(两个人的)中间时, (乌鸦又)叫: “呱——, 呱——, 中间那个(人)的膝盖里有一个儿子。”

(12)

nu	ma	ŋgɛ	te	ʂə gɣ	la	tʰi	li	tsa	mɛ	ŋu
you	NEG	believe	DP	sickle	OTM	GOAL	back	prick	MP	say
ཁྱོད	དགག་སྒྲ	ཡིད་ཆེས་པ	སྤྱི་ལ་ཚོག	ཟེར་བ	ཡུལ་ཚོག	ལས་ཚོག	ཕྱིར	སྨུན་པ	ཚོག་སྟེགས	བཤད
你	*否定*	相信	*连词*	镰刀	*宾标*	*目词*	回	砸	*语气*	说

'(The crow) said, "If you don't believe it then take (your) sickle and prick back (by yourself) your knee."'

(ཁོ་རོག་གིས་)གལ་ཏེ(ཁྱོད་ང་ལ་)ཡིད་མི་ཆེས་ན་ཟེར་བ་བཟུང་ནས་(རང་གི་)པུས་མོར་སྨུན་རོགས་ཞེས་བཤད།

(最后, 乌鸦)叫着说: “你不信的话, 拿镰刀往(你自己的膝盖)上砸吧。”

(13)

ʂə gɣ	la	tʰi	li	tsa	te
sickle	OTM	GOAL	back	prick	DP
ཟེར་བ	ཡུལ་ཚོག	ལས་ཚོག	ཕྱིར	སྨུན་པ	སྤྱི་ལ་ཚོག
镰刀	*宾标*	*目词*	回	砸	*连词*

(14)

pa mi[A]	ti	ja	go pa	dʑy	ro
frog/toad	one	CL	fall	come	PT
སྦལ་བ	གཅིག	ཚད་ཆོག	ལྷུང་བ	ཡོང་བ	འདས་ཆོག
癞蛤蟆	一	*量词*	掉	来	*去时*

'(She) took the sickle and pricked (her own knee) then one toad came and fell (out).'
(མོས་)ཟེར་བ་བཟུང་ནས་(རང་གི་)ལུས་མོར་བསྣུན་པ་ན་སྦལ་བ་ཞིག་མར་ལྷུང་ཡོང་།
(于是, 她)拿镰刀往(自己的膝盖上一)砸就掉下了一只癞蛤蟆来。

(15)

a ma	qo tɕʰə	le	ndʑy hĩ	tʰi	ʁu	pʰu	ha	mi ŋga
OP	angry	DP	ndʑy hĩ	DET	CL	take off	here	SUF-COM
འདུ་རྒྱོལ	ཁོང་ཁྲོ་ལངས་པ	སྦྱོལ་ཆོག	རྒྱ་ཅེ	དེས་ཆོག	ཚད་ཆོག	འབྲུད་པ	འདི་ན	འདས་རྗེས
拟声	生气	*连词*	菊禾	*限词*	*量词*	脱下	这儿	*后体*

(16)

ka	la qo	tʰi	ja	ʁu qʰʂə	bɛ	ŋu	te
DP	crow	DET	CL	beat	go	say	DP
སྦྱོལ་ཆོག	ཚ་རོག	དེས་ཆོག	ཚད་ཆོག	རྡུང་བ	འགྲོ	བཤད་པ	སྦྱོལ་ཆོག
连词	乌鸦	*限词*	*量词*	打	走	说	*连词*

(17)

pa mi	tʰi	ja	kʰa tʰo	dʑy	ro
frog/toad	DET	CL	speak	start	PT
སྦལ་བ	དེས་ཆོག	ཚད་ཆོག	བཤད	ཡོང་བ	འདས་ཆོག
癞蛤蟆	*限词*	*量词*	说	来/开始	*去时*

[A] *fu*[11] *rə*[44] *pa*[11] *mi*[44] 'dry frog' and refers to 'toad', the animal that lives most of the time away from water. *pa*[11] *mi*[44] refers to 'frog', the creature that lives most of its life in and very near water. *pa*[11] *mi*[44] is also a term that includes frogs and toads in general.

'*a*^{53} *ma*^{53} (she) was so angry and wanted to take off the bundle of *ndʑy*^{11} *hĩ*^{44} here and go beat the crow but the toad started to speak.'

དེ་ནས་མོ་ཀ་ཅང་ཁོས་ཉེ་ཏེ་ཨར་བཞག་ནས་ཚོ་རོག་དེར་རྡུང་འགྲོ་བས་སྐད་ཆ་བཤད།

哎呀, (她)气得把菊禾草往地上一放, 想去打那只乌鸦时癞蛤蟆说起话来。

(18)

ma ja	ma ja	t^{h}a	q^{h}o pa	nu	te	ʁu	hũ hũ	su	dja
mother	mother	NEG	chase	you	DP	load	carry	GEN	BE
ཨ་མ	ཨ་མ	དགག་རྒྱ	འདེད་པ	ཁོད	རྒྱལ་ཚོག	ཁུར་བོ	འཐུར་བ	འབྱེལ་རྒྱ	ཞི་རྒྱ
妈妈	妈妈	*否定*	追	你	*连词*	担子	背	*属格*	*判断*

(19)

le	nu	ʂu gɣ	ŋa	ko	ʂu gɣ	ŋa	pa	di
MP	you	sickle	I	give	sickle	I	hold/carry	say
ཚོག་རྟེགས	ཁོད	ཟོར་བ	ང	སྤེར་བ	ཟོར་བ	ང	འཁྱེར་བ	བཤད
语气	你	镰刀	我	给	镰刀	我	拿	说

'(Toad) said, "Mother, Mother don't chase (the crow) for you are carrying a load; give me the sickle, I'll carry the sickle."'

(དེ་ནས་སྨལ་བས་)ཨ་མ། ཨ་མ། (ཚོ་རོག་དེའི་རྗེས་)མ་འདེད། ཁྱོད་ཀྱིས་ཁུར་བོ་འཐུར་ཡོད་པས་ཟོར་བ་ད་ང་ལ་སྤེར་རོགས། ཟོར་བ་བས་འཁྱེར་ཞེས་བཤད།

“妈妈, 妈妈, 别追了, 你是背着担子的, (快)把镰刀给我, 我来(帮你)拿镰刀吧!”

(20)

qo tɕ^{h}ə	ka	ʂu gɣ	t^{h}i	la	t^{h}ɛ	ɳi
angry	DP	sickle	DET	CL	she	ERG
ཁོང་ཁྲོ་ལངས་པ	རྒྱལ་ཚོག	ཟོར་བ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	མོ	ཀྱིས་རྒྱ
生气	*连词*	镰刀	*限词*	*量词*	她	*作格*

(21)

qɣ	o mo	rə qa	do mo	mi ŋga	te	ʂə gɣ	tʰi	la
throw	down there	stone	above	SUF-COM	DP	sickle	DET	CL
འཕེན་པ	མར་ནི	རྡོ	ཐོག་ཏུ	འདུག་རྗེས	སྐྱེལ་ཚོག	ཟིར་བ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག
扔	下面	石头	上面	*后体*	*连词*	镰刀	*限词*	*量词*

(22)

tʰɛ	ɲi	tʰɛ	ka	tʰi	jy	ɕɛ	ɛ qo	ly ta	li	ɕy
it	ERG	bite	DP	DET	CL	family	home	look at	back	went
ཁོ	ཀྱིས་རྒྱ	སོ་རྒྱག་པ	སྐྱེལ་ཚོག	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ཁྱིམ་ཚང	ཁྱིམ	ལྟ་བ	ཕྱིར	ཕྱིན་པ
他	*作格*	咬	*连词*	*限词*	*量词*	家庭	家	看	回	去/走

'(The wife) was angry and she threw the sickle down on the stones and it (Toad) bit the sickle, looked at the (home) and went back to this (the woman's) family's home (carrying the sickle in its mouth).'

(མོ་)ཁྲོས་ནས་ཟིར་བ་རྡོ་ཐོག་ཏུ་མར་འཕངས་པ་ན། དེས་(ཟིར་བ་དེར་)སོ་བརྒྱབ་ནས་མོའི་ཁྱིམ་དུ་ཕྱིན་པ་རེད།

(她)生气得把镰刀往石头上扔去，那把镰刀却被它叼着，朝着(她的)家里(一跳一跳地)走了。

(23)

ndʑy hĩ	ʁu hũ	tʰi	gɣ	ha	li ma ʂu	ṃ	pæ	tʰɛ	mæ	li	mbæ
ndʑy hĩ	carry	DET	CL	DP	quick	AVM	run	it	after	back	go
ཇུ་ཧེ	འཐུར་བ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྐྱེལ་ཚོག	མགྱོགས་པོ	ཟེར་ཚོག	རྒྱག	ཁོ	རྒྱབ་ཏུ	ཕྱིར	འགྲོ
菊禾	背	*限词*	*量词*	*连词*	急忙	*副标*	跑	他	后面	回	走

'Then the *ndʑy*^{11} *hĩ*^{44} carrier also quickly ran and went back after it (the toad).'

དེ་ནས་ཇུ་ཧེ་(རྫྭ་)འཐུར་མ་ཁན་དེ་ཡང་མགྱོགས་པོར་སྐལ་བའི་རྗེས་སུ་བརྒྱགས་ནས་སོང་།

背菊禾草的(妈妈)也赶忙跟在它的后面，回去了。

(24)

ʂə gɣ	t^hɛ	ɳi	t^hɛ	le	q^ho bo	pæ	lo	li	tɕə	ka
sickle	it	ERG	bite	DP	door	beside	GOAL	back	put	DP
ཟེར་བ	ཁོ	ཀྱིད་ཀྱི	སོ་རྒྱག་པ	སྡེ་ལ་ཚོག	སྒོ	འགྲམ་དུ	ལས་ཚོག	ཕྱིར	འཇོག་པ	སྡེ་ལ་ཚོག
镰刀	他	*作格*	咬/叼	*连词*	门	旁边	*目词*	回	放	*连词*

(25)

qa	pæ	lo	li	ndzu	ro
hearth	beside	GOAL	back	sit	PT
ཐབ་ཀ	འགྲམ་དུ	ལས་ཚོག	ཕྱིར	སྡོད་པ	འདས་ཚོག
灶	旁边	*目词*	回	坐	*去时*

'It bit the sickle, put (the sickle) back beside the door and sat back beside the hearth.'
(སྨལ་བ་དེས་)ཟེར་བ་ལ་སོ་བརྒྱབ་ནས་སྒོ་འགྲམ་དུ་བཞག་རྗེས། ཐབ་ཀའི་འགྲམ་དུ་ཡོག་ནས་བསྡད།
它把镰刀叼来, 放到门边之后马上坐到了灶边。

(26)

dza	dzə	te	zo^A	ly ly	ɳi	ly	qɣ	mi qa	mi ŋga
meal	eat	DP	food/grain	grain	two	CL	throw	down-hearth	SUF-COM
ཟ་མ	ཟ་བ	སྡེ་ལ་ཚོག	ཟ་མ	རྡོག་མ	གཉིས	ཚད་ཚོག	འཕེན་པ	མེ་ཐབ་ཀྱི་སྨད་ཕྱོགས	འདས་རྗེས
饭	吃	*连词*	饭	颗粒	二	*量词*	丢	灶下方	*后体*

(27)

te	t^hɛ	o	qɣ	dzə	ɕy
DP	it	there	pick	eat	went
སྡེ་ལ་ཚོག	ཁོ	དེ་ན	ལེན་པ	ཟ་བ	ཕྱིན་པ
连词	他	那儿	捡拾	吃	去

[A] *zo^{11}* = grain, including seed and plants. *ly^{44} ly^{55}* grain seed, e.g., rice, wheat, corn and barley.

'When eating a meal, (the wife) threw a few grains down to the down-hearth and it went there to pick up and eat (the grains).'

ཟ་མ་ཟ་སྐབས། (ཆུང་མ་དེས་)ཟས་འབྲུ་རྡེག་གཉིས་གསུམ་ཙམ་མར་འཕངས་པ་ན། སྣལ་བ་དེར་ཕྱིན་ཏེ་(དེ་དག་)ཡར་བླངས་ནས་ཟོས་པ་རེད།

吃饭时, (妈妈)往灶下方丢下几粒饭粒, 它便去捡来吃。

(28)

mæ	ti	ɲi	te	ma ja	ŋa	tʂʰə mi	hæ̃	bɛ	ʁa	ro	ŋu
later	one	day	DP	mother	I	wife	buy	go	time for	PT	say
རྗེས་སུ	གཅིག	ཉིན	སྤྱི་ཚོག	ཨ་མ	ང	ཆུང་མ	ཉོ་བ	འགྲོ	རན་པ	འདས་ཚོག	བཤད
后来	一	天	*连词*	妈妈	我	媳妇	买	走/去	该	*去时*	说

'Later one day, (Toad) said, "Mother it is time to go to buy my wife."'

དེ་ནས་ཉིན་ཞིག་ལ། (སྣལ་བས་)ཨ་མ་ལགས། ངའི་ཆུང་མ་ལེན་དུ་འགྲོ་རན་འདུག་ཅེས་བཤད།

一天, (癞蛤蟆)说: “妈妈, 该去娶我的媳妇了吧!”

(29)

fu rə pa mi	nu	ha	tʂʰə mi	ti	ja	lo	hæ̃	pʰa	ɕy
toad	you	also	wife	one	CL	GOAL	buy	able	if
སྣལ་བ	ཁོད	ཀྱང	ཆུང་མ	གཅིག	ཚད་ཚོག	ལས་ཚོག	ཉོ་བ	ཐུབ་པ	གལ་ཏེ
癞蛤蟆	你	也	妻子	一	*量词*	*目词*	买	能	如果

(30)

ŋa	ha	pʰæ	tɕə	ti	ja	ʂu	pʰa	sə	di
I	also	husband		one	CL	find	able	still	say
ང	ཀྱང	ཁྱོ་གས		གཅིག	ཚད་ཚོག	འཚོལ་བ	ཐུབ་པ	ད་རུང	བཤད
我	也	丈夫		一	*量词*	找	能	还	说

'(She) said, "If you, Toad, are also able to buy one wife then I am also still able to find one husband."'[A]

(མོས་)སྨལ་བ་ཁྱོད་ཀྱིས་ཀྱང་རྒྱང་མ་ཞིག་ལེན་ཡོང་ཐུབ་ན་དས་ཀྱང་དུ་རྟུང་ཁྱོ་གཞིག་འཚོལ་ཐུབ་རྒྱུ་རེད་ཅེས་བཤད།

(妈妈)说: “你一只癞蛤蟆也能娶上一个媳妇的话, 我还能找一个丈夫呢。”

(31)

te	ma ja	nu	ma	ŋgɛ	ɕy	te	bi ʑi	ti	pʰæ	ru
DP	mother	you	NEG	believe	if	DP	bag	one	CL	sew
སྦྱོར་ཚིག	ཨ་མ	ཁྱོད	དགག་རྒྱ	ཡིད་ཆེས	གལ་ཏེ	སྦྱོར་ཚིག	ཁུག་མ	གཅིག	ཚད་ཚིག	འཚེམ་པ
连词	妈妈	你	*否定*	相信	如果	*连词*	包包	一	*量词*	缝

(32)

bi ʑi	ti	pʰæ	ru	ka	sa mi	ȵi ly	la	tɕʰə
bag	one	CL	sew	DP	hemp seed	several	OTM	put
ཁུག་མ	གཅིག	ཚད་ཚིག	འཚེམ་པ	སྦྱོར་ཚིག	ས་མ་ར་ཙའི་ས་བོན	འགའ	ཡུལ་ཚིག	འཇོག་པ
包	一	*量词*	缝	*连词*	麻籽	一点	*宾标*	放

(33)

te	ŋa	ti	ja	hæ̃	li	da	di
DP	I	one	CL	buy	back	come	say
སྦྱོར་ཚིག	ང	གཅིག	ཚད་ཚིག	ཉོ	ཕྱིར	ཡོང་བ	བཤད
连词	我	一	*量词*	买	回	来	说

'(Then Toad) said, "Mother if you don't believe (me) then sew one tiny bag, sew one tiny bag and put several hemp seed in (it) then I will buy one (wife) and come back."'

(སྨལ་བས་)ཨ་མ་ལགས། གལ་ཏེ་ཁྱོད་(ང་ལ་)ཡིད་མི་ཆེས་ན་ཁུག་མ་རྒྱང་རྒྱང་ཞིག་ཆེམས་རོགས། ཁུག་མ་རྒྱང་རྒྱང་ཞིག་བཅོམས་ནས་ནང་དུ་སོ་མ་ར་ཙའི་ས་བོན་འགའ་བཅུག་ན་དས་རྒྱང་མ་ཞིག་ལེན་ཡོང་ཞེས་བཤད།

(癞蛤蟆)说: “妈妈, 如果你不相信的话, 缝一个小包包, 缝一个小包包后, 抓点麻籽装在里面, 我就娶一个(媳妇)回来。”

[A] Toad's mother suggests that Toad finding a wife is as unlikely as her finding another husband.

(34)

te	a mi	t^hi	gɣ	te	a	dja	ly	ŋu	ka
DP	mother	DET	CL	DP	INT	BE	see	say/think	DP
ཏེ་ལ་ཚིག	ཨ་མ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	ཏེ་ལ་ཚིག	འདི་ཚིག	ཡིན་	ལྟ་བ	བཞད	ཏེ་ལ་ཚིག
连词	妈妈	*限词*	*量词*	*连词*	*疑问*	*判断*	看	说	*连词*

(35)

t^hɛ	ŋo	m̩	bi ʑi	p^hæ	ru	ka	tæ ræ	mi	sa ta	ɕy	ro
he	say	AVM	bag	CL	sew	DP	neck	GOAL	hang	went	PT
ཁོ	བཞད	ཟེར་ཚིག	ཁུག་མ	ཚད་ཚིག	འཚེམ་པ	ཏེ་ལ་ཚིག	སྐེ	ལས་ཚིག	འདོག་པ	ཕྱིན	འདུས་ཚིག
他	说	*副标*	包包	*量词*	缝	*连词*	脖子	*目词*	挂	去/走	*去时*

'Mother thought to see if it was (true) and sewed a piece of bag (a tiny bag) as it (Toad) said and hung it down from (its) neck and went (away).'

དེ་ནས་ཨ་མས་བདེན་མིན་བརྟག་བསམ་སྟེ་སྦལ་བས་བཤད་པ་ཡུར་ཁུག་མ་རྩུར་རྩུར་ཞིག་བཙེམས་ཏེ་(སྦལ་བའི་)སྐེ་རུ་མར་བཏགས་ཏེ་འགྲོ་རུ་བཏུག

妈妈想看看(癞蛤蟆到底说得)是不是(真的), 就按它说的一样缝了一个小包, 挂到它的脖子上, 并(让)它走了。

(36)

te	lo pæ	le	ti	jy	ɕɛ	lo	to	ɕy	ro
DP	jump/hop	DP	one	CL	family	GOAL	reach	went	PT
ཏེ་ལ་ཚིག	མཆོང་བ	ཏེ་ལ་ཚིག	གཅིག	ཚད་ཚིག	ཁྱིམ་ཚང	ལས་ཚིག	བསྡེབས་པ	ཕྱིན་པ	འདུས་ཚིག
连词	跳	*连词*	一	*量词*	家庭	*目词*	到	去	*去时*

(37)

a ɣ	ɕɛ	tʂ^{h}ə	a	dʑo
father-in-law	family	dog	INT	EXT
གྲོས་པོ	ཁྱིམ་ཚང	ཁྱི	འདི་ཚིག	ལས་མཐུན
岳父	家庭	狗	*疑问*	*存在*

(38)

ŋa	te	tʂʰə mi	hæ̃	dʑy	su	dja	ŋu
I	DP	wife	buy	come	GEN	BE	say
ང	སྤེལ་ཚོག	རྒྱུད་མ	ཉོ	ཡོང་བ	འབྱེལ་སྒྲ	ཞི་སྒྲ	བཤད
我	*连词*	妻子	买	来	*属格*	*判断*	说

'Then (it) hopped, and reached one family.' (It) said, "Father-in-law's family, are there dogs? I come to buy a wife."'

དེ་ནས་སྦྱལ་བ་(དེ་)མཆོངས་ཤိང་ཅིད་བཞིན་དུ་ཁྱིམ་ཚང་ཞིག་ཏུ་བསྒྲབས་རྗེས། གྱོས་པོ་ཚང་ལ་ཁྱི་ཡོད་དམ། ང་(འདིར་)རྒྱུད་མ་ལེན་དུ་ཡོང་བ་ཡིན་ཞེས་བཤད།

(它)跳到一家(人)的门口，说: “岳父家有狗吗？我是来娶媳妇的。”

(39)

te	tʰi	jy	ɕɛ	te	rə	tɕʰy	le	ko ma pʰa
DP	DET	CL	family	DP	laugh	want	DP	really
སྤེལ་ཚོག	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ཁྱིམ་ཚང	སྤེལ་ཚོག	དགོད་པ	འདོད་པ	སྤེལ་ཚོག	དངོས་ནས
连词	*限词*	*量词*	家庭	*连词*	笑	想	*连词*	非常

'Then the family really wanted to laugh.'

དེ་ནས་ཁྱིམ་ཚང་དེའི་(ཁྱིམ་མི་རྣམས་)དངོས་ནས་དགོད་འདོད་བྱུང་།

这家人(都觉得)非常想笑。

(40)

zə mi	dʑo	su rə	ha	a we	zə mi	su	ko	pi tsa	ro
girl	EXT	actually	DP	MP	girl	other people	give	finish	PT
བུ་མོ	འབས་མཐུན	མ་གཞི	སྤེལ་ཚོག	ཚོག་སྟེགས	བུ་མོ	གཞན་པ	སྟེར་བ	ཚར་བ	འདས་ཚོག
女孩	*存在*	本来	*连词*	*语气*	女孩	别人	给	完	*去时*

(41)

nu	hĩ	sa mi	te	la
you	GEN	hemp seed	DP	OTM
ཁྱོད་	འབྲེལ་སྒྲ	སོ་མ་ར་ཙའི་ས་བོན	སྤྱི་ལ་ཚོག	ཡུལ་ཚོག
你	*属格*	麻籽	*连词*	*宾标*

(42)

nu	ji gɣ nu	ha	qɣ qɣ	tʰi	tɕʰə	ŋu
you	back	mouse	cave	GOAL	put	say
ཁྱོད་	རྒྱབ་ཏུ	ཙི་གུ	ཁུང་བུ	*ལས་ཚོག*	འཇོག་པ	བཞད
你	背后	老鼠	洞	*目词*	放	说

'(They) actually had daughters but said, "*a*^{44} *we*^{53}[A] (our) daughters already (have been) given to other people, put your hemp seed in the mouse hole (in the wall) behind you."'

མ་གཞི་(ཁོ་ཚོར་)ལ་བུ་མོ་ཡོད་མོད། འོན་ཀྱང་(ཁོ་ཚོས་) ཨོ། བུ་མོ་རྣམས་མི་གཞན་ལ་བྱིན་ཚར། ཁྱོད་ཀྱིས་སོ་མ་ར་ཙའི་ས་བོན་ཁྱོད་ཀྱི་རྒྱབ་ཀྱི་ཙི་གུའི་ཁུང་བུར་ཞོག་དང་ཞེས་བཞད།

(那家人)本来是有女儿的, 但是 (他们却) 说: “哎呀, 女儿 (都嫁)人了, 把你的麻籽拿来, 放在你背后的老鼠洞里吧。”

(43)

mæ	ti	ʂo	lo tɕə	te	sa mi	ha	ɳi	tɕʰa qɣ	ro
later	one	CL	get up	DP	hemp seed	mouse	ERG	eat	PT
རྗེས་མ	གཅིག	*ཚད་ཚོག*	ལངས་པ	*སྤྱི་ལ་ཚོག*	སོ་མ་ར་ཙ	ཙི་གུ	*ཀྱིས་སྒྲ*	ཟ་བ	*འདས་ཚོག*
后来	一	*量词*	起来	*连词*	麻籽	老鼠	*作格*	吃	*去时*

'When getting up next morning, the hemp seed had been eaten by mice.'

ཕྱི་ཉིན་ཞོགས་པར་མལ་ལས་ལངས་དུས་སོ་མ་ར་ཙའི་ས་བོན་ཙི་གུས་ཟོས་ཟིན།

第二天早晨起来时, 麻籽被老鼠吃光了。

[A] *a*^{44} *we*^{53} = an expression of sorrow indicating 'you can not do things as you wish' or 'things are not going as you wish'.

(44)

sa mi	li	ma	ræ	ka	ha	t^hi	ja	mæ	jo	ko	di
hemp seed	back	NEG	find	DP	mice	DET	CL	catch	SELF	give	say
སོ་མ་ར་ཙའི་སས་བོན	ཕྱིར	དཀག་རྒྱ	ཐོབ་ཨ	རྒྱལ་ཚོག	ཙོ་གུ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	འཛིན་ཨ	རང་ཉིད	སྐྱེར་བ	བཤད
麻籽	回	*否定*	得到	*连词*	老鼠	*限词*	*量词*	逮捕	自己	给	说

'(Toad) said, "If you can't find and give back the hemp seed then catch the mouse and give (it to me)."'

(སྤྲལ་བས)གལ་ཏེ་སོ་མ་ར་ཙའི་སས་བོན་(བཙལ་མས)མ་རྙེད་ན་ཙོ་གུ་བཟུང་ནས་ང་ལ་སྐྱེར་དགོས་ཞེས་བཤད།

(癞蛤蟆) 说: “(你们) 找不到麻籽的话, 把那只老鼠逮来给我。”

(45)

ti	jy	m̩^{A}	li ʁa	ka	ha	t^hi	ja	mɘ·
one	CL	ADVM	help each other	DP	mouse	DET	CL	smoke
གཅིག	ཚད་ཚོག	བསྡན་ཚོག	ཕན་གྲུན་ལ་རོགས་བྱེད་ཨ	རྒྱལ་ཚོག	ཙོ་གུ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	དུ་བས་འདེད་ཨ
一	*量词*	地	互相帮助	*连词*	老鼠	*限词*	*量词*	熏

(46)

le	NGɣ ta	t^hɛ	ko	ɕy	hĩ
DP	tie	it	give	went	PER
རྒྱལ་ཚོག	འཆིང་བ	ཁོ	སྐྱེར་བ	ཕྱིན་ཨ	རྒྱལ་ཚོག
连词	系	他	给	去/离开	*祈使*

'The whole family helped each other, smoked out the mouse, tied it and gave (the mouse) to it (Toad) and had (Toad) leave.'

ཁྱིམ་ཚང་རྩིལ་བོས་ཕན་གྲུན་ལ་རོགས་བྱས་ནས་ཙོ་གུ་དུ་བས་བཏབ་ནས་བཟུང་སྟེ་ཁོ་ལ་བྱིན་རྗེས་འགྲོ་རུ་བཅུག

全家人都互相帮着(从老鼠洞里)把那只老鼠熏来, 用(绳子)拴住后交给了它, 并(让它)离开。

[A] *ti*^{11} = one; *jy*^{11} = a measure word for 'family'; *ti*^{11} *jy*^{11} *m̩*^{11} = whole family.

(47)

te	væ qæ	ti	jy	to	ɕy	ro	sə
DP	other	one	CL	reach	went	PT	again
ཏེ་ལ་ཚོག	གཞན་པ	གཅིག	ཚད་ཚོག	ཐོན་པ	ཕྱིན་པ	འདས་ཚོག	ཡང་བསྐྱར
连词	别人	一	*量词*	到	去	*去时*	又

'(Toad) left and reached one other (family) again.'
(སྦྲལ་བ་སོང་ནས་)ཡང་བསྐྱར་ཁྱིམ་ཚང་གཞན་ཞིག་ཏུ་ཐོན།
(癞蛤蟆) 又到另一户人家 (的门口)去了。

(48)

ŋa	tʂʰə mi	hæ̃	dʑy	su	dja
I	wife	buy	come	GEN	BE
ང	རྒྱང་མ	ཉོ	ཡོང་བ	འབྲེལ་སྒྲ	ཇི་སྒྲ
我	妻子	买	来	*属格*	*判断*

(49)

ŋa	ha	tʰi	ja	la	qʰa	tʰi	pʰæ	ŋu
I	mouse	DET	CL	OTM	where	GOAL	tie	say
ང	ཙི་གུ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ཡུལ་ཚོག	གང་ན	ལས་ཚོག	འཆད་བ	བཤད
我	老鼠	*限词*	*量词*	*宾标*	哪儿	*目词*	系	说

(50)

te	nu	pæ	la	ha lɛ	kʰi kʰi	tʰi	pʰæ	di
DP	you	beside	OTM	cat	leg	GOAL	tie	say
ཏེ་ལ་ཚོག	ཁྱོད	འགྲམ་དུ	ཡུལ་ཚོག	ཙི་གུ	རྐང་པ	ལས་ཚོག	འཆད་བ	བཤད
连词	你	旁边	*宾标*	猫	腿	*目词*	系	说

'(Toad) said, "I come to buy a wife and where can I tie my mouse?"and (the family members) said, "Take (the mouse) and tie it to the cat's leg beside you."'

(སྦལ་བས་)ངར་རྒྱང་མ་ལེན་དུ་ཡོང་བ་ཡིན། བའེ་ཅོ་གུ་འདི་གང་དུ་འདོགས་རྒྱུ་ཡིན་ཞེས་དྲིས་པ་ན། (ཁྱིམ་མིས་)ཁྱོད་ཀྱི་ལབྱིས་སུ་ཡོད་པའི་ཞི་ལ་དེའི་སྐུག་པར་ཐོགས་ཤིག་ཅེས་ལན་བཏབ།

(癞蛤蟆) 说: “我是来娶媳妇的, 我这只老鼠拴到哪儿呢?” (他们)说: “拴到你身旁的猫腿上吧。”

(51)

mæ	ti	ʂo	lo tɕə	dʑy	te	ha	te
later	one	CL	get up	come	DP	mouse	DP
རྗེས་མ	གཅིག	ཚད་ཚིག	ལངས་པ	ཡོང་བ	སྤྱི་ཚིག	ཅོ་གུ	སྤྱི་ཚིག
后来	一	*量词*	起床	来	*连词*	老鼠	*连词*

(52)

ha lɛ	ɲi	tɕʰa kɣ	ro	sə
cat	ERG	eat	PT	again
ཞི་ལ	ཀྱིད་ཀྱི	ཟ་བ	འདས་ཚིག	ཡང་བསྐྱར
猫	*作格*	吃	*去时*	又

'Next morning, when getting up, the mouse had been eaten by the cat again.'

ཕྱིན་ཅིན་ཞོགས་པར་(ཀོ་)ཡར་ལངས་དུས་ཅོ་གུ་ཡང་ཞི་ལས་ཟོས་ཟིན།

第二天早上起来时, 老鼠又被猫吃掉了。

(53)

ŋa	te	ha	tʰi	ja	la	le	tʂʰə mi	hæ̃	su	dja
I	DP	mouse	DET	CL	OTM	DP	wife	buy	GEN	BE
ང	སྤྱི་ཚིག	ཅོ་གུ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	ཡུལ་ཚིག	སྤྱི་ཚིག	ཆུང་མ	ཉོ	འབྲེལ་སྒྲ	ནི་སྒྲ
我	*连词*	老鼠	*限词*	*量词*	*宾标*	*连词*	媳妇	买/取	*属格*	*判断*

(54)

nu	ha lɛ	tʰi	ja	mæ	ŋa	ma	ko	ka
you	cat	DET	CL	catch	I	NEG	give	DP
ཁྱོད་	ཞི་ལ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	འཛིན་པ	ང	དགག་རྒྱ	སྟེར་བ	རྒྱལ་ཚོག
你	猫	*限词*	*量词*	逮捕	我	*否定*	给	*连词*

(55)

ŋa	tʂʰə mi	ræ	ma	pʰa	su	dja	ŋu
I	wife	find	NEG	able to	GEN	BE	say
ང	རྩང་མ	ཐོབ་པ	དགག་རྒྱ	ཐུབ་པ	འབྲེལ་རྒྱ	ནི་རྒྱ	བཞད་
我	妻子	得到	*否定*	能	*属格*	*判断*	说

'(Toad) said, "I am taking the mouse to buy a wife and if you don't catch the cat and give to me then I am not able to find a wife."'

ངས་(ཙོ་གུ་)འདི་འཁྱེར་ནས་རྩང་མ་ལེན་དུ་(འགྲོ་བ་)ཡིན། གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱིས་ཞི་ལ་དེ་བཟུང་ནས་ང་ལ་མ་བྱིན་ན་ངས་རྩང་མ་རྙེད་ཐུབ་པ་མ་རེད་ཅེས་སྨྲས་བས་དེ་ཡྱང་བཞད།

(癞蛤蟆) 说: “我是拿这只老鼠去娶媳妇的, 你们不把这只猫逮住给我的话, 我就不能娶到媳妇。”

(56)

tʰi	jy	ɕɛ	te	ha lɛ	tʰi	ja	mæ	tʰɛ	ko	ɕy	hĩ
DET	CL	family	DP	cat	DET	CL	catch	it	give	went/left	PER
དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ཁྱིམ་ཚང	རྒྱལ་ཚོག	ཞི་ལ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	འཛིན་པ	ཁོ	སྟེར་བ	ཕྱིན་པ	རྒྱུ་ཚོག
限词	*量词*	家庭	*连词*	猫	*限词*	*量词*	逮捕	他	给	去/离开	*祈使*

'The family caught the cat and gave it (the cat) to it (Toad) and had the (toad) leave.

ཁྱིམ་ཚང་དེས་ཞི་ལ་དེ་བཟུང་ནས་ཁོ་ལ་བྱིན་ཏེ་འགྲོ་རྒུ་བཅུག

这家人把那只猫逮给它, 让(它)离开。

(57)

te	ha lɛ	t^hi	ja	ɕɛ ɕɛ	ɕy	ro	sə
DP	cat	DET	CL	bring	went/left	PT	again
སྦྱོར་ཚིག	ཁྱ་ལ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	འཁྲེར་བ	ཕྱིན་པ	འདས་ཚིག	ཡང་བསྐྱར
连词	猫	*限词*	*量词*	牵	去	*去时*	又

'Then (Toad) brought the cat and left again.'
དེ་ནས་(སྦྲལ་བ་དེས་)ཁྱ་ལ་དེ་ཁྲེར་ནས་ཕྱིན།
(它)又牵着这只猫走了。

(58)

ti	jy	ɕɛ	ʁo	lo	to	ɕy
one	CL	family	LOC	GOAL	reach	went
གཅིག	ཚད་ཚིག	ཁྱིམ་ཚང	གནས་གཞི	ལས་ཚིག	ཐོན་པ	ཕྱིན་པ
一	*量词*	家庭	*位格*	*目词*	到达	去/走

'(Toad) went and reached one family.'
(དེ་ནས་)ཁྱིམ་ཚང་ཁྱིག་ལ་ཐོན།
(它又)到了另一户人家(门口) 。

(59)

te	ha ʂə	a ɣ	ɕɛ	zə mi	a	dʑo
DP	still	father-in-law	family	girl/daughter	INT	EXT
སྦྱོར་ཚིག	སྔར་བཞིན	གྲོས་པོ	ཁྱིམ་ཚང	བུ་མོ	འདྲི་ཚིག	ལས་མཐུན
连词	还是	岳父	家庭	女儿	*疑问*	*存在*

(60)

ŋa	te	tʂ^{h}ə mi	hæ̃	dʑy	su	dja
I	DP	wife	buy	come	GEN	BE
ང	སྦྱོར་ཚིག	རྒྱང་མ	ཉོ	ཡོང	འབྲེལ་སྒྲ	ཇི་སྒྲ
我	*连词*	妻子	买	来	*属格*	*判断*

(61)

ŋa	ha lɛ	tʰi	ja	la	qʰa	lo	pʰæ
I	cat	DET	CL	OTM	where	GOAL	tie
ང	ཧེ་ལ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ཡུལ་ཚོག	གང་ན	ལས་ཚོག	འཆིང་བ

我 猫 *限词* *量词* *宾标* 哪儿 *目词* 系

'(Toad) still said, "Father-in-law's family, are there daughters? I come to buy a wife. Where to take and tie my cat?"'

དེ་ནས། (སྦལ་བས་)ཁྱོས་པོ་ཚང་ལ་བུ་མོ་ཡོད་དམ། ང་ཆུང་མ་ལེན་དུ་ཡོང་བ་ཡིན། ངའི་ཧེ་ལ་འདི་གང་དུ་འཇེར་ནས་འདོགས་རྒྱུ་ཡིན་ཞེས་དྲིས།

还是(像以前一样)问："岳父家有女儿吗？我是来娶媳妇的，我这只猫栓到哪儿呢?"

(62)

te	nu	pæ	la	tʂʰə	kʰi kʰi	tʰi	NGɣ ta	ŋu
DP	you	beside	OTM	dog	leg	GOAL	tie	say
ཇེ་ལ་ཚོག	ཁྱོད	འགྲམ་དུ	ཡུལ་ཚོག	ཁྱི	རྐང་པ	ལས་ཚོག	འཆིང་བ	བཞད

连词 你 旁边 *宾标* 狗 腿 *目词* 系 说

'(They) said, "Take (the cat) and tie it to the leg of dog beside you"'.

(ཁོ་ཚོས་)ཁྱོད་ཀྱི་འགྲམ་གྱི་ཁྱི་དེའི་སྐག་པར་ཐོགས་དང་ཞེས་བཞད།

(那家人)说: "拴到你旁边的狗腿上吧。"

(63)

ka	ha ʂə	tʰɛ	ndo	te	rə	tɕʰy	nda
DP	still	it	see	DP	laugh	want	very
ཇེ་ལ་ཚོག	སྤར་བཞིན	ཁོ	མཐོང་བ	ཇེ་ལ་ཚོག	དགོད་པ	འདོད་པ	ཏ་ཅང

连词 还是 他 见 *连词* 笑 想 很

(64)

nu	pa mi	ti	ja	ha	tʂʰə mi	hæ̃	su	ŋu	ka
you	frog/toad	one	CL	also	wife	buy	GEN	say/think	DP
ཁྱོད་	སྦལ་བ	གཅིག	ཚད་ཚིག	ཀྱང	རྨོང་མ	ཉོ	འབྱེལ་སྒྲ	བཞད	སྒྲིལ་ཚིག
你	癞蛤蟆	一	*量词*	也	妻子	买/娶	*属格*	说	*连词*

'(They) saw it (Toad), still really wanted to laugh, and thought, "You are one Toad (but you are) also buying a wife," and also wanted to laugh very much.'

(ཁོ་ཚོས་སྦལ་བ་)དེ་མཐོང་བ་ན་ཁྱོད་སྦལ་བ་ཞིག་གིས་ཀྱང་རྨོང་མ་ལེན་པ་ཡིན་ནམ་ཞེས་བསམས་ཏེ་སྣར་བཞིན་ཏ་ཙང་དགོད་འདོད་པར་གྱུར།

(那家人)见了它便想: “一只癞蛤蟆也想娶媳妇, "就还是觉得很可笑。

(65)

mæ	ti	ʂo	lo tɕə	te
later	one	CL	get up	DP
རྗེས་མ	གཅིག	ཚད་ཚིག	ལངས་པ	སྒྲིལ་ཚིག
后来	一	*量词*	起床	*连词*

(66)

ha lɛ	tʰi	ja	tʂʰə	ɲi	ŋə qʰæ	ro	sə
cat	DET	CL	dog	ERG	chew/eat	PT	again
ཞ་ལ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	ཁྱི	ཨིད་སྒྲ	ལྤོད་པ	འདས་ཚིག	ཡང་བསྒྲ
猫	*限词*	*量词*	狗	*作格*	爵/吃	*去时*	又

'Next morning, when getting up, again the cat had been eaten by the dog.'

ཕྱི་ཉིན་ཞོགས་བར་(སྦལ་བ་)ཡང་ལངས་དུས་ཞེ་ལ་དེ་ཡང་ཁྱི་ཟོས་སོང་།

第二天早上起床时，那只猫又被狗吃掉了。

(67)

a ɣ	ɕɛ	nu	zə mi	ŋa	ko	ʁo	ma	dʑo	ɕy
father-in-law	family	you	girl	I	give	GEN	NEG	EXT	if
གྲོས་པོ	ཁྱིམ་ཚང	ཁྱོད	བུ་མོ	ང	སྤྲེ་བ	འབྱེལ་སྒྲ	དགག་སྒྲ	ལས་མཐུན	གལ་ཏེ
岳父	家	你	女儿	我	给	*属格*	*否定*	*存在*	如果

(68)

nu	tʂʰə	tʰi	ja	ŋa	ko	hũ
you	dog	DET	CL	I	give	should
ཁྱོད	ཁྱི	དེས་ཆོག	ཚད་ཆོག	ང	སྤྲེ་བ	འོས་པ
你	狗	*限词*	*量词*	我	给	应该

(69)

ŋa	tʰi	ja	la	tʂʰə mi	hæ̃	bɛ	su	dja	ŋu
I	DET	CL	OTM	wife	buy	go	GEN	BE	say
ང	དེས་ཆོག	ཚད་ཆོག	ཡུལ་ཆོག	རྒྱང་མ	ཉོ	འགྲོ	འབྱེལ་སྒྲ	ནི་སྒྲ	བཤད
我	*限词*	*量词*	*宾标*	妻子	买/娶	走	*属格*	*判断*	说

'(Toad) said, "Father-in-law's family, if you don't have girls to give me then you should give the dog to me; I am taking the (dog) to go buy a wife."'

དེ་ནས་(སྦྲལ་བས་)ཁྱོད་ཚོས་ང་ལ་བུ་མོ་སྤྲེ་རྒྱུ་མིན་ན་ཁྱི་དེ་ལ་སྤྲེ་དགོས། ངས་(ཁྱི་འདི་)འཁྱེར་ནས་རྒྱང་མ་ལེན་དུ་འགྲོ་བ་ཡིན་ཞེས་བཤད།

(癞蛤蟆)说: “岳父家, 如果你们没有女儿给我就该把你这只狗给我, 因为我要用那只(狗)去娶媳妇。”

(70)

te	mɛ kʰa	ro	ka	tʂʰə	tʰi	ja	la	tʰɛ	ko
DP	at a loss	PT	DP	dog	DET	CL	OTM	it	give
སྒེལ་ཆོག	ཐབས་ཟད་པ	འདས་ཆོག	སྒེལ་ཆོག	ཁྱི	དེས་ཆོག	ཚད་ཆོག	ཡུལ་ཆོག	ཁོ	སྤྲེ་བ
连词	没办法	*去时*	*连词*	狗	*限词*	*量词*	*宾标*	他	给

'Then (they) were at a loss, so took the dog and gave the dog to Toad.'
དེ་ནས་(ཁོ་ཚོར་)ཐབས་ཟད་དེ་ཁྱི་དེ་ཁོ་ལ་བྱིན།
(那家人)没办法就把那只狗交给了它。

(71)

te	ha ʂə	ta ɱ	lo pæ	le
DP	still	like this	jump/hop	DP
ཤྭེལ་ཚོག	སྟར་བཞིན	འདི་འདྲ	མཆོང་བ	ཤྭེལ་ཚོག
连词	还是	这样	跳	*连词*

(72)

ti	jy	ɕɛ	to	ɕy	ro	sə
one	CL	family	reach	went	PT	again
གཅིག	ཚད་ཚོག	ཁྱིམ་ཚང	སོན་པ	ཕྱིན་པ	འདུས་ཚོག	ཡང་བསྐྱར
一	*量词*	家庭	到	去	*去时*	又

'Then still (Toad) hopped, went and reached one family again like this.'
དེ་ནས་(སྦྲལ་བ་)སྟར་བཞིན་མཆོངས་ཤིང་བྱས་ནས་ཡང་བསྐྱར་ཁྱིམ་ཚང་གཞན་ཞིག་ལ་སོན།
(癞蛤蟆)还是这样又跳到另一户人家去了。

(73)

te	a ɣ	ɕɛ	tʂʰə	a	dʑo	ŋa	te	tʂʰə mi	hæ
DP	father-in-law	family	dog	INT	EXT	I	DP	wife	buy
ཤྭེལ་ཚོག	གྱོས་པོ	ཁྱིམ་ཚང	ཁྱི	འདི་ཚོག	ལས་མཐུན	ང	ཤྭེལ་ཚོག	རྒྱང་མ	ཉོ
连词	岳父	家	狗	*疑问*	*存在*	我	*连词*	妻子	买

(74)

dʑy	su	dja	ŋa	tʂʰə	tʰi	ja	la	qʰa	lo	pʰæ	ŋu
come	GEN	BE	I	dog	DET	CL	OTM	where	GOAL	tie	say
ཡོང་བ	འབྲེལ་སྐྱ	ནི་སྐྱ	ང	ཁྱི	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ཡུལ་ཚོག	གང་ན	ལས་ཚོག	འཆིང་བ	བཤད
来	*属格*	*判断*	我	狗	*限词*	*量词*	*宾标*	哪儿	*目词*	系	说

'(Then Toad) said, "Father-in-law's family, are there dogs? I come to buy a wife; where to take and tie my dog?"'
དེ་ནས་(ཁོས་)གྱོས་པོ་ཚང་ལ་ཁྱི་ཡོད་དམ། ངར་སྐྱང་མ་ལེན་དུ་ཡོང་བ་ཡིན། བའི་ཁྱི་འདི་གང་དུ་འདོགས་དགོས་ཞེས་དྲིས།
(癞蛤蟆)说: “岳父家有狗吗？我是来娶媳妇的，我这只狗拴到哪儿呢?”

(75)

te	tʂʰə	tʰi	ja	la	nu	pæ	mo	kʰi kʰi	tʰi	pʰæ	ŋu
DP	dog	DET	CL	OTM	you	beside	horse	leg	GOAL	tie	say
ཏེ	ཁྱི	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ཡུལ་ཚོག	ངོད་	འགྲམ་དུ	རྟ	རྐང་པ	ལས་ཚོག	འཆིང་བ	བཤད
连词	狗	*限词*	*量词*	*宾标*	你	旁边	马	腿	*目词*	拴	说

'(The family members) said, "Take and tie the dog to the horse's leg beside you."'
དེ་ནས། (ཁྱིམ་མི་ཚོས་)ཁྱི་དེ་ངོད་ཀྱི་འགྲམ་གྱི་རྟ་དེའི་སྐུག་བསྡ་ཐོག་ཏེ་འཆིང་བཤད།
(他们)说: “拴到你身边的马腿上吧。”

(76)

te	ha ʂə	mæ	ti	ʂo	lo tɕə	dʑy	te
DP	still/as before	later	one	morning	get up	come	DP
ཏེ	སྔར་བཞིན	རྗེས་སུ	གཅིག	ཞོགས་པ	ལངས་པ	ཡོང་བ	ཏེ
连词	还是/又	后来	一	早上	起来	来	*连词*

(77)

tʂʰə	tʰi	ja	mo	ɳi	tsʰu	le	ʂə qo	ro
dog	DET	CL	horse	ERG	kick	DP	die	PT
ཁྱི	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	རྟ	ཀྱིས་རྒྱབ་	འཕུས་རྒྱག་པ	ཏེ་ལ་ཚོག	ཤི་བ	འདུས་ཚོག
狗	*限词*	*量词*	马	*作格*	踢	*连词*	死	*去时*

'Then, the next morning, when getting up, as before, the dog had been kicked by the horse and died.'
ཕྱི་ཉིན་སྔ་མོར་(སླལ་བ་)ཡར་ལངས་དུས། ཁྱི་དེ་རྟས་འཕུས་བརྒྱབ་ནས་ཤི་འདུག
于是，第二天早上起来时，这只狗又被马踢死了。

(78)

te	nu	mo	tʰi	pʰa	ŋa	ma	ko	ka
DP	you	horse	DET	CL	I	NEG	give	DP
སྤེལ་ཚོག	ཁོད	རྟ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ང	དགག་སྒྲ	སྤྲད་བ	སྤེལ་ཚོག
连词	你	马	*限词*	*量词*	我	*否定*	给	*连词*

(79)

ŋa	tʂʰə mi	ræ	ma	pʰa	su	dja	ŋu
I	wife	get	NEG	able	GEN	BE	say
ང	རྒྱང་མ	ཐོབ་པ	དགག་སྒྲ	ཐུབ་པ	འབྲེལ་སྒྲ	ཏེ་སྒྲ	བཤད
我	妻子	得到	*否定*	能	*属格*	*判断*	说

(80)

te	mo	tʰi	pʰa	tʰɛ	ko	ro	sə
DP	horse	DET	CL	he	give	PT	again
སྤེལ་ཚོག	རྟ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ཁོ	སྤྲད་བ	འདས་ཚོག	ཡང་བསྐྱར
连词	马	*限词*	*量词*	他	给	*去时*	又

'(Toad) said, "If you don't give me the horse then I won't be able to get a wife," then again (the family) gave the horse to him.'

དེ་ནས་(སྦྲལ་བས་)ཁྱོད་ཀྱི་རྟ་འདི་ང་ལ་མ་བྱིན་ན་བའི་རྒྱང་མ་རྙེད་ཐུབ་པ་མ་རེད་ཅེས་བཤད་པ་ན་ཕྱིམ་ཚང་དེས་རྟ་དེ་སྦྲལ་བ་ལ་བྱིན།

(癞蛤蟆)说: “你不把这匹马给我的话, 我是不能得到媳妇的,” 于是, (他们)又把那匹马给了它。

(81)

mæ	te	lo pæ	le	ti	jy	ɕɛ	dʑa kʰɣ	to	ɕy	ro
then	DP	jump/hop	DP	one	CL	family	courtyard	reach	went	PT
རྗེས་སུ	སྤེལ་ཚོག	མཆོང་བ	སྤེལ་ཚོག	གཅིག	ཚད་ཚོག	ཁྱིམ་ཚང	ཡུས་བ	ཐོན་པ	ཕྱིན་པ	འདས་ཚོག
后来	*连词*	跳	*连词*	一	*量词*	家庭	院子	到	去	*去时*

'Then (Toad) hopped, went and reached another family's courtyard.'

དེ་ནས་(སྦྲལ་བ་)མཆོངས་ཤིང་བྱིད་བཞིན་དུ་ཁྱིམ་གཞན་ཞིག་གི་ཡུར་ངར་ཐོན།

然后, (癞蛤蟆)跳到另一户人家的院子里去了。

(82)

te	zə mi	ʂə	ja	dʑo	ti	jy	dja	ji	le
DP	girl	seven	CL	EXT	one	CL	BE	say	MP
སྡེ་པ་ཚོག	བུ་མོ	བདུན	ཚད་ཚོག	ལས་མཐུན	གཅིག	ཚད་ཚོག	ཡིན	བཞད	ཚོག་སྟེགས
连词	女儿	七	*量词*	*存在*	一	*量词*	*判断*	说	*语气*

'It was said that this was one (family that had) seven girls.'
(དེ་ནི་)བུ་མོ་བདུན་ཡོད་པའི་ཁྱིམ་ཚང་ཞིག་ཡིན་པར་གྱགས།
说是那户人家有七个女儿。

(83)

te	tʂʰə	o	lu	lo	ŋu	ka
DP	dog	there	bark	MP	say/think	DP
སྡེ་པ་ཚོག	ཁྱི	དེ་ན	ཟླག་པ	ཚོག་སྟེགས	བསམ	སྡེ་པ་ཚོག
连词	狗	那儿	叫	*语气*	说	*连词*

(84)

zə mi	do dzə	tʰi	ja	mi mi	tɕʰə
girl	big/eldest	DET	CL	send	SUF-COM
བུ་མོ	ཆེ་བ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	མངག་པ	འདས་རྗེས
女儿	大	*限词*	*量词*	派遣	*后体*

'(The family) said, "Dogs are barking there," and sent the eldest daughter to go.'
(ཁྱིམ་མི་ཚོས་)ཁྱི་ཟླག་བཞིན་འདུག་ཅེས་བཞད་དེ་བུ་མོ་ཆེ་ཤོས་དེ་(སྐོ་ཁར་)མངགས་(ཏེ་ཡུ་རུ་བཅུག)
(那家人)说: “有狗在叫,” 叫大女儿去(看)。

(85)

ti	ga	ha	ma	dʑo	ji	li	dʑy
one	CL	also/even	NEG	EXT	say	back	come
གཅིག	ཚད་ཚོག	ཀྱང	དགག་རྟེན	ལས་མཐུན	བཞད	ཕྱིར	ཡོང་བ
一	*量词*	也	*否定*	*存在*	说	回	来

'(The eldest daughter) came back and said, "There is not even one thing (there).'"
(མོ་)ཕྱིར་ཡོང་ནས་(དེར་)ཅི་ཡང་མི་འདུག་ཟེར།
(大女儿) 回来说: “(外面)什么也没有。”

(86)

te	ȵi	ja	tʰi	jaA	mi mi	tɕʰə
DP	two	CL	DET	CL	send	SUF-COM
སྦྱོལ་ཚོག	གཉིས	ཚད་ཚོག	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	མངག་ཅ	འདས་རྫོས
连词	二	*量词*	*限词*	*量词*	派遣	*后体*

(87)

ha ʂə	ma ja	ti	ga	ha	ma	dʑo	ŋu	li	dʑy
still/as before	mother	one	CL	DP	NEG	EXT	say	back	come
སྐད་བཞིན	ཨ་མ	གཅིག	ཚད་ཚོག	སྦྱོལ་ཚོག	དགག་སྒྲ	ལས་མཐུན	བཤད	ཕྱིར	ཡོང་བ
还是	妈妈	一	*量词*	*连词*	*否定*	*存在*	说	回	来

'Then (the family members) sent the second daughter to go, but as before, (she) said, "Mother, there is not even one (thing there)," and came back.'
དེ་ནས་བུ་མོ་གཉིས་པ་མངགས་པ་ན། (མོས་ཀྱང་)སྐད་བཞིན་ཅི་ཡང་མི་འདུག་ཅེས་བཤད་ནས་ཕྱིར་ཡོང་།
然后, (那家人)叫二女儿去, 回来还是说: “妈妈，(外面)什么也没有。”

(88)

te	a sa	te	so	ja	tʰi	ja	mi mi	tɕʰə	ha
DP	later	DP	three	CL	DET	CL	send	SUF-COM	DP
སྦྱོལ་ཚོག	རྗེས་སུ	སྦྱོལ་ཚོག	གསུམ	ཚད་ཚོག	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	མངག་ཅ	འདས་རྫོས	སྦྱོལ་ཚོག
连词	后来	*连词*	三	*量词*	*限词*	*量词*	派遣	*后体*	*连词*

[A] *ȵi[44] ja[11]* = 'two' and may mean 'second' when followed by *tʰi[53] ja[44]*, which literally translates as 'the'.

(89)

ma ja	ti	ga	ha	ma	dʑo	lo	ŋu
mother	one	CL	DP	NEG	EXT	MP	say
ཨ་མ	གཅིག	ཚད་ཆོག	སྡེ་པ་ཆོག	དགག་སྒྲ	ཡོན་མཐུན	ཚིག་རྒྱུགས	བཞད
妈妈	一	*量词*	*连词*	*否定*	*存在*	*语气*	说

'Then later (they) sent the third one to go but (she) said, "Mother there is not even one thing (there)," and (came back).'

རྗེས་སུ། (བུ་མོ་)གསུམ་པ་མངགས་པ་ན་(མོས་ཀྱང་)ཅི་ཡང་མི་འདུག་ཅེས་སྨྲས།

然后，叫三女儿去，也回来说: “妈妈, (外面)什么也没有。”

(90)

te	a sa	te	zə	ja	t^{h}i	ja	mi mi	tɕ^{h}ə	ha
DP	later	DP	four	CL	DET	CL	sent	SUF-COM	DP
སྡེ་པ་ཆོག	*རྗེས་སུ*	*སྡེ་པ་ཆོག*	བཞི	*ཚད་ཆོག*	*དེས་ཆོག*	*ཚད་ཆོག*	མངག་པ	འདས་རྗེས	*སྡེ་པ་ཆོག*
连词	后来	*连词*	四	*量词*	*限词*	*量词*	派遣	*后体*	*连词*

(91)

ti	ga	ha	ma	ndo
one	CL	also/even	NEG	see
གཅིག	*ཚད་ཆོག*	ཀྱང	*དགག་སྒྲ*	མཐོང་བ
一	*量词*	也	*否定*	见

'Then later (they) sent the fourth one to go but (she) also did not see one (thing).'

དེ་ནས་བུ་མོ་བཞི་བ་མངགས་པ་ན་མོས་ཀྱང་ཅི་ཡང་མ་མཐོང་།

然后，叫四女儿去，也没有见什么。

(92)

te	a sa	te	ŋa	ja	tʰi	ja	mi mi	tɕʰə	ha
DP	later	DP	five	CL	DET	CL	send	SUF-COM	DP
སྦྱོལ་ཚོག	རྗེས་སུ	སྦྱོལ་ཚོག	ལྔ	ཚད་ཚོག	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	མངག་ཅ	འདུས་རྗེས	སྦྱོལ་ཚོག
连词	后来	*连词*	五	*量词*	*限词*	*量词*	派遣	*后体*	*连词*

(93)

ti	ga	ha	ma	ndo
one	CL	also/even	NEG	see
གཅིག	ཚད་ཚོག	ཀྱང	དགག་རྒྱ	མཐོང་བ
一	*量词*	也	*否定*	见

'Then later (they) sent the fifth one to go but (she also) did not see even one (thing).'
དེ་ནས་རྗེས་མར་(བུ་མོ་)ལྔ་པ་དེ་མངགས་པ་ན། མོས་ཀྱང་ཅི་ཡང་མ་མཐོང་།
后来，叫五女儿去，也没有见什么。

(94)

a sa	te	qʰɣ	ja	tʰi	ja	mi mi	tɕʰə	ha
later	DP	six	CL	DET	CL	send	SUF-COM	DP
རྗེས་སུ	སྦྱོལ་ཚོག	དྲུག	ཚད་ཚོག	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	མངག་ཅ	འདུས་རྗེས	སྦྱོལ་ཚོག
后来	*连词*	六	*量词*	*限词*	*量词*	派遣	*后体*	*连词*

(95)

ti	ga	ha	ma	ndo	ji	li	dʑy
one	CL	also/even	NEG	see	say	back	come
གཅིག	ཚད་ཚོག	ཀྱང་ཡང	དགག་རྒྱ	མཐོང་བ	བཤད	ཕྱིར	ཡོང་བ
一	*量词*	也	*否定*	见	说	回	来

'Then later (they) sent the sixth one but (she) also said, "(I) did not see even one thing," and came back.'
རྗེས་སུ། (བུ་མོ་)དྲུག་པ་མངགས་པ་ན། (མོས་ངས་)ཅི་ཡང་མ་མཐོང་ཞེས་བཤད་ནས་ཕྱིར་ཡོང་།
然后，叫六女儿去，(她)说: “什么也没看见，”就回来。

(96)

te	ho mæ	te	a ɲo	tʰi	ja	ɕy	te
DP	final	DP	youngest	DET	CL	went	DP
ཏེ་ལ་ཚིག	མཐའ་མ	ཏེ་ལ་ཚིག	ཆུང་བོས	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	ཕྱིན་པ	ཏེ་ལ་ཚིག
连词	最后	*连词*	幺女儿	*限词*	*量词*	去	*连词*

(97)

wa ma	ma ja	pa mi	ti	ja
EXC	mother	frog/toad	one	CL
འབོད་སྐྱ	ཨ་མ	སྦལ་བ	གཅིག	ཚད་ཚིག
叹词	妈妈	癞蛤蟆	一	*量词*

(98)

mo	ti	pʰa	ɕɛ ɕɛ	le	qʰo bo	pæ	hĩ ta	lo	ŋu
horse	one	CL	lead	DP	door	beside	stand	MP	say
རྟ	གཅིག	ཚད་ཚིག	འཁྲིད་པ	ཏེ་ལ་ཚིག	སྒོ	འགྲམ་དུ	ལངས་པ	ཚིག་རྟེན་གས	བཞད
马	一	*量词*	牵	*连词*	门	旁边	站	*语气*	说

'Then finally, the youngest one went and said, "*wa*[53] *ma*[53],[A] Mother, one toad is leading one horse and standing beside the door."'

མཇུག་མཐར། (བུ་མོ་)ཆུང་བོས་དེ་ཕྱིན་པ་ན། (མོས་)ཅི་འདྲའི་མཚར་བ་ལའང་། ཨ་མ་ལགས། སྦལ་བ་ཞིག་གིས་རྟ་ཞིག་ཁྲིད་ནས་སྒོ་འགྲམ་དུ་ལངས་འདུག་ཅེས་སྨྲས།

最后，幺女儿去了回来就说: “哇，妈妈，一只癞蛤蟆牵着一匹马站在门口呢!”

(99)

te	ɛ qo	lo	ɕy	ka
DP	home	GOAL	went	DP
ཏེ་ལ་ཚིག	ཁྱིམ་ཚང	ལས་ཚིག	ཕྱིན་པ	ཏེ་ལ་ཚིག
连词	家	*目词*	去	*连词*

[A] *wa*[53] *ma*[53] = an expression of surprise.

(100)

a ɣ	ɕɛ	jo	te	tʂʰə mi	hæ̃	dʑy	su	dja	ŋu
father-in-law	family	SELF	DP	wife	buy	come	GEN	BE	say
གྲོས་པོ	ཁྱིམ་ཚང	རང་ཉིད	སྒེལ་ཚིག	ཆུང་མ	ཉོ	ཡོང་བ	འབྲེལ་སྒྲ	ཞི་སྒྲ	བཤད
岳父	家	自己	*连词*	妻子	买	来	*属格*	*判断*	说

'Then (Toad) went into the home and said, "Father-in-law's family, I come to buy a wife."'
དེ་ནས་(སྦལ་བ་)ཁྱིམ་ནང་དུ་ཡོང་ནས་གྲོས་པོ་ཚང་། ང་(འདི་ར་)ཆུང་མ་ལེན་དུ་ཡོང་བ་ཡིན་ཞེས་བཤད།
(癞蛤蟆)进了屋，说: “岳父家，我是来娶媳妇的。”

(101)

te	ũ ndʑə	tʰi	gɣ	te	pa mi	tʰi	ja	ʁu qʰə̆	mi ŋga	ŋu
DP	old man	DET	CL	DP	frog/toad	DET	CL	beat	SUF-COM	say
སྒེལ་ཚིག	རྒན་པོ	*དེས་ཚིག*	*ཚད་ཚིག*	*སྒེལ་ཚིག*	སྦལ་བ	*དེས་ཚིག*	*ཚད་ཚིག*	གཅེར་རྡུང	*འདས་རྗེས*	བཤད
连词	老头子	*限词*	*量词*	*连词*	癞蛤蟆	*限词*	*量词*	打	*后体*	说

'Then the old man said, "Beat out the toad."'
དེ་ནས་རྒད་པོ་དེས་སྦལ་བ་འདི་ར་གཅེར་རྡུང་བྱས་ཏེ་ཕྱིར་འགྲོ་རྒྱབ་ཅེས་བཤད།
那(家人的)老头子说: “把这只癞蛤蟆打(死)。”

(102)

te	a mi	tʰi	gɣ	te
DP	mother	DET	CL	DP
སྒེལ་ཚིག	ཨ་མ	*དེས་ཚིག*	*ཚད་ཚིག*	*སྒེལ་ཚིག*
连词	妈妈	*限词*	*量词*	*连词*

(103)

ba tsʰə	ɣɛ	ba tsʰə	ɣɛ	te	tʂo qæ ʑi	la	hũ
clothes	wear	clothes	wear	DP	pestle	take/bring	go
ལྗ་བ	གོན་པ	ལྗ་བ	གོན་པ	*སྒེལ་ཚིག*	གཏུན་ཤིང	འཐེར་བ	སོང
衣服	穿	衣服	穿	*连词*	石杵	拿	去

(104)

ka	o tjo	rə gʏ	ti	tɛ	to	te	ʁu qʰʂə	mi ŋga	ŋu
DP	over there	road/way	one	half	reach	DP	beat	SUF-COM	say
ཀྱེལ་ཚོག	ཕར་ན	ལམ	གཅིག	ཕྱེད་ཀ	ཐོན་པ	ཀྱེལ་ཚོག	གཅར་རྡུང	འདུས་རྗེས	བཞད
连词	那儿	路	一	半	到达	*连词*	打	*后体*	说

'The mother said (to the youngest daughter), "Dress up, dress up,[A] and take the pestle and beat (Toad) when (you) arrive (half-way on the) road over there (between Toad's home and the girls' home).'"

ཨ་མ་དེས་(བུ་མོ་རྒྱང་ཞོས་དེར་)གྱོན་ཚས་གོན། གྱོན་ཚས་གོན་ནས་གཏུན་ཤིང་འཕྱེར་ཏེ་ལམ་ཕྱེད་དུ་ཐོན་ཚོ་(སྒྲལ་བ་དེར་)གཅར་རྡུང་བྱོས་ཞེས་བཞད།

但是, 妈妈却(对小女儿)说: “(去)穿(嫁)衣, 穿了(嫁)衣后, 拿石杵去, 到半路上时把它打(死, 然后赶回来)。”

(105)

te	ba tsʰə	ʏɛ	le	væ tsʰə	su	dʁu	nda	m̩	ka
DP	clothes	wear	DP	marry	GEN	like	much	AVM	DP
ཀྱེལ་ཚོག	ལྗ་བ	གྱོན་པ	ཀྱེལ་ཚོག	གཉེན་སྦྱིག	འབྲེལ་སྒྲ	ལྟར	ཧ་ཅང	ཅིད་ཚོག	སྒྲལ་ཚོག
连词	衣服	穿	*连词*	结婚	*属格*	像	很	*副标*	

(106)

tʂo qæ ʑi	la	la	le	mo	tɕɛ	ɕy	ro
pestle	CL	OTM	DP	horse	ride	went/left	PT
གཏུན་ཤིང	ཚད་ཚོག	ཡུལ་ཚོག	ཀྱེལ་ཚོག	རྟ	ཞོན་པ	ཕྱིན་པ	འདས་ཚོག
石杵	*量词*	*宾标*	*连词*	马	骑	去/走	*去时*

'Then (the youngest daughter) dressed up, much like marrying, took one pestle, rode the horse and left.'

དེ་ནས་(བུ་མོ་རྒྱང་ཞོས་དེས་)གཉེན་སྦྱིག་པའི་(རྒྱལ་)ལ་ཏ་ཅང་འདྲ་བའི་གྱོན་ཚས་སྒྲས་ནས་གཏུན་ཤིང་ཐོགས་ཏེ་རྟ་ལ་བཞོན་ནས་ཕྱིན།

于是, (小女儿)像结婚的一样, 身着嫁衣, 拿着石杵, 骑着马(就跟癞蛤蟆一起)走了。

[A] Brides wear special clothing. The family members pretended to agree with Toad and thus told the youngest daughter to dress like a bride.

(107)

ti	tʰʁu	zə da	sə	tʂo qæ ʑi	la	mi	tʁy	sə
one	CL	walk	ALTIT	pestle	OTM	GOAL	beat	ALTIT
གཅིག	ཚད་ཚིག	རྐང་བང	མང་རྒྱོས	གཏུན་ཞིང	ཡུལ་ཚིག	ལས་ཚིག	གཅེར་རྡུང	མང་རྒྱོས
一	*量词*	走路	*多重*	石杵	*宾标*	*目词*	打	*多重*

(108)

tʰɛ	lo pæ	tʰi ga	tʰi	ɕy	ka	ræ	ma	ŋga	ṃ
he	jump/hop	LOC	GOAL	went	DP	PRE-ATT	NEG	beat	AVM
ཁོ	མཆོང་བ	གནས་གཤེ	ལས་ཚིག	ཕྱིན	སྦྱོལ་ཚིག	འདས་རྫོག	དཀག་རྒྱ	གཅེར་རྡུང	ཉིད་ཚིག
他	跳	*位格*	*目词*	去	*连词*	*前体*	*否定*	打	*副标*

(109)

tʂo qæ ʑi	tʰɛ	ɳi	tʰɛ	le	tʰɛ	lo	li	ko	sə	ṃ
pestle	he	ERG	bite	DP	she	GOAL	back	give	ALTIT	AVM
གཏུན་ཞིང	ཁོ	ཉིད་རྒྱ	སོ་རྐྱག་པ	སྦྱོལ་ཚིག	མོ	ལས་ཚིག	ཕྱིར	སྤེར་བ	མང་རྒྱོས	ཉིད་ཚིག
石杵	他	*作格*	被咬	*连词*	她	*目词*	回	给	*多重*	*副标*

'(The daughter, the horse and Toad) walked for one moment again, (the girl) took the pestle, beat (Toad) again and again, then (Toad) hopped (away from the pestle) and didn't get beaten and the pestle was bit (by Toad) and gave it back to her again and again (all the way to Toad's home).'

ཁོ་ཚོ་ཡུད་ཙམ་སོང་རྗེས་བྱ་མོ་དེས་གཏུན་ཞིང་གིས་སྤྲལ་བར་ཡང་ཡང་གཅེར་རྡུང་བས་མོད། འོན་ཀྱང་སྤྲལ་བ་ཕར་མཆོངས་ཤུར་ཕྱིང་བས་ནས་རྡུང་རྗེག་མ་ཐེབས་ལ། དེས་ཡང་ཡང་གཏུན་ཞིང་ལ་སོ་བརྒྱབ་ནས་ཡར་ལངས་ཏེ་མོ་ལ་བྱིན།

(他俩)走了一会儿, (女儿从马背上)拿石杵往下打(癞蛤蟆), 但是它跳来跳去, 无法打到, (反而)把石杵咬了过来(递)给她。

(110)

te	ta ṃ	ɕy	ɕy	te	ɛ qo	to	li	ɕy	ro
DP	like this	went	went	DP	home	arrive	back	went	PT
སྦྱོལ་ཚིག	འདི་འདྲ	ཕྱིན་པ	ཕྱིན་པ	སྦྱོལ་ཚིག	ཁྱིམ་ཚང	ཐོན་པ	ཕྱིར	ཐོན་པ	འདས་ཚིག
连词	这样	去	去	*连词*	家	到达	回	去	*去时*

'Then like this (they) went and went and went and reached (Toad's) home.'
དེ་བཞིན་དུ་(ཁོ་ཚོ་མུ་མཐུད་དུ་སོང་ནས་)སྒལ་བའི་ཁིམ་དུ་ཐོན་པ་རེད།
就这样, 走着, 走着(他俩)就回到了(癞蛤蟆的)家。

(111)

ɛ qo	to	li	ɕy	mi ɲu	te
home	reach	back	went	finish/after	DP
ཁིམ་ཚང	ཐོན་པ	ཕྱིར	ཕྱིན་པ	རྗེས་སུ	*སྦྱོར་ཚིག*
家	到	回	去	后	*连词*

(112)

ma ja	ŋa	tʂʰə mi	hæ̃	li	dʑy	ro	qʰo bo	pʰo	da	ŋu
mother	I	wife	buy	back	come	PT	door	open	come	say
ཨ་མ	ང	རྒྱང་མ	ཉོ	ཕྱིར	ཡོང་བ	*འདུས་ཚིག*	སྒོ	ཕྱེ་བ	ཡོང་བ	བཤད
妈妈	我	妻子	买/娶	回	来	*去时*	门	开	来	说

'After (they) reached back home, (Toad) said, "Mother I bought a wife and came back, come open the door."'
ཁིམ་དུ་ཕྱིར་ཐོན་རྗེས། (སྒལ་བས་)ཨ་མ་ལགས། ངས་རྒྱང་མ་(ཞིག་)བླངས་ནས་ཕྱིར་ཡོང་ཡོད། སྒོ་ཕྱེ་རུ་ཤོག་ཅེས་བཤད།
回到家(门口)时, (癞蛤蟆)说: “妈妈, 我把媳妇娶回来了, (快)来开门吧。”

(113)

nu	ha	tʂʰə mi	ja	hæ̃	da	pʰa	ɕy
you	also	wife	CL	buy	come	able	if
ཁོད	ཀྱང	རྒྱང་མ	*ཚད་ཚིག*	ཉོ	ཡོང་བ	ཐུབ་པ	གལ་ཏེ
你	也	妻子	*量词*	买	来	能	假如

(114)

tʂʰə mi	pʰu	ma	ɳu	ro	ŋu
wife	price	NEG	need	FT	say
རྒྱང་མ	རིན་གོང	དགག་རྒྱ	དགོས་པ	མ་འོངས་པ	བཞད
妻子	价钱	*否定*	需要	*未时*	说

'(The mother) said, "If you were also able to buy a wife and come back then wives will not need a price (bride-wealth).'"[A]

(ཨ་མས་)གལ་སྲིད་ཁྱོད་ཀྱིས་ཀྱང་རྒྱང་མ་ཞིག་བླངས་ནས་ཡོང་ཐུབ་ཚེ། རྒྱང་མ་བཙལ་ན་རྫོང་བ་དགོས་རྒྱུ་མ་རེད་ཅེས་བཞད།

(妈妈)说: “你也能娶一个媳妇回来的话, 媳妇都不要钱了。”

(115)

te	nu	ma	ŋgɛ	te	qʰo bo	qæ qæ	mi	lɔ	da	ŋu
DP	you	NEG	believe	DP	door	crack	GOAL	look	come	say
སྤེལ་ཚོག	ཁོད	དགག་རྒྱ	ཡིད་ཆེས	སྤེལ་ཚོག	སྒོ	བར་གསེང	ལས་ཚོག	ལྟ་བ	ཡོང་བ	བཞད
连词	你	*否定*	相信	*连词*	门	缝隙	*目词*	看	来	说

'(Toad) said, "If you don't believe (me) then come and look through the door crack."'

(ཁོས་)གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཡིད་མི་ཆེས་ན་སྒོ་བར་ནས་ལྟོས་དང་ཞེས་བཞད།

(癞蛤蟆)说: “如果你不相信的话, 到门缝里来看看吧。”

(116)

te	zə mi	tʰi	ja	a xo xo[B]	ti	dza	gɣ	te	ndo	ro
DP	girl	DET	CL	a xo xo	one	CL	yell	DP	see	PT
སྤེལ་ཚོག	བུ་མོ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	འབོད་སྒྲ	གཅིག	ཚད་ཚོག	ཀུར་སྒྲོག་པ	སྤེལ་ཚོག	མཐོང་བ	འདས་ཚོག
连词	女儿	*限词*	*量词*	阿呼呼	一	*量词*	叫	*连词*	见	*去时*

[A] When a man marries, the groom's family gives money to the bride's family.

[B] *a*^{53} *xo*^{53} *xo*^{53} is shouted during weddings, suggesting great happiness.

'Then the girl yelled *a*^{53} *xo*^{53} *xo*^{53} once and (her mother-in-law) saw (her).'
དེ་ནས་བུ་མོ་དེས་ཀི་བཆུབ་ཡ་ན་(ཞ་མས་དེས་མོ་)མཐོང་བྱུང་།
女儿叫了一声'阿呼呼[A]'后, (妈妈)看见了(那个女孩)。

(117)

ɛ qo	li	dʑy	le	so	ha	dʁu	te
home	back	come	DP	three	night	pass	DP
ཁྱིམ་ཚང	ཕྱིར	ཡོང་བ	*སྤྱི་ཚོག*	གསུམ	མཚན་མོ	འགོར་བ	*སྤྱི་ཚོག*
家庭	回	来	*连词*	三	晚上	成为	*连词*

(118)

tʂʰə mi	væ tsʰə	ti	jy	tʰɛ	ndzo	dʑy	ro
wife	marry	one	CL	he	call/invite	come	PT
རྒྱང་མ	གཉེན་སྦྱིག	གཅིག	*ཚད་ཚོག*	ཁོ	འབོད་པ	ཡོང་བ	*འདུས་ཚོག*
妻子	结婚	一	*量词*	他	叫	来	*去时*

'(Toad and the girl) came back (to Toad's) home, three nights passed, and then one family (holding a) marriage came to invite him (Toad).'
(སྦྲལ་བ་)ཕྱིར་ཁྱིམ་དུ་ཡོང་ནས་ཉིན་ཞག་གསུམ་འགོར་རྗེས། གཉེན་སྦྱིག་བྱེད་པའི་ཁྱིམ་ཚང་ཞིག་ཁོ་(སྦྲལ་བ་)གདན་འདྲེན་བྱེད་དུ་འོངས།
(癞蛤蟆把媳妇娶)回来的第三个晚上, 有一户办婚事的 (人家) 来请它(去参加婚礼)。

(119)

tʰɛ	hĩ	a mi	na	tʂʰə mi	ɳi	kɣ	te	jo jo	ɕy
he	GEN	mother	and	wife	two	CL	DP	together	went
ཁོ	*འབྲེལ་སྒྲ*	ཞ་མ	དང	རྒྱང་མ	གཉིས	*ཚད་ཚོག*	*སྤྱི་ཚོག*	འགྲོགས་པ	ཕྱིན་པ
他	*属格*	妈妈	和	妻子	二	*量词*	*连词*	一起	去

[A] 送亲时经常叫的一种欢呼声。

'His mother and wife, the two went together.'
ཁོའི་ཨ་མ་དང་རྒྱུད་མ་གཉིས་མཉམ་དུ་ཕྱིན།
它(癞蛤蟆)妈妈和妻子一起去了(那家人的婚礼)。

(120)

pa mi	t^{h}i	ja	te	ha	qæ	pæ	vo
frog/toad	DET	CL	DP	here	hearth	beside	EXT
སྦལ་བ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྦྱོར་ཚོག	འདི་ན	མེ་ཐབ	འགྲམ་དུ	ཡས་མཕྱོན
癞蛤蟆	*限词*	*量词*	*连词*	这儿	灶	旁边	*存在*

'The toad was here[A] beside the hearth.'
སྦལ་བ་དེ་འདི་ན་མེ་ཐབ་ཀྱི་འགྲམ་སུ་བསྡད།
那只癞蛤蟆却趴在灶边。

(121)

te	zə mi	t^{h}i	ja	te
DP	girl	DET	CL	DP
སྦྱོར་ཚོག	བུ་མོ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྦྱོར་ཚོག
连词	女儿	*限词*	*量词*	*连词*

(122)

jo	p^{h}æ tɕə	te	pa mi	ti	ja	ræ	ro	ŋu
SELF	husband	DP	frog/toad	one/a	CL	get	PT	say/think
རང་ཉིད	ཁྱོ་གཤ	སྦྱོར་ཚོག	སྦལ་བ	གཅིག	ཚད་ཚོག	ཐོབ་པ	འདས་ཚོག	བཞད
自己	丈夫	*连词*	癞蛤蟆	一	*量词*	得到	*去时*	说

[A] The storyteller was sitting by the hearth while telling the story, and thus said 'here' and '*ha*^{44}'.

(123)

ka	dza	ha	dzə	ma	tɕʰy
DP	meal	also/even	eat	NEG	want
ཀྱེལ་ཚོག	ཟ་མ	ཡང	ཟ་བ	དགག་རྒྱ	བསམ
连词	饭	也	吃	*否定*	想

'Then the girl thought, "I have got a toad husband," and did not want to eat the meal (at the wedding).'

དེ་ནས་བུ་མོ་དེས་ང་རང་ཉིད་ཀྱི་ཁྱོ་གཅེ་སྦལ་བ་ཞིག་ཡིན་སོང་བསམས་ཏེ་(གཅེན་སྟོན་སྟེང་དུ་)ཟ་མའང་ཟ་མ་འདོད།

(在婚宴上,) 女孩想着自己得到了一个癞蛤蟆丈夫就连饭也不想吃。

(124)

mæ	te	ha ʂə	ʂə	ȵi	ndɛ	tʰo tʰo	le	tʰɛ	tɕə	li	dʑy
later	DP	still	meat	two	CL	wrap	DP	he	give to eat	back	come
རྗེས	ཀྱེལ་ཚོག	སྔར་བཞིན	ཤ	གཉིས	ཚད་ཚོག	གཡོག་པ	ཀྱེལ་ཚོག	ཁོ	སྟེར་བ	ཕྱིར	ཡོང་བ
后来	*连词*	还是	肉	二	*量词*	包裹	*连词*	他	给	回	来

'Later (she) still wrapped two pieces of meat and came back to give (them to) him (Toad) to eat.'

རྗེས་སུ། (མོས་)ཤ་དུམ་བུ་གཉིས་ཐུམ་གྱིས་གཡོགས་ནས་ཕྱིར་ཡོང་ནས་སྦལ་བ་ལ་ཟིན།

但(她)还是包了两块肉回来给它吃.

(125)

pa mi	tʂʰo[A]	su	ʑi	zə mi	te	ta ṃ	væ tsʰə
frog/toad	EXC	other people	son	girl	DP	like this	marry
སྦལ་བ	འདོད་ཚོག	གཞན་པ	བུ	བུ་མོ	ཀྱེལ་ཚོག	འདི་འདྲ	གཅེན་སྦྱིག
癞蛤蟆	*叹词*	别人	儿子	女儿	*连词*	这样	结婚

[A] *tʂʰo*^{11} = an expression indicating scorn made by someone when they give something to someone else. *tʂʰo*^{11} may also be used in this context without suggesting contempt for the person the object is given to.

(126)

dzə mæ tsa	ti	q^{h}o tsa	dja	ŋu
leftover	one	CL	BE	say
ཟས་ལྷག	གཅིག	ཚད་ཚོག	ཏི་སྟ	བཤད
剩饭	一	*量词*	*判断*	说

'(She handed the two pieces of meat over and) said, "*ʦʰo*^{11}, Toad, other people marry like this, (here are) a mouthful of leftovers (to eat).'"

(མོས་)སྨན་བ། མི་གཞན་གྱི་བུ་དང་བུ་མོ་འདི་ལྟར་གཅེན་སྦྱིག་བྱེད་པ་རེད། འདི་ཟས་ལྷག་ཁམ་གང་རེད་ཅེས་སྨྲས།

(她把那几块肉递给它)说: “嘿, 癞蛤蟆, 人家的子女是这样结婚的, 这是一口吃剩的。”

(127)

te	ŋo	te	su	mæ tsa	dzə	ma	qʏ
DP	we	DP	other people	leftover	eat	NEG	know
སྦྱོལ་ཚོག	ང་ཚོ	སྦྱོལ་ཚོག	གཞན་པ	ཟས་ལྷག	ཟ་བ	དགག་སྟ	ཤེས་པ
连词	我们	*连词*	别人	剩饭	吃	*否定*	知道/会

(128)

nu	ɳu	ɕy	gi^{A}	ʁo	la	dzə	hũ	ŋu
you	need	if	gi	LOC	get	eat	go	say
ཁྱོད	དགོས་པ	གལ་ཏེ	སྒམ	གནས་གཅེ	ལེན་པ	སྤྱལ་ཚོག	སོང	བཤད
几	需要	假如	木箱	*位格*	拿	吃	去	说

'Then (Toad) said, "If you need, then go to the *gi*^{11} to get and eat, we do not know eating other people's leftovers.'

དེ་ནས་(སྦྲལ་བས་)གལ་ཏེ་ཁྱོད་ལ་དགོས་ན་སྒམ་ནང་ནས་བླངས་ནས་ཟ་ལ་སོང་། ང་ཚོས་གཞན་གྱི་ཟས་ལྷག་ཨ་མི་ཤེས་ཞེས་སྨྲས།

(癞蛤蟆) 说: “我们是不会吃别人的剩饭的, 你要的话到木箱[B]里去拿来吃吧。”

[A] *gi*^{11} = a container made of wood slats, used to store grain and leftover food at home.

[B] 一种四方体木制容器，长约 1.3 米，宽约 0.5 米，高约 1 米.一般用来储藏大米和剩饭。

(129)

gi	lo	p^{h}o	te	ʂə	bzə̯	m̩	o	zə
gi	GOAL	open	DP	meat	full	AVM	there	EXT
སྒམ	ལས་ཚོག	ཕྱེ་བ	སྤྲེལ་ཚོག	ཤ	འཁེང་བ	ཏྲེད་ཚོག	དེ་ན	ལས་མཐུན
木箱	*目词*	打开	*连词*	肉	满	*副标*	那儿	*存在*

'(The girl) opened up the *gi*^{11}, and it was full of meat in there.'
(བུ་མོ་དེས་)སྒམ་གྱི་ཁ་ཕྱེ་བ་ན་དེའི་ནང་དུ་ཤ་ཡི་བཀང་འདུག

(她) 一打开木箱, 满满的都是肉。

(130)

zə mi	t^{h}i	ja	te	q^{h}a	la	dzɣ	le
girl	DET	CL	DP	where	take/bring	come	MP
བུ་མོ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྤྲེལ་ཚོག	གང་ན	འཁྱེར་བ	ཡོང་བ	ཚོག་སྟེགས
女儿	*限词*	*量词*	*连词*	那儿	拿	来	*语气*

(131)

ŋu	te	ʂo	ma	na
say	DP	tell	NEG	would
བཤད	སྤྲེལ་ཚོག	བཤད	དགག་རྒྱ	འདོད་པ
说	*连词*	说	*否定*	愿意

The girl asked, "Where did (you) take (this from and where did it) come (from)?" but (Toad) would not tell.'
བུ་མོས་འདི་ཁྱོད་ཀྱིས་གང་ནས་ཁྱེར་ཡོང་བ་ཡིན་ཞེས་དྲིས་པ་ན། (སྦུལ་བས་ཅི་ཡང་)མ་བཤད།

女儿问道: “(这些肉)是从哪儿拿来的?” 但是(它)不肯说。

(132)

ti	ɲi	te	su	o ba	mo	tɕo ga	tɕʰa	ka
one	day	DP	man/people	all	horse	circle race	do	DP
གཅིག	ཉིན	སྡེ་ཚོག	མི	ཚང་མ	རྟ	འགྲན་སྡུར	བྱེད་པ	སྡེ་ཚོག
一	天	*连词*	人	全部	马	比赛	做	*连词*

(133)

tʰɛ	hĩ	tʂʰə mi	o	ly	ɕy	ro
he	GEN	wife	there	watch	went	PT
ཁོ	འབྲེལ་སྒྲ	རྒྱང་མ	དེ་ན	ལྟ་བ	ཕྱིན་པ	འདས་ཚོག
他	*属格*	妻子	那儿	看	去	*去时*

'One day, all the people were having a horse circle race[A] so his wife went there to watch.'
ཉིན་ཞིག་ལ། མི་ཚང་མས་རྟ་རྒྱུགས་འགྲན་བསྡུར་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པས་ཁོའི་རྒྱང་མ་དེར་ལྟ་རྩུབ།

有一天, 人们都在赛马, 它的妻子(也)到那儿去看了。

(134)

tʂʰə mi	li	dʑy	te	qʰa gɣ	hĩ	mi dzu	ŋu	te
wife	back	come	DP	who	GEN	famous	say/ask	DP
རྒྱང་མ	ཕྱིར	ཡོང་བ	སྡེ་ཚོག	སུ	འབྲེལ་སྒྲ	སྐད་གྲགས་ཡོད་པ	བཤད	སྡེ་ཚོག
妻子	回	来	*连词*	谁	*属格*	出名	说	*连词*

(135)

mo	te	sə zi pa xu	hĩ	mi dzu	ŋu
horse	DP	sə zi pa xu	GEN	famous	say
རྟ	སྡེ་ཚོག	སུའུ་ཟུའུ་པ་ཀུ	འབྲེལ་སྒྲ	སྐད་གྲགས་ཡོད་པ	བཤད
马	*连词*	司色巴乎	*属格*	出名	说

[A] The horses raced in a circle. There were two gaits—the fast walk and the gallop. For the fast walk, the rider may hold a cup of water to show that the horse has a very smooth gait.

'Wife came back and (Toad) asked, "Whose horse is famous?" and (Wife) said, "sə[44] zi[55] pa[44] xu[11]'s horse is famous."'

རྒྱང་མ་ཕྱིར་ཡོང་བ་ན་(སྦྲལ་བས་)སུའི་རྟ་ལ་སྐད་གྲགས་ཡོད་པ་རེད་ཅེས་དྲིས་པར། (མོས་)སུའུ་ཟུའུ་པ་རྟའི་རྟ་ལ་སྐད་གྲགས་ཡོད་ཅེས་བཤད།

媳妇回来时, (癞蛤蟆)问: “谁的(马)出名呀?” (她)说: “司色巴乎(人名)的马最有名了。”

(136)

te	gi	lo	pʰo	te	ʂə	bzɤ̀	ro	sə
DP	gi	GOAL	open	DP	meat	full	PT	again
སྟེ་ལ་ཚོག	སྒམ	ལས་ཚོག	ཕྱེ་བ	སྟེ་ལ་ཚོག	ཤ	འགེང་བ	འདས་ཚོག	ཡང་བསྐྱར
连词	木箱	*目词*	打开	*连词*	肉	满	*去时*	又

'Then (she) opened the *gi*[11] up and it was full of meat again.'

དེ་ནས་(མོས་)སྒམ་ཀ་ཕྱེ་བ་ན་དེ་ནང་དུ་ཡང་བསྐྱར་ཤ་ཡི་བཀང་འདུག

(妻子)打开木箱时, (里面)又装满了肉。

(137)

tʰi tʰʁu	te	ti	pʰæ	ma	ti ga	su	tʰɛ	sə	ro
now	DP	one	CL	NEG	usual	GEN	she	know	PT
ད་ལྟ	སྟེ་ལ་ཚོག	གཅིག	ཚད་ཚོག	དགག་སྒྲ	འདྲ་བ	འབྲེལ་སྒྲ	མོ	ཤེས་པ	འདས་ཚོག
现在	*连词*	一	*量词*	*否定*	一样	*属格*	她	知道	*去时*

'Now she knew that there was a little (something) unusual.'

སྐབས་འདིར། (མོས་)དེ་ངུ་རྒྱུན་ལྡན་མིན་བའི་བྱ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་རྟོགས་སོང་།

这时, 她已经知道有一点不寻常。

(138)

mæ	te	ti	jy	ndzo̱	dze̱y	ro	sə
later	DP	one	CL	call/invite	come	PT	again
རྗེས་སུ	སྒེལ་ཚིག	གཅིག	ཚད་ཚིག	འབོད་པ	ཡོང་བ	འདས་ཚིག	ཡང་བསྐྱར
后来	*连词*	一	*量词*	叫	来	*去时*	又

'Then later one family came to invite (them) again (to another wedding).'
དེའི་རྗེས། ཁྱིམ་ཚང་གཅིག་ཡང་བསྐྱར་(ཁོ་ཚོ་གཉེན་སྡེབ་ཞིག་)ལ་གདན་འདེན་བྱེད་དུ་འོངས།
后来，又有一家人又来请(他们参加婚礼)。

(139)

ta n̥i	te	zə mi	t^{h}i	ja	tɔ	ʁo	tsə pæ	ta
today	DP	girl	DET	CL	loft	LOC	hide	EXT
དེ་རིང	སྒེལ་ཚིག	བུ་མོ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	ཐོག་ཁང	གནས་གཞི	སྦ་བ	ལས་མཇུག
今天	*连词*	女儿	*限词*	*量词*	搂	*位格*	藏	*存在*

'Today (this day) the girl hid in the loft (of the house).'
དེ་རིང་། བུ་མོ་དེ་ཐོག་ཁང་དུ་སྦས་ནས་བསྡད།
今天，妻子(出去后悄悄地回来)藏在楼上。

(140)

te	t^{h}jo	n̥i	kɣ̣	ɕy	n̥u	te
DP	they	two	CL	went	after	DP
སྒེལ་ཚིག	ཁོ་ཚོ	གཉིས	ཚད་ཚིག	ཕྱིན་པ	རྗེས་སུ	སྒེལ་ཚིག
连词	他们	二	*量词*	去	后	*连词*

(141)

pa mi	t^{h}i	ja	mi qa	so	ta ko ts^{h}u	te
frog/toad	DET	CL	down-hearth	three	somersault	DP
སྦལ་བ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	མེ་ཐབ་ཀྱི་སྨད་ཕྱོགས	གསུམ	མགོ་རྐང་སྐོག་པ	སྒེལ་ཚིག
癞蛤蟆	*限词*	*量词*	灶下	三	翻筋斗	*连词*

(142)

wa ma	ʑi	tɕɛ	nda	ti	ja	dʁu	ro
EXC	son	handsome	very	one	CL	become	PT
འདོད་ཚིག	བུ	ཡིད་དུ་འོངས་བ	ཤ་ཅང	གཅིག	ཚད་ཚིག	འགྱུར་བ	འདས་ཚིག
叹词	儿子/青年	迷人	很	一	*量词*	成为	*去时*

'Then after they two (Toad's mother and his wife) left, the toad somersaulted three times down-hearth and then *wa*[53] *ma*[53], (the toad) became a very handsome son (young man).'[A]

དེ་ནས་ཁོ་གཉིས་(སྦལ་བའི་ཨ་མ་དང་ཆུང་མ་གཉིས་)ཕྱིན་རྗེས། སྦལ་བ་མེ་ཐབ་ཀྱི་མན་ཆད་དུ་མཐོ་རྩེད་ཐེངས་གསུམ་བསྐྱོད་ཅིང་ན། མཚངས་པ་ལའང་། དེ་ཐོ་གས་ཤ་ཅང་ཡིད་དུ་འོངས་བ་ཞིག་ཏུ་གྱུར།

当他们俩离开之后，癞蛤蟆在灶边翻了三个筋斗就变成了一个迷人的青年。

(143)

te	pa mi	rə qa
DP	frog/toad	skin
སྦྱོར་ཚིག	སྦལ་བ	ཤྭགས་པ
连词	癞蛤蟆	皮

(144)

tʰɛ	ɳi	qɣ	qʰo bo	a qɣ nu	tʰi	ŋga	ka	ɕy	ro
he	ERG	throw	door	behind	GOAL	GOAL	DP	went/left	PT
ཁོ	ཉེར་སྒྲ	འཕེན་པ	སྒོ	རྒྱབ་ཏུ	ལས་ཚིག	ལས་ཚིག	སྦྱོར་ཚིག	ཕྱིན་པ	འདས་ཚིག
他	*作格*	扔	门	背后	*目词*	*存在*	*连词*	去	*去时*

'Then he threw the toad skin behind the door and left.'

དེ་ནས་(ཁོས་)སྦལ་བའི་ཤྭགས་པ་སྒོའི་རྒྱབ་ཏུ་འཕངས་ཏེ་ཕྱིན།

它把癞蛤蟆的皮往门背后一扔就走了。

[A] Wife and Toad's mother left and later, Wife secretly returned and hid in the loft.

(145)

tʰɛ	ɕy	ɳu	te	pa mi	rə qa	tʰɛ	ɳi	kʰɣ̣ kʰɣ̣ tɕʰa
he	went	after	DP	frog/toad	skin	she	ERG	quick
ཁོ	ཕྱིན་པ	རྗེས་སུ	སྟེ་ལ་ཚོག	སྦལ་བ	ཤྭགས་པ	མོ	ཀྱིད་ཀྱི	ལམ་སང
他	去	以后	*连词*	癞蛤蟆	皮	她	*作格*	立即

(146)

la	qa	tʰi	la la	te	to	li	dʑy
OTM	hearth	GOAL	stir	DP	arrive	back	come
ལུ་ལ་ཚོག	མེ་ཐབ	ལས་ཚོག	དཀྲུག་པ	སྟེ་ལ་ཚོག	ཐོན་པ	ཕྱིར	ཡོང་བ
宾标	灶	*目词*	搅拌	*连词*	到达	回	了

'After he went she took the toad skin and stirred (burned it) in the hearth quickly then (he) arrived back.'

ཁོ་ཕྱིན་རྗེས། (མོས་)མྱུར་མོར་སྦལ་བའི་ཤྭགས་པ་མེ་ཐབ་ནང་འཕངས་ཏེ་དཀྲུགས་པ་ན་(ཁོ་རང་)ཕྱིར་ཐོན་བྱུང་།

他走后, 她立即把癞蛤蟆的皮拿(起来扔到)灶里搅拌时, (癞蛤蟆)回来了。

(147)

a tsa[A]…	ʂə	ɳi	da	dʑo	ro
MP	seven	day	only	EXT	PT
ཚོག་སྐྱེགས	བདུན	ཉིན	ཚད་ཚོག	ལས་མཐུན	འདུས་ཚོག
语气	七	天	只	*存在*	*去时*

(148)

a tsa…	ʂə	ɳi	da	dʑo	ro	ŋu
OP	seven	day	only	EXT	PT	say
ལད་རྒོས	བདུན	ཉིན	ཁོ་ན	ལས་མཐུན	འདུས་ཚོག	བཤད
拟声	七	天	只	*存在*	*去时*	说

[A] *a*[53] *tsa*[53] = a sound expressing a feeling of surprise, e. g., being stuck by a needle or nettle and being burned.

'(The toad) said, "*a*^{53} *tsa*^{53}…there were only seven days! There were only seven days!"'[A]
(ཁོས་)ཨ་ཙི། ཉི་མ་བདུན་ཁོ་ན་(ལྟག་)ཡོད། ཉི་མ་བདུན་ཁོ་ན་(ལྟག་)ཡོད་ཅེས་བཤད།
(他疼痛地)叫着说: “啊杂呀(被烧疼发出的声音), 只有七天了, 只有七天(我就会变成一个真正的年轻人了)。”

(149)

te	pa mi	t^{h}i	ja	li	dʁu	le	ʂə qo	ro
DP	frog/toad	DET	CL	back	become	DP	die	PT
སྤེལ་ཚིག	སྦལ་བ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	ཕྱིར	འགྱུར་བ	སྤེལ་ཚིག	ཤི་བ	འདས་ཚིག
连词	癞蛤蟆	*限词*	*量词*	回	变成	*连词*	死	*去时*

'Then (he) became a toad again and died.'
དེ་ནས་(ཁོ་)ཡང་བསྐྱར་སྦལ་བར་གྱུར་ནས་ཤི།
(他)又变成(以前的)那只癞蛤蟆后就死了。

(150)

ʂə qo	ɳu	te	zə mi	t^{h}i	ja	qo tɕ^{h}ə	tɕə tɕə
die	after	DP	girl	DET	CL	sad	often/always
ཤི་བ	རྗེས་སུ	སྤེལ་ཚིག	བུ་མོ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	ཡིད་སྐྱོ་བ	ཉིན་རྒྱུན
死	后	*连词*	女儿	*限词*	*量词*	痛苦/伤心	天天

'After (he) died the girl was always sad.'
(ཁོ་)འདས་རྗེས། བུ་མོ་དེ་རྟག་པར་སྐྱོ་བའི་སྣང་བ་སྟེ་(གྲིས་མནར་འདུག)
(他)死后, 女儿天天都很伤心。

[A] "Seven days later I would have become a real, handsome young man."

(151)

te	ji mi	ɕa	tɕə tɕə
DP	house	sweep	often
ཏེ་ལ་ཚིག	ཁང་བ	གཏ་བརྡར་བྱེད་པ	ཉིན་རྒྱུན
连词	房子	打扫	天天

'Then (she) often swept the house.'

དེ་ནས། (མོས་)རྒྱུན་པར་ཁང་བ་གཏ་བརྡར་བྱས།

然后, (她) 经常(在家)打扫房子。

(152)

ji mi	ɕa	le	pʰu dzə	la	qʰo bo	a qɣ nu	tɕʰə	tɕə tɕə
house	sweep	DP	rubbish	OTM	door	behind	put	often/always
ཁང་བ	གཏ་བརྡར་བྱེད་པ	ཏེ་ལ་ཚིག	གད་སྐེགས	ཀྱ་ལ་ཚིག	སྒོ	རྒྱབ་ཏུ	འཇོག་པ	ཉིན་རྒྱུན
房子	打扫	*连词*	垃圾	*宾标*	门	背后	放	天天/经常

'(She) swept the house and always took the rubbish and put it behind the door.'

(མོས་)ཁང་བ་གཏ་བརྡར་བྱས་ནས་རྒྱུན་པར་གད་སྐེགས་སྒོའི་རྒྱབ་ཏུ་འཇོག་ཏུ་བཞག

经常打扫房子，把垃圾堆放在门背后。

(153)

te	mæ mæ	so	la	o	lo	ba	dʑy	ro
DP	bamboo shoot	three	CL	there	GOAL	grow	come	PT
ཏེ་ལ་ཚིག	སྨྲག་ཐེན	གསུམ	ཚན་ཚིག	དེ་ན	ལ་ས་ཚིག	སྐྱེ་བ	ཡོང་བ	འདས་ཚིག
连词	竹笋	三	*量词*	那儿	*目词*	生	来	*去时*

'Then three bamboo shoots came growing up there.'

དེ་ནས་གནས་དེར་སྨྲག་ཐེན་གསུམ་ཡར་སྐྱེས་བྱུང་།

(一天,) 从那儿(门背后)长出三根竹笋来。

(154)

te	hĩ ŋgi	tʰi	la	tʰɛ	dja	ʁæ	ŋu	ka
DP	middle	DET	CL	he/him	BE	FT	say/think	DP
ཇེ་ལ་ཚོག	བར་དུ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ཁོ	ནི་སྐྱ	མ་འོངས་པ	བསམ	ཇེ་ལ་ཚོག
连词	中间	*限词*	*量词*	他	*判断*	*未时*	想/以为	*连词*

(155)

kʰa rə	tʰi	ɲi	la	tʰɛ	ɲi	qʰɣ	mi ŋga
side	DET	two	CL	he	ERG	break	SUF-COM
འགྲམ་དུ	དེས་ཚོག	གཉིས	ཚད་ཚོག	ཁོ	ཀྱིས་སྐྱ	གཅོག་པ	འདས་རྗེས
旁边	*限词*	二	*量词*	他	*作格*	撇断	*后体*

'Then (she) thought the middle one would be him so she broke the two on the sides.'
དེ་ནས་(མོས་)དཀྱིལ་དུ་ཡོད་པ་ནི་ཁོ་རེད་བསམས་ནས་དེའི་འགྲམ་གྱི་སྐྱག་ཕྲན་གཉིས་བཅག
(她)以为中间的那根也许会是他就把两边的两根撇断了。

(156)

te	mæ mæ	tʰi	la	te	dzu̯	dʑy	ro
DP	bamboo shoot	DET	CL	DP	grow	come	PT
ཇེ་ལ་ཚོག	སྐྱག་ཕྲན	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ཇེ་ལ་ཚོག	སྐྱེ་བ	ཡོང་བ	འདས་ཚོག
连词	竹笋	*限词*	*量词*	*连词*	生	来	*去时*

'Then the middle bamboo shoot came growing.'
དེ་ནས་(དཀྱིལ་དུ་ཡོད་པའི་)སྐྱག་ཕྲན་(དེ་གསོན་ཤུགས་དང་བཅས་)སྐྱེས་བྱུང་།
于是，这跟竹笋便往上长了起来。

(157)

ti	ɲi	ji mi	ʂa	te	mæ mæ	tʰi	la
one	day	house	sweep	DP	bamboo shoot	DET	CL
གཅིག	ཉིན	ཁང་བ	གད་བརྡར་བྱེད	ཇེ་ལ་ཚོག	སྐྱག་ཕྲན	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག
一	天	*房子*	打扫	*连词*	竹笋	*限词*	*量词*

(158)

$t^hɛ$	hĩ	$tʂ^ha\ q^ha^A$	mæ	ɳi	ŋga ɣ	ka	$q^hɣ$ ʁæ	ro
she	GEN	skirt	end	ERG	flick	DP	break	PT
མོ	འཇེལ་རྒྱ	སྐྱད་གཡོགས	མཐའ	ཀྱིད་རྒྱ	སྒེལ་བ	སྒེལ་ཚོག	གཅོག་པ	འདས་ཚོག
她	*属格*	裙子	尾	*作格*	绊	*连词*	断	*去时*

'One day (she) swept the house and the bamboo shoot was flicked by her skirt end and broke.'

ཉིན་ཞིག་ལ། (མོས་)ཁང་པ་གདང་བརྡར་བྱིད་སྐབས། མོའི་སྐྱད་གཡོགས་ཀྱི་སྟེ་མོ་སྐྱག་མ་དང་སྒེལ་ཏེ་(སྐྱག་མ་དེ་)བཅག

一天, 在打扫房子的时候, (无意中, 那根竹笋) 被她的裙摆绊断了。

(159)

te	qo $tɕ^hə$	le	ʁu mdʁy	ro	sə
DP	sad	DP	cry	PT	again
སྒེལ་ཚོག	ཡིད་སྐྱོ་བ	སྒེལ་ཚོག	ངུ་བ	འདས་ཚོག	ཡང་བསྐྱར
连词	伤心	*连词*	哭泣	*去时*	又

'Then (she) was sad and cried again.'

དེ་ནས་(མོ་)ཡང་བསྐྱར་ཡིད་སྐྱོ་ནས་ངུས།

然后, (她) 又伤心得哭泣了。

(160)

ti	ɳi	te	ja	ti	po	o	lo	ba	dʑy	ro	sə
one	day	DP	tobacco	one	CL	there	GOAL	grow	come	PT	again
གཅིག	ཉིན	སྒེལ་ཚོག	ཏུ་རྒྱ	གཅིག	ཚད་ཚོག	དེ་ན	འབས་ཚོག	སྐྱེ་བ	ཡོང་བ	འདས་ཚོག	ཡང་བསྐྱར
一	天	*连词*	烟	一	*量词*	那儿	*目词*	生	来	*去时*	又

'One day, one tobacco plant grew up there again.'

ཉིན་ཞིག་ལ་དུ་རྒྱ་ཞིག་ཡང་བསྐྱར་དེ་ར་སྐྱེས་བྱུང་།

有一天, 一棵烟又从那儿长了出来。

[A] The *$tʂ^ha^{44}$ q^ha^{53}* is a traditional skirt made by local people that consists of many strips of fabric.

(161)

te	ja	t^hi	po	p^hʂə	ndzə̰	te
DP	tobacco	DET	CL	pick	drink/smoke	DP
ཏེ་ལ་ཆོག	དུ་རྫ	དེས་ཆོག	ཚད་ཆོག	འཐོག་པ	འཐུང་བ	ཏེ་ལ་ཆོག
连词	烟	*限词*	*量词*	摘	喝/吸	*连词*

(162)

qo tɕ^{h}ə	su	li	k^hi	ʁæ	ŋu	ka
suffer	GEN	back/again	well	FT	say/think	if
སྐྱག་བསྟལ	འབྲེལ་སྒྲ	ཕྱིར	བཟང	ས་འོངས་པ	བཤད།བསམ	སྦྱོལ་ཆོག
伤心	*属格*	回	好	*未时*	想	连词

(163)

ja	t^hi	po	p^hʂə	ndzə̰	tɕə tɕə
tobacco	DET	CL	pick	drink/smoke	often/always
དུ་རྫ	དེས་ཆོག	ཚད་ཆོག	འཐོག་པ	འཐུང་བ	རྟག་པར
烟	*限词*	*量词*	摘	喝/吸	经常

'Then (she) thought, "If (I) pick the tobacco to smoke, then suffering will (disappear and I will get) well again," and (she later) often picked the tobacco and smoked (it).'
དེ་ནས། (མོས་)བསམས་ཏྲུང། གལ་ཏེ་དས་དུ་རྫ་དེ་བཏོགས་ནས་འཐེན་ཚེ་སྐྱག་བསྟལ་དག་མེད་པར་འགྱུར་དེས་སྐྱམ་སྟེ། ཉིན་རྒྱུན་དུ་དུ་རྫ་བཏོགས་ནས་འཐེན།

(她)想: “摘这棵烟(草的叶子)来吸的话, 也许伤心就会少一些吧!”于是, (她)天天摘那棵烟(草的叶子)来吸。

(164)

ka	a mi	na	ja	ndzə̰	su
DP	now	we	tobacco	drink/smoke	GEN
ཏེ་ལ་ཆོག	ད་ལྟ	ང་ཚོ	དུ་རྫ	འཐུང་བ	འབྲེལ་སྒྲ
连词	现在	我们	烟	喝/吸	*属格*

(165)

ha	tɕʰə ta	dʑy	su	lo
here	from	come	GEN	MP
འདི་ན	གནས	ཡོང་བ	*འབྲེལ་བྱ*	*ཚིག་རྒྱུགས*
这儿	从	来	*属格*	*语气*

'So now, our tobacco smoking comes from here (this story).'

དཔྱ་ད་ཚོས་འཐེན་བའི་དུ་རྭའི་གཏམ་རྒྱུད་འདི་ནས་བྱུང་བ་རེད།

所以，现在我们吸烟的(传说)就是从这儿来的。

TWO SISTERS

a^{44} ma^{55} do^{53} dzə̠^{53}

(1)

i ɳi a ʂə	su	ti	jy	te	a ja go ʑi	ɳi	vɛ	dʑo	ji	le
ancient	man/family	one	CL	DP	sisters	two	CL	EXT	say	MP
གནའ་སྦྱ་མོ	ཏྲིམ་ཚང	གཅིག	ཚད་ཆོག	རྟེ་ལ་ཆོག	ཡུམ་སྲིང	གཉིས	ཚད་ཆོག	ལས་མཐུན	བཤད	ཚོག་རྟེགས
古时候	人	一	*量词*	*连词*	姐妹	二	量词	*存在*	说	*语气*

'It was said, in ancient times, one family had two sisters.'

གནའ་སྦྱ་མོར། ཏྲིམ་ཚང་ཞིག་ལ་ཡུམ་སྲིང་གཉིས་ཡོད་བར་བྱགས།

传说，古时候有一家人有两姐妹。

(2)

a ja go ʑi	ɳi	vɛ	dʑo	te
sisters	two	CL	EXT	DP
ཡུམ་སྲིང	གཉིས	ཚད་ཆོག	ལས་མཐུན	རྟེ་ལ་ཆོག
姐妹	二	*量词*	*存在*	*连词*

(3)

a mi	t^{h}i	gɣ	te	sa	nda	ɕy	ro
mother	DET	CL	DP	hemp	weave	went	PT
ཨ་མ	དེས་ཆོག	ཚད་ཆོག	རྟེ་ལ་ཆོག	སོ་མ་ར་ཙ	འཐག་པ	ཕྱིན་པ	འདུས་ཆོག
妈妈	*限词*	*量词*	*连词*	麻	纺织	去	*去时*

'(The family) had two sisters and the mother went to weave hemp.'

(ཏྲིམ་ཚང་དེར་)ཡུམ་སྲིང་གཉིས་ཡོད་ལ། (ཁོ་གཉིས་ཀྱི་)ཨ་མ་སོ་མ་ར་ཙ་འཐག་ཏུ་ཕྱིན།

有两姐妹，(她俩的)妈妈去纺麻。

(4)

tsʰo ro mi	ti	gɣ	te	ɕy	le	tʰɛ	a mi	dzə	ɕy	ro
tsʰo ro mi	one	CL	DP	went	DP	her	mother	eat	went	PT
ཚོ་ར་མི	གཅིག	ཚད་ཆོག	རྒྱལ་ཆོག	ཕྱིན་པ	རྒྱལ་ཆོག	མོ	ཨ་མ	ཟ་བ	ཕྱིན་པ	འདས་ཆོག
措容米	一	*量词*	*连词*	去	*连词*	她	妈妈	吃	去	*去时*

'One *tsʰo*^{11} *ro*^{44} *mi*^{11} went, went to eat her mother.'

ཚོ་ར་མི་ཞིག་མོའི་ཨ་མ་ཟ་ར་ཕྱིན།

一个措容米去吃她们的妈妈。

(5)

tʰɛ	a mi	tʰi	gɣ	pæ	to	ɕy	ɳu	te
her	mother	DET	CL	beside/side	reach	went	after	DP
མོའི	ཨ་མ	དེས་ཆོག	ཚད་ཆོག	འགྲམ་དུ	ཐོན་པ	ཕྱིན་པ	རྗེས	རྒྱལ་ཆོག
她	妈妈	*限词*	*量词*	旁边	到达	去	后	*连词*

(6)

nu	jo	ʁu ru	ʂu	tʁy	da	di
you	SELF	head	louse	catch	come	say
ཁྱོད	རང་ཉིད	མགོ	ཤིག	འཛུ་བ	ཡོང་བ	བཤད
你	自己	头	虱子	找/捉	来	说

'After (tsʰo^{11} ro^{44} mi^{11}) went and reached her mother's side, (tsʰo^{11} ro^{44} mi^{11}) said, "You come to catch my head lice."'

(ཚོ་ར་མི་)ཨ་མ་དེའི་འགྲམ་དུ་ཐོན་རྗེས། ཁྱོད་ཡོང་ནས་བའི་མགོ་ཤིག་འཛུ་རོགས་ཞེས་བཤད།

(措容米走)到她们的妈妈身旁说: “你来捉我头上虱子吧。”

(7)

dja	ŋu	ka	ʁu ru	ʂu	tʁy	te	ʂu	dʑo	nda	ka
BE	say	DP	head	louse	catch	DP	lice	EXT	very	DP
ཇཱ་སྨྲ	བཤད་པ	སྒེལ་ཚིག	མགོ	ཤིག	འཐུ་བ	སྒེལ་ཚིག	ཤིག	ཡས་མཐུན	ཀ་ཅང	སྒེལ་ཚིག
判断	说	*连词*	头	虱子	找	*连词*	虱子	*存在*	很	连词

(8)

mæ	$t^hɛ$	mi	li	tɕə	mi	li	tɕə	m̩
catch	she	GOAL	back	give to eat	GOAL	back	give to eat	AVM
འཛིན་པ	མོ	ཡས་ཚིག	ཕྱིར	སྟེར་བ	ཡས་ཚིག	ཕྱིར	སྟེར	ཀྱིད་ཚིག
捉	她	*目词*	回	给	*目词*	回	给	*副标*

'(The mother) said, "Yes," and caught (ts^ho^{11} ro^{44} mi^{11}'s) head lice; there were very (many lice), so (the mother) caught (ts^ho^{11} ro^{44} mi^{11}'s lice) and gave (them) down back to her to eat, (gave them) down back to her to eat.'

ཞ་མ་དེས་ཆོག་གི་ཞེས་བཤད་ནས་ཚོ་ངེ་མའི་མགོ་ཤིག་འཐུས། (ཤིག་)ཀ་ཅང་མང་བས་(མོས་)དེ་དག་བཟང་ནས་ཚོ་ངེ་མེར་མར་ཕྱིན་ནས་ཟ་ཏུ་བཏུག

(妈妈)说: “是,” 就捉(措容米)头上的虱子, (她头上的)虱子很多, 所以(妈妈)把(它们一个一个地)捉来给她吃。

(9)

a sa	te	nu	jo	hĩ	lo	li	tʁy	mɛ	ŋu
later	DP	you	SELF	GEN	GOAL	in return	catch	MP	say
རྗེས	སྒེལ་ཚིག	ཁོད	རང་ཉིད	འབྲེལ་སྒྲ	ཡས་ཚིག	ཕྱིར	འཐུ་བ	ཚིག་སྟེགས	བཤད
后来	*连词*	你	自己	*属格*	*目词*	回	捉	*语气*	说

'Later (the mother) said, "You catch mine in turn."'

རྗེས་སུ་(ཞ་མས་)ཁོད་ཀྱིས་ཀྱང་ཕྱིར་ངའི་མགོ་ཤིག་ཐུས་དང་ཞེས་བཤད།

后来, (妈妈)说: “你也(帮)我捉(头上的)虱子吧。”

(10)

te	mi ʂə qo	la	a mi	tʰi	gɣ	hĩ	ʁu ru	mi	ɴgɔ	ka
DP	fingernail	OTM	mother	DET	CL	GEN	head	GOAL	stab	DP
ཏེ་ལ་ཚིག	སེན་མོ	ཨུ་ལ་ཚིག	ཨ་མ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	འབྲེལ་སྒྲ	མགོ	ལས་ཚིག	འཇུགས	ཏེ་ལ་ཚིག
连词	指甲	*宾标*	妈妈	*限词*	*量词*	*属格*	头	*目词*	刺	*连词*

(11)

mbɛ tʰo ræ	tʰɛ	ɳi	tɕʰy	ndzə̯	ɳu	te	ʂə qo	ro
brain	she	ERG	suck	drink	after	DP	die	PT
གླད་པ	མོ	ཀྱིད་སྒྲ	འཇིབ་པ	འཐུང་བ	རྗེས	ཏེ་ལ་ཚིག	ཤི་བ	འདས་ཚིག
脑汁	她	*作格*	吸	喝	后	*连词*	死	*去时*

'(tsʰo^{11} ro^{44} mi^{11}) used (her) fingernail to stab down into (the mother's) head, and after (tsʰo^{11} ro^{44} mi^{11}) sucked (her) brains and drank (her brains and the mother) died.'

(དེ་ནས་ཚོ་ར་མི་ཡིས་)སེན་མོ་ཨ་མ་དེའི་མགོ་ནང་དུ་བཙུགས་ཏེ། གླད་ཞོ་གཞིབས་པ་ན་(ཨ་མ་དེ)་ཤི་སོང་།

(措容米)用指甲刺入妈妈的头, 吸干她的脑汁后, (妈妈就这样)死了。

(12)

te	zə mi	tʰi	ɳi	ja	dzə	li	ɕy	ro
DP	daughter	DET	two	CL	eat	back	went	PT
ཏེ་ལ་ཚིག	བུ་མོ	དེས་ཚིག	གཉིས	ཚད་ཚིག	ཟ་བ	ཕྱིར	ཕྱིན་པ	འདས་ཚིག
连词	女儿	*限词*	二	*量词*	吃	回	去	*去时*

'Then (tsʰo^{11} ro^{44} mi^{11}) went back to eat (the mother's) two daughters.'

དེ་ནས་(ཚོ་ར་མི་)ཕྱིར་(ཨ་མ་དེའི་)བུ་མོ་གཉིས་ཟ་ར་ཕྱིན།

然后, (措容米又)回去吃(她的)两个女儿。

(13)

ŋa	zə mi	q^ho bo	li	p^ho	ŋu
I	daughter	door	again	open	say
ང	བུ་མོ	སྒོ	ཕྱིར	ཕྱེ་བ	བཞད
我	女儿	门	回	开	说

'(ts^ho^{11} ro^{44} mi^{11} came again to the home and) said, "My daughters, open the door.'
(ཚོ་རོ་མེ་བུ་མོ་དེ་གཉིས་ཀྱི་ཁང་བའི་སྒོ་ཁར་བསྟེན་ནས་)ངའི་བུ་མོ་ཚོ། སྒོ་ཕྱེ་དང་ཞེས་བཞད།
(措容米)说: “我的女儿,开门吧。”

(14)

zə mi	do dzə̰	t^hi	ja	te	p^hu ʂə	ka	p^ho	ma	na
daughter	big/elder	DET	CL	DP	smart	DP	open	NEG	would
བུ་མོ	ཆེ་བ	*དེས་ཚོག*	*ཚད་ཚོག*	*སྦྱེལ་ཚོག*	བློ་རྣོ་བ	*སྦྱེལ་ཚོག*	ཕྱེ་བ	*དགག་སྒྲ*	འདོད་པ
女儿	大	*限词*	*量词*	*连词*	聪明	*连词*	开	*否定*	愿意/肯

'The elder daughter was smart and would not open the door.'
བུ་མོ་ཆེ་བ་དེ་བློ་རྣོ་བས་(སྒོ་)ཕྱེ་ན་མ་འདོད།
大女儿聪明就不肯开。

(15)

nu	ŋɛ	a ma	ma	di
you	our	mother	NEG	BE
ཁྱོད	ང་ཚོའི	ཨ་མ	*དགག་སྒྲ*	*ཇི་སྒྲ*
你	我们的	妈妈	*否定*	*判断*

(16)

ŋɛ	a ma	te	tʂ^{h}a q^{h}a	kɛ	qʏ rə	di	te
our	mother	DP	skirt	wear	usually	say	DP
ང་ཚོའི	ཨ་མ	*སྦྱེལ་ཚོག*	སྨད་གཡོགས	གྱོན་པ	མ་གཞི	བཞད	*སྦྱེལ་ཚོག*
我们的	妈妈	*连词*	裙子	穿	会	说	*连词*

(17)

ɕy	ka	ta ṃ	kɛ	le	li	dʑy
went	DP	like this	wear	DP	back	come
ཕྱིན་པ	རྒྱལ་ཚོག	འདི་འདྲ	གྱོན་པ	རྒྱལ་ཚོག	ཕྱིར	ཡོང་བ
去	*连词*	这样	穿	*连词*	回	来

'(The elder daughter peeked at the monster through the door crack and) said, "You are not our mother; our mother usually wears skirt," and (ts^{h}o^{11} ro^{44} mi^{11}) went (away) and wore (skirt) like this and came back.'

(བུ་མོ་ཆེ་བ་དེས་སྒོའི་བར་ནས་ཕྱི་རྒྱབ་རྟེས་རྩེད་)ཟེར་བའི་ཚ་མ་མ་རེད། བའི་ཚ་མའི་རྒྱུན་བར་སྐབས་གཡོགས་གྱོན་པ་ཡིན་ཞེས་བཤད་པ་ན། (ཚོ་རོ་མི་ཕྱིར་སོང་ནས་སྐད་གཡོགས་)གྱོན་ནས་ཡོང་།

(大女儿)说: “你不是我们的妈妈, 我们的妈妈会(经常)穿着裙子,” (措容米没办法)就像(那个女儿说的)一样穿了(裙子)回来。

(18)

te	nu	ŋɛ	a ma	ma	di
DP	you	our	mother	NEG	BE
རྒྱལ་ཚོག	ནོད	ང་ཚོའི	ཚ་མ	དགག་རྒྱ	ཨིན་རྒྱ
连词	你	我们的	妈妈	*否定*	*判断*

(19)

ŋɛ	a ma	te	ʁu jy	t^{h}ɛ	qɣ rə	ŋu	p^{h}o	ma	na
our	mother	DP	ʁu jy	wear	usually	say	open	NEG	would
ང་ཚོ	ཚ་མ	རྒྱལ་ཚོག	མགོ་དཀྱིས	གྱོན་པ	མ་གཞི	བཤད	ཕྱེ་བ	དགག་རྒྱ	འདོད་པ
我们的	妈妈	*连词*	物语	戴	会	说	开	*否定*	愿意/肯

'Then (the elder daughter) said, "You are not our mother, our mother usually wears *ʁu^{53} jy^{44}*,"[A] and would not open the door.'

དེ་ནས་(བུ་མོ་ཆེ་བས་)ཟེར་དེད་གཉིས་ཀྱི་ཚ་མ་མ་རེད། དེད་གཉིས་ཀྱི་ཚ་མས་རྒྱུན་བར་མགོ་དཀྱིས་གྱོན་པ་ཡིན་ཞེས་བཤད་དེ་(སྒོ་)མ་ཕྱེ།

(大女儿又)说: “你不是我们的妈妈, 我们的妈妈头上(经常)会戴物语毛巾,” 还是不肯开门。

[A] *ʁu^{53} jy^{44}* = a long, wide strip of black fabric women wrap around their heads.

(20)

a sa	te	ts^{h}o ro mi	t^{h}i	gɣ	ɲi	ny ny	la	q^{h}o bo	qæ qæ
later	DP	ts^{h}o ro mi	DET	CL	ERG	breast	OTM	door	crack
རྗེས	སྦྱོལ་ཚིག	ཚོ་ར་མེ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	ཅིད་ཀྱི	ནུ་མ	ཡུལ་ཚིག	སྒོ	བར་གསེང
后来	*连词*	措容米	*限词*	*量词*	*作格*	乳房	*宾标*	门	缝隙

(21)

lo	qa fa	te	zə mi	a ɲo	t^{h}i	ja	ny ny	fa
GOAL	wave	CT	daughter	younger	DET	CL	milk	thirsty
འགས་ཚིག	གཡུག་པ	སྦྱོལ་ཚིག	བུ་མོ	རྒྱང་ཞོས	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	ནུ་མ	སྐོམ་པ
目词	摇摆	连词	女儿	小	*限词*	*量词*	奶	口渴

(22)

ka	a ma	sa	ra q^{h}ɣ	la	da	o	t^{h}ʙu	rə	di
DP	mother	hemp	stalk	CL	only	there	prop	MP	say
སྦྱོལ་ཚིག	ཨ་མ	སོ་མ་ར་ဒ	དབྱུག་པ	ཚད་ཚིག	ཁོ་ན	དེ་ན	འདེགས་པ	ཚིག་སྟེགས	བཤད
连词	妈妈	麻	麻杆	*量词*	只	那儿	顶	*语气*	说

'Later the *ts^{h}o^{11} ro^{44} mi^{11}* used her breasts and waved (them) by the door crack, then the younger daughter (saw the breasts and she) was thirsty for milk and said, "Mother, there is only one hemp stalk propped (against the door) there.'

རྗེས་སུ་ཚོ་ར་མེ་ཡིས་(རང་གི་)ནུ་མ་སྒོ་མདུན་དུ་གཡུགས་པ་ན། བུ་མོ་ཆུང་བ་དེ་ཏ་ཅང་སྐོམ་ནས་ཨ་མ། (སྒོའི་རྒྱབ་ཏུ)སོ་མ་ར་ဒ་རྐང་གཅིག་མ་གདོགས་མི་འདུག་ཅེས་བཤད།

后来, 措容米将自己的乳房塞进门缝里一摇摆, 那个小女儿口渴了就说: “妈妈, 只有一根麻杆在门背后顶着呢。”

(23)

te	ræ	p^{h}o	ɲu	te	la ba	ti	ja
DP	PRE-ATT	open	after	DP	bread	one	CL
སྦྱོལ་ལ་ཚིག	འདས་རྫོགས	ཕྱེ་བ	རྗེས	སྦྱོལ་ཚིག	གོ་རེ	གཅིག	ཚད་ཚིག
连词	*前体*	开	后	*连词*	馍馍	一	*量词*

(24)

la	$t^hɛ$	tɕə	te	$t^hɛ$	ȵi	$tɕ^ha$ qʏ	ro
OTM	she/her	give to eat	DP	she	ERG	eat	PT
ཡུལ་ཚོག	མོ	སྟེར་བ	སྤྱིལ་ཚོག	མོ	ཀྱིད་ཀྱི	ཟ་བ	འདས་ཚོག
宾标	她	给	*连词*	她	*作格*	吃	*去时*

'Then (ts^ho^{11} ro^{44} mi^{11}) opened (the door, came in and the two sisters) then gave one (whole) bread to her to eat and she ate (it all).'

དེ་ནས་(ཚོ་རོ་མེ་ཡིས་)སྒོ་ཕྱེ་ནས་(ནང་དུ་ཡོང་བས་ལྷམ་སྲིང་གཉིས་ཀྱིས་)གོ་རེ་(རྩེལ་བོ་)ཞིག་མོར་ཕྱིན་པ་ན། མོས་དེ་ཚང་མ་ཟོས་པ་རེད།

(措容米)推开(门进了屋)后, (两个女儿)把一个馍馍递给她吃时, (她把整个馍馍都)吃光了。

(25)

te	nu	ŋɛ	a ma	ma	di	ŋɛ	a ma	te
DP	you	our	mother	NEG	BE	our	mother	DP
སྤྱིལ་ཚོག	ནུད	ང་ཚོའི	ཨ་མ	དགག་ཀྱི	ཡིན་ཀྱི	ང་ཚོ	ཨ་མ	སྤྱིལ་ཚོག
连词	你	我们的	妈妈	*否定*	*判断*	我们的	妈妈	*连词*

(26)

la ba	ti	ja	dzə	ha	mo p^ha	$q^hæ$	jo	li
bread	one	CL	eat	also/even	half	crack/divide	SELF	back
གོ་རེ	གཅིག	ཚད་ཚོག	ཟ་བ	ཀྱང་ཡང	ཕྱེད་ཀ	གཅོག་པ	རང་ཉིད	ཕྱིར
馍馍	一	*量词*	吃	也	一半	分	自己	回

(27)

tɕə	qʏ rə	di	te	mo p^ha	$q^hæ$	t^hjo	li	tɕə
give to eat	usually	say	DP	half	break	they	back	give to eat
སྟེར་བ	མ་གཞི	བཤད	སྤྱིལ་ཚོག	ཕྱེད་ཀ	གཅོག་པ	ཁོ་ཚོ	ཕྱིར	སྟེར་བ
给	会	说	*连词*	一半	分	他们	回	给

'(The daughters) said, "You are not our mother, (because when) our mother usually, even eats one bread, (she) divides half (of the bread and gives it) back for us to eat," then (ts^{h}o^{11} ro^{44} mi^{11}) broke half (of the bread) and gave (it) to them to eat.'[A]

དེ་ནས་(ཟུ་མོ་ཆ་བས་)ཁྱོད་དེད་གཉེས་ཀྱི་ཨ་མ་མ་རེད། དེད་གཉེས་ཀྱི་ང་མས་གོ་རེ་གཅིག་ཡིན་ཡང་ཕྱེད་ཀ་དེད་གཉེས་ལ་བགོས་ནས་སྟེར་བ་རེད་ཅེས་བཤད་པ་ན། (ཚོ་རོ་མེ་ཡིས་ཀྱང་གོ་རའི་)ཕྱེད་ཀ་བཅག་ནས་(ཁོ་གཉེས་ལ་)བྱིན།

(大女儿又)说: “你不是我们的妈妈, 我们的妈妈吃一个馍馍也会分一半给我们吃的,” (在吃第二个馍馍时, 措容米)便分一半给她们吃。

(28)

te	a sa	te	no	ɲi	qɣ	q^{h}a gɣ	ʁu ru	ʂu
DP	later	DP	you	two	CL	who	head	louse
སྟེ་ལ་ཚོག	རྗེས་སུ	སྟེ་ལ་ཚོག	ཁྱོད	གཉིས	ཚད་ཚོག	སུ	མགོ	ཧིག
连词	后来	*连词*	你	二	*量词*	谁	头	虱子

(29)

ma	dʑo	su	jo	ṃ ṃ	da	di
NEG	EXT	GEN	SELF	sleep with	come	say
དཀག་རྒྱ	ལས་མཚན	འཇའ་ལ་རྒྱ	རང་ཉིད	མཉམ་དུ་ཉལ་བ	ཡོང་བ	ཟེར་བ
否定	*存在*	*属格*	自己	一起睡	来	说

'Then later (ts^{h}o^{11} ro^{44} mi^{11}) said, "You two, (of) you two (the one) who has no lice on (your) head come and sleep with me."

དེ་རྗེས། (དགོང་མོ་ཉལ་བའི་སྐབས་སུ་ཚོ་རོ་མེས་)ཁྱོད་གཉིས་ཀྱི་སུ་ལ་མགོ་ཤིག་མེད་ན་དེ་ང་དང་མཉམ་དུ་ཉལ་དུ་ཤོག་ཅེས་བཤད།

然后, (措容米)说: “你俩谁的头上没有虱子的来跟我一起睡。”

[A] This sentence contradicts the previous sentence, in which ts^{h}o^{11} ro^{44} mi^{11} ate all the bread she was given. Alternatively she might have broken another bread in half.

(30)

zə mi	do dzo̱	tʰi	ja	te	jo	te	ʁu ru	ʂu
daughter	big/elder	DET	CL	DP	SELF	DP	head	louse
བུ་མོ	ཆེ་བ	དེས་ཆོག	ཚད་ཆོག	སྦྱོར་ཆོག	རང་ཉིད	སྦྱོར་ཆོག	མགོ	ཧིག
女儿	大	*限词*	*量词*	*连词*	自己	*连词*	头	虱子

(31)

dzo̱	ji	ka	zə mi	a n̥o	tʰi	ja	tʰɛ	m̩ m̩
EXT	say	DP	daughter	younger	DET	CL	she	sleep with
འབས་མཐུན	བཤད	སྦྱོར་ཆོག	བུ་མོ	ཆུང་ཝོས	དེས་ཆོག	ཚད་ཆོག	མོ	མཉམ་དུ་ཉལ་བ
存在	说	*连词*	女儿	小	*限词*	*量词*	她	一起睡

'The elder daughter said, "I have head lice," and the younger daughter (agreed to) sleep with her (tsʰo^{11} ro^{44} mi^{11}).'

བུ་མོ་ཆེ་བ་དེས་ང་མགོ་ཧིག་ཡོད་ཅེས་བཤད་བས་བུ་མོ་ཆུང་བ་(ཚོ་རོ་མི་)དང་མཉམ་དུ་ཉལ།

大女儿说: “我的头上有虱子,” 于是, 小女儿陪她一起睡(在床的一头, 而大女儿一人睡在床的另一头。)

(32)

nu	ræ pʰu	ja	na	ndzə	ti	qʰa na	na	kʰi	tʰo ly	ly	na
you	rooster	CL	and	water	one	bucket	and	string	ball	CL	and
ཁྱོད	བྱ་ཐོ	ཚད་ཆོག	དང	ཆུ	གཅིག	ཚད་ཆེག	དང	སྐུད་པ	རྡོག	ཚད་ཆོག	དང
你	公鸡	*量词*	和	水	一	盆	和	线	筒	*量词*	和

(33)

sa mi	n̥i ka	la	jo	ʁu ŋəˑ	pæ	tɕə ta	da	di
hemp seed	some	take/bring	SELF	pillow	beside/by	put	come	say
ས་མ་ར་ཙ	འགའ	འཐེར་བ	རང་ཉིད	སྤྲས་མགོ	འགྲམ་དུ	འཇོག་པ	ཡོང་བ	བཤད
麻籽	一些	拿	自己	枕头	边	放	来	说

'(ts^{h}o^{11} ro^{44} mi^{11}) said, "You come and take one rooster, one bucket of water, one string ball, some hemp seed and put (them) by my pillow."'
(ཚོ་ངེ་མེ་ཡིས་)ཁྱོད་ཀྱིས་བྱ་ཕོ་ཞིག་དང་ཆུ་ཐོ་བ་གང་། སྐྱ་རྡོག་གཅིག ས་མ་ར་ཙའི་ས་བོན་(འགའ་དང་བཅས་)རའི་སྤས་མགོ་ཡི་འགྲམ་དུ་འཇོག་རོགས་ཞེས་སྨྲས།
(措容米对大女儿)说: “你拿一只公鸡, 一盆水, 一个线筒和一些麻籽放到我的枕头边来。”

(34)

te	jy	ŋu	ka	jy	ɕy
DP	sleep	say	DP	sleep	went
སྡེ་ལ་ཚོག	གཉིད་པ	བཤད	སྡེ་ལ་ཚོག	གཉིད་པ	ཕྱིན་པ
连词	睡觉	说	*连词*	睡觉	去

'Then (ts^{h}o^{11} ro^{44} mi^{11}) said, "Sleep," and (they all) went to sleep.'
དེ་ནས་(ཚོ་ངེ་མེ་ཡིས་)གཉིད་ཅེས་བཤད་པ་ན་(ཁོ་ཚོ་ཚང་མ་)གཉིད།
然后, (措容米)说：“睡觉吧,” 就都睡了。

(35)

a sa	te	zə mi	t^{h}i	ja	ji ŋæ	le	li	ʂu	te
later	DP	daughter	DET	CL	sleep	DP	back	wake up	DP
རྗེས་སུ	སྡེ་ལ་ཚོག	བུ་མོ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	གཉིད་པ	སྡེ་ལ་ཚོག	ཕྱིར	གཉིད་པ	སྡེ་ལ་ཚོག
后来	*连词*	女儿	*限词*	*量词*	睡觉	*连词*	回	醒	连词

(36)

qʏ tʂə	qʏ tʂə	m̩	o	ŋɔ̃	ro
OP	OP	AVM	there	chew	PT
ལད་རྡོས	ལད་རྡོས	ཀྱེད་ཚོག	དེ་ན	ཡོད་པ	འདས་ཚོག
拟声	*拟声*	*副标*	那儿	爵	*去时*

'Later, the (elder) daughter slept and woke up, and (ts^{h}o^{11} ro^{44} mi^{11}) was chewing there (with the sound) *qɣ^{11} tʂə^{11} qɣ^{11} tʂə^{11}*.'

རྗེས་སུ་བུ་མོ་ཆེ་བ་གཉིད་ལས་ས་བ་ན་(ཚོ་རོ་མེ་ཡིས་)དེ་རུ་ཀུ་རེ་ཀུ་རེ་ཡི་སྒྲ་དང་བཅས་(མོའི་སྲིང་མོ་)ལྟོད་ཀྱིན་འདུག

后来, (在深夜里,)那个(大)女儿(突然间)醒来时便(发现措容米)在咯吱, 咯吱地爵着。

(37)

a ma	a ma	nu	gɣ ga	ŋəˇ	le	ŋu	te
mother	mother	you	what	chew	MP	say/ask	DP
ཨ་མ	ཨ་མ	ཁྱོད	ཅི་ཞིག	ལྟོད་པ	*ཚིག་རྒྱུགས*	བཞད	*སྒེལ་ཚིག*
妈妈	妈妈	你	什么	爵	*语气*	说	*连词*

(38)

jo	sa mi	ŋəˇ	le	zə mi	tɕə	di
SELF	hemp seed	chew	DP	daughter	give to eat	say
རང་ཉིད	སོ་མར་ཙ	ལྟོད་པ	*སྒེལ་ཚིག*	བུ་མོ	ཟ་བ	བཞད
自己	麻籽	爵	*连词*	女儿	吃	说

'(The elder daughter) asked, "Mother, Mother what are you chewing?" then (ts^{h}o^{11} ro^{44} mi^{11}) said, "I am chewing hemp seed and giving (some to the) daughter to eat."'

(བུ་མོ་ཆེ་བས་)ཨ་མ། ཨ་མ། ཁྱོད་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་ལྟོད་བཞིན་ཡོད་ཅེས་དྲིས་པ་ན། (ཚོ་རོ་མེ་ཡིས་)ངས་སོ་མ་ར་ཙའི་ས་བོན་བལྟོད་ནས་(རང་གི་)བུ་མོར་སྟེར་བཞིན་ཡོད་ཅེས་བཞད།

(她)问: “妈妈, 妈妈, 你在爵什么呀?” (措容米)说: “我在爵麻籽给女儿吃着呢。”

(39)

a ma	a ma	nu	t^{h}a ru	tso tso	su	go	dja	le	ŋu	te
mother	mother	you	bosom	wet	GEN	what	BE	MP	say	DP
ཨ་མ	ཨ་མ	ཁྱོད	རུམ	རྩོན་པ	*འབྱེལ་སྒྲ*	ཅི་ཞིག	*ནི་སྒྲ*	*ཚིག་རྒྱུགས*	བཞད	*སྒེལ་ཚིག*
妈妈	妈妈	你	怀抱	湿	*属格*	什么	*判断*	*语气*	说	*连词*

(40)

mdʙu	ræ pʰu	tʰi	ja	dzə bo	tʰɛ	ŋi	ŋæ hæ̃	ro	ŋu
bad	rooster	DET	CL	water	it	ERG	come out	PT	say
ངན་པ	བྱ་ཁོ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	རྩུ	དེ	ཀྱིད་ཀྱི	ཕྱི་རྒྱུགས་བ	འདས་ཚོག	བཤད
坏	公鸡	*限词*	*量词*	水	它	*作格*	倒	*去时*	说

'(The elder daughter) asked, "Mother, Mother what is the wet (thing) in your bosom?" and ($ts^{h}o^{11}$ ro^{44} mi^{11}) answered, "The bad rooster, it (the rooster) made (splashed) water come out (of the bucket).'"

(བུ་མོ་ཆེ་བས་)ཨ་མ། ཨ་མ། ཁྱོད་ཀྱི་རུམ་ན་བརླན་གཤེར་ལྟན་པ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཅི་ཞེག་རེད་ཅེས་དྲིས་པ་ན། (ཚོ་རོ་མེ་ཡིས་)བྱ་ཁོ་ངན་པ་དེས་(ཐོ་བ་ནང་གི་)རྩུ་ཕྱིར་འཕྱུར་ཏུ་བཀྱག་པ་རེད་ཅེས་བཤད།

(她又)问: “妈妈, 妈妈, 你怀里湿湿的是什么?” (措容米)说: “这只坏公鸡把水泼了(出来)。”

(41)

a ma	a ma	nu	tʰa ru	mʙu lɛ	su	go	dja	le	ŋu
mother	mother	you	bosom	roll	GEN	what	BE	MP	say/ask
ཨ་མ	ཨ་མ	ཁྱོད	རུམ	འགྱེལ་བ	འབྲེལ་སྒྲ	ཅི་ཞེག	ནི་སྒྲ	ཚོག་རྟེགས	བཤད
妈妈	妈妈	你	怀抱	滚	*属格*	什么	*判断*	*语气*	说

(42)

te	mdʙu	ræ pʰu	tʰi	ja
DP	bad	rooster	DET	CL
སྦྱོལ་ཚོག	ངན་པ	བྱ་ཁོ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག
连词	坏	公鸡	*限词*	*量词*

(43)

kʰi tʰo ly	tʰi	ly	tʰɛ	ŋi	mʙu lɛ	tɕʰə	ji tɕa	di
string ball	DET	CL	it	ERG	roll	SUF-COM	in fact	say
སྐུད་རྡོག	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	དེ	ཀྱིད་ཀྱི	འགྱེལ་བ	འདས་རྗེས	མ་གཞེ	བཤད
线筒	*限词*	*量词*	它	*作格*	滚	*后体*	原来	说

'(The elder daughter) asked, "Mother, Mother what is rolling in your bosom?" and (ts^{h}o^{11} ro^{44} mi^{11}) answered, "The bad rooster, in fact, it made the ball of string roll (around).'"

(བུ་མོ་ཆེ་བས་)ཨ་མ། ཨ་མ། ཁྱོད་ཀྱི་རྒྱམ་ན་འགྱེལ་བཞིན་པ་དེ་ཅི་ཞེག་རེད་ཅེས་དྲིས་པ་ན། (ཚོ་ངོ་མེ་ཡིས་)བྱ་ཐོ་ངན་པ་དེས་སྐྱུད་རྡོག་འགྱེལ་དུ་བཀྲག་པ་རེད་ཟེར།

(大女儿) 问: “妈妈, 妈妈, 你怀里滚动的是什么呀?"(措容米)说: “这只坏公鸡把线筒滚(到被子里来了)\。”

(44)

te	zə mi	t^{h}i	ja	sə	ro	ka
DP	daughter	DET	CL	know	PT	DP
སྦྱེལ་ཚིག	བུ་མོ	*དེས་ཚིག*	*ཚད་ཚིག*	ཤེས་པ	*འདས་ཚིག*	*སྦྱེལ་ཚིག*
连词	女儿	*限词*	*量词*	知道	*去时*	*连词*

(45)

a ma	jo	a p^{h}a	bɛ	tɕ^{h}y	ŋu
mother	SELF	outside	go	want	say
ཨ་མ	རང་ཉིད	ཕྱི་རོལ	འགྲོ	བསམ	བཤད
妈妈	自己	外面	去	想	说

'Then the daughter knew (what had happened) so (she) said, "Mother I want to go outside.'[A]

དེ་ནས། བུ་མོ་དེས་(ཅི་བྱུང་བ་)ཤེས་སོང་བས། ཨ་མ། ང་ཕྱི་རུ(གཅིན་པ་གཉིང་དུ་)འགྲོ་བསམ་ཞེས་བཤད།

(这时候,)女儿发现了(她在吃自己的妹妹的肉)就说: “妈妈, 我想到外面去(小便)。”

(46)

ka dʁy	ræ pæ	mi	ndzu	ŋu	te	ka dʁy	jo	t^{h}ɛ	qɣ	di
kitchen	beside	GOAL	sit	say	DP	kitchen	SELF	bite	may	say
རྫས་	འགྲམ་དུ	*ལས་ཚིག*	སྡོད་པ	བཤད	*སྦྱེལ་ཚིག*	རྫས་	རང་ཉིད	སོ་རྒྱག་པ	རུང	བཤད
厨房	旁边	*目词*	坐	说	*连词*	厨房	自己	咬	会	说

[A] 'Go outside' means 'go to the toilet'. People often say 'go outside' instead of 'go to the toilet' when they want to go outside to relieve themselves.

'(ts^{h}o^{11} ro^{44} mi^{11}) said, "Sit down (relieve yourself) beside the kitchen,"[A] but (the elder daughter) answered, "The kitchen may bite me."'

(ཚོ་རོ་མེ་ཡིས་)ཇ་ཁང་འགྱམ་དུ་མར་ཅོག་(ནས་བཏུང་ཆོག་)ཅེས་བཤད་པ་ན། (བུ་མོ་ཆེ་བས་)ཇ་ཁང་གིས་ང་ལ་སོ་རྨྱག་རེས་ཤེས་ལན་བཏབ།

(措容米)说: “在灶火旁边蹲下(小便)吧," 但是(那个女儿)说: “灶头火咬我的。”

(47)

ro t^{h}o	pæ	mi	ndzu	ŋu	te	ro t^{h}o	jo	t^{h}ɛ	qɣ	di
millstone	beside	GOAL	sit	say	DP	millstone	SELF	bite	may	say/answer
འཐག་རྡོ	འགྲམ་དུ	ལས་ཚིག	སྡོད་པ	བཤད	སྤྱི་ལ་ཚིག	འཐག་རྡོ	རང་ཉིད	སོ་རྨྱག་པ	རྨུ	བཤད
石磨	旁边	*目词*	坐	说	*连词*	石磨	自己	咬	会	说

'(ts^{h}o^{11} ro^{44} mi^{11}) said, "Sit down beside the millstone," but (the elder daughter) answered, "The millstone may bite me."'

(ཚོ་རོ་མེ་ཡིས་)རང་འཐག་གི་འཐག་རྡོ་འགྲམ་དུ་མར་ཅོག་(ནས་གཉོང་)དང་ཅེས་བཤད་པ་ན། (བུ་མོ་ཆེ་བས་)རང་འཐག་གི་(འཐག་རྡོས་)ང་ལ་སོ་རྨྱག་རེས་ཤེས་བཤད།

(措容米)说: “那就蹲在石磨旁边(就小便)吧,” 但是(那个女儿)说: “石磨会咬我的。”

(48)

te	a ma	nu	rə	NGɣ	la	la	jo	p^{h}æ	te	a p^{h}a	tɕ^{h}ə ta
DP	mother	you	rope	nine	CL	OTM	SELF	tie	DP	outside	from
སྤྱི་ལ་ཚིག	ཨ་མ	ཁོད	ཐག་པ	དགུ	ཚད་ཚིག	ཡུལ་ཚིག	རང་ཉིད	སྡོམ་པ	སྤྱི་ལ་ཚིག	ཕྱི་རོལ	ནས
连词	妈妈	你	绳子	九	*量词*	*宾标*	自己	捆/拴	*连词*	外面	从

(49)

nu	lo	li	ndzo	te	nu	ŋa	lo	li	tɕə	di
you	GOAL	back	call	DP	you	I	GOAL	back	pull	say
ཁོད	ལས་ཚིག	ཕྱིར	འབོད་པ	སྤྱི་ལ་ཚིག	ཁོད	ང	ལས་ཚིག	ཕྱིར	འཐེན་པ	བཤད
你	*目词*	回	叫	*连词*	你	我	*目词*	回	拉	说

[A] 'Kitchen' means the kitchen and the hearth in the kitchen where food is cooked.

'(The elder daughter) said, "Mother you use nine ropes to tie me, and pull me back up when I call you back up from outside."'

(བུ་མོ་ཆེ་བས་)ཞེས་མ། ཁྱོད་ཀྱིས་ང་ཐག་པ་དགུ་ཡིས་སྡོམས་དང་། (དེས་)ཕྱི་རོལ་ནས་ཁྱོད་འབོད་དུས་ཁྱོད་ཀྱིས་ང་ཕྱིར་ཐོན་ཞེས་བཤད།

(大女儿灵机一动就)说: “妈妈, 你拿九根绳子来把我拴住, (我小便之后)从外面喊你时, 你就往回拉(绳子)。”

(50)

te	dja	ŋu	ka	pʰæ	te	dʑa kʰɣ	te	tʰɛ	ɳi	pʰʂə
DP	BE	say/think	DP	tie	DP	outside	DP	she	ERG	untie
ལྷེ་ཚོག	ཨི་སྦྱ	བཤད།བསམ	ལྷེ་ཚོག	སྡོམ་པ	ལྷེ་ཚོག	ཕྱི་རོལ	ལྷེ་ཚོག	མོ	ཀྱིས་སྦྱ	གྲོལ་བ
连词	*判断*	说/以为	*连词*	捆	*连词*	外面	*连词*	她	*作格*	解开

(51)

le	ha	tʰi	pʰæ	o	tʰi	pʰæ	ɱ	ro
DP	here	GOAL	tie	there	GOAL	tie	AVM	PT
ལྷེ་ཚོག	འདི་ན	ལས་ཚོག	སྡོམ་པ	དེ་ན	ལས་ཚོག	སྡོམ་པ	ཀྱིས་ཚོག	འདས་ཚོག
连词	这儿	*目词*	系	那儿	*目词*	捆/拴	*副标*	*去时*

'(tsʰo^{11} ro^{44} mi^{11}) thought, "It is a good idea," and tied (nine ropes to the girl), outside, she untied (those ropes) and tied (them) here and tied (them) there.'

(ཚེ་རོ་མེ་ཡིས་)དེ་ཡག་པོ་འདུག་བསམས་ནས་(ཐག་པ་དགུ་ཡིས་མོ་)བསྡམས་པ་ན། ཕྱི་རོལ་དུ་(མོས་རང་ཉིད་བཅིངས་ལས་གྲོལ་ནས་)ཐག་སྟེ་གང་བསྡམས།

(措容米)以为是是个好注意就(用九根绳子)拴住(大女儿), 到了外面, 她(立即)解开(绳子)就往到处拴。

(52)

te	zə mi	tʰi	ja	te	pæ	le
DP	daughter	DET	CL	DP	run	DP
ལྷེ་ཚོག	བུ་མོ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ལྷེ་ཚོག	རྒྱུག	ལྷེ་ཚོག
连词	女儿	*限词*	*量词*	*连词*	跑	*连词*

(53)

ræ pæ	do mo	sə pʁu[A]	ti	po	ʁo	ndzu	ɕy
spring	above	sə pʁu	one	CL	LOC	sit	went
རྒུ་མིག	ཐོག་ཏུ	སི་ཐུ	གཅིག	ཚད་ཆོག	གནས་གཅེ	སྡོད་པ	ཕྱིན་པ
水井	上面	撕卜	一	*量词*	*位格*	坐	去

'The daughter ran and went to sit in a *sə*[53] *pʁu*[53] tree above the spring (where the girl's family usually went to fetch water).'

དེ་ནས་བུ་མོ་བརྒྱགས་ནས་རྒུ་མིག་ཅིག་གི་གོང་དུ་ཡོད་པའི་སི་ཐུའི་(སྡོང་བོ་)ཞེག་གི་ཐོག་ཏུ་སྡོད་ཕྱིན། (དེ་ནི་བུ་མོ་དེའི་ཁྱིམ་ཚང་རྒྱན་པར་རྒུ་ལེན་དུ་ཡོང་སའེད།)

女儿跑去, 坐到水井(她妈妈经常去背水的地方)上面的一棵撕卜树[B]上去。

(54)

mæ	ti	ʂo	te	zə mi	ʏ ɳi	la
next	one	morning	DP	daughter	intestine	OTM
འགས་ཆོག	གཅིག	སྐྱ་མོ	སྟེ་ལ་ཆོག	བུ་མོ	རྒྱུ་མ	ཡུལ་ཆོག
存在	一	早上	*连词*	女儿	肠子	*宾标*

(55)

ndzə qʏ ru	pæ	ʂa	dʑy	ji	so
spring	beside	rinse	come	say	MP
རྒུ་མིག	འགྲམ་དུ	བཀྲུ་བ	ཡོང་བ	བཞད	ཚོག་རྩེགས
泉水	旁边	冲洗	来	说	*语气*

'It was said the next morning, (ts^{h}o^{11} ro^{44} mi^{11}) took the (younger) daughter's intestines and came to rinse (them) beside the spring.'

ཕྱི་ཉིན་ཞོགས་པར། (ཚེ་རོ་མེ་ཡིས་)བུ་མོ་ཆུང་བ་དེའི་རྒྱུ་མ་ཁྱེར་ནས་རྒུ་མིག་འགྲམ་དུ་བཀྲུ་རྒྱུ་ཡོང་བར་གྱགས།

说是第二天早上, (措容米)把小女儿的肠子拿到水井旁边来冲洗。

[A] The name of a wild fruit that is yellow when ripe. It is also the name of the tree that produces this fruit.

[B] 树名，其果实可食用。

(56)

mæ	te	zə mi	t^hi	ja	te	ʁu mdʁy	ro
later	DP	daughter	DET	CL	DP	cry	PT
རྗེས་སུ	སྤྲེལ་ཚིག	བུ་མོ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	སྤྲེལ་ཚིག	དུ་བ	འདས་ཚིག
后来	*连词*	女儿	*限词*	*量词*	*连词*	哭	*去时*

'Later, the daughter cried.'
རྗེས་སུ་བུ་མོ་དེ་དུས།
大女儿(看见后)哭了。

(57)

ʁu mdʁy	le	mɛ ʁu	ti	ndzạ	ndzạ
cry	DP	tear	one	drop	drop
དུ་བ	སྤྲེལ་ཚིག	མིག་ཆུ	གཅིག	ཐིག་པ	ལྷུང་བ
哭	*连词*	泪水	一	滴	落

(58)

ts^ho ro mi	mi	zo qo	te	li	ndo	ro
ts^ho ro mi	GOAL	touch	DP	again	see	PT
ཚོ་ར་མེ	ལས་ཚིག	འཕྲད་པ	སྤྲེལ་ཚིག	ཡང་བསྐྱར	མཐོང་བ	འདས་ཚིག
措容米	*目词*	到	*连词*	回	看见	*去时*

'(The daughter) cried and one teardrop dropped down and touched $ts^h o^{11}$ ro^{44} mi^{11}; ($ts^h o^{11}$ ro^{44} mi^{11}) saw (her) again.'
(མོ་)དུས་ནས་མིག་ཆུ་རྡོག་ཅིག་ཚོ་ར་མེའི་ལུས་སྟེང་དུ་ལྷུང་བས་(ཚོ་ར་མེ་ཡིས་)མོ་ཡང་བསྐྱར་མཐོང་།
(她)哭着, 一滴泪水滴到措容米(的身上), 于是,又被(挫容米)看见了。

(59)

tʰi	tʰʙu	te	a ma	nu	sə pʙu	ndzə	a	tɕʰy
DET	CL	DP	mother	you	sə pʙu	eat	INT	want
དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྦྱེལ་ཚོག	ཨ་མ	ཁྱོད	སོ་པུ	ཟ་བ	འདི་ཚོག	བསམ
限词	*量词*	*连词*	妈妈	你	撕卜	吃	*疑问*	想

(60)

jo	sə pʙu	qʰo	nu	tɕə	ŋu	te	tɕʰy	ŋu
SELF	sə pʙu	pick	you	give to eat	say	DP	want	say
རང་ཉིད	སོ་པུ	འཐོག་པ	ཁྱོད	སྟེར	བཤད	སྦྱེལ་ཚོག	བསམ	བཤད
自己	撕卜	摘	你	给-吃	说	*连词*	想	说

'At this moment, (the daughter) said, "Mother do you want to eat *sə*[53] *pʙu*[53]? I (will) pick *sə*[53] *pʙu*[53] for you," and (tsʰo[11] ro[44] mi[11]) said, "I want (*sə*[53] *pu*[53])."'

སྐབས་འདིར། (བུ་མོ་དེས་)ཨ་མ། ཁྱོད་ཀྱིས་སོ་པུ་ཟ་བསམ་མམ། ངས་སོ་པུ་བཏོགས་ནས་ཁྱོད་ལ་སྟེར་ཞེས་བཤད།

这时候，(大女儿)问: “妈妈，你想吃撕卜吗？我摘撕卜给你吃吧，" (措容米)说: “想。”

(61)

ti	ly	qʰo	o	mi	tɕə	ka
one	CL	pick	there	GOAL	give to eat	DP
གཅིག	ཚད་ཚོག	འཐོག་པ	དེ་ན	ལས་ཚོག	སྟེར	སྦྱེལ་ཚོག
一	*量词*	摘	那儿	*目词*	给	*连词*

(62)

a	so	ŋu	te	so	ŋu
INT	tasty	say	DP	tasty	say
འདི་ཚོག	ཞིམ་པོ	བཤད	སྦྱེལ་ཚོག	ཞིམ་པོ	བཤད
疑问	好吃	说	*连词*	好吃	说

'(The daughter) picked one and gave (it) down to her to eat and said, "Is it tasty?" and (ts^{h}o^{11} ro^{44} mi^{11}) said, "(It is) tasty."'

(བུ་མོས་སོ་ལུ་)ཀཅིག་བཏོགས་ནས་མར་བྱིན་ནས་དེ་ཞིམ་པོ་རེད་དམ་ཞེས་དྲིས་པ་ན་(ཚོ་རོ་མེ་ཡིས་)ཞིམ་པོ་རེད་ཅེས་སྨྲས།

(大女儿)摘一个(撕卜递)给(措容米)后便问: “好吃吗?”(措容米)说: “好吃啊!”

(63)

mæ	te	a ma	li	hũ	le	ɛ qo	va	ts^{h}ə ɴGɣ	t^{h}i	ndɛ
later	DP	mother	back	go	DP	home	pig	lard	DET	CL
རྗེས	*སྒེལ་ཚིག*	ཨ་མ	ཕྱིར	སོང	*སྒེལ་ཚིག*	ཁྱིམ	ཕག	སྦུམ	*དེས་ཚིག*	*ཚད་ཚིག*
后来	*连词*	妈妈	回	去	*连词*	家	猪	油	*限词*	*量词*

(64)

la	ha	so	da	ka	ha	lo	da	di
OTM	here	dab	come	DP	here	GOAL	come	say
ཡུལ་ཚིག	འདི་ན	འབྱུག་པ	ཡོང་བ	*སྒེལ་ཚིག*	འདི་ན	*ལས་ཚིག*	ཡོང་བ	བཤད
宾标	这儿	涂	来	*连词*	这儿	*目词*	来	说

'Later (the daughter) said, "Mother, you go back home and take the piece of pig lard and return here, dab (the pig lard) on (the tree trunk) and come up."'

དེ་རྗེས་(བུ་མོ་དེས་)ཨ་མ། ཁོང་ཕྱིར་སོང་ནས་ཁྱིམ་ནང་གི་ཕག་ཚོལ་དུམ་བུ་དེ་འཁྱེར་ཞོག (དེ་སྟོང་བོའི་སྟེང་)བྱུག་ནས་(ཁོང་ཀྱང་)ཡར་ཞོག་ཅེས་བཤད།

后来, (大女儿)说: “妈妈, 回去把家里的那块猪油拿来, 涂在这(棵树上), 然后从这儿(爬)上来。”

(65)

dja	ŋu	ka	ts^{h}ə ɴGɣ	t^{h}i	ly	la	so	ɳu	te
BE	say	DP	lard	DET	CL	OTM	dab	after	DP
ནི་སྐྱ	བཤད	*སྒེལ་ཚིག*	སྦུམ	*དེས་ཚིག*	*ཚད་ཚིག*	*ཡུལ་ཚིག*	འབྱུག་པ	རྗེས་སུ	*སྒེལ་ཚིག*
判断	说	*连词*	油	*限词*	*量词*	*宾标*	涂	后	*连词*

(66)

o	lo	bɛ	ma	pʰa	ro
there	GOAL	go	NEG	able	PT
དེ་ན	ལས་ཚིག	འགྲོ	དགག་རྒྱ	ཐུབ་པ	འདས་ཚིག
那儿	*目词*	去	*否定*	能	*去时*

'(tsʰo^{11} ro^{44} mi^{11}) said, "Yes," and after using the piece of lard to dab (on the trunk), then (she was) unable to go up.'

(ཚོ་རོ་མི་ཡིས་)དེ་ཡག་པོ་འདུག་ཅེས་བཤད་ནས་ཞག་ཚོལ་དུམ་བུ་དེ་སི་ཡུའི་སྟོང་བོའི་སྟེང་བླུགས། དེ་ནས་མོ་རང་ཡར་འཛེགས་མ་ཐུབ།

(措容米)说: “是,” 就把那块油涂(在那棵树上去), 但不能(爬)上去了。

(67)

a ma	nu	qʰo bo	a gɣ nu	ndɔ	tʰi	la	la	da
mother	you	door	behind	spear	DET	CL	take/bring	come
ཨ་མ	ཁྱོད	སྒོ	རྒྱབ་ཏུ	མདུང	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	འཁྱེར་བ	ཡོང
妈妈	你	门	背后	矛	*限词*	*量词*	拿	来

(68)

ndɔ	tʰi	la	la	da	te
spear	DET	CL	take/bring	come	DP
མདུང	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	འཁྱེར	ཡོང་བ	སྦྱོལ་ཚིག
矛	*限词*	*量词*	拿	来	*连词*

(69)

jo	sə pʁu	qʰo	nu	tɕə	di
SELF	sə pʁu	pick	you	give to eat	say
རང་ཉིད	སི་ཡུ	འཐོག་པ	ཁྱོད	སྟེར	བཤད
自己	撕卜	摘	你	给吃	说

'(The daughter) said, "Mother you (go back and) take the spear behind the door, (go back and) take the spear, then I (will) pick and give *sə*^{53} *pʙu*^{53} for you to eat (using the spear)."'
(བུ་མོས་)ཞལ་མ། ཁྱོད་(ཕྱིར་སོང་ནས་)སྒོ་རྒྱབ་ཀྱི་མདུང་དེ་འཁྱེར་ཤོག དས་མདུང་དེ་ཡིས་སི་པུ་བཏོགས་ནས་ཁྱོད་ལ་སྦྱིར་ཞེས་བཤད།
(大女儿)说: “妈妈, 把门背后的那支矛拿来, 把那支矛拿来, 我(就用它)摘撕卜给你吃。”

(70)

a ɕə	nu	jo	tʰa	tʙu	tʰa	ɕə	wo	jo	tʙu
MP	you	SELF	NEG	kill	NEG	slaughter	MP	SELF	kill
ཨོག་སྟེགས	ཁྱོད	རང་ཉིད	དགག་རྒྱ	གསོད་པ	དགག་རྒྱ	བཤའ་བ	ཨོག་སྟེགས	རང་ཉིད	གསོད་པ
语气	你	自己	*否定*	杀	*否定*	宰	*语气*	自己	杀

(71)

jo	ɕə	ka	jo	ʂə	te	ndo pʰu[A]	li	dʙu
SELF	slaughter	DP	SELF	flesh	DP	ndo pʰu	back	turn into
རང་ཉིད	གསོད་པ	རྒྱལ་ཚིག	རང་ཉིད	ཤ	རྒྱལ་ཚིག	རྭ་ཚོད	ཕྱིར	འགྱུར་བ
自己	宰	*连词*	自己	肉	*连词*	荨麻	回	变成

(72)

ɕɛ	te	ha ndzə	li	dʙu	ʂə rə qa	te	ræ	li	dʙu
blood	DP	ocean	back	turn into	bone	DP	cliff	back	turn into
ཁྲག	རྒྱལ་ཚིག	རྒྱ་མཚོ	ཕྱིར	འགྱུར་བ	རུས་པ	རྒྱལ་ཚིག	བག	ཕྱིར	འགྱུར
血	*连词*	海	回	变	骨头	*连词*	悬崖	回	变成

(73)

ka	nu	li	da	ma	pʰa	ʁæ	di
DP	you	back	come	NEG	able	FT	say
རྒྱལ་ཚིག	ཁྱོད	ཕྱིར	ཡོང	དགག་རྒྱ	ཐུབ་པ	མ་འོངས་པ	བཞད
连词	你	回	来	*否定*	能	*未时*	说

[A] *ndo*^{11} *pʰu*^{44} = a plant with nettles on its stem and leaves.

'(ts^{h}o^{11} ro^{44} mi^{11}) said, "*ɐ^{53} ɕə^{53}*,[A] you don't kill me and don't slaughter me, (if) you kill and slaughter me, then my flesh will turn into *ndo^{11} p^{h}u^{44}*, my blood will turn into oceans and my bones will turn into cliffs so you will not be able to come back."'

(ཚོ་རོ་མེ་ཡིས་)ཁྲོད་ཀྱི་ང་མ་གསོད། གལ་ཏེ་ཁྲོད་ཀྱིས་ང་བསད་ན་འའི་ཤ་རྣ་ཚོད་དུ་འགྱུར་འགྱོ འའི་ཁྲག་རྒྱམཚོར་འགྱུར་ངེས་ལ་འའི་རུས་པ་ཀློག་རོང་དུ་འགྱུར་ངེས། (དུས་དེར་)ཁྲོད་ཀྱང་ཕྱིར་ཡོང་ཐུབ་པ་མ་རེད་ཅེས་སྨྲས།

(措容米)说: “那你不要杀我, 也不要宰我, 如果杀我宰我的话, 我的肉将会变成荨麻, 血会变成大海, 骨头会变成悬崖绝壁, (那样)你就不能回来了。”

(74)

mæ	te	ʁu ʂə	ti	ly	q^{h}o	o	mi	tɕə
later	DP	first	one	CL	pick	there	GOAL	give to eat
རྗེས་སུ	སྦྱོལ་ཚིག	ཐོག་མར	གཅིག	ཚད་ཚིག	འཐོག་པ	དེ་ན	ལས་ཚིག	སྟེར
后来	*连词*	首先	一	*量词*	摘	那儿	*目词*	给

(75)

a	so	a ma	ŋu	te	so	ŋu
INT	tasty	mother	say	DP	tasty	say
འདི་ཚིག	ཞིམ་པོ	ཨ་མ	བཞད	སྦྱོལ་ཚིག	ཞིམ་པོ	བཞད
疑问	好吃	妈妈	说	*连词*	好吃	说

'Later, (the daughter) first picked one (*sə^{53} pʁu^{53}*) and gave (it) down to her to eat and asked, "Is it tasty Mother?" and (ts^{h}o^{11} ro^{44} mi^{11}) said, "(It is) tasty."'

དེ་ནས་དང་ཐོག (མོས་མི་ཚུ་)གཅིག་བཏོགས་ནས་ཚོ་རོ་མེ་ལ་བྱིན་ཏེ་ཞིམ་མམ་ཞེས་དྲིས། (ཚོ་རོ་མེ་ཡིས་)ཞིམ་པོ་འདུག་ཅེས་ལན་བཏབ།

后来, (大女儿用矛)先摘了一个(撕卜)给(措容米)吃, 问道: “妈妈, 好吃吗?” (措容米)说: “好吃啊!”

[A] A sound suggesting the beginning of a business deal between two people.

(76)

mæ	ti	ly	q^{h}o	o	mi	tɕə	te
later	one	CL	pick	there	GOAL	give to eat	DP
རྗེས	གཅིག	ཚད་ཚིག	འཐོག་པ	དེ་ན	ལས་ཚིག	སྟེར	བྱེད་ཚིག
后来	一	*量词*	摘	那儿	*目词*	给	*连词*

(77)

t^{h}ɛ	ɳi	ndɔ	t^{h}i	la	la	tso tso	ka	ʂə qo	ro
she	ERG	spear	DET	CL	OTM	stab	DP	die	PT
མོ	ཉེད་སྒྲ	མདུང	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	ཡུལ་ཚིག	སྨན་པ	བྱེད་ཚིག	ཤི་བ	འདས་ཚིག
她	*作格*	矛	*限词*	*量词*	*宾标*	插入	*连词*	死	*去时*

'Later, (the daughter) picked one (more) and gave (it) down to her to eat, then she used the spear and stabbed (ts^{h}o^{11} ro^{44} mi^{11} in the mouth and she) died.'

(མོས་ཡང་བསྒྲུང་)གཅིག་བཏོགས་ནས་(ཚོ་ར་མེ་ལ་)མར་བྱིན་པ་ན། དེ་ནས་(མོས་ཚོ་ར་མེའི་)ཁ་ནང་དུ་(མདུང་གིས་)བསྨན་ཏེ་(ཚོ་ར་མེ་)བསད།

后来，(大女儿)又摘了一个给(措容米)吃时，她把那根矛插入(措容米的嘴)，就(把她杀)死了。

(78)

ʂə qo	ɳu	te	gɛ ræ	m̩	ta m̩	li	dʁu	ro	ji	so
die	after	DP	real	AVM	like this	back	turn into	PT	say	MP
ཤི་བ	རྗེས	སྟེར་ཚིག	དངོས་ནས	བྱེད་ཚིག	འདི་འདྲ	ཕྱིར	འགྱུར་བ	འདས་ཚིག	བཤད	ཚིག་སྟེགས
死	后	*连词*	真	*副标*	这样	回	变成	*去时*	说	*语气*

'It was said after (ts^{h}o^{11} ro^{44} mi^{11}) died it really turned into like this (as ts^{h}o^{11} ro^{44} mi^{11} said before).'

(ཚོ་ར་མེ་)ཤི་རྗེས། དེ་དངོས་ནས་(མོས་སྟོན་དུ་བཤད་པ་)ལྟ་བུ་ཞེག་ཏུ་གྱུར།

(措容米)死后真的变成了(她以前说的)那样。

(79)

ta ɱ	li	dʁu	ka	li	da	ma	pʰa	ro
like this	back	become	DP	back	come	NEG	able	PT
འདི་འདྲ	ཕྱིར	འགྱུར་བ	རྒྱལ་ཚིག	ཕྱིར	ཡོང་བ	དཀག་རྒྱ	ཐུབ་པ	འདུས་ཚིག
这样/那样	回	变成	*连词*	回	来	*否定*	能	*去时*

'It turned into like this so (she) was not able to come back.'
(གནས་དེ་མོས་སྙོན་དུ་བཤད་པ་)ལུ་བུ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་བས་བུ་མོ་དེ་ཕྱིར་འགྲོ་མ་ཐུབ།
变成那样后, (她)就不能(从树上)下来了。

(80)

te	tʂʰə tɕɛ	su	o	ga	dʑy
DP	hunt	GEN	there	pass	come
རྒྱལ་ཚིག	དེ་དུགས་རྩོན་པ	འབྲེལ་རྒྱ	དེ་ན	བརྒྱུད་པ	ཡོང་བ
连词	打猎	*属格*	那儿	经过	来

'Then deer hunters passed by there (where the girl was trapped).'
(བུ་མོ་དེ་རྟེ་དེ་ལུ་བུ་ཞིག་ཏུ་ལྷང་ཡོད་དུས།) ཀྱ་བ་རྩོན་མ་ཁན་དག་དེ་ལ་ཐོན་བྱུང་།
后来, (有一天,)打猎的(人)经过那儿。

(81)

ʁu ʂə	tɕʰɛ	ŋa	mi	li	tʂə	ŋu	te	tʂʰə	ŋa	mæ	dʑy	ro
first	deer	I	GOAL	back	take	say	DP	dog	I	after	come	PT
ཐོག་མར	ཀྱ་བ	ང	*ལས་ཚིག*	ཕྱིར	ལེན་པ	བཤད	རྒྱལ་ཚིག	ཁྱི	ང	རྗེས	ཡོང་བ	འདུས་ཚིག
首先	鹿	我	*目词*	回	接	说	*连词*	狗	我	后	来	*去时*

(82)

ŋa	nu	li	tʂə	ma	pʰa	ro	ŋu
I	you	back	take	NEG	able	PT	say
ང	ཁོད	ཕྱིར	ལེན་པ	དཀག་རྒྱ	ཐུབ་པ	འདུས་ཚིག	བཤད
我	你	回	接	*否定*	能	*去时*	说

'First (a deer came by and she) said, "Deer, take me down," then (the deer) said, "Dogs are already coming to chase after me; I am unable to take you back down.'
དང་ཐོག་མོས་ཀྱ་བ་ཞིག་ཡ་ང་མར་ལེན་རོགས་ཞེས་བརྗོད་པ་ན། (ཀྱ་བས་)ཤ་ཁྱི་ངའི་རྗེས་དེད་ནས་ཡོང་བཞིན་ཡོད་པས་ངས་ཁྱོད་མར་ལེན་མི་ཐུབ་ཅེས་བཤད།

(大女儿)首先(对鹿)说: “鹿, 接我下来吧,”可是(鹿)说: “狗在后面(追)我呢, 我不能接你下来。”

(83)

te	tʂʰə	o	to	dʑy	ro
DP	dog	there	reach	come	PT
སྦྱོར་ཚིག	ཁྱི	དེ་ན	ཐོན་པ	ཡོང་བ	འདས་ཚིག
连词	狗	那儿	到达	来	*去时*

'Then dogs came and reached there.'
དེ་ནས་ཀ་ཁྱི་གནས་དེར་ཐོན་ཟུང་།
然后, 狗来到了那儿。

(84)

tʂʰə	ŋa	mi	li	tʂə	mɛ	ŋu	te	ŋa	tɕʰɛ	ha
dog	I	GOAL	back	take	MP	say	DP	I	deer	also
ཁྱི	ང	འགས་ཚིག	ཕྱིར	ལེན་པ	ཚིག་སྐྱེགས	བཞད	སྦྱོར་ཚིག	ང	ཤ་བ	ཀྱང
狗	我	*目词*	回	接	*语气*	说	*连词*	我	鹿	也

(85)

o ljo	ga	ɕy	ro	nu	li	tʂə	ma	pʰa	ro	ŋu
up there	pass by	went	PT	you	back	take	NEG	able	PT	say
ཡར་ན	བརྒྱུད་པ	ཕྱིན་པ	འདས་ཚིག	ཁྱོད	ཕྱིར	ལེན་པ	དགག་རྟགས	ཐུབ་པ	འདས་ཚིག	བཞད
上面	经过	去	*去时*	你	回	接	*否定*	能	*去时*	说

'(She) said, "Dogs, take me down," and (the dogs) said, "My deer also already passed and went up there (so I) am unable to take you back."'

(བྱ་མོ་དེས་)ཁྱི་དག་ལ་ཁྱི་རྣམས། ང་མར་ལེན་རོགས་ཞེས་བཤད་པ་ན། (དེ་ཚོས་)དའི་ཕྱ་བ་(གནས་འདི་རྒྱབརྒྱུད་ནས་)ཡར་ལ་སོང་བས་(ངས་)ཁྱོད་མར་ལེན་མི་ཐུབ་ཅེས་བཤད།

(狗来到那儿时，大女儿)说："狗，接我下来吧，可是(狗)说："我的鹿已经跑了，不能接你下来了。"

(86)

mæ	te	tʂʰə tɕɛ	su	tʰi	ɳi	kɣ	o	to	dʑy
later	DP	hunt	GEN	DET	two	CL	there	arrive	come
རྗེས་སུ	སྦྱོལ་ཚོག	རི་དྭགས་རྩོད་པ	འབྲེལ་སྒྲ	དེས་ཚོག	གཉིས	ཚད་ཚོག	དེ་ན	ཐོན་པ	ཡོང་བ
后来	*连词*	打猎	*属格*	*限词*	二	*量词*	那儿	到达	来

'Later, the two hunters came and arrived there.'

རྗེས་སུ་རི་དྭགས་རྩོད་མ་ཁན་གཉིས་དེ་ར་ཐོན་བྱུང་།

后来，打鹿的两个打猎的(人)来到那儿。

(87)

no	ɳi	kɣ	ŋa	mi	li	tʂə	mɛ
you	two	CL	I	GOAL	back	take	MP
ཁྱོད	གཉིས	ཚད་ཚོག	ང	ལས་ཚོག	ཕྱིར	ལེན་པ	ཚོག་སྟེགས
你	二	*量词*	我	*目词*	回	到达	*语气*

(88)

te	jo	no	ɳi	kɣ	tʂʰə mi	ɱ	ŋu
DP	SELF	you	two	CL	wife	do/be	say
སྦྱོལ་ཚོག	རང་ཉིད	ཁྱོད	གཉིས	ཚད་ཚོག	རྩང་མ	བྱེད་པ	བཤད
连词	自己	你	二	*量词*	妻子	做	说

'(She) said, "You two take me down then I will be you two's wife."'
(ཟུ་མོ་སྐ་)ཁྱོད་གཉིས་ཀྱིས་ང་མར་ལེན་རོགས། ང་ཁྱོད་གཉིས་ཀྱི་རྒྱང་མ་བྱེད་རེས་ཞེས་བཤད།
(大女儿)说: “你俩接我下来的话, 我当你俩的妻子。”

(89)

te	ti	gɣ	hĩ	tsʰə	rə qa[A]	la	la ga	lo	kʰo
DP	one	CL	GEN	goat	skin	OTM	upper place	GOAL	put
སྦྱོལ་ཚོག	གཅིག	ཚད་ཚོག	འབྲེལ་སྒྲ	ར་མ	ཕྲག་པ	ཡུལ་ཚོག	ཡར་ན	ལས་ཚོག	འདོར་བ
连词	一	*量词*	*属格*	样	皮	*宾标*	以上	*目词*	铺

(90)

ti	gɣ	hĩ	la	mi ga	lo	kʰo
one	CL	GEN	OTM	lower place	GOAL	put
གཅིག	ཚད་ཚོག	འབྲེལ་སྒྲ	ཡུལ་ཚོག	མར་ན	ལས་ཚོག	འདོར་བ
一	*量词*	*属格*	*宾标*	下	*目词*	铺

'Then one (man)'s goat skin (vest) was put in the upper place (under the tree) and the other one's (goat skin vest) was put in the lower place.'
དེ་ནས་(སྐྱེས་པ་)གཅིག་གི་ར་ཕྲག་ས་ཡན་ཆད་དུ་བཀྲངས་བ་དང་གཞན་དེའི་ར་ཕྲག་མན་ཆད་དུ་བཀྲངས།
然后, 一个(人把自己的)羊皮(褂)铺在(那棵树的)上面, 另一个的垫在下面。

(91)

te	lo pæ	la ga	tʰi	gɣ	hĩ	lo	ɕy	te
DP	jump	up	DET	CL	GEN	GOAL	went	DP
སྦྱོལ་ཚོག	མཆོང་བ	ཡར་ན	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	འབྲེལ་སྒྲ	ལས་ཚོག	ཕྱིན་པ	སྦྱོལ་ཚོག
连词	跳	上面	*限词*	*量词*	*属格*	*目词*	去	*连词*

[A] *tsʰə*^{11} *rə*^{11} *qa*^{44} = a goatskin vest that reaches below the knees.

(92)

mʁu lɛ	mi ga	tʰi	gɣ	hĩ	mi	li	dʑy	ro
roll	below	DET	CL	GEN	GOAL	back	come	PT
འགྱིལ་བ	མར་ན	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	འབྲེལ་སྒྲ	ལས་ཚོག	ཕྱིར	ཡོང་བ	འདས་ཚོག
滚	下面	*限词*	*量词*	*属格*	*目词*	回	来	*去时*

'(She) jumped (and fell on the) upper one but rolled and came back down on the lower one.'
(མོ་)མཆོངས་པ་ན་ཡན་ཆད་ཀྱི་ར་ལྷགས་སྟེང་དུ་ལྷུང་བ་དང་། འོན་ཀྱང་མོ་གྱིལ་ནས་མན་ཆད་ཀྱི་(ར་ལྷགས་)སྟེང་དུ་ལྷུང་།
(大女儿从树上往下)跳, 跳到上面那个(人的羊皮上)去, 但是滚回到下面(的那张羊皮上)来了。

(93)

tʰjo	ɲi	kɣ	te	la	zə zə	tɕʰa	ro	sə	ji	le
they	two	CL	DP	OTM	fight for	do	PT	again	say	MP
ཁོ་ཚོ	གཉིས	ཚད་ཚོག	སྤྲེལ་ཚོག	ཀྱལ་ཚོག	རྩོད་པ	བྱེད་པ	འདས་ཚོག	ཡང་བསྐྱར	བཞད	ཚོག་སྟེགས
他们	二	*量词*	*连词*	*宾标*	争夺	做	*去时*	又	说	*语气*

'It was said they two fought for (her) again.'
སྐྱེས་པ་གཉིས་ཀྱིས་(མོ་)འཕྲོག་རྩོད་བྱས་པར་བཀས།
于是他俩又在争夺(那个女儿)。

(94)

te	mæ	te	la	pi[A]	ŋu	ka	ɕə ka lu ka	qʰɣ	ɕy
DP	later	DP	OTM	do ritual	say	DP	branch	break	went
སྤྲེལ་ཚོག	རྗེས་སུ	སྤྲེལ་ཚོག	ཀྱལ་ཚོག	ཆོས་ཀྱི་ཆོ་ག་སྒྲུབ་པ	བཞད	སྤྲེལ་ཚོག	ཡལ་གა	གཅོག་པ	ཕྱིན་པ
连词	后	*连词*	*宾标*	法事	说	连词	树枝	撇/折	去

[A] People slaughter such animals as chickens, goats, sheep, cows and pigs in rituals. In a few cases, according to elders, people used humans in rituals long ago.

'Then later (they) wanted to (kill her to) use (her) to do a ritual so (those two people) went to break branches.'[A]

རྗེས་སུ་དེ་གཉིས་ཀྱིས་མོ་བཀོལ་ནས་ཆོས་ཀྱི་ཚ་གཤེག་སྨྲབ་འདོད་ནས་སྡོང་བའི་ཡལ་གა་གཅོག་ཏུ་སོང་།

(他们)想拿(她)来做法事就去折树枝。

(95)

zə mi	tʰi	ja	te	pʰu ʂə	ka	sa mi	ti	ʁæ	tʰɛ	ɳi	la
girl	DET	CL	DP	smart	DP	hemp seed	one	CL	she	ERG	OTM
བུ་མོ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྦྱོར་ཚོག	བློ་རྣོ་བ	སྦྱོར་ཚོག	སོ་མ་ར་ཅ	གཅིག	ཚད་ཚོག	མོ	ཀྱིད་སྒྲ	ཡུལ་ཚོག
女儿	*限词*	*量词*	*连词*	聪明	*连词*	麻籽	一	*量词*	她	*作格*	*宾标*

(96)

ta ɳi	qʰɣ	li	dʑy	je	tʰɛ	ɳi	ɳi ka	ŋɔ̃	o	tʰi
today	break	back	come	DP	she	ERG	few	chew	there	GOAL
དེ་རིང	གཅོག་པ	ཕྱིར	ཡོང་བ	སྦྱོར་ཚོག	མོ	ཀྱིད་སྒྲ	འགའ	ལྕོད་པ	དེ་ན	ལས་ཚོག
今天	撇	回	来	*连词*	她	*作格*	一些	爵	那儿	*目词*

(97)

ja	ɳa rə	qʰɣ	li	dʑy	je	tʰɛ	ɳi	ɳi ka	ŋɔ̃	o
dab	tomorrow	break	back	come	DP	she	ERG	few	chew	LOC
འབྱག་པ	སང་ཉིན	གཅོག་པ	ཕྱིར	ཡོང་བ	སྦྱོར་ཚོག	མོ	ཀྱིད་སྒྲ	འགའ	ལྕོད་པ	གནས་གཞི
涂	明天	撇	回	来	*连词*	她	*作格*	一些	爵	*位格*

(98)

tʰi	ja	te	gi ʑi	qʰʂə	ndʑɛ	ŋu	ka	ma	pi
GOAL	dab	DP	bird	feces	EXT	say	DP	NEG	do ritual
ལས་ཚོག	འབྱག་པ	སྦྱོར་ཚོག	ཉ	བྱན་པ	ལས་མཐུན	བཤད	སྦྱོར་ཚོག	དགག་སྒྲ	ཆོས་ཀྱི་ཚ་གཤྲུབ་པ
目词	涂	*连词*	鸟	屎/粪	*存在*	说	*连词*	*否定*	法事

[A] Tree branches are cut and models of animals are made of wheat and rice stalks for ritual use. Tree branches might also be used. The *pʰa*^{53} *tsə*^{53} chooses an auspicious day for rituals.

'The girl was smart so today (that day the two men) broke (branches and brought them) back, she took a handful of hemp seed, chewed a few (of the hemp seed) and dabbed it on the (branches), tomorrow (the next day, the two men) broke (branches and brought them) back, she also chewed a few (hemp seed) and daubed it on (the branches) then (the two men) thought, "There are bird feces[A] (on the branches)," so (they) did not do the ritual.'

བུ་མོ་དེ་སྨྱང་གྲུང་ལྡན་པ་ཞིག་ཡིན་པས་དེ་རིང་(སྐྱེས་པ་གཉིས་ཀྱི་ཤིང་གི་ཡལ་གཱ་)བཅག་ནས་(ཞྭར་)ཡོང་པ་ན་(མོས་སོ་མ་ར་ཙའི་ས་བོན་)སྣར་མོ་གང་བལྟད་ནས་སྟོང་བོའི་ཡལ་གཱ་སྟེང་བླུགས་པ་དང་། སང་ཉིན་བཅག་ནས་ཡོང་ན་ཡང་(མོས་)སོ་མ་ར་ཙའི་ས་བོན་སྣར་མོ་གང་བལྟད་ན་སྟོང་བོའི་ཡལ་གཱ་སྟེང་བླུགས་པས། (སྐྱེས་པ་དེ་གཉིས་ཀྱིས་)དེ་བྱ་བྲན་རིད་བས་མས་ནས་མོ་བགོལ་ནས་ཆོས་ཀྱི་ཆོ་གཱ་མ་བསྒྲུབས།

那个女儿很聪明, (他俩)今天撇回(树枝)来, (她)抓一把麻籽, 嚼一点往上面涂; 明天撇回来, 也嚼一点往上面涂。 (两个人)以为那(树枝)上面有鸟粪就没有做法事。

(99)

ti	rə	$q^hɣ$	ɕy	te	ti	rə	$t^hɛ$	a ma	li	gɣ	tɕə tɕə
one	CL	break	went	DP	one	CL	she	mother	back	call	often/always
གཅིག	ཚད་ཚོག	གཅོག་པ	ཕྱིན་པ	ཟླེ་ལ་ཚོག	གཅིག	ཚད་ཚོག	མོ	ཨ་མ	ཕྱིར	འབོད་པ	རྟག་པར
一	*量词*	撇	去	*连词*	一	*量词*	她	妈妈	回	呼叫	总是

'Once (every time the two men) went to break (branches the daughter) always called back to her mother (in the sky).'

(སྐྱེས་པ་དེ་གཉིས་)སྟོང་བོའི་ཡལ་གཱ་གཅོག་ཏུ་འགྱོ་ཞིངས་རེར་(མོས་ནམ་མཁར་བཤྲས་ནས་རང་གི་)ཨ་མ་བོས།

(同时, 他们)每次出去撇(树枝)后, 她就每次都(往天上)呼叫妈妈(的灵魂)。

(100)

te	a ma	te	jo	sa	ɳi	sə	lo
DP	mother	DP	SELF	hemp	steam	still	MP
ཟླེ་ལ་ཚོག	ཨ་མ	ཟླེ་ལ་ཚོག	རང་ཉིད	སོ་མ་ར་ཙ	རླངས་བཙོ་བྱེད་པ	དུ་རུང	ཚོག་སྟེགས
连词	妈妈	*连词*	自己	麻	蒸	还	*语气*

[A] If the branches are dirty, e.g., covered with bird feces or other unclean things, it is an unlucky portent.

(101)

sa	tsʰə	sə	lo	sa	vo	sə	lo
hemp	wash	still	MP	hemp	spin	still	MP
སོ་མ་ར་ཅ	འཁྲུད་པ	དུ་རྒྱུད	ཚོག་རྟེན་གས	སོ་མ་ར་ཅ	འཁེལ་བ	དུ་རྒྱུད	འབོད་ཚོག
麻	洗	还	*语气*	麻	转/拧	还	*语气*

(102)

mæ	te	sa	nda	sə	ŋu
later	DP	hemp	weave	still	say
རྗེས་སུ	རྟེ་ལ་ཚོག	སོ་མ་ར་ཅ	འཐག་པ	དུ་རྒྱུད	བཤད
后来	*连词*	麻	纺织	还	说

'The mother said, "I am still steaming hemp, still washing hemp, still spinning hemp and still weaving hemp."'

ཨ་མས་ངས་དུ་རྒྱུད་སོ་མ་ར་ཅ་རྨངས་བཅོ་བྱེད་བཞིན་ཡོད། དུ་རྒྱུད་སོ་མ་ར་ཅ་འཁྲུད་བཞིན་ཡོད། དུ་རྒྱུད་སོ་མ་ར་ཅ་འཁེལ་བཞིན་ཡོད། དུ་རྒྱུད་སོ་མ་ར་ཅ་འཐག་བཞིན་ཡོད་ཅེས་ལན་བཏབ།

妈妈(每次都对她)说: “(我)还在蒸麻, 还在洗麻, 还在拧麻, 还在纺麻。”

(103)

mæ	ti	ɲi	te	hũ ndzə	bi ʑi	ti	ly
later	one	day	DP	hũ ndzə	bag	one	CL
རྗེས་སུ	གཅིག	ཉིན	རྟེ་ལ་ཚོག	སྷུ་མོ	ཁུག་མ	གཅིག	ཚད་ཚོག
后来	一	天	*连词*	乎子	包	一	*量词*

(104)

tʰɛ	ɲi	tɕʰə tɕʰə	o	mi	tɕʰə	ro
she	ERG	release	there	GOAL	SUF-COM	PT
མོ	ཅིད་ཀྱི	འཇོག་པ	དེ་ན	ལས་ཚོག	འདས་རྗེས	འདས་ཚོག
她	*作格*	放	那儿	*目词*	*后体*	*去时*

'Then, later one day, she (the mother) put one (big) *hũ⁵³ ndzə⁵³*[A] bag down.'
དེ་ནས་ཉིན་ཞིག་ལ། (མོའི་ཨ་མས་)སྒྲུ་མོ་ཞིག་མར་(མི་ཡུལ་)དུ་བཞག

后来, (她的妈妈从天上用绳子系着)一个乎子布包, 放了下来。

(105)

zə mi	tʰi	ja	lo pæ	o	mi	ɕy	te
girl	DET	CL	jump	there	GOAL	went	DP
བུ་མོ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	མཆོང་བ	དེ་ན	ལས་ཚོག	ཕྱིན་པ	སྤྱི་ལ་ཚོག
女儿	*限词*	*量词*	跳	那儿	*目词*	去	*连词*

(106)

kʰɣ kʰɣ tɕʰa	bu tʂa	la	mi	li	tʂʰa	te
quick	knife	OTM	GOAL	back	cut	DP
མགྱོགས་པོ	གྱི	ཡུལ་ཚོག	ལས་ཚོག	ཕྱིར	གཅོད་པ	སྤྱི་ལ་ཚོག
赶快	刀	*宾标*	*目词*	回	砍	*连词*

(107)

a mi	na	ʂə ka	mi ɳu	ma	ɣo ɣo	su	te
now	we	leg	finger/toe	NEG	tidy/even	GEN	DP
ད་ལྟ	ང་ཚོ	རྐང་པ	མཛུབ་མོ	དགག་སྒྲ	གྲལ་དག་པོ	འབྲལ་སྒྲ	སྤྱི་ལ་ཚོག
现在	我们	腿	指头	*否定*	整齐	*属格*	*连词*

(108)

tʰi	ti	ɳi	tʰjo	ɳi	tʂʰa	su	dja	ji	so
DET	one	day	they	ERG	cut	GEN	BE	say	MP
དེས་ཚོག	གཅིག	ཉིན	ཁོ་ཚོ	ཀྱིས་སྒྲ	གཅོད་པ	འབྲལ་སྒྲ	ཨིན་སྒྲ	བཤད	ཚོག་རྟེགས
限词	一	天	他们	*作格*	砍	*属格*	*判断*	说	*语气*

[A] *hũ⁵³ ndzə⁵³* = fabric woven of hemp.

'It was said the girl jumped and went into (the *hũ*^{53} *ndzə*^{53} bag) and (the two people) quickly took a knife and cut down, and now our legs' toes are uneven; it was (because), that day, they (the two people) cut (them).'

བུ་མོ་དེ་(ཁུག་མ་)དེའི་ནང་དུ་མཆོངས་པ་ན་སྐྱེས་པ་དེ་གཅིས་ཀྱིས་མགྱོགས་སུ་ངང་གིས་ཡིས་དེ་གཏུབས། ད་ཕྱུ་ང་ཚོའི་རྐང་མཛུབ་དག་དོ་མི་མཉམ་པའི་(རྒྱུ་མཚན་)ཡང་དུས་དེར་མི་དེ་གཅིས་ཀྱིས་བཅད་པས་ཕྱིར་རོ།

那个女儿往(布包里)一跳下去，(他们发现后)赶快拿刀子往下一砍，(砍到了她的脚指甲上)，现在，我们的脚指头不整齐的(原因)就是那天被他们砍(成这样的)。[A]

[A] 传说，那两个男人往下砍时，没有砍上那个女儿，反而砍到那女儿的脚指。

RABBIT FATHER-IN-LAW

li[44] ʁu[55] ʂə[11] pə[53]

(1)

tʂʰə ʑi la kʰi	ti	ja	lo
orphan child	one	CL	MP
དྭ་ཕྲག	གཅིག	ཚད་ཚོག	ཚོག་རྫོགས
孤儿	一	*量词*	*语气*

'(This is about) one orphan child.'

དྭ་ཕྲུག་ཅིག་(ཡོད་པ་)རེད།

这是(关于)一个孤儿(的故事)。

(2)

tʂʰə ʑi la kʰi	ti	ja	te	a da	a mi	m̩	ʂə qo
orphan	one	CL	DP	father	mother	AVM	die
དྭ་ཕྲུག	གཅིག	ཚད་ཚོག	སྤྱི་པ་ཚོག	ཨ་ཕ	ཨ་མ	ཕྱིད་ཚོག	ཤི་བ
孤儿	一	*量词*	*连词*	爸爸	妈妈	*副标*	死/去世

'One orphan child's father and mother had both died.'

དྭ་ཕྲུག་ཅིག་སྟེ། ཕ་མ་གཉིས་ཀ་ཆོ་ལས་འདས་སོང་།

有一个孤儿, (他的)父母都去世了。

(3)

ɕa ndjo	le	ka	ma ja	jɛ	ma	dʑo	a da	jɛ
pitiful	MP	DP	mother	MP	NEG	EXT	father	MP
སྐྱིང་རྗེ	ཚོག་སྟེགས	སྤྱི་པ་ཚོག	ཨ་མ	འབྱོད་ཚོག	དཀག་སྒྲ	ལས་མཐུན	ཨ་ཕ	འབོད་ཚོག
可怜	*语气*	*连词*	妈妈	*语气词*	*否定*	*存在*	爸爸	语气词

(4)

ma	dʑo	ka	su	ʁa	ɱ	su	lo
NEG	EXT	DP	people	worker	do	GEN	MP
དཀག་སྒྲ	ལས་མཚུན	སྒེལ་ཚིག	མི	གླ་ཁ	བཟོ	འབྲེལ་སྒྲ	ཚིག་རྒྱགས
否定	*存在*	*连词*	人	雇工	当	*属格*	*语气*

'It was very pitiful that there were also no father and also no mother so he was (other) people's worker.'

སྐྱིང་རེ་རྗེ། ཨ་ཕ་མེད་ལ་ཡ་མ་ཡང་མེད་ཕྱིར་(ཁོ་)གཞན་གྱི་གླ་ཁ་བྱས་པ་རེད།

好可怜呀！(他)没有爸爸，也没有妈妈，经常当别人的雇工。

(5)

ʁa	ɱ	le	zə	kʰɣ ru	ŋa	kʰɣ ru	ʁa	ɱ	ɲu
worker	be	DP	four	year	five	year	worker	be	after
གླ་ཁ	ཡིན་པ	སྒེལ་ཚིག	བཞི	ལོ	ལྔ	ལོ	གླ་ཁ	བཟོ	རྗེས་སུ
雇工	当	*连词*	四	年	五	年	雇工	当	后

(6)

te	tʰo lɛ	ti	ja	dʑy	le	tʰɛ	ʁo ʁo	dʑy	su	lo
DP	rabbit	one	CL	come	DP	he	help	come	GEN	MP
སྒེལ་ཚིག	རི་བོང	གཅིག	ཚད་ཚིག	ཡོང་བ	སྒེལ་ཚིག	ཁོ	རོགས་རམ	ཡོང་བ	འབྲེལ་སྒྲ	ཚིག་རྒྱགས
连词	兔子	一	*量词*	来	*连词*	他	帮助	来	*属格*	*语气*

'(The orphan child) was a worker for four years, five years; afterwards one rabbit came, came to help him.'

(དུ་ཕྱག་དེ་)ལོ་བཞི་ལྔ་ཙམ་ལ་གླ་ཁ་བྱས་རྗེས་རི་བོང་ཞིག་ཁོ་ལ་རོགས་རམ་བྱེད་དུ་འོངས།

当了四五年雇工后，一只兔子来帮他(的忙)。

(7)

tʰo lɛ	ti	ja	ti ɳi ma ta	tʰɛ	hĩ	jo qʰo	ɱ
rabbit	one	CL	everyday	he	GEN	friend	make/be
རི་བོང	གཅིག	ཚད་ཚིག	ཉིན་རྒྱུན	ཁོ	འབྲེལ་སྒྲ	གྲོགས་པོ	བྱེད་པ
兔子	一	*量词*	天天	他	*属格*	朋友	当

(8)

dʑy	ka	qʰa qʰa	ɱ	tʰi ki	do dʑi	la	tʰɛ	ʂo	dʑy
come	DP	how	be	these	true	OTM	he	tell	come
ཡོང་བ	སྦྱོལ་ཚིག	ཅི་ལྟར	བཟོ	འདི་ཚོ	བདེན་ལུགས	ཡུལ་ཚིག	ཁོ	བཤད་པ	ཡོང་བ
来	*连词*	怎样	做	这些	真话	*宾标*	他	说/讲	来

'One rabbit came to be his friend everyday and took these truths of how to do (things).'
རི་བོང་ཞིག་ཉིན་རྒྱུན་དུ་ཁོའི་གྲོགས་པོ་བྱེད་དུ་ཡོང་ནས་ཁོ་ལ་(བྱ་བ་)ཅི་ལྟར་སྒྲུབ་པའི་བདེན་ལུགས་བཤད།
兔子天天来做他的朋友, 给他讲怎样做(才能富裕)的真心话。

(9)

ka	tʰɛ	ʂo	mi ɳu	te	jo	te	ta ɱ	tʂʰə ʑi la kʰi
DP	he	tell	after	DP	SELF	DP	like this	orphan
སྦྱོལ་ཚིག	ཁོ	བཤད་པ	རྗེས་སུ	སྦྱོལ་ཚིག	རང་ཉིད	སྦྱོལ་ཚིག	འདི་འདྲ	དྭ་ཐུག
连词	他	说	后	*连词*	自己	连词	这样	孤儿

(10)

ɕa ndjo	nda	ma ja	jɛ	ma	dʑo	ro	a da	jɛ	ma
pitiful	very	mother	MP	NEG	EXT	PT	father	MP	NEG
སྐྱིང་རྗེ	ཉ་ཅང	ཨ་མ	ཚིག་སྒྱེགས	དཀག་སྒྲ	ལས་མཐུན	འདུས་ཚིག	ཨ་ཕ	ཚིག་སྒྱེགས	དཀག་སྒྲ
可怜	很	妈妈	*语气*	*否定*	*存在*	*去时*	爸爸	*语气*	*否定*

(11)

dʑo	ro	ŋu	ka	ta m̩	s̩o
EXT	PT	say	DP	like this	tell
ལས་མཛད་	འདས་ཚེག	ཟེར་བ	སྦྱོལ་ཚེག	འདི་འདྲ	བཤད་པ
存在	*去时*	说	*连词*	这样	说

'After (the rabbit) told him, (the orphan) said like this, "Thus I am a very pitiful orphan child and (I) also have no mother and also have no father."'

(རི་བོང་གིས་)བཤད་ཚར་རྗེས། (དྲྭ་ཕྱུག་དེས་)ངའི་ཨ་ཕ་མེད་ལ་ཨ་མ་ཡང་མེད་པའི་དྲྭ་ཕྱུག་ཀ་ཅང་ཉམས་རྩང་ཞེག་ཡིན་ཅེས་བཤད།

(兔子对)他说了(那些真心话)后, (孤儿)说: “我没有爸爸, 也没有妈妈, 是个很可怜的孤儿。”

(12)

te	tʰo lɛ	tʰi	ja	tʰɛ	ɕa ndjo	ka	o	nu	qʰa ta
DP	rabbit	DET	CL	he	pity	DP	MP	you	when
སྦྱོལ་ཚེག	རི་བོང	དེས་ཚེག	ཚད་ཚེག	ཁོ	སྙིང་རྗེ	སྦྱོལ་ཚེག	ཚེག་སྐྱེགས	ཁྱོད	ནམ
连词	兔子	*限词*	*量词*	他	可怜	*连词*	*语气*	你	何时

(13)

ti	n̩i	te	va	ɣ la	m̩	su	ɣ ræ	NGɣ	tʰBy
one	day	DP	Han	business	do	GEN	fabric	nine	CL
གཅིག	ཉིན	སྦྱོལ་ཚེག	རྒྱ་མི	ཚོང	བྱེད	འབྲེལ་སྒྲ	རས	དགུ	ཚད་ཚེག
一	天	*连词*	汉人	生意	做	*属格*	布	九	*量词*

(14)

tʰBy	ha	ga	da	ro	ŋu
carry	here	pass	come	FT	say
འགྲུར་བ	འདི་ན	བརྒྱུད་པ	ཡོང་བ	མ་འོངས་ཅ	བཤད་པ
挑	这儿	经过	来	*未时*	说

'Then the rabbit (felt) pity for him and said, "When one day, Han businessmen will carry nine baskets of fabric and come here and pass by."'

རེ་བོང་གིས་དྲུག་ལ་སྙིང་རྗེ་ནས་བཞད་རྒྱུར། ཉིན་ཞིག་ལ། རྒྱའི་ཚོང་བ་དག་གིས་རས་སྣེ་བོ་དགུ་འཁྱར་ནས་འདི་རུ་བརྒྱད་རེས་ཟིར།

那只兔子对他产生了怜悯之情就说: “今后在某一天, 会有(一些)做生意的汉人挑着九担布, 经过这里。”

(15)

nu	tʰi	ti	ɲiᴬ	te	ɣ ræ	tʰi ki	la	tsə pæ	pi tsa
you	DET	one	day	DP	fabric	these	OTM	hide	finish
ཁྱོད	རེས་ཚོག	གཅིག	ཉིན	སྤྱི་ཚོག	རས	འདི་ཚོ	ཡུལ་ཚོག	སྦ་བ	ཚར་བ
你	*限词*	一	天	*连词*	布	这些	*宾标*	藏	完

(16)

jo	te	a ɣ	tʰo lɛ	ʂə ʂə	ka	ʁu ʂə	pæ	ŋu
SELF	DP	father-in-law	rabbit	make	DP	ahead	run	say
རང་ཉིད	སྤྱི་ཚོག	ཁྱོས་པོ	རི་བོང	བྱེད	སྤྱི་ཚོག	སྔོན་དུ	རྒྱག	བཞད
自己	*连词*	岳父	兔子	当	*连词*	前面	跑	

'(The rabbit) said, "On that day, you take all these fabrics (that the Han have) to hide and I will be the rabbit father-in-law and run ahead."'

ཉིན་དེར། ཁྱོད་ཀྱིས་རས་དག་སྐོག་ཏུ་སྦྱིས་དང་། ངར་བོང་ཁྱོས་པོ་བྱས་ནས་མདུན་དུ་རྒྱག་རེས་ཞེས་(དེས་མུ་མཐུད་དུ་)བཞད།

“到那一天, 你就把那些布都藏起来, 我在前面跑, (将他们引开)。”

(17)

te	va	jo	qʰo pa	da	te
DP	Han	SELF	chase	come	DP
སྤྱི་ཚོག	རྒྱ་མི	རང་ཉིད	འདེད་པ	ཡོང་བ	སྤྱི་ཚོག
连词	汉人	自己/我	追赶	来	*连词*

[A] When *tʰĩ*^{53} accompanies *ti*^{11} *ɲi*^{11}, *ti*^{11} *ɲi*^{11} may be translated as 'that day'.

(18)

nu	ɣ ræ	tʰi ki	ji xa xa	ɱ	tsə pæ	pi tsa	ma	di
you	fabric	these	all	AVM	hide	finish/all	MP	say
ཁྱོད་	རས	འདི་ཚོ	ཚང་མ	ཤེད་ཚོག	སྦ་བ	ཚར་བ	ཚོག་རྒྱས	ཟེར་བ
你	布	这些	全部	*副标*	藏	完	*语气*	说

'(The rabbit) said, "Then when Han come to chase me, then you finishing hiding all these fabrics."'

(རི་བོང་གིས་)རྒྱ་མི་འའི་རྗེས་འདེད་དུས་ཁྱོད་ཀྱིས་རས་ཚང་མ་སྦ་ཚར་བར་བྱས་ཤེས་བཞད།

“汉人来追赶我的时候, 你把那些布全部藏起来。”

(19)

o	va	ɣ la	ɱ	su	dʑy	ro
EXC	Han	business	do	GEN	come	PT
འབོད་ཚོག	རྒྱ་མི	ཚོང་ལས	བྱེད	*འབྲེལ་རྒྱ*	ཡོང་བ	*འདས་ཚོག*
叹词	汉人	生意	做	*属格*	来	*去时*

'Oh! Han businessmen came.'

རྒྱ་མི་ཚོང་བ་དག་(བསྡེབས་)སྡུད།

后来, 做生意的汉人来了。

(20)

tʰo lɛ	tʰi	ja	o	tʰi	lo pæ	sə
rabbit	DET	CL	there	GOAL	jump/hop	ALTIT
རི་བོང	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	དེ་ན	*ལས་ཚོག*	མཆོང་བ	*མང་རྩོས*
兔子	*限词*	*量词*	那儿	*目词*	跳	*多重*

(21)

tʰi	lo pæ	sə	m̩	te	va	tʰi ki
GOAL	jump/hop	ALTIT	AVM	DP	Han	these
འགས་ཚོག	མཆོང་བ	མང་རྒྱས	ཏེད་ཚོག	རྒྱལ་ཚོག	རྒྱ་མི	འདི་ཆོ
目词	跳	*多重*	*副标*	*连词*	汉人	这些

(22)

o	xo	ta	li	ji	go	tʰʙu ɘ̃	ta	tʰʙu ɘ̃
EXC	very	big	GEN	one	CL	rabbit	beat	rabbit
འབོད་ཚོག	ཧ་ཅང	ཆེན་པོ	འཇལ་རྒྱ	གཅིག	ཚད་ཚོག	ཏི་ཏོང	རྡུང་རྡེག་བྱེད་པ	ཏི་ཏོང
叹词	很	大	*属格*	一	*量词*	兔子	打	兔儿

(23)

ta	tʰʙu ɘ̃[A]	ŋu	o	tʰi	ɕy	ro
beat	rabbit	say	there	GOAL	went	PT
རྡུང་རྡེག་བྱེད་པ	ཏི་ཏོང	བཤད	དེ་ན	འགས་ཚོག	ཕྱིན་པ	འདས་ཚོག
打	兔儿	说	那儿	*目词*	去	*去时*

'Oh! The rabbit hopped and hopped, then these Han said, "Oh! Such one very big rabbit, beat the rabbit, beat the rabbit," and went (to chase the rabbit).'

ཏི་ཏོང་ཡང་ཡང་མཆོངས་ཤིང་བྱས་པ་ན་རྒྱ་མི་ཚོས་ཅི་འདྲའི་ཏི་ཏོང་ཆེ་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་ལའང་། དེར་རྡུང་རྡེག་བྱོས་ཤེས་བཤད་ཁོར་དུ་དེའི་རྗེས་དེད་ནས་སོང་།

哦，那只兔子在前面一跳一跳时，那些汉人(兴奋地)喊叫：“哇，一只好大的兔儿呀！打兔子，打兔儿，”往(兔子后面追)去。

(24)

o	tʰi	ɕy	mi n̩u	te	ɣ ræ	tʰi ki	o ba
there	GOAL	went	after	DP	fabric	these	all
དེ་ན	འགས་ཚོག	ཕྱིན་པ	རྗེས་སུ	རྒྱལ་ཚོག	རས	འདི་ཆོ	ཚང་མ
那儿	*目词*	去	后	*连词*	布	这些	都

[A] *ta*[53] *tʰʙu*[11] *ɘ̃*[44] = 打兔儿, *da tu'er*.

(25)

$t^hɛ$	ȵi	la	tsə pæ	ro
he	ERG	OTM	hide	PT
ཁོ	ཟེད་ཀྱི	ཡུལ་ཚོག	སྦུ་བ	འདས་ཚོག
他	*作格*	*宾标*	藏	*去时*

'After (they) went there, these fabrics (that the Han had put down so they could chase the rabbit) were all taken and hid by him (the orphan).'

རྒྱ་མི་རྣམས་ཕྱིན་རྗེས་ཁོས་བས་ཚང་མ་ཁྱེར་ནས་སྦུས།

(汉人)往那儿一去，那些布就都被他藏了起来。

(26)

te	mæ	na hũ[A]	sə	li	dʑy	te	$t^hɛ$	ræ	ro
DP	later	dark	only after	back	come	DP	he	get	PT
སྟེ་ཚོག	རྗེས་སུ	ས་རྨུག་པ	རྗེས་སུ	ཕྱིར	ཡོང་བ	སྟེ་ཚོག	ཁོ	ཐོབ་པ	འདས་ཚོག
连词	后来	天黑	才	回	来	*连词*	他	获得	*去时*

'Then later, (the Han) came back only after it was getting dark and (by this time) he had got (those fabrics and hid them).'

(རྒྱ་མི་ཚོ་)ས་རྨུག་དུས་ཕྱིར་ཡོང་ལ། དུས་དེར་ཁོ་ལ་རས་ཚང་མ་ཐོབ་འདུག

后来，(汉人)天黑了才回来他就得到了(那些布)。

(27)

mæ	ti ȵi	te	$tʂ^hə$ mi	hæ̃	ɕy	ro
later/next	day	DP	wife	buy	went	PT
རྗེས	ཉིན	སྟེ་ཚོག	རྩང་མ	ཉོ	ཕྱིན་པ	འདས་ཚོག
后来	天	*连词*	妻子	买/娶	去	*去时*

[A] *na*[44] *hũ*[53] = a dark color; dark as when evening comes.

'The next day, (they) went to buy a wife (for the orphan).'
ཕྱི་ཉིན་(ཁོ་གཉིས་)རྒྱང་མ་ལེན་དུ་ཕྱིན།
第二天, (他俩)去(给孤儿)娶媳妇。

(28)

a ɣ	tʰo lɛ	qʰa	m̩	le	ŋu	te
father-in-law	rabbit	how	do	MP	say/ask	DP
གྲོས་པོ	རི་བོང	ཅི་འདྲ	བྱེད	*ཚིག་རྟེགས*	བཞག|འདི་བ	*སྦྱོལ་ཚིག*
岳父	兔子	怎么	做	*语气*	说	*连词*

(29)

tʂʰə mi	hæ̃	bɛ	ŋu	su	dja	le	di
wife	buy	go	say	GEN	BE	MP	say
རྒྱང་མ	ཉོ	འགྲོ་བ	བཞག	*འབྲེལ་སྒྲ*	*ནི་སྒྲ*	*ཚིག་རྟེགས*	བཞག
妻子	买/娶	去	说	*属格*	*判断*	*语气*	说

'(The orphan) said, "Rabbit Father-in-law how to do it (buy a wife)?" and (the rabbit) said, "Go to buy a wife."'
(དུ་ཕྲུག་གིས་)རི་བོང་གྲོས་པོ། ད་རི་ཡུར་སྨྲ་དགོས་ཞེས་དྲིས་པ་ན། (དེས་)རྒྱང་མ་ལེན་དུ་འགྲོ་ཞེས་ལེན་བཏབ།
(孤儿)问: “兔子岳父, 这是怎么回事呀？"(兔子)说: “是去(给你)娶媳妇的呀。”

(30)

ɣ ræ	tʰi ki	la	zə mi	ʂə	ja	dʑo
fabric	these	take/bring	girl	seven	CL	EXT
རས	འདི་ཚོ	འཁེར་བ	བུ་མོ	བདུན	*ཚན་ཚིག*	*ལས་མཐུན*
布	这些	拿/扛	姑娘	七	*量词*	*存在*

(31)

ti	jy	ɕɛ	lo	ɕy
one	CL	family	GOAL	went
གཅིག	ཚད་ཚིག	ཁྱིམ་ཚང	ལས་ཚིག	ཕྱིན་པ
一	*量词*	家庭	*目词*	去/走

'(The orphan child and the rabbit) took these fabrics and went to one family of seven girls.'
(ཁོ་ཚོས་)རས་འདི་ཚོ་(ཚང་མ་)ཁྱེར་ནས་བུ་མོ་བདུན་ཡོད་པའི་ཁྱིམ་ཚང་ཞིག་ཏུ་སོང་།
(他俩)扛着那些布，朝着有七个女儿的一户人家走去。

(32)

ti	gɣ	ti	tsʰə	zə̤ qʰæ	ja dʁu qʰæ	ji kʰɣ	ŋɤ ta
one	CL	one	CL	tear	armpit	under	clamp
གཅིག	ཚད་ཚིག	གཅིག	ཚད་ཚིག	གཞག་པ	མཆན་ལྟུག	འོག	བཙིར་བ
一	*量词*	一	*量词*	撕	腋窝	下	夹带

(33)

e he	ŋu	sə	ɣ ræ	ti	dʁu	zə̤ qʰæ	ka
EXC	say	ALTIT	fabric	one	CL	tear	DP
འདོད་ཚིག	བཞད	མང་རྩོས	རས	གཅིག	ཚད་ཚིག	གཞག་པ	རྣྱེ་ལ་ཚིག
叹词	说	*多重*	布	一	*量词*	撕	*连词*

(34)

dza qʰa	tʰo tʰo	mi ŋga	sə	m̩	te
spit	wrap	SUF-COM	ALTIT	AVM	DP
མཆེལ་མ	ཐུམ་གྱིས་སྒྲིབ་པ	འདས་རྗེས	མང་རྩོས	ཤེད་ཚིག	རྣྱེ་ལ་ཚིག
痰	包	*后体*	*多重*	*副标*	*连词*

'Each tore one strip, clamped it under each one's armpit, said, "*e*^{53} *he*^{52}," tore one strip of fabric, and wrapped up the spit (that they had spat).'

(ཁོ་གའིས་ཀྱིས་)རས་དག་དུམ་བུར་གཅགས་ནས་མཆན་འོག་རེར་བཅིར་ཏེ། ཨེ་ཧེ་ཞེས་གློ་ལུ་བྱས་ནས་མཆེལ་མ་རས་ཀྱི་ནང་དུ་བཏུག

(他俩)一人撕一点儿(布), 夹在腋窝下, 厄呵地(干)咳一声, 撕一块(布)包住(口痰)就扔掉。

(35)

a ma[A]	zə mi	t^{h}i	ʂə	ja	nu	nu	hæ̃	da
EXC	girl	DET	seven	CL	you	you	buy	come
འབོད་ཚིག	བུ་མོ	རེས་ཚིག	བདུན	ཚད་ཚིག	ཁྱོད	ཁྱོད	ཉོ	ཡོང་བ
感叹	姑娘	*限词*	七	*量词*	你	你	买	来

(36)

ɕy	ŋa	ŋa	hæ̃	da	ɕy	ŋu	ti gɣ gɣ	pæ p^{h}ʂə	le
maybe	I	I	buy	come	maybe	think	each other	pinch	DP
གལ་ཏེ	ང	ང	ཉོ	ཡོང་བ	ན	བསམ	ཕན་ཚུན	སྐེམ་འཛིག་བྱེད་པ	*སྦྱོལ་ཚིག*
假如	我	我	买	来	的话	想	互相	掐	*连词*

(37)

ko	ma	p^{h}a	ro
sit	NEG	able	PT
སྡོད་པ	*དགག་སྒྲ*	ཐུབ་པ	*འདས་ཚིག*
坐	*否定*	能	*去时*

'*a*^{53} *ma*^{53}, the seven girls thought, "Maybe he comes to buy you and I also think maybe he comes to buy me," (and all seven girls were so nervous that they) were unable to sit and pinched each other.'

(བུ་མོ་བདུན་པོས་ཁོ་ཚལ་ཆེར་)ཁྱོད་ལེན་དུ་ཡོང་སྲིད། བསང་ངས་ལེན་དུ་ཡོང་བ་རེད་ཅེས་བསམ་ཞོར་དུ་ཚན་རྩུན་ལ་སེན་འཛིག་བྱས།

哇, 七个女儿个个都希望(那个孤儿)来娶自己, 于是, (在暗地里)你掐我, 我掐你地坐不住了。

[A] An expression of surprise.

(38)

te	a ɲo	tʰi	ja	tʰɛ	ɲi	ræ	hæ̃	dʑy	ro
DP	youngest	DET	CL	he	ERG	PRE-ATT	buy	come	PT
སྡེའ་ཚོག	རྒྱང་བ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ཁོ	ཀྱིད་ཀྱི	འདས་རྫོན	ཉོ	ཡོང་བ	འདས་ཚོག
连词	小/幺	*限词*	*量词*	他	*作格*	*前体*	买	来	*去时*

'Then he bought the youngest one and came (back to his home).'

དེ་ནས་(ཁོས་བུ་མོ་)རྒྱང་ཤོས་བླངས་ནས་(ཡུལ་)ལ་འོངས།

他把幺(女儿)娶来了。

(39)

væ tsʰə	su	te	tʰjo	ɲi
marriage	GEN	DP	they	ERG
གཉེན་སྦྱིག	འབྲེལ་ཀྱི	སྡེའ་ཚོག	ཁོ་ཚོ	ཀྱིད་ཀྱི
结婚	*属格*	*连词*	他们	*作格*

(40)

tʰa	go	ti	ɲi	go	di	ɲi	tɕə
decide	what	one	day	what	one	day	put
ཐག་གཅོད་པ	ཅི་ཞིག	གཅིག	ཉིན	ཅི་ཞིག	གཅིག	ཉིན	བཞག་པ
决定	什么	一	天	什么	一	天	放

'(But before they left to return to the orphan's home) they decided that the marriage would be on what one day, what one day.'

ཁོ་ཚོས་ཉིན་གང་ཞིག་ལ་(གཉེན་སྦྱིག་པའི་)ཐག་བཅད།

关于结婚的(日期), 他们把(它)定在某某时候的某一天。

(41)

te	t^hi	ti	ɳi	te	no	te	væ	pʁu	da	ŋu
DP	DET	one	day	DP	you	DP	guest	send	come	say
སྡེ་ལ་ཚོག	དེས་ཚོག	གཅིག	ཉིན	སྡེ་ལ་ཚོག	ཁྱོད	སྐྱེལ་ཚིག	མགོན་པོ	སྐྱེལ་བ	ཡོང་བ	བཤད
连词	*限词*	一	天	*连词*	你	连词	客人	送	来	说

'(The rabbit) said, "On that day, you (the girl's family members) come and send (bring) guests."'
(རི་བོང་གིས་)ཉིན་དེར་ཁྱོད(ཟུམ་ཚང་གིས་)མགོན་པོ་སྐྱེལ་ཤོག་ཅེས་བཤད།

(他们俩给她们家人)说: “在那一天, 你们就来送亲。”

(42)

q^ha	ʁo	t^hi	da	te	a xo xo	$tɕ^h$a	q^ha	ʁo
where	LOC	GOAL	come	DP	a xo xo	do	where	LOC
གང་དུ	གཤས་གཞི	ལས་ཚོག	ཡོང་བ	སྡེ་ལ་ཚོག	ཨོ་ཧོ་སྐྱ	བྱེད	གང་དུ	གཤས་གཞི
哪儿	*位格*	*目词*	来	*连词*	啊呼呼	做	哪儿	*位格*

(43)

t^hi	da	te	gɣ gɣ dzə̯ dzə̯	ṃ	da	ma	di
GOAL	come by	DP	yell	AVM	come by	MP	say
ལས་ཚོག	ཡོང་བ	སྡེ་ལ་ཚོག	ཀི་སྐྱ་སྐྱོག་པ	ཟེད་ཚོག	ཡོང་བ	ཚོག་སྟེགས	བཤད
目词	来	*连词*	吼叫	*副标*	来	*语气*	说

'(The rabbit) said, "Come by where (a place) then do (shout) a^{53} xo^{53} xo^{53} and come by where (a place) then yell."'

(རི་བོག་གིས་)ས་གང་དུ་ཐོན་ན་ཀི་ཅི་ཞེས་སྐྱ་སྐྱོག་དགོས་པ་དང་གང་དུ་ཐོན་ན་ཀི་སྐྱ་སྐྱོག་དགོས་པ་སོགས་བཤད།

(兔子接着给她们家人)说: “来到哪儿的时候叫啊呼呼, 来到哪儿的时候大声地喧哗。”

(44)

te	ha	ɕə pʰɕə	ti	jy	tʰɛ	ȵi	ly	ta	ka
DP	here	king	one	CL	he	ERG	watch	EXT	DP
སྤེལ་ཚོག	འདི་ན	རྒྱལ་པོ	གཅིག	ཚད་ཚོག	ཁོ	ཀྱིས་སྦས	ལྟ་བ	ཡོད་མཐུན	སྤེལ་ཚོག
连词	这儿	君王	一	*量词*	他	*作格*	看	*存在*	*连词*

(45)

ti	hĩ	na	so	ȵi	tʰa	ta
one	month	and	three	day	decide	EXT
གཅིག	ཟླ་བ	དང	གསུམ	ཉིན	ཐག་གཅོད་པ	ཡོད་མཐུན
一	月	和	三	天	决定	*存在*

'Then here he (the rabbit) watched a king's family (and thought about doing something bad to them) and decided (that the wedding would be held in) one month and three days.'

དེ་ནས་རི་བོང་གིས་རྒྱལ་བོའི་ཁྱིམ་ཚང་ལ་བལྟས་ནས་ (དེ་ལ་ངན་གང་ཞིག་སྐྱབ་དགོས་བསམས་ནས་)གཅིན་སྟོན་ཟླ་བ་གཅིག་དང་ཉིན་གསུམ་ལ་རྒྱུན་སྲིད་རྒྱའི་ཐག་བཅད།

兔子岳父在这边看好了一家君王, (他恐吓了君王,)并且跟(那家人把结婚的日子)定在一个月零三天以后。

(46)

ɕə pʰɕə	tʰi	jy	te	tʰo lɛ	a ɣ	ȵi
king	DET	CL	and	rabbit	father-in-law	ERG
རྒྱལ་པོ	རེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	དང	རི་བོང	གྲོས་པོ	ཀྱིས་སྦྱ
君王	*限词*	*量词*	连词	兔子	岳父	*作格*

(47)

qɣ	ka	la	zə qɣ mbo ly	qæ
frighten	DP	OTM	hole	dig
འཇིགས་སྣང་སྐྱེལ་བ	སྤེལ་ཚོག	ཡུལ་ཚོག	དོང	རྐོ་བ
恐吓	*连词*	*宾标*	地洞	挖

'The king's family was frightened by Rabbit Father-in-law and (they) dug a hole (in front of their house when rabbit told them to).'

རི་བོང་གྱི་སར་བོས་རྒྱལ་བའི་ཁྱིམ་ཚང་ལ་འཇིགས་སྣང་སྐུལ་ནས་(སྐྲོའི་མདུན་དུ་)དོང་ཁེག་ཀོ་རྒྱབཏུག

那家君王被兔子岳父吓得在挖地洞, (准备躲藏起来)。

(48)

tʰi	ti	ȵi	te	o	ʐo tʁu ʐo ro[A]	ɕɛ	ma	da	ro
DET	one	day	DP	EXC	ʐo tʁu ʐo ro	family	soldier	come	FT
དེས་ཚོག	གཅིག	ཉིན	སྤྱི་ཚོག	འབོད་ཚོག	རོ་ཀྲལ་རའོ་རའོ	ཁྱིམ་ཚང	དམག	ཡོང་བ	ས་འོངས་བ
限词	一	天	*连词*	*叹词*	容容	家	兵	来	*未时*

(49)

nu	tʰi	ti	ȵi	te	lo pæ	o	mi	hũ	ma	di
you	DET	one	day	DP	jump	there	GOAL	go	MP	say
ཁྱོད	དེས་ཚོག	གཅིག	ཉིན	སྤྱི་ཚོག	མཆོང་བ	དེ་ན	ལས་ཚོག	སོང	ཚོག་སྐྱེགས	བཞད
你	*限词*	一	天	*连词*	跳	那儿	*目词*	去	*语气*	说

'That day (the rabbit) said (to the king's family), "Oh! (when) *ʐo*^{44} *tʁu*^{11} *ʐo*^{44} *ro*^{55}'s family soldiers come, you jump and go down there into the hole that day."'

(རི་བོང་གིས་རྒྱལ་བོ་ཚང་ལ་)ཉིན་དེར་རོ་ཀྲལ་རའོ་རའོ་ཚང་གི་དམག་ཡོང་རྒྱུ་རེད། ཉིན་དེར་ཁྱོད་ཚོ་དོང་ནང་འཇུག་ལས་སྐྱོས་ཤེས་བཞད།.

(兔子岳父给君王家人)说: “哪一天, 容毒容容[B]家的兵要来(杀你们)了, 到那一天你们跳到(洞里)去(躲避)。”

(50)

zə qʏ mbo ly	tʰi	ly	te	tʂʰə ʑi	tʰi	ja	tʰɛ	ȵi	mi mi	ka
pit	DET	CL	DP	orphan	DET	CL	he	ERG	order	DP
དོང	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྤྱི་ཚོག	དྭ་ཕྲུག	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ཁོ	ཅིད་ཀྱི	བཀའ་སྩལ་ཝ	སྤྱི་ཚོག
地洞	*限词*	*量词*	*连词*	孤儿	*限词*	*量词*	他	*作格*	指示	*连词*

[A] *ʐo*^{44} *tʁu*^{11} *ʐo*^{44} *ro*^{55} = a monster that kills people.

[B] 传说中的一家食人魔鬼。

(51)

ndɔ	li	tʰi ki	o ba	la	tsʰu	ta	pi tsa
spear	head	these	all	OTM	put	EXT	finish/already
མདུང	རྩེ	འདི་ཚོ	ཚང་མ	ཡུལ་ཚོག	འཇུག་ས་	ལས་མཐུན	འདས་ཚིག
矛	头	这些	全部	*宾标*	竖立	*存在*	完

'He ordered the orphan child to take all these knives and spears and put (them) heads (up in the) pit.'

ཁོས་དྭགས་ལ་གྲི་མདུང་ཚང་མའི་རྩེ་མོ་(ཡར་བསྐོར་ནས་)དུང་ནང་དུ་འཇུག་ཏུ་བཏུག

他派孤儿去，把剑和矛头都竖立在那个地洞里。

(52)

ka	a xo xo	li ro li ro	ṃ	tʂʰə mi	tʰi	pʁu	dʑy	te
DP	a xo xo	loud	AVM	bride	GOAL	send	come	DP
སྤྱི་ཚིག	ཀི་སྒྲ	སྐད་ཆེན་པོ	ཉིད་ཚིག	བག་མ	ལས་ཚིག	སྐྱེལ་བ	ཡོང་བ	སྤྱི་ཚིག
连词	啊呼呼	大声	*副标*	新娘	*目词*	送	来	*连词*

(53)

ma	ʁa	ro	ma	ʁa	ro
NEG	OK	PT	NEG	OK	PT
དགག་སྒྲ	འགྱིག་པ	འདས་ཚིག	དགག་སྒྲ	འགྱིག་པ	འདས་ཚིག
否定	对	*去时*	*否定*	对	*去时*

(54)

ʐo tʁu ʐo ro	ɕɛ	ma	dʑy	ro	te
ʐo tʁu ʐo ro	family	soldier	come	PT	DP
རོ་ཀྲལ་རའོ་རའོ	ཁྱིམ་ཚང	དམག	ཡོང་བ	འདས་ཚིག	སྤྱི་ཚིག
绕毒容容	家	兵	来	*去时*	*连词*

(55)

no	ha	mbæ	sə	djɛ	di
you	here	EXT	still	MP	say
ཁྱོད་ཚོ	འདི་ན	ལས་མཛད	དུ་རུང	ཚོག་སྟེགས	བཤད
你们	这儿	*存在*	还	*语气*	说

'The bride was sent and came with a loud *a*^{53} *xo*^{53} *xo*^{53} sound, and (the rabbit) said, "It's not OK. It's not OK, zo^{44} tʁu^{11} zo^{44} ro^{55} family's soldiers came, are you all still here?"'

དེ་ནས་(བག་མ་)ཀྱི་སྒྲ་ཆེན་པོ་དང་བཅས་བསྐྱལ་ཡོང་། (རི་བོང་གིས་)དུ་མ་འགྱིག དུ་མ་འགྱིག རོ་ཏྲུངྷ་རའོ་རའོ་ཚང་གི་དམག་ཡོང་བཞིན་ཡོད། ཁྱོད་ཚོ་དུང་འདི་ན་ཡོད་དམ་ཞེས་དྲིས།

(一个月零三天后，那家人)大声地叫喊着'啊呼呼'把新娘送过来时,(兔子)喊着说: “不好了，不好了，绕毒容容家的兵来了，你们还在这里吗?”

(56)

te	ti	jy	m̩	lo pæ	o	za	ɕy	ro
DP	one	CL	AVM	jump	there	GOAL	went	PT
སྡེ་ལ་ཚོག	གཅིག	ཚད་ཚོག	ཅེད་ཚོག	མཆོང་བ	དེ་ན	ལས་ཚོག	ཕྱིན་པ	འདས་ཚོག
连词	一	*量词*	*副标*	跳	那儿	*目词*	去	*去时*

Then the whole family jumped down into the (pit) there.'

དེ་ནས་ཁྱིམ་མི་གང་བོ་དོང་ནང་དུ་མཆོངས།

于是，全家都跳到那个(地洞)里去了。

(57)

tʂʰə ʑi	tʰi	ja	tʰɛ	n̩i	mi mi	ka
orphan	DET	CL	he	ERG	order	DP
དུ་ཕྲུག	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	ཁོ	ཅེད་ཀྱི	སྐུལ་མ	སྡེ་ལ་ཚོག
孤儿	*限词*	*量词*	他	*作格*	指示	*连词*

(58)

ʁu ʁu	le	nbo ly	tʰi	ly	ʁo	mi	tɕʰə	ka
bury	DP	pit	DET	CL	LOC	GOAL	SUF-COM	DP
སྙེལ་ཚོག	རྡོང	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	གནས་གཅེ	ལས་ཚོག	འདས་རྗེས	སྙེལ་ཚོག	
埋	*连词*	地洞	*限词*	*量词*	*位格*	*目词*	*后体*	*连词*

(59)

tʂʰə mi	væ tsʰə	tʰɛ	ɛ qo	lo	tɕʰə	ro
bride	marry	their	home	GOAL	SUF-COM	PT
བག་མ	གཉེན་སྦྱིག	ཁོ་ཚོ	ཁྱིམ་ཚང	ལས་ཚོག	འདས་རྗེས	འདས་ཚོག
新娘	结婚	他们	家	*目词*	*后体*	*去时*

'Orphan Child was ordered by him (the rabbit) and buried (the king's family members) in the pit and married Bride into their (the king's) home.'[A]

དེ་བོང་གིས་དྲྭག་དེར་རྒྱལ་བོའི་ཁྱིམ་མི་དག་ས་བོག་ཏུ་འདྲག་པར་བྱས་ནས་བག་མ་(རྒྱལ་བོ་ཚང་གི་)ཁྱིམ་ནང་དུ་བསུ།

(兔子岳父赶紧)让那个孤儿(去把君王一家人)埋在那个地洞里，然后，把新娘接进他们家里了。

(60)

tʰi	jy	te	su qæ	nda	su	dja
DET	CL	DP	rich	very	GEN	BE
དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	སྙེལ་ཚོག	ཕྱུག་པོ	ཤ་ཅང	འབྱེལ་སྐྱ	ཇི་སྐྱ
限词	*量词*	*连词*	富裕	很	*属格*	*判断*

'This (family) was very rich.'

ཁྱིམ་ཚང་འདི་ནི་ཤ་ཅང་ཕྱུག་པོ་རེད།

那(君王)家是非常富裕的。

[A] The king's family fell into the pit and were instantly killed by the upturned knives and spears. Rabbit and Orphan then took control of the dead king's home.

(61)

ka	t^hi	jy	$t^hɛ$	hĩ	dʁu	ro
DP	DET	CL	he	GEN	become	PT
ཀ་ཏི་ཅི་ཁེ་ཧིཾ་དབུ་རོ་						
连词	*限词*	*量词*	他	*属格*	成为	*去时*

'Then the (home) became his.'

དེ་ནས་(ཁྱིམ་ཚང་)དེ་ཁོའི་ཁྱིམ་དུ་གྱུར་སོང་།

于是，那家(人的财产)都成了他俩的。

(62)

o wo^A	ʁa	ha	ma	dʑo	su	ha	ma	dʑo
EXC	slave	DP	NEG	EXT	man	DP	NEG	EXT
འོབོ་ཅི་ག	བཉ་གཡོག	ཀ་ཏི་ཅི་ག	དགག་ཀ	ཡས་མཐུན	མི	ཀ་ཏི་ཅི་ག	དགག་ཀ	ཡོད་པ
叹词	仆人	*连词*	*否定*	*存在*	人员	*连词*	*否定*	存在

(63)

$tʂ^hə$ ʑi	ti	ja	rə	$ts^hə$ ʂo	li ɣi	ɳu	te
orphan	one	CL	BE	goat	male yak	need	DP
དྲུག	གཅིག	ཚོད་ཅི་ག	ཅི་ཀ	ར	གཡག	དགོས་པ	ཀ་ཏི་ཅི་ག
孤儿	一	*量词*	*判断*	山羊	牦牛	要	*连词*

(64)

no	ndzə	m̩	tʁu	dzə	di
you	as you wish	AVM	kill	eat	say
ཁོད	རང་འདོད་ཀྱིས	ཀྱིཾ་ཅི་ག	གསོད་པ	ཟ་བ	བཤད
你们	随便	*副标*	杀	吃	说

[A] Expresses a feeling of being in a negative situation.

'(The rabbit) said (to the guests), "*σ*[53] *wo*[44], (there are) no slaves, no men, only one orphan child so kill goats and male yaks to eat as you wish.'

(རི་བོང་གིས་)ཞེས། (ཁྱིམ་འདིར་)བྱན་གཡོ་མེད་ལ་མི་ཡང་མེད། དྲུ་ཕྲུག་གཅིག་མ་གཏོགས་མེད། ར་གཡག་རྣམས་རང་འདོད་ཀྱིས་བཤད་ནས་ལོངས་སྤྱོད་ཟོས་ཞེས་བཤད།

(兔子岳父对亲家说): “(我们家)没有仆人, 也没有(很多)家人, 只有一个孤儿, 需要(什么), 请随便杀来吃。”

(65)

te	væ	jo jo	m̩	ɕɛ	dʑy	ka	la	tʁu	dzə
DP	guest	SELF	AVM	drag	came	DP	OTM	kill	eat
སྦྱེལ་ཚིག	མགོན་པོ	རང་ཉིད	ཤེད་ཚིག	འདྲུད་པ	ཡོང་བ	སྦྱེལ་ཚིག	ཡུལ་ཚིག	གསོད་པ	ཟ་བ
连词	客人	自己	*副标*	拖/拉	来	*连词*	*宾标*	杀	吃

'Then guests themselves dragged (yaks and goats) themselves to kill and eat.'

དེ་ནས་མགོན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་གཡག་དང་ར་སོགས་བཤས་ནས་ཟོས།

于是, 客人们自己拉来(牛羊), 杀来吃。

(66)

te	mæ	te	ʑi	ja	sə	ro
DP	later	DP	son	CL	born	PT
སྦྱེལ་ཚིག	རྗེས་སུ	སྦྱེལ་ཚིག	བུ	ཚད་ཚིག	སྐྱེས	འདས་ཚིག
连词	后来	*连词*	儿子	*量词*	生	*去时*

'Then later a son was born.'

དེ་ནས་རྗེས་སུ་བུ་ཞིག་སྐྱེས།

后来, (孤儿的妻子)生了个儿子。

(67)

ʑi	ja	sə	ɳu	te
son	CL	give birth	after	DP
བུ	ཚད་ཚིག	སྐྱེ་བ	རྗེས	སྤྲེལ་ཚིག
儿子	*量词*	生	后来	*连词*

(68)

ũ ndʑə	tʰi	gɣ	lo	ŋgo	lo pa	ro
old man	DET	CL	GOAL	sick	ITR	PT
རྒད་པོ	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	ལས་ཚིག	ན་བ	བསྐྱར་རྟོས	འདས་ཚིག
老头子	*限词*	*量词*	*目词*	生病	*重复*	*去时*

'After the son was born the old man (the rabbit) was seriously sick.'
བུ་ཞེག་སྐྱེས་རྗེས་(རི་བོང་)རྒད་པོ་དེ་ཉ་ཅང་ན་བར་གྱུར།
生了个儿子后，兔子岳父却(突然间)病得很严重。

(69)

a ɣ	tʰo lɛ	lo	ŋgo	lo pa	ro
father-in-law	rabbit	GOAL	sick	ITR	PT
གྲོས་པོ	རི་བོང	ལས་ཚིག	ན་བ	བསྐྱར་རྟོས	འདས་ཚིག
岳父	兔子	*目词*	病	*重复*	*去时*

(70)

te	qo tɕʰə	le	mɛ kʰa
DP	sad	DP	no idea
སྤྲེལ་ཚིག	ཡིད་སྐྱོ་བ	སྤྲེལ་ཚིག	ཐབས་ཟད་པ
连词	伤心	*连词*	无法

'Father-in-law Rabbit was seriously sick, (the orphan) had no idea what to do and was sad.'
རི་བོང་གྲོས་པོ་ལ་ན་ཚ་ཚབས་ཆེན་ཞེག་ཐོག་འདུག་པས་དྲྭ་ཕུག་དེ་ཅི་བྱ་གཏོལ་མེད་དུ་གྱུར་ནས་སེམས་སྐྱོ་པོ་འདུག
兔子岳父(得了)严重的病后，(孤儿不知道)该做什么，没办法了就(只知道)伤心。

(71)

o ljo	ræ	qɣ	ʁo	lu tʂa pʰɛ tʂa	su	ko ma tʰa	ti	gɣ
up there	cliff	cave	LOC	fortune tell	doer	outstanding	one	CL
ཡང་ན	བག་ལྡང	དོང	གནས་གཅེ	མོ་འདེབས་པ	འབྱེལ་སྒྲ	ཕུལ་དུ་བྱུང་བ	གཅིག	ཚད་ཆོག
上面	悬崖	洞	*位格*	算命	*属格*	了不起	一	*量词*

(72)

o	dʑo	nu	tʰi	gɣ	pæ	lu tʂa pʰɛ tʂa	hũ
there	EXT	you	DET	CL	LOC	fortune tell	go
དེ་ན	འཐབ་མཐུན	ཁྱོད	དེས་ཆོག	ཚད་ཆོག	གནས་གཅེ	མོ་འདེབས་པ	སོང
那儿	*存在*	你	*限词*	*量词*	*位格*	算命	去

(73)

go	ti	ga	ʐy	sə	kʰi
what	one	CL	do ritual	only after	good
ཅི་འདྲ	གཅིག	ཚད་ཆོག	སྤྱོད་པ	གཞན་ནས	བཟང
怎么	一	*量词*	用	才	好

(74)

go	ti	ga	ɱ	sə	kʰi	ŋu
what	one	CL	do	only after	good	ask
ཅི་ཞིག	གཅིག	ཚད་ཆོག	བྱེད	ད་བཟོད	ཇེ་བཟང་དུ་འགྱོ་བ	བཤད
什么	一	*量词*	做	才	好	问

'(The rabbit said), "Up there is one outstanding fortuneteller in the cliff cave, you go do fortune telling, ask what is good only after using what kind of (animals) to (kill to) do rituals and what is good only after doing what kind (of things).'"

(རི་བོང་གིས་)ཡང་བག་ལྡང་དེའི་ནང་ན་མོ་བ་ཕུལ་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་ཡོད། ཁྱོད་དེར་མོ་འདེབས་སུ་སོང་། (ཁྱོད་ཀྱིས་སྨིག་ཆགས་)གང་བེད་སྤྱད་ནས་ཆོས་གང་སྒྲུབ་པ་དང་བྱ་བ་གང་ཞིག་སྒྲུབ་ན་བཟང་བ་ཁོ་ལ་དྲིས་ཞེས་སྒྲུབ།

(兔子对孤儿)说: “在上面的悬崖山洞里坐着一个很了不起的算命人，你到他那儿去算一下，问(他我们家需要)做一种什么(宗教仪式)，或者做什么(我的病)才能好。”

(75)

te	o	nu	hĩ	ʑi	tʰi	ja	tʁu	le
DP	MP	you	GEN	son	DET	CL	kill	DP
སྡེའ་ཚོག	ཚོག་སྟེགས	ཁྱོད	འབྲེལ་སྒྲ	བུ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	གསོད་པ	སྡེའ་ཚོག
连词	语气	你	属格	儿子	限词	量词	杀	连词

(76)

nɛ	a ɣ	tʰo lɛ	li	ma	tɕə	ɕy	te
your	father-in-law	rabbit	back	NEG	feed	if	DP
ཁྱོད	གྲོས་པོ	ཏེ་བོང	ཕྱིར	དགག་སྒྲ	སྟེར་བ	གལ་ཏེ	སྡེའ་ཚོག
你	岳父	兔子	回	否定	给	如果	连词

(77)

nu	hĩ	a ɣ	li	kʰi	ma	pʰa	nu	ʑi	tʰi	ja
you	GEN	father-in-law	back	well	NEG	can	you	son	DET	CL
ཁྱོད	འབྲེལ་སྒྲ	གྲོས་པོ	ཕྱིར	རེ་བཟང་དུ་འགྱོ་བ	དགག་སྒྲ	ཐུབ་པ	ཁྱོད	བུ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག
你	属格	岳父	回	回转	否定	能	你	儿	限词	量词

(78)

tʁu	ka	ɕə ɣ	pʰæ	qo qæ	tʰɛ	tɕə	te	li kʰi	ro	di
kill	DP	liver	CL	dig	he	feed	DP	recover	PT	say
གསོད	སྡེའ་ཚོག	མཆིན་པ	ཚད་ཚོག	རྐོ་བ	ཁོ	སྟེར་བ	སྡེའ་ཚོག	ཕྱིར	འདས་ཚོག	བཤད
杀	连词	肝	量词	挖	他	给	连词	回	去时	说

'(The rabbit) said, "Oh, if you don't kill your son and feed (him) back to your father-in-law then your father-in-law cannot get well again so you kill the son, dig (out) a piece of (his) liver and feed him then (he) will recover."'

མོ་བས་ཙོ། གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱིས་རང་གྲུ་བསད་དེ་རེ་བོང་གྱོས་པོར་ཟ་རུམ་བཙུག་ན་ཁོ་ཇེ་བཟང་དུ་འགྱོ་མི་ཐུབ། ཁྱོད་ཀྱིས་རང་གི་བུ་བསད་ནས་དེའི་མཆིན་པ་ཀིལ་འབྲུ་ཙམ་ཁོ་ལ་བྱིན་ན་(རེ་བོང་)ཇེ་བཟང་དུ་འགྱོ་རེས་ཞེས་བཤད།

(孤儿来到山洞里，讲完了情况，打卦的人)说：“哦，如果不把你的儿子杀了，挖一块肝子给你的兔子岳父吃的话，你的岳父好不了，你把你的儿子杀了，挖出(他的)一块肝给他吃就好了。”

(79)

o	tʰi	qʰɣ	gi	ka	li	dʑy
MP	DET	CL	hear	DP	back	come
ཨོག་སྐྱེགས	དེས་ཚིག	ཚད་ཚིག	ཐོས་པ	སྦྱེལ་ཚིག	ཕྱིར	ཡོང་བ
语气	*限词*	*量词*	听	*连词*	回	来

'Oh, (the orphan) heard this sentence and came back.'
དྲྭུག་གིས་དེ་ཐོས་རྗེས་ཕྱིར་ཡོང་།
哦, (孤儿)听了这句话就回来了。

(80)

li	dʑy	te	rə tsʰə	tʰi	sə	tʰi paᴬ
back	come	DP	knife	GOAL	sharp	ITR
ཕྱིར	ཡོང་བ	སྦྱེལ་ཚིག	གྱི	ལས་ཚིག	རྣོ་བ	བསྐྱར་བྱོས
回	来	*连词*	刀子	*目词*	磨	*重复*

(81)

tʰi	sə	tʰi pa	tʰi	sə	tʰi pa	te
GOAL	sharp	ITR	GOAL	sharp	ITR	DP
ལས་ཚིག	རྣོ་བ	བསྐྱར་བྱོས	ལས་ཚིག	རྣོ་བ	བསྐྱར་བྱོས	སྦྱེལ་ཚིག
目词	磨	*重复*	*目词*	磨	*重复*	*连词*

(82)

ŋa	ʑi	gɣ ga	ɱ	le	di	te	ʂo	ma	na
I	son	what	do	MP	say	DP	say	NEG	would
ང	བུ	ཅི་ཞིག	བྱེད	ཨོག་སྐྱེགས	བཞིན	སྦྱེལ་ཚིག	བཞིན	དགག་སྒྲ	འདོད་པ
我	儿子	什么	做	*语气*	说	*连词*	说	*否定*	想

ᴬ *tʰɪ¹¹* and *tʰɪ¹¹ pa¹¹* increase the degree and speed of the verb and indicates the repetition of the action.

'After (the orphan) came back he sharpened the knife, sharpened and sharpened and then (the rabbit) asked, "What are you doing my son?" but (the orphan) wouldn't say.'

(དྲྭ་ཐུག་)ཕྱིར་ཡོང་རྗེས་(ཁོས་)ཡང་ཡང་གྱི་བརྡར། དེ་ནས་རི་བོང་གིས་ཁྱོད་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་ཡོད་ཅེས་དྲིས་པ་ན། (དྲྭ་ཐུག་གིས་)ལན་མ་བཏབ།

(他)一回来就埋头磨刀子, 磨呀磨, 于是, (兔子岳父)问: “我的儿子, (你)在干什么呀?” 但是(他什么都)不肯说。

(83)

mi do	le	mæ	sə ɲi	le	ʑi	tʰi	ja	tʁu	ka	ɕə ɣ
ask	DP	later	only after	DP	son	DET	CL	kill	DP	liver
འདྲི་བ	སྤྱི་ལ་ཚོག	རྗེས་སུ	ད་བཟོད	སྤྱི་ལ་ཚོག	བུ	དེས་ཚོག	ཚད་ཚོག	གསོད་པ	སྤྱི་ལ་ཆོག	མཆེན་པ
问	*连词*	后来	才	*连词*	儿子	*限词*	*量词*	杀	连词	肝

(84)

ti	mba	qo qæ	nu	tɕə	hũ	ji	te	li kʰi	ʁæ	ji	di
one	CL	dig	you	feed	should	say	DP	recover	FT	say	say
གཅིག	ཚད་ཚོག	རྐོ་བ	ཁྱོད	སྐྱེར་བ	འོས་པ	བཤད	*སྤྱི་ལ་ཚོག*	ཇི་བཟང་དུ་འགྱོ་བ	*མ་འོངས་པ*	བཤད	བཤད
一	*量词*	挖	你	给	应该	说	*连词*	回/好转	*未时*	说	说

'Later, only after (the rabbit) asked (again and again, then he) said, "It was said that I should kill the son and dig out a piece of liver to feed you, then (you) will get well again."'

རྗེས་སུ་(རི་བོང་གིས་)ཡང་ཡང་དྲིས་བས་(དྲྭ་ཐུག་གིས་བས་རང་གི་)བྱ་བསད་ནས་དེའི་མཆེན་པ་ཅིལ་འབྲུ་ཙམ་ཁྱོད་ལ་ཟ་རུ་བཅུག་ན་ཁྱོད་ད་གཟོད་རྗེ་བཟང་དུ་འགྱོ་འས་ཟེར་ཞེས་ལན་བཏབ།

问了(好长时间后, 孤儿)才说: “ (打卦的人)说的是需要把(我的)这个儿子杀了, 挖一块肝给你吃后(你的病)就会好的。”

(85)

a ma[A]	ŋa	ʑi	ŋa	rə	le	ŋa	nu	ŋa	a
EXC	I	son	I	BE	MP	I	you	I	INT
འབོད་ཚིག	ང	བུ	ང	ནི་སྐྱ	ཚིག་རྒྱས	ང	ཁྱོད	ང	འདི་ཚིག
叹词	我	儿子	我	*判断*	*语气*	我	你	我	*疑问*

(86)

p[h]u dʑo	m̩	ŋu	su	rə	ʁa	ro	ʁa	ro	di
appreciate	MP	want	GEN	BE	OK	PT	OK	PT	say
མཐོང་ཆེན	ཚིག་རྒྱས	བསམ་པ	འབྱེལ་སྐྱ	ནི་སྐྱ	རེད	འདུག་ཚིག	རེད	འདུག་ཚིག	བཞད
真诚	*语气*	想	*属格*	*判断*	好	*去时*	好	*去时*	说

'(The rabbit) said, "*a*[53] *ma*[53] my son, it was me, I wanted to test you if you appreciate me or not. It's OK, it's OK."'

(རི་བོང་གིས་)ཨོ། བའི་བྱ། དེ་ནི་ང་ཡིན། བས་ཁྱོད་ཀྱིས་ང་ལ་མཐོང་ཆེན་བྱེད་ཡོད་མེད་ལ་བརྟགས་པ་ཙམ་ཡིན། ད་རེད། ད་རེད། (དེ་ཡུང་བྱེད་མི་དགོས་)ཞེས་བཞད།

(兔子岳父听了后感动地)说: “啊！我的儿子, (那个打卦的人)是我呀！我只是想试一下你对我的诚心而已, 好了, 好了。”

(87)

te	ti	jy	li	dʁu	ro
DP	one	CL	back	become	PT
སྦྱོར་ཚིག	གཅིག	ཚད་ཚིག	ཕྱིར	འགྱུར་བ	འདུག་ཚིག
连词	一	*量词*	回	成为	*去时*

'Then they became one family again.'

དེ་ནས་(ཁོ་ཚོ་)ཡང་བསྡུར་ཕྱིར་ཁྱིམ་ཚང་གཅིག་ཏུ་གྱུར།

(从那以后, 他们)亲如一家人了。

[A] *a*[53] *ma*[53] expresses Rabbit's admiration of Orphan's love and devotion to him.

THE TEXTS IN ENGLISH

(Retold by CK Stuart and Libu Lakhi)[A]

Human-son Lehwherow and Sky-Nahgoome Descendants

lu[11] tʙu[53] a[53] zo[44]

Long ago, the youngest of three brothers was named Man-Son Lehwherow. The brothers often opened up new land, cut down trees and bushes, used a long-handled pick to dig up the soil, scattered the trees and bushes on the new fields, burned them to fertilize the fields with the ash and then used a long-handled mattock to turn the soil over to mix the ash with the soil and loosen the soil.

One day, after eating a meal at home, they returned to their fields and were surprised to find that the fields that they had dug up the first time had been flattened, as though they had done no digging at all. The three sons were very puzzled about this. When evening came and they had finished re-digging the new land, they hid behind some trees and watched. A short while later they saw an old man bring a metal walking stick to the fields and used it to overturn the soil and pack it back down.

The brothers caught the old man and the oldest brother said, "Let's kill him quickly."

The middle brother said, "Let's tie him to a tree."

The youngest brother said, "He's so pitiful, let's not kill him."

The brothers asked the old man, "Why did you come here and do this?"

The old man said, "Soon, water will bubble up, fill the earth and drown everyone who lives in the world, so what is the point of digging up fields?"

The three brothers were frightened and asked, "What should we do?"

The old man said, "The eldest brother should make a metal boat, the middle brother should make a wooden boat, and the youngest brother should make a leather boat. When the floods come, each of you jump into your own boat."

Later, floods really did come. The eldest brother jumped in his metal boat, the middle brother jumped into the wooden boat and the youngest brother and their younger sister, Shosho Bahme, jumped inside the leather boat. The two elder brothers' boats were heavy and sank, leaving only the youngest brother and Shosho Bahme.

[A] We strove to make the stories as accessible as possible to a general English-reading audience. To that end, we added materials not originally in the stories, but understood by the local teller and their audience.

After the water receded, only Lehwherow and Shosho Bahme were alive in the world. Everybody else had drowned. They were very hungry and walked and walked. After seven days and seven nights passed, they saw two columns of smoke. One column was dense, and one was thin. Lehwherow took out his flute and gave it to Shosho Bahme. He kept his knife and the bag for the flute and Shosho Bahme kept the flute and the knife's sheath. Lehwherow walked toward the dense column of smoke and Shosho Bahme walked toward the thin column of smoke.

Elder Brother reached the home sending out a dense column of smoke and peered though the door crack. He saw a child and many human corpses. It was a family of man-killing ghosts, which terrified Lehwherow.

Lehwherow asked the child, "Where are your parents?"

The ghost child said, "We didn't pull two corpses out of the water. My parents went looking for them in the valley."

Lehwherow was even more frightened when he heard this. He ran and ran and lived by eating tree and bamboo leaves. In time he came to a riverbank, heard the sound of a flute, slowly went toward it and found a girl who was weeping as she played the flute. She asked, "Have you seen my brother?"

Lehwherow asked, "Have you seen my sister?"

Then each recognized the other because of the knife, sheath, flute and flute bag they carried. Shosho Bahme took Lehwherow to her husband's home. Before they arrived, Shosho Bahme said, "You must eat only one mouthful of food after Father-in-law eats three mouthfuls." But when they got there, Lehwherow was so hungry that he forgot what Shosho Bahme had told him and ate very quickly. Shosho Bahme's father-in-law, Jebuh, then angrily beat Lehwherow to death.

Shosho Bahme sobbed to Jebuh, "I am your son's wife. I fetch water and cook meals, but you have killed my brother. I will no longer be your son's wife."

Jebuh scolded, "Go wherever you like. If there is no one to make a fire, then crows know how to make cooking fires very well; if there is no one to fetch water, then frogs are very able to carry water; if there is no one to grind grain, then dragons are very able to grind grain and if there is no one to herd goats, then pheasants can herd the goats."

After Shosho Bahme ran away, wild animals came to help Jebuh. Although crows knew how to make fires, they didn't know how to add fuel to the fire; frogs knew how to fetch water but they didn't know how take the shoulder pole off their shoulder; dragons knew how to grind grain but they didn't know how to put seed into the millstone hole and while pheasants knew how to herd goats, they didn't know how to keep the goats together and bring them back home.

Jebuh's wife said, "Only Shosho Bahme knows how to care for the family. We must find her and bring her back at once."

Jebuh had no choice but to bring Lehwherow back to life. After Lehwherow was alive again, Shosho Bahme returned home and was very worried about finding a wife for her brother.

ᘓᘐᘓ

One day as Lehwherow was picking fruit from trees, he noticed Sky-father-in-law's seven daughters wearing feather wings flying down to a lake to bathe. Lehwherow was immediately attracted to the youngest daughter, Nahgoome, and hid her feather wings after she removed them and entered the lake. The other girls left when they finished bathing, but Nahgoome could not.

Nahgoome saw Lehwherow and asked, "Did you see my wings?"

Lehwherow said, "Your wings were hidden in a clump of nettles by the mice."

Nahgoome said, "I'll marry whoever brings my wings to me."

Nahgoome took Lehwherow back to her home in the sky when she found her wings, but dared not tell anyone about Lehwherow. She hid him behind a mill and secretly took him food.

One day, when Sky-mother-in-law came to grind grain, Lehwherow supposed it was his wife and stood up. Sky-mother-in-law was so frightened that she screamed again and again because, in those days, human beings were covered with hair, just like monkeys. Sky-father-in-law came running when he heard Sky-mother-in-law screaming, grabbed Lehwherow by the hair and jerked him out of his hiding place. They decided to cook and eat him. They emptied their metal rice steamer, filled the pot under the steamer with water and boiled it. After the hot water boiled, Sky-father-in-law scalded Lehwherow with it. At this time Nahgoome returned and stopped them. Only a little hair remained on Lehwherow's head and in his armpits, where the hot water did not reach. This explains why people today are no longer hairy.

Nahgoome then explained in great detail who Lehwherow was and why he had come to their home. Father-in-law didn't want his daughter to be Lehwherow's wife and said to Lehwhereow, "You go open up nine pieces of land for farming and then I'll give my daughter to you," because he was sure it as a task Lehwherow would not be able to do.

Lehwherow was frightened and said, "Who can do this? I cannot. I will return home."

Nahgoome said, "Take nine mattocks to the edge of the land and say, 'You nine mattocks dig, dig nine fields.' You don't need to do any digging."

Lehwherow did as Nahgoome said and the land became nine fields. Then Lehwherow said, "Father-in-law will you now give me your daughter?"

Father-in-law said, "Return and burn the wood and bushes on those nine new fields."

Nahgoome said to Lehwherow, "Light nine torches, put them on the edge of the fields and say, 'You nine torches burn, burn nine fields.'"

Lehwherow went to the fields, lit nine torches, put them on the edge of the nine fields and said, "You nine torches burn, burn nine fields," and the bushes and trees all burned.

Lehwherow returned to Father-in-law and said, "The wood and bushes on the fields are all burned, will you now give your daughter to me?"

Sky-father-in-law said, "You finished burning all the bushes? Then go turn the land over to put the ash inside the ground," which made Lehwherow shake his head hopelessly.

Nahgoome said, "Take nine mattocks, put them at the field edges and say, 'You nine mattocks overturn, overturn nine fields.'"

Lehwherow went to the fields, did as Nahgoome had instructed, returned to Father-in-law and said, "I finished overturning the fields."

Father-in-law said, "Take nine packets of buckwheat seed and sow them."

Lehwherow asked Nahgoome what to do. Nahgoome said, "Don't worry, don't worry. Take the nine packets of seed, put them at the edge of the nine fields and say, 'You nine packets of buckwheat seed sow, sow nine fields.'"

As before, Lehwherow went to the fields and did as Nahgoome instructed. He said, "Sow you nine packets of buckwheat seed, sow nine fields," and the sowing was finished in a moment. Lehwherow went back to Father-in-law and said, "I finished sowing the buckwheat seed."

Sky-father-in-law said, "If you collect the buckwheat seed that you planted, then I will give my daughter to you."

Lehwherow found Nahgoome and said, "Your father will never let us marry."

Nahgoome said, "Don't leave if you really love me. One day he will agree. Now take nine sacks and say, 'You nine sacks collect, collect nine fields of buckwheat seed.'"

Lehwherow collected the seed according to Nahgoome's instruction, but three buckwheat seed were missing. Sky-father-in-law said to Lehwherow, "If you don't bring me those three missing buckwheat seed I will not give my daughter to you."

Lehwherow said, "How can I find those three missing buckwheat seed?"

Nahgoome asked, "Was there anything there when you were collecting buckwheat seed?"

Lehwherow said, "A turtledove was there."

Nahgoome said, "Shoot it when it returns tomorrow morning."

The next morning, Lehwherow took a gun and aimed at the turtledove on a tree branch but, he didn't know how to fire the gun. He shot the turtledove only after Nahgoome hit his hand. Lehwherow took the three missing buckwheat seed from the turtledove's crop, went to Sky-father-in-law and gave him the three buckwheat seed.

Father-in-law said, "Find your mother-in-law and bring her here."[A]

Lehwherow was again at a loss and didn't know what to do. Nahgoome said, "This evening, hug the neck of the sheep that is in front of the flock and say, 'Mother-in-law, Mother-in-law.'"

That evening Lehwherow hugged the neck of the sheep in the front of the flock and said, "Mother-in-law, Mother-in-law," and thus found Mother-in-law.

Lehwherow asked, "Father-in-law, is it time for you to give your daughter to me?"

Father-in-law said, "Find and bring me back."

Lehwherow said to Nahgoome, "What should I do?"

Nahgoome said, "This evening, hug the yak in the front of the herd and say, 'Father-in-law, Father-in-law.'"

Lehwherow thus found Sky-father-in-law, who was at a loss and said, "Don't come back home from today." Then Sky-father-in-law's family gave the new couple grain and livestock and they got ready to return to earth.

Sky-mother-in-law warned, "You two mustn't make a single sound on your way to earth."

ᘓᘒᘓ

The two drove their livestock, took their grain and started down to earth to start a new family. Nahgoome was very sad and started singing when they reached Semyahnee Pass,[B] which made all the livestock run away. Nahgoome used her skirt and quickly covered as many of the escaping animals as she could. The livestock that Namyi raise today are descended from those covered by Nahgoome's skirt. Wild animals are descended from those that Nahgoome didn't cover on Semyahnee Pass that day.

They drove the livestock that Nahgoome had covered on down to earth. Life there was very difficult because they didn't know how to irrigate fields and they mixed all the grain seed together that they had brought with them and planted them. Also, Nahgoome did not become pregnant. They did not know how to build a house so they lived in a hut made of branches. They dared not ask Sky-father-in-law for help. When Crow visited their home one day, they asked Crow for help and gave it nine cups of tears. When Crow got half-way to Sky-father-in-law's home it felt very hot and drank all the tears. After reaching Sky-father-in-law's home Crow said, "Your daughter's family is amazingly rich," which delighted Father-in-law and Mother-in-law.

[A] Sky Father-in-law and Sky Mother-in-law could transform themselves into various animal forms. In this instance, Sky Father-in-law wanted Lehwherow to find out which animal they were to gauge his intelligence.

[B] Semyahnee Pass is between the sky and the earth.

Then Crow said, "Your daughter's family is so rich that they burn pork for fuel and use grain to clean up shit."

Sky-father-in-law was enraged when he heard this, drove Crow away and sent three groups of tigers and three groups of wild boars down to the earth to destroy what little grain Lehwherow and Nahgoome had managed to save.

One day Bat came to Lehwherow and Nahgoome's home and said it could take a message to Sky-father-in-law's home and asked for only nine teardrops. Bat gave the teardrops to Sky-father-in-law and Mother-in-law and reported what had really happened down on earth. When Bat finished talking, Sky-father-in-law and Mother-in-law were unsure what to do. When it came time to sleep that night, Bat said he would sleep outside and hung from a spear that was inserted in the center of Sky-father-in-law's home courtyard. A bit later, Bat flew secretly to the bed where Sky-father-in-law and Mother-in-law lay together.

At midnight, Sky-mother-in-law talked about her daughter, Nahgoome: "Don't they know to place three stones on the hearth if there are no children? Don't they know they should put up columns and build if they don't know house construction? Don't they know they should make irrigation ditches if the harvest is poor?"

Then Sky Father-in-law noticed Bat and was so angry that he picked up a pestle and threw it at Bat, flattening his nose, which explains why bats have flat noses today. Bat then asked if Sky-Father-in-law had three bad messages or three good messages, but received only silence in reply. Bat returned to earth and repeated what it had heard. It was only after this that humans were able to live well and multiply.

This also explains why bats are viewed positively and crows are viewed negatively.

Family Clan

mbzꭓə^{44} m̩^{55}

Human-son Lehwherow and Sky-Nahgoome had nine sons and seven daughters that became sixteen families. The nine sons were not very filial, which made Sky-father-in-law so angry that he sent floods. After the floodwater receded, the sun shone and the earth was so hot that it cracked. The only humans who remained alive were Sky-Nahgoome and Human-son Lehwherow's youngest son and youngest daughter.

Sister said, "The two of us should become a family."

Brother said, "We will each carry a millstone to a mountain top and then roll them down. If the two millstones join together in the valley, then we will marry." Next, one went up one side of a mountain valley and the other went up another side of the same valley. Then they rolled the two millstones down into the valley. When they walked down into the valley they found that one millstone was on top of the other one—they were a perfect match. They thought, "The two millstones have come together perfectly so now we must marry."

They were very happy after they married. Later, it was time for Sister to give birth but she could not. Two more months passed and out of Sister passed what looked like cow excrement. This upset them so much that they both wept loudly. After three days and three nights passed, Sister said to her husband, "Take this and go here and there. Put one scoop here and stick one scoop there." Brother then took it and went everywhere, putting blobs of it here and there. When he finished, he sadly slept where he had put the last blob.

When he woke up, he found that there was a family at each place where he had put a blob. Columns of smoke rose here and there. They named the families Tree where the blobs had been put on trees and Stone where the blobs had been stuck on stones.

Now, we, these Li families and Wang families, trace our names to that time. People are descended from families created at that time.

Ahpee Rahngahn

li^{44} ʙu^{55} ndzə^{53} t^{h}ʙu^{11}

Long ago a very powerful Namyi man named Ahpee Rahngahn was born in a place that is now called Nan Loocha. He had magic powers and could not be killed though the Han people tried very hard to do so. Later, the Han brought the daughter of a Han lord and gave her to Ahpee Rahngahn. Later, they had a daughter. Even when the daughter was old enough to walk Ahpee Rahngahn refused to explain to his wife his secret; how he did not die when he was chopped to pieces by the Han, but became whole again.

One New Year's Eve, Ahpee Rahngahn thought, "She is now my real wife so I will tell her the truth." Then he drank, became drunk and said to his wife, "From tonight on I will trust you. One of the roots of my soul is in the Hasahbumy Mountains, one is in the Daya Mountains, one is in the Ondro Ahahku Mountains, one is in the Loogoo Yeeneeme Mountains, one is in the Chalahma Mountains, one is in the Nibo Zibo Mountains, one is with Mother and one is with you. The one with you is under the hearth stone here."

His wife had no time to go and bring back a pen so she bit off half of her little finger and, with her blood, quickly wrote what her husband had just revealed to her. Then she said, "You are very powerful. Can you shoot a letter about our New Year celebration to the third door of my father's home?"[A]

He said, "How easy! If there were ten doors I could shoot through them all. Put the letter on my arrow."

The wife took the letter, put it on the arrow tip and he shot it through the three doors. The paper was not even a little torn. This ancient arrow was so powerful that it could reach and kill people who had been walking away from the arrow for a month.

After receiving the letter, the lord's family's soldiers dug in the places he had mentioned for the roots of his soul. They dug in today's Hasahbumy Mountains for more than a month but found nothing. Each day they went to dig in the mountains and the next day when they returned, the places where they had dug were filled in. It seemed no one had ever dug there. The root of his soul, they believed, was inside the mountain and if they could cut it, then Ahpee Rahngahn would die. Then one night the solders said, "We will soon leave and not dig anymore."

Then an old man who had forgotten his pipe near the place where the soldiers were digging went back to get it and heard the root of Ahpee Rahngahn's soul saying to itself, "Oh, they are very near me."

[A] Long ago, kings lived in houses with three doors or entrances. The outer two were huge gates and the king lived inside the third or inner entrance.

Then the old man yelled, "Come back quickly!" and called the soldiers back. They dug for just a moment and the black root of his soul appeared. The soldiers cut it and a huge amount of blood gushed out, drowning all the soldiers. The blood covered the soil and stones of the Hasahbumy Mountains, which explains their red color. Other soldiers then set out to catch Ahpee Rahngahn but they could not. Though he was without the root of his soul, he was still very powerful.

He was chased from Nan Loocha. He passed by and above the Dayi Mountains. One valley was just one step of his horse. After reaching Tholo, Ahpee Rahngahn leapt to Makahlo, where you can see his horse's footprint on a stone. From Qimgo he went on and reached Luma where the Han soldiers who were pursuing him found his footprints. This is why Han call Lu ma 'Lizhou'.[A] They went further up in the area and then found new footprints so they called that place Xinhua.[B] They continued on and reached 'Lugu' where they lost the footprints. The name Lugu comes from this story.[C]

Later the soldiers caught and bound him in chains. When they almost reached the Hasahbumy Mountains, Ahpee Rahngahn said, "I'm thirsty," so they let him drink. When he put his head down to drink he drank and drank and didn't stop.

The soldiers said, "This is not good," looked into the water and saw two dragons that had come to save him. They had almost swallowed him with their wide-open mouths. He would have been swallowed by the dragons and saved if the soldiers had waited a moment longer.

The soldiers pulled him back up with the chains, took him to the lord's place and killed him.

[A] In Sichuan Chinese Dialect, *li* 礼 means 'found something,' which explains why Lizhou 礼州 was so named.

[B]新华. 新 = new; 华 = Han (as in Han Chinese); fancy, beautiful.

[C] *Lu* 泸 is similar in sound to *luo* 落 in Sichuan Chinese Dialect that means 'lose', thus the place was called 'Lugu'.

Libu Dandee

li^{44} ʙu^{55} ndzə^{53} t^{h}ʙu^{11}

Long ago, Dandee from our Libu Clan had powerful magic and was expert at doing religious activity. Whatever he summoned during his religious activity came. He was able to change things—he could make an ill person well, make a healthy person sick and bring such disasters to a family that ensured their crops would fail and that their livestock suddenly died. Whatever deities he called, then those deities came. If he needed one small measure of deities, then a small measure of deities came when he chanted. And if he needed a large measure of deities, then a large measure of deities came when he chanted.

A Han family struggled to get power from a powerful king's family that lived at the same time as Libu Dandee. They often schemed to provoke the king's son. Later the Han people said to the king, "Take your metal hat and our grass hat and put them on the lake surface. The person whose hat doesn't sink will take power."

The king's metal hat weighed 600 kilograms. The Han's grass hat weighed less than one kilogram. The Han thought that the king's hat would surely sink. Then the king was cheated and went to Chonghai Lake in Ondro, where the Han had prearranged everything. They waited for the metal hat to sink all day but finally, it was the grass hat that disappeared. The king's hat did not sink. Then a Han man gestured with his lips to a boatman, who used his paddle to push the metal hat under the water.

The king's family didn't know what else to do so they posted notices along the streets announcing a search for someone who could retrieve the metal hat from the lake. The notice said, "I will reward whoever takes the metal hat from the lake. If he asks for silver, I will give silver, and if he asks for gold, I will give gold."

Libu Dandee said, "I can do that." Then the king's people brought a horse to Dandee's home and asked him to help. Dandee did rituals and called two large measures of deities. He gave the deities to his apprentices and said, "I will shake the rope when I grab the hat at the lake bottom. You then pull the rope. Crush these deities and put them in my eyes and nose if I die."

They then made ropes from plant material for seven days and seven nights, tied the ropes around his waist and lowered him into the lake. Three dragons were twined around three sandalwood trees at the lake bottom. The hat covered the top of the middle tree. When he tried to take the hat, the dragons came to bite him again and again. He could not get the hat and shook the grass rope, but the water was very deep and his helpers did not feel the rope was shaking. Thus Dandee died in the lake and that evening, his corpse floated on the water surface. Dandee's sad apprentices crushed the deities and put them in his mouth and nose as he had instructed. A short time later, Dandee vomited much water and then returned to life.

The king's family then asked, "What do you need?"

Dandee said, "Give me three dogs, three chickens and three cats."

He had failed and was full of self-contempt. The king's family gave him three dogs, three chickens and three cats and he came back here on the Dayi Mountains and killed the chickens, dogs and cats, and then swore a solemn oath to stop doing rituals.

He returned home and found his wife was sick because the mountain deity was unhappy that he had killed the animals. He didn't know what to do, because he had just sworn never to do rituals again. But in order to save her, he did rituals and, as part of the rituals, killed animals again. When she recovered, he didn't do rituals again so he lost his magic powers. It was not that he was unable to be powerful; he lost his power because he had sworn not to kill animals for ritual purpose.

So now our Libu Clan does rituals, but we invite *pahsuh* from other families. This is why there are now no *pahsuh* in the Libu Clan.

The Seven Daughters

a^{44} ma^{55} do^{53} dzə^{53}

Long ago a family had seven daughters. The parents were very worried that they had no sons so the father went to consult a fortuneteller who said, "Kill your seven girls then you will have sons." The father then hoped his daughters would die, but he was unsure how to kill them. Then he remembered there was a pond on a mountain used for terrace irrigation. Villagers had used water from a stream that flowed near the village to irrigate the terraced rice fields on the lower part of the mountain, but the water was so limited that only a few of the rice fields could be watered. Consequently, they dug a pond to ensure that every family had enough water to irrigate their individual fields. The pond was ten meters long, five meters wide and about two meters deep. Every year, except for the time people plant rice in the terraces, the pond filled with water. Children climbed inside and played in the soft sand when the pond was dry, and their animals were grazing on the mountains. Sometimes, children collected wild onions on the mountains for pig food. Everyone believed that many monsters lived near the pond in deep forests. Thinking about all of these things, he said to his daughters, "Let's go collect wild onions." Then they left and went to the mountains. The father told the seven daughters to stand in the pond, began filling it with water and said, "I'll tell you when it's time to pull onions."

The girls said, "Father, Father, the water is up to our knees. It's time to pull onions."

The father said, "Oh, it's not time to pull onions. There's no need to hurry. Later, we also need to make backpacks to carry the onions back home. We'll pull the onions when the water is waist high."

When the water was waist high the girls said, "Father may we go pull onions now?"

The father said, "It is still not the right time. We'll pull onions when the water reaches your armpits."

Later the Father said, "We'll pull onions only after the water reaches your necks."

Six girls drowned in the pond. Then monsters took the girls one by one out of the water, and because they were looking for dead girls to eat, they tickled them, taking the ones that didn't respond back to their home. The youngest girl was not dead but the monsters thought she was, because she did not respond when they tickled her, so they took her back to their home, too.

The corpses were butchered and eaten by the monsters. Only the youngest girl remained. She had all her sisters' jewels. The daughter of the monster family liked these jewels and said, "Please give me your jewels."

Seventh Daughter said, "If you want my jewels, let's change bedrooms."

The monster daughter agreed so they changed bedrooms. Meanwhile the monster parents decided to kill Seventh Daughter and eat her. They went to the bedroom where they thought Seventh Daughter was sleeping.

The monster's daughter said, "Father! Father!"

The monsters said, "Your father is far away."

The monster's daughter said, "Mother, Mother."

The monsters said, "Your mother is far away," and then they grabbed and killed her.

The parents got up at one o'clock the next morning and called, "Come and take meat to our relatives and friends." They still didn't know that they had killed their own daughter.

Seventh Daughter fearfully said, "I have a stomachache," and would not get up. Later, when she did get up, the monster parents scooped meat out of a pot and told her to divide it among the neighbors. The monster scooped up a bowl of soup and meat made from their cooked daughter and said, "Go give this to the family over there." When she got half-way, she pulled up her skirt a bit above her belt, poured the soup out on the ground and put the meat in the small pouch she had formed with the skirt top. After she did this several times, the small pouch she had made was full of meat. Then she ran away. At the same time, the monster parents realized what had happened and yelled, "Neighbors! We unknowingly killed our daughter and ate her flesh. Untie the dogs! Quickly untie them!" The loudly yelping dogs got near Seventh Daughter, who dropped some of the dead monster daughter's flesh. The dogs stopped and fought over the flesh while she ran a little bit ahead. The dogs quickly finished eating the meat and resumed the chase.

After she tossed the last piece of flesh to the dogs, Seventh Daughter came to a simple wooden bridge made of two poles over a river. She crossed the bridge, lifted up the ends of the two poles and dropped them into the river. She noticed a straw pile and hid inside. Her two sash ends were outside the straw pile, and looked just like the leaves of a plant that emerges in Spring, signaling the time to begin plowing and sowing.

The dogs thought, "Oh, it's time for spring sowing," and left. How pitiful Seventh Daughter was. She ran and ran, and then found a monster spinning hemp.

The monster said, "Oh! It is very good of you to come to help spin hemp. I'll go cook lunch for us." After the monster left to fix lunch, a child came, munching on a piece of snot.

Seventh Daughter asked, "Where did your father and mother go?"

The child said, "My father and mother are heating the steamer. They will kill and eat you."

Seventh Daughter fled again. She ran until she almost died and then met another hemp-weaving family. A monster in this family said, "Quickly, come help for a moment. I'll go cook lunch and bring it here." Then a child came squeezing and munching on a ball of snot.

Then the girl ran back to her own home. The night she got back, one of her brothers died and her father would not acknowledge her as his daughter.

Later he said, "First, cut a log into two pieces, roll them down from up here and see if the two pieces are close to each other in a flat place when they stop rolling. If they are, it means you are my true daughter."

Seventh Daughter did this and the two log ends were close to each other, but the old man would still not acknowledge her.

Later he said, "You roll two millstone halves down into the valley and see if they are close to each other in a flat place."

Seventh Daughter did this and when the two millstone halves stopped rolling, they were joined together. Her father still would not acknowledge her. Then he took a pot, baked it on the hearth and said, "Spit into the pot and if bubbles come, then you are my daughter." Bubbles came when she spat but he still would not acknowledge her.

Then her mother said, "My daughter, your father will not acknowledge you and I am at a loss. I will divide our property, give you one of all I raise here and you must leave and marry in a place where all the livestock make noises. Here are some rapeseed. Scatter them as you walk, so I can find you later."

Seventh Daughter walked and walked and reached a place where there were very attractive houses. Half of the cows and goats made noises there, but the other half didn't. Then the daughter walked on and at a simple hut made of corn stalks, all the livestock made noise. She thought, "Mother said that I should stay where all the livestock make noises." Then she entered the hut and found an old woman sitting inside.

The girl asked, "Mother-in-law, do you have sons? I will be your family's wife. "

The old woman answered, "I have a son."

The son returned later, but was so shy he would not come inside. The old woman said, "She says she will be your wife. Come inside," and then the boy came inside with a bag of birds he had trapped.

Seventh Daughter made a fire, carried the old woman near the fire to get warm, roasted the birds and gave them to the old woman to eat. The old woman said, "Oh, roasted is tasty, tasty."

Later the girl asked the boy, "Where did you trap these birds?" but he would not tell. She then took a needle and threaded the string from the string ball into the bottom of his jacket. The string trailed after the boy as he went to the place where he trapped birds. The girl followed the string and found him on a silver island taking birds out of his traps.

As the two returned home together, the boy said, "Don't be scared when you hear frightening noises at night." There were strange noises and, in less than seven days, a beautiful house appeared.

Later when rape blossomed, her mother followed the rape-flower road that grew from the rapeseed her daughter had planted earlier. After she found her daughter, she stayed with her for some days and then returned home and said to her husband, "Oh! You wouldn't acknowledge my daughter! Now she is very rich."

The old man said, "I should go visit once," and also followed the rape-flower road. When he reached the daughter's home she asked, "Father, will you go through the gold door or silver door?"

The father answered, "I will go through the gold door," but his daughter made him go through a wooden door, which nearly fell and crushed him.

That night the daughter asked, "Father do you want to sleep in the gold or silver bed?"

The father said, "My daughter, I will sleep in the gold bed." But later he slept in the silver bed and gnawed on the silver with a strange sound.

The daughter said, "Father, you don't need to bite. I'll give you silver and gold when you return home."

The day her father was to leave, the daughter said, "This is your lunch," and gave him a bag containing wasps, snakes and frogs. She said, "When you get to the pass between my home and your home, tie the horse reins to your legs and have lunch."

When he reached the pass, he opened the bag. Wasps and snakes came out and stung and bit the horse. The old man was pulled by the racing horse and torn apart, so that only one of his legs returned home pulled by the horse.

The old woman said, "That is because you would not acknowledge your own daughter," untied the leg and cremated it.

The Puppy

li^{44} ʙu^{55} ʂə^{11} pə^{53}

Long ago, a son lived with his father, who often went hunting. One day the Father took the big hounds with him, leaving only a little puppy at home, which went with his son when he herded their livestock. Every day when he left home, the son took a rice ball for his lunch. When he ate lunch the puppy whimpered, "I want a rice ball. I'm very hungry."

The son angrily said, "I don't have enough to eat, so you get away!"

The puppy yelped, "Wah! Monster said she will come, kill and eat you tonight."

The son felt very scared and quickly asked, "Friend, did she really say she was going to come eat me?"

The puppy answered, "Yes, she really will come."

The boy said, "What should I do? Father went to hunt so I'm alone. What should I do? My friend, if you don't help me, who will?"

The puppy nonchalantly said, "Don't worry. When we return home, I'll tell you what to do." Later, when they drove all the livestock back home, the boy was so frightened that he could hardly sit or stand. The puppy said, "Tonight, hide in the cattle stable."

The boy thought, "Who knows what will happen?" and hid in the loft of the cattle stable. As darkness slowly descended, the monster came and thrashed here and there with her long breasts, breaking open the cattle stable door. When she got inside, the cattle butted her from one to another. She finally fled when dawn came.

The next day, the son made a very big rice ball for lunch. At lunchtime, he divided the rice ball with the puppy and said, "What will we do tonight?" as tears streamed from his eyes.

The puppy said, "Don't be scared, don't cry. Tonight, hide in the horse stable."

That night, the son hid in the horse stable. When it got dark, just like the night before, the monster used her very long breasts to thrash here and there and broke inside the horse stable. The son was so scared he didn't dare breathe. The monster was kicked here and there by the horses and finally left.

The next day, they went to herd livestock again. The boy divided the rice ball and gave the bigger half to the puppy to eat and asked, "Friend, tonight, what should I do?"

The puppy said, "Don't be scared. Hide in the sheep stable." After they returned home with the livestock, the son hid in the sheep stable. When darkness slowly came the monster arrived, broke open the sheep stable door, was butted here and there by the sheep and fled when dawn came.

The next day at noon when they were herding, the boy gave all the rice ball to the puppy and said, "Friend, I hid in the cattle, horse, and sheep stables. There are no more stables to hide in. Tonight, where will I hide?" and then he began crying.

The puppy said, "Don't be scared. Tonight, hide in our family loft. Father will return."

After the son put the livestock in the stables that evening the puppy said, "Keep the charcoal red in the hearth. Put a back-basket near the hearth. Cover the back-basket with a jacket. Carry two buckets of water up into the loft. Bolt the door tightly. If I whimper, then Father is coming back and you open the door. But if I say '*piang piang*', then it is the monster coming so don't open the door."

After they ate, the boy bolted the door and hid in the loft. Later that night the puppy called *piang piang*, and soon the monster used her breasts to thrash here and there, broke open the door and entered. She happily thought the back-basket was the boy and blew on the charcoal in the hearth until it glowed red in preparation for roasting him.

As she chewed on the back-basket, the son carefully poured a little water onto the hearth from the loft. The monster said, "Cat, don't pee. If you stop that we will roast and eat the boy together." She again blew on the charcoal. Then the boy scooped a little water out of a bucket and dribbled it on it on the hearth. The monster said, "Don't pee in the fire. Let's roast the boy and eat him together." The monster blew and blew on the fire and the boy dribbled water on the fire again and again until she fled at dawn.

The next day the son cried again. The puppy said, "Don't cry. Tonight your father will truly return."

The night, after they had brought all the livestock back home, Father returned with much game. The son wept, hugged his father and said, "I thought I would never see you again." After the father heard all that had happened he was so angry that he wanted to hack the monster into pieces and sharpened his ax. That night after eating a meal, they made a fire in the hearth and the father took the ax and hid behind the door.

The monster came, saw the door open and thought, "Tonight, I can eat the son." As soon as she stepped inside the door, the father hacked her feet and she fell to the floor. The hounds then fought each other over the monster's flesh and quickly devoured her.

Brother and Sister

li^{44} ʙu^{55} ʂə^{11} pə^{53}

Long ago a brother and a sister were very kind to each other. The brother often was away hunting. When he was at home, his wife was very kind to the sister. When he was gone the wife beat and scolded her.

One day when Brother was away hunting, the wife scolded, "Go wherever you like. This is not your home," which made the sister weep. Later the wife gave Sister very little food and said, "Don't sleep here anymore. This is not your home." Sister had no choice but to sleep under the eaves of the family's pig sty. When the wife saw this she angrily beat her and said, "Go wherever you want, don't come back here again."

Sister was so sad she went looking for her brother. She picked fruits from trees, and when she couldn't find fruit, she ate tree leaves and grass. She met some chicken herders and asked, "Did you see my brother?"

The chicken herders answered, "Your brother passed by here with a gun and some hounds."

Sister wept and went on until she met some pig herders in a valley. She asked, "Did you see my brother?"

They answered, "Your brother passed by here with a gun and some hounds."

Sister cried and went on until she met some cattle herders around a hill. She asked, "Did you see my brother?"

The cattle herders answered, "Your brother passed by here with a gun and some hounds."

She cried and went on until she met some sheep herders in the forest. She asked, "Did you see my brother?"

They answered, "Your brother passed by here with a gun and a hound."

Brother returned home nine days and nine nights later. He put down the game he was carrying by the door and asked, "Where is my sister?"

His wife answered, "Your sister said she missed you and went looking for you. Didn't you meet her?"

The brother was so angry and sad that he cried the whole night. The next day, he went looking for his sister. When he met the chicken herders, he asked, "Did you see my sister?"

They answered, "Your sister passed by here, holding fruit and sadly singing 'I'm looking for Brother,' with streaming tears."

Brother went on and met pig herders in the valley. He asked, "Did you see my sister?"

They answered, "Your sister did pass by here, holding fruit and sadly singing 'I'm looking for Brother,' with streaming tears."

Brother went on and met cattle herders on the hill and asked, "Did you see my sister?"

They answered, "Your sister did pass by here, holding fruit and sadly singing 'I'm looking for Brother,' with streaming tears."

Brother was now very hungry so he picked fruit and ate it and continued on until he met some sheep herders in the forest. He asked, "Did you see my sister?"

They answered, "Your sister did pass by, holding fruit and sadly singing 'I'm looking for Brother,' with streaming tears."

Then he shouted, "Sister! Sister!" and went on, searching for his sister, shouting her name, deep in the forest.

When it rained, he fretted, "She is surely soaked," and went on searching for her.

When it snowed, he worried, "My sister is chilled by the snow," and looked for her in the snow.

He searched for her until tree flowers blossomed again. One day when he called in the forest, he heard a sound and rushed there. Sister had turned into a cow and was eating bamboo leaves. Brother hugged the cow's neck and called, "Sister, Sister," but Sister could no longer speak; she could only shed streaming tears.

The rə^{53} ʈʂə^{53} li^{53} la^{53} Ritual

li^{44} ʙu^{55} ʂə^{11} pə^{53}

A father and his son set net traps for wild animals and caught a deer. After they killed and butchered the deer, they left but forgot their knife. They were already half-way home when they remembered the knife. The son said to his father, "Go back and get the knife."

The father said, "You go back and get it." The son was very lazy and refused so the father started back to get the knife. When he got to the place where they had butchered the deer, a monster family that collected the souls of dead animals was there. The father was taken, put in a metal cage, tied up and taken away by the monster family.

Meanwhile, the son waited three days and three nights at the foot of a mountain, but his father didn't return. Then he went looking for his father.

The son passed through nine *jeh* forests, nine *she* forests and nine *dooby* forests and finally reached the monsters' home where his father was in a metal cage that had been placed above the hearth.

The son asked, "Have you seen my father?"

The monsters said, "We haven't seen your father."

How pitiful his father was, for his soul had been taken! He could not speak, but a tear dripped from his father's eye and fell on his son's knee.

The son looked up above the hearth and said, "You said you didn't see my father but in fact, you have put my father in a cage."

The monsters said, "Do you need the soul or body? We will only return one."

The son was unsure what to say for he wanted to take the soul of his father and leave, but he was afraid of leaving the body. He also wanted to take the body and leave but he was afraid of leaving the soul. Finally he said, "I want the body," and the monsters then gave him the body, which he carried on his back through nine *jeh* forests, nine *dooby* forests and nine *she* forests. When they came out of the *she* forest, the wind and clouds came and blew, making the sound *bong*. After the wind and clouds finished blowing, he discovered that his father had vanished from his back. He had no idea where his father had gone or what he should do.

He grabbed here and there and his right hand caught *she* branches and his left hand caught *heru* grass. Then he thought, "My father's soul may have become these blades of grass and branches of *she*." He took the grass and branches back home. This explains why we Namyi in the Cut-Back-Soul Ritual use *she* branches and blades of *he ru* grass to call the soul back.

ja

mbzə̤[44] m̤[55]

I want to tell you about the history of tobacco smoking. Three wives went to cut *druhhi*[A] together one day and when they were returning home with bundles of *druhhi* on their backs they crossed a bridge. A crow cawed, "There is a son in the knee of the woman in front." The wife in front then ran back so that she was behind the other two wives.

The crow cawed, "There is a son in the knee of the woman in the rear," and then the wife ran so she was between the other two wives.

The crow cawed, "A son is in the knee of the woman in the middle. If you don't believe me, prick your knee with your sickle."

The wife with the swollen knee took her sickle, pierced her knee and a frog hopped out. She was so angry that she wanted to beat the crow. The frog then said, "Mother, Mother don't chase the crow! You are carrying a heavy load. Give me the sickle and I'll carry it."

The wife angrily threw the sickle down. The frog picked it up in his mouth and hopped toward the women's home. The wife quickly followed the frog who, when he reached the home, put the sickle inside the home near the door and sat by the hearth.

Later, when they were eating, the wife threw a few grains of rice on the floor which the frog ate.

ଓ୪ଌ

The frog said, "Mother, it's time for me to marry," a few days later.

"Your finding a wife is as impossible as me finding another husband!" the frog's mother said.

The frog said, "Mother, sew a little bag for me, put several hemp seed inside and then I'll buy a wife and bring her home."

The frog's mother wondered what the frog would do, sewed a tiny bag and put it around the frog's neck. He hopped away with the bag hanging under his neck. He reached a home and said, "Father-in-law's family, are there dogs? I have come to buy a wife."

The family really wanted to laugh but said, "Oh! Our daughters have been given to other people. Please put your hemp seed in the mouse hole in the wall behind you."

The frog found that the hemp seed had been eaten by mice when he got up the next morning. He said, "If you can't find and return the hemp seed then catch the mouse and give it to me."

[A] The *druhhi* plant is cut and taken home to put in livestock enclosures. The animals' feet mix the plant with manure in the enclosures. Later, the manure is dug out and put on fields as fertilizer.

The whole family worked together, smoked out the mouse, tied it up and gave it to the frog, who then left and went to another home. He said, "I have come to buy a wife. Where can I tie my mouse?"

The family members said, "Tie it to the leg of the cat beside you."

The frog found that the cat had eaten the mouse when he got up the next morning. He said, "I was using that mouse to buy a wife. Please catch the cat and give it to me or I won't be able to find a wife."

The family caught the cat and gave it to him. The frog left and went to another home. The frog said, "Father-in-law, do you have daughters? I have come to buy a wife. Where should I tie up my cat?"

The family really wanted to laugh when they saw the frog. Finally, Father-in-law said, "Tie the cat to the leg of the dog beside you."

The next morning when the frog got up he found that the cat had been eaten by the dog. He said, "Father-in-law's family, if you don't have girls to give me then give me the dog. I need it to buy a wife." They were at a loss as to what to do, so they gave him the dog.

Then the frog hopped to another home and said, "Father-in-law, do you have any dogs? I'm here to buy a wife. Where should I tie up my dog?"

Father-in-law said, "Tie the dog to the leg of the horse beside you."

The next morning when the frog got up he found that the dog had been kicked to death by the horse. He said, "If you don't give me the horse then I am not able to get a wife," and the family gave the horse to him.

Frog took the horse and hopped to another family that had seven daughters.

The father of the family said, "Dogs are barking, go see what it is," to his eldest daughter. She left, came back and said, "There is nothing there."

The barking continued and then the second daughter went to look. She returned and said, "Mother, nothing is there."

The barking continued and then the third daughter went to look. She returned and said, "Mother, nothing is there."

The barking continued and then the fourth daughter went to look. She returned and said, "Mother, nothing is there."

The barking continued and then the fifth daughter went to look. She returned and said, "Mother, nothing is there."

The barking continued and then the sixth daughter went to look. She returned and said, "Mother, nothing is there."

Finally, the youngest one went, returned and said, "Oh! Mother! A frog leading a horse is standing by the door."

The frog entered the home and said, "Father-in-law, I have come to buy a wife."

The father of the daughters said, "Drive out that frog!"

The mother said to the youngest daughter, "Dress up like a bride! Take a pestle and when you are half-way to the frog's home, beat it to death and return home."

The youngest daughter did dress like a bride, took a pestle, mounted the frog's horse and left. The daughter, the horse and the frog walked for a short time and then the girl took the pestle and repeatedly threw the pestle at the frog but he hopped away each time and was not beaten. Each time she threw it at the frog, she missed and then the frog bit the pestle and gave it back to the girl, who did this again. They repeated this all the way to the frog's home. When they reached the home, the frog said, "Mother, I bought a wife and have returned. Come open the door."

The mother said, "If you really bought a wife and brought her back here it must mean that it is no longer necessary to pay bridewealth."

The frog said, "If you don't believe me, peep through the door crack."

Then the girl shouted from outside and the frog's mother saw her.

Three days later a neighbor family was holding a wedding and came to the frog's home to invite them to attend. Frog's mother and wife went to the wedding while the frog remained at home, squatting by the hearth.

The girl thought, "I have a frog husband," and was so sad that she ate nothing at the wedding. Instead, she wrapped up a few pieces of meat and returned to the frog's home. She handed the meat to him and scornfully said, "Frog, other people marry by having banquets with wonderful food."

The frog said, "Go to the storebox and eat as much as you want. We have never eaten other people's leftovers." The girl then opened the storebox and found that it was full of meat.

The girl asked, "Where did you get this? Where did it come from?" but the frog would not tell.

ଔ

One day, there was a big horserace and the frog's wife attended. When she returned, the frog asked, "Whose horse won?"

The frog's wife said, "Sehzee Baho's horse is famous." Later, when she opened the storebox she found it was full of meat again. She then realized it was no ordinary home.

Some days later another family came to invite them to a wedding. The wife pretended to go to the wedding but actually hid in the loft of the home. As soon as the frog's mother left, the frog somersaulted three times, became a very handsome young man, tossed the frog skin behind the door and left. Then the wife took the skin and burned it in the hearth fire.

When the frog returned, he said, "Oh! If only seven more days had passed, I would have permanently become a handsome young man!" He then became a frog again and died.

His wife was very sad. Every time she swept the house, she swept the trash behind the door. After some days, three bamboo shoots sprouted. She thought the middle one was her dead husband and broke the other two. Some days later as she was sweeping the house, the end of her skirt struck the young, brittle bamboo shoot, breaking it, which made her cry and cry.

Later, a tobacco plant sprouted up. She picked some leaves, smoked them and felt better. This explains the origin of smoking tobacco.

Two Sisters

a^{44} ma^{55} do^{53} dzə̰^{53}

Long ago the mother of two daughters started off to the hemp field to weave hemp into cloth. Then a monster came to eat the mother. When it reached her side, the monster said, "Please look for lice on my head."

The mother agreed and began searching for lice. She found many lice and gave them to the monster, who gobbled them down. When she finished, she said to the monster, "Now, it is my turn. Please look for lice on my head." The monster used her long fingernails, stabbed down into the mother's head, killing her, sucked out her brains and went to her home, hoping to also eat the two daughters.

When the monster reached the doorway of the daughters' home she said, "My daughters, open the door."

The elder daughter peeked through the door crack and said, "You are not our mother. Our mother wears a hemp skirt."

The monster returned to the dead mother, took off her hemp skirt, put it on, returned to the home, pretended that she was the girls' mother and told them to open the door. The elder daughter said, "You are not our mother. Our mother usually wears a large cloth hat," and refused to open the door.

Then the monster waved her large, long breasts by the door crack. The younger daughter was thirsty for milk and when she saw the breasts she said, "Mother, just one hemp stalk is propped against the door."

The monster easily pushed open the door and came in. The two sisters gave her one loaf of round bread and she ate it all. Then the daughters said, "You are not our mother. When our mother is given a loaf of bread she breaks it in half and gives half to us." Then the monster broke another loaf of bread in half and gave each of them half to eat.

Later the monster said, "If you have no head lice, come sleep with me."

The elder daughter said, "I have head lice," so the younger daughter agreed to sleep with the monster.

The monster said to the elder daughter, "Bring a rooster, a bucket of water, a ball of string and some hemp seed and put them by my pillow." The elder daughter obeyed and then went to sleep.

Later, the monster was chewing something so loudly the elder daughter woke up and asked, "Mother, what are you chewing?"

The monster said, "I'm chewing hemp seed."

The elder daughter asked, "Mother, what is that wet thing in your bosom?"

The monster said, "That awful rooster splashed water out of the bucket."

The elder daughter asked, "Mother, what is rolling around in your bosom?"

The monster said, "This bad rooster is rolling the ball of string around."

Then the daughter knew what had happened and said, "Mother I want to go outside to pee."

"Pee in the kitchen," the monster said.

"The kitchen may bite me," the daughter said.

"Squat by the millstone," the monster said.

The daughter said, "The millstone may bite me. Mother, use nine ropes to tie me, and pull me back when I call you from outside." The monster agreed and tied nine ropes around the girl. Once outside, the daughter untied the ropes, fastened them around something else and ran to the tree above the spring where the girl's family fetched water.

The monster took the younger daughter's intestines to the spring to rinse the next morning. The elder daughter wept when she saw this. A teardrop fell on the monster who then looked up and saw the elder daughter. The daughter said, "Mother, do you want to eat some fruit? I'll pick some for you."

The monster said, "Yes, I want some."

The daughter picked a fruit and threw it to the monster, who quickly ate it and said, "It is tasty."

The daughter said, "Mother, go home, bring a piece of pig fat, come back here, rub it on the tree trunk and climb up."

The monster agreed, came back and rubbed fat on the tree trunk. It was then too slippery for her to climb up. The daughter said, "Mother go home and bring the spear behind the door. I'll use it to get more fruit for you to eat."

The monster returned, got the spear and brought it back to the spring. She said, "Oh! Don't kill and slaughter me! If you do, my flesh will turn into nettles, my blood will become an ocean and my bones will turn into cliffs. You will not be able to escape."

The daughter then picked a fruit, gave it to the monster and asked, "Is it tasty Mother?"

The monster said, "Yes, it is very tasty."

The daughter picked another fruit on the end of the spear and passed it to the monster. When the monster put it in its mouth, the daughter stabbed down and killed the monster, whose body became nettles, blood became an ocean and bones became cliffs.

Later, when a deer passed by, the daughter said, "Deer, help me get out of here."

The deer said, "Dogs are chasing me. I can't help you."

A short time later dogs came and she said, "Dogs, help me get out of here."

The dogs said, "We are busy chasing a deer. We can't help you."

Later, two deer hunters came. She said, "Help me get out of here and I'll be your wife." Then one man put his goat-skin vest in the upper place under the tree and the other man put his

goat-skin vest in the lower place. She jumped, fell on the upper one and then rolled onto the lower one. The two men fought for the girl.

The two men later wanted to kill her as a part of a ritual and brought some branches to use. The girl took a handful of hemp seed, chewed a few of the seed and daubed them on the branches. Later, when the men noticed this they thought, "There are bird droppings on the branches. They are dirty so this is not a good day to do a ritual." Then the two men brought more branches, but each time the daughter did the same thing again.

Each time the men were gone, the daughter called to her mother in the sky and her mother always replied in the same way: "I am still steaming, washing, spinning and weaving hemp." But one day her mother lowered a bag woven of hemp cloth down from the sky. The girl jumped into the bag. The two men used a knife and slashed at the bag because they wanted her to stay for the ritual, but the bag moved up so quickly that their knife only slashed the girl's toes. That is why today, people's toes are of uneven length.

Rabbit Father-In-Law

li^{44} ʙu^{55} ʂə^{11} pə^{53}

Orphan's parents had died and then he had to work for others for four or five years. One day, Rabbit came and befriended him. He said, "Han businessmen will pass by here carrying nine baskets of cloth. On that day, I will slowly run in front of them. They will put down the cloth to chase me. When they do that, you grab the cloth and hide it."

When the Han businessmen came, Rabbit hopped and danced in front of them and then the businessmen said, "Oh! Such a big rabbit! Let's catch him!" They put down their cloth and chased Rabbit. At this time Orphan came out from where he was hiding, picked up the cloth and hid it.

ଔ

The next day, Rabbit and Orphan took the cloth and went to a home that had seven daughters. To show how rich they were, both Rabbit and Orphan tore strips of cloth, pretended to spit into the cloth and then wrapped up the spit.

The seven girls thought, "Maybe he came to buy you! Maybe he came to buy me!" They were so nervous and excited that they were unable to sit still and pinched each other.

Rabbit and Orphan bought the youngest one and then chose a day for the wedding—one month and three days later. Rabbit said, "On that day, the girl's family will send guests. When you come, shout and yell."

Orphan and Rabbit returned to Orphan's home while the girl stayed in her parents' home. Next, Rabbit and Orphan went to a king's home and Rabbit so frightened the family that they let them dig a hole in front of their house. Rabbit said, "Oh! When soldiers from the Rowrow family come, jump into this pit to save yourselves!" Then he told Orphan to take knives and spears and put them heads-up in the pit.

Later, when the bride's entourage could be heard in the distance shouting and yelling as they had been told to do, Rabbit shouted, "Oh! How terrible! Rowrow family's soldiers are coming! Haven't you already jumped into the pit?"

Then the whole family jumped into the pit and died. Orphan buried the family and the wedding was held in the king's home. The king's family was very rich. Orphan said, "Make yourself at home and butcher and cook as many goats and yaks as you wish."

ଔ

In time, a son was born. Rabbit later fell seriously ill and said to Orphan, "Up there in a cliff cave is an outstanding fortuneteller. Visit him and ask what we should do—what kinds of rituals should we do so that I'll recover."

Just after Orphan left for the cave, Rabbit disguised himself as a fortuneteller, raced to the cave and got there before Orphan arrived. When Orphan entered the cave and asked what to do, the 'fortuneteller' said, "Oh! Rabbit will not recover if you don't kill your son, dig out a piece of his liver and give it to Rabbit to eat."

Orphan returned home and sharpened his knife again and again. Rabbit asked, "What are you doing my son?" but Orphan wouldn't say.

After Rabbit asked again and again, Orphan finally said, "I was told that I should kill my son and give a piece of his liver to you to eat for only then will you recover."

Rabbit said, "Oh, my son, I was the fortuneteller. I was testing to see how much you appreciated me. Now everything is fine because I understand how much you love me."

Then they continued to love one another and lived together happily as one family.

མིའི་བུ་ལེའུ་རྣ་དང་ནམ་མཁའི་ཀ་གྲུ་མེ་གཉིས་ཀྱི་གདུང་རྒྱུད།

གནའ་སྐྱ་མོར་སྐྱེན་རྒྱ་གསུམ་ཡོད་ལ་ཆུང་བའི་མིང་ལ་མིའི་བུ་ལེའུ་རྣ་ཟེར།སྐྱེན་གསུམ་པོ་རྒྱུན་པར་ཞིང་རི་མ་ལོག་རྒྱུ་ཀུ་སོང་།

ཉེན་ཞིག་ལ། ནངས་ཧ་འཕྱངས་རྗེས་ཁོ་ཚོ་ཡང་བསྐྱར་ལོག་རྒྱུ་ཕྱིན་པ་ན། སྐར་ལོག་བརྒྱབ་ཟིན་པའི་ས་ཞིང་ཐམས་ཅད་ཕྱི་ར་ལེབ་མོར་བཟོས་འདུག ངུས་དེར་སྐྱེན་གསུམ་པོས་ཅི་བྱང་བ་མ་རྟོགས་པར་མགོ་འཐོམས་སོང་། ཡང་ཉེན་ཞིག་གི་ས་སྲོད་དུས་སུ། ཁོ་ཚོ་གསུམ་པོས་ཞིང་ལ་ལོག་བརྒྱབ་ཚར་རྗེས་སྲོང་པོ་ཞིག་གི་འོག་ཀུ་སྒྲས་ཏེ་ཅི་བྱང་བར་བསྐྱགས། ཡུད་ཙམ་འགོར་རྗེས། ཁོ་ཚོས་རྐད་པོ་ཞིག་གིས་ཡུགས་ཀྱི་དབྱུག་པ་ཞིག་ལྟར་ནས་ཡོང་བ་མཐོང་། དེ་ནས་ཁོས་དབྱུག་པས་ཅི་སྐྱར་ཀྱིས་ཞིང་ཐམས་ཅད་མགོ་རྟེང་བསྒྲོགས། གནས་ཚུལ་དེ་མཐོང་མ་ཐག་སྐྱེན་གསུམ་པོ་མགྱོགས་སྐྱར་དང་བརྒྱགས་སོང་ནས་རྐད་པོ་འཛོད་བཟུང་བྱས།

སྐྱེན་རྣ་ཆེ་བས"ཁོ་རང་སྐྱར་དུ་གསོད་དགོས"ཞེས་བཤད།

སྐྱེན་རྣ་འབྲིང་བས"ཁོ་རང་སྲོང་བོའི་སྟེང་ལ་འདོགས་དགོས"ཞེས་བཤད།

སྐྱེན་རྣ་ཆུང་བས"ཁོ་རང་སྟིང་རྗེ་བོ་འདུག་པས་མ་གསོད་ཅིག"ཅེས་བཤད།

སྐྱེན་གསུམ་པོར་ཁ་འཚམ་མ་ཡོང་ཕྱིར་ཁོ་ཚོས་མཉམ་དུ་རྐད་པོར་དྲི་བ་བཏོན།

ཁོ་ཚོ་གསུམ་པོས"ཁྱོད་ཀྱིས་ཅིའི་ཕྱིར་ང་ཚོའི་ཞིང་ས་མགོ་རྟེང་བསྒྲོགས་པ་ཡིན"ཞེས་དྲིས་པ་ན། རྐད་པོས"མི་འགྱངས་བར་ཤྭ་འོད་རྒྱུག་ནས་མི་ཚང་མ་ཤི་རྒྱུ་ཡིན་པས་ཞིང་ས་ལོག་བརྒྱབ་ནས་ཅི་བྱ"ཞེས་ལན་བཏབ།

གཏམ་དེ་ཐོས་རྗེས་སྐྱེན་གསུམ་པོ་འཇིགས་སྐྲག་སྐྱེས་ནས"དགེ་ཅི་བྱས་ན་འོས"ཞེས་བཤད་ནས་ཚུན་ལ་ཅེར་ནས་བསྡད།

རྐད་པོས"སྐྱེན་ཆེ་བས་ཡུགས་གྱི་ཞིག་བཟོས། འབྲིང་བས་ཤིང་གྱི་ཞིག་བཟོས། ཆུང་བས་ཀོ་གྱི་ཞིག་བཟོས་ཏེ་ཤྭ་འོད་རྒྱུག་དུས་ཚྭོད་ཚོ་རང་རང་གི་གྱི་ནང་དུ་མཆོངས་ཤིག"ཅེས་མུ་མཐུད་དུ་སྨྲས།

རྗེས་སུ་དངོས་ནས་ཤྭ་འོད་བརྒྱུག་པས་སྐྱེན་ཆེ་བ་རང་གིས་བཟོས་བའི་ཡུགས་གྱི་ནང་དུ་མཆོངས་ནས་ཕྱིན་པ་དང་འབྲིང་བ་ཤིང་གྱུར་བསྡད། ཆུང་བ་རང་གི་སྲིང་མོ་རྟོ་རྟོ་རྣ་མེ་དང་མཉམ་དུ་ཀོ་གྱིའི་ནང་དུ་མཆོངས། འོན་ཀྱང་སྐྱབས་མི་ལེགས་པ་ཞིག་ལ། སྐྱེན་ཆེ་བ་དང་སྐྱེན་འབྲིང་བ་གཉིས་ཀྱི་གྱི་གཟིངས་ཀ་ཅང་ཡྱིད་དྲགས་པས་ཆུའི་ནང་དུ་བྱིངས་ལ་སྐྱེན་ཆུང་བ་ཁོ་ནའི་གྱི་གཟིངས་ལུས་སོང་། སྐྱེན་ཆུང་བ་དང་ཁོའི་སྲིང་མོ་རྟོ་རྟོ་རྣ་མེ་གཉིས་ཆུ་སྣམ་དུས་བར་དུ་ཤིང་གྱུར་བསྡད། ཆུ་སྣམ་དུས་མི་ཚང་མ་ཤི་འདུག་ལ་ཁོ་གཉིས་ཀྱང་བགེས་ཀྱིས་མནར།

ཁོ་གའི་སྐབས་སར་འཕྲུམས་ནས་ཅི་ཞག་བདུན་འགོར་དུས་ཆྱིམ་ཚང་གའི་ལ་ཐུབ། ཆྱིམ་ཚང་གཅིག་གི་དུ་ཁྲང་ལས་དུ་བའི་བསྟར་ཐེང་སྐྱག་པོ་ཞིག་འཕྱུར་གྱིན་འདུག་ལ་ཅིག་ཤོས་སུ་སྐབ་མོ་ཞིག་འཕྱུར་གྱིན་འདུག ལེའུ་རྒས་རང་གི་ལག་ཁྱ་ཡོད་བའི་གླིང་བུ་དེ་བླངས་ཀེ་སྲིང་མོར་བྱིན་པ་དང་ཏ་སུ་ཞི་མིའི་གྱི་ཚུང་དེ་རང་གིས་བདག་འཛིན་བྱས་རྩིང་མོ་དང་གྲོས་མོལ་བྱས་ནས་རང་རང་སར་འགྲོ་རྒྱུའི་ཐག་བཅད།

མིའི་བུ་ལེའུ་རྒས་དུ་བའི་བསྟར་ཐེང་སྐྱག་པོ་དེར་ཡུ་བཞིན་དུ་ལམ་ལ་ཆས། ཁོའི་སྲིང་མོས་དུ་བའི་བསྟར་ཐེང་སྐབ་མོ་དེར་ཡུ་བཞིན་དུ་སོང། འོན་ཀྱང་སྟབས་མི་ལེགས་པ་ཞིག་ལ་མིའི་བུ་ལེའུ་རྒྱའྲེའི་ཆྱིམ་ཞིག་ལ་ཐུབ། ཁོས་ཁང་པ་ཞིག་གི་ནང་དུ་བུ་ཚུང་ཞིག་དང་བེམ་རོ་མང་པོ་ཡོད་པ་མཐོང། སྐབས་དེར་ལེའུ་རྒྱའཇིགས་སྐྱག་ཆེན་པོ་སྐྱེས་ནས་བུ་ཚུང་དེ་ལ "ཁྱོད་ཀྱི་ཨ་མ་གཅིས་གང་དུ་ཕྱིན"ཞེས་དྲིས་པ་ན། བུ་ཚུང་དེས "ང་ཚོས་མི་རོ་གཅིས་དང་རྒྱའི་ནང་ནས་ཕྱི་ཤ་བླངས་མེད་བས་ཨ་མ་གཅིས་ལྟང་བའི་ནང་དུ་མི་རོ་འཚོལ་བར་ཕྱིན་ལ་དང་རྒྱ་ཕྱི་མ་ཐོན"ཞེས་བཤད། བུ་ཚུང་དེའི་སྐད་ཆ་ཐོས་རྗེས་ལེའུ་རྒྱར་ལས་ཀྱང་འཇིགས་སྐྱག་ཚད་མེད་སྐྱེས་ནས་ཕྱི་མིག་ཙམ་ཡང་ཡུ་མ་ཐོད་བར་རྒྱང་དུ་བྱོལ་འགོ་བརྩམས། ཁོ་རང་བྱོས་ནས་མཐའ་འཁོར་ཅི་ཡུལ་སྤྱི་ཞིག་ཏུ་བསྐེབས་དུས་ཀ་ཅང་ཐང་ཚད་བར་གྱུར་ལ་བཀྲེས་ཀྱིས་མི་གཅིག་ཡོ་དང་སྐྱེས་ཀྱང་ཁོ་ཙམ་ཞིག་ཀྱང་མ་བཟོད་པས་ཁོ་ཚོ་ཐ་རོལ་ནས་ལོ་ངོ་མང་པོ་འདུས།

ཅིན་ཞིག་ལ། ལེའུ་རྒྱུ་བོ་ཞིག་གི་འགྲམ་དུ་བསྐེབས་དུས་ཁོས་མི་གཅེ་མོ་ཞིག་གིས་གློང་འཚུད་བཞིན་པ་ཐོས་བྱུང་། ལེའུ་རྒས་དེར་ཅན་བཞིན་དུ་དལ་གྱིས་སྐྱན་དབྱངས་དེའི་འབྱུང་ཁུངས་ཀྱི་ཐུགས་སུ་ཕྱིན་པ་ན། ཁོས་བུ་མོ་ཞིག་དུཁོར་དུ་གློང་འཚུད་བཞིན་པ་མཐོང་། བུ་མོས་ལེའུ་རྒྱམཐོང་མ་ཐག་དུཁོར་དུ "ཁྱོད་ ཀྱིས་ངའི་ཕུ་བོ་མཐོང་བྱུང་ངམ"ཞེས་དྲིས། ལེའུ་རྒས་ཀྱང "ཁྱོད་ཀྱིས་ངའི་སྲིང་མོ་མཐོང་བྱུང་ངམ"ཞེས་ཕྱིར་མོ་ལ་དྲིས། ཁོ་གའི་ལོ་ངོ་མང་པོར་མ་ཐུབ་པའི་ཅུན་ཀྱིས་ཕན་རྩེ་མ་ཤེས་མོད། འོན་ཀྱང་ཁོ་ཚོས་རང་ཉིད་ཀྱི་ཡག་ཏུ་ཡོད་བའི་གྲི་ཚུངདང་གློང་བུ་མཐོང་མ་ཐག་ཕན་ཚུན་གཅིག་ཤོས་མོད།

ཁོ་གའི་ཀྱིས་ཡུད་ཙམ་ལ་འདས་ཟིན་བའི་བྱ་གཞག་གི་སྐོར་ཁ་བརྡ་བྱས་རྗེས་མིའི་གྲོ་གཅོད་ཀྱི་ཤུལ་ཁྱེད་ནས་ཁོ་མོའི་ཁྱོ་གཅིག་ཏུ་ཆྱིམ་དུ་ཕྱིན། ཁོ་ཚོ་མོའི་ཁྱོ་གཅིག་ཨ་ཁ་ཁྲ་ཡི་ཁྱིམ་དུ་མ་སྐྱེབས་བའི་སྟོན་ཟླ་ཤས་ཙམ་ཞིག་ལ་ཁོ་ཚོ་ཐ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་ཏེ་ཨ་ཁ་ཁྲ་ཡི་ཁྱིམ་དུ་ཕྱིན་ཏེ་ཨ་ཁ་ཁྲ་ཡི་ཁྱིམ་དུ་ཕྱིན། ཁོ་ཚོ་མོའི་ཁྱོ་གཅིག

སྒལ་བས་རྒྱ་འཕྱང་ཤེས། རང་འཐག་འཐག་མ་ཁན་མེད་ན་འབྲུག་གིས་འཐག་ཤེས། སྒོ་ཕྱགས་འཚོ་མ་ཁན་མེད་ན་བྱ་སྲེག་པས་འཚོ་ཐུབ"ཅེས་མོ་ལ་སྤྲིག་དམོད་བྱས།

རྒོ་རྒོ་རླ་མེ་གཞན་ཡུལ་དུ་བྱོས་རྡེས་དེ་སྐྱེས་སྤོག་ཆགས་རྣམས་རྒྱ་ཕྱུད་ལ་རོགས་རམ་བྱེད་དུ་ཡོང་། འོན་ཀྱང་ཁྱ་ཏས་མེ་འབྲུད་ཤེས་ནའང་མེ་ཐོག་ལ་འབྲུད་ཤིང་སོགས་བསྟན་མ་ཤེས། སྒལ་བས་རྒྱ་འཕྱང་ཤེས་ཀྱང་ཁྱང་ཤིང་ཐུག་པ་ལས་མར་ལེན་མ་ཤེས། འབྲུག་གིས་རང་འཐག་འཐག་ཤེས་ཀྱང་འབྲུ་རིགས་རང་འཐག་ནང་དུ་ལྷག་མ་ཤེས། བྱ་སྲེག་བས་སྒོ་ཕྱགས་འཚོ་ཤེས་ཀྱང་དེ་ཚོ་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བསྡུ་མ་ཤེས། སྐབས་འདི་ར་རྒྱ་ཕྱུ་ཡིས་རྐུང་མས"མོ་རང་ཁོ་ནས་ཁྱིམ་འདི་སྐྱོང་ཤེས་བས། གལ་ཏེ་ང་ཚོས་སྡུར་དུ་ཁོ་མོ་བཙལ་ནས་ཕྱིར་ཁྱིད་མ་ཡོང་ན་མི་འགྲིག"ཅེས་བཤད། རྒྱ་ཕྱུ་ཡིས་ལེའུ་རྒྱབྱིན་མ་གསོན་ན་རྒོ་རྒོ་ཆྱ་མེ་ཕྱིན་མི་ཡོང་བ་ཤེས་བས་ཐབས་ཟད་དེ་ཚོས་ཀྱི་ཆ་གཏ་བསྒྲུབས་ནས་ཁོ་རང་གསོན་དུ་བཅུག

རང་གི་ཕུ་བོ་གསོན་འདུག་པ་རྐོགས་རྡེས་སྲིང་མོའང་དགའ་སྤྲོ་སྐྱེས་ནས་ཕྱིར་འོངས། ཡིན་ནའང་ཕུ་བོར་ཆུང་མ་མེད་པས་རྒོ་རྒོ་ཆྱ་མེས་སྔར་བཞིན་ཁོ་ལ་སེམས་ཁྲལ་ཚད་མེད་བྱས།

ཉིན་ཞིག་ལ། ལེའུ་རྒྱ་ཤིང་ཏོག་བཏོགས་སུ་ཕྱིན་པ་ན། ཡུ་ཡུལ་ཀྱི་ཐྱོས་པོའི་ཐུ་མོ་བདུན་པོ་མི་ཡུལ་ཀྱི་མཚོའི་ནང་ལ་ཞེབས་ཏེ་ལུས་པོ་འབྲུང་བཞིན་པ་མཐོང། ལེའུ་རྒྱལ་ཁྲི་ཚོའི་ལུས་པོ་འཁྲུད་སར་ཕྱིན་ལ་ཆེས་ཡིད་དབང་འཕྲོག་པའི་ཐུ་མོ་ཆུང་བ་དེ་མཐོང་རྡེས་ཁོ་རང་དེ་མ་ཉིད་ཀྱི་ཐུ་མོ་ལ་དུང་བྱུང།

བྱ་མོ་ཆུང་བ་དེའི་མིང་ནི་ནམ་མཁའི་ཉ་གྲེ་མེ་ཡིན་པ་རེད། ཡུ་མོ་རྣམས་མཆོ་ནང་དུ་ཆུ་རྩེད་བྱེད་པའི་གོ་སྐབས་དང་བསྟུན་ནས་ལེའུ་རྒྱས་བྱ་མོ་ཆུང་བ་དེའི་གཡོག་པ་གསང་བའི་གནས་ཞིག་ཏུ་སྦྲས། རྡེས་སུ་བྱ་མོ་གཞན་པ་ཚང་མ་ཕྱིར་ཡུ་ཡུལ་དུ་འཕྱར་སོང་མོད། འོན་ཀྱང་ནམ་མཁའི་ཉ་གྲེ་མེའི་གཡོག་པ་བོར་ཟིན་བས་མོ་ཕྱིར་འགྲོ་མ་ནུས། མོ་བྲེལ་འཚུབ་ངང་གཡོག་པ་འཆོལ་བར་ཕྱིན་པ་ན་ལམ་དུ་ལེའུ་རྒྱང་ཕྱད།

ཉ་གྲེ་མེས་ལེའུ་རྒྱ་ལ"ཁྱོད་ཀྱིས་ངའི་གཡོག་པ་མཐོང་བྱུང་ངམ"ཞེས་དྲིས་པ་ན། ལེའུ་རྒྱས"ཁྱོད་ཀྱི་གཡོག་པ་ཁྱི་བས་ཁྱེར་སོང"ཞེས་སྨྲས། དེ་ནས་ཉ་གྲེ་མེས"སུ་ཞེག་གིས་ངའི་གཡོག་པ་ཕྱིར་འཁྱེར་ཐུབ་ན་ངོའི་ཆུང་མ་ཁྱེད་རེས་ཡིན"ཞེས་སྨྲས།

སྐད་ཆ་དེ་ཐོས་མ་ཐག་ལེའུ་རྒྱའི་སེམས་ཚོར་ངབ་ཀྱ་གཡོས་ནས"ཁྱོད་ཀྱི་གཡོག་པ་ཁྱི་བ་ཡིས་ཟ་ཚོད་ཀྱི་ཚལ་དུ་སྐྲས་འདུག"ཅེས་བཤད།

ལེའུ་རྒྱས་ཉ་གྲེ་མེའི་གཡོག་པ་ཁྱེར་ཡོང་ནས་མོར་ཁྱེན་རྡེས། ཉ་གྲེ་མེས་ལེའུ་རྒྱིད་ནས་ཡུ་ཡུལ་དུ་འཕྱར། ཡུ་ཡུལ་དུ་ཉ་གྲེ་མེས་རང་གི་ཁྱིམ་མི་ཚོར་ཉང་ཁང་བའི་གཏམ་འདི་བརྗོད་མ་ཐོད་པར་ལེའུ་རྒྱ་རང་འཐག་གི་རྒྱུབ་ཀྱི་ཡིས་རྒྱ་ཕྱུ་ཡིས་ཀྱང་ཁྱིམ་མི་ཚོར་ཉང་ཁང་འཐག་ནང་དུ་ཡོང་བ་ཡིན་ཟེར་ཐུབ་ཀྱི་ཡིས་ཁྱིམ་མི་ཚོར་ཉང་ཁང་ཡོད་ཚུལ་ཁྱོད་ཀྱིས་ཤེས

ཚུང་མའི་ཀི་སྒྲ་ཐོས་མ་ཐག་མཁྱོགས་སྡུར་ངང་དེར་བརྒྱགས་འོངས། ནམ་མཁའི་གྲོས་པོས་སྤྲེའུ་ཞེག་དང་གཉེས་སུ་མ་མཆིས་བའི་ཕེའུ་རྣམས་ཐོག་ སྒྲ་བཟུང་ནས་ཡར་འཕེན། ཁོང་ཉིད་ ཐུགས་ ཁྲོས་ནས་ དང་ ཐོག་ ཕེའུ་ རྡུ་ རླངས་ བཙོ་ བྱས་ ནས་ ཟ་ བསམས་པ་དང་ དེའི་ རྡེས་ ཆུ་ ཁོལ་ གྱིས་ ཁོ་ རང་ སྤེག་རྒྱུ་ཐག་བཅད། ཉ་གུ་མེ་བསྒྲེབས་དུས་ཉམས་ཆུང་བའི་ཕེའུ་རྡུམོའི་ཞ་ཐས་ཆུ་ཁོལ་གྱིས་བསྤེགས་ནས་ལུས་ཀྱི་སྒུ་ཚང་མ་བྱི་སྐེ་མགོ་བོ་དང་མཚན་འོག་མ་གཏོགས་ལྟུག་མི་འདུག

དཔལ་མིའི་ལུས་པོར་སྒུ་མེད་བའི་རྒྱུ་མཚན་ཡང་ཉིན་དེར་ནམ་མཁའི་གྲོས་པོས་ཆུ་ཁོལ་ཚ་པོས་བསྤེགས་ཚར་བས་ཕྱིར།

ཉ་གུ་མེས་ཕེའུ་རྡ་མ་བསྒུལ་ཡོང་ནས་སྐྱང་ཆུལ་དེ་མཐོང་མ་ཐག་སྡུར་དུ་"དེ་ལྟར་མ་བྱེད་ཅིག འཇིག་རྟེན་མིའི་གདུང་རྒྱུད་རྩ་མེད་དུ་མ་གཏོང"ཞེས་བཤད་པ་ན་ནམ་མཁའི་གྲོས་པོས་མནར་གཅོད་ཀྱི་མཚམས་བཞག དེ་ནས་ཉ་གུ་མེས་རང་གི་ཁ་མི་ཡུལ་དུ་ཅི་བྱང་བ་དང་ཕེའུ་རྡ་ལྟ་ཡུལ་དུ་ཅི་ལྟར་ཡོང་བ་སོགས་གཅིག་གཅིག་གཉིས་གཉིས་ཀྱིས་ བསྟེན་ བྱེད་ བར་ ཐབས་ བརྒྱ་ རྩེར་གཅིག་ གཉིས་ སྟོང་གིས་ བཀུག་ ནས། ནམ་མཁའི་ གྲོས་ པོས་ ཕེའུ་ རྡ་ལ"ཁྱོད་སོང་ ནས་ཞེང་ རེ་མ་དགུ་སྟོག་ཅིག ཞེང་རེ་མ་དགུ་སྟོག་ཚར་རྡེས་བས་ཁྱོད་ལ་བྱ་མོ་སྐེར་"ཞེས་བཞག།

གཏམ་དེ་ཐོས་རྡེས་ཕེའུ་རྡུཡིད་ཚད་ནས"སུ་ཞེག་གིས་ཞེང་རེ་མ་དགུ་སྟོག་ཐུབ་བམ། བས་མི་ཐུབ། ང་རང་ཐྱིར་མི་ཡུལ་ལ་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན"ཞེས་ཡན་བཏུབ། ཉ་གུ་མེས་ཕེའུ་རྡའེ་སེམས་པ་ཉ་ཅང་སྐྱོ་བོ་འདུག་པ་རྟོགས་རྡེས"ཁྱོད་ཀྱིས་ཆོ་མ་དགུ་འཁྱེར་ཏེ་ཞེང་རེ་མ་དགུ་བོ་ཁྱེད་ཅག་གིས་ཆོས་ཤིག་ཞེང་ས་དགུ་བོ་ཁྱེད་ཅག་གིས་ཆོས་ཤིག་ཅེས་ས་དགུ་བོ་ཁྱེད་ཅག་གིས་ཆོས་ཤིག་ཞེང་ས་དགུ་བོ་ཁྱེད་ཅག་གིས་ཆོས་ཤིག་ཅེས་བཏང་།

ཕེའུ་རྡུས་ཉ་གུ་མེས་བཤད་པ་རྗེ་བཞིན་བསྒྲུབས་པས་ཞེང་ས་དགུ་བོ་དངོས་ནས་དེ་མ་ཉིད་དུ་ཆོ་མ་དགུ་བོས་བཆོས་ཚར་སོང། དེ་ནས་ཕེའུ་རྡས"གྲོས་པོ་ལགས། དཔྱེད་ཀྱི་ཐུ་མོ་ང་ལ་བྱིན་ཆོག་གམ"ཞེས་བཤད་པ་ན། ནམ་མཁའི་གྲོས་པོ་ད་རྡུང་འཕད་པ་མ་བྱུང་བར"ཁྱོད་ཡང་བསྒྲུབ་སོང་ནས་ཞེང་ས་དགུ་བོའི་ཐོག་གི་འཇག་རྡེ་མ་མེར་སྤེག་དགོས"ཞེས་བཤད།

ཕེའུ་རྡུར་ཐབས་ཟད་ནས་ཅི་བྱ་གཏོལ་མེད་དུ་གྱུར་བའི་སྐབས་སུ་ཉ་གུ་མེས་ཡང་བསྒྲུབ་ཕེའུ་རྡ་ལ"ཁྱོད་ཀྱིས་དཔལ་འབར་དགུ་མེར་སྐྱོན་ནས་ཞེང་མཐར་བཞག་སྟེ། དཔལ་འབར་དགུ་བོ་ཁྱེད་ཅག་གིས་མེར་སྐྱོན་ཞེག ས་ཞེང་དགུ་བོ་ཁྱེད་ཅག་གིས་མེར་སྐྱོན་ཞེག་ཅེས་ཕེའུ་རྡ་ལ་བཤད།

ཕེའུ་རྡུས་ཡང་བསྒྲུབ་མོས་བཤད་པ་རྗེ་བཞིན་བསྒྲུབས་ནས་ས་ཞེང་དགུ་བོ་མེར་བསྤེགས། འོན་ཀྱང་ནམ་མཁའི་གྲོས་པོ་སྐར་བཞིན་ཡུ་ཚུགས་སྐྱོས་འཐབ་པ་མ་བྱུང་ལ་ཕེའུ་རྡུས་ཞེང་ས་དེ་བཏོག། ཕེའུ་རྡུར་ཡང་བསྒྲུབ་ཉ་གུ་མེས་རོགས་རམ་མཛད་བས་དཀའ་ཁས་ཀ་མ་བྱུང་བར་ཁོའི་ རེ་ བ་བསྒོས། ནམ་མཁའི་ གྲོས་ པོ་ ནི་ ཉ་ ཅང་ ཡུ་ ཚུགས་ ཆེ་ བས་ཁོས་ མུ་ མཐུད་ དུ་ ཕེའུ་ རྡ་ ལ་ ཞེང་ ས་ ཤྱེང་ དུ་ བྱ་ བོ་ འདེ་བས་ སུ་ བཅུག དེ་ནས་ས་བོན་ རེ་ རེ་ བཞིན་ ཕྱིར་ འཐུ་ རྡ་ བཅུག

ཕེའུ་རྡུར་ཉ་གུ་མེས་རོགས་རམ་ བྱས་ནའང་ མཐུག་ མཐར་ ཁོས་ བྱ་ བོའི་ ས་ བོན་ གསུམ་ མ་ རྐེད། ས་ བོན་ དེ་ གསུམ་ པོ་ ཕྱིར་ ཞེར་ མ་ ཡོང་ ན་ ནམ་ མཁའ་ གྲོས་ པོ་ ཁོ་ གཉིས་ ཀྱི་ གཉེན་ སྤྲེགས་ ཕྱོགས་ ལ་ གཏན་ ནས་ འཐད་ པ་ མ་ བྱུང་ བས་ ཉ་ གུ་ མེས་ ཕེའུ་ རྡ་ ལ"ཁྱོད་ ཀྱིས་ ས་ བོན་ བསྒྲུ་ ཕེན་ བྱེད་ དུས་ དེ་ རྡ་ ཕྱེ་ ཤེས་ ཕེག་ འདུག"ཅེས་དྲིས། ཕེའུ་རྡུས"ཕྱག་རོན་ ཞེག་ འདུག"ཅེས་ ཕན་ བཏབ། དེ་ནས་ ཉ་ གུ་ མེས"ཁང་ ཉིན་ སྐྱ་ མོར་ ཕྱག་ རོན་ དེ་ ཡང་ བསྒྲུར་ ཕྱིར་ ཡོང་ རྒྱུ་ རེད། སྐབས་ དེར་ ཁྱོད་ ཀྱིས་ དེ་ བམིག་ས་ འཕེན་ དུ་ ཟློང་ནས་ མེ་ མདའ་ ཐོངས"ཞེས་སྨྲས།

ཕྱི་ ཉིན་ ཞོག་ས་ བར། ཕེའུ་རྡུས་ མེ་ མདའ་ ཡག་ ལ་ ཐོག་ས་ ནས་ སྟོང་ བའི་ ཡལ་ གའི་ སྐེང་ ཡོད་ བའི་ ཕྱག་ རོན་ དེ་ འཕེན་ དུ་ ཟློང་ས། འོན་ ཀྱང་ ཁོས་ མེ་ མདའ་ འཕེན་ མ་ ཐུབ་ ཙམ་ ཡིན་ ཏེ་ ཕེའུ་ རྡུས་ ཕྱག་ རོན་ དེ་ ཐབས་ཏ། ཕེའུ་རྡུས་ ཕྱག་ རོན་ གྱི་ ཙོག་ གོག་ ཡས་ བྱ་ བའི་ ས་ བོན་ གསུམ་ པོ་ ཡངས་ནས་ནམ་ མཁའི་ གྲོས་ པོ་ ལ་ བྱིན། ནམ་མཁའི་ གྲོས་ པོས་ ཡང་ བསྒྲུར་ ཕེའུ་ རྡུ་ ལ"ཁྱོད་ ཀྱིས་ རང་ གི་ གྲོས་ མོ་ བཅལ་

ནས་ཕྱིར་ཁྱིད་ཞོག"ཅེས་བཤད། ལེའུ་རྣམ་སྟར་བཞིན་ཅི་བྱེད་དགོས་བ་མ་རྟོགས་བར་ཤ་གུ་མེ་ལ་དེས། ཤ་གུ་མེས་ཁོ་ལ "དོ་ནུབ་ཁྱོད་ཀྱིས་སྟོན་དུ་ཡོང་བའི་ལུགས་དེའི་སྐེ་ལ་འཐམ་སྟེ། གྲོས་མོ། གྲོས་མོ་ཞེས་བོས་དང་དེ་ནི་ནམ་མཁའི་གྲོས་མོའི་སྒྲ་ལ་བ་ཡིན "ཞེས་བཤད། ལེའུ་རྣམ་དེ་ཤུར་བསྒྲབས་ནས་ཡང་བསྒྲུབ་ལེགས་འགྲུབ་བྱུང་། དེ་ནས་ནམ་མཁའི་གྲོས་པོ་གཡག་ཞིག་ལ་སྒྲ་ནས་རང་ཉིད་ལེའུ་རྣམ་ངོ་ཤེས་མིན་བརྒྱས། ལེའུ་རྣམ་ཤ་གུ་མེས་བཤད་བ་ཤུར་གཡག་དེའི་སྐེར་འཐམས་ནས "གྲོས་པོ། གྲོས་པོ "ཞེས་བོས་ནས་ཁོ་རང་ངོས་ཟིན་སོང་། དུས་དེར་ནམ་མཁའི་གྲོས་པོར་རང་གི་བུ་མོ་ལེའུ་རྣ་ལ་སྟེར་བ་ལས་ཐབས་གཞན་ཡིད་ལ་མ་ཤར། ཁོས་འབྲུ་རིགས་རྣམས་ཀྱི་ས་བོན་དང་སྒོ་ཕྱུགས་ཚང་མ་བགོས་ནས་ཁོ་གཉིས་ལ་བྱིན་ཏེ། ཁོ་གཉིས་ཕྱིར་མི་ཡུལ་ལ་མངགས། ཁོ་གཉིས་མི་ཡུལ་དུ་མ་སོང་སྟོན་དུ་ནམ་མཁའི་གྲོས་མོས "ཁྱོད་གཉིས་ཀྱིས་ལམ་བར་དུ་གྲུ་དབྱངས་ཚོགས་འབྲུ་གཅིག་ཀྱང་བྲངས་མི་ཆོག "ཅེས་བཤད། འོན་ཀྱང་ཡུལ་མི་གཉེན་ཉེ་རྣམས་དང་གཏན་དུ་ཁ་བལ་བའི་ཤུན་ཀྱིས་ཤ་གུ་མེའི་སེམས་པ་ཉ་ཅང་སྟུག་ནས་སྐྱོ་གྲུ་ཞིག་བླངས་བས་ན་སྒོ་ཕྱུགས་ཚང་མ་འཕྱར་ནུས་པ་འཕྱར་བ་དང་རྒྱུག་ནུས་པ་བརྒྱགས་ཏེ་བོས་ཚར་སོང་།

ཤ་གུ་མེས་ལམ་སང་རྩུ་འཕྱལ་སྒོས་མོའི་སྣད་གཡོགས་ཀྱི་སྟེ་མོས་ཡར་མར་འབྱོ་བཞིན་པའི་དུད་འགྲོ་དེ་དག་གཡོགས་པ་ན་དཔྱ་ངཆོས་འཆོ་བཞིན་པའི་སྒོ་ཕྱུགས་འདི་ཆོ་ཕྱིར་བསྟུ་ཐུབ་བྱུང་བ་རེད། སྐབས་འདིར། ཤ་གུ་མེས་དེ་གཅོད་མོའི་ཙ་མས་བཤད་པའི་སྐད་ཆའི་ཤུགས་བསྟན་ཅི་ཡིན་པ་གཞི་ནས་རྩོགས་ སོང་། ཁོ་གཉིས་ ཀྱིས་ཤུལ་ དུ་ ལུས་ཡོད་པའི་ སྒྲོ་ ཕྱུགས་དེ་ཆོ་ དེད་ནས་ཕྱིར་མི་ ཡུལ་ དུ་ འོངས། འོན་ཀྱང་བསམ་ ཡིད་ལས་འདས་ བ་ཞིག་ལ་ མི་ཡུལ་དུ་ཁོ་གཉིས་ཀྱི་ འཆོ་བར་དཀའ་ཁག་ཆེན་པོ་བྱུང་། ཁྱོ་ཤུགས་གཉིས་ཀྱིས་ཞིང་ལ་རྩ་རྩའི་ས་ཁེས་བ་དང་འབྲི་རིགས་ཀྱི་ས་བོན་ཚང་མ་བསྡེས་ནས་ བཏབས་བས་ལོ་ཀོག་ལེགས་པོ་མ་བྱུང་ལ། ཤ་གུ་མེར་མངལ་མ་ཆགས་པས་ལོ་དུ་མ་འགོར་ཡང་ཁོ་གཉིས་ལ་ཕྱུ་གུ་མ་སྐྱེས། སྟོད་སའི་ཁང་པ་ལེགས་པོ་ཞིག་ཀྱང་ལས་མ་ཤེས་ཕྱིར་ཁོ་གཉིས་ཤིང་གི་ཡལ་གའི་ཐོག་ཏུ་བསྡོད།

རྩེས་སུ་ཁྲ་ཏ་ཞིག་ཁོ་ཚོའི་ཁྱིམ་དུ་བསྒྲེས་ནས་ནམ་མཁའི་གྲོས་པོར་གཏན་ངའི་དག་འཁྲེར་རྒྱའི་དམ་བཅས།དེ་ནས་ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་རང་ཉིད་ཀྱི་མིག་ཆུ་ཕོར་བ་དགུ་ཁྲ་ཏ་བྱིན་ནས་ལྷ་ཡུལ་ལ་འཁྲེར་དུ་བཙུག འོན་ཀྱང་ལམ་བར་དུ་ཁྲ་ཏ་ཚ་བས་མནར་ནས་སྐོམ་དགས་པས་མིག་ཆུ་ཚང་མ་འཐུངས་ཚར་བར་བྱས།

ལྷ་ ཡུལ་ དུ་ བསྒྲེས་ རྩེས་ ཁྲ་ ཏ་ས "ཁྱོད་ ཚོའི་ བུ་ མོ་ ཚང་ ནི་ ཏ་ ཅང་ ཕྱུག་ པོ་ འདུག་པས་ གནམ་ ས་ གཉིས་ ཀྱང་དོ་ ཟླ་ མི་ ཡོང་ ཞེས་ བཤད། གཏམ་དེ་ ཐོས་མ་ ཐག་ ཤ་ གུ་མེའི་ ཨ་ མ་ གཉིས་ ཏ་ ཅང་དགའ་ བྱུང་། ཁྲ་ ཏ་ས་ སྐུ་མཐུད་ དུ "ཁྱོད་ ཚོའི་ བུ་ མོའི་ ཚང་ ཏ་ ཅང་ ཕྱུག་ པས་ ཐག་ ཤ་ འབྲུད་ ཤིང་ དུ་ བཀོལ་ བཞིན་ ཡོད་ པ་ དང་། གཅིན་ སྐྱ་ ཡི་ ཡོང་ "ཅེས་ རྩེན་ བཤད། ནམ་ མཁའི་ གྲོས་ པོས་ དེ་ ཐོས་ མ་ ཐག་ ཕྱགས་ ཁྱོས་ ཏེ། ཁ་ ཏ་ ཁྲ་ གཉིས་ ཀྱི་ ཐད་ ཀར་ ཁྲ་ ཏ་ ཁྲ་ ཏ་ ཁྲ་ ཏ

མཇུག་མཐར་ནམ་མཁའི་གོོས་མོས་ཚང་ཁིས་དེ་དག་ལ་སྐོག་ཅན་བྱེད་བཞིན་པ་མཐོང་བས་མོས་གཏུན་ཤིང་ཁིས་ཚ་ཚང་ལ་བརྟུངས་ནས་ཚ་ཚང་གི་སྣ་ལེབ་མོར་བཙོས། དེ་ནས་ཚ་ཚང་ཁིས་གཏམ་བཟང་དེ་དག་ཞྱེར་ནས་མི་ཡུལ་ལ་འོངས་ནས་མིའི་ཐུ་ལེའུ་རྩ་དང་ནམ་མཁའི་ཅ་གུ་མེ་གཉིས་ལ་བཤད་པས། ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་ཐབས་རྩལ་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་འཚོ་བ་རོལ་བ་དང་མིའི་རིགས་ཀྱི་གདུང་རྒྱུད་བསྐྱངས་པའོ།

ཞིམ་རྒྱུ།

ནམ་མཁའི་ཤ་གུ་མེ་དང་མིའི་བུ་ལེའུ་རུ་གཉིས་ལ་བུ་དགུ་དང་བུ་མོ་བདུན་ཡོད། རྟེས་སུ་བུ་དགུ་བོ་ཞིམ་ཚང་དགུ་རུ་གྱུར་པ་དང་བུ་མོ་བདུན་པོ་ཞིམ་ཚང་བདུན་དུ་གྱུར། བུ་དགུ་བོས་ཁ་མར་སྲི་ཞུ་བསྒྲུབས་པ་མི་ལེགས་པས་ནམ་མཁའི་གོས་པོའི་ཐུགས་ཤིན་ཏུ་ཁྲོས་ནས་ས་ཆེན་པོར་ཤ་ཞོའོ་རྒྱག་ཏུ་བཅུག་ནས་མིའི་རྒྱུད་པ་ཕལ་ཆེར་རྩ་བ་ནས་མེད་པར་བཏང་། སྐབས་དེར་ནམ་མཁའི་ཤ་གུ་མེ་དང་མིའི་བུ་ལེའུ་རུ་གཉིས་ཀྱི་ཆེས་གཞོན་པའི་བུ་བུ་མོ་གཉིས་ཤུལ་དུ་ཡུས། མིའི་རིགས་ཀྱི་གདུང་རྒྱུད་སྐྱོང་དགོས་པ་རྟོགས་ཕྱིར་སྲིང་མོས་"ལུགཉིས་ཀྱིས་ཕྱིར་ཞིམ་ཚང་ཞིག་བཟོ"ཞེས་བཤད་པ་ན། ཕུ་བོ་གཉན་ནས་འཐད་པ་མ་བྱུང་།

བསམ་བློ་ རྩུང་ ཙམ་ བཏང་ རྟེས་ ཕུ་ བོ་ཡང་ཐབས་ ཟད་ ནས་"དེད་ གཉིས་ ཀྱིས་ རང་ འཐག་ གི་ འཐག་ རྡོ་རེ་ འཁྱེར་ ནས་ རེ་ ཐོམ་ ནས་ རེ་རེ་བཞིན་མར་འགྲིལ་བར་བྱེད། གལ་སྲིད་འཐག་རྡོ་གཉིས་ལུང་མདོ་ནས་ཐན་རྩེན་ལ་འབྱར་ན་དེད་གཉིས་ཀྱིས་ཕྱིར་ཞིམ་ཚང་ཞིག་བཟོ"ཞེས་སྨྲས།

དེ་ནས་ཁོ་གཉིས་ལུང་བ་ཞིག་གི་ངོས་གཉིས་སུ་རང་རང་སར་རྩེ་ལ་འཛོགས་ནས་འཐག་རྡོ་ཕྱེད་ག་གཉིས་མར་གྱིལ་བ་ན་དེ་གཉིས་ལུང་མདོ་ནས་ཐན་རྩེན་ལ་འབྱར། ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་དེའི་སྟོན་ཐག་བཅད་པ་བཞིན་དུ་དགའ་སྤྲོའི་ངང་ཞིམ་ཚང་ཞིག་བསྒྲིགས། རྟེས་སུ་སྲིང་མོར་མངལ་ཆགས་བའི་མོད་ལ། འོན་ཀྱང་ཉང་སངས་པར་ཉེད་པ་ཞིག་ལ་རླུ་ལྷག་གཉིས་འགོར་རྟེས་མ་གཏོགས་མོས་ཕྱ་གུ་མ་བཙས། རླུ་བ་ལྷག་མ་གཉིས་ཀྱི་རྟེས་སུ་མོས་བ་ལང་གི་ཕྱི་བ་དང་འབྲ་བའི་དངོས་བོ་གཞོང་བ་གང་བཙས་བྱུང་། དེ་ནས་ཁོ་གཉིས་ཡིད་སྐྱོ་དགས་ནས་དུས་ཏེ་དེ་ནི་ལྷས་བན་པ་ཞིག་རེད་བསམས།

ཉིན་ཞག་ གསུམ་ འགོར་ རྟེས་རྒྱང་ མས་ རང་ གི་ ཁྱོ་ གར་"ཁྱོད་ ཀྱིས་ ཕྱི་ བ་ འབྲ་ བའི་ དངོས་ བོ་ འདི་ དག་ ཁྲར་ ནས་ སོང་། དེ་ ནས་རྒྱང་ ཙམ་ བློང་ ནས་འདི་ལ་སྐྱོར་ཞིང་རྒྱང་ཙམ་དེ་ལ་སྐྱོར་"ཞེས་ལག་བརྡ་བརྟན་ཞོར་དུ་བཤད།

ཁོས་ཕྱི་བ་དང་འབྲ་བའི་སེར་མདོག་གི་དངོས་བོ་དེ་དག་ཁྲར་ནས་སོང་སྐེ་མོས་བཤད་པ་ལྟར་བསྒྲུབས། ཁོ་རང་རྒྱང་ཐད་ཚད་པས་ཁོའི་ལས་ཀ་ལས་པའི་གནས་དེ་རྒྱག་ཉིད་དུ་ཡེར། ཡུད་ཙམ་འགོར་རྟེས་ཁོ་རང་གཉིད་ལས་སད་པ་ན་སྟོན་ཁོས་ཕྱི་བ་ཏེལ་འབྲུ་དག་སྐྱར་བའི་གནས་སུ་མི་ཁྱིམ་ཚགས་འདུག་ལ་ཁང་པའི་དུ་ཁྲོང་དུ་ད་རྩང་དུ་བ་འཕྱར་གྱིན་འདུག དེ་ནས་ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་སྟོན་ཕྱི་བ་ཤིང་ལ་སྐྱར་བའི་གནས་སུ་ཚགས་པའི་ཁྱིམ་ལ་ཤིང་དང་རྡོ་ལ་སྐྱར་བའི་གནས་སུ་ཚགས་པའི་ཁྱིམ་ལ་རྡོ་ཞེས་བཏུགས།

རྟེས་སུ་མིའི་རིགས་བ་མོའི་ཕྱི་བ་འབྲ་བ་འདི་དག་གིས་ཡང་བསྒྱར་སྐྱེ་འཕེལ་བྱུང་དུ་བཅུག་ལ། ད་ལྟ་ཆ་སུ་ཞིའི་ཡེའུ་རྡོ་ཚང་དང་ཁང་ཚང་གི་ཁྱིམ་རྒྱུད་ཀྱང་དེ་ནས་བྱུང་བ་ཡིན།

ཨ་ཁའེ་ར་གླ

གནའ་སྐྱ་མོར་ཏ་སུ་ཞེ་ལ་ཨ་ཁའེ་ར་གླ་ཟེར་བའི་རྫུ་འཕྲུལ་ལྡན་བའི་ནུས་རྩལ་མཚོག་ལྡན་གྱི་མི་ཞིག་ཡོད། དང་ཐོག་རྒྱ་མིས་ཅི་ནུས་ཀྱིས་ཁོ་གསོད་ཐེུས་བྱས་མོད། འོན་ཀྱང་ཨ་ཁའེ་ར་གླར་སྐྱེབས་ཆེ་ཞིང་སྐྱང་གྲང་འཛོམས་པས་ཁོ་ཚོའི་འདོད་བློ་དེ་ཝེགས་འགྲུབ་བྱུང་མ་ཐུབ། ཕྱིས་སུ་རྒྱ་མིས་རྒྱའི་རྒྱལ་པོའི་ལག་ཏུ་མོ་ཞིག་ཁོ་ལ་མནའ་མར་བྱིན་ནས་ཁོ་རང་གསོད་པའི་ཐབས་ལམ་གཞན་ཞིག་བསྟེགས།

ལོ་དུ་མའི་རྗེས་སུ་ཨ་ཁའེ་ར་གླའི་རྒྱང་མས་བུ་མོ་ཞིག་བཙོས། ཁོའི་བུ་མོ་ནར་སོན་ནས་འགྲོ་ཐུབ་དུས་ཀྱང་ཨ་ཁའེ་ར་གླར་རང་གི་རྒྱང་མར་དོགས་ཟོན་བྱས་ནས་ཁོའི་ནུས་རྩལ་དེ་རང་ཉིད་ལ་ཅི་ཡྱར་ཐོབ་པའི་གསང་བ་གཏུན་ནས་མ་བཤད། ཡིན་ནའང་དེ་ཡྱར་དུས་ཡུན་རིང་ཐོ་ཞིག་འགོར་རྗེས་ཨ་ཁའེ་ར་གླས་ཀྱང་དལ་གྱིས་རང་གི་རྒྱང་མར་ཡིད་ཆེས་བྱས་ནས་མོས་ཁོ་ལ་ངན་སེམས་བཅངས་མེད་བར་སྟོམ།

ལོ་ཞིག་གི་གནམ་གང་ལ། ཨ་ཁའེ་ར་གླས"མོ་ངའི་རྒྱང་མ་བྱས་ནས་དུས་རིང་ཐོ་ཞིག་འདས་པས་ངའི་མོར་ཡིད་ཆེས་བྱས་ཆོག"ཅེས་སྨྲས་ཁོར་དུ་ཆང་འཕྱངས་ནས་བཟིར་གྱུར་རྗེས་རྒྱང་མ་ལ་གསང་བ་ཐམས་ཅད་ཤེས་བཅངས་མེད་བར་སྟོམ།

"ངའི་སྲོག་གཅིག་ཨ་ཙོ་བྱ་སྤུ་རི་རྒྱུད་དུ་ཡོད་ལ། གཅིག་ཏུ་ཡ་རི་རྒྱུད་དུ་ཡོད། གཅིག་ནི་ཨོ་འགྲོ་ཨ་ཁྲག་རི་རྒྱུད་དུ་ཡོད། ཡང་ངའི་རྣམ་ཤེས་གཅིག་ལུའུ་གླའུ་ཨེ་ཉེ་རི་རྒྱུད་དུ་ཡོད་ལ། གཅིག་ཁྱེ་ལ་མ་རི་རྒྱུད་དུ་གནས་ཡོད། གཅིག་ཅེ་རྒྱ་ཇི་རྒྱ་དུ་གནས་ཡོད། གཅིག་ངའི་ཨ་མ་དང་འགྲོགས་འདུག གཅིག་ནི་ཁྱོད་དང་འགྲོགས་འདུག་ལ། ཁྱོད་དང་འགྲོགས་ཡོད་བའི་རྣམ་ཤེས་དེ་རྒྱུན་བར་ཐབ་རྒྱ་གནས་ཡོད་"ཅེས་བཤད།

ཨ་ཁའེ་ར་གླས་ཚང་འཕྱང་བཞིན་དུ་འདི་དག་བརྗོད་དུས་རྒྱང་མས་རང་གི་མཛུབ་མོར་སོ་བརྒྱབ་ནས་དེའི་ཁྲག་གིས་ཁོས་བཤད་པ་ཐམས་ཅད་ཨོག་བྱ་ཞེས་ཀྱི་ཟེར་བྱེད་ཀྱི་འཕྲིན་ཡིག་ཅིག་བྱས་ཡོད། དེ་ནས་མོས"ཁྱོད་དེ་འདྲ་ནུས་པ་ཡྱན་པ་ཞིག་ཡིན་པས། ངས་འདི་ནས་ཐ་མ་གཞིས་ལ་དོ་ནུབ་ཡོ་སར་གྱི་རོལ་རྩེད་སྐོར་གྱི་འཕྲིན་ཡིག་ཅིག་བྱས་ཡོད།། ཁྱོད་ཀྱིས་འདི་ངའི་ཨ་ཚང་གི་སྐོ་གསུམ་པའི་ཐོག་ཏུ་འཕེན་ཐུབ་བམ"ཞེས་དྲིས། ཨ་ཁའེ་ར་གླ་ཚང་གིས་བཟི་ནས་བདེན་མིན་ཡང་མ་བརྟག་པར"འདི་འདྲའི་བྱ་བ་རྒྱང་རྒྱང་ཞིག ཐོག་གསུམ་པ་མི་ཚད་ཐོག་གི་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཟེར་བཙུ་བ་ཡིན་ཡང་དས་སྐྱབ་ཐུབ"ཅེས་བཤད་ནས་འཕྲིན་ཡིག་དེ་མདའ་རྩེར་ཆུམ་ནས་འཕངས།

རྒྱའི་རྒྱལ་བོ་ཚང་གིས་འཕྲིན་ཡིག་དེ་མཐོང་རྗེས་ཨ་ཁའེ་ར་གླའི་ཕྱོགས་ལ་དམག་དྲངས་ནས་ཁོའི་རྣམ་ཤེས་ཡོད་བའི་གནས་ཤ་ཟའི་ཁྱོགས་ལ་དམག་ཁྱེར་ནས་ཕྱིན་ཏེ་ཨ་ཁའེ་ར་གླའི་ནགས་ཡིག་ཡ་ཅན་ཡོ་ཤར་ཡི་རོལ་ཏུ་ཁྱེར་མངོ་ཏེ་ཕྱི་རོལ་ཏུ་ཁྱེར་སྐོར་གྱི་འཕྲིན་ཡིག་ཅིག་བྱས་ཡོད། དེ་ནས་ཨ་ཁའེ་ར་གླའི་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཁྱིམ་མངོ་ཏེ་ཁྱིམ་སྐྱོང་དེ་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཁྱིམ་སྐྱོང་ཡིན་ཞེས་ཁྱབ་བསྒྲགས་ཏ

ལའི་སྡོ་ཟླ་ཀྱི།

གཞན་སྡ་མོར། ལའི་ སྡོ་ཁྱིམ་རྒྱུད་ལ་ལའི་ སྡོ་ ཟླ་ ཀྱི་ ཅིར་བའི་ ནུས་ རུ་ལ་མཚོག་ ལྡན་ཀྱི་མི་ཞིག་ ཡོད། ཁོ་རང་ཚོས་ ལུགས་ ཀྱི་ ཚོ་ ག་ སྒྲུབ་ པར་ ཏ་ ཅང་མ་ཁས་ པས་ཁོས་ ལྟ་ སུ་ བོས་ ན་ དེ་ འོངས་ པ་ ཡིན། སྐབས་ དེར་ རྒྱ་ ཚང་ གིས་ རྒྱལ་ པོའི་ སྲིད་ དབང་ འཛིག་ བས་མས་ ནས་ རྒྱལ་ བོ་ ཚང་ ལ "ཁྱོད་ ཀྱི་ ལྷག་ ས་ དང་ ཆོའི་ རྟ་ ཞ་ གཉིས་ མཆོ་ ངོས་ སུ་ བཞག་ ནས་ སུའི་ ཞ་ མོ་ རྒྱ་ ཧེ་ དུ་ མ་ ཐིམས་ ན་ དེ་ སྲིད་ དབང་ འཛིན "ཞེས་ བཤད།

རྒྱལ་ པོའི་ ལྷག་ ས་ ཞ་ རྒྱ་ མ་ སྟོང་ ཐུག་ གཅིག་ དང་ ཉིས་ བཏུ་ ཡོད་ པར་ གྲགས་ ལ་ རྒྱའི་ རྟ་ ཞ་ རྒྱ་ མ་ དོ་ ཡང་ མེད་ བས། རྒྱ་ མི་ ཚོས་ ལྷག་ ས་ ཞ་ རྒྱུད་ བྱིངས་ རྒྱུ་ རེད་ བས་མས། ཁོ་ ཚོས་ ཞ་ མོ་ གཉིས་ མཆོ་ ངོས་ སུ་ བཞག་ ནས་ ཏ་ ལམ་ ཉིན་ གཅིག་ འགོར་ ལ། རྒྱའི་ རྟ་ ཞ་ སྡར་ ནས་ མཆོ་ ནང་ དུ་ བྱིངས་ ལ་ རྒྱལ་ པོའི་ ལྷག་ ས་ ཞ་ དེ་ ད་ རུང་ རྒྱ་ ངོས་ མཆོ་ ངོས་ སུ་ གཡེངས་ ནས་ བསྡད། དེ་ ནས་ རྒྱ་ མིས་ གླ་ གཅིངས་ གཏོང་ མཁན་ ཞིག་ མངགས་ ནས། དེས་ གླ་ སྐྱ་ ཡིས་ ལྷག་ ས་ ཞ་ འི་ མར་ མནན་ པ་ ན་ ཞ་ མོ་ མར་ རྒྱ་ ནང་ དུ་ བྱིངས་ སོང་། རྟེས་ སུ་ རྒྱལ་ པོ་ ཚང་ ལ་ ཐབས་ ཟད་ ནས་ གང་ སར་ བརྡ་ ཐོ་ སྐྱར་ ཏེ "སུས་ ལྷག་ ས་ ཞ་ དེ་ མཆོ་ ནང་ ནས་ ཕྱིར་ ལེན་ ཐུབ་ ན་ གསེར་ དངུལ་ གང་ འདོད་ སྐེད "ཞེས་ ཁྱབ་ བསྒྲགས་ བྱས།

ལའི་ སྡོ་ ཟླ་ ཀྱི་ ཡིས་ བརྡ་ སྐྱོར་ དེ་ མཐོང་ རྟེས་ ཁོའི་ སྤྲོ་ ཐུག་ ཚོ་ དང་ མཉམ་ དུ་ མཆོ་ ཁར་ ཕྱིན། ཁོ་ ཚོས་ ཉེན་ ཞག་ བདུན་ ལ་ རྟ་ ཐག་ མང་ པོ་ བརྒྱས་ ནས་ མདུག་ མཐར་ ཟླ་ ཀྱི་ ཞ་ ཡིག་ སྐེད་ པ་ རྟ་ ཐག་ གིས་ བསྟམས།

"ང་ ལ་ ཞ་ མོ་ ལེན་ པའི་ ཚོ་ སྐབས་ བྱང་ ཆེ་ བས་ ཐག་ པ་ སྐུལ་ ངེས་ ཡིན། དུས་ དེར་ ཁྱོད་ ཚོས་ ཐག་ པ་ ཕྱིར་ ཐོན། གལ་ ཏེ་ ང་ སྐབས་ མ་ ལེགས་ པར་ འདས་ ཚེ། ཁྱོད་ ཚོས་ ཟླ་ (སྤྲུ་ བསྐྱར་ ཏེ། ཤུ་ དང་ གཞི་ བདག་ སོགས་ ཀྱི་ གཟུགས་ འགྱུར་ བ་ ལས་ བྱང་ བའི་ ཤུ་ རྫ་ ཀྱི་ རིགས་ ཤིག)འདི་ དག་ རྒྱག་ གེར་ བཏང་ ནས་ ངའི་ མིག་ དང་ སྐ་ ནད་ དུ་ འཛོག་ དགོས "ཞེས་ ཟླ་ ཏེ་ ལ་ དེ་ ཤུར་ བཞད་ པ་ དང་ ཟླ་ དག་ ཁོའི་ སྤྲོ་ ཐུག་ རྣམས་ ལ་ བྱིན་ རྟེས་ མཚོ་ ནང་ དུ་ མཚངས། མཚོ་ ནང་ དུ་ ཙོན་ དན་ ཀྱི་ སྡོང་ བོ་ གསུམ་ འདུག་ ལ་ དེ་ གསུམ་ ཡོའི་ སྐྱེ་ དུ་ འབྲུག་ གསུམ་ འཁྱེལ་ ཡོད། ཤུག་ གི་ ཞ་ མོ་ དེ་ སྡོང་ བོ་ དཀྱི་ ལ་ མོའི་ མགོ་ བསྐོན་ ཡོད་ པ་ རེད། ཟླ་ ཀྱི་ ཐབས་ བརྒྱ་ རྩྭ་ སྟོང་ སྐོས་ ཞ་ མོ་ ལེན་ བར་ ཕྱིན་ མོད། འོན་ ཀྱང་ འབྲུག་ གསུམ་ ཡོས་ ཡང་ དང་ བསྐྱེ་ དུ་ ཁོ་ ལ་ ཙོ་ བོ་ ཐག་ པ་ ཅོག་ རྟེ་ ཐས་ རྒྱ་ ཐག་ བསྐུལ་ ནས་ ཕྱིར་ མཆོ་ ཁར་ འགྲོ་ བས་མས་ མོད། འོན་ ཀྱང་ མཆོ་ མོ་ ཀ་ ཅང་ གཏི་ ཟབ་ པས་ ཁོའི་ སྟོང་ ཞ་ རྒྱ་ ཆ་ མཚངས་ ཀྱི་ ཐབས་ ཀྱི་ ཆ་ ཤས་ མཐོ་ ཤོས་ ཙམ་ ཡོད་ ཅིང་ ཁ་ དང་ སྐ་ ནད་ དུ་ བཅུག སྐབས་ ཅིག་ ཡིན་ ལ། ལའི་ སྡོ་ ཟླ་ ཏེ་ སྐུ་ མོད་ ཡོ་ བསྐྱེས་ ནས་ ཕྱིར་ གསོན་ བྱང་།

ཁོ་ ཕྱིར་ གསོན་ རྟེས་ རྒྱལ་ པོ་ ཚང་ གིས "ཁྱོད་ ལ་ ཅི་ ཞིག་ དགོས "ཞེས་ དྲིས་ པ་ ན། ཁོས "ང་ ལ་ ཕྱི་ གསུམ་ དང་། བྱ་ གསུམ། ཞི་ ལ་ གསུམ་ ཁོ་ ན་ 'ལས་ གཞན་ 'ཅི་ ཡང་ མི་ དགོས "ཞེས་ ལན་ བཏབ། ཁོ་ རང་ ལ་ འབྲུག་ གིས་ འཇིགས་ སྐྲག་ སྐྱེས་ སུ་ བཅུག་ པ་ དང་ ཐམ་ ཁ་ ཆེན་ པོ་ མྱངས་ བས་ རང་ ཉིད་ ལ་ མཐོང་ རྒྱུ་ བྱས་ ནས་ ཕྱི་ དང་ བྱ། ཞི་ ལ་ དག་ བས་ ནས་ རི་ བོ་ ཏུ་ ལ་ སྟེང་ ལྟ་ ལ་ དམར་ མཆོད་ བྱས་ ཏེ "ཤ་ ཆ་ ཐིག་ ཁོག་ ནས་ ཆོས་ ཀྱི་ ཚོ་ གི་ མི་ སྐྱབ "ཅེས་ དམ་ བཅས།

ཁོས་ ཕྱི་ དང་ ཞི་ ལ་ སོགས་ བས་ ནམ་ མཁའི་ ལྟ་ རྣམས་ མ་ དག་ ལ་ བར་ ཁའི་ རྒྱུ་ མར་ ན་ ཚ་ ཆེན་ པོ་ ཞིག་ ཡོག་ ཏུ་ བཅུག་ རྟེ་ ཅང་ ལ་ ཐབས་ ཟད་ ནས་ ཡང་ བསྐྱེ་ དམར་ མཚོད་ ཀྱི་ ལས་ སྐྱབ་ བསམས་ མོད། འོན་ ཀྱང་ ཁོས་ དམ་ བཅས་ ཟིན་ བས "ཁྱ་ རའོ་ ཁྱ་ རའོ "ཞེས་ འོངོན་ མ་ ཡོད་ པར "སའོ་ སའོ་ ལ་ བྱེ "ཞེས་ བཀོན་ ནས་ ཡང་ སྐྱེ་ དམར་ མཚོད་ བྱས།

དེའི་ རྟེས་ ཁོའི་ རྒྱུ་ མ་ ན་ ཚ་ ལས་ ཐར་ ལ། ཁོས་ ཁྱི་ དང་ བྱ་ སོགས་ བས་ ཏ་ ཅོ་ ལ་ ཁྲིལ་ ཡིན་ པ་ རྟོགས་ ནས་ དམར་ མཚོད་ ཀྱི་ ལས་ ཀྱང་ གཏན་ ནས་ མ་ བྱས། དེ་ བས་ ད་ ལྟ་ ལའི་ སྡོ་ ཁྱིམ་ རྒྱུད་ ཀྱིས་ དམར་ མཚོད་ མི་ བྱེད་ ལ་ ལྟ་ བའང་ མེད་ དོ།

བུམ་བཏུན།

གནའ་ སྔ་ མོར། ཁྱིམ་ ཚང་ཞིག་ ལ་བུ་མོ་བདུན་ཡོད་ལ་བུ་ ཞིག་ གཅིག་ ནས་ མ་ སྐྱེས་ པས་ ཁྱིམ་ དེའི་ཡོ་ན་ཏན་པའི་ ཞ་ཤ་མོ་བ་ཞིག་གི་བྱང་དུ་ མོ་འདེབས་སུ་ སོང་། མོ་བས"གཡ་ ཀེ་ཁྱོད་ ཀྱིས་ རང་གི་ བུ་མོ་བདུན་ པོ་བས་ན་ ཁྱོད་ ལ་ དེ་ རྒྱང་ བུ་སྐྱེ་ པའི་ རེ་ བ་ཡོད"ཅེས་བཤད། རྗེས་སུ། ཞ་ཤས"ང་ ཚོ་ཅོང་སྟོག་ ཀུ་འགྲོ"ཞེས་བཤད་ནས་བུ་མོ་བདུན་ པོར་མགོ་སྐོར་བཀང་། མ་གཞི་ཁོས་རང་གི་བུ་མོ་རྣམས་ཚོ་རོ་མེ་ལ་ ཟ་རྒྱ་འཇགས་བསམས་པ་ཡིན།

ཞ་ ཤ་ དེས་ ལྷོག་ ཀུ་ ཅོང་ སྐྱེས་ ཡོད་ པའི་ གནས་ དེར་ ཆུ་ དྲངས་ ནས་བུ་ མོ་ ཚོ་ ཆུ་ ནང་ ལ་ ནུབ་ པར་ བྱེད་ བསམས། རྗེས་ སུ་ ཆུ་ ཁོ་ ཚོའི་ ཐུས་ མོའི་ མཚམས་ སུ་ བསྐྱེབས་ དུས་ བུ་ མོ་ བདུན་ པོས" ཞ་ ཤ་ ཡགས། ཅོང་ སྟོག་རན་ རེད"ཅེས་ བཤད་པ་ན། ཁོས" དེར་ སྐྱོན་ མི་ འདུག ང་ ཚོས་ ཅོང་ འཁུར་ ནས་ ཕྱིར་ འགྲོ་དགོས་ཕྱིར་ ཆུ་ང་ ཚོའི་ སྐེད་ པར་ སྐྱེབས་ན་ དེ་བཟོད་ སྟོག་ འགོ་ རྩོམས"ཅེས་བཤད། ཆུ་ སྐེད་ པའི་ མཚམས་ སུ་བསྐྱེབས་ དུས་ཁོས་ཡང་"ཆུ་ང་ ཚོའི་ མཆན་ འོག་ ཀུ་ སྐྱེབས་ དུས་ ད་ བཟོད་ སྟོག"ཅེས་ བཤད། ཆུ་ མཆན་ འོག་ ཀུ་བསྐྱེབས་ དུས་"སྐྱེའི་ མཚམས་ སུ་ སྐྱེབས་ ན་ སྟོག"ཅེས་ སུ་ མཐུད་ དུ་ མགོ་ སྐོར་ བཏང་ནས་ མཇུག་ མཐར་ བུ་ མོ་ བདུན་ པོ་ ཆུར་ ནུབ།

ཚོ་ རོ་ མེ་ ཡིས་ དགའ་ དགའ་ སྤྲོ་ སྤྲོ་ དང་ བུ་ མོ་ བདུན་ པོ་ རེ་ རེ་ བཞིན་ རང་ ཁྱིམ་ དུ་ ཁྲུར། བུ་ མོ་ ཆུང་ ཚོས་ དེ་ ད་ རྒྱང་ ཀི་ མེད་ མོད། འོན་ ཀྱང་ མོ་ ཤིན་ ཏུ་ སྐྱག་ བས་ ཉར་ ཆུག་ མ་ ཐོད། མོའི་ ཞ་ ཅེ་ ཚོའི་ བེམ་ རོ་ ཚོ་ རོ་ མེ་ ཁྱིམ་ མི་ གང་ བོས་ ཐོས་ བ་ དང་ མོ་ གཅིག་ ཐུ་ ཡུག་ སོང་། སྐབས་ དེར་ མོ་ ལ་ མོའི་ ཞ་ ཅེ་ ཚོའི་ སྐེ་ ཆུན་ ཚང་ མ་ ཡོད་ བས། ཚོ་ རོ་ མེ་ ཚང་ གི་ རྟམ་ དག་ ཐོལ་ མེད་ ཀྱི་ བུ་ མོ་ དེས་ མོ་ ལ་ ཡིད་ སྟོན་ ཚོར་ ནས་ སྐེ་ ཆུན་ དག་ བརྟེ་ རེས་ བྱེད་ བའི་ རེ་ བ་ བཏོན། དེ་ ནས་ བུ་ མོ་ དེས"གལ་ སྲིད་ ཁྱོད་ ལ་ འདི་ དག་ དགོས་ཚེ། རེད་ གཞིས་ ཀྱིས་ དོ་ ཤལ་ ཡིན་ བས་ མོས་ རང་ གི་ ཞ་ ཤ་ ཡང"ཞ་ ཤ་ ཞེས་ བཏོན་ པ་ན། ཁོས་ དེ་ རང་ གི་ བུ་ མོ་ ཡིན་ པ་ མ་ ཚོར་ བར"ཁྱོད་ ཀྱི་ ཞ་ ཤ་ ཆུང་ དུ་ ཡོད་"ཅེས་ ལན་ བཏབ། དེ་ ནས་ མོས"ཞ་ མ། ཞ་ མ"ཞེས་ བོས་ པ་ན། ཞ་ མ་ དེས་ ཀྱང་ རང་ གི་ བུ་ མོ་ ཡིན་ པ་ མ་ ཤེས་ བར"ཁྱོད་ ཀྱི་ ཞ་ མ་ ཆུང་ དུ་ ཡོད་"ཅེས་ ལན་ བཏབ་ནས་ རང་ ཉིད་ ཀྱི་ བུ་ མོ་ བས་ད།

ཕྱི་ ཉིན་ ནང་ས་ མོར། ཚོ་ རོ་ མེ་ ཚང་ གི་ ཞ་ མ་ གཉིས་ ཡར་ ལང་ ནས"ཁྱིམ་ མཆེས་ རྟམས་ ལ་ ཤ་ སྐྱེལ་ དུ་ ཤོག"ཅེས་ རང་ གི་ བུ་ མོ་ བོས། འོན་ ཀྱང་ ཁོ་ གཉིས་ ཀྱིས་ རང་ ཉིད་ ཀྱི་ བུ་ མོ་ རང་ གིས་ བས་ ཏེ་ ཁྱོད་ མ་ ཤེས། བུ་ མོ་ ཆུང་ ཆུང་ དེ་ སྐྱག་ ནས"ངའི་ ཕོ་ བ་ ན་ འདུག"ཅེས་ བཤད་ དེ་ ཁང་ བའི་ ཕྱི་ རྒྱ་ མ་ ཡོང་། རྟེ་ སྲུ་ ཐབས་ ཟད་ བས་ མོ་ མལ་ ལས་ ལང་ ནས་ ཁྱིམ་ མཆེས་ ཚོར་ ཤ་ སྐྱལ་ ཁྱེར། ལམ་ དུ་ ཁོ་ མོས་ ཤ་ ཁུ་ ཚང་ མ་ ཕྱི་ རྒྱ་ བ་ དང་། རང་ གི་ སྐད་ གཡོག་ ཀྱི་ སྐེ་ མོ་ ཡར་ བརྟེ་ ནས་ ཤ་ ཚང་ མ་ སྐད་ གཡོག་ ཐོག་ ཀུ་ ཟླུག་ ། ཤ་ ཅ་ ཅང་ མང་ བས་ ཁྱིམ་ ཚང་ འགར་ བསྐལ་ ཚར་ ཡང་ རྒྱང་ རྩེ་ ཐབ་ ནས་ ཁྱར་ བཞིན་ མོད་ ཡོ་ འདུག ད་ ནས་ ཁོ་ མོ་ བྱོས་ བྱོལ་ བས། སྐབས་ དེར་ ཚོ་ རོ་ མེ་ ཚང་ གི་ ཞ་ མ་ གཉིས་ ཀྱིས་ ཀྱང་ དོན་ དག་ ཐམས་ ཅད་ རྟོག་ ནས་ འདུ་ བ་ ཀྱང་ སྐེ་ ཁྱི་ ཁྱི་ ཤ་ ཁུ་ ཚང་ ཁོ་ ཚོ་ ཐུ་ ཡུག་ ཏུ་ ཁྱེར་ ཏེ་ ཁྱོད་ ཀྱི་ བུ་ མོ་ ཞེས

ཁྱི་རྣམས་ཕྱིར་བོས་རྡེས་བྱ་མོ་རྒྱང་རྒྱང་དེ་ཕྱིར་ཡུལ་ལ་འགྲོ་བའི་ལམ་ལ་ཆས། ལམ་དུ་མོ་རང་སོ་མ་ར་ཙ་འཐག་བཞིན་བའི་ཁྱིམ་ཚང་ཞིག་ལ་ཐྲད། ཡིན་ནའང་དེ་ཡང་ཚོ་རོ་མེའི་ཁྱིམ་ཚང་ཞིག་ཡིན་འདུག ཁྱིམ་ཚང་དེའི་ཚོ་རོ་མེས་མོ་ལ་"ཡག་པོ་འདུག ཁྱོད་ཀྱིས་ང་ལ་རོགས་བྱས་ནས་སོ་མ་རཙ་ཐོགས་དང་ང་སོང་ནས་དོས་ཧ་གཡོས་སྤྱོར་བྱེད་"ཅེས་སྨྲས། ཚོ་རོ་མེ་དོས་ཧ་གཡོ་སྤྱོར་བྱེད་དུ་ཕྱིན་རྡེས་བྱིས་པ་ཞིག་མོའི་འགྲམ་དུ་ཡོང་ནས་སྣབས་ཡུད་དུམ་བུ་ཞིག་ཟ་བཞིན་དུ་བསྡད། བུ་མོ་རྒྱང་རྒྱང་དེས"ཁྱོད་ཀྱི་ཕ་མ་གཉིས་གང་དུ་ཕྱིན"ཞེས་དྲིས་པར་བྱིས་པ་དེས"ངའི་ཨ་ཕ་དང་ཨ་མ་གཉིས་ཀྱིས་ཁྱོད་བསད་ནས་ཁོ་ཚགས་ལས་སྐངས་བཅོ་བྱས་ཏེ་ཟ་རྒྱུ་རེད"ཅེས་སྨྲས། གཏམ་དེ་ཐོས་རྡེས་བྱ་མོ་དེ་ཡང་བསྐྱར་བྱོས། དེ་ནས་མོ་ཡང་བསྐྱར་སོ་མ་ར་ཙ་འཐག་བཞིན་བའི་ཁྱིམ་ཚང་ཞིག་ལ་ཐྲད། དེ་རྩ་ཡང་བྱིས་པ་ཞིག་གིས་སྣབས་ལུད་རོག་ཅིག་ཟ་བ་མཐོང། མོས་དེའང་ཚོ་རོ་མེའི་ཁྱིམ་ཞིག་ཡིན་པ་རྟོགས་ནས་སུ་མཐུད་དུ་བོས་ནས་མཇུག་མཐར་ཡུལ་ལ་བསྒེབས།

མོ་ཕྱིར་ཡུལ་ལ་བསྒེབས་བའི་མཚན་མོ་དེར་མོའི་སྐྱན་ཞིག་འདས་སོང་།

མོའི་སྐྱན་འདས་རྡེས་ཙ་ཙ་དེས་མོ་རང་གི་བུ་མོ་ཡིན་པ་ཁས་ལེན་ན་མ་འདོད། ཁོས"ཁྱོད་ཀྱིས་ཤིང་རྒྱམ་ཞིག་དུམ་བུ་གཅིས་སུ་བཏང་ནས་འདི་ནས་མར་འགྲིལ་ཏེ། དེ་གཅིས་ཐང་བའེ་ས་ཞིག་ནས་སྟོད་དུས་ཐན་རྩུན་ལ་ཐག་ཅེ་མིན་ལ་ལྟོས"ཞེས་བཤད། བུ་མོ་དེས་དེ་ལྟར་བསྒྲུབས་པ་དང་ཤིང་དུམ་དེ་གཅིས་ཀྱང་ཐན་རྩུན་ལ་ཐག་ཅེ་མོད། འོན་ཀྱང་རྐད་པོ་དེས་ད་རྩང་ཁོ་མོ་ཁས་མ་བླངས།

ཁོས་ཡང་བསྐྱར"ཁྱོད་ཀྱིས་རང་འཐག་གི་འཐག་རྟོ་གཅིས་མར་འགྲིལ་ནས་དེ་གཅིས་ཐང་བའེ་ས་ཐན་རྩུན་ལ་ཐག་ཅེ་མིན་ལྟོས"ཞེས་བཤད། མོས་དེ་བཞིན་བསྒྲུབས་པ་དང་འཐག་རྟོ་གཅིས་ཀྱང་ཐན་རྩུན་ལ་ཐག་ཅེ། ཡིན་ནའང་རྐད་པོ་དེས་མོ་རང་གི་བུ་མོ་ཡིན་པ་སྟར་བཞིན་ཁས་མ་བླངས།

རྐད་པོ་དེས་ཐབ་ཀར་མེ་བུས་ནས་བུ་མོ་ལ"སྤུ་བའི་ནང་དུ་མཆིལ་མ་ཅུང་ཙམ་ཐོངས་ཤིག ག་ལ་ཅི་དེ་རུ་ཡྱུ་བ་འཕྱུར་ན་ཁྱོད་བའི་བུ་མོ་ཡིན"ཞེས་བཤད། བུ་མོས་ཁོས་བཤད་པ་ལྟར་བསྒྲུབས་ལ། སྤུ་ང་ལས་ཀྱང་ཡྱུ་བ་འཕྱུར་ཡང་ཁོས་མོ་རང་ཁས་མ་བླངས།

བུ་མོ་དེའི་ཨ་མས"བའི་བུ་མོ། ཁྱོད་ཀྱི་ཨ་ཐས་ཁྱོད་ཁས་ལེན་རྒྱུ་མ་རེད། དེར་ང་ལའང་ཐབས་ཇུས་མི་འདུག ངས་འདི་ནས་ང་ཚོས་གསོས་བའི་སྤོ་ཕྱུགས་འགའ་ཁྱོད་ལ་སྐེད། ཁྱོད་ཀྱིས་སྤོ་ཕྱུགས་འདི་ཚོ་ཚང་མ་དེད་ནས་དེ་ཚོས་འུར་སྤུ་སྤྲོག་བའི་གནས་ཁེག་ཏུ་འགྲམ་དུ་ཐོན་པ་ན་སྤོ་ཕྱུགས་ཚང་མས་ཁོ་ཤ་བཟའ་ཐུབ་པ་རེད"ཅེས་བཤད། བུ་མོས་ཁོས་བཤད་པ་ལྟར་སྤོ་ཕྱུགས་ཚང་མ་ཐོན་ཏེ་ཁོ་ཤ་བཟའ་ཐུབ་པ་ལ་སྐྱིད་ཤས་ཆེ་ཞིང་ཐུག་ཏུ་ཁོ་ཤ་བཟའ་ཐུབ་པ་ལ་ཐུག་ཏུ་ཁོ་ཤ་བཟའ་ཐུབ་པ་ཡིན་ཟེར་ཏེ

"མཚན་མོར་ཅིའི་ཀོད་ཅིའི་ཀོད་ཅས་བའི་སྒྲ་སྒོག་བའི་ཚེ་ཁྱོད་འཇིགས་སྣང་མ་སྐྱེས"ཅས་ཏོ་གཉིས་ཕྱིར་ལོག་རྗེས་བྱ་དེས་བྱ་མོར་དེ་ཡུར་བཞད། མཚན་མོ་དེར་མོས་དངོས་ནས་ཅིའི་ཀོད་ཅིའི་ཀོད་ཅས་བའི་སྒྲ་ཞིག་ཐོས་པ་དང་། དེ་ནས་ཉིན་བདུན་ཡང་མ་འགོར་བར་ཁང་པ་མཇོས་ཤིངསྐྱ་པ་ཞིག་བསྐྱེན་འདུག

ལོག་གར་མེ་ཏོག་གང་སར་ཁྲབ་བའི་དུས་ཆོགས་སུ་བྱ་མོ་དེའི་ཞ་མ་རང་གི་བྱ་མོར་ལྟ་སྐོར་དུ་འོངས། རྗེས་སུ་མོ་ཕྱིར་ཡོང་ནས་རང་གི་ཁྱོ་གར"ཅི་འདྲའི་མཚར་པ་ཡའང་། ཁྱོད་ཀྱིས་རང་གི་བྱ་མོ་ཕྱིར་ཡོང་དུ་མ་བཅུག་བས་ད་ལྟ་མོ་ཕྱུག་པོ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་འདུག"ཅེས་བཞད། གཏམ་དེ་ཐོས་རྗེས་པོ་དེའང་རང་གི་བྱ་མོ་ཡོད་སར་འོངས།

བྱ་མོ་ཚང་གི་སྐོ་ཁར་བསྒེབས་དུས་བྱ་མོས"ཨ་ཚ། ཨ་ཚ། ཁྱོད་གསེར་སྐོ་ལས་འགྲོ་འདོད་དམ་དངུལ་སྐོ་ལས་འགྲོ་འདོད"ཅེས་དྲིས་པ་ན། ཁོས"ང་རང་འདི་ལ་བསྒེབས་བྱུང་བས་གསེར་སྐོ་ལས་འགྲོ"ཞེས་ལན་བཏབ། བྱ་མོས་ཁོ་ཤིང་ལོག་ལ་ཉེ་བའི་ཤིང་སྐོ་ཞིག་བརྒྱད་ནས་འགྲོ་རྩ་བཅུག

ཁོ་རང་ཁྱིམ་དུ་བསྒེབས་རྗེས་བྱ་མོས་ཁོ་ལ"ཨ་ཚ། ཁྱོད་ཀྱིས་ར་ཤ་ཟ་འདོད་དམ་སྐམས་ཤ་ཟ་འདོད"ཅེས་དྲིས་པ་ན། ཁོས་ང་འདི་རྩ་ཡོང་ཟིན་བས"སྐམས་ཤ་ཟ་འས་ཡིན"ཞེས་ལན་བཏབ། བྱ་མོ་དེས་གཉང་བཤལ་བྱུང་ནས་ཡར་ལངས་ནས་ཀྱང་འདུག་མི་ཐུབ་བའི་ལུ་གུ་ཞིག་བཤས་ནས་དེའི་ཤ་ཁོ་ལ་བྱིན།

མཚན་མོར་བྱ་མོས"ཨ་ཚ། ཁྱོད་རང་གསེར་གྱི་ཉལ་སྟེང་དུ་ཉལ་བསམ་མམ་དངུལ་གྱི་ཉལ་ཁྲིའི་སྟེང་དུ་ཉལ་བསམ"ཞེས་དྲིས་པ་ན། ཁོས"ངའི་བྱ་མོ། ང་ཡོང་ཟིན་པས་གསེར་གྱི་ཉལ་ཁྲིའི་སྟེང་དུ་ཉལ་འོས་ཡིན"ཞེས་བཞད། དེ་རྗེས་ཁོ་རང་དངུལ་གྱི་ཉལ་ཁྲིའི་སྟེང་ཉལ་མཚན་གྱང་དུ་ཕྱིག་སྐྱ་དང་བཅས་དངུལ་ གྱི་ཉལ་ཁྲི་ལ་སོ་རྒྱག་པ་བྱ་མོས་ཐོས་རྗེས། མོས"ཨ་ཚ། ཁྱོད་ཀྱིས་དེ་ལ་སོ་མ་རྒྱག ཁྱོད་ཕྱིར་འགྲོ་དུས་ངས་ཁྱོད་ལ་གསེར་དང་དངུལ་སྟེར་རེས"ཞེས་བཞད།

ཉིན་འགའི་རྗེས་སུ་ཨ་ཚ་དེ་ཕྱིར་ཡུལ་དུ་ལོག ཡུལ་དུ་ལོག་དུས་བྱ་མོས་ཁོ་ལ"འདི་ཁྱོད་ཀྱི་རྟོས་ཁ་ཡིན། ཁྱོད་རང་ཚ་གིའི་ཉིན་ཞག་གཅིག་ལ་དེར་སྒེབས་དུས་རྟ་ཐག་རང་གི་ཤུང་པར་བཅིངས་ནས་རྟོས་ཁ་འཕྲད་ཟེར་ཞེས"ཞེས་བཞད།

ཁོས་ཞག་གཅིག་རྟ་ངུ་ཁྲག་མའི་ཁ་ཕྱེ་པ་ན་དུག་སྣང་འཕྱང་ཡོང་ནས་རྟ་ལ་བསྡུན་པ་དང་སྐུལ་གྱིས་རྟར་སོ་བརྒྱབ། ཤུད་ཡོ་ཁོ་རང་རྟས་བྲུད་ནས་བརྒྱགས་ལ་རྟ་དེ་ཁྱིམ་དུ་བསྒེབས་དུས་ཁོའི་ཤང་པ་ཡ་གཅིག་མ་གཏོགས་ཡུག་མེད། ཤུད་ཡོས་རྒྱང་མའི་སྐང་རྩུལ་དེ་མཐོང་རྟེས"འདི་ནི་ཁྱོད་ཀྱིས་རང་གི་བུ་མོ་ཁས་མ་བླངས་པའི་ཆུན་ཡིན་ནོ"ཞེས་བཞད་ནས་ཤུང་པ་དེ་བཅིངས་ལས་གྲོལ་ནས་སྨྱིན་སྲེག་བྱས་པའོ།

ཞི་ཐུགས

མནའ་སྐ་མོར། ཚ་བྱ་གཉིས་ཡོད་ལ་ཙ་ཚ་རྒྱུན་བར་དེ་དུགས་རྩོན་དུ་ཕྱིན་བས། བྱ་རྒྱང་གིས་རྒྱུན་དུ་ཞི་ཐུག་ཞེག་ཐྲིད་ནས་ནོར་ལུག་འཚོ་རུ་སོང་།

ཉིན་ཞེག་ལ། ཁོས་འབྲས་ཀྱི་བག་ལེབ་གཅིག་དོས་ང་རུ་ཞུར་ནས་ཕྱི་ཐུག་དང་མཉམ་དུ་ནོར་ལུག་དེད་ནས་རྟ་ཐང་དུ་ཕྱིན། ཉིན་གུང་དུ་བྱ་དེས་འབྲས་ཀྱི་བག་ལེབ་ཟ་དུས་ཞྱི་ཐུག་ཀྱང་རྒྱུ་ནས"ང་ཏ་ཅང་སྟོགས་འདུག ང་ལ་འབྲས་ཀྱི་བག་ལེབ་དགོས"ཞེས་བཤད། བྱ་དེ་ཁོང་ཁྲོ་ལངས་ནས"ང་ལའང་འདང་གིན་མེད། ཁྱོད་ཀི་རུ་སོང"ཞེས་བཤད། དེ་ཐོས་རྟེས་ཞྱི་ཐུག་དེ་དུ་བཞིན་དུ"དོ་དགོང་ཚོ་རོ་མེ་ཡོང་ནས་ཁྱོད་རང་བསད་དེ་ཟ་རྒྱུ་རེད"ཅེས་བཤད། སྐབས་དེར་བྱ་དེ་ཏ་ཅང་སྐྱག་ནས"གྲོགས་པོ་ལགས། ཚོ་རོ་མེས་དངོས་ནས་ང་ཟ་རུ་ཡོང་རྒྱུ་ཡིན་ཟེར་རམ"ཞེས་དྲིས་པ་ན། ཞྱི་ཐུག་གིས"ཚོ་རོ་མེ་ཡིས་དངོས་ནས་ཁྱོད་ཟ་རུ་ཡོང་རྒྱུ་ཡིན་ཟེར"ཞེས་བཤད།

བྱ་དེ་སྐྱག་ནས"ད་དས་ཅི་བྱེད་འོས་པ་རེད། ངའི་ཙ་ཚ་ཡང་རྩོད་ལ་ཅི་ཞེག་སྨྲའ་འོས་པ་ཁོ་ནས་ཅི་བྱས་ན་འོས"ཞེས་ཞྱི་ཐུག་ལ་དྲིས། ཞྱི་ཐུག་གིས་བྱེལ་འཚུབ་མེད་བའི་ངང་ནས"སེམས་ཁལ་མ་བྱེད། ཡུལ་ལ་ཐོན་རྩེས་ངས་ཁྱོད་ལ་ཅི་ཞེག་སྨྲའ་འོས་པ་བཤད་"ཅེས་སྨྲས། ཉི་མ་ནུབ་རྩེས་ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་མཉམ་དུ་ནོར་ལུག་ཚང་མ་ཕྱིར་ཡུལ་ལ་དེད། དེ་ནས་ཞྱི་ཐུག་གིས་བྱ་དེ་ལ"དོ་ནུབ་ཁྱོད་ཅོག་རའི་ནང་དུ་སྨོས"ཞེས་བཤད། བྱ་དེ་ཞྱི་ཐུག་གིས་བཤད་པ་ལྟར་ཅོག་ར་རུ་སྨྲས། སྤན་བས་ས་གཞི་ཡོངས་ནས་གཡོགས་དུས་ཚོ་རོ་མེས་རང་གི་སྐོས་བྱམ་རྒྱང་ས་ཁྱགས་ཞོར་དུ་འོངས། ཚོ་རོ་མེས་ཅོག་རའི་སྨོ་བཅཀ་ནས་ནང་དུ་ཡོང་མོད། འོན་ཀྱང་མོར་ཕྱུགས་ཅོག་གིས་རྩང་རྩེ་ག་ནས་ཡར་མར་གཡུགས་ཕྱིར་བྱ་རྒྱང་དེ་མ་རྟེའ་བར་ནམ་ལངས་དུས་ཕྱིར་བྱོས།

ཕྱི་ཉིན། བྱ་དེས་འབྲས་རྩོག་ཆེན་པོ་ཞེག་ལས་ཏེ་ཡང་བསྐྱར་ཞྱི་ཐུག་དེ་དང་མཉམ་དུ་ནོར་ལུག་འཚོ་རུ་ཕྱིན། བྱ་དེས་འབྲས་རྩོག་བགོས་ནས་ཕྱེད་ཀ་ཞྱི་ཐུག་ལ་བྱིན་ཏེ"དོ་ནུབ་ངས་ཅི་ཞེག་བ"ཞེས་འདྲི་ཞོར་དུ་མིག་ཟུང་ལས་མིག་རྒྱ་ཤམ་དུ་བཞུར། ཞྱི་ཐུག་གིས"ཁྱོད་རང་སྐྱག་མི་དགོས། དོ་ནུབ་ཁྱོད་རྟ་རའི་ནང་དུ་སྨོས"ཞེས་བཤད།

མཚན་མོར། ཚོ་རོ་མེས་སྐོས་བྱམ་ཟུང་གང་ས་གཡུགས་ཞོར་དུ་རྟ་རའི་ནང་དུ་འོངས། བྱ་དེས་ཚོ་རོ་མེ་མཐོང་པ་ན་སྐྱག་ནས་དབྱགས་ཀྱང་ཕྱིར་གཏོང་མ་ཐོད། ཡིན་ན་ཡང་ཚོ་རོ་མེ་ལ་རྟས་འཕྲས་བརྒྱབ་སྟེ་ནམ་ལངས་དུས་ཕྱིར་བྱོས།

དེའི་ཕྱི་ཉིན་དགོང་མོར་ཁྱེ་ཐུག་གིས་བྱ་རྒྱང་དེ་ལུག་རར་སྐྲ་ཟུབཅུག ཚོ་རོ་མེ་སྟར་བཞིན་ཡོང་ལ་ཡང་སྟར་བཞིན་ལུག་གིས་རྩང་རྩེ་ག་ནས་ཕྱིར་བཟོ་ཟུབཅུག

ཕྱི་ཉིན་བྱ་རྒྱང་དེས་འབྲས་རྩོག་ཆེན་པོ་ཞེག་ལས་ཏེ་ཚང་མ་ཁྱེ་ཐུག་ལ་བྱིན་ཏེ་དུ་ཞོར་དུ"གྲོགས་པོ་ལགས། ཅོག་ར་དང་རྟ་ར། ལུག་ར་ཚང་མའི་ནང་དུ་ར་སྐས་ཟིན་པས། དོ་ནུབ་ང་གང་དུ་སྐྲ་དགོས "ཞེས་དྲིས། ཁྱེ་ཐུག་དེས་སྟར་བཞིན་བྱེལ་འཚུབ་མེད་བའི་ངང"སྐྱག་མི་དགོས། དོ་ནུབ་ཁྱོད་ཁང་བའི་ཐོག་ཁང་དུ་སྨོས། དེའི་རྟེས་ཁྱོད་ཀྱི་ཨ་ཐང་ཕྱི་ཡོང་རྒྱུ་རེད"ཅེས་བཤད། མཚན་མོ་དེར་ཁྱེ་ཐུག་གིས་བྱ་རྒྱང་ལ"མེ་ཐབ་ནང་དུ་སོལ་བ་ཞོག སྐྱེ་བ་ཞེག་མེ་ཐབ་ཀྱི་སྐད་ཁྱོགས་སུ་ཞོག་ལ་སྟོད་གོས་ཞེག་གིས་དེ་གཡོགས། ད་རུང་ཆུ་ཆོ་བ་དོ་ཐོག་ཁང་དུ་ཞོག མཇུག་མཐར་སྐོ་དམ་པོར་རྒྱབ་ཀྱིག གལ་སྲིད་བཀའ་ཁྱོ་ཁ་ཅིག་ཡང་ཁྱེད་ཀྱིས་ཁྱེ་ཐུག་ལ་ཁྱོད་ཀྱི་ཁ་ཤས་ཟ་ཞེས་ཟེན་པ་ན། ཁྱེ་ཐུག་གིས"ཚོ་རོ་མེ་ཡིས་དངོས་ནས་ཁྱོད་ཟ་རུ་ཡོང་རྒྱུ་ཡིན་ཟེར"ཞེས་བཤད།

བྱ་དེ་སྐྱག་ནས"ད་དས་ཅི་བྱེད་འོས་པ་རེད། ངའི་ཙ་ཚ་ཡང་ཅོ་ཅོ་ནས་ཅི་བྱས་ན་འོས"ཞེས་ཁྱེ་ཐུག་ལ་དྲིས། ཁྱེ་ཐུག་གིས་བྱེལ་འཚུབ་མེད་བའི་ངང་ནས"སེམས་ཁལ་མ་བྱེད། ཡུལ་ལ་ཐོན་རྩེས་ངས་ཁོ་ཁྱོད་ལ"དོ་ནུབ་ཁྱོད་ཟེར་བཞིན་དུ"སྨོས"ཞེས་བཤད། བྱ་དེ་ཁྱེ་ཐུག་གིས་བཤད་པ་ལྟར་ཅོག་ར་རུ་སྨྲས། ཤུན་བས་ས་གཞི་ཡོངས་ནས་གཡོགས་དུས་ཚོ་རོ་མེས་རང་གི་སྐོས་བྱམ་རྒྱང་ས་ཁྱགས་ཞོར་དུ་འོངས། ཚོ་རོ་མེས་ཟེག་ཅོག་རའི་སྨོ་བཅཀ་ནས་ནང་དུ་ཡོང་མོད། འོན་ཀྱང་མོར་ཕྱུགས་ཟེག་གིས་རྩང་རྩེ་ག་ནས་ཡར་མར་གཡུགས་ཕྱིར་བྱ་རྒྱང་དེ་མ་རྟེའ་བར་ནམ་ལངས་དུས་ཕྱིར་བྱོས།

ལང་དུ་སེམས་རྒྱང་སྤྲོས་མར་རྒྱ་ཐུང་ཙམ་བླུགས་བས་ཚོ་རོ་མེས་"ཞི་ལ། གཅིན་མ་གཉིང་། གཅིན་མ་གཉིང་དང་ངེད་གཉིས་ཀྱིས་མཉམ་དུ་བུ་འདིའི་ཤ་སྲེག་ནས་ཟ་"ཞེས་སྨྲས། ཐུང་ཙམ་འགོར་རྩེས་བུ་དེས་ཡང་བསྐྱར་ཐུ་བླུགས་བས་ཚོ་རོ་མེས་ཡང་བསྐྱར་དེ་ཤུར་ལབ། མོས་དེ་ཤུར་སོལ་བར་ཐུ་བཏབ་ནས་ནམ་ལངས་བས་མོ་ཕྱིར་མི་འགྲོ་གེད་བྱུང་།

ཉིན་དེར་བུ་དེས་ཡང་བསྐྱར་སེམས་ཁལ་བྱས། ཁྱི་ཐུག་གིས་སྐར་བཞིན་བྱེལ་འཚུབ་མེད་པའི་སྤྲོ་ནས་"དོ་ནུབ་ཁྱོད་ཀྱི་ཨ་ཁ་དངོས་ནས་ཕྱིར་ཡོང་རྒྱུ་རེད་"ཅེས་བཤད། ཕྱི་དྲོ་ཁོའི་ཨ་ཁ་དངོས་ནས་རྗེན་ཤ་མང་པོ་ཁྱར་ནས་ཕྱིར་འོངས། བུས་རང་གི་ཨ་ཁ་འཐམ་འཁྱུད་བྱས་ནས་བྱུང་ཟིན་པ་ཐམས་ཅད་གཅིག་གཅིག་གཉིས་གཉིས་ཀྱིས་བཤད་པ་ན་ཨ་ཁ་ཁྲོས་ནས་སྐྱ་རེ་བརྡར། མཚན་མོར་ཁོ་ཚོས་མེ་ཐབ་ནང་དུ་མེ་བྱས་རྗེས་ཨ་ཁ་སྐྱ་རེ་ཤག་ཁུ་བཟུང་ནས་སྤྲོའི་རྒྱབ་ཁུ་སྤྲས། ཚོ་རོ་མེས་སྤྲོ་ཕྱེ་ཡོད་པ་མཐོང་རྗེས་"དོ་དགོང་ངས་བུ་ཁུང་དེ་ཟ་ཐུབ་རྒྱུ་རེད"བསམས་ཤོར་དུ་ནང་དུ་འོངས།

ཚོ་རོ་མེའི་ཤང་བ་ཡ་གཅིག་སྤྲོའི་ནང་དུ་སྤྲོས་མ་ཐག་ཨ་ཁ་དེས་སྐྱ་རེས་མོའི་ཤང་བ་བཅད་དེ་མོ་པང་གཅལ་སྟེང་དུ་འགྱེལ་དུ་བཙུག དེ་མ་ཉིད་དུ་ཤ་ཁྱི་དག་གིས་ཚོ་རོ་མེའི་ཤ་རྩོད་པ་བྱས་ནས་མཐར་ཐམས་ཅད་ཁྲུང་མིད་བྱས་སོ།

མིང་སྒྲིང་གཉིས།

གནའ་སྐ་མོ་ཞིག་ལ་མིང་སྒྲིང་གཉིས་ཡོད། ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་ཕན་རྒྱན་ལ་གཅེས་སྐྱོང་ལེགས་པོ་བྱས་མོད། འོན་ཀྱང་ཕུ་བོའི་རྒྱང་མ་དེ་བྱམས་བརྩེ་ལྡན་པ་ཞིག་མིན་པས། ཕུ་བོ་ཁྱིམ་དུ་ཡོད་དུས་རྒྱང་མ་དེས་སྒྲིང་མོར་གཅེས་སྐྱོང་ལེགས་པོ་བྱེད་ལ་ཁོ་རང་རི་དྭགས་བརྩོན་དུ་ཕྱིན་ཚེ་མོས་སྒྲིང་མོར་གཅེར་དྲང་དང་སྟོག་དམོད་བྱེད།

ཉིན་ཞིག་ལ། ཕུ་བོ་དེ་ཡང་བསྐྱར་རི་དྭགས་བརྩོན་དུ་ཕྱིན།

ཁྱོ་གཁྱིམ་དུ་མི་འདུག་པས་རྒྱང་མས་སྒྲིང་མོ་དེ་ལ་"ཁྱོད་གང་དུ་འགྲོ་འདོད་ན་དེར་སོང་། འདི་ཁྱོད་ཀྱི་ཁྱིམ་མ་རེད་"ཅེས་བཤད། སྒྲིང་མོ་དེ་དུབ་ལས་གཞན་ཅི་ཡང་མ་ཤེས།

རྩེས་སུ་མོས་སྒྲིང་མོར་ཐ་མའང་ཐ་རུ་མ་བཅུག་ལ་མཐར་ཁྱིམ་ལས་ཕྱིར་སྐྲད།

མཚན་མོར། སྒྲིང་མོ་དེར་ཉལ་ས་མེད་པས་ཕག་ཁང་དུ་ཉལ་མོད། འོན་ཀྱང་མོས་ཞུས་མོ་མཐོང་བྱུང་བས་ཁོང་ཁྲོ་ལངས་ནས་མོ་ལ་གཅར་རྩད་བྱས་ཏེ"ཁྱོད་གང་ལ་འགྲོ་འདོད་ན་དེར་སོང་། ཁང་བའི་ཉེ་འགྲམ་དུ་མ་ཡོང་"ཞེས་བཤད། སྒྲིང་མོ་དེར་ཐབས་ཟད་སོང་བས་མིག་རྒྱ་ཁྱོར་བཞིན་མོའི་ཕུ་བོ་འཚོལ་དུ་ཕྱིན།

ལམ་དུ་སྒྲིང་མོ་དེས་ཤིང་ཏོག་བཏོགས་ནས་ཟོས་བ་དང་། ཤིང་ཏོག་མེད་དུས་སྟོང་བོའི་ལོ་མ་དང་རྩྭ་སོགས་བཏུས་ནས་ཟོས།

མོ་ལམ་དུ་སྟེ་བའི་ནང་གི་བྱ་རྨི་དག་ལ་ཕྲད་པས་མོས"བྱ་རྨི་ཚོ། ཁྱོད་ཚོས་ངའི་ཕུ་བོ་མཐོང་བྱུང་ངམ"ཞེས་དྲིས་པ་ན། ཁོ་ཚོས"ཁྱོད་ཀྱི་ཕུ་བོས་མེ་མདའ་ཞེག་ཁྱར་བ་དང་། ཤ་ཁྱི་ཞེག་ཁྱིད་ནས་བྲེལ་འཚུབ་ངང་འདི་ནས་ཡར་ཕྱིན་པ་རེད"ཅེས་ལན་བཏབ། དེ་ནས་སྒྲིང་མོ་དེ་དུབཞེན་དུ་སུ་མཐུད་དུ་ཕྱིན།

ལུང་བའི་ནང་དུ་མོ་ཐག་རྨི་དག་ལ་ཕྲད་པས་མོས"ཐག་རྨི་ཚོ། ཁྱོད་ཚོས་ངའི་ཕུ་བོ་མཐོང་བྱུང་ངམ"ཞེས་དྲིས་པ་ན། ཐག་རྨི་ཚོས"ཁྱོད་ཀྱི་ཕུ་བོས་མེ་མདའ་ཞེག་ཁྱར་བ་དང་། ཤ་ཁྱི་ཞེག་ཁྱིད་ནས་བྲེལ་འཚུབ་ངང་འདི་ནས་ཡར་ཕྱིན་པ་རེད"ཅེས་ལན་བཏབ། དེ་ནས་མོ་དུ་བཞེན་དུ་སུ་མཐུད་དུ་ལམ་ལ་ཆས།

རི་རྒྱང་ཞིག་གི་ཉེ་འགོར་དུ་ཁོ་མོ་བ་རྨི་དག་ལ་ཕྲད་པས་མོས་ཡང་བསྐྱར"བ་རྨི་ཚོ། ཁྱོད་ཚོས་ངའི་ཕུ་བོ་མཐོང་བྱུང་ངམ"ཞེས་དྲིས་པ་ན། བ་རྨི་ཚོས"ཁྱོད་ཀྱི་ཕུ་བོས་མེ་མདའ་ཞེག་ཁྱར་བ་དང་། ཤ་ཁྱི་ཞེག་ཁྱིད་ནས་བྲེལ་འཚུབ་ངང་འདི་ནས་ཡར་ཕྱིན་པ་རེད"ཅེས་ལན་བཏབ། དེ་ནས་སྒྲིང་མོ་དེ་དུ་བཞེན་དུ་སུ་མཐུད་དུ་ཕྱིན། ནགས་ཚལ་ཞེག་ཏུ་བསྒེབས་དུས་ལུག་རྨི་དག་ལ་ཕྲད་ལ། དེ་ཚོས་ཀྱང་མོས"ཁྱོད་ཀྱི་ཕུ་བོས་མེ་མདའ་ཞེག་ཁྱར་བ་དང་། ཤ་ཁྱི་ཞེག་ཁྱིད་ནས་བྲེལ་འཚུབ་ངང་འདི་ནས་ཡར་ཕྱིན་པ་རེད"ཅེས་བཤད།

ཉིན་ཞག་དགུའི་རྗེས་སུ་ཕུ་བོ་དེ་ཕྱིར་རང་ཁྱིམ་དུ་བསྒེབས། ཁོས་རྗོན་ཤ་ཚང་མ་སྐོ་འགྱམ་དུ་བཞག་ནས□ངའི་སྒྲིང་མོ་གང་ན་ཡོད□ཅེས་དྲིས་པ་ན། ཁོའི་ཆུང་མས□མོས་ཁྱོད་རང་བྱུང་ཟེར་ནས་ཁྱོད་ཀྱི་རྗེས་སུ་ཕྱིན་པ་རེད། ཁྱོད་གཉིས་ལམ་དུ་ཕྲད་མ་བྱུང་ངམ□ཞེས་དྲིས།

གཏམ་དེ་ཐོས་མ་ཐག་ཕུ་བོ་དེ་ཁོངས་ཁྲོ་ལངས་བ་དང་ཡིད་སྐྱོ་ནས་མཚན་གང་བོར་དུས་བྱུང་།

ཕྱི་ཉིན། ཕུ་བོ་རང་གི་སྒྲིང་མོ་འཚོལ་དུ་སོང་།

ཁོ་རང་སྟེ་བའི་ནང་གི་བྱ་རྨི་དག་ལ་ཕྲད་ནས"བྱ་རྨི་ཚོ། ངའི་སྒྲིང་མོ་མཐོང་སོང་ངམ"ཞེས་དྲིས་པ་ན། ཁོ་ཚོས"ཁྱོད་ཀྱི་སྒྲིང་མོས་ཤིང་ཏོག་ལག་ཆུ་བཟུང་བ་དང་། སྐྱོ་བའི་སྐུ་དབྱངས་ལེན་བཞིན་དུ། ང་ངའི་ཕུ་བོའི་རྩེས་སུ་འགྲོ་ཤུ་ཡིན་ཞེས་བཤད་བཞིན་དུ་འདི་ནས་ཡར་ཕྱིན་པ་རེད"ཅེས་ལན་བཏབ།

དེ་ ནས་ ཁོ་ རང་ སུ་ མཐུད་ དུ་ ཕྱིན་ ནས་ ཐག་ རྩི་ དང་ བ་རྨི། ལུག་ རྩི་ ཚང་མར་ ཕྲད་མོད། འོན་ཀྱང་ཚང་མས་ལན་གཅིག་མཚུངས་བཏབ། ཕུ་བོ་དེའང་ལྷོགས་དགས་བས་ལམ་དུ་ཤིང་ཏོག་བཏོགས་ནས་ཟ་བཞིན་དུ་སོང་། ཁོས་སོས་ཀ་བསྒེབས་དུས་བར་དུ་མོ་རང་བཙལ།

ཉེན་ཞིག་ལ། ཁོས་ནགས་ཚལ་ཞིག་གི་ནང་དུ་རང་གི་སྲིང་མོའི་མིང་ཡང་དང་བསྟུན་དུ་བོས་པ་ན། ཁོས "མོའོ" ཞེས་བའི་སྒྲ་ཞིག་ཐོས་ཀྱང་། ཕྱོགས་ལམ་སང་སྒྲ་འབྱུང་སའི་གནས་སུ་བརྒྱགས་པ་ན། ཁོས་རང་གི་སྲིང་མོ་བ་མོ་ཞིག་ཀུ་གྱིང་ནས་དེར་སྐྱེགས་མའི་ལོ་མ་ཅ་བཞིན་པ་མཐོང་། ཁོས་བ་མོ་དེ་ཉེ་སྐིར་འཐམ་འཁྱུད་བྱས་ནས "སྲིང་མོ། སྲིང་མོ" ཞེས་བོས་མོད། འོན་ཀྱང་མོ་རང་ད་ལྟ་བ་མོ་ཞིག་ཀུ་གྱིང་ཡོད་པས་སྐད་ཆ་བཤད་མ་ནུས་པར་མིག་ཆུ་ཤམ་ཤམ་དུ་བཞུར།

རྣམ་ཤེས་ཕྱིར་འཛོད་པ།

ཞ་བྱ་གཉིས་ཀྱིས་རྟེ་བཙུགས་ནས་རི་དྭགས་འཛིན་བཟུང་བྱས། ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་ཤྭ་བ་ཞིག་བཟུང་ནས་ཟཁས་པ་དང་། རྟེས་སུ་ཤྭ་བ་ཟཁས་པའི་གནས་དེ་རྒྱི་ཞིག་ལུས་སོང་།

ལམ་ཕྱེད་དུ་ཐོན་དུས། བྱས"ཇོད་རང་ཕྱིར་གྱི་དེ་ལེན་དུ་སོང"ཞེས་རང་གི་ཨ་ཕ་ལ་ཟཁད་པ་དང་། ཨ་ཕས་བྱ་ལ"ཇོད་ཕྱིར་གྱི་དེ་ལེན་དུ་སོང"ཞེས་མངགས་བཅོལ་བྱས།

བྱ་ལེ་ལོ་ཅན་ཞིག་ཡིན་པས་རྟེས་སུ་ཐ་གྱི་དེ་ལེན་བར་མི་འགྲོ་ཀ་མེད་བྱུང་།

ཁོ་རང་ཕྱིར་གྱི་ཡོད་སངང་ཐོན་དུས་ཡ་ལེ་སུ་སུ་ཚང་སྟེ། མཚན་དུས་སུ་འདས་ཟིན་པའི་སྔོག་ཆགས་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་བསྡུ་ལེན་བྱེད་མ་ཁན་གྱི་འདྲེ་ཁྱིམ་དེ་ལ་ཕྱད། ཨ་ཕ་གནས་དེར་ཐོན་དུས་མཚན་མོ་ཡིན་པས། ཡ་ལེ་སུ་སུ་ཚང་གིས་ཁོའང་ཨི་ཟིན་པའི་སྔོག་ཆགས་ཤིག་གི་རྣམ་ཤེས་རེད་བསམས་ནས་ནོར་འཁྲུལ་སྐྱོས་ཁོ་རང་བཟུང་ནས་ཡུགས་རྟིའི་ནང་དུ་བཞག་སྟེ་ཁྱེར།

བྱ་རྒྱང་གིས་ཉིན་ཞག་གསུམ་ལ་རང་གི་ཨ་ཕར་བསྐྱགས་ཀྱང་ཁྱིར་མ་འོངས་པས། ཁོ་ཡང་ཁྱིར་ཨ་ཕ་འཚོལ་དུ་ཕྱིན།

བྱ་དེ་ཅེ་ཤིང་(ལྷོན་ཤིང་ཞིག)གི་ནགས་ཚལ་དགུ་དང་རྟི་ཤིང(ལྷོན་ཤིང་ཞིག)གི་ནགས་ཚལ་དགུ དུ་ཆེ་ཤིང(ལྷོན་ཤིང་ཞིག)གི་ནགས་ཚལ་དགུ་བརྒྱད་ནས་འཚོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ན་ཡ་ལེ་སུ་སུ་ཚང་དུ་བསྒེས། ཁོ་རང་གནས་དེར་ཐོན་རྟེས"ཇོད་ཚོས་ངའི་ཨ་ཕ་མཐོང་བྱུང་ངམ"ཞེས་དྲིས་པ་ན། ཡ་ལེ་སུ་སུ་ཚང་གིས"ང་ཚོས་ཇོད་ཀྱི་ཨ་ཕ་མཐོང་མ་བྱུང"ཞེས་ལན་བཏབ།

ཅི་འདྲའི་སྐྱིང་རྟེ་བ་ཡའང་། དོན་དངོས་སུ་ཁོའི་ཨ་ཕ་ཡ་ལེ་སུ་སུ་ཚང་གི་ཐོག་ཁང་དུ་བཏགས་ཡོད་ལ། ཁོའི་རྣམ་ཤེས་ཀྱང་ལུས་པོ་དང་འགྲོགས་མེད་ པས་ཁོས་ རང་གི་ བྱ་མཐོང་དུས་སྐད་ཆ་བཤད་མ་ནུས། ཁོ་དྲས་ནས་མིག་ཆུ་འཕིག་པ་གཅིག་ཁོའི་ བྱའི་ ཐོག་ཏུ་ ཡྱུང་། བྱ་དེས་མགོ་བོ་ཡར་འགོར་ནས་བཤྱལ་ཏེ"ཇོད་ཚོས་ངའི་ཨ་ཕ་མ་མཐོང་ཞེས་བཤད་མོད། འོན་ཀྱང་ངའི་ཨ་ཕ་ཇོད་ཚོས་ཐོག་ཁང་དུ་ཡུགས་རྟི་ནང་དུ་བཙུག་ཡོད་པ་རེད"ཅེས་བཤད།

དེ་ནས་ཡ་ལེ་སུ་སུ་ཚང་གིས་བྱ་དེ་ལ"ཇོད་ལུས་ཕུང་དང་རྣམ་ཤེས་ལས་གདངགོས། དེད་ཅག་གིས་དེ་གཉིས་ལས་གཅིག་ཁོ་ན་མ་གཏོགས་ཕྱིར་ཇོད་ལ་མི་སྐེར"ཞེས་བཤད། བྱ་དེ་ཐབས་ཟད་བར་ཐུར་ནས་ལུས་ཕུང་དང་རྣམ་ཤེས་ལས་གང་ཞིག་ཁྱེར་དགོས་པ་ཐག་ཆོད་ཁོ་ན་མ་གཏོགས་ཕྱིར་ཇོད་ལ་མི་སྐེར"ཞེས་བཤད། བྱ་དེ་ཐབས་ཟད་བར་ཐུར་ནས་ལུས་ཕུང་དང་རྣམ་ཤེས་ལས་གང་ཞིག་ཁྱེར་བའོས་པ་ཐག་ཆོད་ལ་མི་སྐེར"ཞེས་བཤད། བྱ་དེ་ཐབས་ཟད་བར་ཐུར་ནས་ལུས་ཕུང་ཁྱེར་བའི་ཨ་ཕ་ལས་ཤེས་པ་ཐག་ཆོད་ཁོ་ན་མ་གཏོགས་ཕྱིར་ཇ

དུ་རྟེའི་ལོ་རྒྱུས།

ཉིན་ཞིག་ལ་བྱང་མེད་གསུམ་མཉམ་དུ་རྡུ་ཉེ(རྟྭའི་རིགས་ཤིག)གཅོད་དུ་སོང་། ཁོ་ཚོས་ལྷར་བོ་རེ་ལྷར་དེ་ཕྱིར་ཡོང་དུས་ཐོ་རོག་ཞིག་གིས"ཨོ་ཨ། ཨོ་ཨ། སྟོན་དུ་ཡོད་བའི་མི་དེའི་ཐུས་མོའི་ནང་དུ་བྱ་ཞིག་ཡོད"ཅེས་བཤད། དེ་ནས་སྟོན་དུ་ཡོད་བའི་བྱང་མེད་དེ་དལ་གྱིས་གཞན་གཉིས་ཀྱི་རྒྱབ་ཏུ་ཕྱིན། ཐོ་རོག་དེས་མ་མཐུད་དུ "ཨོ་ ཨ། ཨོ་ ཨ། རྒྱབ་ ཏུ་ ཡོད་ བའི་ མི་ དེའི་ ཐུས་ མོའི་ ནང་ དུ་ བྱ་ ཞིག་ ཡོད"ཅེས་ བཤད། མོ་དེ་ མ་ ཉིད་ དུ་ གཞན་ གཉིས་ཀྱི་དཀྱིལ་དུ་སོང་། ཐོ་རོག་དེས་ཡང་བསྐྱར"ཨོ་ཨ། ཨོ་ཨ། དཀྱིལ་དུ་ཡོད་བའི་མི་དེའི་ཐུས་མོའི་ནང་དུ་བྱ་ཞིག་ཡོད། གལ་ཏེ་ཁྱོད་ང་ལ་ཡིད་མི་ཆེས་ན་ཐོར་བས་རང་གི་ཐུས་མོར་སྐྱན་ཞིག"ཅེས་བཤད། དེ་ནས་མོས་ཐོར་བས་རང་གི་ཐུས་མོར་བསྐྱན་པ་ན་སྤྲལ་བ་ཞིག་ཐུས་མོ་ལས་མར་ལྡུང་། མོ་རང་ཉ་ཅང་ཁྲོས་ཏེ་ཁྱོ་བོ་ས་ལ་འཕངས་ནས་ཐོ་རོག་དེར་གཅར་རྡུང་བྱེད་དུ་འགྲོ་བསམས་དུས་སྤྲལ་བས"ཨ་མ། ཨ་མ། ཐོ་རོག་དེའི་རྗེས་མ་འདེད། ཁྱོད་ཀྱིས་ཁྱོ་བོ་འཁྱོ་ཡོད་པས་ཐོར་བ་ང་ལ་སྐྱེར་རོགས། ཐོར་བ་བས་ཁྱེར"ཞེས་བཤད། མོ་ཁྲོས་ནས་ཐོར་བ་རྩོ་ཐོག་ཏུ་འཕངས་པ་ན་སྤྲལ་བ་དེས་ཐོར་བར་སོ་བརྒྱབ་ནས་མོའི་ཁྱིམ་དུ་ཕྱིན། དེ་ནས་བྱང་མེད་དེ་འང་ཡར་ཏླིགས་པོར་སྤྲལ་བའི་རྗེས་སུ་བརྒྱགས།

སྤྲལ་བ་དེས་ཐོར་བ་སྒོ་འགྲམ་དུ་བཞག་རྗེས་ཐབ་ཀའི་འགྲམ་དུ་བསྡད། ཟ་མ་ཟ་སྐབས། བྱད་མེད་དེས་ཟས་ཟུང་ཙམ་མར་འཕངས་པ་ན་སྤྲལ་བ་དེར་ཕྱིན་ཏེ་དེ་དག་ཡར་ཏྲངས་ནས་ཐོས།

ཉིན་ཞིག་ལ། སྤྲལ་བས"ཨ་མ་ལགས། ང་རྒྱང་མ་ལེན་དུ་འགྲོ་རན་འདུག"ཅེས་བཤད་པ་ན། མོས"སྤྲལ་བ་ཁྱོད་ཀྱིས་ཀྱང་རྒྱང་མ་ཞིག་རྟེད་ན་ངས་ཀྱང་དུང་ཁྱོ་གི་ཞིག་འཚོལ་ཐུབ་རྒྱུ་རེད"ཅེས་བཤད།

སྤྲལ་བས་སུ་མཐུད་དུ"ཨ་མ་ལགས། གལ་ཏེ་ཁྱོད་ང་ལ་ཡིད་ཆེས་མི་ཡོང་ན་ཁྱོད་ཀྱིས་ཁྲག་མ་རྒྱང་རྒྱང་ཞིག་ཚོམས་རོགས། དེའི་ནང་དུ་སོ་མ་ར་ཙའི་སས་བོན་འགའ་རྒྱགས་དང་ངས་དེ་དག་གིས་རྒྱང་མ་ཞིག་ཁོ་ཐུབ"ཅེས་ལབ། མོས་བདེན་མིན་བརྟག་བསམས་ཏེ་སྤྲལ་བས་བཤད་པ་ཡུར་ཁྲག་མ་རྒྱང་རྒྱང་ཞིག་བཅོམས་ཏེ་སྤྲལ་བའི་སྐེ་རྒྱབཏགས་ནས་འགྲོ་རྒྱབས།

སྤྲལ་བ་མཆོངས་ཡིང་ བྱེད་བཞིན་དུ་ཁྱིམ་ཚང་ཞིག་ ཏུ་ཐོན་ནས"སྐོས་ པོ་ཚང་ལ་ ཁྱི་ ཡོད་ དམ། ང་འདིར་ རྒྱང་མ་ ལེན་ དུ་ ཡོང་ བ་ཡིན"ཞེས་ བཤད། དེ་ནས་ཁྱིམ་ཚང་དེའི་ཁྱིམ་མི་རྣམས་གད་མོ་བགད། ཁྱིམ་ཚང་དེ་ལ་བྱ་མོ་ཡོད་ཀྱང་ཁོ་ཚོས"བུ་མོ་མི་གཞན་ལ་ཁྱིན་ཡོད། ཁྱོད་ཀྱིས་སོ་མ་ར་ཙའི་སས་ཐོན་ཁྱོད་ཀྱི་རྒྱབ་ཀྱི་ཅོ་གུའི་ཁྲང་བུར་ཞོག"ཅེས་བཤད། སྤྲལ་བ་དེས་ཁྱིམ་མི་རྣམས་ཀྱིས་བཤད་པ་ཡུར་བསྡུབས།

ཕྱི་ཉིན་ཞོགས་པར་སྤྲལ་བ་མལ་ལས་ལངས་དུས་སོ་མ་ར་ཙའི་སས་ཐོན་ཅོ་གུས་ཟོས་ཟིན།

སྤྲལ་བས"གལ་ཏེ་སོ་མ་ར་ཙའི་སས་མ་རྟེད་ན་ཅོ་གུ་བཟང་ནས་ང་ལ་སྐེར་དགོས"ཞེས་ཁྱིམ་ཚང་དེའི་མི་རྣམས་ལ་བཤད་པ་ན། ཁོ་ཚོས་ཐན་ཚུན་ལ་རོགས་རམ་བྱས་ནས་ཅོ་གུའི་ཁྲང་བུ་ནང་དུ་བ་བཏང་སྐེ་ཅོ་གུ་འཛིན་བཟུང་བྱས།

སྤྲལ་བས་ཅོ་གུ་ཁྱེར་ནས་ཡང་བསྐྱར་ཆུང་མ་འཚོལ་བའི་ཡམ་ལ་ཞུགས། ཡམ་དུ་ཡང་བསྐྱར་ཁྱིམ་ཚང་ཞིག་ལ་ཐྲད་བས་སྤྲལ་བས"ང་ཆུང་མ་ལེན་དུ་ཡོང་བ་ཡིན། ངའི་ཅོ་གུ་འདི་གང་དུ་འདོགས་དགོས"ཞེས་དེས་པ་ན། ཁྱིམ་ཚང་དེའི་ཁྱིམ་མི་རྣམས་ཀྱིས"ཁྱོད་ཀྱི་འཁྱིས་སུ་ཡོད་བའི་ཞེ་ལ་དེའི་སུག་བར་ཐོགས་ཤིག"ཅེས་བཤད། སྤྲལ་བས་ཁོ་ཚོས་བཤད་པ་ཡུར་བསྡུབས་མོད། འོན་ཀྱང་ཕྱི་ཉིན་ཞོགས་པར་ཁོ་མལ་ལས་ལངས་དུས་ཅོ་གུ་ཞེ་ལས་ཟོས་ཟིན་པས། སྤྲལ་བས"ངས་ཅོ་གུ་འདི་ཁྱེར་ནས་ཆུང་མ་ལེན་དུ་འགྲོ་དགོས་ཕྱིར། ཁྱོད་རང་ཚོས་ད་ལྟ་ཞེ་ལ་དེ་བཟུང་ནས་ང་ལ་སྐེར་དགོས"ཞེས་བཤད། ཁྱིམ་ཚང་དེའི་མི་རྣམས་ཀྱིས་ཅི་ནུས་ཀྱིས་ཞེ་ལ་འཛིན་བཟུང་བྱས་ནས་སྤྲལ་བར་བྱིན།

སྒལ་བ་སུ་མཐུད་དུ་ཕྱིན་ནས་ལམ་ཕྱེད་དུ་ཡང་བསྒྲུབ་ཁྱིམ་ཚང་ཞིག་ལ་ཐུབ་པས་དེས "ཀོས་པོ་ཚང་ལ་བྱ་མོ་ཡོད་དམ། ང་རང་རྒྱང་མ་ལེན་དུ་ཡོང་བ་ཡིན" ཞེས་དྲིས་པ་ན། ཁྱིམ་ཚང་དེའང་གཏན་ནས་འཐད་པ་མ་བྱུང་བར་སྒལ་བར་མཐོང་རྒྱང་བར་ཁོ་ཚང་གི་ཁྱི་རྐན་གྱི་སྒྲ་བར་འདོགས་སུ་བཅུག སྒལ་བས་ཁོ་ཚོས་བཤད་པ་ལྟར་བསྒྲུབས་མོད། འོན་ཀྱང་ཕྱི་ཉིན་ཞོགས་པར་དེ་རང་མལ་ལས་ལངས་དུས་ཞི་ལ་དེ་ཡང་ཁྱིས་ཅོས་ཟིན། དེ་ནས་སྒལ་བས་ཁྱི་དེ་ཁྲིད་ནས་ཁྱིམ་ཚང་གཞན་ཞིག་ལ་སོང་། ཁྱིམ་ཚང་དེས་ཀྱང་རང་གི་བུ་མོ་སྒལ་བར་མ་བྱིན་ལ། ཁྱི་ཁོ་ཚང་གི་རྟའི་སྒྲ་བར་འདོགས་སུ་བཅུག འོན་ཀྱང་ཕྱི་ཉིན་སྒལ་བ་མལ་ལས་ལངས་དུས་ཁྱི་ལ་རྟས་འཕྲས་བརྒྱབནས་བསད་བས་ཁྱིམ་ཚང་དེས་སྒལ་བར་རྟ་དེ་བྱིན་ནས་འགྲོ་རྒྱ་བཅུག

སྒལ་བ་སྔར་བཞིན་མཆོངས་ཤིང་བྱེད་བཞིན་ལམ་དུ་ཆས་པ་ན་བུ་མོ་བདུན་ཡོད་པའི་ཁྱིམ་ཚང་ཞིག་ལ་ཐུབ། ཁྱིམ་ཚང་དེའི་མི་རྣམས་ཀྱིས་ཁྱི་རྒྱག་བཞིན་པ་ཐོས་རྗེས་བུ་མོ་ཆེ་བ་སྐོ་ཁར་མངགས་ཏེ་ཤུ་རུ་བཅུག ཡིན་ནའང་བུ་མོ་ཆེ་བ་ཕྱིར་ཡོང་ནས "ངས་ཅི་ཡང་མ་མཐོང" ཞེས་བཤད་པས་རིམ་བཞིན་དུ་བུ་མོ་གཅིས་པ་དང་གསུམ་པ། བཞི་བ། ལྔ་བ། དྲུག་པ་རྣམས་མངགས་ལ། ཁོ་ཚོ་ཚང་མས་བཤད་པ་ནི་བུ་མོ་ཆེ་བ་དང་གཅིག་འདྲ་རེད། མཇུག་མཐར་བུ་མོ་བདུན་པ་མངགས་བས་མོ་ཕྱིར་ཡོང་ནས "ཅི་འདྲའི་མཚར་པ་ལའང། ཞེས་ཟེར་ཏེ་ཁོ་ཚོ་ཡང་ཐུག་ཡངས་འདུག" ཅེས་སྨྲས། ཆུང་ཙམ་འགོར་རྗེས་སྒལ་བ་ཁྱིམ་དུ་ཡོང་ནས "ཀོས་པོ་ལགས། ང་འདིར་རྒྱང་མ་ལེན་དུ་ཡོང་བ་ཡིན" ཞེས་བཤད། གཏམ་དེ་ཐོས་མ་ཐག་ཁྱིམ་བདག་རྐང་པོ་ཁོང་ཁྲོ་ལངས་ཏེ "སྒལ་བ་འདིར་རྟེད་རྗེས་ཀྱིས་འགྲོ་རྒྱ་བཅུག" ཅེས་ཁྱིམ་མི་རྣམས་ལ་བཀའ་གནང། དེ་ནས་ལོ་ན་ཆེས་གཞོན་པའི་བུ་མོ་དེས་གཏུན་ཤིང་ལག་ཏུ་ཐུག་ཨེ་ཝོགས་ཀྱི། རྟ་ལ་བཞོན་ནས་སྒལ་བ་ར་འདའ་བྱས། ཡུད་ཙམ་བརྒྱགས་རྗེས་བུ་མོ་དེ་སྒལ་བའི་རྗེས་ཆོད་པས་མོས་ གཏུན་ཤིང་གིས་ སྒལ་ བར་ ཡང་ ཡང་ རྟེད་ རྗེག་ བྱས། ཡིན་ནའང་ སྒལ་ བ་ ཕར་ མཆོངས་ ཤུར་ ཤིང་ བྱས་ ནས་ རྟེད་ རྗེག་ མ་ ཕེབས་ པར་ མ་ ཟད། ད་རྟང་ཡང་དང་བསྒྲུབ་གཏུན་ཤིང་ལ་སོ་བརྒྱབ་ནས་ལས་ཡར་བླངས་ཏེ་མོ་ལ་བྱིན། ཁོ་གཅིས་དེ་བཞིན་དུ་མུ་མཐུད་དུ་ཕྱིན་པས་མཇུག་མཐར་སྒལ་བའི་ཁྱིམ་དུ་ཕོན་པ་རེད།

སྒལ་བ་ཁྱིམ་གྱི་སྐོ་མདུན་དུ་བསྒིབས་རྗེས "ཨ་མ་ལགས། ངས་ཤུང་མ་ཞིག་ཁྱིད་ཡོང་ཡོད། སྐོ་ཕྱེ་རོགས" ཞེས་བཤད།

ཨ་མ་དེས་མོ་རང་འབོད་བཞིན་པ་ཕོས་རྗེས "གལ་སྲིད་ཁྱོད་ཀྱིས་ཀྱང་ཤུང་མ་ཞིག་བླངས་ཡོང་ཐུབ་ཚེ། འཇིག་རྟེན་འདིར་ཤུང་མ་བླངས་ན་རྩོང་དཀོས་རྒྱུ་མ་རེད" ཅེས་འཕྲུལ་སྐྱོད་བྱས། དེ་ནས་སྒལ་བས "གལ་ཏེ་ཁྱོད་རང་ཡིད་མི་ཆེས་ན་ཡྱོས་དང་ཚོག" ཅེས་བཤད་པ་ན་བུ་མོ་ཤུང་ཤུང་དེས་ཀྱང་ཕྱི་རུ་ཀི་བཏབ་པས་སྒལ་བའི་ཨ་མས་དེ་ཕོས་སོང་།

སྒལ་བ་དང་བུ་མོ་དེ་གཉིས་ཁྱིམ་དུ་ཡོང་ནས་ཉིན་གསུམ་འགོར་རྗེས་ཁྱིམ་ཚང་ཞིག་གི་སར་བོ་གི་བུའི་གཉེན་སྐྱིད་སྐྱེང་ལ་སྒལ་བ་ཚང་གདན་འདེན་བྱས། སྒལ་བའི་ཨ་མ་དང་དེའི་ཤུང་མ་གཉིས་མཉམ་དུ་ཕྱིན་ལ་སྒལ་བ་མ་སོང་བར་ཁྱིམ་དུ་བསྡད།

སྒལ་བའི་ཤུང་མའི་སེམས་པ་ནི་སྐྱོ་བོ་འདུག་སྟེ། ཚུ་མཚན་མོས་མི་གཞན་པ་གཉེན་སྤྲིག་བྱེད་བཞིན་པ་མཐོང་ཚེ་ཚུན་པར་རང་གི་ཁྱོ་གཉེན་ལ་སྡུག་སྡུང་དུ་སྤྲོ་བ་མི་འབྱིན་པའི་སྒལ་བ་ཞིག་ཡིན་པ་དྲན་པའི་ཕྱིར། དེའི་ཆེུན་གྱིས་མོས་གཉེན་སྐྱོན་སྐྱེང་དུ་ཟ་མཉང་ཟ་མ་འདོད། ཡིན་ནའང་མོ་སེམས་བཟང་གཞུང་དང་ཞིག་ཡིན་པས་གཉེན་སྐྱོན་གྱི་མཇུག་ཀུ་ཤ་དུམ་བུ་གཉེས་ཐུམ་གྱིས་གཡོགས་ནས་ཁྱེར་ཡོང་སྟེ་སྒལ་བར་ཁྱེན། སྒལ་བས "སྐམ་ནང་དུ་ཟས་མོད་པོ་ཡོད་པས་ང་ཚོས་གཞན་གྱི་ཟས་ལྟག་ཅི་མི་དགོས" ཞེས་སྨྲས། དེ་ནས་བུ་མོ་དེས་སྐམ་གྱི་ཁ་ཕྱེ་བ་ན་དེ་ནང་དུ་ཤ་ཡིས་བཤམས་འདུག བུ་མོས་ཤ་དེ་དག་གི་འབྲུང་ཁུངས་ཀྱི་སྐོར་སྒལ་བར་དྲིས་མོད། འོན་ཀྱང་སྒལ་བས་ཅི་ཡང་མ་བཤད།

ཉིན་ཞོག་ལ། སྟེ་མི་ཡོངས་རྒྱ་རྒྱག་འགྲན་བསྡུར་ཞོག་ལ་ལྟ་རྩ་ཕྱིན་པས་སྒལ་བའི་ཆུང་མའང་དེར་སོང། ཆུང་མ་ཕྱིར་ཡོང་རྗེས་སྒལ་བས "སྐུའི་རྒྱ་ཤཆོག་ཀུ་གྱུར་བ་ཞིག་རེད" ཅེས་དྲིས་པ་ན། མོས "སྐུལ་ཟུལ་ལ་རྨའི་རྒྱ་དོངས་ནས་མཆོག་ཀུ་གྱུར་བ་ཞིག་རེད" ཅེས་ལན་འདེབས་ཁོར་དུ་སྒམ་ཁ་ཕྱེ་བ་ནི་དེ་ནང་དུ་ཡང་བསྒྲུབ་ཤ་ཡིས་བཤམས་འདུག དུས་དེར་མོས་སྒལ་བ་ལ་ཆུན་ལྷན་མིན་བའི་གསང་བ་ཞིག་ནས་རྟོགས་སོང་།

རྟེས་སུ་སྨལ་བ་ཚང་སྟེ་བའི་ནང་གི་ཁྱིམ་ཚང་ཞིག་གིས་གཅེན་སྐོན་ཞིག་གི་སྟེང་དུ་གདན་འདེན་བྱས། ཅེན་དེར་བྱ་མོ་དེ་གཅེན་སྐོན་དུ་མ་སོང་བར་ཐོག་ཁང་དུ་སྒས་ནས་བསྡད། ཁྱིམ་དུ་མི་གཅིག་ཀྱང་མི་འདུག་དུས་སྨལ་བ་མེ་ཐབ་ཀྱི་སྐད་ཕྱོགས་སུ་མགོ་རྐྱེང་ཕེངས་གསུམ་བསྐྱོགས་ལ། སྐབས་ཅིག་ཅིད་དུ་སྨལ་བ་དེ་ཡིད་དུ་འོངས་བའི་ཚོ་གསར་ཞིག་ཏུ་སྐྱུར། དེ་ནས་ཁོས་རང་གི་སྨལ་བའི་ཡ་གས་བ་སྐོའི་རྒྱབ་ཏུ་འཕངས་ཏེ་ཕྱིན།

དུས་དེར་ཁོའི་ཆུང་མ་སྐྱར་མོར་ཡོང་ནས་སྨལ་བའི་ཡ་གས་བ་མེ་ཐབ་ནང་མར་འཕངས་ཏེ་བསྲེགས། ཆུང་ཙམ་འགོར་རྟེས་ཡིད་དུ་འོངས་བའི་སྐེས་བ་དེ་མགྲོགས་སྐྱར་ངང་ཕྱིར་བསྐྱེས་བྱུང་། ཁོས"ཨ་ཅོ། སྨལ་བའི་ཡ་གས་བ་མེད་ན་ང་ཅིན་བདུན་ལས་གསོན་མི་ཐུབ། ད་ནི་ང་འཇིགས་རྟེན་དུ་གནས་བའི་དུས་ཚོད་ཅིན་བདུན་ལས་མེད"ཅེས་ཡིད་སྐྱོ་བའི་སྐོ་ནས་སྨས། ཅིན་བདུན་གྱི་རྟེས་སུ་ཁོ་རང་ཡང་སྐྱར་སྨལ་བ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ནས་ཆེ་ལས་འདས།

སྨལ་བ་འདས་རྟེས་བྱ་མོ་དེ་རྟག་པར་སྐྱོ་བའི་སྡུག་བསྔལ་གྱིས་མནར། མོས་རྒྱུན་པར་ཁང་བ་གད་བརྡར་བྱས་ནས་རང་སེམས་སྡུག་བསྔལ་གྱི་རྒྱ་མཚོ་ནས་སྐྱོབ་ཅི་ཕྱབ་བྱས་ལ། གང་སྙིགས་སྐོའི་རྒྱབ་ཏུ་བཞག་པས་ཅིན་ཞིག་ལ་གནས་དེ་རྣ་སྐྱག་ཕན་གསུམ་གསོན་ཤུགས་དང་བཅས་སྐྱེས་བྱུང་། མོས་དགྱིལ་དུ་ཡོད་པའི་སྐྱག་ཕན་ནི་མོའི་ཁྱོ་གའི་རྩམ་ཤེས་རིད་བསམས་ནས་དེའི་འགྲམ་གྱི་སྐྱག་ཕན་གཅིག་ནས་དགྱིལ་དུ་ཡོད་པ་དེར་བདག་སྐྱོང་ལེགས་པོ་བྱས། སྐབས་མ་ལེགས་པ་ཞིག་ལ། ཅིན་ཞིག་ལ་མོའི་སྐད་གཡོགས་ཀྱི་སྐེ་མོ་སྐྱག་མ་དང་སྐྲེལ་ཏེ་སྐྱག་མའི་སྟོང་བོ་དེ་བཅག དེ་ནས་བཟུང་མོའི་སེམས་སྐར་ལས་ཀྱང་སྡུག་བསྔལ་གྱིས་མནར་ནས་རྒྱུན་དུ་དྲས།

ཅེན་ཞིག་ལ་དུ་རྩ་ཤང་གཅིག་ཡང་བསྐྱར་སྐྱག་མ་སྐྱེས་སའི་གནས་དེ་རྩེ་སྐྱེས་བྱུང་། དེ་ནས་མོས"གལ་ཏེ་ངས་དུ་རྩ་འདི་བཏོགས་ནས་འཕེན་ཚེ་སྡུག་བསྔལ་དག་ཐལ་ཆེར་མེད་པར་འགྱུར་རེས"ཞེས་བསམས་ཏེ་རྒྱན་དུ་རྩ་དེ་བཏོགས་ནས་འཕེན། དེ་ནས་བཟུང་མོའི་སྡུག་བསྔལ་ཡང་དལ་གྱིས་མེད་པར་གྱུར།

ཡུམ་སྒྲིང་གཉེས།

གནའ་སྐྱ་མོར། ཁྱིམ་ཚང་ཞིག་ལ་ཡུམ་སྒིང་གཉིས་ཡོད། ཉིན་ཞིག་ལ་མོ་གཉིས་ཀྱི་ཟས་མ་སོ་མ་ར་ཙ་འཐག་ཏུ་ཕྱིན། ཚོ་རོ་མེས་གཅམ་བཟང་དེ་ཐོས་རྟེས་མོ་གཉིས་ཀྱི་ཟས་མ་ཟ་བསམས་ནས་ཟས་མ་དེ་ཡོད་སར་སོང་། ཚོ་རོ་མེས་ཟས་མ་དེ་མཐོང་རྟེས་ཤིག "ཁྱོད་ཀྱིས་ངའི་མགོའི་ཤིག་ཕྱུས་ཤིག" ཅེས་བཤད་ནས་མོར་མགོ་སྐོར་བཏང་། ཟས་མ་དེས་ཚོ་རོ་མེས་བཤད་པ་ཉར་བསྡུབས་པ་དང་ཚོ་རོ་མེར་མགོ་ཤིག་ཏུ་ཅང་མང་བས་མོས་དེ་དག་རེ་རེ་བཞིན་བཏུས་ཏེ་མོར་བྱིན་ནས་ཟ་རུ་བཅུག རྟེས་སུ་མོས་ཀྱང་ཚོ་རོ་མེར་རང་གི་མགོ་ཤིག་འཕྱུ་རུ་བཅུག་པས་ཚོ་རོ་མེས་གོ་སྐབས་དེར་བསྟན་ནས་མོའི་རྟོ་ངར་ཅན་གྱི་སེན་མོ་དག་ཟས་ཤིག་ཏུ་ཞལ་ལའི་ཀློད་པའི་ནང་ནས་ཁྱེར་ཏེ་ཕྱིན།

ཚོ་རོ་མེས་ཟས་མ་དེ་ཟོས་རྟེས་བྱ་མོ་གཉིས་ཟ་རུ་ཕྱིན།

ཚོ་རོ་མེ་བུ་མོ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱིམ་དུ་བསྡེབས་རྟེས་"ངའི་བུ་མོ་ཚོ། སྒོ་ཕྱེ་རོགས" ཞེས་སྐད་འཇམ་པོའི་སྒོ་ནས་བཤད། བུ་མོ་ཆེ་བ་དེ་ཉ་ཅང་བློ་རྩེ་བས་སྒོ་མ་ཕྱེ་བར "ཁྱོད་ངའི་ཟ་མ་མ་རེད། ངའི་ཟ་མས་རྒྱུན་བར་སྣང་གཡོགས་གྱོན་པ་ཡིན" ཞེས་བཤད། ཚོ་རོ་མེ་སྡུར་དུ་ཕྱིར་སོང་ནས་སྣང་གཡོགས་གྱོན་ཏེ་འོངས། དེ་ནས་བུ་མོ་ཆེ་བས་ཡང་བསྐྱར "ཁྱོད་རེད་གཉིས་ཀྱི་ཟ་མ་མ་རེད། རེད་གཉིས་ཀྱི་ཟ་མས་རྒྱུན་བར་མགོ་དཀྱིས་གྱོན་པ་ཡིན" ཞེས་བཤད་ནས་སྒོ་མ་ཕྱེ། རྟེས་སུ་ཚོ་རོ་མེས་རང་གི་སྡོས་བུམ་ཟུང་ཐར་གཡུགས་ཚུར་གཡུགས་བྱེད་པ་བུ་མོ་ཆུང་བས་མཐོང་རྟེས་"ཟ་མ། སྒོའི་རྒྱབ་ཏུ་སོ་མ་ར་ཙ་ཏོང་གཅིག་མ་གཏོགས་སྒོ་གྲགས་མི་འདུག" ཅེས་བཤད་པ་ན། ཚོ་རོ་མེས་སྒོ་ཕྱེ་ནས་ནང་དུ་འོངས།

ཡུམ་སྲིང་གཉིས་ཀྱིས་ཚོ་རོ་མེ་ལ་བག་ལེབ་ཏེལ་བོ་ཞེག་བྱིན་པ་ན་མོས་སྡུར་དུ་དེ་ཚང་མ་ཟ་རྩིས་བྱས། བུ་མོ་ཆེ་བས "ཁྱོད་རེད་གཉིས་ཀྱི་ཟ་མ་མ་རེད། རེད་གཉིས་ཀྱི་ཟ་མས་བག་ལེབ་ཟ་དུས་ཕྱེད་ཀ་རེད་གཉིས་ལ་བགོས་ནས་སྟེར་རེས" ཞེས་བཤད། དེ་ནས་ཚོ་རོ་མེས་ཀྱང་བག་ལེབ་ཕྱེད་ཀ་བཅག་ནས་ཡུམ་སྲིང་གཉིས་ལ་བྱིན།

མཚན་མོར་གཉིད་དུས་སུ་ཚོ་རོ་མེས "ཁྱོད་གཉིས་ཀྱི་སུ་ལ་མགོ་ཤིག་མེད་ན་དེ་ང་དང་མཉམ་དུ་གཉིད" ཅེས་བཤད་བས། སྤྱང་གྲུང་འཕྲོམས་བའི་བུ་མོ་ཆེ་བས "ང་ལ་མགོ་ཤིག་ཡོད" ཅེས་བཤད། རྟེས་སུ་བུ་མོ་ཆུང་བ་ཚོ་རོ་མེ་དང་མཉམ་དུ་ཉལ།

རྟེས་སུ་ཚོ་རོ་མེས་དུ་རུང "ཁྱོད་ཀྱིས་བྱ་ཐོ་ཞེག་དང་ཆུ་ཟོ་བ་གང་། སྐུད་རྩིག་གཅིག སོ་མ་ར་ཙའི་ས་བོན་འགའ་ངའི་སྐས་འགྲམ་དུ་འཛོག་རོགས" ཞེས་བུ་མོ་ཆེ་བར་བཤད་བས་མོས་ཚོ་རོ་མེས་བཤད་པ་ཉར་བསྡུབས།

མཚན་གྱང་དུ་བུ་མོ་ཆེ་བ་གཉིད་ལས་སད་དུས་ཚོ་རོ་མེ་ཡིས "ཀུ་རེ། ཀུ་རེ "ཡི་སྐྱ་དང་བཅས་མོའི་སྲིང་མོ་ཟ་བཞིན་འདུག བུ་མོ་ཆེ་བས "ཨ་མ་ལགས། ཁྱོད་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་ཟ་བཞིན་ཡོད" ཅེས་དྲིས་པ་ན། ཚོ་རོ་མེས "བས་སོ་མ་ར་ཙའི་ས་བོན་བཤལ་ནས་བུ་མོ་ཆེ་བ་ཐོ་ཞེག་རང་ཟ་ཟིན་ཡོད" ཅེས་སྨྲས།

བུ་མོ་ཆེ་བས "ཨ་མ་ལགས། ཁྱོད་ཀྱི་རྟགས་ན་བརྟན་གཤེར་ཤུན་པ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཅི་ཞིག་རེད" ཅེས་དྲིས་པ་ན། ཚོ་རོ་མེས "བྱ་ཐོ་བན་པ་འདིས་ཟོ་བའི་ནང་གི་རྒྱུ་ཕྱི་རྒྱོ་བ་རེད" ཅེས་བཤད།

བུ་མོ་ཆེ་བས "ཨ་མ་ལགས། ཁྱོད་ཀྱི་རྟགས་ན་འགྱོ་ཤིག ཤུད་པ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཅི་ཞིག་རེད" ཅེས་དྲིས་པ་ན། ཚོ་རོ་མེ་ཡིས "བྱ་ཐོ་བན་པ་འདིས་སྐྱུད་རྩིག་འགྱོ་དུ་བཅུག་པ་རེད" ཅེས་ལན་བཏབ།

དུས་དེར་བུ་མོ་དེས་ཅི་ཞིག་བྱུང་བ་རྟོགས་སོང་བས་འབྲོ་བསམས་ནས "ཨ་མ་ལགས། ང་ཚབ་གསང་དུ་འགྲོ་དགོས" ཞེས་བཤད། ཚོ་རོ་མེས "ཁྱོད་ཀྱིས་ཧ་ལང་གི་འགྲམ་དུ་བཏང་ཚོག" ཅེས་མོར་བཤད་པ་ན། མོས "ཧ་ལང་གིས་ང་ལ་སོ་རྒྱག་འེས" ཞེས་བཤད། དེ་ནས་ཚོ་རོ་མེས "འོ་ན་ཁྱོད་ཀྱིས་རང་འཐག་གི་འཐག་ཏེའི་འགྲམ་དུ་གཅིན་བཏང་ཚོག" ཅེས་སྨྲས། བུ་མོ་དེས་བསམ་བློ་ཆུང་ཙམ་བཏང་རྟེས་ང་ལ་སོ་རྒྱག་འེས། ཁྱོད་ཀྱིས་ང་ཐག་པ་དག་ཡིས་སྟོམས་ཤིག ངས་ཕྱི་རོལ་དུ་ཁྱོད་འབོད་དུས་ཁྱོད་ཀྱིས་ང་ཕྱིར་ཐོན་ཞིག "ཅེས་ཚོ་རོ་མེར་འཁོར་ཏེ་ཐབས་དེའི་ཐབས་ཀྱང་ཡོད།

པོ་ཞེག་རེད་བསམས་ནས་མོ་ཐག་བས་བཅིངས། ཕྱི་རོལ་དུ་མོས་རང་ཉིད་བཅིངས་ལས་གྲོལ་ཏེ་ཐག་སྦྱི་གང་སར་བསྟམས། དེ་ནས་མོ་བྱིས་ནས་ཀུ་མིག་ཅིག་གི་གོང་དུ་ཡོད་པའི་སི་ལྷའི་སྟོང་བོ་ཞེག་གི་ཐོག་ཏུ་སྐྱས། ཀུ་མིག་དེ་ནི་བུ་མོ་དེའི་ཁྱིམ་ཚང་རྒྱན་པར་ཀུ་ལེན་དུ་ཡོང་སར་རེད།

ཕྱི་ཉིན་ཞོགས་པར། ཚོ་རོ་མེ་ཡིས་བུ་མོ་རྒྱང་བའི་རྒྱུ་མ་ཁྱེར་ནས་ཀུ་མིག་འགྲམ་དུ་བབྱུ་བར་འོངས། བུ་མོ་ཆེ་བས་རྟམ་པ་དེ་མཐོང་རྟེས་ཡིད་སྐྱོ་ནས་དུས། མོའི་མིག་ཀྱེཏ་ཅིག་ཚོ་རོ་མེའི་ལུས་སྟེང་དུ་ཡྱང་བས་ཚོ་རོ་མེ་ཡིས་མོ་སྟོང་བའི་སྟེང་དུ་སྐྱས་ཡོད་པ་ཤེས།

སྐབས་དེར་བུ་མོ་དེས་སྡུར་དུ་"ཨ་མ་ཡགས། ཁྱོད་ཀྱིས་སི་ཏུ་ཟ་བསམ་མམ། ངས་སི་ཏུ་བཏོགས་ནས་ཁྱོད་ལ་སྟེར་"ཞེས་བཤད་ནས་སི་ཏུ་ཞེག་བཏོགས་ནས་མར་འཕངས། ཚོ་རོ་མེས་"འདི་ཞེམ་པོ་འདུག་"ཅེས་བཤད། བུ་མོ་དེས་སྡུར་དུ་"ཨ་མ་ཡགས། ཁྱོད་ཕྱིར་སོང་ནས་ཕག་ཆོལ་དུམ་བུ་དེ་འཁེར་ཤོག དེ་སྟོང་བའི་སྟེང་བྱག་ན་ཁྱོད་ཀྱང་ཡར་ཡོང་ཐུབ་"ཅེས་སྨྲས། ཚོ་རོ་མེས་དེ་བདེན་པར་བསམས་ནས་དེ་ཡུར་བསྐྱབས་མོད། འོན་ཀྱང་སྟོང་པོ་དེ་སྐར་ལས་ཀྱང་འཇམ་ཐོར་ཀྱང་བས་མོ་རང་ཡར་འཇོག་མ་ཐུབ།

བུ་ མོ་ དེས་ ་ ཡང་ བསྐྱར་"ཨ་ མ་ ཡགས། ཁྱོད་ ཕྱིར་ སོང་ ནས་ སྐྱེའི་ རྒྱབ་ཀྱི་ མདུད་ དེ་འ ཁྱེར་ ཤོག ངས་དེ་ ཡིས་ སི་ ཏུ་ བཏོགས་ ནས་ ཁྱོད་ལ་སྟེར་ཐུབ"ཅེས་བཤད་པ་ན། ཚོ་རོ་མེས"ཁྱོད་ཀྱིས་ང་མ་གསོད། གལ་ཞིད་ཁྱོད་ཀྱིས་ང་བསད་ན་བའི་ཤ་རྟུ་རུ་འགྱུར་འགྱོ་ལ་ངའི་ཁྲག་རྒྱམཚོར་འགྱུར་དེས། ད་རུང་བའི་རུས་པ་གྱོག་རོང་དུ་འགྱུར་དེས། དུས་དེར་ཁྱོད་ཀྱང་ཕྱིར་ཡོང་ཐུབ་པ་མ་རེད"ཅེས་སྨྲས། གཏམ་དེ་ཐོས་མོས་རྟོན་བཤད་ནས་ཚོ་རོ་མེ་མི་གསོད་བའི་ཁས་བླངས།

དང་ཐོག་བུ་མོ་དེས་ཞི་ཏུ་གཅིག་བཏོགས་ནས་ཚོ་རོ་མེ་ལ་བྱིན། དེ་ནས་མོས་ཡང་བསྐྱར་གཅིག་བཏོགས་ནས་ཚོ་རོ་མེ་ལ་བྱིན་པ་དང་། གོ་སྐབས་དེར་བསྟེན་ནས་མོས་ཚོ་རོ་མེའི་ཁ་ནང་དུ་མདུང་གིས་བསྟེན་ཏེ་ཚོ་རོ་མེ་བས། ཚོ་རོ་མེ་འདས་རྟེས། ཡུལ་གྱི་དེ་དོས་ནས་མོས་བཤད་པ་ཡུ་བུ་ཞེག་ཏུ་གྱུར་བས་མོའང་ཕྱིར་འགྲོ་མ་ཐུབ།

ཉིན་ཞེག་ལ་ཤྭ་བ་ཞེག་གནས་དེར་བྱོས་ཡོང། མོས"ཤྭ་བ་ཡགས། ང་མར་ཡེན་རོགས"ཞེས་བཤད་པ་ན། ཤྭ་བས"ཨ་ཁྱི་བའི་རྟེས་དེད་ནས་ཡོང་བཞིན་ཡོད་པས་བས་ཁྱོད་མར་ཡེན་མི་ཐུབ"ཅེས་བཤད་ནས་སུ་མཐུད་དུ་བྱོས། རྩང་ཙམ་འགོར་རྟེས་ཨ་ཁྱི་དག་གནས་དེར་བསྒེབས། མོས"ཨ་ཁྱི་ཚོ། ང་མར་ཡེན་རོགས"ཞེས་བཤད་པ་ན། ཨ་ཁྱི་རྣམས་ཀྱིས"ང་ཚོའི་ཨ་བ་སྟོན་དུ་བྱོས་པས། ང་ཚོས་ཁྱོད་མར་ཡེན་མི་ཐུབ"ཅེས་བཤད་ནས་སུ་མཐུད་དུ་ཤྭ་བའི་རྟེས་སུ་བརྒྱགས། ཡུད་ཙམ་འགོར་རྟེས། རོན་པ་གཉིས་དེར་བསྒེབས་བྱུང་། བུ་མོ་དེས"གལ་ཏེ་ཁྱོད་གཉིས་ཀྱིས་ང་མར་བླངས་ན་ང་ཁྱོད་གཉིས་ཀྱི་རྒྱང་མ་བྱེད་རེས"ཞེས་བཤད། དེ་ནས་སྐྱེས་པ་གཅིག་གིས་ར་ཡྭགས་ཞེག་སྟོད་དུ་བཏེངས་བ་དང་སྐྱེས་པ་གཉིས་ཞེག་སྨད་ཕྱོགས་སུ་བཏེངས། བུ་མོ་དེ་མར་མཆོངས་པ་ན་མོ་དང་ཐོག་སྟོད་ཕྱོགས་ཀྱི་ར་ཡྭགས་སྟེང་དུ་ཡྱང་བ་དང་། དེ་ནས་མར་གྲི་ལ་ནས་སྨད་ཕྱོགས་ཀྱི་ར་ཡྭགས་སྟེང་དུ་ཡྱང་།

བུ་མོ་དེ་བསྐྱབས་རྟེས་སྐྱེས་པ་གཉིས་ཀྱིས་མོ་འཕྲོག་ཅོད་བྱས། རྟེས་སུ་འཕྲོག་ཅོད་ལ་འབྲས་བུ་མ་བྱུང་བས་ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་མོ་བཀོལ་ནས་ཆོས་ཀྱི་ཆོ་གཅིག་སྐྱབ་བའི་ཐག་ཞེག་སྐྱབས་ཤེས་ཀྱི་ཚོ་རོ་མེ་ཡིས་མོ་སྟོང་བོའི་ཐོག་ཏུ་ཡྱང་ཞིང་། བུ་མོ་དེ་སྤྱང་གྲབ་ཡུན་པ་ཞིག་ཡིན་པས་སྐྱེས་པ་གཉིས་ཀྱིས་ཁྱེར་ཡོང་བའི་ཡལ་གཅིག་རྟོགས་ནས་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཚོ་རོ་མེ་ཡིས་ཁྱོད་ཏུ་སོ་མ་ར་ཙའི་ས་བོན་བཡུད་ནས་བྱུགས། སྐྱེས་པ་གཉིས་ཀྱིས་དེ་བྱ་བྱུན་རིད་བསམས་ནས་ཆོས་ཀྱི་ཆོ་གཅིག་བསྐྱབས་མ་ཐོད་པར་ཡང་བསྐྱར་སྟོང་བའི་ཡལ་གཅིག་གཅོག་ཏུ་སོང་།

སྐྱེས་པོ་དེ་གཉིས་ཡལ་གཅིག་གཅོག་ཏུ་འགྲོ་ཁིངས་རིར་མོས་ནམ་མཁར་བཡུས་ནས་རང་གི་ཡ་མ་བོས། ཉིན་ཞེག་ལ་མོས་ཡ་མས་ནམ་མཁའ་ནས"དས་དུ་རུང་སོ་མ་ར་ཙ་སྤྲངས་བཅོ་བྱིད་བཞིན་ཡོད། དུ་རུང་སོ་མ་ར་ཙ་འགྲུང་བཞིན་ཡོད། དུ་རུང་སོ་མར་ར་ཙ་འཁེལ་བཞིན་ཡོད། དུ་རུང་སོ་མ་ར་ཙ་འཐག་བཞིན་ཡོད་"ཅེས་མོར་བཤད།

རྟེས་སུ་མོའི་ཞ་མས་ལུག་མ་ཞིག་མར་མི་ཡུལ་དུ་འཕངས། བུ་མོ་དེ་སྡུར་དུ་ལུག་མ་དེའི་ནང་དུ་མཆོངས་པ་ན་སྐྱེས་པ་གཉིས་ཀྱིས་མགྱོགས་སྡུར་བང་གྱི་ཡིས་ལུག་མ་དེ་གཏུབས་གཅགས་བྱས། དཔལ་ང་ཚོའི་ཤད་མཇུག་རྣམས་དོ་མི་མཉམ་བའི་རྒྱུ་མཚན་ཡང་ཉེན་དེར་སྐྱེས་པ་དེ་གཉིས་ཀྱིས་བཅད་བས་ཕྱིར།

རི་བོང་གྱོས་པོ།

གནའ་སྐ་མོར། དུ་ཕྱག་ཞིག་ཡོད་ལ་རྒྱུན་བར་མི་གཞན་གྱི་གླ་ པ་བྱས་ནས་འཚོ་བ་རོལ་པ་རེད། གླ་བའི་འཚོ་བ་རོལ་ནས་ལོ་ངོ་བཞི་ལྷ་ཅམ་འདས་རྗེས་རི་བོང་ཞིག་ཁོར་རོགས་རམ་བྱེད་དུ་འོངས་ནས་རྒྱུན་བར་ཁོ་ལ་མི་ཚོས་ཀྱི་སྐོར་ཁྱིད།

ཉིན་ཞིག་ལ། རི་བོང་གིས་དུ་ཕྱག་ལ་སྐྱིང་རྗེ་ནས"རྒྱའི་ཚོང་བ་དག་གིས་རས་སྐྱེ་བོ་དགུ་འཁྱུར་ནས་གནས་འདི་རུ་བརྒྱུད་རེས། དུས་དེར་བས་རྒྱ་མི་ཚོ་བསྐྱས་ནས་གནས་གཞན་ཞིག་ཏུ་ཁྱིད། ཁྱོད་ཀྱིས་ལྷོག་ཏུ་རས་ཚང་མ་སྐྱ་ཚར་བར་བྱོས"ཞེས་བཤད།

ཉིན་ ཞིག་ ལ་ རྒྱའི་ ཚོང་ བ་ དག་ གིས་ དཔོས་ ནས་ རས་ ཁྱར་ ནས་ བསྐྱེབས་ བྱུང་། རི་ བོང་ཁོ་ ཚོའི་ མདུན་ དུ་ མཆོངས་ ཕྱིང་ བྱས་ པ་ ན་ རྒྱ་ མི་ ཚོས"ཅི་འདྲའི་རི་བོང་ཆེ་བོ་ཞིག་ཡོད་པ་ཡའང། དེ་འཛིན་བཟུང་བྱོས"ཞེས་བཤད་ཞོར་དུ་རི་བོང་བདག། རྒྱ་མི་རྣམས་རི་བོ་བདའ་བར་ཕྱིན་རྗེས་དུ་ཕྱག་གིས་ཤུལ་དུ་རས་ཚང་མ་སྐྱས།

ཕྱི་ཉིན་རི་བོང་དང་དུ་ཕྱག་གཉིས་དུ་ཕྱག་ལ་རྒྱང་མ་འཚོལ་བར་ཕྱིན། ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་རས་རྣམས་མཆན་འོག་ཏུ་བཙོར་ནས་བྱ་མོ་བདུན་ཡོད་ བའི་ཕྱིམ་ཚང་ཞིག་ཏུ་སོང། དེ་རྩ་དུ་ཕྱག་གིས་ཆེས་གཞོན་བའི་བྱ་མོ་དེ་བདམས།

ཁོ་ ཚོས་གོས་ བསྡུར་ བྱས་ ནས་ གཉེན་ སྐྱིག་ གི་ ཉིན་ མོ་ དང་ གཉེན་ སྐོན་ རླ་བ་ གཅིག་ དང་ ཉིན་ གསུམ་ ལ་ རྒྱུན་ སྐྱོང་རྒྱ་ དང་། ཞ་ ཤང་ ཚང་ ལམ་དུ་ཡོང་དུས་ཀི་སྐྱ་སྐྱོག་དགོས་པ་སོགས་ཐག་བཅད།

རྗེས་སུ་རི་བོང་གྱོས་ཡོས་ཡུལ་དེའི་རྒྱལ་བོ་ཚང་ལ་སྐྱེའི་མདུན་དུ་དོང་ཞེག་ཏུ་བཅུག་ནས"ཉིན་དེར་མི་གསོད་རའོ་རའོ་ཚང་གི་དམག་ཡོང་རྒྱུ་ཞེག། ཁྱོད་ ཚོ་ དོང་ ནང་ དུ་ འཛུལ་ ནས་ སྐྱོས"ཞེས་ འཇིགས་ སྣང་ སྐུལ། ཁོས་ལྷོག་ ཏུ་ དུ་ ཕྱག་ ལ་ གྱི་ མདུང་ ཚང་ མའི་ རྩེ་ མོ་ ཡར་བསྐོར་ ནས་ དོང་ ནང་དུ་འཛུགས་སུ་བཅུག

དེ་ནས་ཞ་ཤང་ཚང་གིས་ཀི་སྐྱ་ཆེན་པོ་དང་བཅས་བཀུ་མ་བསྡུལ་ཡོང་། རྒྱལ་བོ་ཚང་གིས་དེ་མི་གསོད་རའོ་རའོ་ཡི་དམག་རེད་བསམས་ནས་ཚང་མ་དོང་ནང་དུ་མཆོངས་ནས་ཤི།

དུ་ཕྱག་གིས་རྒྱལ་བོའི་ཕྱིམ་མི་དག་ས་འོག་དུ་བཅུག་རྗེས་བཀུ་མ་རྒྱལ་བོ་ཚང་གི་ཕྱིམ་དུ་བསུས། དེ་ནས་བཟུང་རྒྱལ་བོའི་ཕྱིམ་དུ་ཕྱག་གི་ཕྱིམ་དུ་སྐྱར་ལ། རི་ བོང་གྱོས་ བོས" ཞོ། ད་ ནས་ བཟུང་ ཕྱིམ་ འདིར་ བྱན་ གཡོག་ མེད་ ཡ་ མ་ ཟད། ར་ དང་ གཡག་ རྩམས་ རང་ འདོད་ བཞིན་ དུ་ བཤས་ ནས་ ལོངས་སྤྱོད་བྱོས"ཞེས་བཤད། དེ་ནས་མགོན་པོ་རྩམས་ཀྱིས་རི་བོང་གྱོས་བོས་བཤད་པ་ཤུར་བསྐྱབས།

རྗེས་སུ་དུ་ཕྱག་གི་རྒྱང་མས་བྱ་ཞིག་བཙོས་རྗེས་རི་བོང་གྱོས་པོ་ཉ་ཅང་ན་བར་སྐྱན། རི་བོང་གྱོས་པོ་ལ་ན་ཚ་ཐོག་འདུག་བས་དུ་ཕྱག་དེ་ཅི་བྱ་གཏོལ་ མེད་ དུ་ སྐྱར་ ནས་ སེམས་ སྐྱོ་ པོ་ འདུག ད་ ནས་ རི་ བོང་གྱོས་ བོས་ དུ་ ཕྱག་ ལ"ཡར་ བྱག་ ཁྱང་ དེ་ ནང་ ན་ མོ་ བ་ ཕྱལ་ དུ་ བྱུང་ བ་ ཞིག་ ཡོད། ཁྱོད་ དེར་ མོ་ འདེ་བས་སུ་སོང། ཁྱོད་ཀྱིས་སྡོག་ཚགས་གང་བའེ་སྐྱུབ་ནས་ཆོས་གང་སྐྱབ་པ་དང་བྱ་བ་གང་སྐྱབ་ན་བཟང་བ་ཁོ་ལ་དེས"ཞེས་སྐྱས། དུ་ཕྱག་རི་བོང་གྱོས་ བོས་བཤད་པ་ཤུར་སོང་བ་ན་མོ་བས་ཁོ་ལ"ཞོ། གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱིས་རང་གི་བྱ་བས་དེ་རི་བོང་གྱོས་བོར་ཟ་རུམ་བཅུག་ན་ཁོ་ཇེ་བཟང་དུ་འགྱོ་མི་ཐུབ། ཁྱོད་ཀྱིས་རང་གི་བྱ་བས་ནས་དེའི་མཆིན་པ་ཏིལ་འབྲུ་ཙམ་ཁོ་ལ་བྱིན་ན་ཁོ་ད་གཅོད་ཇེ་བཟང་དུ་འགྱོ་རེས"ཞེས་བཤད། དུ་ཕྱག་གིས་དེ་སོས་རྗེས་ཕྱིར་ཡོང་ནས་གྱི་བརྗོད། རི་བོང་གྱོས་བོས་དེ་མཚོར་རྗེས་དུ་ཕྱག་ལ"ཁྱོད་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱེད་བཞིན་ཡོད"ཅེས་དྲིས་པ་ན། དུ་ཕྱག་གིས་ཡན་མ་བཏབ། རྗེས་སུ་རི་བོང་གྱོས་བོས་ཡང་ཡང་དྲིས་བས་དུ་ཕྱག་གིས་ཁོ་ལ་མོ་བས་ཅི་བཤད་པ་ཇི་མ་ཇི་བཞིན་དུ་བཤད། རི་བོང་གིས"ཞོ། བའི་གཅེས་ཕྱག མོ་བ་དེ་ནི་ང་ཡིན། བས་ཁྱོད་ཀྱིས་ང་ལ་མཚོང་ཆེན་བྱེད་བཞིན་ཡོད་མེད་བརྟགས་པ་ཙམ་ཡིན། དེ་ཡང་བྱེད་མི་དགོས"ཞེས་བཤད།

དེ་ནས་བཟུང་རི་བོང་དང་དུ་ཕྱག་རྩམས་ཀྱིས་བདེ་ཞིང་སྐྱིད་པའི་འཚོ་བ་རོལ་བའོ།།

THE TEXTS IN CHINESE
中译文

凡人勒物如和天女亮古米的传说

最初的人类浑身上下都长着毛，就像猴子那样。那时候，有一户人家父母死得早，留下三个兄弟和他们的妹妹索索巴米相依为命，其中老三名叫勒物如。三兄弟经常去野外开垦荒地，妹妹在家给哥哥们洗衣做饭。

有一天，他们吃过早饭出去开荒时，发现以前开垦出来的那些土地都被推平了。看着这个奇怪的现象，兄弟三个非常吃惊，简直不敢相信自己的眼睛！下午收工后他们偷偷地藏在地边的一棵树后面，看看究竟是怎么回事儿。

夜幕降临时，一个白胡子老头扛着一根大铁棒来了。到了地里，他用那根铁棒把三兄弟辛辛苦苦翻出来的土地使劲推，结果又推得平平的。他们三个冲上去抓住了那个白胡子老头。然而在到底怎么处置这个老头的问题上，三兄弟各抒己见，互不相让。

老大说：“应该尽快杀掉他！”

老二说：“把他捆在树上！”

老三说：“还是别杀了，看他好可怜啊！要不先问问原因再决定吧？”

于是，他们问那个老头：“你为什么来破坏我们好不容易开垦出来的土地呢?”

老头子说：“洪水马上就要来了。你们都快死了，还开垦这么多土地干什么？”

兄弟三个听了十分恐惧，问老头应该怎么办才能活下来。

老头说：“老大造一只铁船，老二造一只木船，老三造一只皮船。洪水来时，你们跳进各自的船里去吧。”

兄弟三个刚造好船，洪水果然来了。于是老大跳进铁船里，老二跳进木船里，老三带着妹妹索索巴米一起跳进他的皮船里。因为两个哥哥的船身很重，没过多久沉到水里去了。

洪水退后，所有的凡人都被淹死了，只有老三勒物如和他的妹妹索索巴米坐在皮船上存活下来了。兄妹俩为了活命去寻找食物。一路上走啊走，又累又饿。一直走了七天七夜，才看到了两股炊烟。那两股烟一股很浓，而另一股却比较淡。

妹妹说：“哥哥，有浓烟冒出的那户人家一定很富裕。你去那儿找点吃的吧。”

于是，哥哥勒物如把挂在腰间的笛子取下来递给妹妹，自己留下笛套。妹妹也把纳木依刀子送给了哥哥，自己留下刀鞘。然后他俩分开了：哥哥勒物如朝那股浓烟走去，而妹妹却往那户冒淡烟的人家走去。

谁知冒浓烟的那户人家是食人鬼。勒物如走到门口从门缝往里瞧时，发现只有一个小鬼在家。院子里到处堆满了被洪水淹死的人的尸体。勒物如被吓得魂不附体。但是为了探个究竟，他还是壮着胆子推开门问那个小鬼：“孩子，你父母怎么不在家呢？”

小鬼回答：“我们家还需要两具尸体，所以他们到山谷里找尸体去了，不过马上就要回来了。”

勒物如听了更加害怕，担心被食人鬼吃掉，他转身就跑。跑啊跑，一口气跑了好几天，跑到了一个很远很远的地方。他见那里泉水淙淙，野果满山，就停下来找了个山洞安身。从此渴了喝泉水，饿了摘野果充饥，就这样过了很多年。

有一天，勒物如在一条小溪边喝水时，听见从远处的林子里传来一阵阵忧伤的笛声。他情不自禁地朝笛声传来的方向寻去，发现一个姑娘坐在树下吹笛子，眼睛里噙满了泪水。

姑娘听见有人走来放下笛子，问道："你看见我哥哥勒物如了吗？"

同时，勒物如也问她："你看见我妹妹索索巴米了吗？"

还没等对方回答，勒物如看见了姑娘手里的笛子，认出了这位姑娘就是自己苦苦寻找的妹妹索索巴米。同时，姑娘也看见了勒物如腰间的刀子，认出了眼前这个人就是自己日夜思念的哥哥。

原来妹妹找去的那户冒淡烟的人家是巫师甲普公公的，她去了以后就做了甲普公公的儿媳妇。兄妹俩互相诉说了这几年的痛苦遭遇后，妹妹决定把哥哥领到她的公公甲普家里去。路上妹妹嘱咐哥哥："等会儿到了我公公家吃饭时，公公吃三口，你才能吃一口，不然他会要了你的命。"

谁知到了公公家吃饭的时候，饿疯了的哥哥一见食物完全忘了妹妹的吩咐，还没等甲普公公开口吃，自己端起碗狼吞虎咽起来。转眼间桌子上的食物被勒物如一扫而光。甲普公公勃然大怒，就把勒物如拉出去打死了。

索索巴米哭着对甲普公公说，"我给你当了这么多年的儿媳妇，一直为你们家做牛做马，没想到你竟然因为我哥哥多吃了点饭就把他给打死了！从今天起，我再也不当你们家的儿媳妇了！"

甲普公公不屑地说："你不愿意呆在我家里就赶紧滚吧！我家里没有人烧火的话，乌鸦会帮我烧；没有人挑水的话，青蛙会帮我挑；没有人推磨的话，龙会帮我推；没有人放羊的话，野鸡会帮我放。"

索索巴米走了以后，动物们真的来帮甲普公公做家务了。但是乌鸦会烧火，却不知道往灶里添柴；青蛙会挑水，却不知道挑回来以后把扁担取下来；龙会推磨，却不知道往磨眼里加粮食；野鸡会放羊，却不知道天黑时把羊收回来。

看着索索巴米走了以后家里一团糟，甲普的妻子对他说："只有索索巴米才知道怎样料理家务，如果再不去把她找回来，我们的日子就没法过了！"

甲普没办法只好让勒物如复活了。哥哥复活后，妹妹也回来了。从此哥哥勒物如每天出去给甲普打猎，妹妹索索巴米帮甲普料理家务。

有一天，勒物如在山上打猎时，突然发现天公公的七个女儿在一个湖里洗浴。原来她们是穿着羽衣偷偷地跑到人间玩耍的。勒物如藏在一个大石头后面看她们戏水。看着看着，他喜欢上了最小最漂亮的那个姑娘亮古米。于是悄悄地过去把亮古米的羽衣藏在了荷麻丛里。

洗浴完毕后别的姑娘们都飞回天上去了，但是亮古米因为找不着她的羽衣，回不去了。她在湖边到处寻找，心急如焚，找了很长时间还是找不着，就开始喊："谁要是能把我的羽衣找回来还给我的话，我愿意嫁给他！"勒物如听到亮古米的喊声，从石头后面站了出来，说："你的羽衣被老鼠纳曲曲叼走了，在荷麻丛里藏着呢！"

亮古米找回羽衣后，非常感激勒物如，于是带着他一起飞回天公公家去了。但是亮古米不敢给父母说她带来了一个男人，就把勒物如藏在磨房里的磨盘后面，每天偷偷地给他送水送饭。

有一次亮古米跟姐妹们出去玩的时候，天婆婆到磨房来推磨。勒物如听到脚步声以为是他心爱的亮古米来了，高兴地站了起来。天婆婆一见浑身是毛的勒物如，吓得大喊大叫。天公公听到叫喊声马上跑过来，抓住勒物如的头发，把他从磨房里拉了出来。

他们烧了一大锅开水，还找来了一个很大的铁蒸笼，准备在开水里烫掉勒物如身上的毛发后，把他放在蒸笼里蒸熟了吃。等亮古米回来时，勒物如已经被开水烫得只剩下了头上和腋窝下面的一点毛发——据说现在的人身上别的地方没有毛发是因为那天被天公公和天婆婆烫掉了。

亮古米看见自己心爱的人正在开水里烫，急忙喊道："爸爸，爸爸！他是人间剩下的唯一一个男子，是我带过来的，请您别这样做，给人间留下人种吧！"

天公公听了立即停下来。然后亮古米向爸爸讲述了她和勒物如的故事，并且准备嫁给他。天公公决定不再惩罚勒物如，但是他不想让女儿嫁给一个凡人，于是故意刁难勒物如："你去把我家后面的那九座大山的山坡开垦成山地，我再把女儿嫁给你。"

勒物如叹着气说："我到老也不可能把那九座大山的山坡开垦完。还是回人间去吧！"

亮古米偷偷地对他说："别担心！我有办法：你带上九把锄头，分别放在九座大山的脚下，然后嘴里念：'挖你九锄头，挖出来九片地。不是我在挖你，而是天公公和天婆婆在挖你！'就可以了，不用你自己动手。"

勒物如半信半疑，第二天早晨扛着九把锄头出去，按照亮古米说的做了。果然奇迹出现了：那九座大山的山坡一会儿就变成了九大片山地。

于是他扛着锄头回到天公公那里说："现在可以把你的女儿嫁给我了吧？"

天公公说："你去把那九片山地里的树枝和杂草都烧完了，我再把女儿嫁给你！"

亮古米告诉勒物如："你点上九支火把，分别放在那九片山地的下面，然后念：'点燃九支火把，烧你九片山地。不是我在烧你，而是天公公和天婆婆在烧你！'就可以了。"

第二天，勒物如按照亮古米说的点了九支火把放在了九片山地的下面开始念："点燃九支火把，烧你九片山地。不是我在烧你，而是天公公和天婆婆在烧你！"刚念完，地里的树枝和杂草开始迅速燃烧，就一会儿工夫，全都被烧掉了。

勒物如又回到天公公身边说："公公，地里所有的树枝和杂草都烧完了，现在我可以娶亮古米了吧？"

天公公说："哦，这么快就烧完了吗？不过还不行，你回去把那九片山地都翻一遍，我再把女儿嫁给你！"

勒物如正在发愁时，亮古米又过来偷偷地告诉他："你带上九把铁锹，分别放在九片山地的下面，然后念：'翻你九铁锹，翻完九片地。不是我在翻你，而是天公公和天婆婆在翻你！'"

第二天，勒物如又出去按照亮古米说的方法做了。结果刚念完，那九片山地全都被翻了一遍。于是他扛着铁锹高高兴兴地回去报告天公公。

谁知天公公又故意刁难他: “你带上九袋荞麦种子, 撒在九片山地里, 然后我把女儿嫁给你！”

勒物如想什么时候才能撒完那九大片山地啊！只好愁眉苦脸地去找亮古米。亮古米说: “别发愁！明天你把九袋荞麦种子分别放在那九片山地的下面, 然后念: ‘撒出九袋荞麦, 撒在九片山地。不是我在撒, 而是天公公和天婆婆在撒！’”

第二天奇迹又发生了: 勒物如刚念完那句话, 种子都撒到那九大片山地里去了！

谁知回去之后, 天公公又要求他把撒在地里的那些种子都捡回来, 才肯把女儿嫁给他。

勒物如一下子蔫了。他找到亮古米, 垂头丧气地说: “看来你爸爸无论如何也不会让我娶你。既然这样, 那我就回人间去吧！”

亮古米说: “你要是真心喜欢我的话, 就别回去。总有一天, 我爸爸会同意的。他出的难题我会帮你解决: 明天你拿九个袋子过去, 放在那九片山地的下面, 然后念: ‘从你九片山地, 收回九袋荞麦。不是我要收回, 而是天公公和天婆婆要收回。’这样你就能收回来了。”

勒物如听了信心倍增, 第二天早晨就带着九个袋子去收回荞麦种子。结果收回来交给天公公时, 天公公发现袋子里面少了三粒荞麦。他说: “如果你找不回来那三粒荞麦的话, 永远都别想娶我的女儿！”

从一望无际的九大片山地里怎么可能找到三粒荞麦呢！勒物如又陷入了苦恼之中。

亮古米问他: “今天你收荞麦的时候有没有什么动物来过？”

勒物如想了想, 回答: “只有一只斑鸠飞来过。”

亮古米说: “那就不用担心, 肯定是那只斑鸠偷吃了！明天它还会来的, 你带上一副弓箭在地边等着就可以了。当它飞到你上方时, 就把箭射出去。”

第二天勒物如带了弓箭在地边等着。等了很长时间, 那只斑鸠终于飞过来了。勒物如立即把箭放在弓上瞄准。当斑鸠飞到他上方时, 就把箭射了出去。斑鸠被射下来之后, 勒物如从它肚子里找出那三粒荞麦, 回去交给了天公公。

天公公发现这些常人根本无法完成的要求都难不倒勒物如, 非常吃惊。于是又换了个办法: 他使用巫术把天婆婆隐藏起来, 然后让勒物如找出来。

亮古米悄悄地告诉勒物如: “今晚我们家的羊群回来时, 你抱住走在最前面的那只母羊的脖子喊两声“婆婆”, 我妈妈就会显身。”

晚上勒物如言听计从, 果然找到了天婆婆。第二天早晨就去问天公公: “现在可以把亮古米嫁给我了吧？”

天公公说: “如果你把我也能找着的话, 我把她嫁给你！”说完天公公突然不见了。

又是亮古米给勒物如出了一个主意: “今晚我们家的牛群回来时, 你抱住走在最前面的那头公牦牛的脖子喊两声“公公”, 我爸爸就会显身。”

傍晚天公公家的牛群回来时, 勒物如跑过去抱住走在最前面的那头公牦牛的脖子, 喊了两声“公公”, 天公公马上出现了。

这下天公公觉得勒物如和亮古米的婚事是天意, 只好允许女儿嫁给他, 但是要求他们以后再也不准回来。

第二天，天公公把家里的粮食种子和牲畜每样分了一半给女儿女婿，然后打发他们离开天界回人间。临走时，天婆婆再三叮嘱他俩回去的路上，一句山歌都不要唱。

就这样，勒物如和亮古米告别了天公公和天婆婆，带上种子，赶着牲畜回人间去了。他俩走啊走，走到斯木亚尼山谷时，亮古米很想家，无意中哼了几句山歌。顿时，所有的牲畜跑的跑，飞的飞，四处逃散。

亮古米一见这情形，才突然记起临行前妈妈的叮嘱。她赶紧用裙摆盖住了还未跑远的一些牲畜——现在我们养的这些家畜就是亮古米用裙摆盖住的，跑掉的那些后来都成了野物。

他俩只好赶着剩下的那些牲畜继续往前走，最后找到了一个水草丰美的地方定居下来。但是过了好多年，由于勒物如是凡人，而亮古米是天女，他们仍然无儿无女。不知道怎么造房子，他俩一直住在用树枝搭建的陋棚里。种庄稼时把所有的种子混合播种，而且不懂得在田间开凿水沟让多余的水流走，所以每年的收成很差。他们的生活越来越贫穷，又不敢回天界找天公公和天婆婆帮助。

有一天，一只乌鸦飞过来了。他俩请求乌鸦飞到天上去给天公公和天婆婆捎个口信，说他们的女儿女婿在人间遭受苦难。

乌鸦说："好吧，不过你们得给我九杯眼泪，我去交给天公公和天婆婆，才能证明你们在人间的生活是何等的苦难！"于是，勒物如和亮古米接了九杯眼泪交给了那只乌鸦。

谁知乌鸦快飞到天界时又热又渴，就把那九杯眼泪都喝光了！因此到了天界见到天公公和天婆婆后，它只好胡编乱造："你们的女儿女婿在人间富得流油！他们把猪肉当柴烧，拿馒头擦屁股！"

天公公听了火冒三丈，立即往人间放了三群老虎和野猪。勒物如和亮古米可怜巴巴的那点儿牲畜和庄稼都被老虎和野猪糟蹋光了。他俩的生活陷入了更大的困难之中。

过了很久，一只蝙蝠飞过来了。于是他俩又请求蝙蝠去天界给天公公和天婆婆捎个口信。

蝙蝠说："没问题，但是我需要你们的九滴眼泪，向天公公和天婆婆证明你们的生活是何等的苦难！"

勒物如和亮古米接了自己的九滴眼泪，交给了蝙蝠。蝙蝠带着那九滴眼泪飞到天上交给了天公公和天婆婆，并向他们讲述了勒物如和亮古米的不幸遭遇。

但是天公公和天婆婆因为女儿当初不听劝告嫁给了一个凡人而非常生气，怎么也不肯说出帮助女儿女婿的办法。

晚上睡觉时，蝙蝠按照习惯吊在院子里的一根茅杆上歇息。到了深夜，天婆婆以为蝙蝠睡着了，在天公公耳边唠叨："我们的傻女儿呀！不能生育的话，不会在火塘周围放三块石头嘛！造房子的时候应该先立柱子啊！庄稼收成不好是因为你们没有把不同的种子分开播种！在田间开凿一条小水沟，让多余的水流走，粮食才会丰收啊！"

天婆婆说完才发现那只蝙蝠偷偷地趴在窗户外面窃听。天公公拿起石槌向蝙蝠砸过去，结果把蝙蝠的鼻子给砸扁了——至今蝙蝠的鼻子还是扁扁的。

蝙蝠连夜飞回人间，把天婆婆的话告诉了勒物如和亮古米。从此，他俩的生活变得越来越好，后来有了儿女，人类开始在大地上繁衍起来。

家谱的来历

天女亮古米和凡人勒物如结婚后生下了九个儿子和七个女儿。九个儿子长大后都娶了媳妇组成了九个家庭，七个女儿也一个个地嫁了出去。

儿女成家后，亮古米和勒物如慢慢变老了，但是九个儿子和七个女儿个个都不孝顺。因此，老两口过得非常可怜。天公公看到自己的女儿亮古米和女婿勒物如在人间遭受如此苦难，非常生气，于是大发洪水惩罚人类。顿时人间洪水滔天，大地到处崩裂。世上万物都被洪水卷走了，最后只剩下亮古米和勒物如最小的儿子和女儿。

洪水过后妹妹对哥哥说:“这个世上只剩我们兄妹俩了，为了繁衍人类，咱俩结婚吧？”

但是哥哥坚决不同意跟自己的亲妹妹结婚。

后来在妹妹的一再坚持下，哥哥无奈地说:“那这样吧，我俩把磨盘打碎成两半，每人背上半块爬到山顶上，然后让这两半磨盘从山顶上滚下来。假如它们滚到山脚下后合在一起的话，我就娶你为妻。”

于是，他俩把磨盘打碎后每人背上半块爬到了一座山顶上。没想到那两半磨盘从山上滚下来以后在山谷里合在了一起。哥哥觉得这是天意，就跟自己的亲妹妹结了婚。从此他俩过着男耕女织的幸福生活。

过了几年，妹妹怀孕了。哥哥见了非常高兴，天天做好吃的给妹妹吃。谁知到了该生的时候，孩子还是没生下来。又过了两个多月，妹妹终于生了。然而生下来的是一堆像牛粪一样黄黄的东西。这下糟了！看着眼前这堆黄黄的东西，哥哥伤心地哭了。但是妹妹却不以为然，她觉得这堆牛粪一样的东西肯定是什么非凡之物。

过了三天三夜，妹妹说:　哥哥，你把这堆东西用背篓里背出去，再把它们分成许多份，粘到不同的地方去吧！

于是哥哥按照妹妹说的将那堆牛粪一样的东西装在背篓里背了出去，然后把它们一份一份地分开，粘到不同的地方去了。做完这些以后他又累又伤心，躺在地上不小心睡着了。

没想到一觉醒来时，他发现刚才粘了东西的地方奇迹般地出现了一户户人家，屋顶上的烟囱里还冒着阵阵炊烟呢！他赶紧跑回家告诉了妹妹外面发生的奇怪现象。兄妹俩看见一下子出现了这么多人家，高兴万分。他们把牛粪一样的东西粘在树上的地方形成的村子取名为□西伯 ，粘到石头上的地方形成的村子取名为“鲁呷”。

传说我们李家和王家的姓就是这样得来的。最初，人类就是由那些像牛粪一样的东西孕育出来的，后来繁衍得越来越多了。

阿匹冉呷

古时候，我们纳木依有一个叫阿匹冉呷的人神勇非凡，以至于差点儿成就了一番大业。他经常腾云驾雾到汉人的地方，给汉人造成了严重的威胁。于是汉人想尽一切办法除掉他。然而，由于他神勇莫测，汉人的阴谋一直未能得逞。无奈之下，汉族君王决定将自己的女儿嫁给他，以骗取他为何如此神勇的秘密。

君王的女儿嫁给他以后，想方设法得到他的秘密，但是阿匹冉呷始终守口如瓶。过了几年她生了个女儿。直到他们的女儿能够走路时，阿匹冉呷还是不肯告诉妻子他的秘密。

就这样又过了好多年。在一个除夕夜里，阿匹冉呷坐在灶台边喝醉了。他的妻子趁机说："我们夫妻这么多年，如今女儿都长大了，你还是不信任我，不愿意告诉我你如此神勇的秘密！"说完呜呜地哭了。

阿匹冉呷禁不住诱惑，趁着酒兴说出了他的秘密："我有三个命根子。一个在哈杂布玛山里，一个在达亚山里，一个在奥卓哈库山里。我还有五个灵魂。一个在泸古依尼米山里，一个在叉拉玛山里，一个在尼泊泽伯山里，一个跟随着我的妈妈，还有一个跟随着你。跟随着你的那个灵魂就在火塘边的石头下面。"

他的妻子来不及去拿笔，急中生智咬破了自己的一根手指头，用鲜血在一块布上记下了阿匹冉呷所说的一切。写完后，她把那块布卷起来系在箭头上，对阿匹冉呷说："你平时那么厉害，今晚能不能把我这封向父母拜年的信射到我父亲王宫的第三扇大门上？"

阿匹冉呷不屑地说："这对我来说不费吹灰之力！就是有十扇门，我也能射穿！快把我的弓拿过来吧！"

妻子赶紧把弓和系着血书的箭送到了阿匹冉呷面前。阿匹冉呷举起弓射了出去，那支箭射穿了汉族君王王宫的大门和二门，正好插在第三扇门上，而绑在箭上的那封血书却丝毫没有被损坏。

汉族君王看了女儿的血书，立即派了很多兵马到信上说的那些地方去挖掘阿匹冉呷的命根子和灵魂。

各处的命根子和灵魂一个接一个地被挖出来了。当他们到哈杂布玛山上去挖掘阿匹冉呷的最后一个，也是最至关重要的一个命根子时，奇迹发生了：士兵们第一天挖出来的一个很深的坑，到第二天早晨过去准备继续挖时，发现一切都恢复原样了。尽管这样，他们还是得不停地挖。结果同样的怪事儿每天都发生。挖了整整一个多月，毫无进展。

有一天他们挖了一个比以往更深的坑，还是什么都没挖出来。士兵们垂头丧气，领头的也失去了信心。看来这个命根子实在挖不出来了，他们只好放弃，拖着疲惫不堪的身子往回走。

刚走到哈杂布玛山脚下，一个老兵发现他的烟斗忘放在山上了，于是赶紧回去找。当他走到山上的那个深坑边时，突然听见有个声音从地下传来："哇！好险啊！就只差一粒米的距离了！差点儿我就被挖出来了！"老兵耳朵贴着地面仔细一听，原来是阿匹冉呷的命根子在自言自语！他听了马上跑过去把已经走出很远的士兵们叫了回来接着挖。

很快他们挖出来了阿匹冉呷的最后一个命根子——一根黑黝黝的树根样的东西。于是拿斧头狠命地砍去，命根子几下就被砍断了。顿时，整座哈杂布玛山开始剧烈地抖动起来，

一股鲜血从阿匹冉呷的命根子里源源不断地喷出来，越聚越多，那些汉族士兵来不及逃离，全部都被淹死了。现在哈杂布玛山上的土壤和石头都是红色的，据说就是那天被阿匹冉呷的鲜血染红的。

阿匹冉呷所有的命根子和灵魂都被挖出来以后，汉族君王派兵去抓他。汉族君王的兵马追到阿匹冉呷的家乡安路岔时，阿匹冉呷已经骑着他的骏马跑走了。阿匹冉呷的骏马一步就能跨过一座山，汉族君王的兵马只得日夜兼程，穷追不舍。

阿匹冉呷骑着马经过达亚山到了驼洛，再经过玛阔洛到达齐木高。过了齐木高又往路玛跑去。据说玛阔洛的岩石上还有阿匹冉呷的骏马留下的脚印呢！

汉族士兵追到路玛时发现了阿匹冉呷的骏马的脚印，就喊："Li 到脚印了！"(Li：四川汉语方言，意为"找到"。)后来路玛这个地方用汉语称为"礼州"。汉兵顺着脚印的方向继续追，追到另一个地方时，又发现了新的脚印，于是喊道："Li 到新脚印了。"后来给那个地方取名为"新华"。他们追着追着，突然发现脚印不见了。领头的喊道："Lu 了!"(Lu：四川汉语方言，意即"丢失，找不着"。)后来把丢失了脚印的那个地方用汉语称为"泸古"。

由于阿匹冉呷的命根子和灵魂全都被挖断了，他的气虚越来越弱，跑的速度也越来越慢。后来终于被汉兵抓住，用铁链牢牢地捆绑起来押走了。当他们走到哈杂布玛山脚下的一条河边时，阿匹冉呷说口渴，要喝水。押解他的汉兵看他奄奄一息的样子，就让他去河边喝水。

阿匹冉呷爬到河边，把头伸进水里很长时间不出来。汉兵们等啊等，觉得有些蹊跷。于是过去看了一下，发现河里有两条龙正张着血盆大口在吞咽阿匹冉呷的身体。原来这两条龙是来救他的！要是再过一会儿，阿匹冉呷会被龙吞下去救走的。汉兵们发现了以后立即拉起铁链，把阿匹冉呷从龙嘴里拉了出来，然后押回他们的君王那里杀掉了。

里布达狄的传说

很久以前，我们里布家族有一个神勇莫测的法师叫里布达狄。他能呼风唤雨，而且精通法事，无论做什么样的法事都能如愿以偿。他做法事的时候，呼什么样的“洒”，什么样的“洒(一种山神的化身)”就来。呼一升“洒”，一升“洒”就来；呼一筐箩“洒”，一筐箩“洒”就来。

那时候汉人一直想夺取彝族君王的权力，但总是找不着机会。有一次，汉族君王的儿子看到彝族君王戴着一顶沉重的铁帽，于是计上心来。他找到彝族君王的儿子说：“明天我们把自己的父亲带到湖边，然后把他们的帽子放在水面上。哪个君王的帽子不沉下去，谁就掌握这个地方的权力，好吗？”彝族君王的儿子不知道这是个阴谋，就同意了。

第二天，彝族王子把父亲骗到了湖边，也就是现在的西昌邛海边。汉族王子早就带着他的父亲在那里等着。然后他们把彝族君王的铁帽和汉族君王的草帽同时放在了湖面上。

汉族君王想：“彝族君王的铁帽有一千二百斤重，而我的草帽只有两斤重。毫无疑问彝族君王的帽子肯定会先沉下去。这样，我们汉人就能轻而易举地统治这个地方了！”

然而，事实跟他的想法恰恰相反：汉族君王的草帽从湖面上消失很长时间了，彝族君王的铁帽却稳稳地浮在水面上。

汉族君王的阴谋未能得逞，就给湖面上划船的手下做了个暗示，然后带着儿子气急败坏地走了。船上的汉人马上明白了他们君王的用意，悄悄地用船桨把彝族君王的帽沿压了一下。这样，彝族君王的铁帽也慢慢地沉下去了。

由于彝族君王的铁帽实在太重，加上湖水很深，王宫里的将士们想尽一切办法，还是打捞不上来。最后，君王下令到处张贴布告，说是谁能从湖底捞出君王的铁帽，君王将会满足他的一切要求。

有一天里布达狄在街上看到了布告，胸有成竹地说：“入海捞针的事儿我都干过，从湖里捞一个帽子对我来说岂不是小菜一碟！”士兵们听到了立即禀报君王。于是君王带着骏马亲自来邀请里布达狄和他的弟子们。

受到君王的盛情款待之后，里布达狄带着他的弟子们来到湖边开始做法。他呼了两升“洒”交给了弟子们，接着要求他们编草绳。弟子们用了七天七夜的时间编出了一根又粗又长的草绳。里布达狄把草绳的一头系在腰上对弟子们说：“我跳进湖里拿到君王的帽子后开始摇绳子，这时你们就把绳子往回拉。假如绳子很长时间不动，说明我已经死了，你们就把我的尸体打捞出来，然后把这两升‘洒’碾碎后放入我的眼睛、鼻子和嘴巴里。这样我就能复活。”

吩咐完毕后他跳进湖里去了。游啊游，到达湖底时发现那儿长着三棵高大的檀木，每棵檀木上盘着一条巨龙。而君王的铁帽正好盖在中间的那棵檀木上。里布达狄一次又一次地试图靠近铁帽，但是那三条巨龙一次次地向他扑来。巨龙张牙舞爪的样子令他心惊胆战。他使出浑身解术还是无法从龙嘴边夺过帽子，只好摇动草绳想上去。可是由于水太深，岸上的弟子们没有感觉到草绳的摇动，以为师父还在湖底找帽子。里布达狄因为太累，无法游到水面上，过了一段时间就被湖水淹死了。他的尸体慢慢地浮到水面上来了。

弟子们看到师父的尸体悲痛万分，赶紧打捞上来，并且按照师父生前的吩咐，把那两升“洒”碾碎后放入了师父的眼睛、鼻子和嘴巴里。过了一会儿，里布达狄果然醒过来了。

他们回到君王那里，君王对里布达狄说：“虽然没捞上我的帽子，但是你为我吃了那么多苦，想要什么尽管说吧！”

里布达狄说：“给我三条狗、三只鸡和三只猫就够了。除此之外我什么都不要。”于是君王满足了他的要求。

里布达狄夸下海口之后，不但没捞到君王的帽子，反而被三条巨龙吓得魂飞魄散。这是他一生中最大的耻辱。所以他一回到达亚山上就把君王送给他的那三条狗、三只鸡和三只猫都杀了，并且念咒发誓以后再也不做法事，不念“卡荣、卡荣”(做法事时念的咒文)了。

没想到里布达狄杀生的行为触怒了山神，山神惩罚他的妻子患上重病。里布达狄回家后发现妻子躺在床上奄奄一息，只好又做法事挽救妻子。但是因为他已经发过誓不念“卡荣、卡荣”了，只好改念“索索拉支”。

他把妻子的病终于治好了。但是从那以后他不再做法事了。他的法力也因为杀了那几只狗、鸡和猫，渐渐消失了。

从此，我们里布家族再也没有人成为法师，需要做法事的时候也只能请别家的法师。

狠心的爸爸和聪明的女儿

很久以前，山脚下住着一对夫妇。他们生了七个女儿，个个长得如花似玉。但是女孩们的爸爸因为没有儿子整天闷闷不乐。

有一次，他打猎归来的路上遇见了一位算命先生。他问算命先生怎样才能得到一个儿子。算命先生掐指一算，告诉他："如果你没有现在的这七个女儿的话，你的妻子就会生个儿子。"

于是他决定让措容米(一种吃人的女妖)把七个女儿都吃掉。但是措容米一般不吃活人，他就想亲自把女儿们弄死了再让措容米抬走吃掉。

第二天早晨，他对女儿们说："孩子们，今天你们跟爸爸上山去摘花吧？"女儿们高兴的答应了，于是他带着七个女儿上山了。到了山上一个措容米家门口的池塘边，爸爸说："摘花之前你们应该先洗个澡，洗得干干净净的再去摘吧！"女儿们听了一个接一个地跳进池塘里洗澡去了。她们的爸爸却不停地往池子里灌水。

水升到女儿们的胸口时，她们喊："爸爸，爸爸，现在我们可以出来摘花去了吧？"她们的爸爸说："还早着哪，等水升到脖子下面
再出来。"然后他接着灌水。

等水升到女孩们的脖子下时，她们又开始喊："爸爸，爸爸，水升到脖子下面了，现在可以出来摘花去了吧？"她们的爸爸说："再等一会儿吧，等水升到鼻子下面再出来。"说完继续灌水。

又过了一会儿，七个女儿都被水淹没了。于是她们的爸爸高高兴兴地回家去了。

傍晚，那个措容米回来后发现门口的池塘里有七具女孩的尸体，就把她们打捞上来准备美餐一顿。但是她又担心她们没死，把手伸进她们的胳肢窝去挠痒痒。其实最小的那个女孩还活着，当措容米挠她痒痒的时候她坚持不笑出声来。

在她们身上挠痒痒时都没有反应，措容米以为全是死的，就把她们抬到家里开始吃。当她吃到最小的那个女孩时，女孩躺在地上吓得瑟瑟发抖。措容米发现她没有死，就让她跟自己的女儿睡在一个房间，准备晚上趁她睡着了杀死再吃。女孩从地上捡起姐姐们的手镯和项链，然后走进措容米的女儿的房间。

措容米的女儿看见这个女孩有很多很漂亮的项链和手镯，羡慕地说："嗨！你愿意跟我换项链和手镯吗？"

女孩灵机一动，说："假如你愿意跟我换床的话，我就把我的项链和手镯换给你！"

措容米的女儿高兴地答应了，于是她俩换了床和首饰。

到了半夜，措容米悄悄地来到女儿的房间，扑到平时她女儿睡的床旁边的那张床上，把长长的指甲刺入了床上的女孩身上。她根本不知道两个女孩早就换床了，抓在手里的正是她自己的女儿！

措容米的女儿大声疾呼："爸爸！爸爸！"

措容米恶狠狠地说："你爸爸在很远很远的地方，救不了你啦！"

她女儿又喊："妈妈！妈妈！"

措容米还是没想到是自己的女儿在喊，边刺边说："你妈妈在很远很远的地方，救不了你啦！别再喊了！"

就这样，她把自己的女儿给杀死了。而那个女孩躺在措容米的女儿的床上毫发未损。

第二天早晨，那个女孩把头蒙在被窝里一直不敢起床。措容米把女儿的肉剁成碎块后，来到女儿的床边喊："我的好女儿！快起来给邻居们送肉去吧！"

那个女孩吓得直哆嗦，但是努力壮大胆子说："妈妈，我肚子有点不舒服，我想再睡会儿。"等措容米一走出房间，女孩赶紧起床把头发放下来蒙在脸上，然后才出去见措容米。

因为脸被头发挡住了，措容米没认出来，还以为是自己的女儿，叫她把那些肉给邻居们一个一个送去。

女孩每次去送肉，半路上就把肉藏在裙子下面回来，告诉措容米肉送到了。等她的裙子下面装满了肉以后，她就开始逃跑。

措容米在家等啊等，等了很长时间女儿还是不回来。后来她跑到邻居家去找，才明白前夜她杀掉的是自己的女儿，那个女孩已经带着肉跑掉了。于是大声喊叫："邻居们，一个女孩带着我让她送给你们的肉跑掉了，快放德贝狗(措容米们养的狗。)追她！"

措容米的邻居们也都是措容米，她们听了马上放出来各自家里的德贝狗。德贝狗嗅着肉味迅速地追过去。当它们快要追上女孩时，她从裙子下面拿出几块肉往后一扔继续跑。那群德贝狗马上停下来抢肉，吃完之后又开始追。眼看又要追上了，女孩又扔了几块肉过去，狗又马上停下来抢肉吃。她就这样一次又一次地用措容米的女儿的肉逃脱了德贝狗的追赶。

当她把最后一块肉扔出去时，刚好跑到了一条河边。河上有座小木桥。为了阻止德贝狗再次追上来，女孩一过河就把小木桥给拆掉了，然后钻进河边的一堆干草下面藏起来。但是由于太紧张，腰带的两端露在草堆外面了。

那群德贝狗追到河边过不去了。领头的那只狗忽然发现露在草堆外面的两个红色的腰带头，就对同伴们说："看来我们追不上那个女孩了！看那草堆上长出来的红色的草，说明春天已经来了。咱们还是回去吧！"于是德贝狗都回家去了。

这样，那个可怜的女孩才甩掉了德贝狗，从草堆里爬出来往前走去。她走啊走，又累又饿，这时遇见了一个女人正在家门口纺麻。她过去对那个女人说："请你给我点吃的好吗？我快饿死了！"

"哦，那好吧。你来帮我纺麻，我去给你做饭。"那个女人说完走进厨房去了。但是过了很长时间不出来。这时一个小男孩手里捧着一堆鼻屎，边吃边从屋里出来。女孩悄悄问他："你妈妈在厨房里做什么呀？"

小男孩说："我妈妈正在烧水呢！说是等水烧开了要煮你吃。"女孩一听，知道原来这个女人也是一个措容米，于是撒腿就跑。

跑啊跑，跑了很长时间，她又遇见了一个在家门口织麻布的女人。女孩气喘吁吁地说："请你给我点吃的好吗？我快饿死了！"

女人说："哦，那好吧，你来帮我织麻布，我去给你做饭。"说着走进厨房去了。

过了很长时间，又从屋里走出来一个吃鼻屎的小男孩。女孩一看，便知道这个女人也是措容米，赶紧停下手里的活，头也不回地往前跑去。

她跑啊跑，一口气跑到了自己家里。一进家门就看见爸爸正在抱着一个小男孩。原来爸爸把她们骗走之后，妈妈果然生了一个男孩。但很不幸的是，就在女孩回到家的那天晚上，那个小男孩突然死了。于是爸爸非常生气，不愿意再认她做女儿，要把她逐出家门。然而女孩怎么也不肯走。最后，她爸爸无奈地说："那这样吧，你把一截木头锯成两半带到山顶上往下滚。如果两截木头滚到山脚下能合在一起的话，我就让你留下来。"

女孩照爸爸说的做了，结果两截木头滚到山沟时合在了一起！但是爸爸还是不愿意留她，又故意刁难她："你把磨盘打碎成两半带到山顶上往下滚。如果两半磨盘滚到山脚下能合在一起的话，我就让你留下来。"

女孩没办法只好照做，结果两半磨盘也合在了一起。然而她爸爸还是不愿意留她，继续刁难："你往我烧红的这口大锅里吐一口唾沫。假如这口唾沫能从锅里溢出来的话，我就让你留下来。"

女孩的一口唾沫非但没有被烧得红红的大锅立即烘干，反而变得越来越多，最后从那口大锅里溢了出来。谁知铁石心肠的爸爸还是不愿意留下女儿。

这时，女孩的妈妈过来对她说："我的女儿啊！看来你爸爸真的不想留下你。那就这样吧：我把家里的牛羊都分给你一半，然后你就赶着它们一直往前走。到哪户人家门口牛羊都一起叫唤，你就去当那家人的儿媳妇。记住：一定要等到所有的牛羊都叫唤了，你才停下来！"

女孩没办法，只好接受了妈妈的建议。第二天她就赶着妈妈分给她的牛羊走了。临走前妈妈递给了女儿一大包油菜籽，说："女儿啊，你带上这包油菜籽一路走一路撒。等到明年春天油菜花开的时候，我就顺着油菜花去找你。"

就这样，女孩别了妈妈，赶着牛羊，撒着油菜籽一路往前走。走啊走，经过了很多漂亮的房子门口，一半牛羊叫唤了，而另一半没出声。女孩想了想，赶着牛羊继续走。过了很长时间，走到一个用玉米秆搭建的茅屋门口时，所有的牛羊都开始叫唤。于是女孩停下来，毫不犹豫地走进茅屋，发现里面躺着一个老婆婆。

女孩问："老婆婆，您有儿子吗？"

老婆婆说："有啊，但是打猎去了还没回来。你找他有事儿吗？"

女孩说："我要给他做妻子！"

老婆婆很惊讶："我家这么穷，你愿意嫁给我儿子吗？"

女孩说："我愿意，这是我的命！"

正说着，老婆婆的儿子带着很多奇异的鸟儿回来了。他得知眼前这位漂亮姑娘要做他妻子时，高兴得手舞足蹈。

晚上，女孩在茅屋中央架起了一堆火，让老婆婆和她儿子坐在火堆旁一边烤火，一边吃她在火上烤熟了的鸟肉。母子俩从来没见过火，也没吃过熟食，因此非常满意地接受了这位给他们带来了温暖和美味的姑娘。

从此以后，丈夫每天去打猎，妻子在家侍候婆婆。

时间长了妻子发现丈夫每天都能捕到很多美丽的鸟儿回来，觉得有点蹊跷。有天晚上她问丈夫："你从哪儿每天捕到那么多好看的鸟啊？"但是丈夫怎么也不肯告诉她。第二天早

晨丈夫出去捕猎之前，她悄悄地把一个线团的一头系在了丈夫的衣服上。丈夫出门之后一路走一路长长地拖着那根线。这样妻子就跟着那根线走啊走，终于找到了丈夫。原来她丈夫每天捕鸟的地方是一个金岛，岛上飞翔着很多奇异的鸟儿。

那天夫妻俩又捕到了很多鸟儿。回家的路上，丈夫对妻子说："今天晚上当你听见'叮当、叮当'的声音时，千万不要害怕，也不要出声。"

晚上，茅屋周围果然传来了"叮当、叮当"的声音。第二天早晨起来一看，一座非常漂亮的房子矗立在茅屋旁边。一家人高高兴兴地搬进去，过上了富裕的生活。

到了第二年油菜花开的时节，女孩的妈妈沿着路上的油菜花找着了女儿。她看见女儿一家过着如此富有的生活，住了一段时间后放心地回家去了。回到家里告诉女孩的爸爸："当初你赶走了咱们的女儿，现在她住在金子造的房子里，睡的是金子做的床，每天吃着山珍海味。"女孩的爸爸听了羡慕得一夜没睡。第二天早晨天还没亮就起床，沿着那条开满油菜花的路找到了女儿家。

女儿看见爸爸在她家门口，就问："爸爸，爸爸，你想从金门进来，还是从银门进来？"

她爸爸说："我的女儿啊！我走了这么远的路来找你，应该让我从金门进去啊！"但是女儿故意让他从一扇摇摇欲坠的破木门里走进去。

进屋坐下之后，女儿又问："爸爸，爸爸，你想吃鲜美的羊肉呢，还是想吃上等的牦牛肉呢？"

她爸爸说："我的女儿啊！爸爸走了这么远的路来看你，又累又饿，应该吃上等的牦牛肉啊！"但是女儿却杀了只快要病死的小羊羔煮给爸爸吃了。

晚上睡觉时，女儿问："爸爸，爸爸，你想睡金床，还是想睡银床？"

她爸爸说："我的女儿啊！爸爸走了那么远的路来看你，脚上都起泡了，应该在金床上舒舒服服地睡一觉。"于是女儿就让他睡在了金床上。

到了半夜，女儿听见爸爸在"咯吱，咯吱"地啃床上的金子，就说："爸爸，爸爸，别再啃了！你回去的时候我给你一大包金子！"

爸爸听了马上停下来，兴奋得彻夜难眠。第二天早晨一起床就跟女儿说要回去。女儿找了一个大包，里面装满了马蜂、青蛙和蛇，交给了爸爸，说："爸爸，这个包里装满了金子和路上吃的干粮。当你走到半路上的山垭口时，先把一条腿绑在缰绳上，然后打开包取出干粮吃。"

她爸爸骑着马走到山垭口时，突然想起女儿的吩咐。于是跳下马来把自己的一条腿绑在了马尾巴上，然后打开包准备拿出干粮吃。谁知刚打开包，里面的马蜂飞出来四处乱蜇，青蛙跳出来呱呱乱叫，蛇也爬出来咬人和马。马一受惊，突然狂奔起来。狠心的老头就被马拉在后面拖死了。等那匹马跑到家里时，缰绳上只挂着老头的半截腿。

女孩的妈妈出来一看，什么都明白了，自言自语道："嗨！这就是你丧尽天良的报应吧！"说着解下那半截腿烧掉了。

看家小孩和他的小狗

很久以前，有一个小孩和他的爸爸相依为命。爸爸喜欢打猎，经常带着大猎狗出去好几天不回来。每当爸爸不在家的时候，小孩就带着一只小狗白天去放牧，晚上看家。

一天，爸爸又出去打猎了。小孩拿了一个大米做的馍馍，带着他的小狗放牧去了。

到了中午，小孩从包里取出大米馍馍吃得正香，那只小狗在旁边叫开了："咕嘶，咕嘶，我要吃馍馍，我也很饿。"

小孩生气地说："这么小一个馍馍，连我都不够吃，哪能分给你呢？"

"如果你把馍馍分给我一半，我会告诉你一个秘密！"小狗可怜巴巴地说。

小孩很好奇，就把馍馍从中间掰开，一半给了小狗。于是小狗边吃边说："女妖措容米今晚要来杀你，吃你的肉呢！"

小孩听了非常害怕，吓的直掉眼泪："我爸爸又不在，我一个人该怎么办呢？"

小狗安慰他："我的好朋友，你别担心，咱俩先回家去。回到家里你按照我说的做就行了！"小孩觉得一只小狗怎么能帮他抵挡住吃人的妖魔措容米呢？但是现在除了小狗，没有任何人会来救他。所以他只好听从小狗的建议，赶着牛羊回家去了。

回家后小狗对他说："今晚你就藏到牛圈里面去。"

小孩藏在牛圈里看着天色慢慢变黑，紧张得浑身发抖。

这时措容米真的来了。她一边用那对长长的乳房往到处乱打，一边往牛圈里冲来。措容米刚用乳房打破了牛圈门冲进来，牛圈里的牛用角把她顶来顶去，根本不让她靠近小孩。措容米在牛群中挣扎了一晚上，还是没能抓住那个小孩，直到天亮才跑回去了。

第二天，小孩做了一个很大的大米馍馍，带着小狗放牧去了。

到了中午，他主动分了一半馍馍给小狗吃，然后掉着眼泪问小狗："今晚我该怎么办呢？"

小狗说："别哭，别哭！不用害怕！今晚你就藏到马圈里面。"

于是那天晚上小孩藏在马圈里了。

天刚黑下来，措容米就像前夜那样，一边用她那双长长的乳房到处乱打，一边往马圈里冲来。藏在里面的小孩被吓的魂不附体。谁知措容米一冲进马圈，就被里面的马踢来踢去，根本无法靠近小孩，直到天亮时才逃出马圈跑走了。

吃过早饭后，小孩带了一个更大的大米馍馍带着小狗放牧去了。一到中午，他赶紧分了一大半馍馍给他的小狗吃，然后问它晚上应该藏在哪里。

小狗还是不慌不忙地说："别怕，别怕！今晚你就藏在羊圈里好了！"

回家后小孩就藏到羊圈里去了。天色慢慢变黑的时候，措容米又来了。她用长长的乳房打破羊圈门冲了进来，结果被羊群用头顶来顶去，还是没能靠近小孩。措容米在羊群中挣扎了一晚上，到天亮时分才逃出羊圈跑回去了。

那天放牧的时候小孩把整个大米馍馍都拿给小狗吃了。然后问它："我的朋友啊！牛圈，马圈和羊圈我都藏过来了，今晚我该躲到哪儿好呢？"

小狗镇定自若地说: “别哭, 别哭！不用害怕！今晚你就藏到阁楼上去。爸爸可能要回来了。”

回到家里, 聪明的小狗首先让小孩在灶里燃上了炭火, 旁边倒扣了一个背篼, 又在背篼上盖了一件他的衣服。然后挑一担水放在阁楼上。一切准备妥当后, 小狗再三叮嘱小孩: “你在阁楼上把门牢牢顶住。如果我喊‘咕嘶——, 咕嘶——’, 说明你爸爸回来了, 你就开门；如果我喊‘喵——, 喵——’, 意思是措容米来了, 千万别开门。”

吃过晚饭后, 小孩就藏到阁楼上去了。

天一擦黑, 措容米又摇动着那对长长的巨乳横冲直撞地过来了。她破门而入, 看见灶台旁那个盖着小孩衣服的背兜, 以为是那个小孩, 高兴得呲牙咧嘴。

她把灶里的炭火吹得红红的, 然后‘咯吱, 咯吱’地咬那个背兜。

小狗‘喵——, 喵——’地喊了几声, 小孩知道是措容米来了。他从阁楼上悄悄地往灶里泼了一点水, 火被浇灭了。措容米喊: “嗨！小猫咪！别尿尿啊！这样会把火浇灭的！你要是不尿尿的话, 咱俩就可以在火里烤这个小孩的肉来吃！”

接着她又把炭火吹得红红的。但是措容米一走开, 小孩又泼了一点水下去把火浇灭了。

措容米又喊: “哎呀！小猫咪！别尿尿啊！难道你就不想吃烤肉吗？”

就这样, 她每次刚把炭火吹红, 小孩就泼点水下去浇灭。一直吹到天亮措容米才气急败坏地回去了。

于是小孩从阁楼上下来, 带上干粮, 抱着小狗放牧去了。

到了中午, 小孩想想晚上措容米又要来吃他, 非常担忧, 茶饭不思。小狗安慰他: “别担心, 朋友！今晚你爸爸真的会回来。”

当他半信半疑把牛羊赶回家时, 爸爸果然带着大猎狗, 扛着很多猎物回来了。

孩子见了爸爸立即扑过去, 泪流满面地向爸爸诉说了这几天受到的惊吓。看着可怜的孩子差点被措容米吃掉, 爸爸恨不得立即砍死措容米。

晚上吃完饭后, 父子俩敞开了大门, 把灶里的炭火烧得旺旺的。然后小孩藏在阁楼上, 爸爸提着磨得非常锋利的斧头躲在门背后。

不一会儿, 措容米又气势汹汹地来了。她从敞开着的大门看见灶里旺盛的炭火, 得意忘形: “哈哈！今晚我终于能吃到这个小孩的肉了！”

没想到她的一只脚刚跨过门槛, 小孩的爸爸立即从门背后跳出来, 以迅雷不及掩耳之势拿斧头砍了下去。措容米的腿一下被砍断了, 倒在地上。几只大猎狗马上扑过去, 一眨眼功夫就把她给抢吃光了。

深情的兄妹和凶狠的嫂子

很久以前，有两个兄妹感情特别好。哥哥经常出去打猎，妹妹在家给哥哥洗衣做饭。但是自从哥哥娶上媳妇以后，妹妹的日子就不好过了。每次哥哥出去打猎，嫂子就趁机虐待妹妹。

一天，哥哥又去打猎了。家里只剩下嫂子和妹妹两个人。哥哥一出门，嫂子就开始骂妹妹："你想去哪里，就滚到哪里去！这里不是你的家！"妹妹听了一边努力干活，一边偷偷地哭泣。

到了吃饭时间，嫂子连饭都不让她吃。晚上睡觉时，妹妹正准备上床，嫂子把她揪出了屋子："这里没有你的床！你愿意睡哪儿就睡哪儿去！"可怜的妹妹只好睡在猪圈的屋檐下。

第二天早晨，丧尽天良的嫂子发现妹妹睡在猪圈的屋檐下，非常生气。又跑过来恶狠狠地踢她："你最好再也别回到我家附近来，从我眼前消失吧！"

妹妹觉得这样下去迟早会被嫂子折磨死的，于是流着眼泪寻找哥哥去了。

一路上，妹妹饿了吃野果，渴了喝泉水，朝哥哥打猎的方向找去。

她走啊走，遇见了几个在村口放鸡的人。

妹妹流着泪问道："放鸡的人们，请问你们看见我哥哥了吗？"

放鸡的人们说："你哥哥扛着一把猎枪，牵着一只猎狗，匆匆忙忙地从这儿过去了。"

于是，妹妹又哭着继续往前找去。走啊走，走到一条山沟里，遇见了几个放猪的人。

妹妹问道："放猪的人们，请问你们看见我哥哥了吗？"

放猪的人们说："你哥哥扛着一把猎枪，牵着一只猎狗，匆匆忙忙地从这儿过去了。"

妹妹又哭着走啊走。走到一个山坡上，她又遇见了几个放牛的人，于是问道："放牛的人们，请问你们看见我哥哥了吗？"

放牛的人们说："你哥哥扛着一把猎枪，牵着一只猎狗，匆匆忙忙地从这儿过去了。"

妹妹继续哭着往前走。走啊走，她又遇见了几个在树林里放羊的人，问道："放羊的人们，请问你们看见我哥哥了吗？"

放羊的人们说："你哥哥扛着一把猎枪，牵着一只猎狗，匆匆忙忙地从这儿过去了。"

于是妹妹又哭着往前找去……

哥哥出去九天九夜后，扛着猎物，带着猎狗回家了。但是到了门口不见妹妹出来迎接，觉得有点诧异。他把猎物从肩上卸下来后问妻子："我妹妹怎么不出来迎接我呢？"

妻子回答道："你妹妹说她太想念你了，就找你去了。难道你们没碰上吗？"

哥哥得知年幼体弱的妹妹到野兽出没的森林找自己去了，既伤心又担忧，哭了整整一夜。第二天一大早，他就带上猎狗原路返回去寻找妹妹。

哥哥走啊走，遇见了那几个在村口放鸡的人，问道："放鸡的人们，请问你们看见我妹妹了吗？"

放鸡的人们说："你妹妹手持野果，唱着忧伤的歌儿，说是要去找哥哥，泪眼婆娑地从这儿过去了。"

哥哥听了又往前走。走啊走，走到村前的山沟里，他遇见了那几个放猪的人，问道："放猪的人们，请问你们看见我妹妹了吗？"

放猪的人们说："你妹妹手持野果，唱着忧伤的歌儿，说是要去找哥哥，泪眼婆娑地从这儿过去了。"

于是他又继续往前走。饿了吃野果，渴了喝泉水。就这样走啊走，走到一个山坡上，遇见了那几个放牛的人。他上前问道："放牛的人们，请问你们看见我妹妹了吗？"

放牛的人们说："你妹妹手持野果，唱着忧伤的歌儿，说是要去找哥哥，泪眼婆娑地从这儿过去了。"

哥哥听了又朝放牛的人们所指的方向找去。走到一片树林里，他遇见了那几个放羊的人，问道："放羊的人们，请问你们看见我妹妹了吗？"

放羊的人们说："你妹妹手持野果，唱着忧伤的歌儿，说是要去找哥哥，泪眼婆娑地从这儿过去了。"

哥哥一路走，一路喊着"妹妹！妹妹！"一直找到了他经常狩猎的那片森林。下雨的时候，他担心妹妹被雨淋湿，就在大雨中到处寻找；下雪的时候，他担心妹妹被雪冻坏，就在风雪中到处寻找。

就这样不停地找啊找，直到寒冷的冬天过去了，春天的花儿又开放了，还是根本不见妹妹的踪影。

有一天，哥哥在一片竹林附近边走边喊"妹妹"时，突然从竹林里响来了"哞——"的一声牛叫。哥哥立即停住了脚步，又喊了一声"妹妹"，竹林里又传来一声牛叫。于是哥哥跑进竹林里，循着声音找去，果然发现一头牛在那里深情地望着他，眼睛里满含泪水。原来妹妹已经变成了一头牛。

哥哥抱着牛脖子边哭边喊："妹妹！妹妹！"，然而妹妹已经再也不能说话了，只是默默地流泪。

日志里拉仪式的来历

从前，有一对父子经常一起上山捕猎。

有一天他俩在山上捕杀了一只鹿。扛着鹿回来的路上父亲发现一把刀子被丢在杀鹿的地方了。于是他对儿子说：□我在这里等着，你去把那把刀子找回来吧。□可是儿子太累了，一想到要爬那么高的山，怎么也不肯去。最后父亲只好亲自回去找刀子。

谁知他刚走到杀鹿的地方，就遇上了亚勒木斯家(传说中，专门在森林里收取灵魂的一种妖魔)的人。可怜的老头被亚勒木斯家的人捆起来塞进铁笼里带走了。

儿子在路上等啊等，一直等了三天三夜，还是不见父亲回来。于是他就跟着父亲的脚印去寻找。穿过九片椄(一种树木)树林，九片柿(一种树木)树林和九片毒(一种树木)树林，他一直跟踪到了亚勒木斯家。他一进门就问：“你们看见我父亲了吗？”亚勒木斯家的人说根本没见。

其实他的父亲被装在铁笼里，悬挂在灶台上方，灵魂已经被亚勒木斯拿掉了。父亲看见儿子来找他欣喜万分，但是因为没有灵魂不能说话，只好默默地流泪。这时父亲的一滴眼泪恰好滴到了儿子的膝盖上。儿子抬头一看，发现可怜的父亲被装在铁笼里吊在屋顶上，顿时火冒三丈。他愤怒地说：“原来我父亲被你们吊起来了！快放他下来让我背回去！”

亚勒木斯说：“你父亲的躯体和灵魂，我们只给你一样。想要什么你自己选择吧！”

他想带回父亲的躯体，但是不忍心丢下灵魂；想带回灵魂，又担心父亲的躯体继续受到亚勒木斯的折磨。考虑了很长时间，最后他决定带走躯体。

于是亚勒木斯把他父亲的躯体放下来交给了他。可怜的儿子背上父亲的躯体流着泪往回走。穿过九片毒树林，九片柿树林和九片椄树林时天已经黑了。他又累又饿，但是想想很快就要背着父亲到家了，心里很高兴。

谁知刚走到森林边沿，突然有一阵狂风“呼呼”地吹来。狂风过后，儿子发现背上父亲的躯体不见了。他急忙伸出双手在黑暗中四处乱抓，但是根本找不着父亲的躯体。最后左手抓到了一株黑日草，右手抓到了一根椄树枝。他看着手中的黑日草和椄树枝，无奈地想：“嗨！也许这就是我父亲的灵魂吧！”于是带着那株黑日草和那根椄树枝回到家里把它们供奉起来。

从此，我们纳木依在举行日志里拉宗教仪式的时候要用一株黑日草和一根椄树枝。

吸烟的来历

这是关于我们现在抽的这种烟的传说。

很久以前，有三个女人一起去割菊禾(一种灌木)草。傍晚时分，她们每人都背着一捆菊禾草往回走。刚走到一座小桥上时，突然有一只乌鸭在叫："呱——，呱——，走在最前面那个女人的膝盖里有一个儿子。"

走在最前面的是一个寡妇，她听见乌鸦这样叫觉得很奇怪。膝盖里怎么可能会有儿子呢？于是她留在最后面。

这时，乌鸦又开始叫了："呱——，呱——，跟在最后面的那个女人的膝盖里有一个儿子。"

她又跑到那两个女人的中间，这下乌鸦又换了叫法："呱——，呱——，走在中间的那个女人的膝盖里有一个儿子。"

看那个寡妇怎么也不相信自己的膝盖里有儿子，乌鸦说："你要是不信的话，就拿镰刀砸一下你的膝盖吧！"

于是，她放下背上的菊禾草，拿起镰刀往自己的膝盖上砸了一下，结果掉下来了一只癞蛤蟆。她见了癞蛤蟆非常生气，以为这都是那只乌鸦搞的鬼，就捡块石头追打乌鸦。

这时，那只癞蛤蟆突然说起话来："妈妈，妈妈！别再打了！咱们回家吧。你背草捆，我帮你拿镰刀。"

那寡妇气得把镰刀往石头上甩去，谁知那只癞蛤蟆跳起来咬住了刀把，叼在嘴里一跳一跳地往寡妇家走去。那寡妇只好背上菊禾草，无奈地跟在癞蛤蟆后面回家去了。

到家后癞蛤蟆把镰刀放在门背后，坐到灶边等着妈妈做饭。

从此以后，寡妇干活时，她的癞蛤蟆儿子给他帮忙；晚上吃饭时，寡妇丢下几粒米，癞蛤蟆就捡起来吃。

有一天，癞蛤蟆突然说："妈妈，我该娶个媳妇了吧？"

他妈妈说："你一只癞蛤蟆也能娶上个媳妇的话，我还能再找个丈夫呢！"

癞蛤蟆不服气地说："妈妈，信不信由你！但是请你给我缝一个小布包，里面装点麻籽。那样我就会娶一个媳妇回来。"

妈妈想看看她的癞蛤蟆儿子到底有多大能耐，就按他说的缝了一个小布包，里面装了点麻籽，挂在他的脖子上，然后把他送走了。

癞蛤蟆一路上跳啊跳，天黑时分跳到了一户人家门口，问那家主人："公公，你们家有姑娘吗？我是来找媳妇的。"

那家人听了觉得非常好笑。他们家有一个女儿，但是他们却说："哎呀，女儿都嫁给了别人！但是你可以在我们家住一晚上。"

于是癞蛤蟆住在了这户人家。睡觉时，他问主人："我的麻籽袋放哪儿好呢？"

"就放在你背后的老鼠洞里吧。"

第二天早晨起来时，小布包里的麻籽都被老鼠偷吃光了。

癞蛤蟆说: “你们家的老鼠吃掉了我的麻籽, 所以你们得赔我。你们家要是没有麻籽的话, 就把那只老鼠逮住给我。”

于是那家人用浓烟把老鼠从洞里熏出来了, 然后拿绳子拴住交给了癞蛤蟆让他离开。

癞蛤蟆走啊走, 太阳落山后又来到了一户人家门口。

癞蛤蟆说: “我是来找媳妇的, 能在你们家借宿一晚上吗? ”

那家人同意了。睡觉前癞蛤蟆又问: “我这只老鼠拴在哪儿好呢? ”

“就拴到你身边那只猫的腿上吧。”

第二天早上起来时, 癞蛤蟆发现老鼠被猫吃掉了。于是他对那家主人说: “我本来是拿这只老鼠去找媳妇的, 没想到被你们家的猫吃掉了。如果你们不把那只猫逮来赔给我的话, 我就没办法娶上媳妇了。”

那家人只好把他们的猫逮住交给了他, 然后把他赶走了。

他又牵着那只猫走啊走, 天黑前又到了一户人家门口。他像上次一样问了同样的问题, 那家人觉得很可笑: “一只癞蛤蟆也想娶媳妇! ”但还是允许留宿他一晚上。睡觉前癞蛤蟆又问: “公公, 我这只猫拴在哪儿好呢? ”那家人让他拴在了他们家的狗腿上。

晚上, 那只可怜的猫被狗咬死了。结果可想而知, 癞蛤蟆让那家人把他们的狗赔给他。那家人没办法就把他们的狗赔给了癞蛤蟆。

那天傍晚, 癞蛤蟆牵着那只狗又跳到了一户人家门口。癞蛤蟆敲开门问道: “公公, 你们家有女儿吗? 我是来娶媳妇的。”那家人说没有女儿, 但是同意他在他们家过夜。晚上, 癞蛤蟆把那只狗拴在了他们家的马腿上。

结果第二天早上起来时, 狗又被马踢死了。

癞蛤蟆说: “我本来想拿这只狗娶个媳妇, 没想到被你们家的马给踢死了。如果你们不把这匹马赔给我的话, 我就娶不上媳妇了! ”就这样, 他又得到了一匹马。

癞蛤蟆跳到马背上走啊走, 走到了另一户人家门口。他把马拴在门口, 跳到了院子里。

那户人家有七个女儿。她们的爸爸听见狗叫声, 就让大女儿到院子里看看是不是有人来了。大女儿出去看了看, 回来告诉爸爸: “院子里什么也没有。”

但是狗还是叫个不停, 于是又让二女儿去看。二女儿回来也说: “院子里什么都没有。”

三女儿、四女儿、五女儿、六女儿都一个一个地被派出去看了。结果她们什么都没看见。最后又派最小的女儿去看。小女儿到院子里看了看, 赶紧跑回来说: “哇! 妈妈, 妈妈! 院子里有一只癞蛤蟆! ”

这时, 癞蛤蟆走进屋来说: “公公, 我是来找媳妇的。刚才我看上了你们最小的女儿, 请把她嫁给我吧? ”

女孩们的爸爸听了火冒三丈: “你一只癞蛤蟆还想娶我这么漂亮的女儿! 孩子们, 赶紧把他拉出去打死! ”她们的妈妈听了悄悄地跟丈夫说: “在家里打死一只癞蛤蟆不太吉利, 还是先让小女儿跟他走。走到半路上再把他打死, 然后骑上他的马回来。”

于是, 他们让小女儿穿上嫁衣, 衣服下面藏了个石槌。一切准备就绪后小女儿就骑着马跟癞蛤蟆走了。

他俩走到半路上，小女儿偷偷地从衣服底下掏出石槌朝癞蛤蟆打去。但是癞蛤蟆跳来跳去，根本打不着，反而把石槌咬过来递给她。小女儿觉得自己杀不了癞蛤蟆，只好跟着他走了。

癞蛤蟆带着新媳妇回到家门口喊道："妈妈，快来开门吧。"

妈妈从屋里回答："你平时不是从门缝里钻进来吗？"

"我当然可以从门缝里钻进来，但是我的媳妇进不去啊！"

"别骗我了，谁家姑娘愿意嫁给你啊！除非天底下女人多得没处去了！"

癞蛤蟆发现妈妈不相信，就说："你要是觉得我在欺骗你的话，过来从门缝里看看吧。"

他妈妈从门缝里往外瞧了瞧，果然发现儿子后面的马背上有一个非常漂亮的姑娘。于是赶紧打开门迎接他们。

癞蛤蟆把媳妇娶回来的第三天晚上，有一户办婚礼的人家请他们去吃席。他就让妈妈带着新媳妇去了。吃席的时候他媳妇想想自己这么漂亮，却嫁给了一个癞蛤蟆，伤心得连饭都不想吃。临走的时候她给丈夫带了两块肉回来了。

回家后她把那两块肉递给丈夫说："嗨！癞蛤蟆！你看看，人家的子女结婚的时候肉多得都吃不完！我给你带了两块吃剩下的肉，快拿上吃吧！"

癞蛤蟆说："我才不会吃别人的剩饭。以后你要是想吃肉的话，就从咱家柜子里拿出来吃吧。"

她打开柜子一看，发现里面满满的全是肉。她觉得很奇怪，问癞蛤蟆："这么多肉是从哪儿来的？"但是癞蛤蟆怎么都不肯说。

有一天，癞蛤蟆的媳妇去看赛马了。回来后她丈夫问："今天谁的马跑得最快啊？"

"斯色巴乎的马跑得最快！"说着她顺手打开柜子，结果又发现里面装满了肉。这次她觉得她的癞蛤蟆丈夫有点非同寻常。

过了几天，又有一户人家举办婚礼。这次癞蛤蟆又让他妈妈和媳妇去吃席。他媳妇想看看癞蛤蟆究竟在搞什么鬼，所以出门后她又悄悄地回来藏在了楼上。这时她的癞蛤蟆丈夫在灶台边翻了三下筋斗，变成了一个迷人的王子。他把癞蛤蟆皮往门背后一扔就出门去了。他一走，那女人赶紧从楼上下来把那张癞蛤蟆皮捡起来扔到灶火里烧掉了。这时，她丈夫回来了，发现他的癞蛤蟆皮已经被媳妇烧掉了，疼得哇哇大叫："你怎么问都不问我就把我的皮给烧了呢！再过七天我就会变成真正的王子！但是现在我没皮子就活不了了。"

说着他又变成了一只癞蛤蟆，因为没有皮子很快就死了。他媳妇后悔莫及，但是已经无法挽回了。从那以后，她整天足不出户，十分伤心，而且天天打扫房间，把扫出来的垃圾都堆放在以前她的癞蛤蟆丈夫放皮子的那扇门背后。

有一天，那扇门背后长出来了三根竹笋。她感觉中间的那根竹笋好像是她死去的丈夫，于是把两边的掰掉了，只剩下了中间的那一根。她看见丈夫变成了一根竹笋来陪伴她，满心欢喜。在她的细心照料下，剩下的那根竹笋越长越高。谁知有一天她在打扫房间的时候她的裙摆不小心绊住了竹笋，结果竹笋被挂断了。她觉得自己又一次亲手害死了丈夫，非常难过，整天以泪洗面。

或许是她丈夫实在不忍心让她每天这样伤心，有一天，门背后又长出来了一棵不知名的植物，叶子肥肥的，有一股淡淡的香味。她想："这棵植物的叶子闻起来这么香，我要是摘

下来晾干后用火点着了吸它的烟的话，也许伤心就会少一些吧！”于是，她每天摘一片叶子，晾干以后用火点着了吸。她的悲伤果然减轻了不少。附近的村民们听说点燃这种植物的叶子冒出来的烟能够消除烦恼，于是一传十，十传百，纷纷效仿。从此以后，吸烟就成了一种习惯。这种植物被称为烟草。

这就是今天我们吸烟的传说。

勇敢女孩智斗女妖措容米

从前，一个妈妈和她的两个女儿一起生活。妈妈每天出去纺麻，大女儿在家带妹妹，给妈妈做饭。

一天，妈妈在纺麻的时候碰上了女妖措容米。措容米想吃掉她们的妈妈，于是凑上前去说："我们互相帮忙捉对方头上的虱子，怎么样？"妈妈头上正好很痒，所以同意了。

措容米把头放在妈妈怀里，妈妈就开始捉她头上的虱子。传说，每个措容米的头上都有一根粗粗的毛毛虫。它是措容米的命根子。措容米说："除了那根粗粗的毛毛虫，其他的你都可以捉来杀掉。"

措容米的头上有好多虱子，妈妈一个一个地捉下来给措容米吃。直到天快黑的时候，措容米头上的虱子才被捉完。然后轮到措容米给妈妈捉虱子了。谁知妈妈刚把头放在措容米怀里，措容米就把长长的指甲刺入了妈妈的头。她吸干了妈妈的脑浆和血，然后换上妈妈的上衣去吃那两个女孩。

措容米到了她们家门口喊道："女儿们，快来给妈妈开门吧！"

大女孩非常聪明，她觉得听声音不是她们的妈妈，于是偷偷地过去从门缝往外瞧了瞧。尽管天已经黑了，但还是能看见有个女人穿着她们的妈妈的衣服。她说："你不是我们的妈妈，我们的妈妈穿着裙子！"

措容米听了立即跑到杀了她们的妈妈的地方换上了裙子，然后又回来让两个女孩开门。

大女孩从门缝里瞧了瞧，虽然这个女人穿得跟妈妈一样，但还是不像自己的妈妈，就说："你不是我们的妈妈，我们的妈妈头上戴着银簪！"

不管措容米怎么哄骗，大女孩就是不肯开门。正当她很着急的时候，突然听见小女孩说她饿了，想吃奶。于是措容米将长长的乳房塞进门缝里不停地摇摆。小女孩不懂事，见了乳房又渴又饿，就喊道："妈妈，快进来吧！门背后只有一根麻杆顶着呢！"

就这样，措容米推开门进来了。进到屋里坐下以后她让大女孩拿馒头给她吃。大女孩递给了她一个馒头，她一口就把整个馒头吞了下去。大女孩说：你不是我们的妈妈，我们的妈妈吃馒头时会给我们分一半。"

措容米说："妈妈干了一天活，又累又饿，所以先吃了。下一个馒头再分给你们。"于是在吃第二个馒头时，措容米分了一半给两个女孩吃。

晚上睡觉时，措容米说："你俩谁的头上没有虱子，就过来跟妈妈一起睡。"

大女孩说："我的头上有虱子。"于是不懂事的小女孩跑过去和措容米睡在了床头，大女孩睡在床尾。

措容米对大女孩说："你去捉一只公鸡，端一盆水，再拿一个线团和一包麻籽过来，放在我的枕头边。"大女孩听了赶紧爬起来拿来了措容米要的那些东西。躺在床上她还是非常害怕，一直睡不着。

到了半夜，她听见措容米在□咯吱，咯吱□地嚼着妹妹的骨头。

她问："妈妈，妈妈，你在嚼什么东西呀？"

措容米说："我在嚼麻籽给你妹妹吃呢！□

过了一会儿，妹妹的血流了过来。她又问：“妈妈，妈妈，床上湿湿的是什么东西呀？□

措容米说：□这只坏公鸡把盆里的水泼出来了。□

又过了一会儿，妹妹的头滚到了大女孩的脚底下。她问：“妈妈，妈妈，床上滚的圆圆的是什么东西呀？”

措容米说：“这只坏公鸡把线团滚到被窝里来了。”

这时候，大女孩确定措容米真的在吃妹妹的肉，吓得魂不附体。她想逃命，只好壮着胆子说：□妈妈，我要去尿尿！□

措容米说：“就在灶台旁边蹲下来尿吧！”

大女孩说：“灶里的火会烫伤我的。”

措容米说：“那就蹲在磨盘旁边尿吧！”

大女孩说：“磨盘掉下来会压死我的。”

看来措容米怎么也不愿意放她出去，大女孩灵机一动说：“妈妈，你去拿九根绳子来把我拴住。然后你抓住绳子的一头，让我出去尿尿。尿完之后我喊你，你就把绳子往回拉就可以了。”

措容米觉得这个办法不错，于是拿来九根绳子拴住了大女孩，然后才让她出去尿尿。大女孩一到院子里立即解开了身上的绳子，拴在九个不同的东西上开始逃跑。她跑啊跑，一直跑到了妈妈每天背水的水井旁，爬到旁边的一棵大树上藏起来了。

第二天早上，放跑了大女孩的措容米气急败坏地提着小女孩的肠子到水井旁边来冲洗。

大女孩从树上看见妹妹的肠子，伤心地流下了眼泪。一滴泪水恰好滴到了措容米的头上，于是措容米发现了她。

措容米准备爬上树去吃大女孩，但是树很高，不知道怎么才能爬上去。于是问大女孩：□我的女儿，妈妈也想上去摘野果吃。这么高的树你是怎么爬上去的？□

大女孩说：□你回去把家里的那桶猪油拿来，涂在树身上。这样你就能爬上来了。”

措容米听了赶紧跑回去，拿了一桶猪油过来全都涂在那棵树身上。结果树身更滑了，她根本爬不上去。

这时，大女孩从树上喊：“妈妈，你爬不上来就算了，我给你摘野果吃吧？”

接着大女孩摘下一个很大的野果抛给了措容米。措容米吃的津津有味。大女孩说：“妈妈，你去把门背后的那只长矛拿来给我，那样我就可以摘到更大更甜的野果给你吃！”

不一会儿，措容米拿来了一支长矛递给了树上的女孩。女孩用长矛叉了一个更大的野果向措容米伸过去。措容米有点担心地说：“你千万不能用长矛杀了我啊！假如你把我杀死了，我的头发将会变成荨麻，血将会变成大海，骨头将会变成悬崖绝壁。那时你连家都回不了了。”

女孩说：“我怎么会杀了妈妈呢？”

措容米张开了嘴，女孩把矛头上的野果塞进她嘴里，问道：“好吃吗？”

措容米说：“太好吃了！再给妈妈摘一个。”

于是女孩又用长矛叉了一个很大很甜的野果伸过去。这次措容米毫无防备地张开嘴来吃野果，结果女孩把手里的长矛使劲一捅，矛头深深地插入了措容米的喉咙。措容米一死，她的头发果然变成了荨麻，血变成了大海，骨头变成了悬崖绝壁。这样女孩就无法从树上下来了，只好呆在上面摘野果充饥。

有一天，一只鹿从树底下跑过，女孩赶紧从树上喊："喂！朋友！麻烦你接我下去，好吗？"

鹿边跑边回答："很抱歉！猎狗在后面追我，我没时间帮你。"

鹿跑过去不一会儿，猎狗追过来了。女孩又赶紧喊："喂！朋友！麻烦你接我下去，好吗？"

猎狗边跑边回答："很抱歉！我正在追捕一只鹿，所以没时间帮你。"

就这样，猎狗也跑走了。又过了一会儿，两个打鹿的猎人过来了。

女孩赶紧喊道："喂！朋友！你俩谁要是接我下去的话，我就给谁做妻子！"

两个猎人都抢着接她下来。他俩卸下身上的兽皮，厚厚地铺在地上。一个人铺在树根，另一个人铺在树梢下。

女孩从树上往下一跳，结果落到了铺在树根的那些兽皮上，但是滚着滚着又滚到了铺在树梢下面的兽皮上。于是两个猎人就开始争夺那个女孩。争来争去直到天黑还是没有结果，只好把她先带回去了。

晚上，女孩提出了一个建议：明天早晨你俩去折一些树枝回来，然后做一场法事吧，看我到底该嫁给谁。两个猎人听了觉得这个主意不错，于是第二天一大早他俩就去山上折树枝。

女孩很聪明，每天偷偷地嚼点麻籽涂在他俩折回来的树枝上。两个猎人看见树枝上嚼过的麻籽，以为那是鸟屎，不吉利，不能用来做法事，第二天又去折新的树枝。就这样他俩日复一日地去折树枝，过了很长时间谁也没有把女孩争到手。

每天两个猎人不在家的时候，女孩对着天空呼唤被女妖措容米杀死了的妈妈来救她。妈妈的灵魂从天上对她说："我正在蒸麻，洗麻，等我哪天纺出足够长的麻绳，就来解救你。"

女孩等啊等，终于有一天，妈妈从天上用一根很粗的麻绳吊下来了一个麻袋。女孩刚跳进麻袋里，就被两个猎人发现了。他俩提着砍刀冲过来使劲一挥，把女孩的十个脚指头给砍断了。我们人类的脚指头很不整齐就是那天给砍成这样的。

就这样，勇敢的女孩被她妈妈救到天上去了。

孤儿和兔子公公

从前有一个孤儿，日子过得非常可怜。因为没有父母，他只好给有钱人家当雇工维持生活。

就这样过了四、五年，有一天他遇到了聪明善良的兔子公公。兔子公公白天给他帮忙，晚上给他做伴。时间一长他们就成了无话不谈的好朋友。孤儿告诉兔子公公他从小失去了父母，只好来这里艰难度日。兔子公公看他实在很可怜，就告诉了他一个致富的办法。

兔子公公说：这几天干活的时候你留意点，会有几个做生意的汉人挑着九担布经过这里。他们一来，我就跑到他们前面引诱他们放下布匹来追我。他们追我的时候你就趁机把他们的布匹全都藏起来。”

有一天孤儿正在地里干活的时候，果然有几个做生意的汉人挑着九担布走过来了。于是他赶紧告诉了兔子公公。兔子公公马上蹦蹦跳跳地出现在了那些做生意的汉人前面。他们一见兔子，都兴奋地喊道：“哇！好大的一只兔子啊！快抓住它！”

他们赶紧放下肩上的担子追兔子去了。等他们跑远了以后，孤儿把他们的九担布全都藏起来了。

就这样他们拿到了很多布。

第二天一早，兔子公公给孤儿说：“东边有一户人家有七个女儿，我们带着这些布去那户人家给你挑个媳妇吧？”

孤儿听了非常高兴。于是他俩扛着那些布，来到了那户有七个女儿的人家。坐定后他俩故意不停地干咳，而且每咳一声，就撕一大块布擦擦嘴扔在地上。那七个姑娘看见他们如此富有，个个都想嫁给孤儿，在那里你掐我，我掐你的坐立不安。

最后，孤儿选上了最小的那个姑娘。兔子公公算了算，发现一个月零三天后是一个非常吉利的日子，于是他们把婚期定在了那一天。

临走时兔子公公还再三嘱咐姑娘家人：“结婚那天，你们带上所有的亲朋好友来送亲。而且一路上要大声叫喊。”

回来的路上他俩经过一户财主家时，兔子公公进去告诉财主：□一个月零三天后的那一天，魔鬼容毒容容(一种食人鬼)要派兵来杀你们全家，所以你们赶紧在家后面的山脚下挖个地洞，到时候就可以跳到里面去藏身。”

老财主信以为真，马上叫家人在后面山脚下挖了个地洞。

等地洞挖好以后，有天晚上兔子公公叫孤儿带了好多锋利的剑和矛，悄悄过去插在财主家后面的地洞里，而且剑头和矛头都朝上。

一切准备妥当以后婚期就到了。一大早很多人护送着新娘出发了，一路上大喊大叫。等他们快走近财主家时，兔子公公跑进去告诉财主：“不好了，不好了，容毒容容家的兵杀过来了！你们怎么还在家里不动啊？”

财主果然听见唔哩哇啦的叫喊声由远至近，吓得屁滚尿流，赶紧带着全家人从后门跑出去齐刷刷都跳进那个地洞里去了。结果全被孤儿事先插好的剑和矛给戳死了。

然后兔子公公让孤儿把新娘接进了财主的家里。财主家非常富裕，但是现在这里所有的财产都成了兔子公公和孤儿俩的。

兔子公公对客人们说:“我们俩什么都有, 就是没有多余的家人和仆人。你们想吃什么, 自己随便拿来吃吧。”

于是, 客人们自己动手杀猪宰羊, 庆祝孤儿的婚礼。

就这样, 他们过上了衣食无忧的生活。

过了几年, 孤儿的妻子生了个儿子。正当他们高兴万分的时候, 兔子公公却突然生病了。孤儿给他找遍了名医良药, 仍无济于事。看着兔子公公的病情越来越严重, 孤儿束手无策, 只好伤心地蹲在地上唉声叹气。

兔子公公躺在床上有气无力地对孤儿说: □在我们家后面的悬崖上有个山洞, 里面住着一位很有名的算命先生。你去找他算个卦, 看看有没有什么法子能让我的病好转起来。”

孤儿照兔子公公说的在山洞里找到了那位算命先生, 说明了自己的来意。

算命先生沉思了半天, 深深地叹了口气说: 嗨! 情况不妙啊! 看来兔子公公必死无疑了。

孤儿听了很着急, 忙问: 那有没有什么办法能让兔子公公活下来啊?

“办法倒是有一个, 就怕你不愿意那样做啊! ”算命先生说。

“是什么好办法? 只要能保住兔子公公的性命, 我做什么都愿意! ”

“嗨! 那我就直接告诉你吧: 要想救活兔子公公, 你就得杀死你的儿子, 然后把他的肝挖出来给兔子公公吃一块。这样的话, 兔子公公会马上好起来。否则他命在旦夕。”

孤儿二话没说就回家了。一进家门马上找来刀子开始使劲磨。兔子公公从屋里听见孤儿磨刀的声音, 就问他:“你磨刀干什么呀? 算命先生是怎么说的? ”

起初孤儿什么都不肯说, 只是在那儿磨刀。后来拗不过兔子公公的再三追问, 只好告诉了他: “算命先生说你只有吃了我儿子的肝, 你的病才会好起来。除此之外没有别的法子。所以我准备把儿子杀了给你治病。因为你是我的大恩人啊! ”

兔子公公听了孤儿的话感动的掉下眼泪, 哽咽地说: “赶紧停下来吧, 孩子! 不用磨了, 也不用杀你的儿子了。其实那个算命先生就是我! 我装病是为了试探一下你对我的情谊, 这下我彻底明白了。”说着他起身拿掉了孤儿手里的刀子。孤儿听了兔子公公的话, 看他突然好起来了, 高兴得不知说什么好。

从那以后, 他们就亲如一家, 过着幸福的日子。

Figure 4. Abbreviations.

English		Tibetan		Chinese	
Abbreviation	Terms	བརྡ་ཚད།	བརྡ་ཚད་སྤུས་ཚོག	术语	略语
ABS	absolutive	སྒྲུབ་ཚིག	སྒྲུབ་ཚིག	肯定语气	肯定
ALTIT	alternating iterative	ལན་མང་བློས་པ།	མང་བློས།	多重重复	多重
AVM	adverb manner	བྱེད་ཚིག	བྱེད་ཚིག	副词标语	副标
BE	be verb	ཞེ་སྒྲ་བརྟན་པ་ལ་འདུག་པ།	ཞེ་སྒྲ	判断动词	判断
DP	discourse particle[A]	སྐྱེལ་ཚིག	སྐྱེལ་ཚིག	连词	连词
CL	classifier	ཚད་ཚིག	ཚད་ཚིག	量词	量词
DAT	dative	ལ་དོན།	ལ་དོན།	与格	与格
DET	determiner	ངེས་གསལ་བྱེད་ཚིག	ངེས་ཚིག	限定词	限词
ERG	ergative	བྱེད་སྒྲ	བྱེད་སྒྲ	作格	作格
EXC	exclamation	འབོད་སྒྲོག་གི་ཚིག	འབོད་ཚིག	感叹词	叹词
EXT	existential copula	ལས་ཚིག་རྟེས་མཐུན་པ།	ལས་མཐུན།	存在动词	存在
GEN	genitive	འབྲེལ་སྒྲ	འབྲེལ་སྒྲ	属格	属格
FT	future tense marker	མ་འོངས་པ།	མ་འོངས་པ།	未来时态	未时
GOAL	goal of action	ཡུལ་སམ་ལས་ཚིག	ལས་ཚིག	目的动词	目词
INT	interrogative particle	འདྲི་ཚིག	འདྲི་ཚིག	疑问词	疑问
ITR	iterative	བསྐྱར་བློས	བསྐྱར་བློས།	重复	重复
LOC	locative	གནས་གཞི།	གནས་གཞི།	位格	位格
MP	mood particle	ཚིག་སྐྱེགས།	ཚིག་སྐྱེགས།	语气助词	语气

[A] We use 'discourse particle' as a cover term for a number of particles with different functions; we have not fully analyzed these particles.

English		Tibetan		Chinese	
Abbreviation	Terms	བརྡ་ཚད།	བརྡ་ཚད་སྤྱས་ཚིག	术语	略语
NEG	negative	དགག་སྒྲ	དགག་སྒྲ	否定	否定
OP	onomatopoeic word	ལང་སྒྲོས་ཀྱི་ཚིག	ལང་སྒྲོས	拟声词	拟声
OTM	object topic marker	ལས་སམ་ཡུལ་ཚིག	ཡུལ་ཚིག	宾语标语	宾标
PER	permissive	སྐུལ་སློན་གྱི་ཚིག	སྐུལ་ཚིག	祈使语气	祈使
PRE-ATT	aspectual prefix of attainment	འདས་བ་དེས་བཟུང་གི་ཚིག་གོགས་སྔོན་ད་འཇུག་པ	འདས་སྔོན	前缀动词完成体	前体
PT	past tense marker	འདས་ཚིག	འདས་ཚིག	过去时态	去时
RQ	retroflex question marker	འདྲི་ཚིག	འདྲི་ཚིག	反问语气	反问
SUF-COM	aspectual suffix of completion	འདས་བ་དེས་བཟུང་གི་ཚིག་གོགས་རྗེས་སུ་འཇུག་པ	འདས་རྗེས	后缀动词完成体	后体
VOB	vocable	ཁ་སྐོང་ལ་འཇུག་པའི་ཚིག་གོགས་	སྐོང་ཚིག	词外壳	词壳

GLOSSARY

na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11}-English

/a/

/a/	a^{11}	[question particle]
/a/	a^{53} da^{53}	father
/a/	a^{11} hĩ^{44}	down, below
/a/	a^{53} hi^{53} hi^{53}	[vocables]
/a/	a^{44} ja^{55} go^{44} ʑi^{53}	sisters
/a/	a^{44} la^{44} mbo^{44}	wasp
/a/	a^{53} ma^{53}	mother; an expression of surprise
/a/	a^{11} mi^{44}	now
/a/	a^{44} mi^{55}	mother
/a/	a^{44} ga^{55} rə^{44} ts^{h}ə^{55}	knife
/a/	a^{11} ȵo^{44}	the youngest
/a/	a^{53} p^{h}i^{53} ræ^{53} NGæ^{53}	a hero's name
/a/	a^{53} po^{53}	brother
/a/	a^{44} qɣ^{53} nu^{11}	behind
/a/	a^{11} sa^{44}	later
/a/	a^{53} tsa^{53}	a sound expressing a feeling of surprise
/a/	a^{11} tʂ^{h}a^{53}	almost
/a/	a^{11} tɕə^{44}	small
/a/	a^{44} ɣ^{55}	father-in-law
/a/	a^{44} wa^{55}	stepfather, [exclamation]
/a/	a^{44} wo^{55}	stepfather, father, [exclamation]
/a/	a^{53} xu^{53} xu^{53}	[vocables]
/a/	a^{11} za^{44} za^{53}	slow
/a/	a^{11} za^{53} za^{53} ɱ^{53}	slowly
/a/	a^{44} zə^{55}	generally means 'mother-in-law', but may also be used as a respectful term to address older women

/b/

/b/	ba^{53}	flat
/b/	ba^{44}	grow (v)
/b/	ba^{11} ba^{44}	carry (on back) (v)
/b/	ba^{53} dʙy^{53}	flat place
/b/	ba^{44} hɛ^{53}	listen (v)
/b/	ba^{53} ki^{53}	a bamboo tray
/b/	ba^{11} ts^{h}ə^{44}	clothes

/b/	ba^{11} ts^{h}ə^{44} ʂə^{53} tsa^{11}	new clothes
/b/	bɛ^{44}	go (v)
/b/	bi^{53} ʐi^{53}	bag
/b/	bi^{44} la^{53} ɳɔ^{11} tsə^{53}	bat
/b/	bo^{11} ka^{11}	village, a group of families
/b/	bo^{44} bo^{53}	the same size as something
/b/	ʙu^{44} ʙu^{53}	bury (v)
/b/	ʙu^{53} ly^{53}	move (v)
/b/	ʙu^{53} tʂa^{53}	knife
/b/	bzʐə^{11}	propagate (v)
/b/	bzʐə^{44} bzʐə^{55}	full, everywhere
/b/	bʑi^{53}	through
/b/	bʑi^{44}	fly (v)
/b/	bʑi^{53} ja^{11}	lazy

/ʙ/

/ʙ/	ʙu^{44}	yak
/ʙ/	ʙu^{44} dzə^{55}	earthworm
/ʙ/	ʙu^{44} dzə^{55} qɣ^{53} qɣ^{53} ʂu^{11}	The game *ʙu^{44} dzə^{55} qɣ^{53} qɣ^{53} ʂu^{11}* 'searching for the hole of the earthworm' is played. First, two young men dressed in traditional female clothing each hold a buffalo horn filled with liquor. They pretend to be a mare and a stallion. They move around, searching for 'the hole of the earthworm'. They say, "Where is the hole of the earthworm?" when ordered to do so by old people sitting by the hearth. Audience members periodically say, 'It is there!' 'It is here!' while pointing their fingers. The two performers rush in the direction suggested. People laugh excitedly when the 'mare' speaks in a female voice or when the 'stallion' mounts the 'mare's' back, in imitation of horses mating.
/ʙ/	ʙu^{53} rə^{53}	snake

/ɕ/

/ɕ/	ɕa^{11}	sweep (v)
/ɕ/	ɕa^{11} pi^{53}	blind
/ɕ/	ɕa^{44} mi^{55}	song
/ɕ/	ɕa^{11} ndjo^{11}	pitiful
/ɕ/	ɕi^{53} vi^{53}	mountain deity

/ɕ/	ɕə^{11}	tree, wood; slaughter (v)
/ɕ/	ɕə^{11} ɕə^{44}	make (v); kill (v)
/ɕ/	ɕə^{11} ka^{44}	tree branch
/ɕ/	ɕə^{11} po^{53}	tree
/ɕ/	ɕə^{11} væ^{53}	forest
/ɕ/	ɕə^{44} za^{55}	mystical
/ɕ/	ɕɛ^{44}	family/take (animals)
/ɕ/	ɕə^{44} pʰɕə^{55}	king/lord
/ɕ/	ɕə^{53} ʏ^{11}	liver
/ɕ/	ɕo^{11} tɔ^{11}	filial piety; *xiaodao* 孝道
/ɕ/	ɕi^{53} vi^{53} dza^{11} tɕə^{11} ro^{44}	a place where sacrifices are offered to mountain deities
/ɕ/	ɕy^{53}	if; maybe; went (v)
/ɕ/	ɕy^{11} ɕy^{44}	fill (v); incense
/ɕ/	ɕy^{11} ɕy^{44} qʰa^{11}	a container for burning incense
/ɕ/	ɕy^{11} ɕy^{11} ɕy^{53} m̩^{44}	smoothly
/ɕ/	ɕy^{11} ɕy^{11} la^{11} la^{44} m̩^{44}	hastily

/d/

/d/	da^{53}	[DAT marker]
/d/	da^{11}	come (v); only; to
/d/	di^{11}	say (v)
/d/	dja^{44}	BE, correct
/d/	do^{11}	words, message
/d/	do^{11} dʑi^{44}	truth
/d/	do^{53} dz̩ə^{53}	elder, big
/d/	do^{53} qʰʏ^{53}	far
/d/	do^{53} mo^{53}	above, up, tall, high

/dʙ/

/dʙ/	dʙu^{44}	become (v), turn into (v)
/dʙ/	dʙu^{53} bi^{53}	a type of tree with a red, edible fruit
/dʙ/	dʙu^{53} ka^{11}	brim, wings
/dʙ/	dʙu^{44} tsʰə^{55}	light wings that appear in folklore
/dʙ/	dʙy^{53} va^{44}	earth, world

/dz/

/dz/	dza^{11}	meal, food
/dz/	dzə^{53}	eat (v)
/dz/	dzo^{44}	bridge
/dz/	dzu^{44}	group of

/dʐ/

/dʐ/	dʐə^{11} ki^{11}	belt, waist
/dʐ/	dʐə^{11} qu^{11}	a village name
/dʐ/	dʐo^{11} ga^{11}	lunch
/dʑ/	dʑa^{11} q^{h}ʂə^{11}	soil
/dʑ/	dʑa^{44} q^{h}ɣ^{55}	outside
/dʑ/	dʑo^{44}	exist (v)
/dʑ/	dʑo^{44} gi^{53}	exist (v)
/dʑ/	dʑo^{44} ma^{53} t^{h}a^{11}	beautiful; very
/dʑ/	dʑy^{11}	waist; come (v)
/dʑ/	dʑy^{11} dʑy^{44}	appear (v), come out (v)

/nd/

/nd/	nda^{11}	hack (v), cut (v); weave (v) both sides of the room
/nd/	ndɛ^{11} pɛ^{11}	
/nd/	ndo^{11} p^{h}u^{44}	nettle

/ɛ/

/ɛ/	ɛ^{53} qo^{53}	home

/mb/

/m/	mbo^{53} k^{h}o^{53} pʁu^{11}	a ritual done annually during the New Year to expel curses put on the family by other families
/mb/	mbo^{11} ly^{53}	toilet

/ndʐ/

/ndʐ/	ndʐə^{11}	drink (v); eat (v)

/ndʑ/

/ndʑ/	ndʑɛ^{11}	exist (v) The *ndʑy^{11} hĩ^{44}* plant is cut, taken home and put in livestock enclosures. The animals' feet mix this plant with manure in the enclosures. Later, the manure mixed with this plant is dug out and put on fields as fertilizer.
/ndʑ/	ndʑy^{11} hĩ^{44}	

/ʂ/

/ʂ/	ʂə^{53} tsa^{11}	new

/t/

/t/	tʙy^{11} q^{h}æ^{11}	break (v), crush (v)

/ts/

/ts/	tsa^{11} ræ^{44}	saliva
/ts/	tsə^{11} pæ^{11} le^{53}	secretly
/ts/	tsə^{11} pæ^{11}	hide (v)

/f/

/f/	fa^{11}	multiply, propagate (v); thirsty for (water, milk)
/f/	fu^{11} rə^{44} pa^{11} mi^{44}	toad
/f/	fu^{11}	onion
/f/	fu^{53}	blow (v); to tell a lie
/f/	fu^{44}	one (family)
/f/	fɔ^{11}	sit (v)
/f/	fu^{11} rə^{44} pa^{11} mi^{44}	toad

/ŋg/

/ŋg/	ŋga^{53}	beat (v)
/ŋg/	ŋgɛ^{11}	believe (v); plant (v)
/ŋg/	ŋgɔ^{11} t^{h}ʙu^{44}	stick
/ŋg/	ŋga^{11} ɣ̣^{11}	flick (v)
/ŋg/	ŋgɔ^{53}	sick (v), painful
/ŋg/	ŋgɔ^{11} lɔ^{11} tɕ^{h}ə^{53}	knee

/ɢ/

/ɴɢ/	ɴɢæ^{53}	pass by (v), jump over (v)
/ɴɢ/	ɴɢɣ̣^{11} ta^{11}	tie (v)
/ɴɢ/	ɴɢɣ̣^{11}	boat; nine
/ɴɢ/	ɴɢɔ^{11}	stab (v)
/g/	ga^{44}	go through, pass (v)
/g/	ga^{11}	sing (v)
/g/	ga^{53} dʑa^{11}	know (v)
/g/	ga^{53} ha^{53}	sacrifice place
/g/	ga^{11} kɣ̣^{11}	mountain, mountain range

/g/	gɛ^{44} ræ^{55}	real
/g/	go^{53}	what (question)
/g/	go^{44} ʑi^{53}	child
/g/	go^{44} pa^{53}	left (behind), fall (v)
/g/	gɣ^{44}	a/one (person)
/g/	gɣ^{11}	yell (v), call (v)
/g/	gɣ^{44} ga^{11}	what (question)
/g/	gɣ^{44} mə^{53}	body
/g/	gi^{53}	hear (v)
/g/	gi^{11}	a wooden box for storing rice
/g/	gi^{44} ʑi^{55}	bird

/ŋ/

/ŋ/	ŋa^{11}	dare (v); open (v); five; cry (v)
/ŋ/	ŋa^{44}	I/me
/ŋ/	ŋæ^{11} ŋæ^{44}	shake (v)
/ŋ/	ŋæ^{11} hæ^{44}	overflow (v)
/ŋ/	ŋə^{11}	chew (v)
/ŋ/	ŋɔ^{11}	stable
/ŋ/	ŋu^{11}	say, think (v)
/ŋ/	ŋu^{44}	silver

/h/

/h/	ha^{11} ndzə^{11}	lake, ocean
/h/	ha^{44}	here
/h/	ha^{11}	one (night); stay (v)
/h/	ha^{11} lɛ^{44}	cat
/h/	ha^{11} ʂə^{44}	still (not yet); *haishi* 还是
/h/	ha^{11} dʙy^{44}	shelter
/h/	hæ̃^{11}	buy (v); odor
/h/	hæ̃^{53}	gold
/h/	hɛ^{11}	stand (v); slippery
/h/	hɛ^{11} mbɛ^{11}	stomach
/h/	hɛ^{53} rə^{53}	dry land
/h/	hĩ^{53} dʑy^{11}	rain (v)
/h/	hĩ^{44}	hundred; month

/h/	hĩ^{53}	rain (n)
/h/	hĩ^{53} ŋgi^{44}	middle, between
/h/	hĩ^{44} na^{55}	wild animals
/h/	hɔ^{11}	swallow (v); training a young cow to plow; ten; bite
/h/	hɔ^{53} mæ^{11}	final, end
/h/	hũ^{53}	go (order); should; hair
/h/	hũ^{53} hũ^{11}	carry (v); punish (n, v)
/h/	hũ^{11} ɴGɣ̩^{11}	midnight, night
/h/	hũ^{53} ndzə^{53}	hemp fabric

/i/

/i/	i^{11} n̡i^{11} a^{11} ʂə^{44}	ancient

/j/

/j/	ja^{53}	tobacco, cigarette; careful
/j/	ja^{44}	CL
/j/	ja^{11}	paste (v)
/j/	ja^{11} bæ^{53}	some, half
/j/	ja^{11} dʙu^{44} q^{h}æ^{53}	armpit
/j/	ja^{44} ka^{55}	pipe
/j/	ja^{11} lɛ^{11} msə^{44}	monster family featured in na^{53} mʑi^{53} folklore
/j/	ja^{11} q^{h}a^{11}	buckwheat
/j/	ja^{53} m̩^{53}	carefully
/j/	ja^{11} ta^{44}	stuck
/j/	ja^{44} ʁu^{53} dʑa^{53}	jewel
/j/	je^{44}	also; [mood particle]
/j/	ji^{44}	house; right (side)
/j/	ji^{11} ŋæ^{11}	sleep (v)
/j/	ji^{11} k^{h}ɣ̩^{44}	under
/j/	ji^{11}	say (v), tell (v), think (v)
/j/	ji^{11} tɕa^{44}	in fact
/j/	jo^{11}	self
/j/	jo^{44}	sheep
/j/	jo^{11} jo^{44}	with, together
/j/	jo^{11} q^{h}o^{44}	friend
/j/	jo^{44} lu^{11} jo^{44} ko^{44} zɛ^{55}	sheep herder

/j/	jy^{44} mi^{55}	house
/j/	jy^{11} ro^{44}	bedroom, home-place
/j/	ji^{11} xa^{44} xa^{11}	all

/k/

/k/	ka^{11}	eagle; take out of water (v); annoying
/k/	ka^{44}	[CL: smoke, fire, torch; DP]
/k/	ka^{44} dʁy^{55}	kitchen, stove
/k/	ka^{44} hĩ^{55}	[CL: torch]
/k/	ka^{11} ka^{11}	shake (v)
/k/	ka^{44} kɣ^{53}	flute
/k/	ka^{11} la^{44}	tree branch
/k/	ka^{44} pɛ^{44} pɛ^{53}	flat
/k/	kɛ^{11} tɕ^{h}ə^{53}	sacrifice (v)
/k/	ko^{44}	spend time
/k/	ko^{11}	give (v)
/k/	ko^{44} ma^{44} t^{h}a^{11}	extraordinary, excellent, very
/k/	ko^{44} ʂə^{55}	wooden container for measuring grain, slightly larger than a *ʂə^{53} dzə^{5}*; [CL: ko^{44} ʂə^{55}]
/k/	kwa^{44} ta^{55}	sleeveless robe made from yak hair

/k^{h}/

/k^{h}a/	k^{h}a^{11}	a bamboo container for carrying potatoes and ears of corn
/k^{h}/	k^{h}a^{44}	bake (v)
/k^{h}/	k^{h}a^{44} rə^{55}	beside
/k^{h}/	k^{h}a^{44} ro^{44}	a sound chanted at the beginning of rituals
/k^{h}/	k^{h}a^{11} t^{h}o^{11}	speak (v), language
/k^{h}/	k^{h}ɣ^{11}	[CL: door]; steal (v)
/k^{h}/	k^{h}ɣ^{53}	quick, fast
/k^{h}/	k^{h}ɣ^{11} k^{h}ɣ^{44} tɕ^{h}a^{11}	quickly
/k^{h}/	k^{h}ɣ^{53} ru^{11}	year
/k^{h}/	k^{h}ɣ^{44} ʂə^{55}	New Year (n); celebrate the New Year (v)
/k^{h}/	k^{h}i^{44}	good, effective, well
/k^{h}/	k^{h}i^{53}	string
/k^{h}/	k^{h}i^{53} k^{h}i^{53}	leg
/k^{h}/	k^{h}i^{11} t^{h}o^{11} ly^{53}	ball of string

/l/

/l/	la^{11}	let, take (v); ash
/l/	la^{44}	leopard; [CL: rope, clothes, long things]
/l/	la^{11} ba^{11}	bread
/l/	la^{11} ga^{11}	upper
/l/	la^{11} ka^{11}	hand
/l/	la^{11} k^{h}i^{44}	child
/l/	la^{11} la^{11}	stir (v)
/l/	la^{53} mo^{11}	old man, old
/l/	la^{11} ȵo^{11}	finger
/l/	a^{53} k^{h}a^{53} ʑi^{53}	little finger
/l/	la^{44} p^{h}a^{55}	lean (one's head to the side)
/l/	la^{53} qɔ^{53}	crow (bird)
/l/	la^{11} ʐu^{44}	strips of pork 腊肉
/l/	le^{44} le^{55}	along
/l/	le^{44}	[mood particle]
/l/	le^{11} ʁu^{44} ru^{11}	name of a character in folklore
/l/	li^{44}	head (of spear); back, again
/l/	li^{11} ʁu^{11}	game
/l/	li^{44} ʁu^{55}	clan name
/l/	li^{44} ʁu^{53} ta^{11} ndi^{11}	a religious specialist of the li^{44} ʁu^{53} Clan
/l/	li^{44} ʁu^{55} o^{53} ndʐo^{53}	Xichang 西昌
/l/	li^{53} ɕy^{53}	recede (flood, water) (v)
/l/	li^{44} hæ̃^{53}	evening
/l/	li^{44} k^{h}i^{55}	recover (from illness), improve
/l/	li^{44} ma^{53} lu^{53}	miss (v)
/l/	li^{44} ma^{44} ʂu^{55} ɱ^{53}	quickly
/l/	li^{53} ndʑə^{11}	leave, remain
/l/	li^{11} ro^{11} li^{53} ro^{53}	loudly
/l/	li^{44} ʂu^{55}	wake up (v)
/l/	li^{44} ts^{h}ə^{55}	arrow
/l/	li^{44} ɣi^{53}	male cattle
/l/	li^{53} xu^{11}	red
/l/	li^{44} ʐa^{55}	collect (v)
/l/	lo^{44} q^{h}o^{53}	valley
/l/	lo^{11} na^{11}	deep

/l/	lo^{11}	DAT
/l/	lo^{11} tɕə^{53}	get up, stand up (v)
/l/	ly^{11}	see, see as a target (v)
/l/	lu^{11}	herd (v); enough; bark
/l/	lo^{44}	[CL: valley]
/l/	lɔ^{11}	watch, look, peer (v)
/l/	lo^{11} lo^{44}	crop
/l/	lo^{44}	wait (v)
/l/	ly^{44} ly^{55}	pellet, seed, fruit
/l/	lu^{53} qa^{53}	stone
/l/	lu^{11} ma^{44}	a place name
/l/	lu^{11} kv̩^{53}	a place name
/l/	lu^{11} kv̩^{53} tʁu^{11}	a place name
/l/	lu^{53} tʂa^{44} p^{h}ɛ^{11} tʂa^{11}	divine (v), fortune-telling
/l/	lo^{11} pæ^{53}	jump (v), hop (v)
/l/	lo^{44} q^{h}o^{53}	valley
/l/	ly^{44}	[CL: round object]

/m/

/m/	ma^{14}	[mood particle]
/m/	ma^{44}	[negative marker]
/m/	ma^{11}	soldier; bamboo
/m/	ma^{44} k^{h}v̩^{55} ma^{44} ta^{55} m̩^{44}	unworriedly
/m/	ma^{11} ndo^{44}	paddle, bamboo stick
/m/	ma^{44} ndza^{55}	corn, maize
/m/	ma^{11} q^{h}a^{53}	a bamboo container; [CL: ma^{11} q^{h}a^{53}]
/m/	ma^{44} ʁa^{55}	very, extremely; not OK
/m/	ma^{44} ʂə^{53} ʂə^{53}	sad, emotional
/m/	ma^{44} ʂə^{53} tsa^{11} m̩^{44}	as soon as
/m/	mæ^{44}	catch (v)
/m/	mæ^{11}	edge, end, after, generation
/m/	mæ^{14}	later
/m/	mæ^{44} qv̩^{53} ta^{11}	catch (v)
/m/	mæ^{11} mæ^{11}	reach
/m/	mæ^{44} qv̩^{53}	catch (v), hold (v)
/m/	mæ^{11} tsa^{44}	leftover

/m/	mɛ^{53} ʁu^{53}	tear
/m/	mɛ^{53} ljo^{53}	eye
/m/	mɛ^{11} k^{h}a^{11}	at a loss
/m/	mɛ^{53} qo^{53}	blind
/m/	mɛ^{53} ndo^{53}	dawn (v)
/m/	mɛ^{44} rə^{55}	footprint
/m/	mɛ^{53} ljo^{53} ndo^{53}	born (v)
/m/	mi^{11}	name (n, v); male; daughter; [DAT: down]
/m/	mi^{53}	fire
/m/	mi^{11} do^{44}	ask (v)
/m/	mi^{44} dʐə^{55}	charcoal
/m/	mi^{11} dzu^{11}	famous
/m/	mi^{11} ga^{11}	lower
/m/	mi^{53} k^{h}a^{44}	get warm by a fire (v)
/m/	mi^{53} k^{h}ɣ^{53}	smoke (n, v), cigarette, smoky
/m/	mi^{11} mi^{44}	instruct; send (v)
/m/	mi^{53} ɳu^{53}	after
/m/	mi^{11} qa^{11}	lower-hearth, floor
/m/	mi^{53} ʂə^{11} qɔ^{44}	finger nail
/m/	mi^{53} t^{h}ʁy^{53}	torch
/m/	mi^{53} tɕ^{h}o^{53} mo^{53}	elder brother's wife
/m/	mi^{53} ta^{53}	burn
/m/	mi^{44} ʐi^{53} mo^{53}	brother
/m/	mo^{44} mo^{55}	hat
/m/	mo^{44} ts^{h}ə^{53}	a large bamboo container used to dry grain
/m/	mo^{11} p^{h}a^{11}	half
/m/	mo^{11}	corpse, [CL: corpse]
/m/	mo^{53}	horse; admire (v)
/m/	mo^{53} zə^{53} vɛ^{11} ŋga^{11}	*rtsam pa* (roasted barley flour) and the mixture made when the flour is mixed with honey and cold water

/m̩/

/m̩/	m̩^{44} tɕ^{h}y^{55}	time
/m̩/	m̩^{53}	sky; [adverb manner]
/m̩/	m̩^{11} m̩^{44}	close to each other, sleep with each other

/m̩/	m̩^{53} sə^{53}	wind (n)
/m̩/	m̩^{11} ts^{h}ə^{11} rə^{53}	lip

/mb/

/mb/	mba^{11}	cut; a slice of; powerful, able
/mb/	mbæ^{11}	urine; went (v)
/mb/	mbæ^{53}	EXT
/mb/	mbʐ̩ə^{11}	wife

/n/

/n/	na^{14}	we
/n/	na^{11}	would
/n/	na^{53}	would; and
/n/	na^{53} mʐi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11}	term used by the na^{53} mʐi^{53} for their own language
/n/	na^{44} q^{h}ʂə^{53}	dark, black
/n/	na^{53} mʐi^{53}	na^{53} mʐi^{53} people
/n/	na^{53} na^{53}	only
/n/	na^{53} ʂa^{44}	term Luoguodi na^{53} mʐi^{53} use to refer to their own language
/n/	nu^{44}	you
/n/	nu^{44} ʁu^{53}	outside

/mb/

/mb/	mbo^{53}	difficult
/mb/	mbɛ^{11} t^{h}o^{53} ræ^{11}	brain
/mb/	mʁu^{11} lɛ^{44}	roll (v)
/mb/	mbɛ^{11} t^{h}o^{53}	pound, lake

/md/

md	mdʁu^{11}	sting (v)

/nd/

/nd/	nda^{44}	very, serious
/nd/	ndɛ^{11} pɛ^{44} tʂ^{h}ə^{11}	a dog that appears in folklore; it is kept by monsters
/nd/	ndo^{11} p^{h}ʁu^{44}	nettle

/nd/	ndjo^{44}	scold (v)
/nd/	ndo^{53}	see (v)
/nd/	ndo^{11}	spear; force (v)
/nd/	ndo^{11} pʰʁu^{44}	nettle

/ndʐ̩/

/ndʐ̩/	ndʐ̩ə^{11}	drink (v)
/ndʐ̩/	ndʐ̩o^{44}	call (v), invite (people) (v)
/ndʐ̩/	ndʐ̩u^{11}	drop (n, v), a drop of

/ndz/

/ndz/	ndzu^{53}	sit (v), stay (v), live (v)
/ndz/	ndzə^{11}	in my words, do something as somebody wishes (v)
/ndz/	ndzə^{11} ʁo^{11}	power, (the) right (to do something)
/ndz/	ndzə^{53} bo^{53}	water, river, liquor
/ndz/	ndzə^{44} do^{55}	message
/ndz/	ndzə^{53} qʰæ^{53}	river
/ndz/	ndzə^{53} tɕʰə^{53}	hot water

/dʑ/

/dʑ/	dʑo^{44}	EXT
/dʑ/	dʑa^{11}	EXT
/ndʑ/	ndʑy^{53} mo^{53}	king, lord

/ɲ/

/ɲ/	ɲu^{11} ɲu^{11}	breast, milk
/ɲ/	ɲa^{11}	press (v)
/ɲ/	ɲa^{11} gu^{44} mi^{11}	the name of a character in folklore
/ɲ/	ɲa^{11} ŋga^{44}	nose
/ɲ/	ɲa^{11} ŋga^{44} qʰʂə^{11}	snot
/ɲ/	ɲa^{11} rə^{44}	tomorrow
/ɲ/	ɲa^{11} tʂʰu^{53}	gun
/ɲ/	ɲo^{11}	grass
/ɲ/	ɲi^{11}	steam (v); day [ཉིན།: nyi]

/ȵ/	ȵi^{44}	[ERG particle]
/ȵ/	ȵi^{11} ji^{44} mo^{53}	younger sister
/ȵ/	ȵi^{11} mi^{44} go^{44} pa^{53}	self-contempt
/ȵ/	ȵi^{11} mi^{44} ma^{53} xi^{53}	unhappy
/ȵ/	ȵi^{11} qʰɣ^{53}	noon [ཉིན་དགུང་།: nyi dgung]
/ȵ/	ȵi^{44} ka^{55}	some
/ȵ/	ȵi^{11} mi^{44}	heart [སྙིང་།: snying]
/ȵ/	ȵi^{44} mi^{55} gɣ^{44}	noon [ཉི་མའི་དགུང་།: nyi mgi dgung]
/ȵ/	ȵi^{11} mi^{44} xi^{11}	happy
/ȵ/	ȵi^{11} mi^{44} tsu^{44} tsu^{55}	worry (v)
/ȵ/	ȵo^{53}	a rice plant that is twice as tall as ordinary rice plants or *dʑi^{44} po^{11}* and food made from the rice grain of this plant *ȵo^{44} fu^{53}* is a *ȵo^{53}* cake that is made by mixing and adding flour to cold water until it becomes thick, kneading it, taking a fist-size piece of dough and putting it into a large pot with hot oil on the kitchen stove. The dough is then beaten with a large heavy spatula until it becomes thin and wide. Salt is sprinkled on top.
/ȵ/	ȵo^{44} fu^{53}	
/ȵ/	ȵo^{53} zo̱^{11}	a type of rice food
/ȵ/	ȵo^{53} zo̱^{11} tʂʰo^{11}	a type of rice Rice is soaked in water for several hours and then the grains are ground in a hand millstone in the home. The resulting thick white liquid (resembling yogurt) flows through a clean cloth into a *mo^{44} tsʰɔ^{53}* 'large bamboo container'. After the grinding is finished, a second clean cloth is put atop the first cloth and a thick layer of ash from the hearth is put atop the cloth to dry the mixture. The next morning, the mixture inside the *mo^{44} tsʰɔ^{53}* has solidified, is cut into pieces dried under the sunshine and rolled in the hands. It easily breaks and becomes as fine as flour, which is put in a container. Water is added, it is kneaded into dough, pinches of dough are rolled into balls and the balls are put in boiling water. The balls first sink to the bottom, but rise to the top when cooked. These balls *'ȵo^{53} bo^{11} ly^{44} ly^{11}'* are served in bowls and eaten with honey.
/ȵ/	ȵo^{53} bo^{11} ly^{44} ly^{11}'	
/ȵ/	ȵo^{53} po^{11}	A type of rice plant that is twice as tall as ordinary rice plants or *dʑi^{44} po^{11}*.
/ȵ/	ȵu^{53}	after; need (v), want (v)

/ɳ̊/	ɳ̊u^{11} ta^{44}	hold between two things (v)
/ɳ̊/	ɳ̊i^{53} zo^{11} qo^{44}	hungry

/o/

/o/	o^{11} ba^{11}	all
/o/	o^{11} ljo^{44}	[DAT: up there]
/o/	o^{11} mo^{44}	[DAT: down there]
/o/	o^{53} ndzo̱^{53}	Xichang City
/o/	o^{11} tjo^{44}	[DAT: over there]

/p/

/p/	pa^{11}	take (v), hold (v)
/p/	pa^{11} mi^{44}	frog, (sometimes) toad
/p/	pæ^{11}	root; beside; run (v)
/p/	pæ^{11} p^{h}ʂə^{53}	pinch (v)
/p/	pɛ^{11} ta^{11}	shoulder pole
/p/	pɛ^{11} rə^{44}	straw
/p/	pi^{11}	do rituals (v); writing pen; *bi* 笔
/p/	pi^{11} pa^{11}	drive away
/p/	pi^{44} tsa^{53}	finish (e.g., to finish eating)
/p/	pi^{11} ʑi^{11}	apprentice, student
/p/	pɛ^{44}	turn into (v), become (v)
/p/	pæ^{11} pæ^{44}	rice ball
/p/	po^{11}	[CL: tree]
/p/	po^{44} po^{55}	hill

/pʙ/

/pʙ/	pʙu^{44}	[CL: paper]
/pʙ/	pʙu^{11}	send (v); [CL: gun]
/pʙ/	pʙu^{11} ɳ̊i^{11}	steamer

/p^{h}/

/p^{h}/	p^{h}a^{53}	able to, can
/p^{h}/	p^{h}a^{53} tsə^{53}	The *p^{h}a^{53} tsə^{53}* is a religious specialist, who is highly respected and performs

		religious activities in na^{53} mʑi^{53} daily life, for example, during death rituals, sickness and such times of misfortune as when livestock become ill or when a family has a poor harvest. Villagers frequently invite him into their homes to perform religious activities when family members are sick or when they encounter trouble.
/p^{h}/	p^{h}a^{44}	[CL: cow or horse]
/p^{h}/	p^{h}ɕə^{44}	spit (v)
/p^{h}/	p^{h}æ^{44}	little
/p^{h}/	p^{h}æ^{11} tɕə^{11}	husband
/p^{h}/	p^{h}ɕi^{44} tɕ^{h}y^{55}	trap
/p^{h}/	p^{h}ɕə^{11}	disgorge, vomit
/p^{h}/	p^{h}e^{11}	[CL: land, field, forest]
/p^{h}/	p^{h}ɛ^{53} te^{44}	sash
/p^{h}/	p^{h}o^{44} go^{55}	puzzle, dizzy
/p^{h}/	p^{h}o^{44}	open (v)
/p^{h}/	p^{h}u^{11}	pour (v); take off (v)
/p^{h}/	p^{h}u^{53}	dig (v)
/p^{h}/	p^{h}u^{53} dzə^{53}	rubbish
/p^{h}/	p^{h}u^{11} dʑo^{11}	appreciate (v), like (v)
/p^{h}/	p^{h}u^{11} ly^{11}	island; a grain container's name
/p^{h}/	p^{h}u^{53} mi^{53}	pot
/p^{h}/	p^{h}u^{44} ʂə^{55}	smart; ghost, cunning
/p^{h}/	p^{h}ʂə^{11}	extinct (v); pick (v)
/p^{h}/	p^{h}ʂə^{53}	untie (v)
/p^{h}/	p^{h}ʂə^{11}	pick (of flowers) (v)

/q/

/q/	qa^{11}	hearth
/q/	qa^{11} dʑə^{11}	OK
/q/	qa^{53} fa^{53}	to wave one's hands (v)
/q/	qa^{53} qa^{53}	almost, nearly
/q/	qa^{11} lu^{44}	stones by the hearth
/q/	qa^{11} lu^{44} va^{11} mi^{11}	'three stones by the hearth' are used to support pots when they are heated by a fire underneath
/q/	qa^{11} sa^{11}	a space above the home hearth that is smoky, hot and unpleasant. It is here that a pot is hung to cook food on the hearth.

/qʰ/	qʰa^{53} ta^{53} a^{44}	never; whenever
/q/	qæ^{53}	bed
/q/	qæ^{11}	dig (v), scoop (v); would
/q/	qæ^{11} hĩ^{44}	one session of digging
/q/	qæ^{11} lɛ^{44}	tickle (v)
/q/	qæ^{11} pæ^{53}	crack (n, v)
/q/	qæ^{11} qæ^{44}	door crack; between
/q/	qa^{11}	cover (v)
/q/	qo^{11}	A crucial component of the human body; when *qo*^{11} is in the hands, one can, for example, be very successful at killing birds by throwing stones. When *qo*^{11} is in the eyes, one can see things clearly. *qo*^{11} moves around in the bodies of ordinary people. Powerful people have *qo*^{11} in their bodies and also in mountains and trees.
/q/	qo^{11} lo^{44}	in, inside
/q/	qɔ^{11} pʰu^{44}	raise (v)
/q/	qa^{11} ta^{44}	cover (v)
/q/	qæ^{11}	dig (v)
/q/	qɔ^{11} tɕʰə^{11}	sad, angry

/qɣ/

/qɣ/	qɣ^{11}	cavern; collect (v); frighten (v); know (v); row a (boat); throw (v)
/qɣ/	qɣ^{11} rə^{44}	usually
/qɣ/	qɣ^{53} li^{11} xi^{44}	scared
/qɣ/	qɣ^{53} qɣ^{53}	cave, hole
/qɣ/	qɣ^{11} tsə^{11} qɣ^{53} tsə^{53} m̩^{53}	tightly

/qʰ/

/qʰ/	qʰa^{53}	where, how, what
/qʰ/	qʰa^{53} gɣ^{11}	who
/qʰ/	qʰa^{53} gɣ^{11} hĩ^{44}	whose
/qʰ/	qʰa^{11} na^{11}	a wooden container
/qʰ/	qʰa^{44} ȵi^{44} la^{55}	several
/qʰ/	qʰa^{53} qʰa^{53}	how, what; old, bad
/qʰ/	qʰa^{44} qə̃^{44} ta^{53}	wide
/qʰ/	qʰa^{53} ta^{53}	when, how
/qʰ/	qʰa^{44} tʂa^{55}	make noise (v)

/qʰ/	qʰa^{44} tsa^{55}	mouth
/qʰ/	qʰæ^{11}	bite (v)
/qʰ/	qʰæ^{11} bo^{11}	ditch
/qʰ/	qʰæ^{11} pæ^{44}	break, tore
/qʰ/	qʰʂə^{11}	excrement, shit
/qʰ/	qʰʂə^{11}ʂu^{11}	diarrhea
/qʰ/	qʰɔ^{11}	a person's voice or sound
/qʰ/	qʰɔ^{53}	pick (v), cut grass (v)
/qʰ/	qʰɔ^{53} pa^{11}	chase (v), drive (v)
/qʰ/	qʰɔ^{11} to^{44}	lose (v)
/qʰ/	qʰɔ^{11} ræ^{11}	goat
/qʰ/	qʰo^{44} ʂa^{55}	soot
/qʰ/	qʰʂə^{53}	tasty
/qʰ/	qʰʂə^{11}	shit
/qʰ/	qʰʏ^{44}	call (v)
/qʰ/	qʰʏ^{11}	break (v); [CL: sentence]
/qʰ/	qʰʏ^{11} ʁæ^{11}	break (adj)
/qʰ/	qʰa^{53} m̩^{53}	why; how (question)

/r/

/r/	ræ^{53}	chicken
/r/	ræ^{11}	cliff
/r/	ræ^{44}	get (v)
/r/	ræ^{53} pʰu^{53}	rooster
/r/	ræ^{11} pæ^{11}	beside; beside the cliff
/r/	ræ^{53} lu^{11} ræ^{44} ko^{44} zɛ^{55}	chicken herder
/r/	rə^{53}	field
/r/	rə^{44}	rope
/r/	rə^{11}	write (v); laugh (v)
/r/	rə^{53} bi^{53}	dragon
/r/	rə^{44} gu^{53}	road, way
/r/	rə^{53} hĩ^{53}	soul
/r/	rə^{11} qʰæ^{11}	laugh (v)
/r/	rə^{11} qa^{44}	leather, skin
/r/	rə^{53} ga^{53}	like (v), love (v); དགའ་ dga'
/r/	ro^{53} kʰo^{53}	stalk

/r/	ro^{11} qɣ^{11}	[nominalizer; indicates place]
/r/	ro^{11}	LOC
/r/	ro^{53} ro^{53}	over, extra, too much
/r/	ro^{53} t^{h}o^{53}	millstone
/r/	ro^{11} zə^{11}	grain seed
/r/	ru^{11}	sew (v)

/rə/

/rə/	rə^{53} bi^{53}	dragon
/rə/	rə^{53} tʂə^{53}	Grass with many branching stalks and the branches of the *ʂə*^{11} tree. In a folklore account, a son believed that the blades of this grass and the *ʂə*^{11} branches are his father's soul. Consequently, people continue to remember it today in the *rə*^{53} *tʂə*^{53} *li*^{44} *q*^{h}*o*^{53} or Cut the Soul Back Ritual. After a person dies, family members search for branches of *hɛ*^{53} *rə*^{53} and blades of *hɛ*^{53} *rə*^{53} (*rə*^{53} *tʂə*^{53} that is cut and brought back to the home to use in rituals) that symbolize the dead person's soul. They are given to the *p*^{h}*a*^{53} *tsə*^{53}, who then chants for a long time, calling the deceased's soul back home.
/rə/	rə^{53} tʂə^{53} li^{44} q^{h}o^{53}	Cut the Soul Back Ritual (see rə^{53} tʂə^{53})

/ʁ/

/ʁ/	ʁu^{44}	backpack, load
/ʁ/	ʁu^{53} hũ^{11}	hair
/ʁ/	ʁu^{53} ŋə̰^{53}	pillow
/ʁ/	ʁu^{53} ru^{53}	head
/ʁ/	ʁu^{44} ʂə^{55}	front, ahead
/ʁ/	*ʁu*^{53} *jy*^{44}	a long, wide strip of black fabric women wrap around their heads
/ʁ/	ʁa^{44}	OK, right
/ʁ/	ʁa^{53}	slave, worker
/ʁ/	ʁa^{53} m̩^{44}	work for somebody (v)
/ʁ/	ʁa^{11} rə^{44}	play (v); visit (v)
/ʁ/	ʁa^{53} to^{11}	ask for help (v)
/ʁ/	ʁa^{11} tsa^{11} ʁu^{44} mæ^{55}	li^{44} ʁu^{55} ʂə^{11} pə^{53} said ʁa^{11} tsa^{11} ʁu^{44} mæ^{55} and ta^{13} ja^{11} are mountains in Mianning County
/ʁ/	ʁæ^{11}	grab (v), catch (v); left side

/ʁ/	ʁæ^{53}	will
/ʁ/	ʁæ^{44} qæ^{55}	pass (mountain)
/ʁ/	ʁɔ^{11}	slave; needle; crazy
/ʁ/	ʁo^{53}	[LOC]
/ʁ/	ʁo^{44}da^{55}	ancient
/ʁ/	ʁo^{53} ʁo^{53}	help (v)
/ʁ/	ʁu^{44} mdʁy^{55}	cry (v)
/ʁ/	ʁu^{53} pʁu^{11}	meet (v)
/ʁ/	ʁu^{53} mba^{44}	tip, head, top
/ʁ/	ʁu^{53} q^{h}ʂə^{53}	beat (v)
/ʁ/	ʁu^{53} ta^{11}	like (v)
/ʁ/	ʁu^{53} ts^{h}u^{53}	cover (v)
/ʁ/	ɣu^{44}	tiger

/s/

/s/	sa^{11}	hemp The *sa^{44} nda^{55}* consists of two wood poles taken from a nearby forest. One pole is about three meters long and the other is about ten meters long. A hole is dug and the shorter pole is stood upright and its base is buried. This shorter pole is sharpened at the end and then stuck through a hole made in the center of the longer pole. This is used for entertainment by two people—one person sits on each end of the pole and then they run and swing counterclockwise. People are busy during this time and the *sa^{44} nda^{55}* is not used much until the first day of the first lunar month.
/s/	sa^{44} nda^{55}	hemp seed
/s/	sa^{11} ts^{h}ə^{44}	gesture (v)
/s/	sə^{53}	give birth to (a child) (v); again
/s/	sə^{11}	sharp, sharpen (a knife) (v); know (v), understand (v); clean (v)
/s/	sə^{44}	still (not yet)
/s/	sə^{44} ɳi^{55}	only after
/s/	sə^{53} m̩^{44} ja^{11} ɳi^{11}	A mountain pass between the sky and the earth that is believed to be somewhere near Lhasa. It is one of the place-names that is chanted by the *p^{h}a^{53} tsə^{53}* during funeral rituals to guide the soul back through the places the ancestors lived

		before coming to their present home. The soul passes through sə^{53} m̩^{44} ja^{11} n̥i^{11} to the sky where they join the souls of other dead people, including their relatives.
/s/	se^{44}	drive, lead (a dog, cattle, horse) (v)
/s/	so^{44} ro^{55}	revive (v)
/s/	so^{11}	daub (v); study (v)
/s/	so^{44}	three; གསུམ། *gsum*
/s/	su^{53}	men, people, other people
/s/	su^{53} dʑa^{53}	attractive
/s/	su^{53} qæ^{53}	rich

/ʂ/

/ʂ/	ʂa^{44}	irrigate (v), rinse (v); dig ditch (v)
/ʂ/	ʂa^{11}	tell (v)
/ʂ/	ʂa^{11} m̩^{11}	do something under somebody's instruction
/ʂ/	ʂa^{44} ɕə^{55}	sad, upset
/ʂ/	ʂa^{11} ndo^{11}	shy
/ʂ/	ʂə^{11}	branches of this tree are used in a ritual to call back the soul; flesh, meat; die (v); seven
/ʂ/	ʂə^{44}	[CL: ʂə^{53} ndzə^{53}]; a measure word used in conjunction with *ʂə^{53} ndzə^{53}* or a wooden container for storing rice, corn, wheat or barley. The *ʂə^{53} ndzə^{53}* is commonly used as a measure. It is convenient to use when borrowing and returning grain from nearby households.
/ʂ/	ʂə^{53} ndzə^{53}	A wooden container for storing rice, corn, wheat or barley. The *ʂə^{53} ndzə^{53}* is commonly used as a measure. It is convenient to use when borrowing and returning grain from nearby households
/ʂ/	ʂə^{53} dzʱə^{53}	miss (v), think (v)
/ʂ/	ʂə^{11} gʏ^{11}	sickle
/ʂ/	ʂə^{11} ka^{11}	leg
/ʂ/	ʂə^{11} qo^{44}	die (v)
/ʂ/	ʂə^{11} ræ^{11} m̩^{11}	stream (of tears) (v)
/ʂ/	ʂə^{44} rə^{44} qa^{55}	bone
/ʂ/	ʂə^{44} ʂə^{53}	bring (v), take (v); take care of somebody (v)
/ʂ/	ʂə^{11} ʏ^{11}	toasted learn pork
/ʂ/	ʂə^{53} xa^{11}	yellow

/ʂ/	ʂo^{11}	[CL: morning]
/ʂ/	ʂo^{44}	tell (v); *shuo* 说
/ʂ/	ʂu^{53}	metal, iron
/ʂ/	ʂu^{44}	remember (v); louse
/ʂ/	ʂu^{11}	look for (v), find (v)
/ʂ/	ʂu^{53} ji^{44} dʁu^{44} ts^{h}ə^{55}	Two birdlike wings that only appear in folktales. They can be worn only by certain special people.

/t/

/t/	ta^{11}	butt (v)
/t/	ta^{44}	[existential copula; EXT]
/t/	ta^{13} ja^{11}	li^{44} ʁu^{55} ʂə^{11} pə^{53} said ʁa^{11} tsa^{11} ʁu^{44} mæ^{55} and ta^{13} ja^{11} are mountains in Mianning County.
/t/	ta^{11} ȵi^{44}	today
/t/	ta^{11} hũ^{11}	tonight
/t/	ta^{53} ko^{53} ts^{h}u^{11}	somersault
/t/	ta^{11} ṃ^{44}	like this
/t/	ta^{11} qæ^{44}	exchange
/t/	ta^{11} ræ^{11}	neck
/t/	ta^{11} ta^{44}	carry
/t/	te^{53}	cut (v); [a conjunction word]
/t/	tɛ^{11}	let somebody or (livestock) drink (v); close (livestock) (v)
/t/	ti^{11}	one
/t/	ti^{11} ʁu^{11}	[CL: shit; portion]
/t/	ti^{11} gɣ^{53} gɣ^{44}	each other
/t/	ti^{11} ga^{11} ga^{11}	something
/t/	ti^{11} q^{h}æ^{11}	[CL: river]
/t/	ti^{11} ha^{11} ṃ^{11}	whole night
/t/	ti^{11} k^{h}i^{11}	one *jin* 斤, a half-kilo
/t/	ti^{11} ʂə^{44}	wooden container for measuring grain
/t/	ti^{11} ma^{11} q^{h}a^{53}	bamboo container for measuring grain
/t/	tʁu^{11}	thousand; kill, slaughter (v)
/t/	ti^{11} zə^{44}	as long as
/t/	tɔ^{11}	expert; upper floor of a building
/t/	to^{44}	reach (v), arrive (v)
/t/	to^{11} to^{55} tɕ^{h}a^{11}	fight (for food) (of dogs) (v)

/t/	tʂa^{44}	think (v), suppose (v); relative, lineage
/t/	tʂə^{11}	greet (v), meet (v); take (v); bolt (of doors) (v)
/t/	tʂo^{11} qæ^{11} ʑi^{11}	pestle
/t/	tʂo^{11} tʂo^{44}	alone

/tʙ/

/tʙ/	tʙy^{11}	drive (of animals) (v); beat (v)
/tʙ/	tʙu^{14}	kill (v)
/tʙ/	tʙu^{11}	set net, trap (v); ritual tools made from straw or tree branches
/tʙ/	tʙu^{11} ma^{11} ʑi^{11}	thousands of
/tj/	tju^{44} mbzə^{55}	a wooden stick tied with colorful fabrics at weddings
/tɕ^{h}/	tɕ^{h}a^{11}	do (v); eat (v)
/tɕ^{h}/	tɕ^{h}a^{11} qɣ^{44}	ate (v), swallow (v)
/tɕ^{h}/	tɕ^{h}oŋ^{11} xæ^{53}	Qionghai 邛海
/tɕ^{h}/	tɕ^{h}ə^{11}	put (in) (v); make (a fire) (v); a sound of driving animals such as water buffaloes, cows and dogs
/tɕ^{h}/	tɕ^{h}ə^{11} tɕ^{h}ə^{53}	lose (v); release (v)
/tɕ^{h}/	tɕ^{h}ə^{11} tɕ^{h}ə^{11}	morning
/tɕ^{h}/	tɕ^{h}ə^{11} ta^{11}	from
/tɕ^{h}/	tɕ^{h}e^{11}	deer
/tɕ^{h}/	tɕ^{h}o^{53}	more
/tɕ^{h}/	tɕ^{h}y^{11}	suck (v)
/tɕ^{h}/	tɕ^{h}y^{53}	willing; want (v)

/ts/

/ts/	tsa^{53}	bad
/ts/	tsa^{11}	pierce (v)
/ts/	tsa^{11} ræ^{44}	saliva
/ts/	tsə^{11} pæ^{11}	hide (v)
/ts/	tso^{53} tso^{53}	wet; drench (v)
/ts/	tso^{11} tso^{44}	stab (v)
/ts/	tsə^{11} tsə^{44}	add (v)

/tʂə/

/tʂ/	tʂə^{11}	gallbladder

/tʂʰ/

/tʂʰ/	tʂʰa^{11}	cut (v)
/tʂʰ/	tʂʰa^{53} ka^{53}	this side
/tʂʰ/	tʂʰa^{11} la^{11} ma^{44}	tʂʰa^{11} la^{11} ma^{44} is a sacred mountain in dzʐə^{11} qu^{11} Village, Lizhou Township.
/tʂʰ/	tʂʰa^{44} qʰa^{53}	woman's skirt
/tʂʰ/	tʂʰə^{11}	dog
/tʂʰ/	tʂʰə^{53}	squeeze (v), press (v)
/tʂʰ/	tʂʰə^{44} mi^{55}	wife, bride
/tʂʰ/	tʂʰə^{11} tɕɛ^{11}	hunt (v)
/tʂʰ/	tʂʰə^{11} ʑə^{11}	orphan
/tʂʰ/	tʂʰo^{11}	an expression indicating scorn made by someone when they give something to someone else
/tʂʰ/	tʂʰu^{11}	insert (v)

/tɕ/

/tɕ/	tɕa^{11} tsʰə^{44}	mattock
/tɕ/	tɕa^{11} pʰu^{44}	overturn (v)
/tɕ/	tɕə^{11}	put (v); give to eat (v), feed (v); pull (v), put (v); decide (on a time) (v)
/tɕ/	tɕə^{11} ta^{11}	put (v); leave (v)
/tɕ/	tɕə^{11} tɕə^{11}	always, usually
/tɕ/	tɕɛ^{11} tʂʰə^{53}	hound
/tɕ/	tɕɛ^{11}	a type of tree; hunt (v); beautiful; light up (v); build (v)
/tɕ/	tɕo^{11}	grind (v); turn (v), circle (v)
/tɕ/	tɕo^{44} ga^{55}	circle race
/tɕ/	tɕo^{11} ta^{55}	hug (v)
/tɕ/	tɕo^{53} ljo^{53} ljo^{53}	hang (v)
/tɕ/	tɕo^{11} pa^{11}	turn (v)
/tɕ/	tɕy^{11}	cheat (v)

/tʰ/

/tʰ/	tʰa^{11}	sharp
/tʰ/	tʰa^{53}	decide (on a time) (v)
/tʰ/	tʰa^{44}	when; scald (v); [negative particle]
/tʰ/	tʰa^{11} ræ^{11}	paper, letter
/tʰ/	tʰa^{11} ru^{44}	bosom

/t^{h}/	t^{h}ʙu^{44}	moment
/t^{h}/	t^{h}ʙu^{11}	prop up (v)
/t^{h}/	t^{h}ʙy^{11}	carry (of water, corpses) (v); [CL: (two buckets of) water]; good of (people, crops)
/t^{h}/	t^{h}ʙy^{53}	[CL: torch]
/t^{h}/	t^{h}ɛ^{11}	bite (v)
/t^{h}/	t^{h}ɛ^{44}	[third person pronoun]
/t^{h}/	t^{h}ɛ^{44} t^{h}ɛ^{55}	[SELF]
/t^{h}/	t^{h}i^{53}	[determiner: the, this]
/t^{h}/	t^{h}i^{11} ʙu^{11}	other side, beyond
/t^{h}/	t^{h}i^{53} ki^{55}	these
/t^{h}/	t^{h}i^{11} li^{11} ʂə^{11} ʂə^{11}	starting from now
/t^{h}/	t^{h}i^{53} ʂo^{11} t^{h}i^{44} ga^{55}	starting from now
/t^{h}/	t^{h}o^{44} lɛ^{55}	rabbit
/t^{h}/	t^{h}jo^{53}	they
/t^{h}/	t^{h}o^{44} ʙu^{55}	sack
/t^{h}/	t^{h}o^{11} lo^{11}	a place name
/t^{h}/	t^{h}o^{11} jy^{11}	turtledove; *banjiu* 斑鸠
/t^{h}/	t^{h}o^{11} t^{h}o^{44}	wrap (v)

/ts^{h}/

/ts^{h}/	ts^{h}a^{44} ts^{h}a^{53}	mix (v)
/ts^{h}/	ts^{h}ə^{11}	urinate (v); wash (v); light (v)
/ts^{h}/	ts^{h}ə^{53} ɴGv̩^{11}	oil, pig lard
/ts^{h}/	ts^{h}ə^{11} mi^{44}	male goat; [a plant]
/ts^{h}/	ts^{h}ə^{11} rə^{11} qa^{44}	sheep skin, long sheep skin vest that reaches the knees
/ts^{h}/	ts^{h}ə^{11} t^{h}o^{44}	lamb
/ts^{h}/	ts^{h}ə^{44} ts^{h}ə^{55}	leaf
/ts^{h}/	ts^{h}e^{44} tsə^{55}	rape (plant); *youcai* 油菜
/ts^{h}/	ts^{h}o^{11}	human
/ts^{h}/	ts^{h}o^{53}	a dance done at funerals (v, n)
/ts^{h}/	ts^{h}o^{11} no^{11} ts^{h}o^{53} no^{53}	fuzzy
/ts^{h}o/	ts^{h}o^{11} ro^{44} mi^{11}	A female monster that has very long breasts that she may throw over her shoulder and use to beat people. She also has long fingernails. She often appears in na^{53} mʑi^{53} folklore..
/ts^{h}/	ts^{h}u^{44}	kick (v); [CL: boat, machine]

/ts^{h}/	ts^{h}u^{11}	[CL: group of people]; tie something to (v)

/ũ/

/ũ/	ũ^{11} ndʑə^{44}	old man

/v/

/v/	va^{53}	carry (v); Han (people)
/v/	va^{11}	pig; stupid person
/v/	va^{11} ʙu^{44}	piglet
/v/	va^{11} pi^{11}	pig spleen
/v/	va^{11} ʙu^{11} ræ^{11} tsə^{11}	livestock
/v/	va^{11} lu^{11} va^{11} ko^{44} zɛ^{55}	pig herders
/v/	va^{11} m̩^{11} ja^{11}	king, lord
/v/	va^{11} ŋo^{11}	pig sty
/v/	va^{11} ʂə^{11}	pork
/v/	væ^{11}	forest
/v/	væ^{53}	flower; bloom (v)
/v/	væ^{44}	guest
/v/	væ^{11}	scoop (v); [CL: forest]; good harvest
/v/	væ^{11} m̩^{11}	spring sowing (v), farming (v)
/v/	væ^{44} qæ^{53}	other
/v/	væ^{53} ts^{h}ə^{11}	marry (v); marriage
/v/	vi^{44}	divide (v)
/v/	vi^{11}	snow; weave (ropes and strings by hands) (v)
/v/	vi^{11} dʑy^{11}	snow (v)
/v/	vo^{44}	spin (v); turn (v)
/v/	vo^{44} ta^{53}	carry (on shoulder) (v)
/v/	vo^{53}	hide (v); perch (v)
/v/	v̩^{53} dzu̱^{53}	During weddings and the New Year, one or two shot glasses of liquor are placed on the *ga*^{53} *ha*^{53}. A short time later, the head of the household takes the cups and offers the liquor to family members. This liquor is believed to be from the ancestors. At weddings the liquor is believed to be from ɕi^{53} vi^{53}, and the *p*^{h}*a*^{53} *tsə*^{53} offers the liquor to the couple.

/ʮ/

/ʮ/	ʮ^{53}	liquor, wine
/ʮ/	ʮ^{11}	roast (v); relatives
/ʮ/	ʮ^{53} la^{53}	business
/ʮ/	ʮ^{11} mi^{11}	ax
/ʮ/	ʮ^{44} n̡i^{53}	intestine
/ʮ/	ʮ^{44} ræ^{55}	fabric, cloth

/w/

/w/	wa^{53} ma^{53}	a expression of surprise

/ɣ/

/ɣ/	ɣɛ^{11}	put on clothing (v)
/ɣ/	ɣi^{11}	cow, cattle; tongue
/ɣ/	ɣi^{11} lu^{11} ɣi^{11} ko^{11} zɛ^{44}	cattle herder
/ɣ/	ɣi^{11} n̡i^{11} mi^{44}	a mountain in lu^{11} kʮ^{53} Township, Mianning County

/x/

/x/	xi^{11}	pheasant; teeth; easy
/x/	xwa^{44} xwa^{55}	flower 花花
/x/	xwa^{11} t^{h}o^{53}	a large container shaped like a column for storing rice chaff, rice, corn, wheat or buckwheat

/z/

/z/	za^{11}	[DAT: *dwon*]; A *za^{11}* is a manifestation of ɕi^{53} vi^{53} and is about the size of a round bean. There are various *za^{11}*. A *p^{h}a^{53} tsə^{53}* often summons *za^{11}* to help during rituals. If a *p^{h}a^{53} tsə^{53}* is very powerful, many *za^{11}* come as he chants. li^{44} bu^{55} ʂə^{11} pə^{53} said that *za^{11}* fall one after another in front of the container when he chants, if he is powerful.
/z/	za^{11} ja^{11} go^{44} ʑi^{53}	brothers
/z/	zə^{11}	straw, grass; four; heavy; loot, rob (v); EXT
/z/	zə^{11} da^{11}	walk (v)

/z/	zə^{11} mi^{11}	daughter, girl, female
/z/	zə^{11} po^{53}	sandalwood
/z/	zə^{11} qɣ^{11} mbo^{11} ly^{53}	a hole that, folklore, people hide in
/z/	zə^{11} qa^{11}	drunk
/z/	zə^{11} zə^{44} tɕ^{h}a^{11}	fight for (v); struggle for (v)
/z/	zə^{53} zə^{53} m̩^{44}	continue present marker
/z/	zo^{44}qo^{53}	touch (v)
/z/	zo^{44}	touch, reach (v)
/z/	zu^{11}	thread (v)

/ʐ̩/

/ʐ̩/	ʐ̩ə^{44}	acknowledge (v)
/ʐ̩/	ʐ̩ə^{53}	paint (v)
/ʐ̩/	ʐ̩o^{11}	grain; food
/ʐ̩/	ʐ̩o^{44} tʙu^{11} ʐ̩o^{44} ro^{55}	a monster that kills and eats people in folklore

/ʑ/

/ʑ/	ʑɛ^{11} ʙu^{11}	pillar
/ʑ/	ʑi^{53}	son
/ʑ/	ʑi^{53} zə^{11} mi^{11}	children, generation, descendant
/ʑ/	ʑy^{11}	thrash (v)
/ʑ/	ʑy^{53}	use (v); do ritual (v)

A

able mba^{11}
able to p^{h}a^{53}
above do^{53} mo^{53}
accompanying jo^{11} jo^{44}
acknowledge zᵚə^{44}
add (v) tsə^{11} tsə^{44}
admire (v) mo^{53}
after mi^{53} ɳu^{53}, ɳu^{53}; **(behind a person)** mæ^{11}
again li^{44}, sə^{53}
ahead ʁu^{44} ʂə^{55}
all ji^{11} xa^{44} xa^{11}, o^{11} ba^{11}
almost a^{11} tʂ^{h}a^{53}, qa^{53} qa^{53}
alone tᵚo^{11} tᵚo^{44}
along le^{44} le^{55}
also je^{44}
altar (a place where sacrifices are offered to mountain deities) ɕi^{53} vi^{53} dza^{11} tɕə^{11} ro^{44}
always tɕə^{11} tɕə^{11}
ancient i^{11} ɳi^{11} a^{11} ʂə^{44}, ʁo^{44}da^{55}
and na^{53}
angry qɔ^{11} tɕ^{h}ə^{11}
animals (wild animals) hĩ^{44} na^{55}
annoying ka^{11}
appear (v) dʑy^{11} dʑy^{44}
appreciate (v) p^{h}u^{11} dʑo^{11}
apprentice pi^{11} ʑi^{11}
armpit ja^{11} dʁu^{44} q^{h}æ^{53}
arrive (v) to^{44}
arrow li^{44} ts^{h}ə^{55}
as long as ti^{11} zə^{44}
as soon as ma^{44} ʂə^{53} tsa^{11} ɱ^{44}
ash la^{11}; **(ashes)** la^{11} mæ^{44}
ask (v) mi^{11} do^{44}; **(for help, v)** ʁa^{53} to^{11}
at ʁo^{53}
at a loss mɛ^{11} k^{h}a^{11}
ate (v) tɕ^{h}a^{11} qɣ^{44}
attractive su^{53} dʑa^{53}
ax ɣ^{11} mi^{11}

B

back (of a physical body) ji^{11} gɣ^{11}; **(as in 'come back')** li^{44}
bad q^{h}a^{53} q^{h}a^{53}, tsa^{53}, ma^{44} ʁa^{55}
bag bi^{53} ʑi^{53}

bake (v) k^ha^{44}
ball (of string) k^hi^{11} t^ho^{11} ly^{53}
bamboo ma^{11}; **(bamboo tray)** ba^{53} ki^{53}
bark (of trees) $ɕə^{11}$ $rə^{11}$ qa^{44}; **(of a dog, v)** lu^{11}
barley flour (roasted barley flour, and the mixture made when the flour is mixed with honey and cold water) mo^{53} $zə^{53}$ $vɛ^{11}$ $ŋga^{11}$
bat (animal) bi^{44} la^{53} $n̥o^{11}$ $tsə^{53}$
BE dja^{44}
beat (v) $ŋga^{53}$, $ʁu^{53}$ $q^hʂə^{53}$, $tʙy^{11}$
beautiful $dʑo^{44}$ ma^{53} t^ha^{11}, $tɕɛ^{11}$
because ka^{44}
become (v) $dʙu^{44}$, $pɛ^{44}$
bed $qæ^{53}$
bedroom jy^{11} ro^{44}
beginning (from now) t^hi^{53} $ʂo^{11}$ t^hi^{44} ga^{55}
behind a^{44} $qɣ^{53}$ nu^{11}
believe (v) $ŋgɛ^{11}$
belly $hɛ^{11}$ $mbɛ^{11}$
below a^{11} $hĩ^{44}$
belt $dzə̱^{11}$ ki^{11}
beside $pæ^{11}$; **(beside the cliff)** $ræ^{11}$ $pæ^{11}$
between $hĩ^{53}$ $ŋgi^{44}$; $qæ^{11}$ $qæ^{44}$
beyond t^hi^{11} $ʙu^{11}$
big do^{53} $dzə̱^{53}$
bird gi^{44} $ʑi^{55}$
bite (v) $q^hæ^{11}$, $t^hɛ^{11}$, ho^{11}
black na^{44} $q^hʂə̱^{53}$
blind $ɕa^{11}$ pi^{53}, $mɛ^{53}$ qo^{53}
blood $ɕɛ^{11}$
bloom (v) $væ^{53}$
blow (v) fu^{53}
boat $ᴎGɣ^{11}$
body $gɣ^{44}$ $mə̱^{53}$
bolt (doors, v) $tʂə^{11}$
bone $ʂə^{44}$ $rə^{44}$ qa^{55}
born (v) $mɛ^{53}$ ljo^{53} ndo^{53}
bosom t^ha^{11} ru^{44}
box (of wood for storing rice) gi^{11}
brain $mbɛ^{11}$ t^ho^{53} $ræ^{11}$
branch (of a tree) ka^{11} la^{44}; **(of the *ʂə*^{11} tree)** $rə^{53}$ $tʂə^{53}$
bread la^{11} ba^{11}
break (v) $tʙy^{11}$ $q^hæ^{11}$; **(to break a stick, tree branch)** $q^hɣ^{11}$; **(tree branches, sticks, adj)** $q^hɣ^{11}$ $ʁæ^{11}$; **(bowls, machines, etc. and become unusable, adj)** $q^hæ^{11}$ $pæ^{44}$
breast $n̥u^{11}$ $n̥u^{11}$
breathe (v) sa^{11} p^hu^{53}

bride tʂʰə^{44} mi^{55}
bridge dzo^{44}
brim dʙu^{53} ka^{11}
bring (v) ʂə^{44} ʂə^{53}
brother a^{53} po^{53}, mi^{44} ʑi^{53} mo^{53}; **(brothers)** za^{11} ja^{11} go^{44} ʑi^{53}
buckwheat ja^{11} qʰa^{11}
build (v) tɕɛ^{11}
bull (male cattle) li^{44} ɣi^{53}
burn mi^{53} ta^{53}
bury ʙu^{44} ʙu^{53}
business ɣ^{53} la^{53}
butt (v) ta^{11}
buy (v) hæ̃^{11}

C

call (a person, v) ndzo^{44}; **(to call a person's soul; to call a chicken, duck)** qʰɣ^{44}
can (able to) pʰa^{53}
careful ja^{53}
carefully ja^{53} m^{53}
carry (a baby, person on the back) ba^{11} ba^{44}; **(an object on the shoulder)** vo^{44} ta^{53}; va^{53}; **(an object on the back)** hũ^{53} hũ^{11}; **(an object in the hands or in the bosom)** ta^{11} ta^{44}
cat ha^{11} lɛ^{44}
catch (v) ʁæ^{11}
cattle ɣi^{11}
cave qɣ^{11}, qɣ^{53} qɣ^{53}
cavern qɣ^{11}
celebrate the New Year (v) kʰɣ^{44} ʂə^{55}
charcoal mi^{44} dzə^{55}
chase (v) qʰɔ^{53} pa^{11}
cheat (v) tɕy^{11}
chew (v) ŋə^{11}
chicken ræ^{53}
child (a youth) la^{11} kʰi^{44}; go^{44} ʑi^{53}
children ʑi^{53} zə^{11} mi^{11}
cigarette ja^{53}; mi^{53} kʰɣ^{53}
circle (v) tɕo^{11}; **circle race** tɕo^{44} ga^{55}
CL (a mouthful) qʰo^{44} tsa^{55}; **(boat, vehicle)** tsʰu^{44}; **(chicken, child, pig, goat, etc.)** ja^{44}; **(cow, horse, yak, etc.)** pʰa^{44}; **(door)** kʰɣ^{11}; **(drop of water)** ndzu^{11}; **(family)** fu^{44}; **(group of people)** tsʰu^{11}; **(group of tigers, pigs, sheep, etc.)** dzu^{44}; **(gun, gunshot)** pʙu^{11}; **(horse, cow, donkey, etc.)** pʰa^{44}; **(land, field, forest)** pʰe^{11}; **(morning)** ʂo^{11}; **(night)** ha^{11}; **(paper)** pʙu^{44}; **(one person)** gɣ^{44}; **(more than one person)** kɣ^{11}; **(river)** qʰæ^{11}; **(rope, clothes, long things)** la^{44}; **(round object)** ly^{44}; **(sentence)** qʰɣ^{11}; **(shit; portion)** ʙu^{11}; **(a slice of apple, pear, bread, etc.)** mba^{11}; **(torch)** ka^{44} hĩ^{55}; **(tree)** po^{11}; **(valley)** lo^{44}
clean (v) sə^{11}
cliff ræ^{11}

close (livestock, v) te^{11}; **(to each other)** m̩^{11} m̩^{44}
cloth y̩^{44} ræ^{55}
clothes ba^{11} ts^{h}ə^{44}; **(new clothes)** ba^{11} ts^{h}ə^{44} ʂə^{53} tsa^{11}
cloud tʂu^{11} va^{11}
cock (rooster) ræ^{53} p^{h}u^{53}
cold (weather) ga^{53}
collect (v) li^{44} zi̩a^{55}
come (v) da^{11}, dʑy^{11}; **(come out, emerge)** dʑy^{11} dʑy^{44}
conjunction te^{53}
container (made of bamboo for serving cooked rice) ma^{11} q^{h}a^{53}; **(of bamboo for carrying potatoes and ears of corn)** k^{h}a^{11}; **(large bamboo container used to dry grain)** mo^{44} ts^{h}ə^{53}; **(of bamboo for measuring grain)** ti^{11} ma^{11} q^{h}a^{53};**(of wood for measuring grain)** ko^{44} ʂə^{55}, ti^{11} ʂə^{44}; **(of wood to store grain; measure for grain)** ʂə^{53} ndzə^{53}; **(shaped like a column for storing rice chaff, rice, corn, wheat or buckwheat)** xwa^{11} t^{h}o^{53}; **(for burning incense)** ɕy^{11} ɕy^{44} q^{h}a^{11}; **(wood container from which soup is served)** q^{h}a^{11} na^{11}
continue present marker zə^{53} zə^{53} m̩^{44}
corn ma^{44} ndza^{55}
corpse mo^{11}
correct dja^{44}
count (v) sa^{11}
cover (v) qa^{11}, qa^{11} ta^{44}, ʁu^{53} ts^{h}u^{53}
cow ɣi^{11}
crack (n, v) qæ^{11} pæ^{53}
crazy ʁɔ^{11}
crop lo^{11} lo^{44}
crow (bird) la^{53} qo^{53}
crush (v) tʁy^{11} q^{h}æ^{11}
cry (v) ŋa^{11}, ʁu^{44} mdʁy^{55}
cunning p^{h}u^{44} ʂə^{55}
cut (tree v) nda^{11}, (**log into short lengths**) te^{53}; **(into slices of apple, bean curd, pear, pumpkin, etc.)** mba^{11}; (**twigs and branches**) tʂ^{h}a^{11}

D

dance (done at funerals) ts^{h}o^{53}
dare (v) ŋa^{11}
dark na^{44} q^{h}ʂə^{53}
DAT (down) mi^{11}; **(down there)** o^{11} mo^{44}; (**direction of verbial action**) da^{53}; (**over there**) o^{11} tjo^{44}; **('up' direction of verbial action)** lo^{11}; **(up there)** o^{11} ljo^{44}
daub (v) so^{11}
daughter mi^{11}, zə^{11} mi^{11}
dawn (v) mɛ^{53} ndo^{53}
day (daytime) ɲi^{44} mi^{53} gy̩^{44}
day ɲi^{11} (ཉིན། *nyi*)
decide (on a time) tɕə^{11}, t^{h}a^{53}
deep lo^{11} na^{11}

deer tɕʰɛ^{11}
deity (a mountain deity) ɕi^{53} vi^{53}
deity manifestation za^{11}
descendant ʑi^{53} zə^{11} mi^{11}
diarrhea qʰʂə^{11}ʂu^{11}
die (v) ʂə^{11} qo^{44}
difficult mbo^{53}
dig (v) pʰu^{53}, qæ^{11}; **(a ditch)** ʂa^{44}; **(a session of digging)** qæ^{11} hĩ^{44}
dirty tʂʰa^{11} ræ^{11}
disgorge pʰɕə^{11}
ditch qʰæ^{11} bo^{11}
divide (v) vi^{44}
divine (as in fortune-telling) lu^{53} tʂa^{44} pʰɛ^{11} tʂa^{11}
dizzy pʰo^{44} go^{55}
do (v) tɕʰa^{11}
dog tʂʰə^{11}
door crack qæ^{11} qæ^{44}
down a^{11} hĩ^{44}
dragon rə^{53} bi^{53}
drink (v) ndzə̤^{11}
drive (animals, v) tʙy^{11}; (drive away) pi^{11} pa^{11}, qʰo^{53} pa^{11}
drop (v) go^{44} pa^{53}; **(n, v)** ndzṳ^{11}
drunk zə^{11} qa^{11}
dry (adjective) fu^{11} dzə̤^{11} ka^{44}; **(land)** hɛ^{53} rə^{53}
dull (as a knife) ʁo^{44} ly^{53} ly^{53}
dust pʰu^{53} dzə^{53}

E

each other ti^{11} gɣ^{53} gɣ^{44}
eagle ka^{11}
ear hĩ^{11} pæ^{11}
earth (the planet) dʙy^{44}; **(the face of the earth)** dʙy^{53} va^{44}
earthworm ʙu^{44} dzə^{55}. The game *ʙu^{44} dzə^{55} qɣ^{53} qɣ^{53} ʂu^{11}* 'searching for the hole of the earthworm' is played at weddings. First, two young men dressed in traditional female clothing each hold a buffalo horn filled with liquor. They pretend to be a mare and a stallion. They move around, searching for 'the hole of the earthworm'. They say, "Where is the hole of the earthworm?" when ordered to do so by old people sitting by the hearth. Audience members periodically say, "It is there!" "It is here!" while pointing their fingers. The two performers rush in the direction suggested. People laugh excitedly when the 'mare' speaks in a female voice or when the 'stallion' mounts the 'mare's' back, in imitation of horses mating.
easy xi^{11}
eat (v) dzə^{53}
edge mæ^{11}
effective kʰi^{44}

egg ræ^{44} ʁu^{55}
eight hĩ^{11}
eighteen ho^{11} hĩ^{11}
eighty hĩ^{11} ho^{11}
eighty-eight hĩ^{11} ho^{11} hĩ^{11}
eighty-five hĩ^{11} ho^{11} ŋa^{11}
eighty-four hĩ^{11} ho^{11} zə^{11}
eighty-nine hĩ^{11} ho^{11} NGV̩^{11}
eighty-one hĩ^{11} ho^{11} ti^{44}
eighty-seven hĩ^{11} ho^{11} ʂə^{11}
eighty-six hĩ^{11} ho^{11} q^{h}V̩^{11}
eighty-three hĩ^{11} ho^{11} so^{44}
eighty-two hĩ^{11} ho^{11} ɳi^{44}
elder do^{53} dʐə^{53}
elder brother's wife mi^{53} tɕ^{h}o^{53} mo^{53}
eleven ho^{11} ti^{44}
emotional ma^{44} ʂə^{53} ʂə^{53}
end ho^{53} mæ^{11}
enough lu^{11}
ERG particle ɳi^{44}
evening li^{44} hæ̃^{53}
everywhere bzə^{44} bzə^{55}
excellent ko^{44} ma^{44} t^{h}a^{11}
exclamation a^{44} wa^{55}, a^{44} wo^{55}
exchange ta^{11} qæ^{44}
excrement q^{h}ʂə^{11}
expert to^{11}
expression (of surprise) wa^{53} ma^{53}
EXT ta^{44}, mbæ^{53}, dʑo^{44}, dʑa^{11}, ta^{44}, dʑo^{44} gi^{53}, ndʑɛ^{11}
extinct (v) p^{h}ʂə^{11}
extra ro^{53} ro^{53}
extraordinary ko^{44} ma^{44} t^{h}a^{11}
extremely ma^{44} ʁa^{55}
eye mɛ^{53} ljo^{53}

F

fabric V̩^{44} ræ^{55}
fall (v) go^{44} pa^{53}
family ɕɛ^{44}; **(a group of families)** bo^{11} ka^{11}
famous mi^{11} dzu^{11}
far do^{53} q^{h}V̩^{53}
farming (v) væ^{11} m̩^{11}
fast k^{h}V̩^{53}
fat (n) ts^{h}ə^{53} NGV̩^{11}
father a^{53} da^{53}, a^{44} wo^{55}

father-in-law a^{44} ɣ^{55}
fear (v) qɣ^{53}
feather tɕ^{h}o^{53} mo^{53} mo^{53}
feed (v) tɕə^{11}
female zə^{11} mi^{11}
few a^{11} ȵi^{44} ȵi^{11}
field rə^{53}
fifteen ho^{11}ŋa^{11}
fifty ŋa^{11} ho^{11}
fifty-eight ŋa^{11} ho^{11} hĩ^{11}
fifty-five ŋa^{11} ho^{11} ŋa^{11}
fifty-four ŋa^{11} ho^{11} zə^{11}
fifty-nine ŋa^{11} ho^{11} NGɣ^{11}
fifty-one ŋa^{11} ho^{11} ti^{11}
fifty-seven ŋa^{11} ho^{11} ʂə^{11}
fifty-six ŋa^{11} ho^{11} q^{h}ɣ^{11}
fifty-three ŋa^{11} ho^{11} so^{44}
fifty-two ŋa^{11} ho^{11} ȵi^{44}
fight (v) ŋga^{53}; **(for food by dogs, v)** to^{11} to^{55} tɕ^{h}a^{11}; **(fight for, v)** zə^{11} zə^{44} tɕ^{h}a^{11}
filial piety ɕo^{11} to^{11} (*xiaodao* 孝道)
fill (v) ɕy^{11} ɕy^{44}
final ho^{53} mæ^{11}
find (v) ʂu^{11}
finger la^{11} ȵo^{11}; **(little finger)** a^{53} k^{h}a^{53} ʑi^{53}
fingernail mi^{53} ʂə^{11} qo^{44}
finish (e.g., to finish eating) pi^{44} tsa^{53}
fire mi^{53}
fish zə^{44}
five ŋa^{11}
flat (ground) ba^{53}; **(stone, wood board, metal piece, etc.)**; ka^{44} pɛ^{44} pɛ^{53}; **(flat place)** ba^{53} dʁy^{53}
flick (v) ŋga^{11} ɣ^{11}
float (v) lo^{11} ts^{h}a^{53}
floor mi^{11} qa^{11}
flow (v) ga^{44}
flower (v) væ^{53}, xwa^{44} xwa^{55} 花花
flute ka^{44} kɣ^{53}
fly (v) bʑi^{44}
fog dʑu^{11} hĩ^{44}
follow (somebody's instructions) ʂa^{11} ɱ^{11}
food dza^{11}; ʐo^{11}
foot ʂə^{11} ka^{11}
footprint mɛ^{44} rə^{55}
force (v) ndɔ^{11}; **(vital human force)** qo^{11}
forest ɕə^{11} væ^{53}, væ^{11}
fortune-telling lu^{53} tʂa^{44} p^{h}ɛ^{11} tʂa^{11}

forty zə^{11} ho^{11}
forty-eight zə^{11} ho^{11} hĩ^{11}
forty-five zə^{11} ho^{11} ŋa^{11}
forty-four zə^{11} ho^{11} zə^{11}
forty-nine zə^{11} ho^{11} ɴGɣ̣^{11}
forty-one zə^{44} ho^{11} ti^{44}
forty-seven zə^{11} ho^{11} ʂə^{11}
forty-six zə^{44} ho^{11} q^{h}ɣ̣^{11}
forty-three zə^{11} ho^{11} so^{44}
forty-two zə^{44} ho^{11} ɳi^{44}
four zə^{11}
fourteen ho^{11} zə^{11}
freeze (v) dzu^{44} dzu^{53} to^{11}
friend jo^{11} q^{h}o^{44}
frighten qɣ̣^{11}
frog pa^{11} mi^{44}
from tɕ^{h}ə^{11} ta^{11}
front ʁu^{44} ʂə^{55}
fruit ɕə^{11} ly^{44} ly^{53}, ly^{44} ly^{55}
full bzə̣^{44}, bzə̣^{44} bzə̣^{55}
fuzzy ts^{h}o^{11} no^{11} ts^{h}o^{53} no^{53}

G

gallbladder tʂə^{11}
game li^{11} ʙu^{11}
generation mæ^{11}
generation ʑi^{53} zə^{11} mi^{11}
gesture (v) sa^{11} ts^{h}ə^{44}
get (v) ræ^{44}; **(get up)** lo^{11} tɕə^{53}; **(get warm by a fire, v)** mi^{53} k^{h}a^{44}
ghost p^{h}u^{44} ʂə^{55}
girl zə^{11} mi^{11}
give (v) ko^{11}; **(give birth to a child, v)** sə^{53}; **(give to eat)** tɕə^{11}
go (v) bɛ^{44}; **(go through)** ga^{44}; **(order)** hũ^{53}
goat q^{h}ɔ^{11} ræ^{11}
gold hæ̃^{53}
good k^{h}i^{44}; **(good harvest)** væ^{11}
grab (v) ʁæ^{11}
grain zə̣^{11}; (**grain container)** p^{h}u^{11} ly^{11}; **(seed)** ro^{11} zə^{11}
grass zə^{11}, ɳo^{11}; **(to cut grass)** q^{h}o^{53}
green hũ^{53} ru^{11}
greet (v) tʂə^{11}
grind (v) tɕo^{11}
grow (v) ba^{44}
guest væ^{44}
gun ɳa^{11} tʂ^{h}u^{53}

guts ɣ̣^{44} ɳi^{53} ɣ̣^{53} go^{11}

H

hack (v) nda^{11}
hair hũ^{53}, ʁu^{53} hũ^{53}
half ja^{11} bæ^{53}, mo^{11} p^{h}a^{11}
Han (people) va^{53}
hand la^{11} ka^{11}
hang (v) tɕo^{53} ljo^{53} ljo^{53}
happy ɳi^{11} mi^{44} xi^{11}
hastily ɕy^{11} ɕy^{11} la^{11} la^{44} m̩^{44}
hat mo^{44} mo^{55}
he t^{h}ɛ^{44}
head ʁu^{53} mba^{44}, ʁu^{53} ru^{53}; **(of a spear)** li^{44}
hear (v) gi^{53}
heart ɳi^{11} mi^{44} (སྙིང། *snying*)
hearth qa^{11}; **(space above the hearth)** qa^{11} sa^{11}
heavy zə^{11}
help (v) ʁo^{53} ʁo^{53}
hemp (fabric) hũ^{53} ndzə^{53}; **(plant)** sa^{11}; **(seed)** sa^{44} mi^{55}
herd (v) lu^{11}
herder (of cattle) ɣi^{11} lu^{11} ɣi^{11} ko^{11} zɛ^{44}; **(of chickens)** ræ^{53} lu^{11} ræ^{44} ko^{44} zɛ^{55}; **(of sheep)** jo^{44} lu^{11} jo^{44} ko^{44} zɛ^{55}
here ha^{44}; ha^{44} da^{55}
hero's name a^{53} p^{h}i^{53} ræ^{53} ɴGæ^{53}
hide (v) tsə^{11} pæ^{11}; vo^{53}
high do^{53} mo^{53}
hill po^{44} po^{55}
hit (v) mbo^{11}
hold (between two things) ɳu^{11} ta^{44}; **(in one's hands)** mæ^{44}; **(v)** mæ^{44} qɣ̣^{53}, pa^{11}
hole qɣ̣^{53} qɣ̣^{53}; **(people hide in as depicted in folklore)** zə^{11} qɣ̣^{11} mbo^{11} ly^{53}
home ɛ^{53} qo^{53}
home-place jy^{11} ro^{44}
honorific form of address for older women a^{44} zə^{55}
hop (v) lo^{11} pæ^{53}
horn q^{h}ɣ̣^{53} pæ^{53}
horse mo^{53}
hot water ndzə^{53} tɕ^{h}ə^{53}
hound tɕɛ^{11} tʂ^{h}ə^{53}
house ji^{44}; jy^{44} mi^{55}
how (question) q^{h}a^{53} m̩^{53}
hug (v) tɕo^{11} ta^{55}
human ts^{h}ɔ^{11}
hundred hĩ^{44}
hungry ɳi^{53} zo^{11} qo^{44}

hunt (v) tɕɛ^{11}; tʂʰə^{11} tɕɛ^{11}
husband pʰæ^{11} tɕə^{11}

I

I ŋa^{44}
ice dzu^{44} dzu^{55}
if ɕy^{53}
implements (ritual implements made from straw or tree branches) tʙu^{11}
improve li^{44} kʰi^{55}
in qo^{11} lo^{44}
in fact ji^{11} tɕa^{44}
incense ɕy^{11} ɕy^{44}
insert (v) tʂʰu^{11}
instruct mi^{11} mi^{44}
intestine ʏ^{44} ɳi^{53}
invite (people, v) ndzo^{44}
iron ʂu^{53}
irrigate (v) ʂa^{44}
island pʰu^{11} ly^{11}
jewel ja^{44} ʁu^{53} dʑa^{53}

J

jin **(one *jin* 斤 = a half-kilo)** ti^{11} kʰi^{11}
jump (v) lo^{11} pæ^{53}; **(jump over, v)** ɴGæ^{53}

K

kick (v) tsʰu^{44}
kill (v) ɕə^{11} ɕə^{44}, tʙu^{11}, tʙu^{14}
king ɕə^{44} pʰɕə^{55}, ndʑy^{53} mo^{53}, va^{11} m^{11} ja^{11}
kitchen ka^{44} dʙy^{55}
knee ŋgɔ^{11} lo^{11} tɕʰə^{53}
knife ʙu^{53} tʂa^{53}
knot ɳa^{11} ŋga^{44} qʰʂə^{11}
know (to do something, v) ga^{53} dʑa^{11}, qʏ^{11}; **(to know a fact, v)** sə^{11}

L

lake ha^{11} ndzə^{11}, mbɛ^{11} tʰo^{53}
lamb tsʰə^{11} tʰo^{44}
language kʰa^{11} tʰo^{11}
later a^{11} sa^{44}, mæ^{14}
laugh (v) rə^{11}, rə^{11} qʰæ^{11}
lazy bʑi^{53} ja^{11}
lead (a dog, a cow, a horse, v) se^{44}
leaf tsʰə^{44} tsʰə^{55}; **(tree leaf)** ɕə^{11} tsʰə^{44}
lean (one's head to the side) la^{44} pʰa^{55}

leather rə^{11} qa^{44}
leave (from a place, v) tɕə^{11} ta^{11}; **(as 'leave it here')** li^{53} ndʑə^{11}
left (behind) go^{44} pa^{53}; **(side)** ʁæ^{11} (rə^{11} ka^{11})
leftover mæ^{11} tsa^{44}
leg k^{h}i^{53} k^{h}i^{53}; ʂə^{11} ka^{11}
leopard la^{44}
let (let somebody or livestock drink (v) tɛ^{11}
letter t^{h}a^{11} ræ^{11}
lie (against the wall, v) ʁa^{44}
light (v) ts^{h}ə^{11}; **(light up, v)** tɕɛ^{11}
like (v) p^{h}u^{11} dʑo^{11}, rə^{53} ga^{53}; **(look like, v)** ʁu^{53} ta^{11}
like this ta^{11} m̩^{44}
lineage tʂa^{44}
lip m̩^{11} ts^{h}ə^{11} rə^{53}
liquor ɣ̩^{53}; **(offered ceremonially at weddings)** ɣ̩^{53} dʐu^{53}
listen ba^{44} hɛ^{53}
little p^{h}æ^{44}
live (alive, v) dʑo^{44}; **(as 'I live in China')** ndzu^{53}
liver ɕə^{44} ɣ̩^{11}
livestock va^{11} ʁu^{11} ræ^{11} tsə^{11}
load ʁu^{44}
LOC ʁo^{53}, ro^{11}
long do^{44} hæ̃^{44}
look lo^{11}; **(look for, v)** ʂu^{11}
loot (v) zə^{11}
lord ɕə^{44} p^{h}ɕə^{55}, ndʑy^{53} mo^{53}, va^{11} m̩^{11} ja^{11}
lose (as 'lost a pen') q^{h}ɔ^{11} to^{44}
loosen tɕ^{h}ə^{11} tɕ^{h}ə^{53}
loudly li^{11} ro^{11} li^{53} ro^{53}
louse ʂu^{44}
love (v) rə^{53} ga^{53} (དགའ་ *dga'*)
lower mi^{11} ga^{11}
lower-hearth mi^{11} qa^{11}
lunch dʐo^{11} ga^{11}

M

make (v) ɕə^{11} ɕə^{44}; **(a fire)** tɕ^{h}ə^{11}; **(noise)** q^{h}a^{44} tʂa^{55}
male la^{53} mo^{11}, mi^{11}; **(goat)** ts^{h}ə^{11} mi^{44}; **(adult male)** p^{h}æ^{11} tɕə^{11} ʑi^{53}; **(human)** ts^{h}ɔ^{11}
many do^{44} bzo^{11}
marry (v) væ^{53} ts^{h}ə^{11}
mattock tɕa^{11} ts^{h}ə^{44}
maybe ɕy^{53}
me ŋa^{44}
meal dza^{11}
meat (as in 'flesh') ʂə^{11}

meet (v) ʁu^{53} pʙu^{11}; **(to greet)** tʂə^{11}
men su^{53}
message do^{11}, ndzə^{44} do^{55}
metal ʂu^{53}
middle hĩ^{53} ŋgi^{44}
midnight hũ^{11} ɴɢɣ^{11}
milk ɳu^{11} ɳu^{11}
millstone ro^{53} t^{h}o^{53}
miss (not enough, v) li^{44} ma^{53} lu^{53}; **(somebody, v)** ʂə^{53} dzɻə^{53}
mix (v) ts^{h}a^{44} ts^{h}a^{53}
moment t^{h}ʙu^{44}
monster (female with long breasts) ts^{h}o^{11} ro^{44} mi^{11}; **(that kills and eats people)** zɻo^{44} tʙu^{11} zɻo^{44} ro^{55}
month hĩ^{44}
mood particle le^{44}, ma^{14}
moon hũ^{11} mi^{11}
more tɕ^{h}o^{53}
morning tɕ^{h}ə^{11} tɕ^{h}ə^{11}
mother a^{53} ma^{53} ཨ་མ། a^{44} mi^{55}, ma^{44} ja^{11}
mother-in-law a^{44} zə^{55}
mountain do^{44} ʙu^{53} ly^{53}; **(range)** ga^{11} kɣ^{11}
mouth q^{h}a^{44} tsa^{55}
move (v) ʙu^{53} ly^{53}
multiply fa^{11}
mystical ɕə^{44} za^{55}

N

name (n, v) mi^{11}
name mi^{11}
narrow a^{11} qə^{44}
near (opposite of far, adj) a^{44} ɳo^{53}
nearly qa^{53} qa^{53}
neck ta^{11} ræ^{11}
need (v) ɳu^{53}
needle ʁɔ^{11}
negative marker ma^{44}, t^{h}a^{44}
nettle ndɔ^{11} p^{h}ʙu^{44}
never q^{h}a^{53} ta^{53} a^{44}
new ʂə^{53} tsa^{11}
New Year k^{h}ɣ^{44} ʂə^{55}
night hũ^{11} ɴɢɣ^{11}
nine ɴɢɣ^{11}
nineteen ho^{11} ɴɢɣ^{11}
ninety ɴɢɣ^{11} ho^{11}
ninety-eight ɴɢɣ^{11} ho^{11} hĩ^{11}
ninety-five ɴɢɣ^{11} ho^{11} ŋa^{11}

ninety-four NGɣ^{11} ho^{11} zə^{11}
ninety-nine NGɣ^{11} ho^{11} NGɣ^{11}
ninety-one NGɣ^{11} ho^{11} ti^{44}
ninety-seven NGɣ^{11} ho^{11} ʂə^{11}
ninety-six NGɣ^{11} ho^{11} q^{h}v^{11}
ninety-three NGɣ^{11} ho^{11} so^{44}
ninety-two NGɣ^{11} ho^{11} ɳi^{44}
nominalizer ro^{11} qɣ^{11}
noon ɳi^{11} q^{h}ɣ^{53} (ཉིན་དགུང་། *nyi dgung*), ɳi^{44} mi^{55} gɣ^{44} (ཉི་མའི་དགུང་། *nyi mgi dgung*)
nose ɳa^{11} ŋga^{44}
not ma^{44}; **(not OK)** ma^{44} ʁa^{55}
now a^{11} mi^{44}

O

ocean ha^{11} ndzə^{11}
odor hæ̃^{11}
oil ts^{h}ə^{53} NGɣ^{11}
OK qa^{11} dʑə^{11}, ʁa^{44}
old (people) la^{53} mo^{11}, mbo^{11} q^{h}ɣ^{44} tɕa^{11}; **(people, both male and female)** la^{53} mo^{11}; **(old man)** ũ^{11} ndʑə^{44}; **(things)** q^{h}a^{53} q^{h}a^{53}
one hundred ti^{11} hĩ
one ti^{11}
onion fu^{11}
only da^{11}, na^{53} na^{53}; **(only after)** sə^{44} ɳi^{55}
open (v) ŋa^{11}, p^{h}o^{44}
orphan tʂ^{h}ə^{11} ʑə^{11}
other væ^{44} qæ^{53}; **(people)** su^{53}
outside dʑa^{44} q^{h}ɣ^{55}; nu^{44} ʁu^{53}
over ro^{53} ro^{53}
overflow (v) ŋæ^{11} hæ^{44}
overturn (v) tɕa^{11} p^{h}u^{44}

P

paddle ma^{11} ndo^{44}
painful ŋgo^{53}
paint (v) zə^{53}
paper t^{h}a^{11} ræ^{11}
pass (v) ga^{44}; **(mountain pass)** ʁæ^{44} qæ^{55}; **(pass by, v)** NGæ^{53}
paste (v) ja^{11}
peer (v) lɔ^{11}
pellet ly^{44} ly^{55}
people su^{53}
perch (v) vo^{53}
pestle tʂɔ^{11} qæ^{11} ʑi^{11}
pheasant xi^{11}
pick (grass, flowers, v) p^{h}ʂə^{11}; **(fruit, v)** q^{h}ɔ^{53}

pierce (v) tsa^{11}
pig va^{11}; **(pig herders)** va^{11} lu^{11} va^{11} ko^{44} zɛ^{55}; **(pig lard)** ts^{h}ə^{53} ɴGɣ^{11}; **pig spleen** va^{11} pi^{11}; **(pig sty)** va^{11} ŋo^{11}
piglet va^{11} ʙu^{44}
pillar ʑɛ^{11} ʙu^{11}
pillow ʁu^{53} ŋəˇ^{53}
pinch (v) pæ^{11} p^{h}ʂə^{53}
pinkie (little finger) a^{53} k^{h}a^{53} ʑi^{53}
pipe (for smoking tobacco) ja^{44} ka^{55}
pitiful ɕa^{11} ndjo^{11}
plant (a plant) ts^{h}ə^{11} mi^{44}
plant (that is put in livestock enclosures to mix with manure) ndʑy^{11} hĩ^{44}; **(v)** ŋgɛ ^{11}
play (v) ʁa^{11} rə^{44}
pork va^{11} ʂə^{11}; **(strips of pork)** la^{11} zu̩^{44} (腊肉 *la rou*); **(toasted learn pork)** ʂə^{11} ɣ^{11}
pot p^{h}u^{53} mi^{53}
pound (v) mbɛ^{11} t^{h}o^{53}
pour (v) p^{h}u^{11}
power (right to do something) ndzə^{11} ʁo^{11}
powerful mba^{11}
press (v) ȵa^{11}, tʂ^{h}ə^{53}
pronoun (third person pronoun) t^{h}ɛ^{44}
prop up (v) t^{h}ʙu^{11}
propagate (v) fa^{11}, bzʑə^{11}
pull (v) tɕə^{11}
punish (n, v) hũ^{53} hũ^{11}
push (v) ts^{h}ɔ^{11}
put (v) tɕə^{11}, tɕə^{11} ta^{11}; **(on clothing)** ɣɛ^{11}
puzzled p^{h}o^{44} go^{55}

Q

question particle a^{11}
quick k^{h}ɣ^{53}
quickly k^{h}ɣ^{11} k^{h}ɣ^{44} tɕ^{h}a^{11}, li^{44} ma^{44} ʂu^{55} m̩^{53}

R

rabbit t^{h}o^{44} lɛ^{55}
rain (v) hĩ^{53} dʑy^{11}
rain hĩ^{53}
raise (v) qɔ^{11} p^{h}u^{44}
rape (plant) ts^{h}e^{44} tsə^{55} (*youcai* 油菜)
reach (a place, v) to^{44}; **(grab after a person)** mæ^{11} mæ^{11}
real gɛ^{44} ræ^{55}
recede (flood, water) li^{53} ɕy^{53}
recover (from illness) li^{44} k^{h}i^{55}
red li^{53} xu^{11}

relative tʂa^{44}
release (v) tɕ^{h}ə^{11} tɕ^{h}ə^{53}
religious specialist p^{h}a^{53} tsə^{53}
remain li^{53} ndʑə^{11}
remember (v) ʂu^{44}
remove (from water) ka^{11}
revive (v) so^{44} ro^{55}
rice (type of) ɳo^{53} zo^{11} tʂ^{h}o^{11}; **(ball of)** pæ^{11} pæ^{44}; **(balls of boiled, ground flour)** ɳo^{53} bo^{11} ly^{44} ly^{11}; **(cake)** ɳo^{44} fu^{53}; **(food)** ɳo^{53} zo^{11}; **(food made from tall rice plant grain)** ɳo^{53}; **(tall plant)** ɳo^{53}, ɳo^{53} po^{11}
rich su^{53} qæ^{53}
right (correct) dja^{44}, ʁa^{44}; **(opposite of 'left')** ji^{44}, rə^{53} ka^{53}
rinse (v) ʂa^{44}
ritual (do ritual) ʑy^{53}, pi^{11}, **(to expel evil)** mbo^{53} k^{h}o^{53} pʁu^{11}
river ndzə^{53} q^{h}æ^{53}, ndzə^{53} bo^{53}
road rə^{44} gɣ^{53}
roast (v) ɣ^{11}
rob zə^{11}
robe (sleeveless, made from yak hair) kwa^{44} ta^{55}
roll (v) mʁu^{11} lɛ^{44}
rooster ræ^{53} p^{h}u^{53}
root (general term for all plants) pæ^{11}; **(tree root)** ɕə^{11} pæ^{11}
rope rə^{44}
rotten bo^{11} tʂ^{h}ə^{11}
round to^{11} ly^{44} ly^{11}
row (a boat) qɣ^{11}
rub (v) zo^{11} zo^{11}
rubbish p^{h}u^{53} dzə^{53}
run (v) pæ^{11}

S

sack t^{h}o^{44} ʁu^{55}
sacrifice (v) kɛ^{11} tɕ^{h}ə^{53}; **(sacrifice place** ga^{53} ha^{53}
sad ma^{44} ʂə^{53} ʂə^{53}, qɔ^{11} tɕ^{h}ə^{11}, ʂa^{44} ɕə^{55}
saliva tsa^{11} ræ^{44}
salt tɕ^{h}ə^{11} q^{h}æ^{11}
sand ɱ^{44} ʂə^{44}
sandalwood zə^{11} po^{53}
sash p^{h}ɛ^{53} te^{44}
say (v) di^{11}, ji^{11}, ŋu^{11}, ʂa^{11}
scald t^{h}a^{44}
scared qɣ^{53} li^{11} xi^{44}
scold (v) ndjo^{44}
scoop (v) væ^{11}
scorn (sound made by someone when they give something to someone else) tʂ^{h}o^{11}

scratch (an itch) k^ha^{11} k^ha^{11}
sea (ocean) ha^{11} $ndzə^{11}$
secretly $tsə^{11}$ $pæ^{11}$ le^{53}
see (watch a target, v) ly^{11}; **(past tense, v)** ndo^{53}
seed (round grain, round fruits) ly^{44} ly^{55}; **(grain for planting)** $zo̱^{11}$ $zə^{11}$
self jo^{11}, $t^hɛ^{44}$ $t^hɛ^{55}$
self-contempt $n̡i^{11}$ mi^{44} go^{44} pa^{53}
send $pʙu^{11}$, **(sb somewhere, v)** mi^{11} mi^{44}
serious nda^{44}
set (a net) $tʙu^{11}$
seven $ʂə^{11}$
seventeen ho^{11} $ʂə^{11}$
seventy $ʂə^{11}$ ho^{11}
seventy-eight $ʂə^{11}$ ho^{11} $hĩ^{11}$
seventy-five $ʂə^{11}$ ho^{11} $ŋa^{11}$
seventy-four $ʂə^{11}$ ho^{11} $zə^{11}$
seventy-nine $ʂə^{11}$ ho^{11} $ɴGy̰^{11}$
seventy-one $ʂə^{11}$ ho^{11} ti^{11}
seventy-seven $ʂə^{11}$ ho^{11} $ʂə^{11}$
seventy-six $ʂə^{11}$ ho^{11} $q^hy̰^{11}$
seventy-three $ʂə^{11}$ ho^{11} so^{44}
seventy-two $ʂə^{11}$ ho^{11} $n̡i^{44}$
several q^ha^{44} $n̡i^{44}$ la^{55}
sew (mend clothes, v) ha^{11} ha^{44}; **(make new clothes, v)** ru^{11}
shake (v) ka^{11} ka^{11}
sharp t^ha^{11}
sharpen (a knife) $sə^{11}$
sheep jo^{44}; **(skin)** $ts^hə^{11}$ $rə^{11}$ qa^{44}; **(sheep skin vest that reaches the knees)** $ts^hə^{11}$ $rə^{11}$ qa^{44}
shelter ha^{11} $dʙy^{44}$
shepherd jo^{44} lu^{11} jo^{44} ko^{44} $zɛ^{55}$
shit $q^hʂə^{11}$
short a^{11} ndi^{44}
should $hũ^{53}$
shoulder pole $pɛ^{11}$ ta^{11}
shy $ʂa^{11}$ ndo^{11}
sick (v) $ŋgo^{53}$
sickle $ʂə^{11}$ $gy̰^{11}$
side (other side) t^hi^{11} $ʙu^{11}$; **(this side)** $tʂ^ha^{53}$ ka^{53}; **(both sides of a room)** $ndɛ^{11}$ $pɛ^{11}$
silver $ŋu^{44}$
sing (v) ga^{11}
sisters (plural) a^{44} ja^{55} go^{44} $ʑi^{53}$; **(younger sister)** $n̡i^{11}$ ji^{44} mo^{53}
sit (v) $fɔ^{11}$, $ndzu^{53}$
six $q^hy̰^{11}$
sixteen ho^{11} $q^hy̰^{11}$
sixty $q^hy̰^{11}$ ho^{11}

sixty-eight q^{h}ɣ̣ ho^{11} hĩ^{11}
sixty-five q^{h}ɣ̣^{11} ho^{11} ŋa^{11}
sixty-four q^{h}ɣ̣^{11} ho^{11} zə^{11}
sixty-nine q^{h}ɣ̣ ho^{11} ɴGɣ̣^{11}
sixty-one q^{h}ɣ̣ ho^{11} ti^{11}
sixty-seven q^{h}ɣ̣ ho^{11} ʂə^{11}
sixty-six q^{h}ɣ̣ ho^{11} q^{h}ɣ̣
sixty-three q^{h}ɣ̣^{11} ho^{11} so^{44}
sixty-two q^{h}ɣ̣^{11} ho^{11} ɳi^{44}
size (the same size as something) bo^{44} bo^{53}
skin rə^{11} qa^{44}
skirt tʂ^{h}a^{44} q^{h}a^{53}
sky m̩^{53}, m̩^{53} na^{53} k^{h}a^{44}
slaughter (v) ɕə^{11}, tʙu^{11}
slave ʁa^{53}, ʁo^{11}
sleep (v) ji^{11} ŋæ^{11}, jy^{11}; **(with each other)** m̩^{11} m̩^{44}
slippery hɛ^{11}
slow a^{11} za^{44} za^{53}
slowly a^{11} za^{53} za^{53} m̩^{53}
small a^{11} tɕə^{44}, p^{h}æ^{44}
smart p^{h}u^{44} ʂə^{55}
smell (detect odor) bʑi^{53} ɳu^{53}
smoke (n, v, adj) mi^{53} k^{h}ɣ̣^{53}
smooth hɛ^{11} lɛ^{11} pʑi^{44}
smoothly ɕy^{11} ɕy^{11} ɕy^{53} m̩^{44}
snake ʙu rə^{53}
snot ɳa^{11} ŋga^{44} q^{h}ʂə^{11}
snow vi^{11}; **(v)** vi^{11} dʑy^{11}
soil dʑa^{11} q^{h}ʂə^{11}
soldier ma^{11}
some ja^{11} bæ^{53}, ɳi^{44} ka^{55}
somersault ta^{53} ko^{53} ts^{h}u^{11}
something ti^{11} ga^{11} ga^{11}
son ʑi^{53}
song ɕa^{44} mi^{55}
soot q^{h}o^{44} ʂa^{55}
soul rə^{53} hĩ^{53}
sound (chanted at the beginning of rituals) k^{h}a^{44} ro^{44}; **(made by a person)** q^{h}ɔ^{11}; **(of driving animals such as water buffalo, cattle and dogs)** tɕ^{h}ə^{11}
speak (v) k^{h}a^{11} t^{h}o^{11}
spear ndɔ^{11}
spend time ko^{44}
spin (v) vo^{44}
spit (v) p^{h}ɕə^{44}
split (v) q^{h}a^{11}

spring sowing (v) væ^{11} m̩^{11}
squeeze (v) tʂ^{h}ə^{53}
stab (v) ᴎGɔ^{11}, tso^{11} tso^{44}
stable ŋɔ^{11}
stalk ro^{53} k^{h}o^{53}
stand (v) hɛ^{11}; **(stand up, v)** lo^{11} tɕə^{53}
star m̩^{53} tʂə^{11}
starting (from now) t^{h}i^{53} ʂo^{11} t^{h}i^{44} ga^{55}, t^{h}i^{11} li^{11} ʂə^{11} ʂə^{11}
stay (as 'stay at his home tonight', v) ha^{11}
steal (v) k^{h}ɣ̩^{11}
steam (v) n̡i^{11}
steamer (cooking utensil) pʙu^{11} n̡i^{11}
stepfather a^{44} wa^{55}
stick (v) ᴎGɔ^{1}; **(of wood)** ŋgɔ^{11} t^{h}ʙu^{44}; **(tied with colorful fabrics at weddings)** tju^{44} mbzʲə^{55}
still (not yet) ha^{11} ʂə^{44} (还是 *haishi*); sə^{44}
sting (v) mdʙu^{11}
stir (v) la^{11} la^{11}
stomach hɛ^{11} mbɛ^{11}
stone lu^{53} qa^{53}, rə^{11} qa^{44}; **(three stones by the hearth that support pots)** qa^{11}lu^{44}
stove ka^{44} dʙy^{55}
straight dzʲo^{44}
straw pɛ^{11} rə^{44}, zə^{11}
stream (of tears, v) ʂə^{11} ræ^{11} m̩^{11}
string k^{h}i^{53}
struggle (v) zə^{11} zə^{44} tɕ^{h}a^{11}
stuck ja^{11} ta^{44}
student pi^{11} ʑi^{11}
study (v) so^{11}
stupid person va^{11}
suck (v) tɕ^{h}y^{11}
sun hĩ^{44} mi^{55}
suppose (v) tʂa^{44}
surprise (an expression of) a^{53} ma^{53}, a^{53} tsa^{53}
swallow (v) hɔ^{11}, tɕ^{h}a^{11} qɣ̩^{44}
sweep (v) ɕa^{11}
swell (v) ru^{44} pa^{53} la^{53}
swing (v) ŋæ^{11} ŋæ^{44}
swim (v) ndzə^{53} fu^{11}

T

tail mæ^{11} rə^{11} qɣ̩^{11}
take (animals) ɕɛ^{44}
take (v) la^{11}, pa^{11}; **(care of somebody, v)** ʂə^{44} ʂə^{53}; **(off, v)** p^{h}u^{11}; **(out of water)** ka^{11}
tall do^{53} mo^{53}
tasty q^{h}ʂə^{53}

tear mɛ^{53} ʙu^{53}
teeth xi^{11}
tell (v) ji^{11}; ʂa^{11}; ʂo^{44} (说 *shuo*)
ten ho^{11}
that o^{44} tʰi^{53} ly^{53}
the tʰi^{53}
there o^{44} da^{55}
these tʰi^{53} ki^{55}
they tʰjo^{53}
thick do^{53} la^{53}
thin ndza^{11}
think (v) ji^{11}, ŋu^{11}, ʂə^{53} dʐə^{53}, tʂa^{44}, ʂə^{44} dʐə^{44}
thirsty (for water, milk) fa^{11}
thirteen ho^{11} so^{44}
thirty so^{53} ho^{44}
thirty-eight so^{53} ho^{44} hĩ^{11}
thirty-five so^{53} ho^{44} ŋa^{11}
thirty-four so^{53} ho^{44} zə^{11}
thirty-nine so^{53} ho^{44} ɴgɣ̣^{11}
thirty-one so^{53} ho^{44} ti^{11}
thirty-seven so^{53} ho^{44} ʂə^{11}
thirty-six so^{53} ho^{44} qʰɣ̣
thirty-three so^{53} ho^{44} so^{44}
thirty-two so^{53} ho^{44} ɳi^{44}
this tʰi^{44} ly^{44}, tʰi^{53}
thousand tʙu^{11}; **(thousands of)** tʙu^{11} ma^{11} ʑi^{11}
thrash ʑy^{11}
thread (v) zu^{11}
three so^{44} (གསུམ། *gsum*)
through bʑi^{53}
throw (v) qɣ̣^{11}, qɣ̣^{11} ŋga^{53}
tickle (v) qæ^{11} lɛ^{44}
tie (v) ɴgɣ̣^{11} ta^{11}; **(something to)** tsʰu^{11}
tiger ɣu^{44}
tightly qɣ̣^{11} tsə^{11} qɣ̣^{53} tsə^{53} m̩^{53}
time m̩^{44} tɕʰy^{55}; **(time to do something)** mæ^{11} mæ^{11}
tip ʁu^{53} mba^{44}
to da^{11}; **(burn)** mi^{53} ta^{53}; **(rain)** hĩ^{53} dʐy^{11}; **(tell a lie)** fu^{53}; **(wave one's hands (v)** qa^{53} fa^{53}
toad fu^{11} rə^{44} pa^{11} mi^{44}
tobacco ja^{53}
today ta^{11} ɳi^{44}
together jo^{11} jo^{44}
toilet mbo^{11} ly^{53}
tomorrow ɳa^{11} rə^{44}
tongue ɣi^{11}

tonight ta^{11} hũ^{11}
too much ro^{53} ro^{53}
tooth hi^{11} mi^{44}
top ʁu^{53} mba^{44}
torch mi^{53} t^{h}ʙy^{53}
tore (adj) q^{h}æ^{11} pæ^{44}
touch (v) zo^{44}, zo^{44}qo^{53}
training (a young cow to plow) hɔ^{11}
trap p^{h}ȼi^{44} tȼ^{h}y^{55}; **(v)** tʙu^{11}
tree ȼə^{11} po^{53}; **(a type of)** tȼɛ^{11}; **(branch)** ȼə^{11} ka^{44}; **(with a red, edible fruit)** dʙu^{53} bi^{53}
truth do^{11} dʑi^{44}
turn vo^{44}; **(v)** tȼo^{11} pa^{11}, tȼo^{11}; **(to change direction)** qɔ^{11} ndʑo^{11}; **(into, v)** dʙu^{44}; pɛ^{44}
turtledove t^{h}o^{11} jy^{11} (斑鸠 *banjiu*)
twelve ho^{11} ɳi^{44}
twenty ɳo^{53} ho^{44}
twenty-eight ɳo^{53} ho^{44} hĩ^{11}
twenty-five ɳo^{53} ho^{44} ŋa^{11}
twenty-four ɳo^{53} ho^{44} zə^{11}
twenty-nine ɳo^{53} ho^{44} ɴGɣ^{11}
twenty-one ɳo^{53} ho^{44} ti^{11}
twenty-seven ɳo^{53} ho^{44} ʂə^{22}
twenty-six ɳo^{53} ho^{44} q^{h}ɣ
twenty-three ɳo^{53} ho^{44} so^{44}
twenty-two ɳo^{53} ho^{44} ɳi^{44}
two ɳi^{44}

U

under ji^{11} k^{h}ɣ^{44}
understand (v) sə^{11}
unhappy ɳi^{11} mi^{44} ma^{53} xi^{53}
untie (v) p^{h}ʂə^{53}
unworriedly ma^{44} k^{h}ɣ^{55} ma^{44} ta^{55} m^{44}
up do^{53} mo^{53}
upper la^{11} ga^{11}; **(floor of a building)** tɔ^{11}
upset ʂa^{44} ȼə^{55}
urinate (v) ts^{h}ə^{11}
urine mbæ^{11}
use (v) ʑy^{53}
usually qɣ^{11} rə^{44}, tȼə^{11} tȼə^{11}

V

valley lo^{44} q^{h}o^{53}
very dʑo^{44} ma^{53} t^{h}a^{11}, ko^{44} ma^{44} t^{h}a^{11}, ma^{44} ʁa^{55}
village bo^{11} ka^{11}
visit (v) ʁa^{11} rə^{44}

vocables a^{53} hi^{53} hi^{53}, a^{53} xu^{53} xu^{53}
voice (a person's voice) q^{h}ɔ^{11}
vomit p^{h}ɕə^{11}; **(v)** li^{53} pɕə^{53}

W

waist dʑy^{11}; dʐə^{11} ki^{11}
wait (v) lo^{44}
wake up (v) li^{44} ʂu^{55}
walk (v) zə^{11} da^{11}
want (v) tɕ^{h}y^{53}, ɳu^{53}
warm (as in weather) tɕ^{h}ə q^{h}æ^{44}
wash (v) ts^{h}ə^{11}
wasp a^{44} la^{44} mbo^{44}
watch lɔ^{11}
water ndzə^{53} bo^{53}
way rə^{44} gʮ^{53}
we na^{14}, ŋo^{53}
weave (ropes and strings by hands) vi^{11}, nda^{11}
well (good) k^{h}i^{44}
went ɕy^{53}
wet (v) tso^{53} tso^{53}
what (question) go^{53}, gʮ^{44} ga^{11}, q^{h}a^{53}, q^{h}a^{53} q^{h}a^{53}
when (question) q^{h}a^{53} ta^{53}
whenever q^{h}a^{53} ta^{53} a^{44}
where (question) q^{h}a^{53} ʁo^{53}, q^{h}a^{53}
white p^{h}u^{53} lu^{11}
who (question) q^{h}a^{53} gʮ^{11}
whole night ti^{11} ha^{11} m̩^{11}
whose q^{h}a^{53} gʮ^{11} hĩ^{44}
why (question) q^{h}a^{53} m̩^{53}
wide do^{44} fɛ^{44}, q^{h}a^{44} qə̆^{44} ta^{53}
wife mbʐə^{11}, tʂ^{h}ə^{44} mi^{55}
will ʁæ^{53}
willing tɕ^{h}y^{53}
wind (breeze) m̩^{53} sə^{53}
wing dʙu^{53} ka^{11}; **(light wings that appear in folklore)** dʙu^{44} ts^{h}ə^{55}
wipe (v) sə^{11} ɕa^{44}
with (accompanying) jo^{11} jo^{44}
with jo^{11} jo^{44}
woman ɳu^{53} ɳu^{53} ho^{53}
wood ɕə^{11} (as in 'I threw a piece of wood into the fire')
words do^{11}
work (for somebody, v) ʁa^{53} m̩^{44}
worker ʁa^{53}
world dʙy^{53} va^{44}

worm tɕʰə^{44} qæ^{44}
worry (v) ȵi^{11} mi^{44} tsu^{44} tsu^{55}
would na^{11}; na^{53}; qæ^{11}
wrap (v) tʰo^{11} tʰo^{44}
write (v) rə^{11}
writing pen pi^{11} (笔 *bi*)

X

Xichang City o^{53} ndzo̱^{53}

Y

yak ʙu^{44}
year kʰɣ̣^{53} ru^{11}
yell (v) gɣ̣^{11}
yellow ʂə^{53} xa^{11}
you (singular) nu^{44}; **(plural)** no^{53}
youngest (the youngest) a^{11} ȵo^{44}

Figure 5. Swadesh List: dzə̣^{11} qu^{11} Village.

	English	dzə̣^{11} qu^{11} na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11}
1	I	ŋa^{44}
2	you (singular)	nu^{44}
3	he	t^{h}ɛ^{44}
4	we	ŋo^{53}
5	you (plural)	no^{53}
6	they	t^{h}jo^{53}
7	this	t^{h}i^{44} ly^{44}
8	that	o^{44} t^{h}i^{53} ly^{53}
9	here	ha^{44} da^{55}
10	there	o^{44} da^{55}
11	who	q^{h}a^{53} gɣ̣^{11}
12	what	go^{53}
13	where	q^{h}a^{44} ʁo^{44}
14	when	q^{h}a^{53} ta^{53}
15	how	q^{h}a^{53} m^{53}
16	not	ma^{44}
17	all	o^{11} ba^{11}
18	many	do^{44} bzə̣^{11}
19	some	ti^{11} ki^{44}
20	few	a^{11} n̥i^{44} n̥i^{11}
21	other	væ^{44} qæ^{53}
22	one	ti^{11}
23	two	n̥i^{44}
24	three	so^{44}
25	four	zə^{11}
26	five	ŋa^{11}
27	big	do^{53} dzə̣^{53}
28	long	do^{44} hæ̰^{44}
29	wide	do^{44} fɛ^{44}
30	thick	do^{53} la^{53}
31	heavy	zə^{11}
32	small	a^{11} tɕə^{44}
33	short	a^{11} ndi^{44}
34	narrow	a^{11} qə̰^{44}
35	thin	ndza^{11}
36	woman	n̥u^{53} n̥u^{53} ho^{53}
37	man (adult male)	p^{h}æ^{11} tɕə^{11} ʑi^{53}
38	man (human being)	ts^{h}ɔ^{11}
39	child (a youth)	la^{11} k^{h}i^{44}
40	wife	mbzə̣^{11}
41	husband	p^{h}æ^{11} tɕə^{11}

	English	dzʮ^{11} qu^{11} na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11}
42	mother	ma^{44} ja^{11}
43	father	a^{53} da^{53}
44	animal	hĩ^{44} na^{55}
45	fish	zə^{44}
46	bird	gi^{44} ʑi^{55}
47	dog	tʂ^{h}ə^{11}
48	louse	ʂu^{44}
49	snake	ʙu rə^{53}
50	worm	tɕ^{h}ə^{44} qæ^{44}
51	tree	ɕə^{11}
52	forest	ɕə^{11} væ^{53}
53	stick (of wood)	ŋgɔ^{11} t^{h}ʙu^{44}
54	fruit	ɕə^{11} ly^{44} ly^{53}
55	seed	zʮo^{11} zə^{11}
56	leaf	ɕə^{11} ts^{h}ə^{44}
57	root	ɕə^{11} pæ^{11}
58	bark (of trees)	ɕə^{11} rə^{11} qa^{44}
59	flower	væ^{53}
60	grass	ɳʚo^{11}
61	rope	rə^{44}
62	skin (of a person)	rə^{11} qa^{44}
63	meat (as in flesh)	ʂʮə^{11}
64	blood	ɕɛ^{11}
65	bone	ʂʮə^{44} rə^{44} qa^{55}
66	fat (noun)	ts^{h}ə^{53} ɴGʏ^{11}
67	egg	ræ^{44} ʁu^{55}
68	horn	q^{h}ʏ^{53} pæ^{53}
69	tail	mæ^{11} rə^{11} qʏ^{11}
70	feather	tɕ^{h}o^{53} mo^{53} mo^{53}
71	hair	ʁu^{53} hũ^{53}
72	head	ʁu^{53} ru^{53}
73	ear	hĩ^{11} pæ^{11}
74	eye	mɛ^{53} ljo^{53}
75	nose	ɳʚa^{11} ŋga^{44}
76	mouth	q^{h}a^{44} tsa^{55}
77	tooth	hi^{11} mi^{44}
78	tongue	ɣi^{11}
79	fingernail	mi^{53} ʂʮə^{11} qo^{44}
80	foot	ʂʮə^{11} ka^{11}
81	leg	k^{h}i^{53} k^{h}i^{53}
82	knee	ŋgɔ^{11} lo^{11} tɕ^{h}ə^{53}
83	hand	la^{11} ka^{11}
84	wing	dʙu^{53} ka^{11}

	English	dzʮə^{11} qu^{11} na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11}
85	belly	hɛ^{11} mbɛ^{11}
86	guts	ʯ^{44} ȵi^{53} ʯ^{53} go^{11}
87	neck	ta^{11} ræ^{11}
88	back	ji^{11} gʯ^{11}
89	breast	ȵu^{11} ȵu^{11}
90	heart	ȵi^{11} mi^{44}
91	liver	ʨə^{44} ʯ^{11}
92	to drink	ndzʮə^{11}
93	to eat	dzə^{53}
94	to bite	q^{h}æ^{11}
95	to suck	tʨ^{h}y^{11}
96	to spit	p^{h}ʨə^{44}
97	to vomit	li^{53} p^{h}ʨə^{53}
98	to blow (as wind)	fu^{53}
99	to breathe	sa^{11} p^{h}u^{53}
100	to laugh	rə^{11} q^{h}æ^{11}
101	to see	ly^{11}
102	to hear	gi^{53}
103	to know (a fact)	sə^{11}
104	to think	ʂə^{44} dzʮə^{44}
105	to smell (sense odor)	bʑi^{53} ȵu^{53}
106	to fear	qʯ^{53}
107	to sleep	jy^{11}
108	to live	dʑo^{44}
109	to die	ʂə^{11} qo^{44}
110	to kill	tʙu^{11}
111	to fight	ŋga^{53}
112	to hunt	tʂ^{h}ə^{11} tʑɛ^{11}
113	to hit	mbo^{11}
114	to cut	nda^{11}
115	to split	q^{h}a^{11}
116	to stab (or stick)	ɴGɔ^{11}
117	to scratch (an itch)	k^{h}a^{11} k^{h}a^{11}
118	to dig	qæ^{11}
119	to swim	ndzə^{53} fu^{11}
120	to fly	bʑi^{44}
121	to walk	zə^{11} da^{11}
122	to come	da^{11}
123	to lie	ʁa^{44}
124	to sit	ndzu^{53}
125	to stand	hɛ^{11}
126	to turn (change direction)	qɔ^{11} ndʑo^{11}
127	to fall (as in drop)	go^{44} pa^{53}

	English	dʐə^{11} qu^{11} na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11}
128	to give	ko^{11}
129	to hold (in one's hand)	mæ^{44}
130	to squeeze	ndʐə^{53} q^{h}æ^{11}
131	to rub	zo^{11} zo^{11}
132	to wash	ts^{h}ə^{11}
133	to wipe	sə^{11} ɕa^{44}
134	to pull	tɕə^{11}
135	to push	ts^{h}ɔ^{11}
136	to throw	qɣ^{11} ŋga^{53}
137	to tie	NGɣ^{11} ta^{11}
138	to sew	ha^{11} ha^{44}
139	to count	sa^{11}
140	to say	ʂa^{11}
141	to sing	ga^{11}
142	to play	ʁa^{11} rə^{44}
143	to float	lo^{11} ts^{h}a^{53}
144	to flow	ga^{44}
145	to freeze	dzu^{44} dzu^{53} to^{11}
146	to swell	ru^{44} pa^{53} la^{53}
147	sun	hĩ^{44} mi^{55}
148	moon	hũ^{11} mi^{11}
149	star	mɻ^{53} tʂə^{11}
150	water	ndzə^{53} bo^{53}
151	to rain	hĩ^{53} dʑy^{11}
152	river	ndzə^{53} q^{h}æ^{44}
153	lake	mbɛ^{11} t^{h}o^{53}
154	sea (as in ocean)	ha^{11} ndzə^{11}
155	salt	tɕ^{h}ə^{11} q^{h}æ^{11}
156	stone	rə^{11} qa^{44}
157	sand	mɻ^{44} ʂə^{44}
158	dust	p^{h}u^{53} dzə^{53}
159	earth (as in soil)	dʙy^{44}
160	cloud	tʂu^{11} va^{11}
161	fog	dʑu^{11} hĩ^{44}
162	sky	mɻ^{53} na^{53} k^{h}a^{44}
163	wind (as in breeze)	mɻ^{53} sə^{53}
164	snow	vi^{11}
165	ice	dzu^{44} dzu^{55}
166	smoke	mi^{53} k^{h}ɣ^{53}
167	fire	mi^{53}
168	ashes	la^{11} mæ^{44}
169	to burn	mi^{53} ta^{53}
170	road	rə^{44} gu^{53}

	English	dzʮə^{11} qu^{11} na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11}
171	mountain	do^{44} ʙu^{53} ly^{53}
172	red	li^{53} xu^{11}
173	green	hũ^{53} ru^{11}
174	yellow	ʂʮə^{53} xa^{11}
175	white	p^{h}u^{53} lu^{11}
176	black	na^{44} q^{h}ʂʮə^{53}
177	night	hũ^{11} NGʏ^{11}
178	day (daytime)	ȵi^{44} mi^{53} gu^{44}
179	year	k^{h}ʏ^{53} ru^{11}
180	warm (as in weather)	tɕ^{h}ə q^{h}æ^{44}
181	cold (as in weather)	ga^{53}
182	full	bzʮə^{44}
183	new	ʂʮə^{53} tsa^{11}
184	old	mbo^{11} q^{h}ʏ^{44} tɕa^{11}
185	good	k^{h}i^{44}
186	bad	q^{h}a^{53} q^{h}a^{53}
187	rotten (as a log)	bo^{11} tʂ^{h}ə^{11}
188	dirty	tʂ^{h}a^{11} ræ^{11}
189	straight	dzʮo^{44}
190	round	to^{11} ly^{44} ly^{11}
191	sharp (as a knife)	t^{h}a^{11}
192	dull (as a knife)	ʁo^{44} ly^{53} ly^{53}
193	smooth	hɛ^{11} lɛ^{11} pʑi^{44}
194	wet	tso^{53} tso^{53}
195	dry (adjective)	fu^{11} dzʮə^{11} ka^{44}
196	right (correct)	dja^{44}
197	near	a^{44} ȵo^{53}
198	far	do^{44} q^{h}ʏ^{44}
199	right (side)	ji^{44} (rə^{53} ka^{53})
200	left (side)	ʁæ^{11} (rə^{11} ka^{11})
201	at	ʁo^{53}
202	in	qo^{11} lo^{44}
203	with (accompanying)	jo^{11} jo^{44}
204	and	na^{53}
205	if	ɕy^{53}
206	because	ka^{44}
207	name	mi^{11}

Figure 6. Consonants

	Bila-bial	Labio-dental	Alveolar	Alveolo-palatal	Retro-flex	Velar	Uvular	Glottal
Plosive	p p^h b		t t^h d			k k^h g^A	q q^h ɢ	
Nasal	m m̥		n	ɳ̊		ŋ	ɴ	
Trill	ʙ		r					
Fricative		f v v̥	s z	ɕ ʑ	ʂ ʐ	x ɣ	ʁ	h
Approximant	w			j				
Affricate			ts ts^h dz	tɕ $tɕ^h$ dʑ	tʂ $tʂ^h$ dʐ			
Lateral Approximant			l					

Figure 7. Vowels

	Front	Central	Back
Close	i ĩ y		u ũ
Close-Mid	e		o
Mid		ə ə̃	
Open-Mid	ɛ		ɔ
Near-Open	æ æ̃		
Open	a		

[A] As mentioned in an earlier footnote, we use 'g' rather than 'ɡ'.

Figure 8. Pronouns

Pronouns					
First Person		Second Person		Third Person	
Singular	Plural	Singular	Plural	Singular	Plural
ŋa^{44}	ŋo^{53}	nu^{44}	no^{53}	tʰɛ^{44}	tʰjo^{53}
I/me	we/us	you	you	he/she	they
ང་	ངཱ་	ཁྱོད།	ཁྱོད་ཚོ།	ཁོ། མོ།	ཁོ་ཚོ།
我	我们	你	你们	他/她	她/他们
Possessive Pronouns					
ŋa^{53} hĩ^{11}	ŋo^{53} hĩ^{11}	nu^{53} hĩ^{11}	no^{53} hĩ^{11}	tʰɛ^{53} hĩ^{11}	tʰjo^{53} hĩ^{11}
my	ours	yours	yours	his/her	their
ངའི།	ངཱ་ཚོའི།	ཁྱོད་ཀྱི།	ཁྱོད་ཚོའི།	ཁོའི། མོའི།	ཁོ་ཚོའི།
我的	我们的	你的	你们的	他/她的	他/她们的

1. There are no differences between 'she' and 'he'.
2. There are no differences between subjective pronouns and objective pronouns, i.e., 'I' and 'me' are the same and 'we' and 'us' are the same.
3. The names of subjects are used rather than using 'it'.

Figure 9. Numbers

ti^{11}	$ȵi^{44}$	so^{44}	$zə^{11}$	$ŋa^{11}$
1	2	3	4	5
$q^hɣ^{11}$	$ʂə^{11}$	$hĩ^{11}$	$ᴺᴳɣ^{11}$	ho^{11}
6	7	8	9	10
$ho^{11}\ ti^{44}$	$ho^{11}\ ȵi^{44}$	$ho^{11}\ so^{44}$	$ho^{11}\ zə^{11}$	$ho^{11}\ ŋa^{11}$
11	12	13	14	15
$ho^{11}\ q^hɣ^{11}$	$ho^{11}\ ʂə^{11}$	$ho^{11}\ hĩ^{11}$	$ho^{11}\ ᴺᴳɣ^{11}$	$ȵo^{53}\ ho^{44}$
16	17	18	19	20
$ȵo^{53}\ ho^{44}\ ti^{11}$	$ȵo^{53}\ ho^{44}\ ȵi^{44}$	$ȵo^{53}\ ho^{44}\ so^{44}$	$ȵo^{53}\ ho^{44}\ zə^{11}$	$ȵo^{53}\ ho^{44}\ ŋa^{11}$
21	22	23	24	25
$ȵo^{53}\ ho^{44}\ q^hɣ$	$ȵo^{53}\ ho^{44}\ ʂə^{11}$	$ȵo^{53}\ ho^{44}\ hĩ^{11}$	$ȵo^{53}\ ho^{44}\ ᴺᴳɣ^{11}$	$so^{53}\ ho^{44}$
26	27	28	29	30
$so^{53}\ ho^{44}\ ti^{11}$	$so^{53}\ ho^{44}\ ȵi^{44}$	$so^{53}\ ho^{44}\ so^{44}$	$so^{53}\ ho^{44}\ zə^{11}$	$so^{53}\ ho^{44}\ ŋa^{11}$
31	32	33	34	35
$so^{53}\ ho^{44}\ q^hɣ$	$so^{53}\ ho^{44}\ ʂə^{11}$	$so^{53}\ ho^{44}\ hĩ^{11}$	$so^{53}\ ho^{44}\ ᴺᴳɣ^{11}$	$zə^{11}\ ho^{11}$
36	37	38	39	40
$zə^{44}\ ho^{11}\ ti^{44}$	$zə^{44}\ ho^{11}\ ȵi^{44}$	$zə^{11}\ ho^{11}\ so^{44}$	$zə^{11}\ ho^{11}\ zə^{11}$	$zə^{11}\ ho^{11}\ ŋa^{11}$
41	42	43	44	45
$zə^{44}\ ho^{11}\ q^hɣ^{11}$	$zə^{11}\ ho^{11}\ ʂə^{11}$	$zə^{11}\ ho^{11}\ hĩ^{11}$	$zə^{11}\ ho^{11}\ ᴺᴳɣ^{11}$	$ŋa^{11}\ ho^{11}$
46	47	48	49	50
$ŋa^{11}\ ho^{11}\ ti^{11}$	$ŋa^{11}\ ho^{11}\ ȵi^{44}$	$ŋa^{11}\ ho^{11}\ so^{44}$	$ŋa^{11}\ ho^{11}\ zə^{11}$	$ŋa^{11}\ ho^{11}\ ŋa^{11}$
51	52	53	54	55
$ŋa^{11}\ ho^{11}\ q^hɣ^{11}$	$ŋa^{11}\ ho^{11}\ ʂə^{11}$	$ŋa^{11}\ ho^{11}\ hĩ^{11}$	$ŋa^{11}\ ho^{11}\ ᴺᴳɣ^{11}$	$q^hɣ^{11}\ ho^{11}$
56	57	58	59	60
$q^hɣ\ ho^{11}\ ti^{11}$	$q^hɣ^{11}\ ho^{11}\ ȵi^{44}$	$q^hɣ^{11}\ ho^{11}\ so^{44}$	$q^hɣ^{11}\ ho^{11}\ zə^{11}$	$q^hɣ^{11}\ ho^{11}\ ŋa^{11}$
61	62	63	64	65
$q^hɣ\ ho^{11}\ q^hɣ$	$q^hɣ\ ho^{11}\ ʂə^{11}$	$q^hɣ\ ho^{11}\ hĩ^{11}$	$q^hɣ\ ho^{11}\ ᴺᴳɣ^{11}$	$ʂə^{11}\ ho^{11}$
66	67	68	69	70
$ʂə^{11}\ ho^{11}\ ti^{11}$	$ʂə^{11}\ ho^{11}\ ȵi^{44}$	$ʂə^{11}\ ho^{11}\ so^{44}$	$ʂə^{11}\ ho^{11}\ zə^{11}$	$ʂə^{11}\ ho^{11}\ ŋa^{11}$
71	72	73	74	75
$ʂə^{11}\ ho^{11}\ q^hɣ^{11}$	$ʂə^{11}\ ho^{11}\ ʂə^{11}$	$ʂə^{11}\ ho^{11}\ hĩ^{11}$	$ʂə^{11}\ ho^{11}\ ᴺᴳɣ^{11}$	$hĩ^{11}\ ho^{11}$
76	77	78	79	80
$hĩ^{11}\ ho^{11}\ ti^{44}$	$hĩ^{11}\ ho^{11}\ ȵi^{44}$	$hĩ^{11}\ ho^{11}\ so^{44}$	$hĩ^{11}\ ho^{11}\ zə^{11}$	$hĩ^{11}\ ho^{11}\ ŋa^{11}$
81	82	83	84	85
$hĩ^{11}\ ho^{11}\ q^hɣ^{11}$	$hĩ^{11}\ ho^{11}\ ʂə^{11}$	$hĩ^{11}\ ho^{11}\ hĩ^{11}$	$hĩ^{11}\ ho^{11}\ ᴺᴳɣ^{11}$	$ᴺᴳɣ^{11}\ ho^{11}$
86	87	88	89	90
$ᴺᴳɣ^{11}\ ho^{11}\ ti^{44}$	$ᴺᴳɣ^{11}\ ho^{11}\ ȵi^{44}$	$ᴺᴳɣ^{11}\ ho^{11}\ so^{44}$	$ᴺᴳɣ^{11}\ ho^{11}\ zə^{11}$	$ᴺᴳɣ^{11}\ ho^{11}\ ŋa^{11}$
91	92	93	94	95
$ᴺᴳɣ^{11}\ ho^{11}\ q^hv^{11}$	$ᴺᴳɣ^{11}\ ho^{11}\ ʂə^{11}$	$ᴺᴳɣ^{11}\ ho^{11}\ hĩ^{11}$	$ᴺᴳɣ^{11}\ ho^{11}\ ᴺᴳɣ^{11}$	$ti^{11}\ hĩ^{44}$
96	97	98	99	100

Figure 10. na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11} and Nuosu[A] Similarities in dzʮ^{11} qu^{11} Village.

na^{53} mʑi^{53} k^{h}a^{11} t^{h}o^{11}	English	dzʮ^{11} qu^{11} Village Nuosu
p^{h}u^{11} dʑə^{11}	appreciate	p^{h}u^{44} dʑo^{55}
ȵi^{11}	day	ȵi^{11}
t^{h}a^{53}	decide a time	t^{h}a^{53}
lo^{11} na^{11}	deep	lo^{11} na^{11}
pi^{11}	do ritual	pi^{44}
dʑo^{44}	EXT	dʑo^{44}
ta^{44}	EXT	ta^{44}
a^{53} da^{11}	father	a^{44} ta^{44}
gi^{53}	hear	ge^{44}
ɛ^{53} qo^{53}	home	i^{44} ko^{44}
tɕɔ^{44} ga^{55}	horse circle race	tɕɔ^{44} ga^{55}
q^{h}a^{53} q^{h}a^{53} m̩^{44}	how	k^{h}e^{11} k^{h}e^{11} m̩^{44}
ŋa^{44}	I/me	ŋa^{44}
k^{h}ʏ̩^{44} ʂə^{55}	New Year	k^{h}ʏ̩^{53} ʂə^{44}
NGʏ̩^{11}	nine	gʏ̩^{44}
ga^{44}	pass by	ŋga^{44}
va^{11}	pig	vo^{53}
ja^{44} ka^{55}	pipe (for smoking)	ja^{44} ka^{44}
di^{11}	say	di^{11}
ʂə^{11}	seven	ʂə^{11}
ŋo^{11}	stable	ŋo^{44}
qʏ̩^{11}	threaten	qʏ̩^{44}
so^{44}	three	so^{44}
m̩^{44} tɕ^{h}y^{55}	time	m̩^{44} tɕ^{h}y^{55}
do^{11} dʑi^{44}	truth	do^{11} dʑi^{44}
q^{h}a^{53} ta^{53}	when	k^{h}e^{11} t^{h}e^{44}
q^{h}a^{53} ʁo^{53}	where	k^{h}a^{53} ko^{44}
m̩^{53} sə^{53}	wind	m̩^{44} lə^{55}
ʁa^{53} m̩^{44}	work for somebody	ɣe^{44} m̩^{44}
na^{53}	would	na^{44}
nu^{44}	you	ne^{44}

[A] These lexical items are only drawn from the folktales in this book.

Figure 11. Selected Non-English Terms.

This Book	Chinese	Tibetan	English
a^{11} p^{h}u^{44} a^{44} ɣ^{44} rə^{44} gɣ^{44}			path for ancestors to visit during the New Year
a^{44} ma^{55} do^{53} dʐə^{53}	宋子敏		
a^{53} p^{h}i^{53} ræ^{53} ɴGæ^{53}	阿坯冉呷		
Bajin	八斤		
Beijing	北京		
Blo rtan rdo rje		ཐུབ་བརྟན་རྡོ་རྗེ།	
ʂa^{11} ma^{11} k^{h}u^{53}	东风村		
Chen Qiang	陈 强		
ʂi^{53} vi^{53}			mountain deity
Dachuanhao	大川亳		
Dashui Village	大水村		
Dawa		ཟླ་བ།	
Denzin		བསྟན་འཛིན།	
Dongfeng Village	东风村		
dʐa^{53} qa^{53} tʙu^{11}	响水		
dʐə^{11} qu^{11}	大水村		
ga^{53} ha^{53}			sacrifice place
Ganzi	甘孜	དཀར་མཛེས།	
Guangdong	广东		
Guoqiang	国强		
Han	汉		
Hetao	核桃 (地名)		
Huang	黄		
Ji Wendong	吉文东		
Jianmei Township	健美乡		
Jin	斤		
Jiujin	九斤		
Jiulong	九龙		
ka^{11} ju^{11} bu^{44}			a ritual
ka^{11} mɛ^{44} qo^{44} ka^{11} ʂa^{11} pi^{53}			a ritual
Kangding	康定	དར་མདོ།	
k^{h}ɣ^{44} ʂə^{44} a^{11} p^{h}u^{44} a^{44} ɣ^{55}			New Year ancestor
k^{h}ɣ^{44} ʂə^{44} va^{11} k^{h}o^{11}			New Year pig
k^{h}ɣ^{44} ʂə^{55}	过年	ལོ་གསར།	New Year
la^{11} ʐu^{44}	腊肉		smoked pork
Langhuan Township	琅环乡		
Laoya Village	老鸦村		
lɛ^{11} ʁu^{44} ru^{11}	勒物如	ལེའུ་རུ	
Li Caifu	李财富		

This Book	Chinese	Tibetan	English
Li Jianfu	李建富		
li^{44} ʙu^{55} ndzə^{53} tʰʙu^{11}	李才发		
li^{44} ʙu^{55} ʂə^{11} pə^{53}	李才富		
li^{44} ʙu^{55} ta^{11}ndi^{11}	里布达帝		
Liangshan Yi Autonomous Prefecture	凉山彝族自治州		
Lianhe Township	联合乡		
Lijiang Naxi Autonomous Prefecture	丽江纳西族自治州		
Liqi	李琦		
Liujin	六斤		
Lizhou Town	礼州镇		
lu^{11} kɣ^{53} lu^{44} mi^{44} ʑi^{44}			sacred mountain in Mianning County
lu^{11} ma^{44}	礼州		
lu^{11} tʙu^{53} a^{53} zo^{44}	洛都阿若		
Lugu	泸沽		
Luoguodi	锣锅底		
mbo^{53} kʰo^{44} pʙu^{11}			a ritual
mbzo̱^{44} m̥^{55}	宋小情		
Meiduo		མེ་དོག	
Mgon po tshe ring		མགོན་པོ་ཚེ་རིང་།	
Mianning County	冕宁县		
Minsheng Township	民胜乡		
mo^{44} tsʰə^{44}			a bamboo container
mo^{53} zə^{44} ve^{11} ŋga^{11}			barley flour
Mu'er Village	木耳村		
Muli County	木里县		
Muli Tibetan Autonomous County	木里藏自治县		
na^{53} mʑi^{53}	纳木依(义)		
na^{53} mʑi^{53} kʰa^{11} tʰo^{11}	纳木依语		
Namuzi	纳木兹		
Naxi	纳西		
Nuosu	诺苏		
n̥o^{44} fu^{53}			a type of cake
n̥o^{53} bo^{11} ly^{53} ly^{11}	汤圆		balls of boiled glutinous rice
pʰa^{53} tsə^{53}			religious specialist
Pumi	普米		
qʰo^{11} bo^{11} ɴGæ^{53}			a ritual
qʰo^{44} ʂa^{44} ŋga^{53}			ritual
Qijin	七斤		
rə^{53} tʂə^{53} li^{53} la^{53} su^{53}			ritual

This Book	Chinese	Tibetan	English
rtsam pa		རྩམ་པ།	
sa^{44} ja^{44} $p^{h}o^{11}$			a rifle
sa^{44} nda^{55}			a tool made of wood
Sanjin	三斤		
$ʂa^{44}$ pa^{53}	沙坝		
$ʂə^{11}$ $ts^{h}o^{11}$			a dance
Shaba Town	沙坝镇		
Shimian County	石棉县		
Sichuan Province	四川省		
Sichuan Tibetan Language School	四川省藏文学校	སི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་བོད་ཡིག་སློབ་གྲྭ	
Sky-$ɳa^{11}$ gu^{44} mi^{11}	天女亮古米	ནམ་མཁའི་ག་གུ་མེ།	
Snying lcags rgyal		སྙིང་ཡུག་རྒྱལ།	
Song	宋		
Sun Hongkai	孙宏开		
$t^{h}o^{11}$ ka^{11} $tɕ^{h}y^{53}$			a ritual during the New Year period
$t^{h}o^{11}$ po^{11} $ʐi^{11}$			a small pine tree
$ts^{h}o^{11}$ ro^{44} mi^{11}	措容米	ཚོ་རོང་མེ།	
$ɣ^{53}$ $dzɻ^{53}$			a type of liquor
va^{11} $ʙu^{44}$ $tʂə^{11}$ ly^{11}			a wedding ceremony
Wen Xiangcheng	文祥呈		
Xiangshui Township	响水乡		
Xiaohong	晓红		
Xiaolong	晓龙		
Xichang City	西昌市		
Xichang Nationalities Middle School	西昌市民族中学		
Xifan	西番		
Xinxing Township	新兴镇		
Yi	彝		
Yuan	元		
Yunnan Province	云南省		
Zeyuan Township	泽远乡		
Zhang	张		
Xiangshui Village	响水村		

REFERENCES

Fuminobu, Nishida. 2005. A Sociolinguistic Study of the Namuyi Language in Sichuan, China. *Reitaku Journal of Interdisciplinary Studies* 13 (1):13-21.

___. 2005. A Vocabulary of Namuyi. *Reitaku University Journal* 80:213-223.

Gordon, Raymond J, Jr (ed). 2005. *Ethnologue: Languages of the World*, 15th ed. Dallas, TX: SIL International.

Graham, David Crockett. 1958. *The Customs and Religion of the Ch'iang*. Smithsonian Miscellaneous Collection 135:(1).

He Yaohua 何耀华. 2004. Chuan xinan zangzu lishi chu tan 川西南藏族历史初探 [Initial Exploration of Southwest Sichuan Tibetan History]. *Liangshan zangxue yanjiu 凉山藏学研究 [Liangshan Tibetan Study and Research]* 1:14-15.

Huang Bufan 黄布凡. 1992. Qiang yuzhi 羌语支 [The Qiangic Language Branch] in Ma Xueliang 马学良 (ed) *Han-zangyu gailun 汉藏语概论 [General Discussion of Sino-Tibetan Languages]*. Beijing 北京: Beijing daxue chubanshe 北京大学出版社 [Beijing University Press], 208-369.

___ and Renzeng Wangmu 仁增旺姆. 1991. Namuzi yu 纳木兹 [The Namuzi Language] in Dai Qingxia 戴庆夏 et al. (eds) *Zangmianyu shiwu zhong 藏缅语十五种 [Fifteen Types of Tibeto-Burman Languages]*. Beijing 北京: Yanshan chubanshe 燕山出版社 [Yanshan Press], 153-173.

Huang Yuebu 黄约布. 2004. Qian tan chuan xinan zangzu de zuyuan yu zucheng 浅谈川西南藏族的族源与族称 [A Brief Discussion of Southwest Tibetan Ethnic Origins and Appellations]. *Liangshan zangxue yanjiu* 凉山藏学研究 *[Liangshan Tibetan Study and Research]* 1:16-17.

LaPolla, Randy J with Chenglong Huang. 2003. *A Grammar of Qiang: With Annotated Texts and Glossary*. Berlin: Mouton de Gruyter.

Libu Lakhi, Brook Hefright, and Kevin Stuart. 2007. The Namuyi: Linguistic and Cultural Features. *Asian Folklore Studies* 66:233-253.

___, Charles Kevin Stuart, and Gerald Roche. 2009. Calling Back the Lost na^{53} mʑi^{53}. Tibetan Soul. *Asian Highlands Perspectives* 1:65-116.

Liu Huiqiang 刘辉强. 1996. Luoguodi namuyi yu 锣锅底纳木依语 [The Luoguodi na^{53} mʑi^{53} Language]. *Yuyan yanjiu 语言研究 [Linguistic Research]* 2:185-198.

___ and Shang Yunchuan 尚云川. 2006. Zhengjiu qiang yuzhi binwei yuyan 拯救羌语支濒危语言 [Preserve Endangered Languages of the Qiang Language Branch]. *Xinan minzu daxue xuebao, renwen shekeban 西南民族大学学报，人文社科版 [Southwest Nationalities University Journal, Humanities and Social Sciences Edition]* 12:11-12.

Matisoff, James A. 1985. God and the Sino-Tibetan Copula. *Journal of Asian and African Studies* 19:1-81.

___. 1991a. Sino-Tibetan Linguistics: Present State and Future Prospects. *Annual Review of Anthropology* 20:464-504.

___. 1991b. Endangered Languages of Mainland Southeast Asia in EH Robins and EM Uhlenbeck (eds) *Endangered Languages*, 189-228. Oxford and New York: Berg Publishers Ltd.

___. 2004. *Brightening* and the Place of Xixia (Tangut) in the Qiangic Subgroup of Tibeto-Burman in Ho Dah-an (ed) *Studies on Sino-Tibetan Languages, in Honor of*

Professor Hwang-cherng Gong on His 70th Birthday. Taipei: Institute of Linguistics, Academia Sinica, 327-352.

Mgebbu Lunzy (Ma Erzi). 2003. Ethnic Voices: Nuosu and Neighbouring Ethnic Groups: Ethnic Groups and Ethnic Relations in the Eyes and Ears of Three Generations of the Mgebbu Clan. Stevan Harrell (transl). *Asian Ethnicity* 4(1):129-145.

Pullum, Geoffrey K and William A Ladusaw. 1996. *Phonetic Symbol Guide* (2nd ed). Chicago and London: The University of Chicago Press.

Sun Hongkai 孙宏开. 2001. Lun zang-mian yuzu zhong de qiang yuzhi yuyan 论臧缅语族中的羌语支语言 [On Languages of the Qiangic Branch of Tibeto-Burman]. *Yuyuan yu yuyanxue 语言与语言学 [Language and Linguistics]* 2(1):157-181.

Swadesh, Morris. nd. Science Fair Project Dictionary: Swadesh List 2. http://www.all-science-fair-projects.com/science_fair_project_dictionary/Swadesh_List_2 (accessed 16 February 2007).

Yang Fuquan 扬福泉. 2006. "Namuyi" yu "na" zhi zuqun guanxi kaolue "纳木依"与"纳"之族群关系考略 [An Exploration of the Ethnic Relationships Between 'na^{53} mʑi^{53}' and 'na']. *Minzu yanjiu 民族研究 [Nationalities Research]* 3:52-59; 108.

Zhao Xinyu. 2003. Tibetan Namyi Peoplehttp://www.ctibet.org.cn/en/20032-p44.htm in Southwest Sichuan. *China's Tibet* 14(2). (accessed 16 February 2007).

Figure 12. dzᵲə[11] qu[11] Village, looking west. Rice (foreground) is the main village crop.[A]

[A] All photographs were taken by Libu Lakhi in 2007.

Figure 13. Green beans planted between rice fields (dzᵲə[11] qu[11] Village).

Figure 14. Corn on slopes (dzᵲə[11] qu[11] Village).

Figure 15. Corn in in the courtyard of Libu Lakhi's house (dzə^{11} qu^{11} Village).

Figure 16. Summer wheat field (Mu'er Village, Mianning County).

Figure 17. Libu Lakhi's home *ga*^{53}*ha*^{53} 'sacrifice place'. The *ga*^{53}*ha*^{53} is usually left of the hearth (dzᵲə^{11} qu^{11} Village).

Figure 18. li^{44} ʙu^{55} ʂə^{11} pə^{53} prepares *væ*^{53}, a wild herb, which is dried and then smoldered to drive bees away from the hive when honey is collected (dzᵲə^{11} qu^{11} Village).

Figure 19. li^{44} ʙu^{55} ʂə^{11} pə^{53} raises bees in hives under the eaves. Honey is collected in spring when there are many blossoming plants. In winter, people believe trees with poison flowers bloom and they do not collect honey then (dzə̱^{11} qu^{11} Village).

Figure 20. Namʐi children (dzə̨[11] qu[11] Village).

Figure 21. Torches for tʐi[44] 'the Torch Festival'. In late summer when the wild *ɣ[11] na[53]* plant is dry and its leaves are gone, it is collected and children ready them as above for the Torch Festival (dzʐə[11] qu[11] Village.)

Figure 22. Children with torches at night at the Torch Festival. The festival is celebrated by both Nuosu and na[53] mʐi[53] people held during the late sixth lunar month (dzʐə[11] qu[11] Village).

Figure 23. Nuosu and na[53] mʐi[53] people divide pork and beef on the day of the Torch Festival. Villagers contribute money and buy a pig and cow, slaughter the animals and then divide the meat, which they take home and cook (dzʐə[11] qu[11] Village).

Figure 24. Tobacco field (dzʐə[11] qu[11] Village).

Figure 25. Tobacco leaves are fastened to bamboo sticks before drying (dzᵚ^{11} qu^{11} Village).

Figure 26. Tobacco drying room, Libu Lakhi's home (dzə̱[11] qu[11] Village).

Figure 27. Dried tobacco in the tobacco drying room, Libu Lakhi's home (dzᵽ^{11} qu^{11} Village).

Figure 28. Libu Lakhi's niece removes dried tobacco from the tobacco drying room to a cool storage area inside the home (dzə̱[11] qu[11] Village).

Figure 29. li^{44} ʙu^{55} ʂə^{11} pə^{53} plants local tobacco inside the family enclosure for his own consumption. Other tobacco is sold to the government at fixed prices at the township town. Insecticides are used on the tobacco that is sold to the government but are not put on the tobacco pictured here. li^{44} ʙu^{55} ʂə^{11} pə^{53} also believes the tobacco he grows for self-consumption is tastier and stronger tasting than the tobacco grown for sale (dzə̱^{11} qu^{11} Village).

Figure 30. *ndzo*^{53} *yi*^{11} 'water buffaloes' (dzo^{11} qu^{11} Village).

Figure 31. Ritual implements and old Tibetan scriptures owned by a family i(dzə^{11} qu^{11} Village).

Figure 32. Home-spun fabric made from hemp and fabric-making tools (dzə^{11} qu^{11} Village).

Figure 33. Soybeans are soaked in water prior to making tofu (dzᵽ^{11} qu^{11} Village).

Figure 34. A *kʰa*^{11} 'backbasket' made from wild bamboo. High mountains are visited in spring to cut wild bamboo the size of the little finger. The bamboo is pulled back home, cut into about four strips, and soaked in a river for about a week. Only a few dzə̱^{11} qu^{11} villagers know how to weave the baskets. Families who want new baskets invite them to their homes to do the weaving. When they finish and leave the home, they are given rice and/or corn (dzə̱^{11} qu^{11} Village).

Figure 35. A *mo*^{44} *tshə*^{53} 'grain-drying tray', is made from home-grown bamboo. Wild bamboo is easily broken when bent whereas home-grown bamboo is more pliant, and used to make *mo*^{44} *tshə*^{53} (dzə^{11} qu^{11} Village).

Figure 36. A *bɑ*^{53} *kɪ*^{53} 'bamboo container' used to transport grain to a storage place (dzə^{11} qu^{11} Village).

Figure 37. The *dʙu*^{53} 'plow' used for plowing dry land (dzᵲə^{11} qu^{11} Village).

Figure 38. The *dʙu*^{53} 'plow' used to plow rice fields (dzᵲə^{11} qu^{11} Village).

Figure 39. Villagers buy *xo*^{53} *ts*^{h}*u*^{11} 'mattock' heads in Lizhou Township Town, but make the handles themselves (dzə^{11} qu^{11} Village).

Figure 40. A pig sty (dzᵱə[11] qu[11] Village).

Figure 41. A *xwa*^{11} *tʰo*^{53} 'wood container' for storing dry rice husks and corn meal for pig food (dzə̱^{11} qu^{11} Village).

Figure 42. A *ro*^{53} *tʰo*^{53} 'millstone' under the eaves of li^{44} ʁu^{55} ʂə^{11} pə^{53}'s home. The family stopped using it in 2002 because a village family bought a machine that people now use to grind corn and soybeans (dzə̱^{11} qu^{11} Village).

Figure 43. A *ta*^{11} *ko*^{53} 'catapult' children use to kill birds (dzə̣^{11} qu^{11} Village).

LIBU LAKHI

Libu Lakhi (left, AKA Li Jianfu and Dawa Tenzin), from Dashui Village (Minsheng Township, Xichang City, Sichuan Province) is a native-born na^{53} mʐi^{53} Tibetan scholar who does research on na^{53} mʐi^{53} language and culture. Fluent in oral and written Yi, Chinese, Tibetan, and English, Libu Lakhi's first English publication appeared in 2007. This article, entitled 'Namuyi Linguistic and Cultural Features', was co-authored with Brook Hefright and Dr. CK Stuart and published in *Asian Folklore Studies*. The current work is Libu Lhaki's second publication and first book. His second book, *na^{53} mʐi^{53} Tibetan Songs, Engagements Chants, and Flute Music,* and a paper on na^{53} mʐi^{53} soul loss and soul calling rituals are forthcoming from *Asian Highlands Perspectives*.

Libu Lakhi has worked on na^{53} mʐi^{53} cultural preservation since 2003, making both audio and video records of traditional culture. He is currently creating an online archive of these materials.

ལས་བྱ་ལ་ཁས(གཡོན་གྱི་དང་པོ། རླ་བ་བསྟན་ནམ་མིང་གཞན་ལ་ལས་ཅན་སྒྲིལ)ནི་ས་ཁོན་ཆེན་ཞུས་ཁང་གོང་ཁྱེར་མེན་ཉིན་རྫལ་དྲོས(གྲགས་གྲུ་འུ) སྡེ་བའི་ མི་ ཡིན་ ལ་ ཏ་སུ་ ཞེ་ བོད་ མི་ རིགས་ཀྱི་སྐད་ དང་ རིག་ གནས་ ལ་ ཞིབ་ འཚྭག་བྱེད་ མཁན་རེད། ཁོ་ ནི་ དབྱིས་ དང་ རྒྱ་བོད་དང་དབྱིན་ཇི་བཅས་ཀྱི་ སྐད་དང་ཡི་གེ་ལ་མཁས་ཤིང་། ཉིས་སྟོང་བདུན་ལོར་ཁོ་རང་ཤུ་རོ་ཁུ་ཉུ་ཇེ་ཁུ་དང་རབ་འབྱམས་པ་ཚར་ལེ་སུ་ལེ་བྱན་སུ་ཀོ་ཡ་ཐུག་དང་མཉམ་འབྲེལ་སྦྲོས་ཏ་སུ་ཞིའི་སྐད་བརྡ་རིག་པ་དང་རིག་གནས་ཀྱི་ཁྲད་ཆོས་ཞེས་པའི་དཔྱད་རྩོམ་ཞིག་དབྱིན་ཇི་ལས་ནས་རྒྱལ་སྤྱི་ཞི་ཤ་ཡ་དམངས་ཁྲོད་རིག་གནས་ཞིབ་འཇུག་ཞེས་པའི་དུས་དེབ་སྟེང་སྦྲེལ་ཡོད། དེའི་དེབ་འདི་ནི་ཁོའི་བརྩམས་ཆོས་ཐེངས་གཉིས་པ་དང་དེའི་དེབ་ཆེས་ཐོག་མ་ དེ་ རེད། མི་ འགྱངས་ པར་ ཁོའི་ དེའ་ གཉིས་ པ་ཏ་སུ་ ཞིའི་ བོད་གླུ་ གཉེན་ རྒགས་གྱེར་ དབྱངས་ དང་གྲིང་ བྱའི་ རོལ་ མོ་ ཞེས་ པ་ དང་ ཏ་སུ་ ཞིའི་རྣམ་ཤེས་འཁྱམས་པ་དང་རྣམ་ཤེས་ཕྱིར་འགྲུག་སྐོར་གྱི་དཔྱད་ཚྭེམ་འགའ་ཡང་ཞེ་ཤ་ཡའི་མཐོ་སྐང་གི་དཔྱད་གླེང་བར་དུ་བསྒྲུབ་རེས་རེད།

ཉིས་སྟོང་གསུམ་ལོ་ནས་བཟང་རླ་བ་བསྟན་འཛིན་གྱིས་ཏ་སུ་ཞིའི་རིག་གནས་ཀྱི་རྒྱང་ཕད་ནས་སྒྲ་ལེན་དང་བརྟན་ལེན་སོགས་བྱས་ཏེ་རིག་གནས་སྡུང་སྐྱོབ་ཀྱི་ཚར་ནུས་པ་གང་ཡོད་བཏོན་པ་ཞིང་། ད་དུང་ཕྱིས་འཁོར་དུ་རྒྱ་བརྒྱད་དེ་དངོས་པོ་འདི་དག་ཅར་ཚགས་ཀུང་བྱེད་ཕྱིས་ཡོད།

李建富： Libu Lakhi, 达瓦丹增，出生于四川省凉山州西昌市民胜乡大水村。作为一名土生土长的纳木依藏族，对孕育自己成长的民族文化怀有深厚的感情。自中学阶段，就开始以记录的方式撰写纳木依藏族文化书籍；多年来，更为研究和传承纳木依藏族文化而不断努力。

个人经历：

2003 年，毕业于四川省藏文学校。

2007 年，处女作论文«纳木依语言与文化特征»(英文撰写)在日本«亚洲民间文学»出版。

2008 年，毕业于青海师范大学藏英系；同年，«纳木依语中存在动词的分析»在台湾中央院召开的四川境内藏缅语言研讨会上发表。

2009 年，论文«纳木依招魂仪式»(英文撰写)，以及著作«中国纳木依藏族：生活，语言与民间文学»和«纳木依藏族民间音乐，定婚仪式念颂与笛曲»也同时在«亚洲高原之论»先后出版。